

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

63. vuosikerta

18. joulukuuta 2020

Sisältö

I Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot

PÄÄTÖSLAUSELMAT

Alueiden komitea

Interactio – Hybridikokous – AK:n 140. täysistunto, 12.10.2020–14.10.2020

2020/C 440/01	Euroopan alueiden komitean päätöslauselma aiheesta: "Vuoden 2020 alue- ja kuntabarometri – paikallis- ja alueviranomaisten rooli covid-19-pandemian torjumisessa ja elpymisen edistämiseksi" . . .	1
---------------	--	---

LAUSUNNOT

Alueiden komitea

Interactio – Hybridikokous – AK:n 140. täysistunto, 12.10.2020–14.10.2020

2020/C 440/02	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: "Yhtäläiset elinolot – kaikkien hallintotasojen yhteinen tehtävä Euroopassa"	4
2020/C 440/03	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: "Rajatyöttävien terveydenhuollon täytäntöönpano ja tulevaisuudennäkymät"	10
2020/C 440/04	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: "Terveysuhkiin keskittyvä EU:n hätämekanismi" . . .	15
2020/C 440/05	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Vuoden 2020 jälkeiseen aikaan tähtäävät biologisesti monimuotoiset kunnat ja alueet biologista monimuotoisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen 15. osapuolikonferenssissa ja vuoteen 2030 ulottuvassa EU:n biodiversiteettistrategiassa"	20
2020/C 440/06	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: "Sisämarkkinoiden esteitä käsittelevä raportti ja sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanoa koskeva toimintasuunnitelma"	27
2020/C 440/07	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Väestörakenteen muutos: ehdotuksia sen kielteisten vaikutusten mittaamisesta ja torjumisesta EU:n alueilla"	33

2020/C 440/08	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi”	42
2020/C 440/09	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Paikallis- ja alueviranomaiset jatkuvassa vuoropuhelussa kansalaisten kanssa”	49
2020/C 440/10	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”EU:n koheesiopolitiikan rooli talouden älykkään ja innovatiivisen muutoksen edistämisessä alueilla koronaviruskriisi huomioon ottaen”	54
2020/C 440/11	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Pk-yritysstrategia”	60
2020/C 440/12	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Paikallisdemokratiaan liittyvät haasteet Länsi-Balkanilla”	66
2020/C 440/13	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Euroopan digitaalisen tulevaisuuden strategia ja datastrategia”	71
2020/C 440/14	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Valkoinen kirja tekoälystä – Eurooppalainen lähestymistapa huipputaustamiseen ja luottamukseen”	79
2020/C 440/15	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Alueellinen innovaatioiden tulostaulu ja sen vaikutukset alueiden paikallaisiin toimintapolitiikkoihin”	87
2020/C 440/16	Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025”	92
2020/C 440/17	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Eurooppalainen ilmastopuolitus”	99
2020/C 440/18	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma”	107
2020/C 440/19	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Kohti luonnonvarojen kestävästä käytöstä Välimeren saarilla”	114
2020/C 440/20	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”EU:n kestävästä kaupunkikehityksestä käsittelevän Leipzigin peruskirjan uusiminen”	119
2020/C 440/21	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Euroopan uusi teollisuusstrategia”	125

III Valmistelevat säädökset

Alueiden komitea

Interactio – Hybridikokous – AK:n 140. täysistunto, 12.10.2020–14.10.2020

2020/C 440/22	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”EU4Health-ohjelma”	131
2020/C 440/23	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Unionin pelastuspalvelumekanismen tehostaminen” .	150
2020/C 440/24	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Covid-19-pandemiaan liittyvä Euroopan elpymissuunnitelma: elpymis- ja palautumistukiväline ja teknisen tuen väline”	160
2020/C 440/25	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Euroopan rautateiden teemavuosi 2021”	183
2020/C 440/26	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”REACT-EU-paketti”	191

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

PÄÄTÖSLAUSELMAT

ALUEIDEN KOMITEA

INTERACTIO – HYBRIDIKOKOUS – AK:N 140. TÄYSISTUNTO, 12.10.2020–14.10.2020

Euroopan alueiden komitean päätöslauselma aiheesta: ”Vuoden 2020 alue- ja kuntabarometri – paikallis- ja alueviranomaisten rooli covid-19-pandemian torjumisessa ja elpymisen edistämässä”

(2020/C 440/01)

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA (AK), joka

- ottaa huomioon ”Vuoden 2020 alue- ja kuntabarometri” -raporttinsa, joka pohjautuu osallistavaan, tosiseikkoihin ja näyttöön perustuvaan lähestymistapaan, jossa on mukana monia kumppaneita ja instituutioita,
 - katsoo, että raportin tarkoituksena on pohtia unionin tilan alueellista ja paikallista ulottuvuutta, antaa EU-, valtio-, alue- ja paikallistason poliittisille päättäjille näyttöä siitä, mitkä ovat tulevan vuoden kiireellisimpiä haasteita, ja esittää keskeisen tärkeitä suosituksia EU:n poliittisten ratkaisujen valmistelua varten; suositusten tulisi johtaa avoimeen ja osallistavaan keskusteluun kaikilla tasoilla, jotta voidaan selittää tehtäviä valintoja ja parantaa tulevien päätösten legitimiyyttä,
 - katsoo, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat kriisinhallinnan etulinjassa ja ratkaiseviltä osin vastuussa pandemian hillitsemisestä, terveydenhuollosta, sosiaalipalveluista ja talouskehityksestä, sillä toimivalta näissä asioissa on jaettu jäsenvaltioiden eri hallintotasoille,
 - katsoo, että covid-19-kriisillä on hyvin erilaisia vaikutuksia ja vahvasti alueellinen ulottuvuus ja että tämä vaikuttaa merkittävästi kriisinhallintaan ja poliittisiin ratkaisuihin,
 - katsoo, että valtiotasoa alemmilla hallintotasoilla on tärkeä rooli covid-19-kriisin hallinnassa sekä omien poliittisten päätösten ja toimiensa kautta että siksi, että ne panevat täytäntöön muilla hallintotasoilla päätettyjä poliittisia linjauksia,
1. korostaa monitasoisen hallinnon tärkeyttä ja tarvetta koordinoida kiireellisen terveydenhoidon hallinnointia ja tehdä rajatylittävää terveysalan yhteistyötä, jotta tuleviin kriiseihin voidaan vastata johdonmukaisesti ja tehokkaasti.
 2. korostaa, että AK:n tilaama syyskuussa 2020 tehty EU:n kansalaisten näkemyksiä koronaviruskriisistä ja paikallis- ja alueviranomaisten roolista kartoittanut kysely osoitti, että paikallis- ja aluetaso on edelleen se hallintotaso EU:ssa, johon luotetaan eniten (52 %), ja sen myös luotetaan (48 %) toteuttavan nyt ja tulevaisuudessa oikeita toimenpiteitä koronaviruskriisin taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista selviämiseksi. Selvä enemmistö eurooppalaisista (58 %) on myös sitä mieltä, että alue- ja paikallisviranomaisten suurempi sananvalta vaikuttaisi myönteisesti EU:n kykyyn ratkaista ongelmia, ja tämä on enemmistön näkemys kaikissa jäsenvaltioissa.

3. korostaa, että kriisi on johtanut paikallis- ja aluehallinnon menojen lisääntymiseen ja tulojen vähentymiseen, ja vaatii, että paikallis- ja alueviranomaisille myönnetään riittävästi resursseja keskushallinnolta ja EU-tasolta, jotta nämä voivat tehostaa terveydenhuoltojärjestelmiään nyt ja pitkällä aikavälillä. Asiasta vastaavien valtiollisten viranomaisten olisi puututtava terveydenhuoltojärjestelmien alueellisiin eroihin ja ongelmakohtiin hätätilavalmiudessa. Näitä toimia olisi täydennettävä EU4Health-ohjelman sekä RescEU-reservin ja joustotoimenpiteiden avulla.
4. korostaa, että vuoden 2020 alue- ja kuntabarometrin mukaan rahoituksen saantiperusteissa pitäisi ottaa huomioon alueelliset olosuhteet ja niiden pitäisi perustua kattavaan joukkoon indikaattoreita, jotka kuvastavat erilaisia altistus- ja haavoittuvuustasoja. Näitä olisivat esimerkiksi bkt:n lasku kriisin alkamisen jälkeen, riskitoimialojen osuus, riippuvuus matkailusta, rajatylittävästä ja kansainvälisestä kaupasta ja liikenteestä sekä itsenäisten ammattinharjoittajien ja pk-yritysten osuus alueen taloudessa.
5. korostaa, että EU:n elpymissuunnitelmaan keskeisesti kuuluva elpymis- ja palautumistukiväline ei saa olla ”alueellisesti sokea”: valtiotasoa alempien tasojen hallintotahot on osallistettava tiiviisti kansallisten suunnitelmien valmisteluun, ja niiden on laadittava omat alueelliset ja paikalliset elpymissuunnitelmansa johdonmukaisesti EU:n ja kansallisten suunnitelmien kanssa. Talouspolitiikan eurooppalaiseen ohjausjaksoon – joka on tukivälineen hallinnointimekanismi – on sisällytettävä paikallis- ja alueviranomaisten osallistumista koskevat käytännösäännöt, joiden lähtökohtana ovat kumppanuusperiaate ja toissijaisuusperiaatteen aktiivinen toteuttaminen.
6. toistaa, että pk-yrityksille ja pahiten kärsineille aloille, joita ovat muun muassa liikenne, matkailu ja kulttuuriala, on tarjottava monenlaista pitkäkestoisia taloudellista tukea, kuten julkisia tukia, riskipääomaa ja luototusta, jonka takaisinmaksuehdot ovat edulliset pitkällä aikavälillä.
7. vaatii jälleen, että uudesta elpymisvälineestä (ja monivuotisesta rahoituskehiksestä) on päästävä pikaisesti sopuun, jotta saadaan nopeasti varoja käyttöön kriisin kielteisiin vaikutuksiin puuttumiseksi ja siten talouden ja työpaikkojen luomisen tukemiseksi paikallistasolla.
8. korostaa, että sosiaalinen, sukupolvien välinen ja sukupuolten välinen epätasa-arvo on lisääntynyt jyrkästi covid-19-pandemian tuhoisien vaikutusten seurauksena eri puolilla Eurooppaa ja tämä on saattanut vaaraan vuosikymmenen aikana saavutetun edistyksen vain kuudessa kuukaudessa. Tästä syystä Euroopan elpymisen on perustuttava kohdennettuihin, kunnianhimoisiin toimintapolitiikkoihin, joilla on riittävä rahoitus ja joiden taloudelliset, sosiaaliset ja terveydelliset tavoitteet ovat tasapainossa, jotta tämänhetkisen pandemian pitkän aikavälin seurauksia voidaan rajoittaa.
9. korostaa, että niiden kuntien ja alueiden asukkailla, missä on mittavimmat ilmastonmuutokseen, ympäristön pilaantumiseen ja luonnon ekosysteemin heikentymiseen liittyvät haasteet, on suurempi riski altistua leviävälle taudinaiheuttajille. Komitea vaatii näin ollen, että Euroopan komissio ja jäsenvaltiot käyttävät nykyistä kriisiä tilaisuutena yhdistää pandemian jälkeinen elpyminen nopeutettuun siirtymään, jotta Euroopan unionista tulee ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä.
10. kehottaa EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita varmistamaan, että kestävä kehityksen tavoitteet sisällytetään paremmin uuteen, alueperusteiseen uudistettuun EU-ohjausjaksoon, jotta elpymissuunnitelma, vihreän kehityksen ohjelma ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari olisivat tehokkaammin yhteydessä toisiinsa.
11. korostaa, että kriisi on tehnyt ajantasaisen tietotekniikan ja infrastruktuurin saatavuudesta entistäkin kriittisemmän resurssin, ja kehottaa puuttumaan nk. digitaaliseen kuiluun, järjestämään nopeat yhteydet kaikille EU:n alueille ja kunnille – myös maaseudulle, syrjäseuduille, syrjäisimmille alueille ja maantieteellisistä haitoista kärsiville alueille – ja varmistamaan, että kaikenikäiset ihmiset sosioekonomisesta taustastaan riippumatta pystyvät sopeutumaan kriisiin ja muuttuvaan työelämään.
12. pitää valitettavana, että uusiin toimenpiteisiin, joilla lisätään joustavuutta ja nopeutetaan koheesipoliittisen rahoituksen käyttöä, liittyy riski yhä suuremmasta keskittämisestä jäsenvaltiotasolle. Komitea pyytääkin, että mahdolliset varojen uudelleenkohdentamiset ja muutokset koheesipoliittisiin ohjelmiin tapahtuisivat toissijaisuus- ja kumppanuusperiaatteiden sekä monitasoisen hallinnon periaatteen mukaisesti niin, että paikallis- ja alueviranomaiset otetaan täysipainoisesti mukaan tehtäessä päätöksiä koheesiota ja Euroopan alueita tukevan elpymisavun REACT-EU-välineen investointien (uudelleen)suunnittelusta. Komitea katsoo, että jouston ja erityisesti temaattisesta keskittämisestä luopumisen olisi oltava luonteeltaan tilapäistä ja että koheesipoliittisten ohjelmien tavanomaisiin sääntöihin olisi pyrittävä palaamaan heti, kun olosuhteet sen sallivat.
13. huomauttaa, että covid-19-virus on iskenyt erityisen voimakkaasti alueisiin, missä on eniten ikääntyneitä ihmisiä (eli yli 65-vuotiaita), ja että tähän ikäryhmään kuuluvat ihmiset ovat suurimmassa vaarassa sairastua virustartunnasta. Komitea korostaakin jatkuvaa tarvetta vaihtaa tietoja hyvistä käytänteistä tuloksekkaassa ikääntyneiden suojelussa, muun muassa tavoista helpottaa heidän mahdollisuuksiaan käyttää telelääketiedettä.

14. kehottaa komissiota varmistamaan – ottaen huomioon monilukuiset tukivälineet ja muutokset Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttöä koskeviin nykyisiin ja tuleviin sääntöihin –, että vuorovaikutus erilaisten uusien mekanismien, kuten REACT-EU-välineen, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ja elpymis- ja palautumistukivälineen, ja olemassa olevien kansallisten ja EU:n järjestelmien välillä on riittävän selkeää, jotta vältetään ylimääräinen monimutkaisuus ja käyttöasteen jääminen mahdollisesti alhaiseksi. Komitea korostaa tässä yhteydessä, että laajoista määrärahasummista sopiminen ei riitä, vaan paikallis- ja alueviranomaiset tarvitsevat myös riittävästi aikaa ohjelmien ja hankkeiden toteuttamiseksi esimerkiksi REACT-EU-ohjelman puitteissa.

15. toteaa huolestuneena, että kriisi on luonut paineita sisämarkkinoille: se on häirinnyt ihmisten, tavaroiden ja palvelujen vapaata liikkuvuutta, mikä on haitannut vakavasti pk-yritysten toimintaa ja vaikuttanut kaikkien EU:n kansalaisten elämään erityisesti raja-alueilla. Komitea suhtautuu myönteisesti valtiontukisääntöihin lisättyyn joustoon ja toteaa, että on ryhdyttävä toimenpiteisiin sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi tulevilla kriiseillä.

16. korostaa, että kriisi uhkaa vakavasti paikallis- ja alueyhteisöjen taloutta ja siten niiden valmiuksia tarjota arvokkaita julkisia palveluja. Komitea toistaa, että paikallis- ja alueviranomaiset tarvitsevat uusia, älykkäämpiä valtio- ja EU-tason budjettisääntöjä sekä kestäväpohjaisiin investointeihin sovellettavaa kultaista sääntöä, jonka avulla varmistetaan, että julkisia palveluja ja paikallisia investointeja pidetään olennaisina tekijöinä kilpailukyysisemmän, häiriöitä paremmin sietävän ja kestäväpohjaisemman talouden ja yhteiskunnan rakentamisessa.

17. toteaa, että covid-19 on saanut hallitusvallan niin EU:ssa kuin muuallakin ottamaan käyttöön tiukkoja toimenpiteitä, jotka rajoittavat kansalaisten vapautta, ja että on löydettävä herkkä tasapaino demokratian, oikeusvaltion ja instituutioihin kohdistuvan luottamuksen säilyttämiseksi yritettäessä hillitä pandemiaa. Nämä haastavat ajat voitaisiin muuttaa tilaisuudeksi vahvistaa paikallisdemokratiaa ja pohtia yhdessä Euroopan perusarvoja Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin aikana.

18. antaa puheenjohtajansa tehtäväksi välittää vuoden 2020 alue- ja kuntabarometri ja käsillä oleva päätöslauselma Euroopan parlamentin puhemiehelle, Euroopan komission puheenjohtajalle ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle sekä EU:n 27 jäsenvaltion valtionpäämiehille. Lisäksi komitea kehottaa Euroopan alueellisilla ja paikallisilla vaaleilla valittuja poliittisia päättäjiä jakamaan raporttia kansalaisille ja paikallisille tiedotusvälineille.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

LAUSUNNOT

ALUEIDEN KOMITEA

INTERACTIO – HYBRIDIKOKOUS – AK:N 140. TÄYSISTUNTO, 12.10.2020–14.10.2020

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Yhtäläiset elinolot – kaikkien hallintotasojen yhteinen tehtävä Euroopassa”

(2020/C 440/02)

Esittelijä: Bernd LANGE (DE, EPP) Görlitzin piirikunnanjohtaja

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. tuo esiin huolensa EU:n jäsenvaltioiden sisäisten ja niiden välisten taloudellisten, sosiaalisten ja alueellisten erojen kasvusta. Tuorein kehitys Euroopassa on osoittanut, että paikkakuntien ja ihmisten väliset erot talouskehityksessä, työllisyydessä ja hyvinvoinnissa lisääntyvät. Eroja esiintyy kaikilla tasoilla paikallistasoa alemmalta tasolta Euroopan tasolle, ja ne ovat saavuttaneet kriittiset mittasuhteet. Käynnissä oleva keskustelu oman onnensa nojaan jätetyistä tai ”unohdetuista” paikkakunnista osoittaa selvästi, että tarvitaan paikkalähtöisempää toimintamallia, jotta voidaan vastata näiden paikkakuntien kehityspoliittisiin haasteisiin.
2. muistuttaa, että covid-19-pandemia kärjistää useimmilla alueilla entisestään jäsenvaltioiden nykyisiä kriisistä johtuvia haasteita. Taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset ja niihin perustuvat elpymisen edellytykset vaihtelevat huomattavasti alueittain.
3. vahvistaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 174 artiklassa mainitun taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden tavoitteen onkin edelleen oltava etusijalla Euroopan unionissa. Tätä horisontaalista tavoitetta on edistettävä paitsi unionin aluepolitiikan ja yhteisen maatalouspolitiikan myös kaikkien muidenkin politiikanalojen (esim. liikenne-, ympäristö-, sosiaali- ja energiapolitiikan) avulla. Tämä koskee erityisesti Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja digitalisoinnin jatkamiseen liittyviä EU:n toimia.
4. muistuttaa syrjäisimpien alueiden erityispiirteistä, jotka tunnustetaan EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 349 artiklassa, ja huomauttaa EU:n sitoutuneen näiden alueiden kehittämiseen erityistoimenpitein, jotka hyödyttävät sekä kyseisiä alueita että koko EU:ta.
5. korostaa, että vuonna 2017 EU:n väestöstä kolmannes asui yli 100 000 asukkaan suurkaupungeissa, kolmannes 10 000–100 000 asukkaan kaupungeissa ja kolmannes alle 10 000 asukkaan pienissä kaupungeissa tai maaseutuyhteisöissä⁽¹⁾. Euroopan komission puheenjohtaja on todennut suuntaviivoissaan⁽²⁾, että eurooppalaisista yli 50 prosenttia asuu maaseutualueilla sijaitsevilla kunnissa.

⁽¹⁾ *Die Unterschiede bestimmen die Vielfalt in Europa, Ein Atlas ausgewählter Aspekte der räumlichen Strukturen und Entwicklungen, Bundesinstitut für Bau, Stadt- und Raumforschung* (Erot Euroopan monimuotoisuuden määrittäjinä – Selvitys alueellisten rakenteiden ja aluekehityksen tietyistä näkökohdista, Saksan liittotasavallan rakentamisen ja kaupunki- ja aluetutkimuksen instituutti).

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_fi.pdf

6. muistuttaa, että unionin rakennepolitiikassa on aiemmin keskitytty etupäässä alueyhteisöjen väliseen koheesioon (NUTS-1 tai NUTS-2), eikä toimenpiteiden vaikutusta aluetason alapuolella olevaan kuntatasoon ole aina riittävästi tutkittu ja otettu huomioon.

7. toteaa, että nettomuutto maaseudulta kaupunkeihin on viime vuosina lisääntynyt eri jäsenvaltioissa ja alueilla ⁽³⁾, ja katsoo, että EU:n politiikoilla olisi vastattava tästä johtuviin haasteisiin ja edistettävä niihin liittyviä mahdollisuuksia.

8. on huolissaan siitä, että suurkaupunkialueille suuntautuvan muuttoliikkeen lisääntyminen johtaa asianomaisissa kaupunkikeskustoissa monin paikoin huomattaviin haasteisiin, sellaisiin kuin asutuspula, vuokrien nousu, julkisen infrastruktuurin ylikuormittuminen ja sosiaaliset ongelmat. Tästä muuttoliikkeestä aiheutuu merkittäviä haasteita myös maaseutualueiden pienille ja keskisuurille kaupungeille ja kunnille sekä niissä toimiville yrityksille. Käyttäjämäärän vähentyessä ja käyttäjien ikääntyessä, jolloin palvelujen tarve kasvaa, julkisen infrastruktuurin ylläpito ja julkisten palvelujen rahoitus vaikeutuvat, ja yritykset kärsivät usein osaamisvajeesta.

9. viittaa tässä yhteydessä parhaillaan laadittavaan AK:n lausuntoon ”Väestörakenteen muutos: ehdotuksia sen kielteisten vaikutusten mittaamisesta ja torjumisesta EU:n alueilla” ⁽⁴⁾ sekä AK:n lausuntoon ”Suurkaupunkialueiden haasteet ja niiden asema tulevassa koheesio-politiikassa vuoden 2020 jälkeen” ⁽⁵⁾.

10. muistuttaa, että Euroopan unionin alueellisessa toimintasuunnitelmassa 2020 painotetaan ensimmäisenä kaikkiaan kuudesta prioriteetista monikeskuksesta ja tasapainoista aluekehitystä ⁽⁶⁾, ja että tämä tavoite on tärkeä myös alueellisen toimintasuunnitelman 2030 luonnoksessa.

11. toteaa, että unionitasolla ei tällä hetkellä ole horisontaalista toimintamallia, jolla pyrittäisiin vähentämään maaltamuuton ja hallitsemattoman kaupungistumisen tai kaupungistumiskehityksen heikentymisen kannustimia parantamalla elinoloja kaikilla alueilla.

12. vahvistaa Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteen nro 11 ”kestävät kaupungit ja yhteisöt” suuren merkityksen ja toteaa, että sitä on sovellettava kaikkiin aluetyppeihin.

13. katsoo, että yleisesti saavutettavissa oleva julkinen palvelupisteinfrastruktuuri sekä yleisesti käytettävissä oleva julkinen verkkoinfrastruktuuri ja julkisten palveluiden kattava tarjonta ovat laadukkaiden elinolosuhteiden ja kestävä kehityksen välttämätön edellytys kaikilla Euroopan unionin alueilla. Komitea muistuttaa tässä yhteydessä jälleen kerran, että rakenteelliset edellytykset vaihtelevat huomattavasti yksittäisten jäsenvaltioiden välillä ja niiden sisällä ja jopa alueiden sisällä.

14. on sitä mieltä, että Euroopan unionin toteuttamissa toimissa olisi tuettava tasapainoisemmin tiheään asuttuja kaupunkialueita ja maaseutualueita, joita on usein tarkasteltu ensisijaisesti maatalouden näkökulmasta. Komitea pitää tässä mielessä valitettavana, että Euroopan sosiaalirahaston ja Euroopan aluekehitysrahaston toimet maaseutualueilla ovat suhteellisen vähäisiä ⁽⁷⁾ ⁽⁸⁾.

15. pelkää, että juuri pienempien, syrjäisten ja eristyksissä olevien sekä taloudellisesti heikompien kuntien ja alueiden on koronakriisin vuoksi entistä vaikeampaa asettaa käyttöön ja ylläpitää julkista infrastruktuuria ja tarjota julkisia palveluja, sillä verotulojen aleneminen vaikuttaa erityisen merkittävästi näihin paikallis- ja alueyhteisöihin. Tämä vahvistaisi edelleen viime vuosien vastakkaisia kehityskulkuja. Komitea korostaa, että infrastruktuuriin ja palveluihin tehtävien julkisten investointien vähenemisellä on yleensä vakavimmat vaikutukset erityisen heikossa asemassa oleviin väestöryhmiin.

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Statistics_on_rural_areas_in_the_EU#Further_Eurostat_information

⁽⁴⁾ COR-2019-04647-00-00-PAC.

⁽⁵⁾ COR-2019-01896-00-00-AC (EUVL C 79, 10.3.2020, s. 8).

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/communications/2011/territorial-agenda-of-the-european-union-2020

⁽⁷⁾ *Evolution of the Budget Dedicated for Rural Development Policy* (Maaseudun kehityspolitiikkaan osoitetun budjetin kehittyminen), NAT-valiokunnan teettämä tutkimus, Progress Consulting, 2016 (ajantasaistettu vuonna 2020).

⁽⁸⁾ *EU Cohesion Policy in non-urban areas* (EU:n koheesio-politiikka muilla kuin kaupunkialueilla), Euroopan parlamentin REGI-valiokunnan teettämä tutkimus, EPRC, 2020.

Tasapainoista aluekehitystä edistävät kansalliset strategiat

16. katsoo, että Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden politiikkojen olisi aina täydennettävä toisiaan. Ne eivät missään tapauksessa saa olla ristiriidassa keskenään tai pyrkiä vastakkaisiin tavoitteisiin. Komitea korostaakin, että jäsenvaltioiden olisi vältettävä ylisääntelyä saattaessaan EU-direktiivejä osaksi kansallista lainsäädäntöä.
17. kehottaakin jäsenvaltioita kehittämään edelleen tiiviissä yhteistyössä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa myös kansallisia koheesiopolitiikkoja ja nivomaan ne unionin tason toimiiin kumppanuusperiaatteen ja monitasoisen hallinnon hengessä.
18. muistuttaa tässä yhteydessä, että eri jäsenvaltioissa on jo olemassa sellaiseen tasapainoiseen rakennepolitiikkaan tähtääviä kansallisen tason toimintamalleja, jonka on määrä hyödyttää kaikkia alueita. Eräät valtiot esittävät yleisiä periaatteita kaikkien alueiden kehittämiseksi ⁽⁹⁾, kun taas toisilla alueilla laaditaan erityisiä suunnitelmia tietyjä aluetyyppejä varten ⁽¹⁰⁾ ⁽¹¹⁾.
19. painottaa, että mainituissa kansallisissa strategioissa kyse ei ole ensi sijassa taloudellisesta yhteenkuuluvuudesta taloudellisen suorituskyvyn kannalta vaan pikemminkin tietyn standardin luomisesta julkista hallintoa, infrastruktuuria ja palveluja varten – nämä muodostavat sosioekonomisen kehityksen perustan.
20. toteaa, että kaikissa kansallisissa strategioissa mainitaan yleensä hajautettu hallinto viihtyisien alueiden keskeisenä edellytyksenä. Kunnalliset ja alueelliset rakenteet ovat välttämättömiä, jotta voidaan varmistaa kansalaisläheinen hallinto ja taata demokraattinen osallistuminen.
21. toteaa, että kaikissa mainituissa kansallisissa politiikoissa painotetaan unionin politiikkaan nähden voimakkaammin maaseutualueiden pienempiä yhteisöjä (kuntia, kuntaliittoja, pieniä ja keskisuuria kaupunkeja jne.), jotta voidaan vahvistaa niitä ja parantaa näin niiden houkuttavuutta. Kaikissa strategioissa maaseutualueita pidetään ensisijaisesti asuin- ja talousalueina, ja niihin sisältyy rakennepoliittisia toimia kyseisten alueiden kehittämiseksi.
22. on erityisen tyytyväinen alakohtaisiin toimintamalleihin, joita jäsenvaltiot noudattavat kansallisissa strategioissaan. Alueiden erilaisuudesta huolimatta on selvää, että haasteet ovat samankaltaisia eri jäsenvaltioissa.
23. painottaa, että kansallisissa toimintamalleissa keskeisenä näkökohtana mainitaan digitalisaatio. Yleisesti saatavilla olevan digitaalisen infrastruktuurin ja digitaalisten julkisten palvelujen ansiosta työpaikkoja voidaan luoda ja säilyttää myös kaupunkikeskustojen ulkopuolella, mikä puolestaan voisi vähentää työvoiman muuttoa suurkaupunkeihin. Komitea korostaa, että etätyöskentelyn lisääntyminen, kuten on tapahtunut covid-19-pandemian aikana, voisi tarjota työntekijöille lisää joustavuutta asuinpaikan valinnan suhteen, ja painottaa tähän liittyen odottavansa, että monien työalojen jatkuvan digitalisoitumisen johdosta työpaikan alueelliseen läheisyyteen liittyvillä hyödyillä saattaa useilla aloilla olla pitkällä aikavälillä vain toissijainen rooli. Komitea tähdentää, ettei tämän suuntauksen tulisi vaarantaa liikkuvuuspolitiikkoja, joiden tarkoituksena on erityisesti rajoittaa työ- ja liikematkojen ympäristövaikutuksia.
24. katsoo, että myös suurista asutuskeskuksista kauimpana sijaitsevilla ja harvempaan asutuilla alueilla on oltava sama digitaalisen yhteenliitettävyyden taso, jotta voidaan edistää julkisten verkkopalvelujen käyttöönottoa ja etätyötä välineinä väestön ja osaamisen houkuttelemiseksi näille alueille.
25. pitää myönteisenä, että kaikissa strategioissa tarkastellaan myös yleishyödyllisiin palveluihin liittyviä näkökohtia, erityisesti terveydenhuolto-, hoiva- ja sosiaalipalvelujen varmistamista, koulujen ja muiden oppilaitosten toiminnan turvaamista sekä kotouttamista ja iäkkäiden suojelua tukevia palveluja. Yhdenvertaisuuden tulee olla asuinpaikasta riippumatta ohjaavana periaatteena tarjottaessa julkisia palveluja kansalaisille.
26. kehottaakin tulevan alueellisen toimintasuunnitelman 2030 toteuttamista silmällä pitäen EU:n tulevia puheenjohtajavaltioita Saksaa, Portugalia ja Sloveniaa käynnistämään keskustelun ja kokemustenvaihdon siitä, miten EU:n rakennepolitiikka ja kansalliset aluekehityspolitiikat voidaan parhaiten yhdistää, jotta voitaisiin kaventaa alueellisia eroja ja parantaa elinoloja kaikkialla Euroopassa.

⁽⁹⁾ Yhtäläisiä elinoloja käsittelevän toimikunnan loppuraportti, Saksa.

⁽¹⁰⁾ Ruralités: une ambition à partager 200 propositions pour un agenda rural (Maaseutualueet: yhteinen tavoite – 200 ehdotusta maaseutuagendaa varten), Ranska.

⁽¹¹⁾ Masterplan für den ländlichen Raum (Yleissuunnitelma maaseutualueita varten), Itävalta.

Yleisiä suosituksia EU:n politiikkaa varten

27. kehottaa Euroopan komissiota hyödyntämään kansallisia toimintamalleja ja EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 174 artiklan ja 349 artiklan konkretisoimiseksi vahvistamaan ”yhtäläisten elinolojen” tavoitetta unionitasolla.
28. korostaa jäsenvaltioiden harkintavaltaa yleishyödyllisten palvelujen alalla. Eurooppalaisilla puitteilla tulisi toissijaisuusperiaatteen mukaisesti vain täydentää valtio-, alue- tai paikallistasolla toteutettavia toimia.
29. kehottaa laatimaan EU:lle pitkän aikavälin aluekehitysstrategian, jossa otetaan huomioon taajamien sekä maaseutu- ja kaupunkialueiden välinen vuorovaikutus.
30. kehottaa Euroopan komissiota paitsi tarkastelemaan jäsenvaltioiden talouskehitystä myös ottamaan huomioon ja tunnustamaan yleishyödyllisten palvelujen alalla toteutetut toimet erityisesti harvempaan tai harvaan asutuilla taikka syrjäisimmillä alueilla, joille on ominaista maantieteellinen hajanaisuus.
31. on sitä mieltä, että asianmukaisten rakenteellisten edellytysten luominen kaikissa jäsenvaltioissa ja kaikissa paikallis- ja alueyhteisöissä on välttämätöntä, jotta varmistetaan Euroopan unionin kestäväpohjainen sosioekonominen kehitys. Rakennerahastot voivat antaa tässä merkittävän panoksen, mutta ne eivät saa olla ainoa keino tasapainoisen kehityksen edistämiseksi. Kaikilla politiikanaloilla – myös Euroopan komission ilmoittamassa maaseutualueita koskevassa visiossa – tulisi edistää tätä horisontaalista tavoitetta.
32. tähdentää, että tällainen tavoite edellyttäisi unionin toimien alueellisten vaikutusten yksityiskohtaista tarkastelua sekä lainsäädäntöä edeltävässä että sen jälkeisessä vaiheessa.
33. suosittaakin, että ehdotettua kaupunkiulottuvuuden huomioon ottamista (urban proofing) kaupunkiagendaan sisältyvissä unionin toimissa täydennetään integroidulla alueulottuvuuden huomioon ottamisella (territorial proofing) eli unionin toimien toteutettavuuden arvioinnilla tiheään (esim. kaupungit) ja harvaan (esim. maaseutu) asutuilla alueilla kulloisetkin erityispiirteet huomioiden ja että sitä täydennetään alueellisella vaikutustenarvioinnilla. Näin voidaan varmistaa, että säännökset vaikuttavat oikein ja kohdenetusti ja ettei edistetä hallitsematonta kaupungistumista tai kaupungistumiskehityksen heikkenemistä.
34. katsoo, että pieniin ja keskisuuriin kaupunkeihin tulisi harvaan asuttujen alueiden solmukohtina kiinnittää nykyistä suurempaa huomiota. Kunnat tarjoavat keskeisiä yleishyödyllisiä palveluita ja asettavat asukkaiden käyttöön välttämätöntä infrastruktuuria, joka parantaa ratkaisevasti maaseutualueiden houkuttavuutta.
35. vahvistaa, että myös suuremmilla kaupungeilla on edelleen vastassaan huomattavia haasteita ja että ne näin ollen tarvitsevat Euroopan unionin taloudellista ja organisatorista tukea. Eri aluetyyppien vastakkainasettelua on vältettävä. Komitean mielestä kaupunkiagenda ja siihen perustuvat kumppanuudet ovat hyvä esimerkki unioni- ja paikallistason mahdollisesta yhteistyöstä.
36. kannustaa Euroopan komissiota tehostamaan vertailukelpoisten tilastotietojen järjestelmällistä keräämistä NUTS 2 -tason alapuolella olevien maaseutualueiden kehityksen arvioimiseksi ja varmistamaan, ettei tässä yhteydessä lisätä hallinnollista taakkaa kuntatasolla.
37. suosittaa Euroopan parlamentin laajennettujen työryhmien puheenjohtajille, että AK:n edustajat otetaan täysipainoisesti mukaan kaupunki- ja aluekehitystä käsittelevien laajennettujen työryhmien työhön ja edistetään näin konkreettisista haasteista käytävää keskustelua.
38. painottaa, että tulevaisuudessa perustettavissa Euroopan unionin työ- ja asiantuntijaryhmissä on varmistettava kaupunki- ja maaseutualueiden eritasoisten ja -kokoisten hallintotahojen tasapuolinen edustus. Suurempia kaupunkeja varten kehitettyjä ja niiden kehittämiä toimintamalleja ei erilaisten organisatoristen ja taloudellisten tilanteiden vuoksi voi yleensä soveltaa pienemmissä paikallisyhteisöissä.
39. kehottaa kaikkia Euroopan komission pääosastoja ja Euroopan parlamentin valiokuntia ottamaan kattavasti huomioon kaupunki- ja maaseutualueiden vuorovaikutussuhteet sekä laatimaan johdonmukaisia unionin politiikkoja, jotka vaikuttavat tasapainoisella tavalla kaikkiin aluetyyppeihin.

40. kehottaa kaikkia Euroopan komission pääosastoja ja Euroopan parlamentin valiokuntia tunnustamaan paremmin institutionaalisella ja toiminnallisella tasolla tehtävän yhteistyön edut suunnittelun, liikkuvuuden, ympäristön, yleishyödyllisten palvelujen tarjoamisen ja julkisten investointien kaltaisilla aloilla. Tällainen yhteistyö mahdollistaa mittakaavaedut sekä tarjoaa tilaisuuden vahvistaa yhteyksiä ja lisätä alueellista, taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta samaan toiminnalliseen alueeseen kuuluvien kaupunkien, niiden lähialueiden ja maaseutualueiden välillä.

41. kehottaa omaksumaan EU:n tasolla kattavan lähestymistavan, jolla vastataan kaupunkien, alueiden ja kuntien rajatylittävän yhteistyön haasteisiin ja laajennetaan tämän yhteistyön tarjoamia mahdollisuuksia vähentää erityyppisten asuinalueiden välisiä eroja.

Suosituksia EU:n aluepolitiikkaa varten

42. katsoo, että unionin aluepolitiikassa olisi osana EU:n alueiden lähentämis- ja kehittämissuunnitelmia keskitettyä ensi sijassa luomaan kaikille alueille rakenteelliset edellytykset tasapainoista kasvua varten. Kestäväpohjainen ja pitkäjänteinen sosioekonominen kehitys on mahdollista vain alueilla, joilla on niin kansalaisten kuin yritysten kannalta välttämättömät edellytykset. Komitea korostaa tässä yhteydessä tarvetta vahvistaa maaseutualueiden yrityksille tarkoitettuja kannustimia.

43. vahvistaa, että yhtäläisten elinolojen tavoite tulisi ottaa huomioon myös ERI-rahastojen (ja maaseuturahaston) temaattisen keskittämisen yhteydessä. ERI-rahastojen tulisi mahdollistaa tarvittavan kunnallisen ja alueellisen infrastruktuurin ja julkisten palvelujen tukeminen kaikilla alueilla. Maaseuturahaston jättäminen rakennerahastoja koskevien yhteisten säännösten ulkopuolelle on tässä yhteydessä haitallista. Tällainen erottaminen vaikeuttaa tarpeettomasti johdonmukaista, useihin rahastoihin perustuvaa tukea kaupunki- ja maaseutualueilla.

44. panee tässä yhteydessä merkille EAKR:n erityisrahoituksen kaupunkialueille mutta muistuttaa samalla, että kyseisen rahoituksen vuoksi myös maaseutualueiden on saatava vastaavanlaista rahoitusta vastaavassa määrin. Komitean mielestä pitkällä aikavälillä on järkevämpää asettaa yleisesti käyttöön erityismäärärahat niitä palveluja varten, jotka edistävät tasapainoista aluekehitystä ja vahvistavat osaltaan kaikkien paikallis- ja alueyhteisöjen selviytymiskykyä (laajakais-tainfrastruktuuri, sairaalat ja terveydenhuolto, liikenneinfrastruktuuri jne.). Näin luodaan ihmisten ja yritysten asettautumisen perusta myös kaupunkikeskusten ulkopuolella, mikä puolestaan luo työpaikkoja ja vähentää painetta muuttaa kaupunkieihin.

45. katsoo, että kun otetaan huomioon julkisten palvelujen heikko kannattavuus harvaan asutuilla alueilla, rakennerahastotukea olisi ensi sijassa annettava avustuksina.

46. katsoo, että rakennerahastotukea olisi suunnattava voimakkaammin siihen, että voidaan ottaa käyttöön ja ylläpitää sekä tietoliikenteen että digitaalisten palvelujen teknistä infrastruktuuria, joka on tarpeen tasapainoisen aluekehityksen varmistamiseksi. Tätä varten on edistettävä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä, sillä julkisella sektorilla on johtava asema tällaisten investointien toteuttamisessa.

47. kehottaa Euroopan komissiota käsittelemään asiaa tulevassa kahdeksannessa koheesiokertomuksessa, joka on määrä julkaista syyskuussa 2021.

48. kehottaa vahvistamaan EU:n uuden alueellisen toimintasuunnitelman 2030 ja uuden koheesiopoliittikan 2021–2027 välisiä yhteyksiä, jotta koheesiopoliitikalle saadaan laadittua alueellinen ohjaava strategiakehys vihreän ja oikeudenmukaisen Euroopan luomiseksi niin, että mikään alue ei jää kehityksessä jälkeen.

Suosituksia muita politiikanaloja varten

49. painottaa, että myös liikennepoliittikkaa koskevissa EU:n säännöksissä tulisi ottaa nykyistä enemmän huomioon niiden vaikutukset ihmisten tasapainoiseen asettautumiseen alueille. Tämä koskee julkisen liikenteen suunnittelua ja raideliikennettä mutta myös yhteisautoilupalvelujen käyttöä. Yhteisautoilupalveluja on toistaiseksi tarjolla pääasiassa kaupungeissa, sillä maaseutualueiden alhaisempi asukastiheys vähentää palvelusta saatavia tuloja. Pitkällä aikavälillä tulisi tutkia vastaavien liikennepalvelujen tarjoamista yleisesti, mahdollisesti julkisen palvelun veloitteen kautta.

50. toteaa, että liikennealaa koskevat EU:n säännökset (erityisesti päästöjen ja ilmaston suojelelun osalta) ovat maaseutualueilla toimiville julkisen liikenteen harjoittajille usein huomattavasti haastavampia kuin kaupunkialueiden liikenteenharjoittajille. Lisäksi siirtyminen vähäpäästöiseen teknologiaan ei teknologisiin edellytyksiin ja teknologian saatavuuteen markkinoilla liittyvistä syistä ole toistaiseksi mahdollista kaikkialla, etenkin harvaan asutuilla ja vuoristoisilla alueilla. Näin on erityisesti linja-autojen kohdalla, sillä ongelmana ovat korkeammat kustannukset, rajallinen toimintamatkka ja osittain myös pidemmät latausajat. Samaan aikaan EU:n rahoitusta myönnetään ensisijaisesti kaupunkiliikenteeseen, sillä kaupungeissa mitataan tavallisesti korkeammat epäpuhtausarvot. Jotta kaikkialla voidaan luoda ja säilyttää toimiva julkinen liikenne, olisi säännöksissä joko määrättävä erilaisia toimia aluetyypeittäin tai asetettava käyttöön lisävaroja niille alueille, missä rahoitus on erityisen vaikeaa (esimerkiksi maaseutualueet, syrjäiset alueet, saari- ja syrjäisimmät alueet sekä vuoristoalueet).

51. korostaa, että etätyöllä on ollut merkittävä rooli jo ennen covid-19-pandemiaa. Myös digitaalisia viranomaispalveluja voidaan tarjota ja käyttää vain siellä, missä sekä kyseisten palvelujen tarjoajilla että niiden käyttäjillä on nopeat laajakaistayhteydet.

52. katsoo, että laajakaista- ja matkapuhelinpalveluja – 5G- ja 6G-verkkoja – laajennettaessa tulisi aina noudattaa yleisen saatavuuden tavoitetta pitäen kiinni eurooppalaisista päästönormeista. Laajentaminen olisi etupäässä toteutettava yksityisellä sektorilla. Alueilla, missä valokuituyhteyksien kattava asentaminen on taloudellisista syistä mahdollista vain julkisella taloudellisella tuella, paikallis- ja alueviranomaisille olisi annettava mahdollisuus huolehtia siitä oikeudellisesti varmalla tavalla ja kohdennetusti.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Rajatyrittävän terveydenhuollon täytäntöönpano ja tulevaisuudennäkymät”

(2020/C 440/03)

Esittelijä:	Karsten Uno PETERSEN (DK, PES), Etelä-Tanskan aluevaltuutettu
Viiteasiakirja:	Suuntaa-antava lausunto

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Johdanto

1. pitää potilaiden rajatyrittävää liikkuvuutta tärkeänä poliittisena kysymyksenä. Kaikista EU:n kansalaisista 34 prosenttia pitää terveyttä tärkeimpänä poliittisena kysymyksenä alueellaan. Tämä luku on noussut 8 prosentilla vuoteen 2015 ja 10 prosentilla vuoteen 2012 verrattuna.
2. korostaa, että alueellinen ja paikallinen ulottuvuus on rajatyrittävän terveydenhuollon ytimessä. Monet lähellä rajaa asuvat ihmiset hakeutuvat eri syistä hoitoon naapurimaahan. Raja-alueet muodostavat 40 prosenttia EU:n alueesta, ja yli kolmannes eurooppalaisista asuu raja-alueella. Paikallis- ja alueviranomaiset ovat kaikkien asianomaisten sidosryhmien (valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset toimijat, sairaalat, yleislääkärit, apteekit, kansalaiset jne.) välinen linkki.
3. katsoo, että potilaiden rajatyrittävän liikkuvuuden yhteydessä on tarpeen selvittää eräitä kysymyksiä, jotka koskevat muun muassa ulkomailla annettavaa hoitoa koskevien tietojen saatavuutta, hoidon saumattomuutta, tietojen vaihtoa rajan eri puolilla toimivien terveydenhoitoalan ammattilaisten välillä, eroja terveydenhuoltopalveluissa sekä kulloistenkin lääketieteellisten indikaatioiden yhteydessä annettavassa hoidossa, terveydenhuoltojärjestelmän mahdollisuuksia priorisoida ja tarjota hoitoa samoin edellytyksin sekä logistisia ja hallinnollisia haasteita, jotka vaikuttavat niiden kansalaisten määrään, jotka haluavat hyötyä direktiivin tarjoamista mahdollisuuksista saada hoitoa toisessa jäsenvaltiossa.
4. ilmaisee tyytyväisyytensä uuden EU4Health-ohjelman budjettiin, jonka avulla kyetään vahvistamaan terveysturvaa ja parantamaan valmiutta tuleviin terveyskriiseihin. Ohjelma on muodostumassa vahvaksi, erilliseksi ohjelmaksi, jolla on suurempi rahoitus seuraavassa monivuotisessa rahoituskehityksessä (2021–2027), jotta voidaan vastata asianmukaisesti komission nykyisen toimikauden ohjelmassa yksilöityihin haasteisiin, jotka liittyvät erityisesti syövästä torjuntaan, kroonisten ja harvinaisten sairauksien ehkäisemiseen, varhaiseen havaitsemiseen ja hallintaan, mikrobilääkeresistenssiin, kohtuuhintaisten lääketieteiden saatavuuteen ja vakaviin terveysuhkiin (kuten koronavirusepidemioihin), ja jotta voidaan toteuttaa kunnianhimoista terveyspolitiikkaa rajatyrittävään yhteistyöhön keskittyen.
5. pitää myönteisenä, että kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään. Komitea on kuitenkin edelleen huolissaan vaatimustenmukaisuuden tarkastamisesta ja komission tähän mennessä havaitsemien ongelmien suuresta määrästä. Komitea ymmärtää, että direktiivi vaikuttaa moniin säädöksiin, jotka koskevat terveydenhuoltojärjestelmien organisointia ja hallinnointia, korvausmekanismeja, tiedotuskanavia, potilaiden oikeuksia ja etuuksia sekä ammatillista vastuuta.
6. pitää tässä yhteydessä tervetulleena, että Euroopan komission ensimmäinen varapuheenjohtaja Frans Timmermans on pyytänyt AK:ta komitean puheenjohtajalle osoittamaan kirjeessä laatimaan suuntaa-antavan lausunnon rajatyrittävää terveydenhuoltoa koskevan direktiivin täytäntöönpanosta, jotta komitea voi antaa panoksen direktiivin täytäntöönpanon parantamiseen ja potilaiden oikeuksien vahvistamiseen.
7. painottaa, että terveyspalvelujen järjestämisen, hallinnoinnin, rahoituksen ja tarjoamisen on säilyttävä edelleen EU:n jäsenvaltioiden toimivallassa. Lisäksi rajatyrittävää terveydenhuoltoa koskevan direktiivin täytäntöönpanon on tapahduttava osana toimivaltaisten terveysviranomaisten yleisiä, kansalaisten hyväksi täyttämiä velvollisuuksia.

8. kiittää kaikkia alueellisia keskuksia⁽¹⁾ ja niiden kuulemia sidosryhmiä siitä, että ne ovat perehtyneet kyselytutkimukseen ja antaneet hyödyllisiä vastauksia, joita on käytetty tämän lausunnon aineksena.

Covid-19-kriisi

9. katsoo, että covid-19-kriisi on tehnyt selväksi, että Eurooppa tarvitsee enemmän yhteistyötä terveyden alalla.

10. yhtyy AK:n puheenjohtajan kehoitukseen perustaa Euroopan unionin terveystalouden hätämekanismi, joka kytkeytyy tiiviisti EU:n nykyisiin kriisinhallintarakenteisiin (eli EU:n solidaarisuusrahastoon ja Euroopan tautienhäikäisy- ja -valvontakeskukseen) tai on integroitu niihin, jotta unioni voi valmistautua tuleviin pandemiakriiseihin paremmin ja jotta voidaan auttaa "alue- ja paikallistason päättäjiä tarjoamaan sairaaloille ja oppilaitoksille terveydenhuoltopalveluja ja -materiaalia, palkkaamaan terveydenhuoltohenkilöstöä, hankkimaan lääkinnällisiä laitteita ja tukemaan tehohoitoa palveluja".

11. kiinnittää myös huomiota direktiivin keskinäistä avunantoa ja yhteistyötä koskevaan 10 artiklaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden välillä voidaan antaa keskinäistä apua ja "jäsenvaltioiden on helpotettava yhteistyötä rajatylittävissä terveydenhuollossa alueellisella ja paikallisella tasolla", ja on vakuuttunut siitä, että jäsenvaltioiden olisi tarkasteltava tätä mahdollisuutta luovemmin myös pandemiatilanteisiin puuttumiseksi.

12. muistuttaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklan mukaan unioni ja sen jäsenvaltiot toimivat yhdessä yhteisvastuun hengessä.

13. on vaikuttunut yhteisvastuusta, jota eräät jäsenvaltiot osoittivat ottamalla potilaita ylikuormitetuilta naapureiltaan lievittääkseen niiden tehohoitokapasiteettiin kohdistuvaa painetta. Komitea uskoo vakaasti, että tämä toiminta voitaisiin virallistaa tulevaisuudessa soveltamalla direktiivin mukaista avunpyyntöä.

14. Suosittelee, että raja-alueiden välille perustetaan "terveyskäytäviä"⁽²⁾, joiden avulla potilaat ja terveydenhuollon ammattilaiset voivat edelleen liikkua rajojen yli sulkutoimien aikana, jotta voidaan taata hoidon saatavuus ja tarjoaminen.

15. viittaa rajat ylittäviin digitaalisiin ratkaisuihin, jotka mahdollistavat esimerkiksi kuvantamisen ja näytteiden etäanalysoinnin (kuten ulkomailla arvioitaviksi lähetetyt keuhkokuvat), esimerkkinä kustannustehokkaasta ja käytännöllisestä yhteistyötavasta, kun terveyspalveluihin kohdistuva kysyntä kasvaa äkillisesti.

Tavoitteena ei tulisi olla potilaiden liikkuvuuden lisääminen sinänsä

16. yhtyy Euroopan parlamentin toteamukseen, jonka mukaan vain pieni osa EU:n kansalaisista käyttää direktiivin tarjoamia mahdollisuuksia, ja on selvästi havaittavissa, että potilaiden rajatylittävä liikkuvuus suuntautuu ensisijaisesti naapurialueille.

17. viittaa tältä osin komission kertomukseen, jossa tämä toteaa havaitsevansa rajatylittävissä potilasvirroissa vakiintuneen mallin. Sen mukaan EU:n kansalaisten päätöksiin hyödyntää rajatylittäviä terveydenhoitopalveluita vaikuttaa ennen kaikkea maantieteellinen tai kulttuurinen läheisyys.

18. panee merkille komission päätelmän, jonka mukaan yleisesti ottaen potilaiden liikkuvuus ja sen taloudellinen merkitys EU:n sisällä ovat yhä suhteellisen vähäisiä, eikä rajatylittävää terveydenhuoltoa koskeva direktiivi ole aiheuttanut terveydenhuoltojärjestelmien kestävyyskannalta merkittäviä talousarviovaikutuksia.

19. muistuttaa, että rajatylittävä terveydenhuolto voi tietyille potilasryhmille olla asianmukaisin terveydenhuoltomuoto harvinaisten sairauksien hoitomahdollisuuksien tai terveydenhuoltolaitosten maantieteellisen läheisyyden vuoksi, erityisesti raja-alueilla.

⁽¹⁾ Euroopan alueiden komitea käynnisti marraskuussa 2019 alueellisten keskustusten verkostonsa välityksellä kuulemisen selvittääkseen direktiivin täytäntöönpanoa alueellisella tasolla. Kyselyyn osallistui 27 alueellista keskustusta, jotka edustavat 18:aa Euroopan maata.

⁽²⁾ Ranska on perustanut Espanjan-vastaiselle rajalleen tällaisen "terveyskäytävän", joka mahdollistaa hoidon jatkuvuuden Cerdanyan sairaalassa, kun taas Luxemburg on harkinnut erityistä poikkeusta, jonka nojalla ranskalaiselle terveydenhuoltohenkilöstölle voidaan myöntää erityinen "vakiintunut" asema, jotta he voivat jatkaa työssäkäyntiä suurherttuakunnassa.

20. on hyvillään direktiivin myönteisistä vaikutuksista, jotka näkyvät vuodesta 2015 hieman kasvaneena potilaiden rajatylittävänä liikkuvuutena EU:ssa. Myös ennakkolupapyyntöjen määrä on kasvanut tasaisesti: vuonna 2017 ennakkolupia pyydettiin ja myönnettiin jäsenvaltioissa kaksi kertaa niin paljon kuin vuonna 2015.

21. huomauttaa, että asetukset ja direktiivi eivät ole ainoita tapoja, joilla hoitoa voidaan tarjota toisessa jäsenvaltiossa, sillä monet niistä ovat ottaneet käyttöön kahden- ja monenvälisiä rinnakkaisia menettelyjä, joilla vastataan niiden raja-alueiden erityisiin hoitotarpeisiin (BE, DK, SE, DE, CZ, EE, LU, HU, NL, PT, RO, FI ja LT). Monet näistä sopimuksista on tehty ennen direktiivin voimaantuloa, ja ne synnyttävät merkittäviä potilasvirtoja, joita ei ole otettu huomioon eurooppalaisissa tilastoissa.

22. katsoo, että rajatylittävää terveydenhuoltoa koskevan direktiivin tarkoituksena ei ole, että mahdollisimman suuri määrä potilaita käyttää hyödykseen hoitoa ulkomailla. Direktiivin tarjoamat järjestelyt on suunniteltu täydentämään alueellisesti tai valtakunnallisesti saatavilla olevia hoitopalveluita ja tuotteita ja selventämään niiden eurooppalaisten potilaiden oikeuksia, jotka haluavat saada hoitoa toisessa EU- tai ETA-maassa. Käyttäjien määrää ei näin ollen voida soveltaa lainsäädännön onnistumisen tai epäonnistumisen arvioimiseen.

23. korostaa tässä yhteydessä, että potilaiden rajatylittävän liikkuvuuden lisääntymisessä perustana on oltava potilaiden yksilökohtainen tilanne ja että potilaiden liikkuvuuden lisäämisen ei pitäisi olla tavoite sinänsä.

Helposti saatavilla olevat tiedot direktiivin soveltamisalaan kuuluvista hoidoista

24. muistuttaa Euroopan parlamentin tapaan siitä, että jotta direktiivi saavuttaisi tavoitteensa, on ratkaisevan tärkeää, että terveydenhuollon ammattilaiset ja muut sidosryhmät saavat tiedon direktiivin suomista hyödyistä rajatylittävän terveydenhoidon alalla.

25. korostaa näin ollen, että kansalaisten on voitava saada helposti tietoa direktiivissä säädettyistä, toisessa jäsenvaltiossa annettavan hoidon edellytyksistä. Vain näin he pystyvät tekemään perustellun päätöksen ulkomailla saatavasta hoidosta.

26. pitää välttämättömänä, että terveysviranomaiset varmistavat asianmukaisen tiedon tarjoamisen kansalaisille, koska eri maiden terveydenhuoltojärjestelmien välillä on merkittäviä organisatorisia eroja (eräissä maissa on myös alueellisia ja paikallisia eroja).

27. kiinnittää huomiota siihen, että kansallisilla yhteyspisteillä voi olla alueellisia paikallistoimistoja, ne on voitu sisällyttää alueellisten terveydenhuoltojärjestelmien verkkosivustoihin tai alueellisten sairausvakuutuslaitosten verkkosivustoihin. Vaikka nämä ratkaisut eivät välttämättä lisää kansallisten yhteyspisteiden yleistä tunnettua, ne voivat onnistua paremmin tiedon tarjoamisessa kansalaisille.

28. suosittaa, että komissio esittää esimerkkejä hyvistä tiedon levittämisen käytännöistä eri maista sekä alue- ja paikallisviranomaisilta, jotta jäsenvaltioiden terveysviranomaiset voivat ottaa oppia samankaltaisista terveydenhuoltojärjestelmistä.

29. varoittaa, että eri terveydenhuoltojärjestelmien erilaisten järjestelyiden ja palvelusuoritusten vuoksi ja huolimatta jäsenvaltioiden parantuneesta tiedotustoiminnasta, potilaiden liikkuvuudessa on myös tulevaisuudessa suuria eroja, kuten käy ilmi komission kertomuksesta. Potilaiden perusteet valita ulkomailla annettava hoito vaihtelevat hyvän hoidon lyhyemmistä odotusajoista ja kulttuurisista tekijöistä rahan säästämiseen sellaisten hoitojen kohdalla, jotka on maksettava merkittävässä määrin omista varoista, kuten hammashoito.

Ulkomailla annettavasta hoidosta aiheutuvat ylimääräiset hallinnolliset kustannukset

30. panee merkille, että lähes kaikki terveydenhuollon määrärahat käytetään kotimaassa. Komissio arvioi direktiivistä johtuvien rajatylittävän terveydenhuollon menojen vastaavan vuosittain vain 0,004:ää prosenttia terveydenhuollon kokonaismäärärahoista koko EU:ssa.

31. huomauttaa, että vain murto-osa potilaista hyödyntää direktiivin mukaisia hoitomahdollisuuksia toisessa jäsenvaltiossa. Euroopan tilintarkastustuomioistuimen viimeisimmän kertomuksen mukaan korvaushakemuksia esitetään vuosittain noin 214 000, mikä vastaa noin 0,04:ää prosenttia EU:n väestöstä. Valtaosa näistä hakemuksista (yli 210 000) koskee korvauksia hoidoista, jotka eivät edellytä ennakkolupaa.

32. kiinnittää huomiota siihen, että muusta kuin sellaisesta sairaalahoidosta, joka ei edellytä ennakkolupaa, (esimerkiksi hammashoito), maksettavat korvaukset ovat suhteellisen pieni menoerä, kun huomioon otetaan tiedotukseen ja hallintotoimiin liittyvät lisäkustannukset, joita terveysviranomaisille aiheutuu direktiivin täytäntöönpanosta.

33. huomauttaa, että kun jäsenvaltioiden toimivaltaiset terveysviranomaiset pyrkivät varmistamaan direktiivin tinkimättömän täytäntöönpanon ja löytämään kansalaisille yksinkertaisimmat tavat saada hoitoa toisessa jäsenvaltiossa, niiden on myös pidettävä mielessä, että valtaosa EU:n kansalaisista haluaa mieluummin saada hoitoa kotinsa tai perheensä läheisyydessä. Jäsenvaltioiden terveydenhuollon organisoinnin, laadun ja kapasiteetin järjestämisessä on näin ollen periaatteessa pyrittävä siihen, että kansalaisille tarjotaan hoitoa mahdollisimman lähellä heidän asuinpaikkaansa tai perhettään.

34. kiinnittää huomiota siihen, että muissa EU-maissa annettaviin hoitoihin liittyvät jäsenvaltioiden menot eivät koske pelkästään korvauksia. Hoitoihin liittyy myös hallinnollisia ja tiedotukseen liittyviä kustannuksia, ja näitä varoja voitaisiin muussa tapauksessa investoida hoitojen parantamiseen kyseisen jäsenvaltion terveydenhuoltojärjestelmässä. Tämän vuoksi terveysviranomaisten olisi direktiiviä soveltaessaan varmistettava, että jäsenvaltioiden terveydenhuoltojärjestelmien resurssit ei kuormita kohtuuttomasti hyvin pieni määrä potilaita, jotka hakevat hoitoa toisessa jäsenvaltiossa.

Ennakkolupien asianmukainen käyttö

35. huomauttaa, että jäsenvaltioiden ennen sairaalahoitoa tai erikoissairaanhoitoa toisessa jäsenvaltiossa soveltama ennakkolupamenettely muodostaa esteen potilaiden rajatylittävälle liikkuvuudelle.

36. panee tässä yhteydessä merkille, että komission kertomuksessa todetaan, että rajatylittävää terveydenhuoltoa toivovien potilaiden kansallisia terveydenhuollon määrärahoja kuluttava vaikutus näyttää olevan vähäinen. Tämä pätee kaikkiin maihin riippumatta siitä, onko niillä käytössään ennakkolupajärjestelmä.

37. panee merkille, että suurin osa alueellisista keskuksista (63 %) pitää ennakkoluvan käyttöä välttämättömänä laadukkaan terveydenhuollon saatavuuden varmistamiseksi ja katsoo, että se on avainasemassa resurssien tuhlauksen välttämiseksi (48 %) ja kustannusten hallitsemiseksi alueellisella tasolla (44 %).

38. kiinnittää huomiota siihen, että ennakkolupaa koskevien direktiivin säännösten soveltaminen tarjoaa potilaille myös taloudellista turvaa, kun heidän vakuutusjäsenvaltionsa takaa heille direktiivin mukaisesti jo ennen toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvaa hoitoa sen kustannusten korvaamisen.

39. kehottaa jäsenvaltioita antamaan ennakkoluvan mahdollisimman nopeasti, jotta hoito ei viivästy tarpeettomasti, ja esittämään realistisen arvion suunniteltujen toimenpiteiden arvioiduista kustannuksista.

40. korostaa, että alueelliset keskuksot pitävät paljon vähemmän käytettyä ennakkolupajärjestelmää (direktiivin 9 artiklan 5 kohta) hyödyllisenä välineenä välittää potilaille selkeä kuva ja tukea viranomaisilta näiden velvoitteiden täyttämiseksi, ja kehottaa jäsenvaltioita hyödyntämään tätä vapaaehtoista järjestelyä laajemmin.

41. kiinnittää huomiota korvausjärjestelmään, jota jäsenvaltiot voivat soveltaa ennakkoluvan yhteydessä ja jolla otetaan käyttöön toimivaltaisten laitosten välinen suoralakutus, jolla korvataan etukäteismaksu ja potilaille maksettavat korvaukset (9 artiklan 5 kohta) keinona vähentää potilaille aiheutuvaa rasitetta ja antaa vähemmän varakkaille yhteiskuntaryhmille mahdollisuus hakea hoitoa ulkomailta.

42. suosittelee tässä yhteydessä, että direktiivin täytäntöönpanoa jatkettaessa voidaan edelleen käyttää ennakkolupia, jos jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset katsovat sen tarpeelliseksi.

Yhteistyön jatko direktiivin täytäntöönpanossa

43. kehottaa terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosastoa yhdessä muiden asiaankuuluvien pääosastojen kanssa seuraamaan potilasliikkuvuusdirektiivin täytäntöönpanon arviointia ja keräämään, analysoimaan ja julkaisemaan esimerkkejä rajatylittävästä terveydenhuollosta ja ongelmista, joita osallistuvat viranomaiset ovat kohdanneet.

44. pyytää riittävää ja pitkäaikaista EU:n rahoitusta seuraavalla ohjelmakaudella, erityisesti mutta ei yksinomaan Interregin kautta, myös sellaisten rajatylittävien tutkimusten ja hankkeiden toteuttamiseen, joilla pyritään poistamaan erityisiä esteitä ja pääsemään sujuvaan yhteistyöhön.

45. muistuttaa siitä, että vaikka AK:n ja WHO:n yhteisymmärryspöytäkirjassa ei viitata erityisesti direktiiviin, siitä käy selkeästi ilmi, että komitea sitoutuu työskentelemään terveydenhuollon saatavuuden, terveyden edistämisen ja tietämyksen jakamisen alalla – nämä kaikki ovat direktiivin keskeisiä näkökohtia.

46. tarjoaa komissiolle säännöllistä vuoropuhelua AK:n kanssa. Tässä vuoropuhelussa, johon osallistuisivat myös NAT-valiokunta ja alueidenvälinen ryhmä "terveys", voitaisiin käsitellä haasteita ja ratkaisuja, jotka liittyvät rajatylittävää terveydenhuoltoa koskevan direktiivin täytäntöönpanon parantamiseen.

47. ilmaisee jatkuvan tukensa tälle kipeästi kaivatulle eurooppalaiselle yhteistyölle ja on valmis antamaan lisäneuvoja ja tietoja alueiden parhaista käytännöistä.

48. toistaa, että sairaudet eivät tunne rajoja ja että eurooppalainen solidaarisuus terveydenhuollon hätätilanteissa ei saisi koskaan kaatua hallinnollisiin tai oikeudellisiin esteisiin.

49. odottaa, että Euroopan komission tulevassa kolmannessa täytäntöönpanokertomuksessa otetaan huomioon tässä lausunnossa esitetyt Euroopan alueiden komitean näkemykset kaikilta osin.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Terveysuhkiin keskittyvä EU:n hätämekanismi”

(2020/C 440/04)

Esittelijä: Birgitta SACRÉDEUS (SE, EPP), Taalainmaan alueen alueneuvos**POLIITTISET SUOSITUKSET**

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Yleistä

1. toteaa, että Eurooppaa ja muuta maailmaa vuonna 2020 koettelevaan maailmanlaajuiseen covid-19-tautiin on sairastunut ja kuollut erittäin suuri määrä ihmisiä, minkä lisäksi pandemiakriisillä on merkittäviä taloudellisia ja sosiaalisia seurauksia, joiden laajuutta ei pystytä vielä täysin arvioimaan. Viruksen nopea leviäminen on lisännyt sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon että kansanterveysjärjestelmään kohdistuvaa painetta ja merkinnyt äärimmäisen suurta työtaakkaa hoito- ja hoiva-alan henkilöstölle. Samanaikaisesti on huolehdittava valmiudesta myös uusien aaltojen varalle.
2. panee merkille, että covid-19-pandemia on koetellut Euroopan eri osia vaihtelevasti niin, että huomattavia eroja on paitsi eri maiden välillä myös eri alueiden, kuntien, asuinalueiden ja ikäryhmien välillä. Tauti on kuitenkin iskenyt yleisesti ankarimmin ihmisiin, joilla on jo ennestään ollut heikko terveydentila ja tiettyjä perussairauksia sekä huonot sosioekonomiset olosuhteet.
3. toteaa, että covid-19:ää torjuakseen ja väestön terveyden turvatakseen ja taatakseen jäsenvaltiot ovat ryhtyneet toimenpiteisiin, joilla on rajoitettu yksilöiden liikkumisvapautta laajuudessa, jota olisi mahdoton kuvitella tavanomaisissa olosuhteissa.
4. katsoo, että covid-19-pandemia osoittaa selvästi, millainen merkitys on pätevällä ja hyvin koulutetulla henkilöstöllä sekä asianmukaisesti rahoitetuilla, hyvin varustelluilla ja vakailta terveydenhuoltojärjestelmillä, joilla on valmiudet muuntautua nopeasti uuteen kansanterveys- ja hoitotilanteeseen ja tarvittaessa paitsi vahvistaa entisestään perusterveydenhuoltoa ja avohoidoa myös lisätä sairaaloiden kapasiteettia vuode- ja tehohoito-osastoilla.
5. toteaa, että monissa maissa on lykätty niiden potilaiden hoitoa, joilla on muita diagnooseja ja lääketieteellisiä tarpeita, minkä johdosta on syntynyt hoitovelka, jonka purkaminen kestää vielä pitkään. Monet vakavasti covid-19-tautiin sairastuneet tarvitsevat nyt kuntoutusta. Useat seikat viittaavat lisäksi siihen, että covid-19-pandemia on kasvattanut mielenterveyshoidon tarvetta sekä yleisesti väestön että hoito- ja hoivahenkilöstön keskuudessa. Terveystieteellisten tutkimusten mukaan muun muassa kansanterveysjärjestelmässä, perusterveydenhuollossa ja avohoidossa, tarvitaan näin ollen lisäresursseja vielä pitkään.
6. toteaa, että EU:n toimielimet ovat tukeneet aktiivisesti jäsenvaltioita niiden toimissa covid-19-epidemian torjumiseksi. Jäsenvaltioiden keskinäinen yhteistyö kangerteli kuitenkin aluksi muun muassa valtioiden rajojen sulkemiseen pakottavista lääketieteellisistä syistä tilanteessa, jossa eurooppalaisen yhteistyön, johtajuuden ja sitoutumisen tarve oli tavallista suurempi.
7. muistuttaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklan mukaan unioni ja sen jäsenvaltiot toimivat yhdessä yhteisvastuun hengessä.
8. korostaa, että vaikka EU:lla on tärkeä rooli kansanterveyden parantamiseen, sairauksien ehkäisemiseen ja terveysriskien poistamiseen tähtäävissä toimissa, jäsenvaltioiden vastuulla on kuitenkin lähtökohtaisesti päättää, miten kansanterveysjärjestelmä, terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut järjestetään, rahoitetaan ja muotoillaan.

9. on vakuuttunut siitä, että yhteisvastuullisesti rahoitettavat eurooppalaiset yleisen terveydenhuollon järjestelmät ovat merkittävä voimavara covid-19:n torjunnassa.

Yleiset johtopäätökset

10. katsoo, että covid-19:n torjunnasta voidaan tehdä monia tärkeitä johtopäätöksiä, joita voidaan hyödyntää tulevassa työskentelyssä tämän maailmanlaajuisen kriisin taltuttamiseksi mutta myös muissa kriisitilanteissa.

11. huomauttaa, että monet jäsenvaltiot ovat päättäneet antaa pääasiallisen vastuun terveydenhoito- ja hoiva-alasta sekä kansanterveystyöstä paikallis- ja alueviranomaisille. Myös maissa, missä on valtakunnallinen terveydenhuoltojärjestelmä, vastuu sosiaalipalveluista ja sosiaalitoimista on usein paikallistasolla. Paikallis- ja alueviranomaisilla on näin ollen erittäin keskeinen rooli covid-19:n torjunnassa.

12. painottaa olevan tärkeää, että EU:n toimielimet ja viranomaiset mutta myös jäsenvaltiot varmistavat sisämarkkinoiden säilymisen ja toiminnan myös kriisitilanteissa. Lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden, henkilönsuojainten ja muiden tavaroiden ja palvelujen hankintaa ja kuljetusta ei pidä hankaloittaa, eikä hoito- ja hoivahenkilöstöä tai muita avainryhmiä pidä estää kulkemasta valtionrajojen yli ammattiaan harjoittaakseen.

13. tähdentää laadultaan varmistetun tiedonkeruun, korkealaatuisen tutkimuksen ja luotettavien tietolähteiden merkitystä, jotta voidaan huolehtia siitä, että viranomaiset tekevät luotettavaan tietoon perustuvia päätöksiä ja että yritykset, organisaatiot ja yksilöt toimivat vastuullisella ja sairauksia ennalta ehkäisevällä tavalla.

14. korostaa keskinäisen avun ja yhteistyön merkitystä rajatylittävän terveydenhuollon alalla. Tämä kattaa myös sairaalahoitoa tarvitsevien potilaiden kuljettamisen valtionrajojen yli sairaaloihin, joilla on tarjottavana vapaata kapasiteettia, terveydenhuoltohenkilöstön siirron ja muut rajatylittävän yhteistyön muodot terveydenhuoltojärjestelmiin kohdistuvan paineen lieventämiseksi niissä EU:n osissa, joissa tilanne on pahin.

15. tähdentääkin, että jäsenvaltioiden on sovittava yhteisestä tilastointikäytännöstä, jotta covid-19-kriisin ja tulevien pandemioiden vaikutuksia koskevat tiedot olisivat vertailukelpoisia. Tämä Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen ja Eurostatin yhdessä kehittämä käytäntö voisi perustua NUTS 2 -tason tietoihin, jotta helpotettaisiin Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttöä yhdistäviä poliittisia toimia.

16. kiinnittää huomiota esimerkiksi terveystalouden, lääketieteellisen konsultoinnin ja tartuntojen jäljityksen digitaalisiin ratkaisuihin, joita on kehitetty tai joiden kehittämisessä on edistytty covid-19:n puhkeamisen myötä. Tartunnankantajien jäljittäminen herättää kuitenkin perusteltuja kysymyksiä yksityisyyden suojasta ja tietoturvasta erityisesti rajatylittävissä tilanteissa. Pandemian myötä on myös korostunut tarve vaihtaa potilastietoja digitaalisesti valtioiden rajojen yli, kun potilaat saavat hoitoa toisessa jäsenvaltiossa.

17. painottaa yhtäältä muun muassa Maailman terveysjärjestön (WHO) puitteissa tehtävän maailmanlaajuisen yhteistyön tärkeyttä covid-19:n ja muiden vakavien tautien torjumiseksi, ja toisaalta myös yritysten, vapaaehtoisjärjestöjen, perheiden, naapurien ja ystävien kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä paikallis- ja aluetason kriisinhallinnassa.

18. kiinnittää huomiota tarpeeseen löytää nykyistä parempi tapa suojella sekä palveluasunnoissa että kotona asuvia iäkkäitä ja hauraita ihmisiä covid-19:ltä ja muilta tartuntataudeilta. Komitea korostaa tähän liittyen, että sosiaali- ja terveyspolitiikoilla tulee vahvistaa paikallisia perusterveydenhuoltojärjestelmiä, erityisesti ennaltaehkäisyä.

Terveysuhkiin keskittyvä EU:n hätämekanismi

19. pitää tervetulleina toimenpiteitä, joihin komissio on jo ryhtynyt vähentääkseen valtiollisiin, alueellisiin ja paikallisiin viranomaisiin kohdistuvaa taakkaa näiden pyrkiessä vastaamaan covid-19-kriisiin, panee merkille mittavan, 27. toukokuuta julkaistun Euroopan talouden elvytysuunnitelman ja suhtautuu myönteisesti saavutettuun yhteisymmärrykseen hyödyntää kaikki EU:n kuluvan vuoden talousarviossa käytettävissä olevat varat Euroopan terveydenhuoltojärjestelmien tarpeiden täyttämisen hyväksi.

20. toteaa, että valtioiden rajat ylittävistä vakavista terveysuhkista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1082/2013/EU⁽¹⁾ on tarjonnut tärkeän perustan unionin hätätilavalmiudelle ja -toiminnalle mutta että nykyisen terveyskriisin vuoksi on tarpeen kehittää edelleen EU:n hätäapuvalmiuksia hätätilanteissa ja katastrofeissa.

21. ehdottaa näin ollen, että toissijaisuusperiaate ja jäsenvaltioiden ensisijainen vastuu sekä terveydenhuollosta että kansanterveystyöstä ja katastrofihallinnasta huomioon ottaen perustetaan terveysuhkiin keskittyvä EU:n hätämekanismi, jonka tarkoituksena on

- koordinoida EU:n toimia ja tukea valtakunnallisten ja paikallis- ja aluetason terveydenhuolto- ja katastrofihallintarakenteiden vahvistamiseksi, jotta voidaan reagoida tehokkaasti terveysuhkiin ja kriisitilanteisiin
- varmistaa varautumista ja reagointia koskeva tehokas yhteistyö ja koordinointi WHO:n kaltaisten toimivaltaisten kansainvälisten organisaatioiden kanssa
- koordinoida keskeisten terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden jakelua unionissa
- vahvistaa terveysasioita käsittelevien EU:n virastojen roolia
- parantaa keskeisten terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden tarjontaa yhteisten hankinta-aloitteiden avulla ja valvoa keskeisten tuotteiden toimitusketjua
- tukea yhteistyössä Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen (ECDC) kanssa jäsenvaltioita niiden pandemia-suunnitelmien tarkistamisessa ja ajantasaistamisessa painottaen samalla myös paikallis- ja alueviranomaisien osallistumista. Hieman samaan tapaan kuin rahoituslaitoksille tehtiin stressitestejä finanssikriisin jälkeen olisi voitava arvioida jäsenvaltioiden terveydenhuoltojärjestelmien valmiuksia vastata erityyppisiin terveysuhkiin.

22. katsoo, että tulevan terveysuhkiin keskittyvän EU:n hätämekanismin tulee tukeutua hätätilanteen tukivälineeseen, josta säädetään neuvoston asetuksessa (EU) 2016/369⁽²⁾.

23. on vakuuttunut siitä, että Euroopan unionin pelastuspalvelumekanismia ja erityisesti sen rescEU-välinettä ja eurooppalaisia lääkintäapujoukkoja on vahvistettava edelleen, jotta unioni olisi valmistautunut ja kykenisi reagoimaan nopeasti, tehokkaasti ja koordinoitusti kaikkiin tuleviin biologisiin tai muun tyyppisiin kriisitilanteisiin. EU:n pelastuspalvelumekanismia olisikin arvioitava covid-19-pandemiasta saatujen kokemusten perusteella, jotta sillä olisi mahdollisimman tarkoituksenmukainen organisaatio ja rakenne.

24. ehdottaa, että EU:n hätäavun koordinoitokeskuksen (ERCC) varhaisvaroitusvalmiuksia vahvistetaan ja että se nivotaan tiiviimmin terveysturvakomiteaan ja Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskukseen (ECDC), jotta se voi tulevaisuudessa hoitaa koordinoititehtävänsä entistäkin tehokkaammin ja antaa räätälöityä tukea paikallisesta operatiivisesta hallinnoinnista vastaaville tahoille.

25. toteaa, että covid-19-kriisi on tuonut selkeästi esiin Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen suuren tarpeellisuuden, ja kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota tekemään yhteistyötä ECDC:n roolin vahvistamiseksi ja kehittämiseksi vakavien sairauksien torjunnassa. Komitea onkin tyytyväinen siihen, että EU:n terveysministerit keskustelevat parhaillaan tällaisesta vahvistamisesta.

26. kannattaa monia niistä toimista, joita Euroopan komissio ehdottaa 15. heinäkuuta 2020 antamassaan tiedonannossa EU:n lyhyen aikavälin terveydenhuoltovalmiudesta koronavirusepidemioiden varalta.

⁽¹⁾ EUVL L 293, 5.11.2013, s. 1.

⁽²⁾ Neuvoston asetus (EU) 2016/369, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2016, hätätilanteen tuen antamisesta unionin sisällä (EUVL L 70, 16.3.2016, s. 1).

27. suhtautuu myönteisesti – sekä vapaan liikkuvuuden että kansanterveyden turvaamiseksi – Euroopan komission 4. syyskuuta 2020 esittämään ehdotukseen neuvoston suosituksiksi koordinoidusta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen covid-19-pandemian johdosta.

Lääkintatarvikkeiden hankinta ja varastointi

28. on tyytyväinen siihen, että huhtikuusta 2020 lähtien yhteishankintasopimuksen piiriin kuuluu lähes 540 miljoonaa ihmistä, mukaan lukien kaikki EU- ja ETA-maiden, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin sekä lähes kaikkien ehdokasmaiden ja mahdollisten ehdokasmaiden asukkaat.

29. pitää näin ollen myönteisenä liittokansleri Angela Merkelin ja presidentti Emmanuel Macronin 18. toukokuuta 2020 esittämää ehdotusta, jonka mukaan osana terveystilanteisiin vastaamista koskevaa strategiaa ECDC:n puitteissa olisi luotava erityistyöryhmä ja ohjeistettava sitä laatimaan yhdessä kansallisten terveysviranomaisten kanssa ennaltaehkäisy- ja reagointisuunnitelmia tulevien epidemioiden varalta.

30. arvostaa sopimuksen vapaaehtoisuutta, mutta katsoo, että vapaaehtoinen liittyminen olisi korvattava mahdollisuudella jättäytyä pois hankinnasta (opt-out), sillä se helpottaisi nopeutettua menettelyä ja samalla takaisi osapuolille valinnanvapauden.

31. suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen perustaa Euroopan talouden elvytyssuunnitelman yhteydessä uusi itsenäinen EU:n terveysalan toimintaohjelma (EU4Health), jonka kokonaisbudjetti on 9,4 miljardia euroa ja jonka tarkoituksena on muun muassa vahvistaa terveydensuojelua ja valmistaa unionia tuleviin terveystilanteisiin, sekä vahvistaa EU:n pelastuspalvelumekanismeja (rescEU) 2 miljardilla eurolla. Komitea pitää kuitenkin valitettavana, että Eurooppa-neuvosto on sittemmin alentanut tavoitteitaan 1,7 miljardiin euroon, mikä heikentää merkittävästi mahdollisuuksia vastata pandemian kielteisiin seurauksiin. Se aikoo esittää erityisiä huomioita uudesta terveysohjelmasta erillisessä lausunnossa.

32. suhtautuu myönteisesti keskeisten lääkitarvikkeiden (hengityssuojainten, hengityskoneiden, henkilösuojainten, uudelleenkäytettävien hengityssuojainten, lääkkeiden, hoito- ja laboratoriotarvikkeiden sekä desinfiointiaineiden) hankintaan ja jakeluun sairaaloille ja muille terveydenhuoltopalvelujen tarjoajille EU:ssa, mutta korostaa, että monissa jäsenvaltioissa sairaaloita, terveyskeskuksia ja hoitokoteja hallinnoivat alue- ja paikallisviranomaiset, jotka on otettava mukaan tähän prosessiin, sekä toteaa, että keväällä toteutetun yhteishankinnan aikaansaaminen kesti liian pitkään, jotta se olisi saavuttanut tarkoituksensa kaikilta osin.

33. suhtautuu myönteisesti rescEU-varaston nopeaan perustamiseen terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita varten ja niiden nopeaan toimittamiseen epidemian pahiten koettelemille jäsenvaltioille.

34. kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota perustamaan pysyvän eurooppalaisen strategisen varaston toimiviksi todettuja antibiootteja, rokotteita, kemiallisia vasta-aineita, antitoksiineja ja muita keskeisiä lääkitarvikkeita sisältävän EU:n valmiusvaraston muodossa, jotta voidaan taata hätäapureservin olemassaolo ja koordinoida tarvittavien resurssien nopeaa jakamista ja toimittamista kaikkialla Euroopassa.

35. suhtautuu myönteisesti komission 3. huhtikuuta 2020 tekemään päätökseen vapauttaa lääkinnälliset laitteet ja henkilösuojaimet väliaikaisesti tuontitulleista ja arvonlisäverosta. Komission olisi harkittava päätöksensä soveltamisalan tarkistamista siten, että siihen sisällytetään yksityiset yritykset, joissa henkilösuojainten käyttö on pakollista, ja sovellettava päätöstä niin, etteivät paikalliset EU:n tuottajat joudu taloudellisesti epäedulliseen asemaan.

36. toteaa, että monilla alueilla aiemmin esiintynyt pula keskeisistä tuotteista ja lääkkeistä, kuten antibiooteista ja anesteeteista, on pahentunut meneillään olevan pandemian aikana, ja kehottaa ryhtymään toimenpiteisiin, jotta voidaan nopeasti hankkia keskeisiä perusaineita, lisätä testauslaitteiden ja muiden lääkinnällisten laitteiden tuotantoa siellä, missä niistä on pulaa, sekä käynnistää keskeisten lääkkeiden kehittäminen ja tuotanto Euroopan maaperällä. Tätä varten tulee edistää tutkimus- ja innovointitoimintaa ja luoda valmistajille kannustimia.

37. on samaa mieltä siitä, että unionilla on oltava valmiudet kehittää, ostaa, kuljettaa ja jakaa ulkomailta tuotuja tai EU:ssa valmistettuja testauslaitteita ja suojarusteita. EU:n ja sen jäsenvaltioiden on vähennettävä riippuvuuttaan unionin ulkopuolisista maista lääkkeiden ja muiden lääkintätarvikkeiden tuotannossa ja huolehdittava siitä, että lääkkeet saadaan nykyistä edullisemmiksi.

38. on vakaasti sitä mieltä, että suojarusteita, kuten kasvomaskeja ja suoja-pukuja, on oltava aina saatavilla markkinoilla nopeasti ja helposti. Komitea pitää tärkeänä luoda tätä varten Euroopan tasolla edellytykset sille, että jäsenvaltioissa pystytään synnyttämään suojaavien materiaalien tuotantokapasiteettia, ja katsoo, että julkisia hankintoja ja kilpailua koskevia eurooppalaisia sääntöjä on tarkasteltava uudelleen pandemian valossa.

39. huomauttaa, että on tarpeen arvioida, minkälaisia henkilönsuojaimia on asianmukaista käyttää eri yhteyksissä ja myös muiden kuin covid-19:n vastaisten toimien yhteydessä.

40. pitää myönteisenä, että Euroopan standardointikomitea (CEN) ja Euroopan sähkötekniikan standardointikomitea (Cenelec) ovat sopineet tiettyjen lääkinnällisiä laitteita ja henkilönsuojaimia koskevien eurooppalaisten standardien käyttöönottamisesta eurooppalaisten yritysten tuotantokapasiteetin lisäämiseksi ja muuttamiseksi, jotta voidaan vastata varastojen hupenemiseen.

41. korostaa, että etenkin suuren yleisön käyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten tulee olla mahdollisimman hyvin kierrätettäviä.

Rokotteet, diagnosointi ja hoito

42. tähdentää covid-19-rokotteen nopean kehittämisen kiireellisyyttä ja kehottaa EU:n lainsäätäjää ottamaan huomioon komitean kehityksen vahvistaa rokotteiden kehittämistä, tuotantoa ja jakelua koskevaa EU-yhteistyötä, joka täydentää julkisella ja yksityisellä sektorilla tehtävää lääketieteellistä tutkimusta covid-19-pandemian torjumiseksi.

43. pitää tähän liittyen myönteisenä Euroopan komission ehdotusta tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman määrärahojen kasvattamisesta 94,4 miljardiin euroon ja pitää valitettavana, että Eurooppa-neuvosto on sittemmin ehdottanut määrärahojen alentamista 80,9 miljardiin euroon.

44. on tyytyväinen sopimukseen, joita Euroopan komissio on tehnyt useiden lääkeyhtiöiden kanssa lääkkeiden ja rokotteiden toimittamisesta, jos ja kun jokin yritys on kehittänyt turvallisen ja tehokkaan rokotteen.

45. panee huolestuneena merkille, että maailmanlaajuiset pyrkimykset kehittää rokotteita, diagnostiikkaa ja hoitoja covid-19:ää vastaan voivat helposti kääntyä kovaksi kilpailutilanteeksi, jossa köyhemmät maat jäävät suojaattomiksi taudin edessä. Komitea ilmaisee vahvan tukensa monenväliselle yhteistyölle turvallisten ja tehokkaiden rokotteiden, diagnostiikan ja hoitojen kehittämiseksi sekä tulevien rokotteiden ja lääkkeiden oikeudenmukaiselle rahoittamiselle ja solidaariselle jakamiselle.

46. kannattaa EU:n yhteisen rokotuskortin ja sellaisen virtuaalisen eurooppalaisen rekisterin kehittämistä, joka tarjoaa tietoa rokotevarastoista ja -tarpeista, jotta helpotetaan vapaaehtoista tietojenvaihtoa saatavilla olevista rokoteresursseista ja peruserokotteiden puutteista.

47. peräänkuuluttaa lisää toimenpiteitä, jotta estetään covid-19:ää ja tämän sairauden hoitoa ja sen vastaisia rokotteita koskevien virheellisten tietojen levittäminen internetin ja muiden kanavien välityksellä. Tässä disinformaation torjunnassa WHO:lla, EU:lla ja sen jäsenvaltioilla mutta myös paikallis- ja alueviranomaisilla on tärkeä rooli.

48. tukee komission toimia lisävarojen keräämiseksi covid-19-rokotteiden tutkimukseen ja odottaa, että Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta osoitetaan huomattavia resursseja tämän alan innovoinnin ja tutkimuksen tukemiseen.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Vuoden 2020 jälkeiseen aikaan tähtäävät biologisesti monimuotoiset kunnat ja alueet biologista monimuotoisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen 15. osapuolikonferenssissa ja vuoteen 2030 ulottuvassa EU:n biodiversiteettistrategiassa”

(2020/C 440/05)

Esittelijä:	Roby BIWER (LU/PES), Bettembourgin kunnanvaltuuston jäsen, Luxemburg
Viiteasiakirja:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia – Luonto takaisin osaksi elämäämme COM(2020) 380 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. Kehottaa kansainvälistä yhteisöä tekemään Kunmingissa vuonna 2021 pidettävästä biologista monimuotoisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen osapuolten 15. konferenssista (COP) merkkitapahtuman biodiversiteetin kannalta ja vaatimaan siellä biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien köyhtymiseen johtavan kehityssuunnan peruuttamatonta kääntämistä.
2. Varoittaa ihmisiä siitä, että biologisen monimuotoisuuden tila on huonontunut vuodesta 2018, ja huomauttaa, että useimpia kansainvälisiä yhteiskunnallisia ja ympäristöön liittyviä tavoitteita, erityisesti Aichin biodiversiteettitavoitteita, ei ole saavutettu. Maailmanlaajuiset pyrkimykset biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi ovat epäonnistuneet, kuten todetaan ennen Maailman talusfoorumia 2020 tehdyssä IPBESin vuoden 2019 maailmanlaajuisessa arvioinnissa, jossa biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen ja ekosysteemien romahtaminen määriteltiin yhdeksi maailman viidestä suurimmasta uhasta.
3. Panee merkille, että biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen taustalla olevat tärkeimmät tekijät ovat muutos maankäytössä, luonnonvarojen suora hyödyntäminen ja ilmastonmuutos, joihin on puututtava konkreettisin ja oikea-aikaisin toimin.
4. Korostaa, että EU27:n jäsenvaltioiden ekologinen jalanjälki on yhteensä yli kaksi kertaa suurempi kuin ekosysteemien kyky tuottaa hyödyllistä biologista materiaalia ja toimia hiilinieluna alueella.
5. Painottaa, että on yhä enemmän näyttöä siitä, että ilmastoon, luonnon monimuotoisuuteen ja ihmisten terveyteen liittyvien kriisien ja pandemioiden kasvavan zoonoosiriskin välillä on suora yhteys luonnon ekosysteemien maailmanlaajuisen tuhoutumisen etenemisen takia.
6. Korostaa, että biodiversiteettikriisin nykytila edellyttää kunnianhimoisia ja helposti viestittävässä olevia tavoitteita ja välittömiä tieteeseen perustuvia toimintapolitiikkoja ja toimia, jotka koskevat biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen ja ekosysteemien rappeutumisen taustalla olevia tekijöitä ja jotka ovat oikeassa suhteessa biologisen monimuotoisuuden köyhtymissuuntauksen kääntämisen tavoitteeseen.
7. Kehottaa noudattamaan johdonmukaista politiikkaa, jotta voidaan sovittaa EU:n eri toimintapolitiikkojen, mm. uuden yhteisen maatalouspolitiikan (YMP), EU:n vihreän kehityksen ohjelman ja EU:n kauppasuhteiden sekä kansainvälisten sitoumusten, kuten YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman, Pariisin ilmasopimuksen, biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen ja katastrofiriskien vähentämiseen tähtäävän Sendain kehityksen, pyrkimykset, tavoitteet ja tulokset kokonaisvaltaiseen EU:n kestävän kehityksen strategiaan, jolla on selkeät tavoitteet ja täytäntöönpanotoimet.
8. Korostaa, että on toimittava kiireellisesti biodiversiteettisopimuksen viidennen Global Biodiversity Outlook -katsauksen ja siinä annetun suosituksen mukaisesti ja edistettävä paikallista kaupunkihallintoa ja monialaista suunnittelua, tuettava luontopohjaisia ratkaisuja sekä sovellettava yhdenmukaisia lähestymistapoja maankäyttöön ja maankäytön muutokseen paikallisella ja maisematasolla, sillä ne ovat keskeisiä osatekijöitä pyrittäessä kääntämään biologisen monimuotoisuuden köyhtymissuuntausta.

9. Korostaa, että kasvavasta tunnustuksesta huolimatta valtiotasoa alemmien hallintotasojen, kuntien ja muiden paikallisviranomaisten⁽¹⁾ keskeistä roolia biologisen monimuotoisuuden köyhtymissuuntauksen kääntämisessä ja koko hallinnon kattavan lähestymistavan soveltamisessa kaikissa biodiversiteetin hallintaprosessin vaiheissa ja kaikilla tasoilla ei ole vielä kukaan tunnustettu virallisesti vuoteen 2030 ulottuvassa EU:n biodiversiteettistrategiassa eikä vuoden 2020 jälkeisessä maailmanlaajuisessa biodiversiteetti-kehityksessä. Tähän voitaisiin päästä erityisesti sisällyttämällä biologista monimuotoisuutta koskevat paikalliset ja alueelliset strategiat ja toimintasuunnitelmat biologista monimuotoisuutta koskeviin kansallisiin strategioihin ja toimintasuunnitelmiin.

10. Kannattaa EU:n pitkän aikavälin ilmastonutraaliustavoitteen asettamista ohjaamaan Eurooppa-hanketta kohti peruuttamatonta ilmastonutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Tämä perustuu vuosien 2021–2027 monivuotiseen rahoituskehitykseen, jossa on saavutettava ainakin tavoite nostaa ilmastoon liittyvien menojen osuus 30 prosenttiin. Komitea korostaa, että EU:n ilmastolailla olisi varmistettava kasvihuonekaasujen nollanettopäästöjen saavuttamiseen tähtävien toimenpiteiden ja biologista monimuotoisuutta koskevien EU:n ja maailmanlaajuisen tavoitteiden lähentäminen⁽²⁾.

Kuntien ja alueiden rooli biologisen monimuotoisuuden köyhtymiseen johtavan kehityssuunnan kääntämisessä

11. On samaa mieltä IPBESin vuoden 2019 raportin päätelmien kanssa siitä, että paikallis- ja alueviranomaiset voivat antaa merkittävän panoksen asiaa koskeviin YK:n yleissopimuksiin, muun muassa YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelmaan ja Pariisin sopimukseen, vastuullisen tuotannon ja kulutuksen kautta ja toteuttaessaan yhdenmisiä alueellista maankäytön suunnittelua ja luontopohjaisia ja luonnonvarojen ja primaariraaka-aineiden suojeluun ja kestäväpohjaiseen käyttöön perustuvia ratkaisuja, joissa otetaan huomioon kulloisetkin sosiaaliset, taloudelliset ja ekologiset olosuhteet.

12. Muistuttaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat kiinteä osa biodiversiteettisopimuksen ratifioivia kansallisia viranomaisia ja ne antavat huomattavan vapaaehtoisen panoksen ja luovat tärkeitä kumppanuuksia, joiden avulla saadaan mobilisoitua keskeiset ryhmät (alkuperäiskansat ja paikallisyhteisöt, nuoret ja naiset) ja asiaankuuluvat alat (liike-elämä, kulttuuri ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot).

13. Korostaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat innovoinnin ja yhdenmisten alueellisten ja maankäytön suunnitelmien ja strategioiden täytäntöönpanon moottoreina myös taloudellisesti liian vähän käytetty voimavara pyrittäessä saavuttamaan EU:n ja maailmanlaajuisen tason biodiversiteettitavoitteita ja että niiden valmiuksia voidaan hyödyntää täysin tunnustamalla paikallis- ja alueviranomaisten keskeinen rooli, aktivoimalla niitä ja antamalla niiden käyttöön tarvittavat välineet.

14. Korostaa, että innovatiiviset luontopohjaiset ratkaisut, jotka saavat innoitusta ja tukea luonnosta, ovat kustannustehokkaita ja tuottavat samanaikaisesti ympäristöön liittyviä, sosiaalisia ja taloudellisia hyötyjä sekä auttavat parantamaan selviytymiskykyä, ovat yksi tehokkaimmista keinoista ennallistaa ekosysteemejä ja saada ihmiset elämään sopusoinnussa luonnon kanssa, kuten NATURVATION-hankkeen vuoden 2020 raportissa todetaan⁽³⁾.

15. Peräänkuuluttaa innovatiivisten luontopohjaisten ratkaisujen käyttöönoton ja levittämisen edistämiseksi hyvien käytäntöjen jakamista ja ohjeistuksen laatimista kaikille asiaankuuluville sidosryhmille.

16. Kiinnittää huomiota kestävä kehityksen tavoitteiden keskinäisiin sidoksiin ja ehdottaa, että biodiversiteetti- ja ilmastotavoitteet sisällytetään tuleviin toimintapolitiikkoihin esimerkiksi ottamalla johdonmukaisesti huomioon biologinen monimuotoisuus uusiutuvaan energiaan liittyvien infrastruktuurien ympäristössä, jotta voitaisiin saavuttaa sekä biodiversiteetti- että ilmastotavoitteet.

17. Muistuttaa kannustaneensa paikallis- ja alueviranomaisia laatimaan biologista monimuotoisuutta koskevia paikallisia ja alueellisia strategioita ja toimintasuunnitelmia ja osallistumaan kansainväliseen, eurooppalaiseen ja kansalliseen standardointiin biodiversiteetin ja ekosysteemien hallinnan valtavirtaistamiseksi sekä luontopohjaisten ratkaisujen sovellettavuuden ja vaikutusten lisäämiseksi.

⁽¹⁾ Kaikkiin valtiotasoa alempiin hallintotasoihin viitataan maailmanlaajuisen kehityksen yhteydessä nimityksellä Subnational Governments, Cities and Other Local Authorities for Biodiversity (SLG) ja EU-yhteyksissä nimityksellä Local and Regional Authorities (LRA).

⁽²⁾ COM(2020) 80 final, COR (2020) 01361 (EUVL C 324, 1.10.2020, s. 58).

⁽³⁾ Xie, L.; Bulkeley, H. (2020), City for Biodiversity: The Roles of Nature-Based Solutions in European Cities, NATURVATION.

Kunnat ja alueet liikkeellepanevana voimana EU:n biodiversiteettitavoitteiden saavuttamisessa

18. Suhtautuu myönteisesti vuoteen 2030 ulottuvaan EU:n biodiversiteettistrategiaan rajapintana vertikaaliselle yhteistyölle pyrittäessä puuttumaan biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen tärkeimpiin syihin ja sen yhteyksiin sellaisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin kuin ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen sekä suojelu tulevilta pandemioidelta.

19. Kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia tekemään tiivistä yhteistyötä ekologisten käytävien perustamiseksi osana Euroopan laajuisia luontoverkkoja, sillä ne ovat avainasemassa paikallisen sitoutumisen kannalta.

20. Korostaa, että luonnonsuojelutoimien koordinointi ja tavoitteiden asettaminen paikallistasolla on tärkeää. EU:n tulisi kohdentaa kunnille ja alueille rahoitusta ja informaatiotukea luonnon monimuotoisuuden edistämiseen, kuten luonnonhoitohankkeisiin, luontopohjaisiin ratkaisuihin, luontotietovarantojen kehittämiseen, monimuotoisuutta turvaavan alueiden käytön suunnitteluun sekä asiantuntijoiden osaamisen ja resurssien vahvistamiseen kunnissa ja alueilla.

21. Panee tyytyväisenä merkille, että neuvosto on sitoutunut päätelmissään valmistelemaan vuoden 2020 jälkeistä maailmanlaajuisia biodiversiteettikehystä, jotta voidaan lisätä biologisen monimuotoisuuden suojelua, ekosysteemien ennallistamista ja kestävää maankäyttöä tukevien luontopohjaisten ratkaisujen soveltamista ja toteuttamista.

22. Kannattaa ja tukee EU:n vihreän kehityksen ohjelman ja biodiversiteettistrategian kunnianhimoisia EU:n laajuisia sitoumuksia, päämääriä ja tavoitteita. Komitea korostaa paikallis- ja alueviranomaisten keskeistä roolia niiden toteuttamisessa, erityisesti laadittaessa kaupunkien viherryttämissuunnitelmia vuoden 2021 loppuun mennessä, ja painottaa paikallis- ja alueviranomaisten innovointi- ja integrointipotentiaalia alueiden ja kaupunkien biologisen monimuotoisuuden, kestäväen elpymisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tukemisessa.

23. Tähdentää yhdennetyn, EU:n laajuisen strategian tarvetta vähintään kolmen miljardin puun istuttamiseksi EU:n alueelle ekologia periaatteita kaikilta osin noudattaen, jotta voidaan varmistaa kaikkien keskeisten toimintojen huomioon ottaminen. Komitea viittaa lausuntoonsa (*) metsien ratkaisevasta roolista sekä maaseutu- että kaupunkialueilla biologisen monimuotoisuuden suojelun, ilmastonmuutoksen hillitsemisen, hydrogeologisten vaurioiden välttämisen, hiilen varastoinnin, ihmisten terveyden ja muiden sivuhyötyjen kannalta ja kehottaa tehostamaan toimia metsien suojelemiseksi ja ennallistamiseksi noudattaen kaikilta osin ekologia periaatteita ja kunnioittaen metsien pitkää ikää, ainutlaatuisia ekologia ominaisuuksia ja mahdollisimman suurta biologista monimuotoisuutta.

24. Suhtautuu myönteisesti EU:n kaupunkien viherryttämisfoorumiin välineenä kehittää kaupunkien valmiuksia, ja suosittaa, että se integroidaan keskeisiin aloitteisiin ja foorumeihin, kuten EU:n uuteen Green City Accord -aloitteeseen, NetworkNature-hankkeeseen, CitiesWithNature-aloitteeseen ja RegionsWithNature-aloitteeseen. Komitea tukee erityisesti CitiesWithNature- ja RegionsWithNature-aloitteita Sharm El-Sheikh to Kunming Action Agenda for Nature and People -toimintaohjelman virallisina foorumeina, joiden tarkoituksena on osallistaa alue- ja paikallisviranomaiset ja sitouttaa ne esittelemään toimiaan ja tunnustamaan luonnon arvo kaupungeissa ja alueilla.

25. Korostaa paikallis- ja alueviranomaisten keskeistä roolia Natura 2000 -alueiden hallinnoinnissa ja pyytää huolehtimaan riittävästä logistisesta, tieteellisestä ja taloudellisesta tuesta täyden kattavuuden ja täytöntöönpanon varmistamiseksi vuoteen 2025 mennessä.

26. Kehottaa EU:ta tarjoamaan paikallis- ja alueviranomaisille riittävät resurssit sekä valmiuksien kehittämistä ja ohjausta ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja siihen sopeutumista koskevia toimenpiteitä, suojelutoimenpiteitä, alueiden hoitoa ja kaupunkien viherryttämissuunnitelmia varten, jotta voidaan toteuttaa kunnianhimoisia biodiversiteettitavoitteita.

(*) NAT (2019) 4601 (EUVL C 324, 1.10.2020, s. 48).

27. Suhtautuu myönteisesti EU:n biodiversiteettistrategiassa esitettyyn tavoitteeseen luoda uusi eurooppalainen biodiversiteettiä koskeva hallintokehys, jonka avulla paikallis- ja alueviranomaiset ja kaikki hallintotasot voivat paikallisten olosuhteiden pohjalta täyttää seuranta- ja arviointivelvollisuutensa ja mitata edistystä biodiversiteettitoimissa. Komitea kehottaa laatimaan selkeät indikaattorit ja mitattavissa olevat tavoitteet, jotka standardoidaan Euroopan tasolla. Komitea on valmis tekemään yhteistyötä ja antamaan panoksensa uuden hallintokehysten kehittämiseen ja täytäntöönpanoon, jotta varmistetaan, että tämän rakenteen avulla voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti paikallis- ja alueviranomaisten täyttämä potentiaalia biologisen monimuotoisuuden köyhtymissuuntauksen kääntämisessä.

28. Kehottaa EU:ta ryhtymään tehokkaasta täytäntöönpanosta saadun näytön pohjalta konkreettisiin toimiin, muun muassa valmiuksien kehittämiseen, jotta voidaan valtavirtaistaa ja yhdenmukaistaa edelleen biologisen monimuotoisuuden prioriteetteja kaikilla oikeudenkäyttöalueilla ja politiikan aloilla – maataloudessa, aluesuunnittelussa ja kaupunkikehityksessä sekä kaupan, ympäristön, tutkimuksen ja innovoinnin, ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen alalla ja EU:n vihreän kehityksen ohjelmassa – ja ottaa kaikki hallinnon tasot asianmukaisesti mukaan EU:n laajusten vaikutusten varmistamiseksi.

29. Korostaa biodiversiteettitoimien rahoittamista käsittelevässä raportissaan⁽⁵⁾ esitettyjä suosituksia, joiden mukaan ympäristönäkökohtien valtavirtaistamista olisi tehostettava kaikessa EU:n rahoituksessa ja paikallis- ja alueviranomaisille suunnattua biodiversiteettitoimiin tarkoitettua rahoitusta olisi lisättävä ja järjeistettävä asianmukaisessa mittakaavassa. Tämä koskee myös Life-ohjelmaa.

30. Kehottaa toteuttamaan johdonmukaista ympäristöpolitiikkaa rajojen yli ja peräänkuuluttaa siihen liittyen rajatylittävää yhteistyötä, koska lajit eivät tunne rajoja.

31. Kehottaa EU:ta asettamaan biologisen monimuotoisuuden köyhtymissuuntauksen kääntämisen etusijalle keskeisenä periaatteena kaikissa merkittävässä rahoitussuunnitelmissa, myös monivuotisessa rahoituskehityksessä 2021–2027 ja covid-19-elpymissuunnitelmissa, asettamaan käyttöön riittävät resurssit, jotta voidaan suoraan tai välillisesti edistää biodiversiteettitoimia kaikilla hallinnon tasoilla ja erityisesti alueellisessa kontekstissa, ja yksinkertaistamaan menettelyjä rahoituksen käytön lisäämiseksi. Tätä varten komitea kehottaa harkitsemaan julkista varainkäyttöä tai sijoitustoimintaa koskevan liikennevalojärjestelmän toteuttamista kuvastamaan mahdollista vaikutusta biologiseen monimuotoisuuteen ja sen köyhtymisen taustalla oleviin tekijöihin.

32. Pyytää, että EU:n valtiontukijärjestelmissä otetaan täysimääräisesti huomioon tavoite poistaa biologiselle monimuotoisuudelle haitalliset tuet ja että varmistetaan, että julkiset ja yksityiset taloudelliset ja sääntelyyn liittyvät kannustimet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta myönteisiä vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi komitea korostaa, että on tärkeää sisällyttää biologinen monimuotoisuus koheesio politiikkaan.

33. Kiinnittää huomiota siihen, että biotalouteen ja kestäväpohjaisuuteen perustuvien tuotantomallien soveltaminen luo työllisyysmahdollisuuksia ja että suuri määrä työpaikkoja vaarantuu biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen ja ekosysteemien rappeutumisen myötä, ja kehottaa komissiota pitämään näiden ilmiöiden pysäyttämiseen suoraan liittyvien työpaikkojen säilyttämistä ensisijaisena tavoitteena tulevissa ympäristöstrategioissa.

34. Kehottaa lisäämään investointeja luonnon ja talouden välisiä yhteyksiä koskevaan tutkimukseen, jotta voidaan hankkia lisää aineksia näyttöön perustuvaan poliittiseen päätöksentekoon ja tuloksellisempiin investointeihin.

35. Kannustaa helpottamaan biologisen monimuotoisuuden huomioon ottamista yhteisen maatalouspolitiikan suunnitelmissa ja kehottaa varaamaan ekojärjestelmille yhteisen, sitovan ja tarkoituksenmukaisen vähimmäisosuuden kaikissa kansallisissa strategiasuunnitelmissa.

36. Huomauttaa, että eri direktiiveissä ja asetuksissa käytetty terminologia on usein epä johdonmukaista ja että menettelyt (esim. Life-ohjelma) ovat usein liian monimutkaisia pienemmille paikallis- ja alueviranomaisille: ne on tarkoitettu pääasiassa laajamittaisia hankkeita varten eivätkä sovellu kaupunkien lähialueiden ja maaseudun luontohankkeisiin.

⁽⁵⁾ AK (2020) Financing biodiversity action: opportunities and challenges for EU subnational governments.

37. Panee merkille eläintarhojen ja akvaarioiden tärkeän roolin mutta korostaa, että biologisen monimuotoisuuden säilyttämisessä ja suojelemisessa olisi keskityttävä luonnollisessa elinympäristössä toteutettaviin toimiin ja luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan ehkäisemiseen sekä kotoperäisten lajien suojelun ja niitä koskevan tietämyksen vahvistamiseen. Komitea tarjoaa tukeaan paikallis- ja alueviranomaisille EU:n eläintarhadirektiivin täytäntöönpanon parantamisessa biodiversiteettisopimuksen tavoitteiden mukaisesti.

38. Muistuttaa, että vaikka meriympäristön suojelua koskeva EU:n kehys on yksi maailman kattavimmista ja kunnianhimoisimmista, toimia on tehostettava, jotta voidaan puuttua asianmukaisesti tärkeimpiin ongelmiin, kuten liikakalastukseen ja kestävämpään muoviroskan määrään, liiallisiin ravinteisiin, kalastuskäytäntöihin, vedenalaiseen meluun ja kaiken tyyppiseen saastumiseen. Kestävällä pohjalla olevat kalastuskäytännöt ja terveet meriekosysteemit ovat tärkeitä rannikkoalueiden talouksille, ihmisille ja yhteisöille.

39. Kehottaa EU:ta vahvistamaan valtiotasoa alempien hallintotasojen merkittävää roolia biologisen monimuotoisuuden säilyttämisessä ja ennallistamisessa muun muassa hyödyntämällä biokulttuurisen monimuotoisuuden tarjoamia mahdollisuuksia. Koska biokulttuurisen monimuotoisuuden käsite kattaa biologisen monimuotoisuuden, kulttuurisen monimuotoisuuden sekä paikallisen, alueellisen ja eurooppalaisen identiteetin, biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen voi tuoda lisäarvoa paikallisyhteisöjen kannalta.

40. Kehottaa EU:ta tukemaan sellaista vahvistettua vuoden 2020 jälkeistä maailmanlaajuisesta biodiversiteettikehystä, jossa otetaan huomioon kansainvälisen, alueellisen ja paikallisen tason yhtäläinen merkitys tekemällä erillinen päätös paikallis- ja alueviranomaisten täydestä osallistumisesta niin, että perustaksi otetaan toimintasuunnitelmaa koskeva päätös X/22 ja sen merkittävät saavutukset kaikilla hallinnon tasoilla viime vuosikymmenen aikana.

Kuntien ja alueiden rooli vuoden 2020 jälkeisessä maailmanlaajuisessa biodiversiteettikehyksessä

41. Kannattaa YK:n ekosysteemien ennallistamisen vuosikymmenen tavoitetta nopeuttaa ja lisätä massiivisesti rappeutuneiden ja tuhoutuneiden ekosysteemien ennallistamista maailmanlaajuisesti, jotta voidaan torjua ilmastokriisiä ja parantaa elintarviketurvaa, vesihuoltoa ja biologista monimuotoisuutta. Esimerkkinä toimista mainittakoon Bonnin haaste, jonka tavoitteena on ennallistaa 350 miljoonaa hehtaaria rappeutuneita ekosysteemejä vuoteen 2030 mennessä.

42. Toistaa, että on tunnustettava virallisesti alue- ja paikallisviranomaisten keskeinen rooli maailmanlaajuisen ennallistamis- ja biodiversiteettitavoitteiden saavuttamisessa biodiversiteettisopimuksen aiemmissa osapuolikokouksissa tehtyjen lukuisten päätösten mukaisesti, ja kehottaa YK:n osapuolia osallistamaan alue- ja paikallisviranomaisensa ja vahvistamaan niiden valmiuksia sisällyttää biologinen monimuotoisuus kaupunki- ja aluesuunnitelmiin ja maankäytön suunnitelmiin, jotta voidaan saavuttaa biodiversiteettisopimuksen tavoitteet ja saada aikaan vuoden 2020 jälkeinen maailmanlaajuinen biodiversiteettikehys päätöksen X/22 mukaisesti.

43. Suhtautuu myönteisesti siihen, että vuoden 2020 jälkeisessä maailmanlaajuisessa biodiversiteettikehyksessä tunnustetaan virallisesti biologisen monimuotoisuuden ja ihmisten terveyden välinen yhteys. Komitea korostaa, että alue- ja paikallisviranomaiset ovat keskeisessä asemassa luontopohjaisten ratkaisujen toteuttamisessa ja hallinnoinnissa. Tämä koskee muun muassa kaupunki-, esikaupunki- ja maaseutualueiden esteettömiä ja osallistavia viheralueita, jotka parantavat tehokkaasti terveyttä.

44. Suosittelee, että vuoden 2020 jälkeisessä maailmanlaajuisessa biodiversiteettikehyksessä viitataan nimenomaisesti alue- ja paikallisviranomaisten rooliin erityisesti tavoitteiden asettamisessa (muuttamalla luvun I ”Johdanto” jaksoa B), kumppanuuksien luomisessa, muutoksen vauhdittamisessa (muuttamalla johdannon jaksoa C) ja biologisen monimuotoisuuden valtavirtaistamisessa myös asiaankuuluvissa alakohtaisissa politiikoissa kaikilla hallintotasoilla (muotoilemalla jakson D ”Vuoden 2030 tavoitteet” kohta 13 uudelleen) ⁽⁶⁾.

45. Muistuttaa, että sidosryhmiltä ja suurelta yleisöltä tarvitaan yhteisiä toimia. Erityistä huomiota on kiinnitettävä panokseen, joka saadaan alkuperäiskansoilta ja paikallisyhteisöiltä sekä naisilta, nuorilta ja sellaisilta toimijoilta, jotka ovat välittömästi riippuvaisia biologisesta monimuotoisuudesta ja hoitavat sitä.

⁽⁶⁾ Vuoden 2020 jälkeisen maailmanlaajuisen biodiversiteettikehysten alustava luonnos, <https://www.cbd.int/article/2020-01-10-19-02-38>

46. Kehottaa asettamaan biologisen monimuotoisuuden valtavirtaistamista koskevan pitkän aikavälin lähestymistavan etusijalle horisontaalisesti ja vertikaalisesti eri politiikan aloilla ja sektoreilla alue- ja paikallistasolla. Komitea toteaa, että alue- ja paikallisviranomaiset ovat paikallisen julkisen hallinnon yhteystahona kansalaisyhteiskunnan ja yksityisen sektorin suuntaan parhaimmassa asemassa huolehtimaan ekosysteemien ennallistamisesta ja suojelusta paikallisissa ja alueellisissa olosuhteissa, kun ne yhdistävät resursseja ja hyödyntävät mittakaavaetuja.

47. Kannattaa sitä, että vuoden 2020 jälkeisen maailmanlaajuisen biodiversiteettikehyksen tavoitteessa 15 viitataan erikseen lisäresurssien tarpeeseen biologisen monimuotoisuuden valtavirtaistamiseen sovellettavan pitkän aikavälin lähestymistavan tukemiseksi kohdennetuin valmiuksien kehittämistoimin, muun muassa vertaisoppimisen kaltaisin innovatiivisin aktivointimenetelmin, kaikilla hallintotasoilla. Tällainen tuki on tarpeen, jotta voidaan pysäyttää biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen, ennallistaa ekosysteemejä, torjua haitallisia vieraslajeja, estää luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitonta kauppaa ja luonnonvaraisten eläinten laitonta tappamista ja ottaa keskeiset sidosryhmät ja asiantuntijat, erityisesti alkuperäiskansat ja paikallisyhteisöt, mukaan, kun on kyse biodiversiteetin hoidosta ja teknisen avun ja riittävien taloudellisten ja henkilöresurssien tarjoamisesta.

48. Kehottaa biodiversiteettisopimuksen osapuolia lisäämään merkittävästi julkista rahoitusta, jonka pohjalta saadaan liikkeelle resursseja, joita alue- ja paikallisviranomaiset keräävät ja saavat alueellisiin ja paikallisiin biodiversiteettitoimiin tehtäviä investointeja varten. Tässä yhteydessä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota luonnon monimuotoisuuden keskittymiin, jotta voidaan luoda suotuisat olosuhteet yksityisen sektorin investoinneille.

49. Suosittelee, että kehitetään yhdessä teknisten asiantuntijoiden, taiteilijoiden, kirjailijoiden sekä koulutus- ja media-alan kanssa viestintä-, koulutus- ja tiedotusaloitteita, jotka on räätälöity paikallis- ja aluetasolle ja joiden avulla on tarkoitus tuoda esiin luonnon monimuotoisuuden oma arvo sekä sen kulttuurinen, matkailullinen ja taloudellinen arvo ja virkistys- ja terveysarvo kaikessa viestinnässä julkisella, yksityisellä ja yrityssectorilla. Lisäksi komitea korostaa alue- ja paikallisviranomaisten ainutlaatuista asemaa, näkemystä ja legitimiyyttä, sillä ne ovat kansalaisia lähimpänä oleva hallintotaso tällaisten aloitteiden täytäntöönpanossa.

50. Kehottaa laatimaan johdonmukaiset määritelmät indikaattoreille, muun muassa kaupunkien viheralueille, kaupunkien biodiversiteettiä koskevan tarkistetun Singaporen indeksin pohjalta. Niiden avulla voidaan mitata paikallisten biodiversiteettitoimien vaikutusta ja tukea alue- ja paikallisviranomaisten selkeää roolia vuoden 2020 jälkeisen maailmanlaajuisen biodiversiteettikehyksen seuranta-, raportointi- ja todentamismekanismeissa.

51. Kehottaa lisäämään merkittävästi seurantaa sekä hyödyntämään uusia teknologioita, kaikkia asianmukaisia tietolähteitä ja ennakoivaa mallintamista biologisen monimuotoisuuden integroiduissa seurantajärjestelmissä, jotta voidaan arvioida kansainvälisten sopimusten tehokkuutta ja seurata tarkasti ja avoimesti biodiversiteettitoimien vaikutuksia kaikilla tasoilla.

52. Kehottaa viittaamaan Global Biodiversity Outlook -katsauksessa erikseen alue- ja paikallisviranomaisten merkitykseen kansallisten toimintalinjojen kehittämisessä ja toteuttamisessa.

53. Kannustaa alue- ja paikallisviranomaisten foorumeja kokoontumaan vuosittain yhteen, jotta alue- ja paikallisviranomaiset voivat verkostoitua, vaihtaa näkemyksiä ja esittää yhteisesti panoksensa vuoden 2020 jälkeiseen maailmanlaajuiseen biodiversiteettikehykseen sekä luoda yhteyksiä sellaisiin tahoihin kuin Global Platform for Sustainable Cities, Maailman ympäristörahan Sustainable Cities -ohjelma, BIODIV 2030, Latinalaisen Amerikan kehityspankin Emerging and Sustainable Cities Programme, FAOn Great Green Wall of Cities ja biodiversiteettisopimuksen alueellisten sitoumusten foorumi.

54. Kannattaa YK:n yleissopimuksen 15. osapuolikonferenssin päätöstä alue- ja paikallisviranomaisten täydestä osallistumisesta vuoden 2020 jälkeiseen maailmanlaajuiseen biodiversiteettikehykseen, myös uudistettua päätöstä X/22, jossa määritellään biologista monimuotoisuutta koskeva alue- ja paikallisviranomaisten toimintasuunnitelma ja jolla vauhditetaan koko hallinnon kattavan toimintatavan soveltamista vertikaaliseen yhteistyöhön kaikkien hallintotasojen välillä, jotta voidaan varmistaa toimintalinjojen johdonmukaisuus ja hyödyntää täysimääräisesti kaikkien hallintotasojen potentiaalia vuoteen 2050 ulottuvan vision ja vuoteen 2030 ulottuvan päämäärän saavuttamiseksi.

55. Kannattaa täytäntöönpanoa varten perustetun avustavan toimielimen suosituksia yhteistyöstä alue- ja paikallisviranomaisten kanssa maailmanlaajuisen biodiversiteettikehyksen täytäntöönpanon tehostamiseksi ja kehottaa avustavaa toimielintä tekemään vuonna 2024 väliarvion alue- ja paikallisviranomaisten roolista vuoden 2020 jälkeisen maailmanlaajuisen biodiversiteettikehyksen täytäntöönpanossa sekä pitkän aikavälin lähestymistavan soveltamisessa biologisen monimuotoisuuden valtavirtaistamisen suhteen.

56. Korostaa keskeisten kansainvälisten kumppanien (7) kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä vuoden 2020 jälkeisen maailmanlaajuisen biodiversiteettikehyksen kehittämistä koskevassa, alue- ja paikallisviranomaisille tarkoitettussa Edinburghin prosessissa ja tulevassa alue- ja paikallisviranomaisten seitsemännessä maailman huippukokouksessa, jossa käsitellään alue- ja paikallisviranomaisten asemaa osana tehokasta vuoden 2020 jälkeistä maailmanlaajuisia biodiversiteettikehystä.

57. Sitoutuu osallistumaan ennakoivasti vuoden 2020 jälkeisen maailmanlaajuisen biodiversiteettikehyksen ja vuoteen 2030 ulottuvan EU:n biodiversiteettistrategian täytäntöönpanoon sekä johdonmukaisen ja kunnianhimoisen biologista monimuotoisuutta koskevan toimintasuunnitelman valmisteluun.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

(7) Esimerkiksi Group of Leading Subnational Governments (GoLS), ICLEI, Regions4 sekä Skotlannin hallitus ja Quebec.

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Sisämarkkinoiden esteitä käsittelevä raportti ja sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanoa koskeva toimintasuunnitelma”

(2020/C 440/06)

Esittelijä:	Tadeusz TRUSKOLASKI (PL, EA), Białystokin kaupunginjohtaja
Viiteasiakirjat:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle sisämarkkinoiden esteiden tunnistamisesta ja poistamisesta COM(2020) 93 final Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamista koskevasta pitkän aikavälin toimintasuunnitelmasta COM(2020) 94 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Taustatiedot

1. katsoo, että Euroopan sisämarkkinat ovat yksi Euroopan unionin (EU) suurimmista saavutuksista ja että ne ovat ainutlaatuinen yhdentymisen malli maailmassa, sillä ne takaavat ihmisten, tavaroiden, palvelujen ja pääoman vapaan liikkuvuuden kaikkialla EU:ssa sekä assosioituneissa maissa ja assosioituneilla alueilla.
2. korostaa, että Euroopan sisämarkkinoiden muovaamispolitiikalla on keskeinen rooli kestäväpohjaiseen kasvuun ja Euroopan unionin taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistamiseen tähtäävän strategian täytäntöönpanossa. Euroopan yhtenäismarkkinoiden luominen edistää kauppaa ja tekee Euroopasta houkuttelevamman ulkomaisten investointien kohteen.
3. huomauttaa painokkaasti, että Euroopan sisämarkkinat ovat EU:n taloudellisen ja poliittisen yhdentymisen ytimessä, sillä ne koostuvat 450 miljoonasta kuluttajasta ja 22,5 miljoonasta pk-yrityksestä, mikä tarkoittaa noin 99:ää prosenttia kaikista yrityksistä Euroopassa.
4. korostaa, että Euroopan sisämarkkinat kehittävät vuosittain 14 biljoonan euron bruttokansantuotteen (BKT), mikä takaa Euroopan talouden toiminnan ja varmistaa eurooppalaisille kasvun.
5. tähdentää tavarakaupan merkitystä Euroopan sisämarkkinoilla, sillä sen osuus EU:n BKT:stä on neljännes. Koko maailman tavarakaupasta tämä on lähes kuudesosa.
6. on yhtä mieltä Euroopan parlamentin sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnan (IMCO) kanssa siitä, että Euroopan sisämarkkinoiden loppuunsaattaminen ja siten esteiden poistaminen voi tuottaa jäsenvaltioille vähintään 183 miljardin euron lisähyödyt vuodessa, mikä vastaa 1,2:ta prosenttia EU:n BKT:stä.
7. arvostaa Euroopan komission pyrkimyksiä kartoittaa Euroopan sisämarkkinoiden esteitä ja panee merkille, että komission 10. maaliskuuta 2020 antamassa tiedonannossa esitetään yritysten kannalta keskeisiä ongelmia, jotka edellyttävät välittömiä ratkaisuja. Komitea pitää kuitenkin valitettavana, että Euroopan komission kahdessa tiedonannossa keskitytään pääasiassa yritysten havaitsemiin esteisiin, eikä niissä käsitellä lainkaan muiden työmarkkinaosapuolten huolenaiheita ja kuluttajanäkökohtiakin vain marginaalisesti.

8. panee merkille, että 3. heinäkuuta 2020 julkaistussa sisämarkkinoiden tulostaulussa 2020 todetaan, että vaikka EU:n lainsäädännön saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on parantunut erityisesti kuluttajalainsäädännön alalla (täytäntöönpanovaje supistui 15 prosenttia), rikkomusmenettelyjen määrä ei ole vähentynyt, mikä johtuu edelleen joko ”puutteellisesta” tai ”virheellisestä” saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä. AK on huolissaan myös siitä, että useimmat markkinoiden rikkomistapaukset liittyvät ympäristöön (28 %) (seuraavina liikenne [17 %] ja verotus [10 %]).

9. toteaa, että sisämarkkinoiden nykyiset säännöt ja välineet soveltuvat paremmin tavarakauppaan kuin palvelukauppaan. Komitea korostaa tarvetta kehittää joustavia välineitä, joita voidaan nopeasti mukauttaa muuttuviin ja kehkeytyviin tuotteisiin ja palveluihin.

10. katsoo, että Euroopan sisämarkkinoita koskevan uuden strategian ensisijaisena tavoitteena on oltava esteiden tosiasiallinen poistaminen ja tiedonsaannin parantaminen.

Sisämarkkinoiden esteet – alkusyyt ja niiden seuraukset

11. huomauttaa, että jäsenvaltioiden väliset oikeudelliset erot ovat suora syy siihen, että Euroopan sisämarkkinoiden esteiden poistaminen kysyy paljon aikaa.

12. on samaa mieltä Euroopan komission kanssa siitä, että sääntelyerot aiheuttavat erityisen raskaan sääntelytaakan yrityksille, erityisesti pk-yrityksille, mukaan luettuina start-up- ja scale-up-yritykset, innovoijille ja uusien liiketoimintamallien edistäjille. Komitea kehottaakin Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan tarpeettoman sääntelyn poistamiseksi.

13. korostaa, että ennen kaikkea pienillä ja keskiuurilla yrityksillä on rajalliset hallinnolliset ja henkilöresurssit selviytyäkseen monimutkaisesta byrokratiasta. Rajatylittävää yhteistyötä merkittävästi haittaavana tekijänä sisämarkkinoilla mainittakoon nk. A1-todistus, johon liittyy aikaa vieviä muodollisuuksia myös silloin, kun työntekijöitä lähetetään säännöllisesti lyhyille työmatkoille naapurimaahan. Nämä muodollisuudet voivat johtaa rajatylittävän aktiviteetin huomattavaan vähenemiseen ja siten haitata tuntuvasti sisämarkkinoiden toimintaa. Komitea kehottaakin komissiota ryhtymään toimiin ja huolehtimaan yhdessä EU:n lainsäätäjien kanssa siitä, että nykyistä A1-todistusmenettelyä yksinkertaistetaan raja-alueilla.

14. kiinnittää huomiota tarpeeseen valvoa tehokkaammin perustamissopimuksen määräyksiä, joilla kielletään tuonnin ja viennin määrälliset rajoitukset (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen – SEUT-sopimuksen – 34–36 artikla), sekä tarpeeseen hallinnoida teknisiä määräyksiä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/1535⁽¹⁾) ja kaupan teknisiä esteitä koskevia ilmoitusmenettelyjä.

15. odottaa, että komissio luo uuden välineen markkinoiden toimintahäiriöiden tarkkailemiseksi, esimerkiksi ”tuotteen taustojen” selvittämiseksi ja koko tuotanto-, jakelu- ja myyntiketjun sekä kulutuksen ja kierrätyksen esteiden arvioimiseksi.

Euroopan talous tulevaisuudessa

16. kannattaa Euroopan teollisuutta varten luodun strategian tähän mennessä määritettyjä prioriteetteja, joihin kuuluu muun muassa strategian suuntaaminen Euroopan vihreän kehityksen ohjelman päämäärien ja digitalisaatiotavoitteiden mukaisesti samalla kun pyritään saavuttamaan YK:n kestävä kehityksen tavoitteet. Tämä takaa talouden kestäväpohjaisen elpymisen erityisesti covid-19-pandemian jälkeen.

17. toteaa, että merkittäviä haasteita on vielä jäljellä: massadata, 5G-verkot, innovoinnin kehitys (esimerkkeinä varsinkin IT, digitaalisten todellisuuksien luominen ja itsenäisesti toimivat koneet). Samalla on edelleen kiinnitettävä huomiota teolliseen dataan liittyvän suvereniteetin luomiseen ja puolustamiseen.

(¹) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/1535, annettu 9 päivänä syyskuuta 2015, teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisesta noudatettavasta menettelystä (EUVL L 241, 17.9.2015, s. 1).

18. kehottaa laajentamaan Euroopan unionin teollisoikeuksien viraston EUIPO:n toimivaltuuksia ja maantieteellistä rakennetta. Eurooppalaisten yritysten kehittämisen takeena on tehokas teollis- ja tekijänoikeuksien suojelu, jolla on riittävät määrärahat ja henkilöresurssit, jotta se voi toimia maailmanlaajuisesti.

19. toteaa, että ympäristönsuojelupolitiikalla on oltava johtava asema teollisuuden kehittämisessä. Komitea huomauttaakin, että tämä tavoite edellyttää keskittymistä toimintaan, myös tieteentekemiseen, ympäristön kannalta kestävästä yhteiskunnan ja elinkeinoelämän perustan rakentamiseksi.

20. toteaa, että energiantensiivisten teollisuudenalojen nykyaikaistamista ja hiilestä irtautumista on tuettava kattavasti. Tätä ei kuitenkaan saa tehdä siirtämällä tuotantoa muihin maihin tai käyttämällä alihankkijoita kolmansista maista, jotka eivät noudata EU:n säännöksiä.

21. korostaa tarvetta tukea (rahoitus- ja tiedotuspanoksin) kestävyysperiaatteita noudattavia, älykkäitä sektoreita energiatehokkuuden, liikkuvuuden ja ympäristöä pilaavien päästöjen eliminoinnin mallien suhteen.

22. ymmärtää tarpeen monipuolistaa tuotantoa ja supistaa kustannuksia, mutta kiinnittää huomiota tarpeeseen vähentää eurooppalaisten yritysten riippuvuutta muualta maailmasta olevista tuotantopanoksista. Meneillään oleva covid-19-pandemia osoittaa, että paikallista elinkeinoelämää olisi tiettyjen teollisuudenalojen osalta vahvistettava edelleen. Tuotannon lisääminen Euroopassa ja siten riippumattomuus esimerkiksi Aasian markkinoista olisi tärkeää erityisesti lääkinnällisten laitteiden alalla.

Palvelut sisämarkkinoilla

23. korostaa palvelukaupan merkitystä Euroopan sisämarkkinoilla, sillä palvelujen osuus EU:n koko taloudellisesta toiminnasta on noin 70 prosenttia, ja niiden vaikutus työllisyysasteeseen on saman suuruinen.

24. katsoo, että komission olisi käytettävä enemmän resursseja palvelukaupan laajentamiseksi, jotta palveludirektiivi voidaan panna tehokkaammin täytäntöön.

25. kehottaa strategian työstämistä jatkettaessa niiden paikallis- ja alueviranomaisten kyvykkyyden ja tietämyksen hyödyntämistä, jotka kohtaavat päivittäin mikro- ja pienyritysten edustajia.

26. kehottaa Euroopan komissiota ryhtymään määrätietoisempiin toimiin monopolien suhteen erityisesti digitaalisten palvelujen markkinoilla, missä kolmansista maista peräisin olevilla toimijoilla on hallitseva asema.

27. suhtautuu myönteisesti ilmoitukseen uudesta digitaalisia palveluja koskevasta säädöksestä, jolla korvattaisiin muun muassa 20 vuoden ikäinen direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä⁽²⁾. Komitea vaatii kuitenkin, että suunnitellun lainsäädännön soveltamisala ei saa rajoittua verkkoalustoilla myytävien tuotteiden vaatimustenmukaisuuteen, vaan siinä on puututtava myös työ-, sosiaali-, kuluttajansuoja-, vero- ja tullisäännösten kiertämisen riskiin ja siten epäreiluun kilpailuun reaaliympäristössä toimivien yritysten kanssa. Digitaalisten alustojen työntekijöiden epävarmat työolot ja -ehdot ovat erityinen huolenaihe.

28. kiinnittää huomiota siihen, että on keskityttävä innovointiin, investointeihin ja osaamiseen, jotta uusi osaamispaketti vastaa työmarkkinoiden todellisia tarpeita ja jotta taitojen parantaminen ja uudelleen koulutus ovat linjassa sen suuntaviivojen kanssa myös EU:n talousarviosta rahoitusta saavien hankkeiden yhteydessä.

Arvio Euroopan komission aiemmasta toiminnasta

29. suhtautuu myönteisesti sisämarkkinoiden täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän (SMET) perustamiseen, mutta pitää valitettavana, että sen jäseninä on toistaiseksi vain jäsenvaltioiden edustajia.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2000, tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevasta tietyistä oikeudellisista näkökohdista (EYVL L 178, 17.7.2000, s. 1).

30. tunnustaa REFIT-foorumien toiminnasta saatujen kokemusten suuren arvon.
31. arvostaa komission pyrkimyksiä tehdä SOLVIT-verkostosta otaksuttu vaihtoehtoinen riidanratkaisuväline.
32. katsoo, että tarvitaan rohkeita päätöksiä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka rikkovat voimassa olevaa lainsäädäntöä, jotta ne eivät voi välttää seuraamusmenettelyjen käynnistämistä, etenemistä ja täytäntöönpanoa.
33. kehottaa soveltamaan tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen paremmin vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta, jota ei ole hyödynnetty täysimääräisesti käytännössä, ja soveltamaan tätä periaatetta mahdollisimman laajasti palvelujen alalla. Komitea kehottaa tässä mielessä soveltamaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2019/515⁽³⁾ kaikilta osin.
34. odottaa komissiolta selkeää ja lujaa kantaa hyvän kauppatavan vastaisiin käytänteisiin, mukaan lukien vientiin suuntautuneen teollisuuden valtiolta saama apu kolmansissa maissa.
35. odottaa innokkaasti kilpailuoikeutta koskevan valkoisen kirjan julkaisemista ja lisäkuulemisia, joiden pitäisi osoittaa ongelman laajuus.
36. kehottaa koordinoimaan kiireellisesti sisämarkkinoita koskevaan EU:n oikeudelliseen kehykseen liittyviä toimia, jotta välttämättömien tuoteryhmien, kuten elintarvikkeiden ja lääkinnällisten varusteiden ja laitteiden, liikkuminen ei estyisi millään tavoin.
37. odottaa rajavalvonnan järjestämistä tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden pohjalta.
38. kehottaa tehostamaan tiedotusta nykyaikaisten tieto- ja viestintätekniikan välineiden käyttömahdollisuuksista. Nykyaikainen teollisuus ja rajatylittävän kaupan kehittäminen edellyttävät asianmukaisia, maantieteellistä etäisyyttä supistavia ratkaisuja erityisesti rajat ylittävillä alueilla.
39. odottaa mielenkiinnolla sisämarkkinastrategian ja siihen liittyvän, jäljellä olevien esteiden poistamiseen tähtääviä ehdotuksia koskevan kunnianhimoisen mutta realistisen etenemissuunnitelman laatimista eikä pelkästään analyttistä osaa, joka osoittaisi esteet ja suuntaukset.
40. kyseenalaistaa yksi yhdestä -periaatteen tarkoituksen ja hyödyllisyyden (periaate, jonka mukaan yksi EU:n säädös on poistettava jokaista uutta säädöstä kohden). Sen sijaan, että lainsäädännössä noudatettaisiin tällaista määrällistä lähestymistapaa, joka saattaa vaikuttaa kielteisesti laajoihin yhteiskunnan sektoreihin, kuten työllisyyteen, kuluttajansuojaan ja ympäristöön, ja joka voi olla ristiriidassa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan 3 kohdan kanssa, kaiken uuden lainsäädännön johtavana periaatteena olisi edelleenkin oltava lainsäädännön laatu ja mukautuminen tekniikan kehitykseen ja yhteiskunnallisiin tarpeisiin.
41. kiinnittää huomiota tarpeeseen luoda lääketurvallisuutta koskeva yhdenmukainen järjestelmä, jonka avulla kriisitilanteissa voidaan kanavoida resursseja kriittisen kysynnän mukaisesti.

Julkishallinnon sekä paikallis- ja alueyhteisöjen toiminta

42. viittaa paikallis- ja alueviranomaisten varauksettomaan tukeen Euroopan komission toimille esteiden poistamiseksi Euroopan yhtenäismarkkinoilta.
43. kiinnittää huomiota tarpeeseen antaa valistusta Euroopan sisämarkkinoiden yhteydessä tarjoutuvista mahdollisuuksista ja tähdentää erityisesti sellaisten paikallis- ja aluehallinnon yksiköiden kouluttamista, joilla on suorat kontaktit eurooppalaisiin yrittäjiin ja kuluttajiin.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2019/515, annettu 19 päivänä maaliskuuta 2019, toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 764/2008 kumoamisesta (EUVL L 91, 29.3.2019, s. 1).

44. kannattaa ajatusta perustaa yhtenäismarkkinoiden sääntöjä valaiseva keskitetty tiedotuspiste jäsenvaltioiden virkamiehille ja maksimoida tiedonkulku EU:n ja paikallisen tason välillä.

45. tukee toimia, joilla pyritään parantamaan tietämystä ja tietoisuutta, mukaan lukien yhteinen digitaalinen palveluväylä, jonka kautta on saatavilla kattavaa tietoa sisämarkkinoiden säännöistä ja hallinnollisista menettelyistä ja joka ohjaa käyttäjiä asianmukaisimpiin tukipalveluihin ja yhteyspisteisiin.

46. pitää aiheellisenä nykyisten tietoteknisten välineiden, kuten sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän (IMI), parempaa hyödyntämistä Euroopan sisämarkkinoilla ja toteaa, että on tarpeen perustaa yhtenäinen verkkopohjainen lainvalvontafoorum.

47. kehottaa komissiota harkitsemaan mahdollisuutta hyödyntää paikallis- ja alueviranomaisten potentiaalia arvioitaessa etukäteen ehdotetun lainsäädännön noudattamista, sillä lainsäädännön antamisen jälkeen nämä ovat monissa tapauksissa vastuussa sen täytäntöönpanosta. Paikallis- ja alueviranomaisilla on myös edellytykset testata ratkaisuja, ja nämä saavat välitöntä tietoa siitä, miten sääntöjä kyetään noudattamaan.

48. katsoo, että työtä teknisten standardien yhdenmukaistamiseksi ja palvelujen tarjoamisen vapauttamiseksi Euroopan sisämarkkinoilla olisi nopeutettava ja se olisi saatava päätökseen vuoden 2023 loppuun mennessä.

Maailmankaupan haasteet

49. arvostelee sitä, että yksittäisten yksityisten ja julkisten talouden toimijoiden, jotka tarjoavat palveluja ja jakelevat tuotteita Euroopan unioniin, kultakin maalta saaman (oikeudellisen ja taloudellisen) tuen taso ja laajuus ovat epätasapainossa maailmanmarkkinoilla.

50. kiinnittää huomiota tarpeeseen vahvistaa eurooppalaisten arvojen, myös tavara- ja palvelukauppaan liittyvien arvojen, edistämistä maailmassa. EU:n ja sen toimielinten on edistettävä kansainvälisiin sääntöihin perustuvaa avointa maailmanlaajuisia kauppajärjestelmää.

51. kannustaa hyödyntämään digitalisaatiota ja käytännöllisesti katsoen samanhetkistä tiedonsaantia alihinnoittelun torjumiseksi.

52. muistuttaa sääntöihin perustuvan kansainvälisen kauppajärjestelmän ja vahvan Maailman kauppajärjestön (WTO) merkityksestä ja vastustaa protektionismia ja eristäytymistä. EU:n tavoitteena on oltava WTO:n elvyttäminen ja vahvistaminen esimerkiksi nykyaikaistamalla sen toimintatapoja keskeisillä aloilla ja korjaamalla sen sääntelykehiksen puutteita, jotta se kykenee vastaamaan asianmukaisesti ajankohtaisiin kauppapolittisiin haasteisiin.

53. ehdottaa, että kehitetään ja otetaan käyttöön toimitusketjujen eurooppalaiseen uudelleenjärjestelyyn tähtäävä politiikka, jotta eurooppalaiset yritykset eivät tulevaisuudessa kärsisi maailmankaupan vähenemisestä ja komponenttien puutteesta ja jotta EU:n kansalaisten mahdollisuuksia saada osa tuotteistaan ei rajoitettaisi.

54. kiinnittää huomiota tarpeeseen kehittää EU:n ja muun maailman välisiä kauppasuhteita Euroopan strategisten etujen pohjalta (mukaan lukien yhtä kunnianhimoiset ympäristönormit kaikille maille) pyrkien vahvistamaan EU:n globaalia kilpailukykyä ja sen kansainvälistä asemaa.

Loppuhuomiot – päätelmät ja suositukset

55. korostaa, että tarvitaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja yhtenäistä toimintaa erityisesti kansainvälisissä asioissa, jotka vaikuttavat kaikkien EU-maiden turvalliseen ja vakaaseen toimintaan (esimerkiksi Euroopan vapauttaminen riippuvuudesta kolmansista maista peräisin olevista raaka-aineista).

56. torjuu pitkän ajan kuluessa nähdyin epätasapainon EU:n jäsenvaltioiden välillä toimintaperiaatteissa, sellaisena kuin sitä on ilmennyt näihin asti (esim. EU:n talousarvion suoritettavat maksut, unionin valuutan käyttö jne.).

57. korostaa, että on tärkeää integroida yrityksiä ja kuluttajia palvelevia yksityisiä ja julkisia laitoksia erityisesti ylikansallisella tasolla, sillä ne ovat paljon nopeampia havaitsemaan ongelmia, jotka johtuvat erilaisista säädöksistä tai EU:n tasolla hyväksytyistä säännöistä poikkeamisesta.

58. korostaa, että eurooppalaisten yritysten ja julkishallinnon digitalisaatio, sisämarkkinoiden tekniset ratkaisut mukaan luettuina, on yksi EU:n painopisteistä. Muun muassa seuraavilla aloilla tarvitaan uusia ratkaisuja ja parannuksia: kyberturvallisuus, henkilötietojen suoja ja pilvipalveluissa olevien tietojen kerääminen ja käsittely.

59. suosittelee

- a) sääntöjen tiukkaa yhdenmukaistamista ja sääntelyviranomaisten koordinoitua aloilla, joilla on suuri vaikutus talouden toimintaan, kuten televiestintä ja energia
- b) arvion laatimista kustannuksista ja hyödyistä, joita aiheutuu sääntöjen täydellisestä yhdenmukaistamisesta lyhyen (usean vuoden) ajanjakson mittaan muille aloille, sekä arvion laatimista ratkaisujen täytäntöönpanon oikeudellisesta ja teknologisesta toteutettavuudesta sosioekonomiselta kehitykseltään eri tasoilla olevissa talouksissa.
- c) komission entistä ponnekkaampaa toimintaa tullien ulkopuolisten esteiden poistamiseksi unionissa, mukaan lukien perusteettomien kansallisten teknisten määräysten soveltaminen sekä tuotteita, palveluntarjoajia ja palvelujen tarjoamisen ehtoja koskevien sääntely- ja muiden vaatimusten käyttö
- d) lisää yhteistyötä paikallisten liike-elämän edustajien kanssa, jotta uudet säännöt voidaan saattaa käyttökuntoon alhaalta ylöspäin
- e) maininnan lisäämistä alue- ja paikallistason viranomaisten tuleviin asiakirjoihin tämän toiminnan nimenomaisista vastuukysymyksistä ja laajuudesta Euroopan sisämarkkinoiden luomisen ja optimoinnin osalta
- f) kulutuksen kulttuurin edistämistä EU:ssa valmistettujen tuotteiden suhteen laadun ja uudenaikaisuuden ilmentyminä.

60. kannustaa laatimaan yhteiset suuntaviivat julkisten portaalien rakentamiselle (ainakin NUTS 2 -alueille), jotta eri jäsenvaltioista peräisin olevat yrittäjät pystyvät helposti löytämään välttämättömät tiedot.

61. kiinnittää huomiota tarpeeseen vahvistaa Euroopan yhdentymistä, joka perustuu demokratian, oikeusvaltioperiaatteen sekä korkeiden ympäristö-, ilmaston suojele- ja terveysnormien kaltaisiin arvoihin, jotta EU-maiden koheesion ja taloudellisten vaikutusten väliset synergiat alkavat tuottaa tulosta. Yhtenäismarkkinoiden vajavaisuudet tuntuvat paikallis- ja aluetasolla.

62. korostaa Euroopan sisämarkkinoiden teollisen autonomian merkitystä ja siihen liittyvää tarvetta laatia strategia kriittisten raaka-aineiden toimitusten varmistamiseksi.

63. kehottaa rohkeuteen toteutettaessa uusia ratkaisuja, erityisesti niitä, jotka liittyvät Euroopan talouden ilmaston neutraaliuteen tai sisämarkkinoiden yhtenäisyyden välittömään vahvistamiseen.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Väestörakenteen muutos: ehdotuksia sen kielteisten vaikutusten mittaamisesta ja torjumisesta EU:n alueilla”

(2020/C 440/07)

Esittelijä: János Ádám KARÁCSONY (HU, EPP), Tahitótfalun kunnanvaltuuston jäsen**POLIITTISET SUOSITUKSET**

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Yleistä

1. katsoo, että väestörakenteen muutos on yksi Euroopan alueiden, kuntien ja maaseudun asutuskeskusten suurimmista haasteista, ja huomauttaa, että sen taustalla on useita tekijöitä, kuten väestön ikääntyminen, alhainen hedelmällisyys ja syntyvyys ja väestön epätasaisen jakautumisen paheneminen.
2. palauttaa mieleen Eurooppa-neuvoston hyväksymän strategisen ohjelman 2019–2024 suuntaviivat eurooppalaisesta tulevaisuuden mallista, joka edellyttää myös väestökehityksen haasteisiin vastaamista.
3. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission aloitteeseen pyytää komission varapuheenjohtajaa Dubravka Šuicaa analysoimaan väestörakenteen muutoksen vaikutuksia yhteiskunnan eri ryhmiin sekä niihin Euroopan seutuihin ja alueisiin, joihin vaikutukset kohdistuvat suhteettomasti, sekä esittämään toimenpiteitä, joilla voidaan vastata näihin haasteisiin, joita ovat muun muassa aivovienti, työ- ja perhe-elämän parempi yhteensovittaminen, tuleva lapsitakuu, vihreä kirja ikääntymisestä ja maaseutualueiden pitkän aikavälin visio, ja muistuttaa tarpeesta sisällyttää sukupuolinäkökulma näihin kaikkiin.
4. haluaa tuoda esiin aikuisten ja ikääntyneiden henkilöiden roolia paitsi hoidon tarvitsijoina myös resurssina yhteisössä ja edistää heidän osallistumistaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen sekä talous- ja kulttuurielämään samoin kuin pyrkimystä itsenäisyyteen ja hyvinvointiin heidän arkielämässään.
5. suhtautuu erittäin myönteisesti väestörakenteen muutoksen vaikutuksia käsittelevään Euroopan komission kertomukseen, jossa tarkastellaan yhteistä lähestymistapaa digitalisaatioon, vihreään talouteen ja väestökehityksen haasteeseen nähden. Kyseessä on kokonaisvaltainen näkemys, joka on ratkaisevan tärkeä, jotta voitaisiin tarjota oikeudenmukaisia ja kestäviä ratkaisuja kaikille sukupolville jättämättä ketään muiden jälkeen, kuten vuoden 2030 kestävä kehityksen tavoitteissa kehoitetaan.
6. suhtautuu myönteisesti EU:n neuvoston puheenjohtajavaltion Kroatian aloitteeseen asettaa väestörakenteen muutos keskeiseksi painopisteeksi ja on hyvillään lausuntopyynnöstä, jonka AK on saanut mainitusta aiheesta.
7. panee tyytyväisenä merkille Euroopan parlamentin aloitteen laatia raportti väestökehityksen haasteista vastauksena komission tiedonantoon.
8. muistuttaa alueiden komitean panoksesta väestörakenteen muutosta koskevaan sopimukseen, jonka perustana olivat ikäystävällisiä ympäristöjä edistävän temaattisen innovaatioverkoston hankkimat tulokset. Verkosto on WHO:n tukema, ja se kokoaa yhteen paikalliset, alueelliset ja valtiolliset viranomaiset tukemaan aktiivisena ja terveenä ikääntymistä vastauksena väestökehityksen haasteeseen.
9. muistuttaa, että kansainvälisellä tasolla on tärkeää luoda synergiaa Yhdistyneiden kansakuntien kanssa, jotta voidaan tarkistaa vuonna 2002 tehtyä, ikääntymistä koskevaa Madridin kansainvälistä toimintasuunnitelmaa ja käydä keskustelua ikääntymisyöryhmän kanssa ikääntyneiden henkilöiden ihmisoikeuksien suojelun vahvistamiseksi. Maailmanlaajuisesti on tehtävä yhteistyötä Maailman terveysjärjestön kanssa terveenä ikääntymisen vuosikymmeneen liittyen.

Tärkeimmät väestökehityksen suuntaukset ja haasteet

10. kiinnittää huomiota siihen, että väestön kasvusuuntaukset ovat EU:n jäsenvaltioittain ja alueittain huomattavan erilaisia ja että niihin on puututtava kiireellisesti erilaisin toimenpitein EU27:ssä.

11. korostaa, että alueellisella tasolla on viime vuosina ilmennyt erittäin negatiivista väestörakenteen kehitystä suuressa osassa Eurooppaa. Useimmilla näistä alueista voidaan havaita väestökasvun "saarekkeita" pääkaupunkien ja suurkaupunkien ympäristössä ⁽¹⁾.
12. viittaa havaintoon, jonka mukaan väestökadosta kärsivät alueet ovat yleensä maaseutualueita, jotka ovat jo ennestään harvaan asuttuja ja syrjäisiä. Väestökadon suuntaukset vaikuttavat myös taantuviiin teollisuusalueisiin ja useisiin syrjäisiin kaupunkeihin ⁽²⁾.
13. korostaa, että työikäisten määrän väheneminen ja ikääntyneiden määrän kasvu pahentavat vaikutusta vanhushuoltosuhteisiin. Tämän suhteen ennustetaan kohoavan EU:ssa 29,3 %:sta vuonna 2016 aina 52,3 %:iin vuoteen 2080 mennessä (kasvua 23,0 prosenttiyksikköä) ⁽³⁾.
14. toteaa, että toisin kuin maailman väestönkasvu, EU:n väestönkasvu on hidastunut merkittävästi. Vuonna 2015 tapahtui 28 jäsenvaltion EU:ssa ensimmäistä kertaa luonnollista väestön vähenemistä, kun kuolleita oli enemmän kuin syntyneitä.
15. kiinnittää huomiota huoltosuhteen tasaiseen kohoamiseen, mikä tarkoittaa, että Eurostatin väestölukujen mukaan vuonna 1960 oli keskimäärin kolme nuorta (0–14-vuotiasta) jokaista ikääntynyttä (vähintään 65-vuotiasta) kohti ja että 100 vuotta myöhemmin, vuonna 2060, ennustetaan elossa olevan kaksi ikääntynyttä jokaista nuorta kohti.
16. korostaa, että naisten synnytysien nousu ja lapsihaaveen toteuttamisen lykkääminen myöhempään ikään johtavat siihen, että kaavailtu ⁽⁴⁾ lapsiluku – yleensä 2–3 lasta ⁽⁵⁾ – ei täyty, jolloin todellinen ja haluttu lapsiluku eivät vastaa toisiaan (ns. hedelmällisyyskuilu, fertility gap). Niin kauan kuin EU:n jäsenvaltioissa on tällainen kuilu, sen kaventamisen tulee olla ensisijainen tehtävä ja muuttoliikkeeseen voidaan turvautua vasta sen jälkeen. Lasten hankkimiseen on pyrittävä rohkaisemaan ja kannustamaan kaikin tavoin.
17. korostaa, että nuoren väestön menetys alueilla, joille on ominaista lähtömuutto ja missä syntyvyys on laskussa, aiheuttaa pienille kunnille erityistä haittaa välttämättömien julkisten palvelujen ylläpitämisessä ja alueiden taloudellisen ja tuotannollisen toiminnan edistämisessä. Nämä ovat keskeisiä tekijöitä väestön pysyttämiseksi alueella ja houkuttelemiseksi sinne sekä EU:n jäsenvaltioihin vaikuttavan maaseudun väestökadon hillitsemiseksi.
18. viittaa AK:n viime aikoina julkaisemiin tutkimuksiin ⁽⁶⁾, joissa korostetaan erityisesti väestörakenteen muutoksen alueellista ulottuvuutta.
19. korostaa, kuten aivovuodosta antamassaan oma-aloitteisessa lausunnossaan, että kansalaisten ja työntekijöiden vapaa liikkuvuus on sisämarkkinoiden perusta ja yksi EU:n perussopimuksissa tunnustetuista perusvapauksista.

Tarve harjoittaa johdonmukaista toimintapolitiikkaa kaikilla julkishallinnon tasoilla

20. kiinnittää huomiota aiheesta "EU:n vastaus väestökehityksen haasteeseen" antamaansa lausuntoon (2016), jossa todetaan, että monilla EU:n toimintapolitiikoilla voidaan edistää väestökehityksen haasteeseen vastaamista, vaikka niissä ei tarjotakaan erityistoimenpiteitä näiden haasteiden koettelemien alueiden tukemiseksi. Tämä vaikuttaa liikenteeseen, tietoyhteiskuntaan, työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaan, kulttuuriin, ympäristöön ja ilmastoon sekä yrityksiin. Komitea toistaa kehotuksensa laatia väestörakenteen muutosta koskeva kattava EU:n strategia ja korostaa, että näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa lukuisilta toimintapolitiikan aloilta, jotta voidaan auttaa kääntämään vastakkaisiksi (aloitteellisesti) tai lievittämään (tapahtuneeseen reagoiden) väestörakenteen muutoksen vaikutuksia, seuraavaan tapaan:

⁽¹⁾ AK:n tutkimus The impact of demographic change on European regions, Bryssel, 2016.

⁽²⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/637955/EPRS_IDA\(2019\)637955_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/637955/EPRS_IDA(2019)637955_EN.pdf)

⁽³⁾ Lähde: People in the EU – population projections (Eurostat, 2017).

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_projections_in_the_EU#Age_dependency_ratios

⁽⁴⁾ OECD, Family Database, Fertility Indicators: SF2.2 Ideal and actual number of children, http://www.oecd.org/els/family/SF_2_2-Ideal-actual-number-children.pdf.

⁽⁵⁾ Noin 2,1 elävänä syntyneitä lasta naista kohden on se kokonaishedelmällisyysluku, jota kehittyneissä maissa pidetään luonnollisena uusiutumislukuna. Luonnollisella uusiutumisluvulla tarkoitetaan sitä elävänä syntyneiden lasten keskimäärää naista kohden, joka on tarpeen, jotta väkimäärä ei laskisi (Lähde: Eurostat, Statistics Explained, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Fertility_statistics#Total_fertility_rate_and_age_of_women_at_birth_of_first_child).

⁽⁶⁾ AK:n tutkimus The impact of demographic change on European regions ja alueellinen eurooppalainen sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu.

Aloitteellisen toimintapolitiikan vaihtoehdot:

- Koska yksi väestön määrävistä tekijöistä on syntyvyys, luodaan oikeat olosuhteet sille, että lapsia toivovien olisi helpompi hankkia lapsia aikaisemmin ja enemmän. Samalla tulisi ottaa huomioon, että Euroopan unionin väestönäkymiä käsittelevän raportin Demographic outlook for the European Union⁽⁷⁾ (2017) mukaan tulevan väestörakenteen muuttamiseen tähtäävät toimintapolitiikat ovat rajallisia ja vaativat aikaa tuottaakseen vaikutuksia, minkä johdosta olisi keskityttävä siihen, että mukaudutaan EU:n väestön ikääntymiseen ja sujuvoitetaan siirtymäprosessia samalla kun tuetaan nuorisoa siirtymisessä aikuisuuteen ja perheitä syntyvyyslukujen nostamiseksi asianomaisilla alueilla.
- Lisätään alueiden houkuttavuutta niin, että ne tarjoavat nuorille mahdollisuuksia opiskeluun ja innovointiin sekä pysyvien ja laadukkaiden työpaikkojen saamiseen, investoimalla mm. infrastruktuuriin, kulttuuriin ja yhteyksiin.
- Kehitetään erityisiä kannustinjärjestelmiä nuorten houkuttelemiseksi asettumaan näille alueille.
- Tehdään suurperheiden perustamisesta taloudellisesti mahdollista nuorille.
- Kehitetään ”hyvinvointitalouden” mallia EU:ssa ja parannetaan näin ihmisten – ja siis perheiden – hyvinvointia (koulutuksen, terveyden, lastenhoidon, työ- ja yksityiselämän tasapainon, asumisen, liikkuvuuden, yhteyksien ja kulttuurin näkökulmasta), mikä edistää osaltaan myönteistä taloussuhdannetta ja auttaa pitämään yllä pitkän aikavälin investointeja hyvinvointiin. Tämä voi lisätä alueiden ja kaupunkien vetovoimaa edellä mainittujen tekijöiden eikä pelkän talouskasvun perusteella ja tehdä niistä houkuttelevampia paikkoja elää ja perustaa perhe.
- Edistetään ja harjoitetaan kokonaisvaltaista ja yhdennettyä politiikkaa, jolla pyritään tutkimaan ja tukemaan perheitä niiden toteuttaessa vapaasti sosiaalisia roolejaan.
- Tuodaan esiin, että osallistavassa yhteiskunnassa on erityisesti kehitettävä laadukkaita ratkaisuja ikääntyvien toimintarajoitteisten ihmisten tarpeisiin.

Vaihtoehdot tapahtuneeseen reagoimisessa:

- Edistetään erityisesti naisten osallistumista työmarkkinoille lisäämällä investointeja työ- ja yksityiselämän yhteensovittamisen parantamiseen ja sosiaaliseen ja perheystävälliseen infrastruktuuriin sekä parantamalla sukupuolten tasa-arvoa.
- Supistetaan ikääntyvän yhteiskunnan terveys- ja hoivakustannuksia edistämällä aktiivista ja terveenä ikääntymistä, investoimalla uusiin itsenäisen elämän muotoihin (uudet asumisen mallit) ja edistämällä yhteisötaloutta.
- Laajennetaan julkisten investointien suunnittelua edellyttämällä niiden yhteydessä väestörakennetarkistusta (demography check) ja laaditaan teknisiä menetelmiä ja indikaattoreita, jotka helpottavat eri politiikkojen väestörakenteellisen vaikutuksen arviointia.
- Alennetaan koulutuksen keskeyttämisastetta nuorten keskuudessa, vahvistetaan osaamis pohjaa investoinneilla koulutukseen ja edistetään kunkin alueen kysyntään ja mahdollisuuksiin räätälöityä koulutusta sekä työvoiman uudelleen koulutustautumista ja joustavuuden lisäämistä.
- Kiinnitetään erityistä huomiota julkisten palvelujen, kuten terveydenhuollon, koulutuksen ja kulttuurin, tarjoamiseen alueiden pieni- ja keskikokoisille kaupungeille ja käytetään digitaalisia ratkaisuja toiminnan ulottamiseksi kaikille paikkakunnille.
- Luodaan Euroopan tasolle yhteisesti hyväksytty, toimiva oikeudellinen kehys, jonka avulla helpotetaan muiden kuin EU:n kansalaisten integroitumista Euroopan työmarkkinoille ja yhteiskuntaan osana kokonaisvaltaista strategiaa väestörakenteen muutokseen vastaamiseksi.

⁽⁷⁾ Demographic outlook for the European Union (2017) (EPRS – European Parliamentary Research Service & EUI – European University) [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/614646/EPRS_IDA\(2017\)614646_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/614646/EPRS_IDA(2017)614646_EN.pdf).

- Suunnitellaan asumismuotoja, jotka soveltuvat sosiaalisesti monimuotoiseen asumiseen ja jotka voivat edistää yhteisasumista sekä sukupolvien välistä synergiaa ja vastavuoroisuutta erilaisen osallistavan toiminnan avulla.
- Edistetään toimia, joiden tarkoituksena on parantaa elämänlaatua ja torjua ikääntyneiden henkilöiden yksinäisyyttä ja eristyneisyyttä erityisesti mutta ei ainoastaan pandemiatilanteessa.
- Edistetään sellaisten ympäristöjen luomista, jotka mahdollistavat sukupolvien välisten sosiaalisten suhteiden kehittämisen ja koko yhteiskunnan hyvinvoinnin.

Väestökehitys ja monivuotisesta rahoituskehiksestä parhaillaan käytävä keskustelu

21. katsoo, että tulevaisuudessa on osoitettava nykyistä enemmän EU-varoja aivoviennin torjumiseen.
22. korostaa erityisesti rakennerahastoja koskevista asetuksista parhaillaan käytävien neuvottelujen yhteydessä, että viittausta väestörakenteen muutokseen olisi vahvistettava, kuten Euroopan parlamentti on suosittanut, ja näiden rahastojen käyttöä olisi joustavoitettava niillä seuduilla ja alueilla, joihin tämän ilmiön vaikutukset kohdistuvat suhteettomasti, niin että niitä voitaisiin käyttää yhdessä ja samassa hankkeessa ja että mahdollistetaan ennakkomaksut ja täydentävyys rahoitusvälineiden kanssa.
23. muistuttaa, että komitean aiheesta ”Euroopan aluekehitysrahasto ja koheesiorahasto” vuonna 2018 antamassa lausunnossa todetaan, että Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja koheesiorahaston tavoitteisiin kuuluu maantieteellisistä ja väestörakenteeseen liittyvistä vaikeuksista kärsivien kaupunki- ja maaseutualueiden tukeminen. Tämä käsittää myös EU:n lisärahoitustuen myöntämisen hankkeisiin, joilla edistetään ekologisesti kestävää ja sosiaalisesti osallistavaa talouskehitystä kyseisillä alueilla.
24. muistuttaa tässä yhteydessä alueiden komitean ja Euroopan parlamentin ehdotuksesta antaa tällaista erityistä tukea NUTS 3 -tason alueille tai paikallisille hallinnollisille yksiköille, joiden väestötiheys on alle 12,5 asukasta neliökilometrillä harvaan asuttujen alueiden osalta tai alle kahdeksan asukasta neliökilometrillä hyvin harvaan asuttujen alueiden osalta tai joiden väestö on vähentynyt keskimäärin enemmän kuin yhden prosentin vuosina 2007–2017. Niihin on sovellettava erityisiä alueellisia ja kansallisia suunnitelmia, joiden tavoitteena on lisätä niiden houkuttelevuutta ja yritysten investointeja sekä parantaa digitaalisten ja julkisten palvelujen saatavuutta, hyödyntäen muun muassa rakennerahastojen yhteistyösopimukseen sisältyviä erityismäärärahoja.
25. toistaa AK:n ja Euroopan parlamentin kannan sellaisten kansallisten suunnitelmien tukemisesta, joilla autetaan väestön jatkuvasta vähenemisestä kärsiviä ja tukea, mm. Euroopan rakenne- ja investointirahastoista myönnettävää rahoitustukea, tarvitsevia alue- ja paikallisyhteisöjä parantamaan alueen houkuttavuutta, lisäämään yritysinvestointeja sekä kohentamaan digitaalisten ja julkisten palvelujen saatavuutta. Nämä kansalliset ja alueelliset suunnitelmat on otettava huomioon uudessa väestörakenteen muutosta koskevassa EU:n strategiassa.

Väestörakenteeseen liittyvät näkökohdat EU:n keskeisissä toimintapolitiikoissa

26. korostaa kaupungistumisen demografista ulottuvuutta, sillä myös kaupungistuminen lisääntyy Euroopan unionissa, ja korostaa, että toteutettaessa Euroopan unionin kaupunkiagenda ja uudistettaessa Leipzigin peruskirjaa on tärkeää tarttua tarmokkaasti väestökehityksen haasteisiin.
27. tukee Euroopan parlamentin kantaa, jossa on otettu huomioon alueiden komitean ehdotukset harvaan asuttujen alueiden auttamiseksi ja jonka mukaan Investoinnit työpaikkoihin ja kasvuun -tavoitteeseen kansallisella tasolla osoitetuista EAKR:n resursseista vähintään viisi prosenttia kohdennetaan yhdennettyyn alueelliseen kehitykseen luonnonoloista, maantieteellisistä tai väestöön liittyvistä esteistä tai haitoista kärsivillä muilla kuin kaupunkialueilla tai alueilla, joilla on vaikeuksia saada peruspalveluja. Tästä määrästä vähintään 17,5 prosenttia kohdennetaan maaseutualueille ja -yhteisöihin, ”ottaen huomioon älykkäitä kyliä koskevan sopimuksen toimet kehittää älykkäiden kylien kaltaisia hankkeita”⁽⁸⁾ parantamalla näiden alueiden vetovoimaa ja edistämällä niiden uudelleenasettamista.
28. korostaa nuorisotakuun ja ”Eka Eures-työpaikka” -aloitteen merkitystä, sillä ne auttavat nuoria löytämään työpaikan. Nuorisotakuun välitön merkitys demokratiassa ja välillisesti väestörakenteessa käy ilmi myös kauden 2014–2020 aiemmista tuloksista: se auttoi parantamaan miljoonien nuorten eurooppalaisten elämää.

⁽⁸⁾ A8-0094/2019, Cozzolino.

29. odottaa mielenkiinnolla Euroopan komission ehdotuksia tulevasta lapsitakuusta, jolla on tarkoitus auttaa köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa olevia lapsia edistämällä investointeja, joilla yhtäältä varmistetaan, että lapsilla on perusoikeus kasvaa ja kehittyä lapsi- ja perheystävällisessä ympäristössä, asettamalla etusijalle toimenpiteet, joilla parannetaan perheiden kokonaistuloja ja tuetaan vanhempia, ja toisaalta huolehditaan siitä, että heillä on mahdollisuus maksuttomaan ja laadukkaaseen terveydenhuoltoon, koulutukseen, lastenhoitoon, kunnollisiin asuinoloihin ja asianmukaiseen ravitsemukseen. Komitea katsoo, että perhepolitiikkaa ei tulisi pitää julkistaloutta kuormittavana kustannuksena vaan pikemminkin yhteiskunnan strategiseen voimavaraan tehtävänä investointina.

30. katsoo, että maaseudun kehittämiseen tähtäävä yhteinen maatalouspolitiikka (YMP 2014–2020) auttaa vastaamaan väestökehityksen haasteisiin. Kaudella 2021–2027 YMP:n tulisikin säilyä vahvana EU:n politiikkana. Elinvoimaisilla maaseutualueilla, nuorilla viljelijöillä ja perheillä, jotka noudattavat hyviä käytäntöjä, tulisi olla keskeinen rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa, ympäristönsuojelussa ja maisemien ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämisessä sekä maaseutualueiden väestökadon ehkäisemisessä.

31. toteaa, että Euroopan komission olisi hyvin rajallisista toimintamahdollisuuksistaan huolimatta puututtava maamarkkinoita koskevaan lainsäädäntöön, jotta voidaan edistää maaseudun kehittämissä politiikan tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistä sellaisten uusien toimien tukemiseen, joilla helpotetaan maaomaisuuden siirtämistä uudelle omistajalle (maavarannot, maatalousmaan välittämistä koskevat aloitteet ja muut paikallistasolla edistettävät aloitteet, joilla parannetaan alan uusien tulokkaiden mahdollisuuksia saada maata käyttöönsä), ja laajentaa tukitoimet koskemaan myös uusia maatalousyritysmalleja (etenkin maataloustuottajien välisiä innovatiivisia kumppanuuksia) ja paikallisia organisaatioita, jotka pystyvät auttamaan nuoria maataloustuottajia ja uusia tulokkaita maan hankinnassa. Lisäksi olisi kannustettava aktiivisempaan kansalliseen politiikkaan maan käyttömahdollisuuksia koskevien EU:n suositusten ja hyvien käytänteiden avulla (ottaen huomioon vakiintuneet hyvät käytänteet).

32. katsoo, että jäsenvaltioiden on tuettava päättäväisesti toimintapolitiikkoja, joilla kannustetaan naisia perehtymään tieto- ja viestintätekniikan sekä luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden, taidealan ja matematiikan (STEAM) ja maaseudun talouden tehtäviin sekä edistetään heidän osallistumistaan näillä aloilla, sillä tämä on välttämätön edellytys väestöpyramidin tasapainottamiseksi alueilla, missä väestökatoa esiintyy tai joita se uhkaa.

33. pyytää Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita huolehtimaan tarvittavasta koordinoinnista EU:n koheesio- ja yhteisen maatalouspolitiikan välillä, jotta maaseutualueet voivat toteuttaa myös älykkäitä kyliä koskevia hankkeita yhdenmukaisesti lähestymistapaa (yhdenmukaiset alueelliset investoinnit, paikallisyhteisöjen omat kehittämishankkeet tai Leader-lähestymistapa) soveltaen.

34. toistaa aiheesta "Aktiivisena ja terveenä ikääntyminen" vuonna 2019 antamassaan lausunnossa ilmaisemansa ajatuksen, että "väestörakenteen muutoksen haasteet edellyttävät tutkimusta ja aktiivista eurooppalaista elinkeinoelämää, jotta keksitään, kehitetään ja tuotetaan uusia innovatiivisia ratkaisuja ikääntyvälle väestölle, olipa kyse sitten päivittäistavaroista, infrastruktuurista, teknologiasta tai ohjelmistoista". Erityisesti tämä pätee terveydenhuollon etäpalvelujen kehittämiseen, jotta voidaan varmistaa erikoissairaanhoidon laatu varsinkin maaseutualueilla ja harvaan asutuilla alueilla. Komitea näkee tässä EU:lle avautuvan mahdollisuuden vakiinnuttaa asemansa markkinajohtajana senioritalouden alalla, luoda paikallisia työllistymismahdollisuuksia ja vaurautta sekä viedä uutta luovia innovaatioita ulkomaille. Lisäksi perhemyönteinen ympäristö ja sukupolvien välinen solidaarisuus vahvistavat edellä mainitun toteamuksen paikkansapitävyyttä. Tässä yhteydessä paikallis- ja alueviranomaiset voivat vaikuttaa ratkaisevasti sellaisten olosuhteiden luomiseen, joissa terveenä ikääntymistä edistetään ja se taataan. Tämän saavuttamiseksi on välttämätöntä toisaalta laatia lisää erityisiä ehdotuspyyntöjä tällä alalla ja toisaalta parantaa nykyisin käytettävissä olevien erilaisten taloudellisten resurssien koordinoitua.

35. korostaa, että tieto- ja viestintätekniikalla (TVT) ja älykkäällä ympäristöllä voi olla merkittävä rooli elinolosuhteiden parantamisessa alueilla, joihin väestörakenteen muutokset vaikuttavat eniten. Komitea kehottaa EU:ta puuttumaan moniin eri aloihin vaikuttavaan digitaaliseen kuiluun SMART-ratkaisujen avulla (täsmällinen, mitattava, saavutettava, realistinen ja aikasidonnainen) ja käyttämään sitä varten unionin välineitä ja ohjelmia, kuten rakenne- ja investointirahastoja ja Next Generation EU -ohjelmaa, pyrkien takaamaan laadukkaat digitaaliset yhteydet koko väestölle.

36. korostaa digitaaliseen kuiluun viitaten älykkäitä ratkaisuja vanhustenhuollon ja tarvelähtöisen liikenteen alalla sekä suunnitelmien laatimista matkapuhelinpalvelujen kattavuuden turvaamiseksi paikallisilla ja alueellisilla teillä. Komitea pitää erittäin tärkeänä myös sitä, että matkapuhelinpalvelujen tarjoaminen sisällytetään osaksi televiestinnän yleispalvelua erityisesti harvaan asuttujen maaseutualueiden asutuskeskuksissa, teillä ja liikenneväylillä. Tämä helpottaa erityisesti ikäihmisten ja pienten lasten vanhempien elämää. Kaikilla näillä seikoilla on erityinen vaikutus väestön pysyvyyteen.

37. korostaa, että on tarjottava koulutusta ja tukea sellaisten digitaalitekniologioiden käyttöön, joilla pyritään kaventamaan digitaalista kuilua ikääntyneitä henkilöitä ajatellen, sekä kuntien sosiaalipalveluista vastaaville tahoille suunnattua muutoksenhallintakoulutusta, jotta nämä pystyvät tukemaan henkilökohtaisten hoivapalvelujen digitalisaatiota.

38. yhtyy käsitykseen, että syyskuussa 2017 hyväksytyssä vuosia 2014–2020 käsittelevässä komission tiedonannossa ”Kasvun ja yhteenkuuluvuuden edistäminen EU:n raja-alueilla” ehdotetut eri toimet voivat auttaa vähentämään rajatylittävän kanssakäynnin monimutkaisuutta, pitkälisyyttä ja kustannuksia sekä edistää palvelujen yhdistämistä sisärajoilla. Komissio korostaa, että ”[e]linolojen parantamiseen investoidaan merkittävästi: yhteiset ympäristötoimet ja ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämiseen tähtäävät yhteiset toimenpiteet lisäävät raja-alueiden väestön turvallisuutta”⁽⁹⁾.

39. uudistaa aiheesta ”Vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottaminen” vuonna 2017 antamassaan lausunnossa esittämänsä huomion, että ”nykyinen väestökehitys pakottaa arvioimaan uudelleen sukupuolirooleja ja edistämään entistä joustavampia ja tasapuolisempia työ sopimuksia”. Tähän viitaten komitea katsoo, että työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen ja sukupuolten tasa-arvon tukemiseen tähtäviä toimintapolitiikkoja koskeva EU:n oikeudellinen kehys kytkeytyy erottamattomasti talouteen, väestörakenteeseen, työllisyyteen ja alueellisiin näkökohtiin, ja suhtautuu myönteisesti Euroopan komission julkaisemaan sukupuolten tasa-arvostrategiaan.

40. kiinnittää huomiota lausuntoihinsa aiheista ”Liikkuvuus maantieteellisesti ja väestörakenteeltaan haastavilla alueilla” (2014) ja ”EU:n vastaus väestökehityksen haasteeseen” (2016). Niissä käsitellään muun muassa liikennepolitiikan roolia liikkuvuuden varmistamisessa ja luonnostellaan muita erityistoimenpiteitä. Näihin kuuluvat sellaiset innovatiiviset toimintatavat kuin ”tarvelähtöinen liikenne”, joilla parannetaan yhteyksiä kaikilla alueilla ja niiden välillä. Komitea korostaa myös, että tarvitaan uusia lähestymistapoja liikenteen rahoittamiseen haastavilla alueilla.

41. toteaa, että korkea työttömyysaste ei ole työmarkkinoiden etujen mukaista. Työttömille, joilla ei ole sopivia edellytyksiä päästä tai jotka eivät onnistu palaamaan työmarkkinoille, onkin tarpeen järjestää ammatillista koulutusta tai täydennyskoulutusta. Tämä olisi hoidettava viranomaisten, alueellisten ja paikallisten instituutioiden sekä työvoimapalvelujen yhteistoimin.

42. katsoo, että eri toimintapolitiikkojen yhteydessä on ryhdyttävä viestimään myönteisesti maaseutuympäristöstä, jotta voidaan torjua maaseudun väestökatoa, ja kiinnitettävä huomiota toimintamalleihin, joiden avulla maaseudusta voidaan välittää positiivinen kuva tuomalla esille siihen liittyviä myönteisiä seikkoja ja arvoja.

43. pitää tärkeänä korostaa, että isien aktiivisempi osallistuminen lastenhoitoon ja perhe-elämään edistää lasten kognitiivisia ja emotionaalisia kykyjä ja fyysistä terveyttä. Lisäksi ne, jotka ovat enemmän lastensa kanssa, ilmoittavat yleensä olevansa fyysisesti ja psyykkisesti paremmassa kunnossa ja tyytyväisempiä elämäänsä. Vuonna 2015 kolmessa neljästä OECD-maasta oli tarjolla vähintään muutaman päivän palkallinen vapaa vain isän käyttöön, toisinaan nimenomaan isälle tarkoitettuna palkallisen vanhempainvapaan muodossa. Vanhempainvapaa voi myös auttaa vähentämään naisten syrjintää työpaikalla.

44. muistuttaa kestävän kehityksen tavoitteista ja erityisesti kaupunkikehitystä koskevasta tavoitteesta 11, jossa kehoitetaan tekemään kaupungeista ja asutustaaajamista osallistavia, turvallisia, selviytymis- ja palautumiskykyisiä ja kestäviä. Komitea tukee sellaisia paikallisyhteisöille, kaupungeille ja alueille suunnattuja hankkeita, jotka edistävät aktiivisesti kestävän kehityksen tavoitteen 11 saavuttamista.

45. ottaa huomioon Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, joka on tärkeä vastaus ympäristöön liittyviin, demografisiin, taloudellisiin ja sosiaalisiin haasteisiin. Kestävä kasvustrategia on välttämättömyys, jotta EU:sta pystytään tekemään oikeudenmukainen, vauras ja osallistava yhteiskunta, ja puhtaisiin energialähteisiin liittyviä politiikkoja on tarkasteltava uudelleen talouden, teollisuuden ja kulutuksen, liikenteen, elintarvikkeiden, maatalouden ja rakentamisen aloilla sekä verotuksen ja eräiden sosiaalisten ja yleisten, perheiden tukemista koskevien kysymysten alalla.

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/fi/information/publications/communications/2017/boosting-growth-and-cohesion-in-eu-border-regions

46. korostaa, että lasten saaminen ei saisi haitata ammatillisten tavoitteiden saavuttamista eikä johtaa köyhtymiseen tai ostovoiman menetykseen etenkin suurperheissä ja yksinhuoltajaperheissä. Perhesuunnittelu on pitkäjänteistä, joten on tärkeää toteuttaa vakaata ja ennakoivaa politiikkaa, joka kattaa myös työ- ja yksityiselämän tasapainoisen yhteensovittamisen ja isien osallistumisen perhe-elämään. Äitien nopeaa ja joustavaa paluuta työmarkkinoille äitiysloman jälkeen olisi helpotettava.

47. muistuttaa, että osaa jatkossa kysyttävistä työpaikoista ei ole vielä olemassa, joten on edistettävä kansalaisten koulutustautumista (kaikissa ikäryhmissä ja kaikilla aloilla) tarjoamalla heille mahdollisuuksia hankkia sellaista osaamista, joka helpottaa heidän työllistymistään. Koulutuspolitiikan suunnittelussa tulee ottaa erityisesti huomioon matalan asukastiheyden alueilla tai laajoilla alueilla erillään asuvat heidän koulutukseen pääsynsä helpottamiseksi.

48. kiinnittää huomiota siihen, miten tärkeää palkatonta työtä lähinnä naiset tekevät huolehtiessaan perheistään ja kompensoidessaan julkisen sosiaalisen infrastruktuurin puutetta. Kyse on enimmäkseen palkattomasta hoiva- ja kotitaloustyöstä, ja tällaisen hoivatyön arvioidaan vastaavan 10 prosentin ja kotitaloustyön 39 prosentin osuutta maailman bruttokansantuotteesta (BKT).

Demografia ja demokratia

49. katsoo, että yhä voimakkaammin esiin nousevat kysymykset, kuten yhteiskunnan muutos ja väestöjakauma, synnyttävät poliittisia reaktioita, jotka saattavat johtaa demokraattisessa järjestelmässä tapahtuvaan polaroitumiseen.

50. katsoo, että nuoriin, jotka ovat hankkineet tai saattavat hankkia lapsia, olisi kiinnitettävä erityistä huomiota. Keskimääräinen nuorisotyöttömyysaste on EU:n jäsenvaltioissa edelleen korkeampi kuin työikäisen väestön työttömyysaste yleensä. Lisäksi epävarmat työolot ja -ehdot ovat melko yleisiä nuorten keskuudessa. Tutkimusten perusteella olisi ensisijaisen tärkeää huolehtia siitä, että nuorilla on mahdollisuuksia ennakoitavissa olevan toimeentulon hankkimiseen ja asunnon löytämiseen. Näin heille olisi mahdollista tarjota perheen perustamista varten tarvitsemaansa turvaa.

51. katsoo, että Euroopan laajuisten liikenneverkkojen, joita rahoitetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1316/2013⁽¹⁰⁾ mukaisesti koheesiorahastosta myös ohjelmakaudella 2021–2027, olisi tuotava helpotusta verkon nykyisiin ongelmakohtiin. Tämän lisäksi niissä olisi asetettava etusijalle investoinnit kestäväpohjaisiin liikenneverkkoihin, ja niillä olisi edistettävä julkisia palveluja maaseutualueilla, erityisesti harvaan asutuilla alueilla tai väestöltään laajalle levittäytyvillä alueilla sekä alueilla, joiden väestö ikääntyy, jotta voidaan helpottaa maaseudun ja kaupunkien välisiä yhteyksiä, edistää maaseudun kehitystä ja kaventaa digitaalista kuilua.

52. varoittaa näin ollen ”tyytymättömyyden maantieteestä”, jota kehkeytyy monilla EU:n alueilla ja monissa EU-maissa, missä ihmiset tuntevat jääneensä hylätyiksi, ja joka useissa tapauksissa liittyy tiiviisti väestön vähenemiseen. Olisikin taattava julkisten peruspalvelujen saatavuus maaseudulla ja harvaan asutuilla alueilla.

53. katsoo, että tähän kehitykseen on puututtava demokraattisen järjestelmämme vahvistamiseksi helpottamalla sukupolvien välistä vuoropuhelua ja ottamalla aktiivisesti mukaan vaaleilla valitut paikallis- ja aluetason päättäjät, jotka ovat lähimpänä kansalaisia.

54. katsoo näin ollen, että tulevassa Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa on keskusteltava demokratian ja demografian välisestä yhteydestä, ja ehdottaa, että konferenssia silmällä pitäen esitetään selkeästi komitean omat näkemykset asiasta ja kiinnitetään erityistä huomiota nuorten edustukseen. Konferenssissa olisi käsiteltävä ”tyytymättömyyden maantiedettä”, joka liittyy EU:n politiikkojen onnistumisen tasoon ja niiden välittömiin ja välillisiin vaikutuksiin EU:n eri alueisiin ja niiden väestörakenteeseen. Komitea ehdottaa lisäksi, että konferenssissa voitaisiin tähän liittyen käsitellä myös kysymystä siitä, miten Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimuksen) 174 artiklassa mainittu käsite ”vakavista ja pysyvistä väestöön liittyvistä haitoista kärsivät alueet” olisi määriteltävä. Tällainen laajempi pohdinta on tärkeää myös kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

⁽¹⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1316/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, Verkkojen Eurooppa-välineen perustamisesta sekä asetuksen (EU) N:o 913/2010 muuttamisesta ja asetusten (EY) N:o 680/2007 ja (EY) N:o 67/2010 kumoamisesta (EUVL L 348, 20.12.2013, s. 129).

Vetoamus toissijaisuusperiaatteen aktivoimiseksi ja sääntelyn parantamiseksi

55. korostaa, että monet tarvittavista politiikkatoimista kuuluvat EU:n paikallis- ja alueviranomaisten vastuulle, ja painottaa siksi tarvetta keskittyä voimakkaasti kumppanuuteen ja monitasoiseen hallintoon asianmukaisten ratkaisujen löytämiseksi.

56. korostaa samalla, että AK:n on tärkeää osallistua merkittävällä tavalla Euroopan tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin koko sen ajan, ottaen huomioon, että EU:ssa on yli miljoona vaaleilla valittua paikallis- ja aluetason edustajaa.

57. kehottaa hyödyntämään toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden toteutumista tarkastelevan työryhmän kehittämää ”toissijaisuusperiaatteen aktivoinnin” käsitettä, jotta löydetään toimivia ratkaisuja väestörakenteen muutokseen puuttumiseksi toimivallanjakoa kunnioittaen ja käymällä kuntien ja alueiden kanssa suoraan vuoropuhelua.

58. kykenee asemansa ansiosta tukemaan tätä prosessia tarjoamalla foorumin Euroopan komission kanssa käytäville neuvotteluille ja vuoropuhelulle asianmukaisten ratkaisujen löytämiseksi.

59. pitää tärkeänä alueellisten vaikutusten arvioinnin hyödyntämistä välineenä väestörakenteen muutokseen vaikuttavien EU:n toimintapolitiikkojen jatkosuunnittelussa ja viittaa äskettäiseen, yhteistyössä Euroopan aluekehittämisen seurantaverkoston eli ESPON-ohjelman kanssa suorittamaansa alueellisten vaikutusten arviointiin ⁽¹⁾.

60. suosittaa tiivistä yhteistyötä Euroopan komission kanssa toteutettaessa yhteistä kuulemismenettelyä tulevia politiikka-asiakirjoja, kuten vihreää kirjaa ikääntymisestä ja maaseutualueiden pitkän aikavälin strategiaa, varten.

Väestökehityksen haasteeseen vastaamisessa tapahtuneen edistymisen tarkkailu

61. katsoo, että demografista haastetta on monitoroitava säännöllisesti kytkemällä talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso väestörakenteen muutokseen ja nivomalla tämä kysymys kiinteästi kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen.

62. korostaa, että tarvitaan säännöllisesti EU:n tilastoja, jotka heijastavat paitsi kansallista myös alueellista kehitystä, jotta poliittiset päättäjät saavat selkeän kuvan alueellisista eroista. Komitea pitää lisäksi tarpeellisena esittää vuosittain kertomus väestökehityksen kulloisistakin haasteista EU:n kunnissa ja alueilla. Komitealla tulisi olla mahdollisuus osallistua kertomuksen laatimiseen.

63. ehdottaa, että Euroopan komissio ja EU:n kunnat ja alueet käyvät säännöllistä poliittista vuoropuhelua väestökehityshaasteen senhetkisestä tilanteesta ennen vuotuisen kestävän kasvun strategian julkaisemista. Komitea suosittaa, että komissio ja AK organisoivat mainitun prosessin tiiviissä yhteistyössä.

Seuraavat vaiheet

64. ehdottaa, että neuvoston puheenjohtajavaltio Kroatia esittää neuvoston päätelmiä komission tilannekatsauksen tuloksista, ja suosittaa, että neuvosto käy eri kokoonpanoissaan laajapohjaista keskustelua demografisesta haasteesta.

65. kehottaa tulevia puheenjohtajavaltioita Saksaa, Portugalia ja Sloveniaa jatkamaan näitä pyrkimyksiä keskittymällä erityisesti väestörakenteen muutoksen ja elinolojen parantamisen väliseen yhteyteen kaikkialla.

66. korostaa kansalaisten osallistumisen merkitystä ja kannustaa johtavia paikallisia sidosryhmiä vahvistamaan alueellisia horisontaalisia politiikkoja ja siten lisäämään tietoisuutta väestörakenteen muutoksesta kussakin paikallisyhteisössä, jotta voidaan vahvistaa kansalaisyhteisöjen toimenpiteiden arvon tunnustamista. Komitea suosittaa lisäksi väestökehityksen haasteiden käsittelemistä laaja-alaisesti kansalaisten kanssa keskustellen.

67. katsoo, että julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia olisi edistettävä siten, että kaikki väestökadon uhkaaman tai väestökadosta kärsivän alueen toimijat tekevät yhteistyötä koordinoitusti yhdistäen ja vahvistamalla hankkeita, jotka perustuvat niiden hankkimaan kokemukseen, luoden innovaatioita ja edistäen dynaamisempaa taloutta.

⁽¹⁾ <https://cor.europa.eu/fi/our-work/Pages/Territorial-Impact-Assessment.aspx>

68. katsoo, että on olennaisen tärkeää lisätä unionin alueiden rikkaan luonnonperinnön, historiallisen perinnön, taideperinnön ja kulttuuriperinnön arvostusta, jotta voidaan vahvistaa kansalaisten tunnesidettä asuin- ja -kuntiinsa. Näin voidaan tukea, vaalia, pitää yllä ja suojella paikallis-, alkuperäis- ja pienyhteisöjä sekä kielellis-kulttuurisia osa-alueita ja elävöittää siten maaseutua ja vahvistaa maaseutualueiden edellytyksiä saada paikallinen väestö pysymään alueella.

69. tarjoaa Euroopan komissiolle, muille EU:n toimielimille sekä muille alueellisille tai kansainvälisille elimille, kuten Välimeren unionille tai YK:lle, tiivistä yhteistyötä kokonaisvaltaisen strategian kehittämiseksi, jotta pystytään vastaamaan väestönkehityksen haasteeseen.

70. muistuttaa, että vuodesta 1994 lähtien on joka vuosi 15. toukokuuta vietetty YK:n julistamaa kansainvälistä perheiden päivää, ja ehdottaakin, että toukokuun toinen sunnuntai voisi olla eurooppalainen perheiden päivä.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi”

(2020/C 440/08)

Esittelijä:	Anne KARJALAINEN (FI, PES), Keravan kaupunginvaltuuston jäsen
Viiteasiakirja:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi COM(2020) 14 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Johdanto

1. suhtautuu myönteisesti ehdotukseen laatia tiekartta Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanosta, jotta Yhdistyneiden kansakuntien vahvistamat kestävä kehityksen tavoitteet saavutetaan ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelma toteutetaan sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.
2. suhtautuu myönteisesti siihen, että Euroopan komissio on päättänyt käynnistää avoimen kuulemismenettelyn sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanosta, koska sosiaalipolitiikka on hyvin erilaista eri puolilla Eurooppaa. Lisäksi kaupunkien ja alueiden tilanne on muuttunut merkittävästi covid-19-pandemian myötä.
3. pitää tärkeänä vahvaa eurooppalaista sosiaalista toimintaohjelmaa, jossa kilpailukyky ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus täydentävät toisiaan. Sosiaalinen toimintaohjelma sekä vihreä kehityksen ohjelma ja digitaalinen ohjelma ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa, koska vihreän ja digitaalisen siirtymän on perustuttava sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen, tasa-arvoon ja ekologiseen kestävyYTEEN. AK katsoo, että oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) on oltava linjassa EU:n sosiaalisen pilarin kanssa, jotta voidaan vähentää alueiden välisiä eroja ja selviytyä rakenteellisista muutoksista Euroopan unionin alueilla. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä maaseutualueisiin, teollisuuden muutosprosessissa oleviin alueisiin, vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista kärsiviin alueisiin sekä syrjäisimpiin alueisiin, joiden epäedullista tilannetta covid-19-pandemia on vain pahentanut.
4. toistaa kehotuksensa parantaa talous- ja sosiaalipolitiikan koordinoitua eurooppalaisen ja kansallisen hallintotason välillä eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa ja kehottaa varmistamaan paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisen tähän koordinoituihin toissijaisuusperiaatteeseen nojautuvan, yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin avulla. Tämän periaatteen mukaisesti strategisen suunnittelun ja täytäntöönpanon tehtävät olisi siirrettävä jäsenvaltioiden lisäksi myös paikallis- ja alueviranomaisille, joilla on parhaat edellytykset vastata tehokkaasti paikallisiin tarpeisiin ja haasteisiin.
5. korostaa selkeän, koordinoitun ja kunnianhimoisen etenemissuunnitelman tärkeyttä sosiaalisten oikeuksien eurooppalaisen pilarin toteuttamiseksi. Täytäntöönpanossa toissijaisuusperiaate ja suhteellisuusperiaate määrittävät, millä tasolla EU ja jäsenvaltiot käyttävät ehdotettuja poliittisia välineitä ja lainsäädäntötoimia.
6. kehottaa Euroopan komissiota ottamaan huomioon kaupunkikumppanuuksissa EU:n kaupunkiagendan yhteydessä laaditut asiat kuuluvat suositukset, jotka koskevat esimerkiksi asuntosektoria, kaupunkiköyhyyttä ja työpaikkoja ja osaamista paikallistaloudessa sekä hyödyntämään osallistavaa toimintatapaa myös sosiaalisen Euroopan toteuttamisessa.
7. korostaa, että covid-19-pandemiaa ei saa käyttää tekosyynä lykätä tai peruuttaa Euroopan komission tiedonannossa mainittuja ehdotuksia, joiden tarkoituksena on parantaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Kriisin on pikemminkin vauhditettava ja tehostettava pyrkimyksiä rakenteellisiin muutoksiin oikeudenmukaisemman ja vihreämmän EU:n puolesta. On rakennettava kestävämpiä taloudellisia ja sosiaalisia järjestelmiä tulevaisuutta varten.

8. muistuttaa, että lähitulevaisuudessa elpymistoimissa on oltava vahva sosiaalinen ulottuvuus, jotta voidaan ylläpitää vahvoja sosiaaliturvaverkkoja, turvata työntekijöiden työpaikat ja välttyä väärin perustein tehdyiltä irtisanomisilta. Erityisesti tilapäisissä ja epätyypillisissä työsuhteissa olevat, naiset, maahanmuuttajat, nuoret ja vammaiset henkilöt ovat heikoimmassa asemassa työelämässä. Covid-19-pandemian johdosta työnsä menettäneet eivät välttämättä pysty palaamaan entisiin työpaikkoihin. EU:n ohjelmien on tuettava niiden ihmisten taitojen päivittämistä, jotka ovat työttömyysuhan alla, työttömänä tai työmarkkinoiden ulkopuolella ja erityisesti joilla on muita suurempia vaikeuksia päästä työmarkkinoille (köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen uhkaamat ihmiset, yksinhuoltajat, joilla on vaikeuksia sovittaa yhteen työ- ja perhe-elämä jne.). Samaan aikaan on turvattava yhdenvertaiset mahdollisuudet ja huolehdittava siitä, ettei ketään syrjitä biologisen tai sosiaalisen sukupuolen, syntyperän, etnisen alkuperän, poliittisten tai uskonnollisten vakaumusten, iän, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai identiteetin, sairauden, kielen tai muun henkilökohtaisen tai sosiaalisen ominaisuuden tai olosuhteen vuoksi.

9. toteaa, että digitaalinen siirtymä on nopeutunut nykyisissä olosuhteissa, kun monet työtehtävät on jouduttu mukauttamaan digitalisaatioon ja etätöihin sopiviksi. Komitea suosittaa, että hyödynnetään viime kuukausina tapahtunutta nostetta etätöiden sääntelyssä ja tunnustetaan etätöiden vaikutus hiehestä irtautumiseen sen ansiosta, että työskentely tällä tavalla ilman henkilökohtaista läsnäoloa työpaikalla vähentää liikkumista.

10. korostaa, että keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä elvytystoimenpiteillä on puututtava ekologisen ja digitaalisen siirtymävaiheen sosiaaliseen ulottuvuuteen. Tarvitaan oikeudenmukaiset työmarkkinat tulevaisuuden hiilidioksidineutraalissa taloudessa, joka perustuu ihmisarvoisiin työpaikkoihin, vahvaan sosiaaliturvaan ja työmahdollisuuksiin siellä, missä ihmiset asuvat.

11. muistuttaa, että paikallis- ja alueviranomaisten tarjoamat julkiset palvelut ovat olleet avainasemassa pandemian aikana. Ilman julkista palvelujärjestelmää vaikutukset kansalaisiin olisivat olleet dramaattisempia. Oikeudenmukaisessa siirtymässä on tunnustettava paikallis- ja aluetason avainrooli laadukkaiden julkisten palvelujen tarjoamisessa. Paikallis- ja alueviranomaisten mahdollisuuksia tarjota tällaisia palveluita ei saa rajoittaa julkisia hankintoja tai valtiontukea koskevilla säännöillä.

12. painottaa, että EU on käännekohdassa, jossa uusi ajattelu on paitsi mahdollista, myös välttämätöntä. Investoinnit ihmisten hyvinvointiin ja hyvinvointitalouden (*economy of wellbeing*) hyötyjen huomioiminen on tärkeämpää kuin koskaan. Hyvinvointitalous korostaa kestäväen kehityksen kolmen ulottuvuuden – sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen – kestävyuden tasapainoa. Yhdessä ne vahvistavat toisiaan ja luovat pohjan sosiaalisesti oikeudenmukaiselle, kestäväälle ja ilmastoystävälliselle yhteiskunnalle. Paikallis- ja aluetason toimijoilla on hyvät mahdollisuudet toteuttaa hyvinvointitaloutta omassa toiminnassaan, mutta tarvitaan myös EU-tason ohjausta.

13. katsoo, että myös julkisissa hankinnoissa on pyrittävä edistämään kehitystä kohti oikeudenmukaisia siirtymiä ja löytämään uusia innovatiivisia ratkaisuja, koska hankintamenettelyillä on mahdollista osaltaan ehkäistä ekologista ja sosiaalista polkumyyntiä sisällyttämällä hankintasopimuksen tekoperusteisiin laadullisia, ympäristöön liittyviä ja/tai sosiaalisia näkökohtia. Koska tällainen sisällyttäminen on edelleen vapaaehtoista, on kuitenkin tehostettava toimia, jotta kannustettaisiin julkisiin hankintoihin osallistuvia talouden toimijoita tarjoamaan parempia yleisiä työoloja ja -ehtoja ja sellaisia työpaikkoja, joilla voidaan saada työmarkkinoille ihmisiä, joilla on niille pääsyn näkökulmasta moninaisia tarpeita, tai syrjäytymis- ja köyhyysriskin alaisina olevia ihmisiä, ja parannetaan heidän työllistettävyyttään.

14. painottaa, että yritysten, myös julkisiin hankintoihin osallistuvien yritysten, on otettava huomioon ihmisoikeudet läpinäkyvästi sekä omassa toiminnassaan että alihankintaketjuissaan. Komitea ehdottaa sen vuoksi, että EU:n tasolla säädetään YK:n ihmisoikeuksien huolellisuusperiaatteeseen nojaavia, yritys vastuuta koskevia säännöksiä.

Yhtäläiset mahdollisuudet ja työpaikat kaikille

15. jakaa komission tavoitteen lisätä työllisyyttä ja luoda enemmän laadukkaita työpaikkoja kaikkialle Eurooppaan. Tarvitaan monitieteinen ja ennakoiva lähestymistapa taitojen ja työpaikkojen epätasapainon poistamiseksi. Työmarkkinoilla osaajien kysyntä kasvaa tulevaisuudessa etenkin tekoälyn soveltamiseen ja kehittämiseen sekä ilmastonmuutoksen hillintään, sopeutumiseen ja hyödyntämiseen liittyvissä tehtävissä. EU:n uuden teollisuusstrategian on tuettava laadukkaiden työpaikkojen luomista ja teollisuuden kilpailukykyä. Strategian on myös vahvistettava Euroopan selviytymiskykyä, esimerkiksi lisäämällä keskeisten terveydenhoidon laitteiden ja suojarusteiden tuotantoa EU:ssa. Nyt Eurooppa 2020 -strategian päättymisvaiheessa tarvitaan EU:n uutta pitkän aikavälin kasvu- ja työllisyysstrategiaa, joka toteuttaa kestäväen kehityksen tavoitteita, jotta osallistavaa kasvua, työllisyyttä, köyhyyden vähentämistä ja teollisuuden kilpailukykyä koskevat eri tavoitteet pystytään yhdistämään toisiinsa.

16. toteaa, että altistuminen covid-19-pandemian riskeille on vaikuttanut suhteettomasti tiettyihin työllisyyden aloihin, ensi sijassa terveydenhuoltoon ja -palveluihin. Komitea korostaa, että on tärkeää havaita koronavirukseen liittyvät työperäiset riskit kaikilla toimialoilla, ja painottaa, että kaikki tällaisille riskeille altistuvat työntekijät ansaitsevat vahvaa yhteiskunnallista arvostusta, mutta ennen kaikkea he tarvitsevat turvalliset työolot.

17. toteaa, että pandemian virulenssi on paljastanut terveydenhuoltojärjestelmien puutteet monissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa, minkä vuoksi on tarpeen lujittaa Euroopan terveydenhuoltoa edistämällä ja tukemalla tieteellistä koulutusta kaikilla aloilla, erityisesti hoiva-, hoito- ja tutkimusaloilla.

18. muistuttaa, että Euroopan demografinen muutos johtaa työvoimavajeeseen monissa jäsenvaltioissa ja alueilla. Siksi on tärkeää, että työvoiman rajatylittävä liikkuvuus ja työntekijöiden oikeudet turvataan. Erityisesti pienille paikallisille ja alueellisille maaseutuyhteisöille ongelmallista osaamisvajetta tulisi kuroa umpeen koulutuksellisin ja uuden teknologian keinoin sekä etätyöskentelyä lisäämällä. Maaseutualueille tarvitaan myös EU:n pitkän aikavälin toimia.

19. korostaa, että muuttuvassa työelämässä on enenevässä määrin niitä, jotka ovat vaarassa menettää työpaikan vanhentuneiden taitojen takia tai robotiikan johdosta. Ajan tasalla olevat taidot ja elinikäinen oppiminen ovat tärkeämpiä kuin koskaan. Työuran aikaista osaamisen uudistamista on tarkasteltava kokonaisuutena erilaisissa elämäntilanteissa ja erilaisissa työsuhteissa olevien ihmisten näkökulmasta ja erilaisten koulutustarpeiden perusteella. Kun otetaan huomioon työikäisten jatkokoulutuksen ja uudelleen koulutuksen tarve työllistettävyyden sekä työvoiman yleisen kilpailukyvyn kannalta samoin kuin tällaisen koulutuksen taloudelliset vaikutukset, komitea pitäisi tervetulleena asiaankuuluvaa sopimusta Euroopan tason työmarkkinaosapuolten kanssa. Tällaisessa sopimuksessa voitaisiin tarkastella sitä, kuinka voidaan helpottaa työssäkäyvien pääsyä koulutukseen laadukasta koulutusta ja elinikäistä oppimista koskevien oikeuksien täytäntöönpanon puitteissa, jotta voidaan auttaa työmarkkinoille siirtymisessä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukaisesti.

20. kannattaa nuorisotyöttömyyden torjunnan tehostamiseksi uudistettavaa nuorisotakuuta, josta olisi tehtävä pysyvä ja jonka yläikäraja olisi nostettava 30 vuoteen. Sen olisi katettava haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät (kuten työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat, ilman huoltajaa olevat maahanmuuttajanuoret ja vaikeissa olosuhteissa kasvaneet nuoret). Erityisesti olisi kiinnitettävä huomiota nivelvaiheen toimiin, jossa siirrytään koulutuksesta työelämään. Takuun rahoitusta olisi lisättävä ESR+:n puitteissa, ja niiden jäsenvaltioiden, joissa nuorisotyöttömyys ylittää EU:n keskiarvon, olisi kohdennettava vähintään 15 prosenttia ESR+-yhteistyössä hallinnoitavista varoista nuorten tukemiseen. Nuorille tulisi välittää erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän kannalta merkityksellisiä taitoja. Nuorisotakuun kansallista täytäntöönpanoa olisi seurattava eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa sen varmistamiseksi, että se on kaikkien nuorten saatavilla kaikissa jäsenvaltioissa.

21. korostaa, että korkealaatuinen, osallistava ja vastavuoroisesti tunnustettu koulutus sekä kansalaisuuskasvatus vahvistavat eurooppalaista identiteettiä ja helpottavat vapaata liikkumista, työskentelyä ja oleskelua EU:ssa, mikä on Euroopan kansalaisuuden kulmakivi. Koulutus- ja osaamistason nostolla voidaan vähentää eriarvoisuutta. Tarvitaankin toimia koulutuksellisen tasa-arvon parantamiseen, jotta perhetausta, etninen alkuperä, vammaisuus tai sukupuoli eivät määrittäisi koulutuspolkua.

22. muistuttaa, että kaikkien oppijoiden oikeus opetukseen ja koulunkäyntiin on kiireellisesti turvattava vahvistamalla koulutusjärjestelmien kriisinkestokykyä muun muassa koulutuksen digitalisoinnin ja opettajien asianmukaisen koulutuksen avulla. Etäopiskeluun ja verkko-opetukseen tarvittavia laitteita ja verkkoyhteyksiä olisi pidettävä osana oikeudenmukaista siirtymää. Niiden saatavuus on taattava kaikille yhdenvertaisin edellytyksin, jotta saadaan kurottua umpeen tämänhetkinen digitaalinen kuilu ja ratkaistua sen aiheuttamat monenlaiset ongelmat ja huomattavat vaikutukset sosiaalisiin oikeuksiin, sillä kun uusi teknologia ja tietoyhteiskunta ovat ihmisen ulottumattomissa, tämä pahentaa huono-osaisuutta ja luo uusia sosiaalisen syrjäytymisen muotoja.

23. korostaa, että laadukas ja riittävän pitkä koulutus on tulevaisuudessa välttämätön edellytys työllistymiselle. Tämä edellyttää voimavarojen lisäämistä sekä järjestelmällisempää työtä esikouluissa ja peruskoulussa tapahtuvan kasvatuksen hyväksi, niin että kaikki voivat hankkia riittävät perustaidot ja jatkaa toisen asteen koulutukseen. Vaille toisen asteen koulutusta jääneiden on hyvin vaikea työllistyä ja heidän riskinsä syrjäytyä on suuri. Erityistä tukea tarvitsevien ja vammaisten tulisi saada yhtäläiset mahdollisuudet hankkia riittävät perustaidot ja suorittaa vähintään toisen asteen koulutus. Jotta voitaisiin siirtyä kohti osallistavaa yhteiskuntaa, henkilöillä, joilla on oppimisvaikeuksia, tulisi olla mahdollisuus hankkia pehmeitä taitoja voidakseen osallistua asianmukaisesti yhteiskuntaan ja parantaa elämänlaatuaan.

24. kannattaa Euroopan osaamisohjelman päivittämistä ja ammatillista koulutuksen kehittämistä vastaamaan uusien ammattien osaamisvaatimuksia, erityisesti vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen sekä tekoälyn kannalta merkityksellisiä taitoja. Työnantajat tarvitsevat ammattitaidon lisäksi yhä useammin myös monialaista tai ”pehmeää” osaamista. Opiskelijalle on rakennettava yksilöllinen opintosuunnitelma, annettava mahdollisuus päästä laadukkaaseen työssäoppimispaikkaan sekä saada tukea työuransa suunnitteluun ja oman suorituskykynsä hallintaan. Komitea katsoo, että osaamisohjelmassa olisi käsiteltävä huolenaiheita, jotka liittyvät työmarkkinoilla lisääntyneen robotisaation vuoksi mahdollisesti menetettäviin työpaikkoihin sekä niiden haavoittuvassa asemassa olevien väestönosien koulutus- ja työllistymismahdollisuuksiin, joilla on vaikeuksia päästä työmarkkinoille, noudattaen yhdenvertaisten mahdollisuuksien ja syrjimättömyyden periaatteita.

25. ehdottaa, että työelämässä hankittujen sekä ei-muodollisen koulutuksen ja vapaaehtoistyön kautta saatujen tietojen, taitojen ja pätevyiden sekä ulkomailla opiskelleiden tietojen, taitojen ja pätevyiden tunnistaminen ja tunnustaminen olisi toteutettava Euroopan tasolla. Työelämässä ja muutoin hankittua osaamista voidaan osoittaa esimerkiksi Europassilla tai digitaalisilla osaamismerkeillä (*Open Badge*).

26. kannattaa eurooppalaisen koulutusalueen luomisen nopeuttamista, jotta kaikille taataan korkealaatuinen koulutus ja mahdollisuus hyödyntää Euroopan sisämarkkinoiden laajuisia työmarkkinoita. EU:n olisi lisättävä yhteistyötä koulutusjärjestelmien ja erilaisten opetussuunnitelmien välillä ja vahvistettava edelleen yhteistyötä Bolognan prosessin kautta. Osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelman menestyksekkästä täytäntöönpanoa myös Erasmus+-ohjelmaan tarvitaan vihreä käänne pandemian jälkeiseen aikaan.

27. korostaa, että digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelmassa on panostettava sekä aikuisten että lasten ja nuorten kriittisen ajattelun ja medialukutaidon vahvistamiseen, jotta he pystyvät torjumaan valtavan valeuutisten virran ja ymmärtämään algoritmien ja konepohjaisen päätöksenteon merkityksen jokapäiväisessä elämässä. Etäopetukseen on laadittava yhtenäiset laatuksiteerit. Paikallishallinnon omiin tarpeisiin teettämät opetustoiminnan oppimisolustat tulisi lähtökohtaisesti tuottaa sellaisen ohjelmistolisenssin alaisuudessa, että tilaajalla on oikeus tarpeidensa mukaan kehittää ja jakaa tuotetta. Tämä edistää eurooppalaisen digitaalisen koulutuksen ekosysteemien asianmukaista kehittämistä, ja projekteissa maksetut korvaukset menevät valtaosin alue- ja paikallistoimijoille eivätkä EU:n ulkopuolelle.

28. pitää tärkeänä, että Euroopan kilpailukykyä parannetaan edistämällä yritysmuotojen moninaisuutta. Siksi AK kannattaa komission ehdottamaa yhteisötalouden toimintasuunnitelmaa, jonka tavoitteena tulisi olla luottamuksen rakentaminen kriisin jälkeen osallistamalla kansalaisia, kasvattamalla sosiaalisia investointeja ja innovointeja sekä luomalla työpaikkoja vaikeammin työllistyville. Euroopan komission, jäsenvaltioiden sekä alue- ja paikallisviranomaisien pitäisi valtavirtaistaa yhteisötaloudellinen ulottuvuus osaksi keskeisiä politiikanaloja, ohjelmia ja käytäntöjä, jotta yhteiskunnalliset yritykset olisivat tukikelpoisia kaikissa merkittävässä unionin rahoitusohjelmissä ja jotta niillä olisi paremmat mahdollisuudet osallistua julkisiin tarjouskilpailuihin. Paikallisen sitoutuneisuuden ansiosta yhteiskunnalliset yritykset ovat vähemmän alttiita yritystoiminnan siirtymiselle, koska niillä on myös muita paikallisia, ympäristöön tai kansalaisyhteiskuntaan liittyviä tavoitteita.

29. pitää tärkeänä, että naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen valtavirtaistetaan kaikkiin EU:n politiikanaloihin oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi, kiinnittäen erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa olevien naisten (sukupuolittuneen väkivallan uhrin, yksinhuoltajaäidit jne.) osallistamiseen. Myös koronakriisi on vaikuttanut eri tavoin naisiin ja miehiin, mikä on huomioitava kriisin jälkeisissä toiminnoissa.

Oikeudenmukaiset työolot ja -ehdot

30. tukee komission näkemystä siitä, että oikeudenmukaisissa työoloissa ja -ehdoissa on kyse myös vahvasta työmarkkinaosapuolten vuoropuhelusta, jossa työntekijät ja työnantajat voivat löytää heidän tarpeisiinsa parhaiten sopivia yhteisiä ratkaisuja. Työntekijöiden osallistaminen on tärkeää työolojen ja -ehtojen ylläpitämisessä. Siksi työmarkkinaosapuolet on otettava mukaan kaikkiin tärkeimpiin EU:n aloitteisiin, kuten Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan. Työpaikoilla on käytävä vuoropuhelua siitä, miten hiilijalanjälkeä voidaan vähentää arjen työ- ja toimintatapojen muutoksilla.

31. seuraa tiiviisti komission eurooppalaista vähimmäispalkka-aloitetta, jonka tarkoituksena on edistää palkkojen oikeudenmukaisuutta ja parantaa vähimmäispalkkoja matalan palkkatason EU-maissa. Samalla komitea korostaa, että vähimmäispalkkoja koskeva unionin aloite ei voi sisältää vain yhtä ainoaa kaikille sopivaa ratkaisua, vaan on turvattava työehtosopimukseen perustuva palkanmääritys niissä maissa, joissa sellainen järjestelmä on olemassa, ja kunnioitettava työmarkkinaosapuolten itsenäisyyttä. Hyvin toimivat työehtosopimusneuvottelut ja kattavat työehtosopimukset ovat ensisijainen keino oikeudenmukaisten palkkojen ja muiden työehtojen saavuttamisessa, sillä työntekijät ja työnantajat tuntevat parhaiten oman alansa ja alueensa.

32. odottaa komission tulevaa ehdotusta palkkauksen avoimuutta koskevista toimenpiteistä, jotka ovat tärkeä keino poistaa sukupuolten väliset palkkaerot. Palkkatasa-arvoa tulee edistää sekä lainsäädäntöä että työehtosopimuksia kehittämällä ja myös työpaikoilla tehtävillä konkreettisilla toimenpiteillä. Naiset ansaitsevat EU:ssa keskimäärin 16 prosenttia vähemmän kuin miehet, mikä heijastuu vielä suurempana erona naisten eläkkeisiin. Siksi AK pitää sukupuolten tasa-arvoa koskevaa Euroopan komission strategiaa tärkeänä.

33. kannattaa työturvallisuus- ja työterveysstrategian ja eräiden direktiivien päivittämistä muun muassa psykososiaalisen kuormituksen ja ergonomisten riskien osalta. Työntekijöiden työhyvinvoinnista huolehtiminen ja mielekäs työ ovat kilpailuvaltteja myös julkisella sektorilla henkilöstön saatavuuden ja työnantajan maineen hallinnan kannalta, ja se mahdollistaa pidemmät työurat. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota työhön liittyvien kuolemaan johtavien onnettomuuksien, ammattitautien, kuten työperäisen syövän tai tuki- ja liikuntaelinsairauksien, työstressin ja kaikenlaisen sukupuoleen, rotuun, maailmankatsomukseen, vammaisuuteen tai seksuaaliseen suuntautumisen perustuvan häirinnän ehkäisyyn sekä riittäviin resursseihin valvonnassa. On huomioitava uuden teknologian ja työskentelymallien sekä rajatylittävien pandemioiden tuomien terveydellisten riskien ehkäisy. AK kehottaa toteuttamaan toimenpiteitä työturvallisuuden edistämiseksi myös rajatylittävän työn sekä uudenlaisten työpaikkojen ja naisten ja miesten tasa-arvon näkökulmista. Ilmastonmuutoksen vaikutukset työpaikkojen työolosuhteisiin ja työntekijöitä koskeviin suojelutoimiin on otettava huomioon.

34. korostaa, että uudet työskentelymallit, kuten jatkuva yhteydenpito, etätyöskentely, liikkuva työ sekä rekrytointi ja hallinnointi algoritmeilla, voivat lisätä tuottavuutta ja työvoiman joustavuutta, mutta se edellyttää työntekijöiden ja työnantajien yhteisiä työturvallisuuteen liittyviä ratkaisuja ja sopimuksia, joilla lisätään työhyvinvointia ja ehkäistään uudentyyppisiä kuormittavia tekijöitä. Työskentelymallien yhä lisääntyvä digitalisaatio edellyttää työoloja ja -ehtoja ja työaikaa koskevien EU:n sääntöjen ajantasaistamista ja myös sellaisten säännösten laatimista, jotka takaavat oikeuden olla tavoittamattomissa. Se edellyttää myös myönteisiä toimenpiteitä niiden väestöryhmien hyväksi, joilla on erityisen suuri riski joutua kärsimään digitaalisesta kuilusta (maahanmuuttajat, köyhyydestä ja sosiaalisesta syrjäytymisestä kärsivät, etniset vähemmistöt sekä digitaalisesta kuilusta sukupuoleen tai sukupolven liittyvien tai alueellisten tekijöiden vuoksi kärsivät). Teknologialähtöisen tuotekehityksen rinnalla huomiota tulisi kiinnittää ihmislähtöisten menetelmien, palvelujen ja tuotteiden kehittämiseen, jossa suunnitteluun otetaan mukaan järjestelmien loppukäyttäjät työpaikoilla. On sovittava

tekoälyn eettisen käytön periaatteista työelämässä ja järjestettävä uudelleen koulutusta niillä työpaikoilla, missä toimintoja muutetaan tai siirretään tekoälylle. Komitea onkin tyytyväinen siihen, että suuret eurooppalaiset monialaiset työmarkkinaosapuolet – BusinessEurope, SMEunited, CEEP ja EAY – ovat sitoutuneet yhdessä optimoimaan digitalisaation hyödyt ja vastaamaan digitalisaation haasteisiin työelämässä digitalisaatiota koskevan itsenäisen puitesopimuksen⁽¹⁾ avulla.

35. toistaa, että on välttämätöntä ”kehittää kokonaiskehys, jolla turvataan kaikkien työntekijöiden sosiaalinen suojelu ja sosiaaliset oikeudet (terveydenhuollosta ja turvallisuudesta aina elinikäiseen oppimiseen)”, jotta voidaan luoda ”alustataloudelle ja ’perinteiselle’ verkon ulkopuoliselle taloudelle tasapuoliset toimintaedellytykset”⁽²⁾. AK kehottaa toteuttamaan toimenpiteitä muun muassa alustatyön rajatylittäviä näkökohtia käsittelevän työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun edistämiseksi.

36. katsoo, että vastuu työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisesta tulee jatkaa työmarkkinaosapuolten kesken. Yhteensovittamistoimet, kuten perhevapaat tai yksinhuoltajaperheille tarkoitettut hoito-ohjelmat, voivat samalla auttaa nostamaan naisten työllisyyssastetta ja syntyvyyttä sekä turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin tasoa ja edistää naisten pääsyä työmarkkinoille yhtäläisin edellytyksin.

Sosiaalinen suojelu ja osallisuus

37. pitää tärkeänä uutta väliaikaista työttömyysriskien vähentämiseksi hätätilanteessa tarkoitettua SURE-tukivälinettä, joka on ajateltu jäsenvaltioille. Tästä eri tasoilta – aina valtakunnallisesta tasosta paikallistasoon – saatua kokemusta on hyödynnettävä, kun Euroopan komissio laatii ehdotustaan eurooppalaiseksi työttömyysvakuutusjärjestelmäksi, jolla vähennettäisiin työttömyyden vaikutuksia jäsenvaltioiden julkiseen talouteen. Paikallis- ja alueviranomaisten olisi oltava avainasemassa aloitteen toimeenpanossa.

38. pitää erittäin myönteisenä sitä, että yhtenä keskeisistä tavoitteista on lasten hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen aikuisuuteen saakka. Lapsitakuulla on taattava lasten pääsy osallisiksi peruspalveluista, terveydenhuollosta, varhaiskasvatuksesta ja koulutuksesta täysi-ikäisyyteen saakka ja turvattava lapsille kunnollinen asuminen ja ravinto. Lapsitakuulla on turvattava erityisesti kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten oikeudet. Esitys siitä, että vähintään 5 prosenttia ESR+:n kokonaismenoista käytettäisiin lasten köyhyyden torjumiseen, on erittäin kannatettava. Lapsen oikeuksien turvaaminen ja lapsiin investoiminen ei ole vain moraalinen velvollisuus vaan myös olennaisin investointi kestävään tulevaisuuteen.

39. on vakuuttunut siitä, että Euroopan unionilla on valmiudet vaikuttaa myönteisesti kolmansien maiden työ- ja ympäristöoloihin ennen kaikkea kauppasopimuksilla, joissa käsitellään kunnianhimoisesti näitä näkökohtia. Tähän liittyen komitea kannattaa ajatusta siitä, että uuden kauppasopimusten noudattamista ja täytäntöönpanoa valvovan virkamiehen tehtäväksi annetaan työ- ja ympäristönormien täytäntöönpanon valvonta kauppasopimuksissa. Kauppasopimusten valvojan olisi näin ollen kuultava ammattijärjestöjä ja työnantajia säännöllisesti työntekijöiden oikeuksien loukkaamisesta.

40. yhtyy komission näkemykseen siitä, että köyhyyttä on edelleen torjuttava aktiivisesti. Avainasemassa ovat työnhaun tukeminen, laadukas ja kohtuuhintainen terveydenhuolto, koulutusmahdollisuudet, asuminen ja perustarpeisiin vastaaminen. Myös velkaantumisen saattaa johtaa pysyvään köyhyteen ja syrjäytymiseen. Siksi esimerkiksi lyhytaikaisten korkeariskisten kuluttajaluottojen markkinointia ja kohtuuttomia ehtoja tulee säädellä tiukemmin. Lisäksi jäsenmaiden hyviä käytäntöjä esimerkiksi sosiaalisesta luotuksesta tulee ottaa käyttöön. Erityisenä kysymyksenä on työssäkäyvien köyhyyden estäminen, mihin vaikutetaan riittävällä palkalla ja muilla työehdoilla sekä hillitsemällä elinkustannusten – etenkin asumisen hinnan – nousua kaupungeissa ja kasvukeskuksissa. Työmarkkinoiden ulkopuolella oleville kansalliset

(1) https://www.buinesseuropa.eu/sites/buseur/files/media/reports_and_studies/2020-06-22_agreement_on_digitalisation_-_with_signatures.pdf.

(2) AK:n lausunto aiheesta ”Digitaalisilla alustoilla tehtävä työ – paikallisia ja alueellisia sääntelykysymyksiä” (COR-2019-02655).

toimeentulojärjestelmät ja niihin liittyvät tukipalvelut ovat viimeinen keino, jolla pitää voida varmistaa ihmisarvoinen elämä. On tärkeää, että komissio nostaa esiin myös hiilineutraaliin talouteen siirtymisen mukanaan tuomat uudet tulonjaolliset haasteet. AK kannattaa köyhyyden syiden ja politiikkatoimien pohdintaa ja kannustaa vaikuttaviin toimenpiteisiin ja strategiaan, jolla köyhyyttä voidaan merkittävästi vähentää.

41. toteaa, että ikääntyminen asettaa sekä haasteita järjestelmien kestävyydelle että avaa mahdollisuuksia uuteen taloudelliseen toimintaan. Ikääntyvät ihmiset voivat merkittävästi lisätä talouden kasvua itsenäisinä ja aktiivisina palveluiden kuluttajina sekä yhteiskunnallisina toimijoina. Työurien pidentämisen näkökulmasta on tärkeää, että ikääntyvien työntekijöiden osaaminen hyödynnetään ja ikääntyvien ammattiosaamista myös vahvistetaan. Terveenä ikääntymistä on tuettava terveyttä edistävin ja sairauksia ehkäisevin toimin ja torjumalla yksinäisyyttä, ja jotta eliniän pidentyminen johtaisi myös työurien pidentymiseen, on myös vahvistettava työhyvinvointia, terveyttä ja työssä jaksamista. Kohtuuhintaisen ja laadukkaan pitkäaikaishoidon saatavuuden varmistaminen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan tukea ihmisarvoista elämää vanhuusiässä. Pitkäaikaishoidon tarpeen lykkääminen ja lyhentäminen edellyttävät ikäihmisten toimintakyvyn vahvistamista ja ennaltaehkäiseviä palveluita sekä toimenpiteitä aktiivisena ikääntymisen edistämiseksi. Eläkeläisten köyhyyttä on torjuttava, ja parhaiten tämä tapahtuu turvaamalla eläkkeiden riittävä taso ja varmistamalla kaikkien oikeus ihmisarvoisen elämän mahdollistavaan tulotasoon ikääntyneenäkin, huomioiden myös sukupuolten välinen merkittävä eläke-ero. On tärkeää, että komissio esittää raportin väestörakenteen muutosten vaikutuksista sekä vihreän kirjan ikääntymisestä.

42. pitää tärkeänä kohtuuhintaisen terveydenhuollon saatavuutta. Panostamalla ennaltaehkäiseviin toimiin ja oikea-aikaiseen terveydenhuoltoon pystytään hillitsemään terveysmenojen kasvua. Myös digitaalisten palveluiden samoin kuin uusien ja integroitujen terveys- ja sosiaalipalvelujen mallien kehittäminen mahdollistaa kustannustehokkaan ja potilas- tai asiakaskeskeisen toiminnan. Yksi osa-alue, jossa sosiaali- ja terveyspalvelut yhdistyvät, on esimerkiksi mielenterveyden haasteet. Niiden yhteydessä yleensä mahdollisimman varhainen puuttuminen estää ongelmien pahenemista ja kustannusten kasvua. Komission esitys EU:n syövän torjuntasuunnitelmaksi on kannatettava. On myös huomioitava, että antibiootiresistenssi (AMR) on merkittävä rajatylittävä terveysuhka. Siksi EU:n on jatkettava aktiivisia toimia antibiootiresistenssin vähentämiseksi jäsenvaltioissa.

43. korostaa, että biologista monimuotoisuutta ja ympäristöä olisi tuettava ja suojeltava, koska niillä on erityinen vaikutus paikalliseen kehitykseen alueilla, joiden talous on muita enemmän riippuvainen maataloustoiminnasta sekä biokulttuurisen ympäristön ja biologisen monimuotoisuuden tuottamasta arvosta ja niiden resursseista. Tämä asia on sosiaaliselta kannalta hyvin tärkeä, sillä se vaikuttaa suoraan elintasoon, työllisyyteen, muuttoliikkeeseen, yleissivistävän koulutuksen tasoon, ammatilliseen koulutukseen sekä nuorten mahdollisuuksiin näillä alueilla.

44. muistuttaa, että hyvinvoinnin edistäminen kytkeytyy kuntien paikallisen ja alueellisen identiteetin vahvistamiseen sekä yksilön ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksien sekä aktiivisen osallisuuden edistämiseen. Jotta siirtymät olisivat aidosti oikeudenmukaisia, kansalaisilla olisi oltava yhdenvertainen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Paikallis- ja alueviranomaiset jatkuvassa vuoropuhelussa kansalaisten kanssa”

(2020/C 440/09)

Esittelijä:	Declan McDONNELL (IE, EA), Galwayn kaupunginvaltuuston jäsen
Viiteasiakirja:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Eurooppa toukokuussa 2019: Kohti yhtenäisempää, vahvempaa ja demokraattisempaa unionia yhä epävarmemmassa maailmassa – Euroopan komission panos EU27:n johtajien kokoukseen Sibiussa Romaniassa 9. toukokuuta 2019 COM(2019) 218 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Johdanto

1. toteaa jälleen, että on tärkeää ymmärtää kansalaisten ja paikallis- ja aluetason edustajien näkemyksiä ja odotuksia EU:sta ja raportoida niistä, ankkuroida EU:n toimintapolitiikat paikallistasolle, jotta voidaan vaikuttaa positiivisesti ihmisten elämään, ja rakentaa unionia alhaalta ylöspäin, kuten todetaan komitean aiheesta ”Pohdintoja Euroopasta: miten uudistaa luottamus Euroopan unioniin – alue- ja paikallisviranomaisten näkemykset” antamassa lausunnossa ⁽¹⁾. Komitea katsoo, että tien eteenpäin kohti uutta EU:n demokraattista nousua on perustuttava ruohonjuuritason aktiivisuuteen nykyisten toimenpiteiden lisäksi.
2. katsoo, että alhaalta ylöspäin suuntautuvat viestintäkanavat ja osallistumisvälineet täydentävät ja vahvistavat edustuksellista demokratiaa sekä edistävät toissijaisuusperiaatteen aktiivista toteuttamista antamalla kansalaisille enemmän sananvaltaa vaalien lisäksi ja niiden välillä. Komitea on vakuuttunut siitä, että avoin, vakavasti otettava ja merkityksellinen kansalaisosallistuminen edellyttää vaikutusmahdollisuuksia ja siten konkreettista osallistumista päätöksentekoprosesseihin, ja katsoo, että pelkkä muodollinen viestintä ei tässä yhteydessä riitä. Aito osallistuminen kasvattaa edustuksellisen demokratian legitimiyyttä ja tehokkuutta 1) lisäämällä viestintää ristiriitojen ehkäisemiseksi, 2) mahdollistamalla yhteisymmärryksen luomisen ja ennen kaikkea 3) vahvistamalla tehtyjen päätösten voimaa ja selventämällä päätösten perusteita.
3. yhtyy näkemyksiin, jotka tuodaan esiin Euroopan komission panoksessa EU27:n johtajien kokoukseen Sibiussa ⁽²⁾, ennen kaikkea viestintähaasteita, kuten hajanaisuutta ja disinformaatiota, käsittelevässä laajassa pohdinnassa. Komitea on tietoinen siitä, että viestintä on ennakoedellytys, jotta kansalaiset voivat tehdä tietoon perustuvia valintoja ja osallistua täysipainoisesti EU:n demokratiaan.
4. painottaa, että EU:n toimielinten on sitouduttava työskentelemään entistä tiiviimmin yhteistyössä kansalaisten kanssa, jotta pystytään lisäämään ymmärrystä EU:n päätöksenteosta, parantamaan tällaisen päätöksenteon tehokkuutta ja vaikuttavuutta ja välttämään populismin suosittamat oikotiet, jotka väistämättä heikentävät demokratian moitteetonta toimintaa.
5. tuo esiin määrätietoisuutensa avata EU:n toimielinten ja kansalaisten välille kaksisuuntaisia viestintäkanavia, joissa keskitytään ihmisten päivittäisen elämän ongelmiin ja joilla edistetään kansalaisten osallistamista EU:n päätöksentekoon. Covid-19-pandemia on osoittanut myös, että tarvitaan viestintäkanava, joka pysyy toimintakykyisenä kriiseistä huolimatta ja erityisesti niiden aikana.

⁽¹⁾ CoR 2018/C 461/02 (EUVL C 461, 21.12.2018, s. 5).

⁽²⁾ COM(2019) 218 final.

6. toteaa, että covid-19-pandemia on edistänyt digitaalisen median ja verkkokokousjärjestelmien käyttöä, ja näkee mahdollisuudet, joita digitalisaatio tarjoaa kansalaisosallistumiselle kriisiaikoina. Kuluneina kuukausina kansalaisosallistuminen on siirtynyt digitaalisiin yhteisöihin ja verkkokokouksiin, ja niiden kautta kansalaiset ovat voineet osallistua päätöksentekoprosesseihin nopeammin, laajemmin ja osallistavammin.

7. suhtautuu myönteisesti tulevaan Euroopan tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin ja tukee Euroopan parlamentin 18. kesäkuuta 2020 antamassaan päätöslauselmassa esittämää kehotusta sisällyttää Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin toimeksiantoon sitoutuminen merkityksellisiin jatkotoimiin ja kansalaisten merkitykselliseen suoraan osallistamiseen sekä parlamentin kantaan, jonka mukaan ”konferenssin painopisteenä on oltava suora yhteydenpito kansalaisten, kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, työmarkkinaosapuolten ja vaaleilla valittujen edustajien kanssa”.

8. korostaa, että Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin tulisi olla paitsi kertaluonteinen määräaikainen prosessi myös tilaisuus pohtia uudelleen ja uudistaa EU:n toimintatapaa sekä sitä, miten unionin kansalaiset mieltävät EU:n. Komitea ehdottaakin kansalaisten kanssa käytävää jatkuvaa vuoropuhelua varten mekanismia, jota voitaisiin testata konferenssin aikana, mutta pitäisi tavoitteena sitä, että otetaan käyttöön kansalaisten osallistumista EU:n päätöksentekoon avittava pitkän aikavälin rakenteellinen mekanismi, jonka johdossa ovat paikallis- ja alueviranomaiset kansalaisia lähimpänä olevana hallintotasona ja johon sisältyisi selkeä palautemenettely.

9. toistaa päätöslauselmassaan ehdotuksistaan Euroopan komission vuoden 2021 työohjelmaa silmällä pitäen komissiolle⁽³⁾ esittämänsä kehotuksen tehdä ”yhteistyötä AK:n kanssa sellaisen pilottimallin kehittämiseksi, joka mahdollistaa kansalaisten kanssa paikallis- ja alueviranomaisten välityksellä käytävän pysyvän ja suunnitelmallisen vuoropuhelun, joka on edellytys kansalaisten ja EU:n toimielinten väliselle kaksisuuntaiselle viestintäprosessille, jonka avulla voidaan myöhemmin parantaa EU:n päätöksentekoa pitkällä aikavälillä”.

10. vaatii, että kaikissa kansalaisvuoropuheluihin liittyvissä julkisissa kuulemisissa on varmistettava mahdollisimman suuri moniarvoisuus. Komitea korostaa tämän tarkoittavan, että kaikkien ohjelmien, puhujaluetteloiden, paneelien, kirjallisuuslähteiden, asiakirjojen jne. on oltava tasapainoisia ja niiden yhteydessä on varmistettava, että esille tuodaan laaja kirjo erilaisia näkemyksiä, jotka kuvastavat mielipiteiden moninaisuutta Euroopassa, jotta voidaan herättää syvällistä keskustelua. Komitea korostaa, että kaikkien tällaisten kokousten osanottajat on valittava täysin riippumattomasti ja ilman minkäänlaista poliittista vaikuttamista.

Paikallis- ja alueviranomaiset siltarakentajina kansalaisten ja EU:n toimielinten välillä

11. on yhtä lailla huolissaan siitä, että EU:n toimielimet saattavat vaikuttaa olevan maantieteellisesti ja – vielä sitäkin enemmän – mielikuvatasolla kaukana unionin kansalaisten päivittäisestä elämästä. Komitea kehottaa alue- ja paikallishallinnon kaltaisia edustuselimiä, erityisesti niitä, jotka eivät tällä hetkellä osallistu kansalaisten osallistamismekanismiin, ottamaan aktiivisen roolin tehokkaiden ja mielekkäiden viestintäkanavien luomisessa kansalaisten kanssa kysyntälähtöisten EU:n toimintapolitiikkojen suunnittelua ja täytäntöönpanoa varten. Tämä on kuitenkin tehtävä kansalaisten aikaa kunnioittaen ja niin, että se johtaa tuloksiin.

12. kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia eri puolilla EU:ta ottamaan keskeisen roolin kansalaisten valistamisessa EU:sta kansalaisten kannustamiseksi ottamaan aktiivisen roolin osallistavassa demokratiassa. On yleisesti tunnustettua, että kansalaiset voivat osallistua vain, jos hyödynnetään innovatiivisia menetelmiä ja jos kansalaisille tiedotetaan asianmukaisesti toimintapolitiikkojen kehittämisen ja/tai rahoituspäätösten vaikutuksista heidän lähialueeseensa. Digitaalitekniikoiden ja sosiaalisen median hyödyntämiseen sekä vapaaehtoisjärjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön kannustetaan. Komitea muistuttaa onnistuneista rekrytointimalleista, esimerkkinä kansalaisten valitseminen satunnaisotannalla väestörekisteriin perustuvan arvannon tai puhelin- tai ovelta-ovelle-keskustelujen kautta, jotta voidaan saavuttaa huomattavasti laajempi otos väestöstä.

Kansalaisverkosto (CitizEN Network) – kansalaisten osallistuminen EU-verkoston – kansalaisten osallistumisen ekosysteemi

13. ehdottaa, että perustetaan vapaaehtoiseen osallistumiseen perustuva EU:n laajuinen verkosto (CitizEN), joka toimisi strategioiden, menetelmien ja välineiden keskeisenä voimavarana ja mahdollistaisi käynnissä olevien aloitteiden kautta viestinnän sekä suoraan että välillisesti koko unionin kansalaisten kanssa EU-asioista ja niiden vaikutuksista ihmisiin.

⁽³⁾ RESOL-VII/007 (EUVL C 324, 1.10.2020, s. 16).

14. toteaa kuitenkin, että useimmissa jäsenvaltioissa ja useimmilla alueilla on käytössä monia keskustelu- ja osallistumismekanismeja, ja ehdottaa siksi, että CitizEN-kansalaisverkostossa otetaan huomioon jo olemassa olevat hyvät käytännöt ja hyödynnetään niitä. Verkosto edistäisi näin ollen alueidenvälistä vuoropuhelua sekä johdonmukaisuutta toimielinten välillä yhtenäisen lähestymistavan varmistamiseksi, niin että samalla otetaan huomioon lähestymistapojen moninaisuus erilaisissa poliittisissa ja sosiaalisissa konteksteissa.

15. katsoo, että verkostoon on sisällytettävä aluetason (pääasiassa NUTS 2 -taso, mutta kansallisista organisaatioista riippuen myös NUTS 1- tai NUTS 3 -taso) ja paikallistason jäsenjärjestöjä, jotka jo toimivat kansalaisten osallistamisen alalla, sekä paikallis- ja aluetasolla toimivia vapaaehtoisjärjestöjä, jotka kattavat laajan kirjon intressejä.

16. toivoo, että verkostolla on seuraavat kolme tavoitetta: 1) vahvistaa EU:n toimielinten ja kansalaisten välistä vuorovaikutusta paikallis- ja aluetason suorien osallistamismenetelmien avulla, 2) antaa esimerkkejä osallistumismenetelmistä, joita voidaan käyttää sekä virallisesti että epävirallisesti, sekä 3) toimia eri puolilta Euroopan unionia peräisin olevia valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia osallistumisalotteita koskevien tietojen rekisterinä ja näitä aloitteita koskevien parhaiden käytäntöjen jakajana.

17. on valmis laatimaan verkostoa varten joukon yhteisiä periaatteita, jotka eivät ole sitovia mutta toimivat suuntaviivoina hyvälle käytännölle, yhteisen lähestymistavan luomiselle (erilaiset menetelmät samalla kuitenkin huomioon ottaen) ja osallistuvia organisaatioita koskevien vähimmäisstandardien vahvistamiselle.

18. ehdottaa, että verkosto jäsenyy jäsenorganisaatioista koostuvien temaattisten työryhmien varaan erinäisten yleisten aiheiden (esimerkiksi osallistava budjetointi, digitaalinen kansalaisuus ja osallisuus kansalaisten osallistamisessa) sekä ilmastonmuutoksen, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, ympäristön, urheilun, kulttuurin, nuorison, koulutuksen, kaupunki- ja maaseutujärjestöjen ja taiteiden kaltaisten temaattisten kysymysten pohjalta.

19. ehdottaa, että verkosto määrittää ja ottaa käyttöön kansalaisosallistumista koskevan yhteisen koulutusstrategian ja koordinoi sitä. Paikallis- ja alueviranomaisia sekä julkisia ja yksityisiä elimiä kannustettaisiin osallistumaan koulutusaloitteisiin, jotta virkamiehet ja paikallispäätäjät voisivat olla täysipainoisesti yhteydessä kansalaisiin ja osaltaan hyödyntää kansalaisten osallistumisen valtavia mahdollisuuksia. On myös tärkeää tehdä yhteistyötä koulujen ja muiden oppilaitosten kanssa sen varmistamiseksi, että aktiivinen EU-kansalaisuus sisällytetään osaksi opetussuunnitelmaa kaikkialla EU:ssa.

20. on valmis johtamaan yhteistyössä kaikkien muiden unionin toimielinten kanssa verkoston suunnittelua, täytäntöönpanoa ja hallinnointia sekä edistämään yhteisiä työskentelymenetelmiä ja osallistumisvälineiden valikoiman (keskusteluprosessit, kansalaisaloitteet, osallistava budjetointi, viranomaisten käynnistämät joukkoistamisprosessit, pienoisyleisöt jne.) käyttöönottoa, mukaan lukien yhteinen digitaalinen alusta, jota voidaan käyttää eri jäsenvaltioista kerättyjen parhaita käytäntöjä koskevien esimerkkien hallinnointiin.

21. kehottaa asettamaan käyttöön resursseja, jotta verkosto voisi toimia rajallisen ajan, sillä välin kun verkosto hakee pysyvää rahoitusta tai teknistä apua EU:n rahoitusohjelmista.

22. toivoo verkoston edistävän ja lisäävän kansalaisten osallistamiskäytäntöjen erottuvuutta osallistuvilla alueilla, minkä puolestaan tulisi varmistaa aktiivisen osallistumisen korkeampi taso.

23. ehdottaa, että verkosto voisi auttaa organisaatioita huolehtimaan luottamuksen rakentamisesta kansalaisten parissa niin, että he saavat palautetta toimintansa vaikutuksesta EU:n politiikan muotoiluun. Komitea ehdottaakin, että AK toimisi välittäjän roolissa verkoston, sen jäsenten ja EU:n toimielinten välillä molempiin suuntiin.

24. ehdottaa, että verkosto käynnistettäisiin Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin aikana, jotta siitä tulisi vakaa ja pysyvä rakenne, joka kykenee jatkamaan Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin työskentelyn seuranta- ja varmistamaan, että kansalaiset pidetään hyvin perillä asioista ja että he voivat osallistua Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin seuranta- ja arviointivaiheisiin.

Kansalaisosallistumisen ekosysteemi

25. katsoo, että verkoston kaikkien jäsenorganisaatioiden, sekä paikallis- ja alueviranomaisten, olisi ponnisteltava siinä tarkoituksessa, että kansalaisten kanssa ollaan vuorovaikutuksessa epävirallisesti ja epämuodollisesti hyödyntämällä epätavanomaisia osallistumisympäristöjä (kuten urheiluseuroja) ja -käytäntöjä, että suunnitellaan osallistumisvälineitä, jotka mahdollistavat siirtymisen sinne, missä kansalaiset kokoontuvat, sen sijaan, että pyydetään heitä tulemaan tiettyyn paikkaan, ja mahdollistetaan keinot mukauttaa epävirallinen osallistuminen virallisiksi politiikanteon prosesseiksi ja että laaditaan strategioita, joiden avulla instituutiot voivat osallistua epävirallisiin toimintapuitteisiin niitä heikentämättä tai vääristämättä. Tällaiset välineet ja strategiat voivat olla osa uudenlaista osallistumisvälineiden valikoimaa, joka ulottuu sosiaalisessa mediassa harjoitettavasta aktiivisesta kuuntelusta aina sosiaalisen innovoinnin menetelmiin ja demokraattisia kokeiluja hyödyttäviin eläviin laboratorioihin. Tämä on erityisen tärkeää sellaisten kansalaisten kannalta, jotka ovat aliedustettuina demokraattisissa instituutioissa (etniset vähemmistöt, vammaiset henkilöt, nuoret, ikääntyneet).

26. uskookin, että tämä osallistumismenetelmien ekosysteemi täydentäisi jatkuvasti eurooppalaisten demokraattisten instituutioiden institutionaalisia ja virallisia viestintä- ja edustuskanavia. Ekosysteemillä ei pyritäisi korvaamaan edustuksellista demokratiaa vaan pikemminkin rikastuttamaan sitä neuvottelevan demokratian – ja toisinaan suoran demokratian – välinein ja keinoin.

27. tähdentää, että kansalaiset ovat siirtymässä kohti uudenlaisia poliittisen osallistumisen muotoja, teknopolitiikkaa (technopolitics), johon digitaalitekнологia ja avoin data ovat johtaneet. Tämä mahdollistaa osallistumisen epävirallisissa toimintapuitteissa ja tavanomaisten virallistettujen foorumien ulkopuolella. Poliittisten instituutioiden olisi omaksuttava tämä uusi osallistamisen väline osallistamisen ekosysteemin edistämiseksi.

28. katsoo, että verkkoalustojen käyttäminen on ratkaisevan tärkeää osallistumismenetelmätyyppien hallinnoimiseksi ja jotta annetaan kaikkialta EU:sta peräisin oleville osallistujille sosiaalisista lähtökohdista riippumatta mahdollisuus ottaa osaa keskusteluihin ja varmistetaan ehdotusten jäljitettävyyden ja vastuullisuuden helposti hyödynnettävissä olevalla tavalla. Digitaalitekнологian olisi täydennettävä kasvokkain tapahtuvan osallistumisen menetelmiä, ja sitä olisi käytettävä osallistumiseen kannustamiseen sellaisten kansalaisten keskuudessa, jotka eivät tunne olevansa edustettuina kansalaisyhteiskunnan organisaatioissa tai jotka eivät tavallisesti osallistu perinteisiä osallistumisvälineitä käyttäen.

29. katsoo, että julkishallinnon olisi annettava tälle osallistumisekosysteemille selkeä tuki kaikilla tasoilla ja ekosysteemin tulisi myös olla riittävän joustava, jotta voidaan edistää uusia ja innovatiivisia tapoja osallistaa kansalaiset, sekä mahdollistaa sellaisten digitaalitekнологian välineiden käyttö, jotka helpottavat monikielisen vuoropuhelun käymistä kansalaisten kanssa.

30. toivoo, että sellaisen valtioiden välisen yhteisvastuullisuuden avulla, jonka puitteissa kansalaisosallistumisen alalla pidemmälle edistyneet alueet auttavat vähemmän edistyneitä alueita neuvoin ja aloittein, on mahdollista ottaa osaa Euroopan laajuisen ekosysteemiin. Komitea toivoo niin ikään, että EU:n ekosysteemissä kunnioitetaan jäsenvaltioiden, alueiden ja kaupunkien autonomiaa ja että ekosysteemi on riittävän joustava, jotta se on mukautettavissa kulttuurisiin, sosiaalisiin ja poliittisiin tarpeisiin ja painopisteisiin.

Kansalaisvuoropuhelut Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa

31. toivoo, että unionin toimielinten ja kansalaisten väliset tiedotus-, viestintä- ja osallistamisstrategiat laaditaan Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin aikana asianmukaisten paikallisten ja alueellisten edustuselinten välityksellä yhdessä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa.

32. kannustaa alue- ja paikallisviranomaistahoja ottamaan Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin aikana omilla toimintatasoillaan käyttöön osallistavia prosesseja ja käyttämään avointen keskusteluprosessien yhdistelmää. Keskusteluprosessien ehdotuksista ja tuloksista voidaan sitten laatia yhteenveto, joka otetaan huomioon AK:n panoksessa Euroopan tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin, ja niiden avulla voidaan lisäksi luoda verkoston kansalaisviestinnän alan tietämyksen ja kokemusten tietokanta.

33. kannattaa ylikansallista kansalaisosallistumista Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa, sillä tällä keskustelulla on oltava rajatylittävä ja yleiseurooppalainen ulottuvuus. Sitä varten tarvitaan ylikansallinen foorumi, johon osallistuu kansalaisia kaikkialta Euroopasta yhteisten ongelmien ratkaisemiseksi.

Kohti uudenlaista lähestymistapaa toimintapolitiikkojen laadintaan ja päätöksentekoon

34. on aivan vakuuttunut siitä, että lisäämällä kansalaisosallistumista ja hyödyntämällä kansalaisten potentiaalia aktiivisessa päätöksenteossa hallinnon avoimuus on yksi ratkaisusta demokraattisten instituutioiden kriisiin.
35. katsoo, että avoimuus ja avoin data ovat välttämättömiä luottamuksen takaamiseksi. Viranomaisten olisi vahvistettava osallistamispolitiikkojen, avoimuusstrategioiden ja avoimen datan välistä yhteyttä ja pyrittävä lisäämään kaikkien resurssien sekä toimintapolitiikkojen laadintaan ja päätöksentekoon liittyvien julkisten hyödykkeiden – datan, tietojen, menetelmien, koulutusresurssien ja teknologisten alustojen – avoimuutta.
36. toivoo, että luodaan avointa hallintoa EU:n tasolla koskevat kriteerit, jotka soveltuvat kaikille muille hallintotasolle.
37. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat ainoat viranomaiset, jotka tuntevat parhaiten kansalaisten tarpeet ja haasteet paikallistasolla ja ovat vastuussa EU:n toimintapolitiikkojen täytäntöönpanosta paikallis- ja aluetasolla. Siksi EU:n säännöksiin on sisällytettävä vaatimuksia siitä, että jäsenvaltioiden on paitsi kuultava paikallis- ja alueviranomaisia ja otettava ne mukaan EU:n ja jäsenvaltioiden lainsäädäntöön liittyvään päätöksentekoprosessiin myös siirrettävä rahastojen ja rahoitusvälineiden hallinnointia alemmille tasoille toissijaisuusperiaatteen pohjalta. Näin voidaan varmistaa, että lähempänä kansalaisia tehtyjen päätösten ansiosta kansalaiset voivat ymmärtää EU:ta paremmin. Viime kädessä tämä mahdollistaisi toimintapolitiikkojen laadintaan ja päätöksentekoon sovellettavan uudenlaisen lähestymistavan, joka on avoimempi ja osallistavampi ja jota paikallis- ja alueviranomaiset johtavat kansalaisten kanssa käytävän jatkuvan vuoropuhelun puitteissa: toisin sanoen näin luotaisiin uudenlaista yhteistä eurooppalaista poliittista ja demokraattista kulttuuria.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”EU:n koheesiopolitiikan rooli talouden älykkään ja innovatiivisen muutoksen edistämiseksi alueilla koronaviruskriisi huomioon ottaen”

(2020/C 440/10)

Esittelijä: Michiel RIJSBERMAN (NL, RE), Flevolandin lääninvaltuuston johtokunnan jäsen

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Johdanto

1. arvostaa sitä, että puheenjohtajavaltio Saksa on pyytänyt AK:lta lausuntoa koheesiopolitiikan roolista talouden älykkään ja innovatiivisen muutoksen edistämiseksi alueilla koronaviruskriisi huomioon ottaen.

2. panee merkille puheenjohtajavaltio Saksan ensisijaisen tavoitteen entistä vahvemmassa ja innovatiivisemmasta Euroopasta ja sen toteamuksen, että EU:n rakennerahastot ovat tärkeitä osatekijöitä covid-19-pandemian taloudellisten ja sosiaalisten seurausten lieventämiseksi ja alueiden talouden elpymisen vauhdittamiseksi.

Alueiden perustavanlaatuisen roolin pandemian jälkeisen talouskriisin torjumisessa

3. toteaa, että koronaviruspandemian puhkeamisen jälkeen kaikki EU:n alueet ovat ryhtyneet laajoihin ehkäiseviin ja taloudellisiin vastatoimiin. Toimet ovat koskeneet ensisijaisesti terveydenhuoltoalaa, sosiaalipalveluja, julkista liikennettä, koulutusjärjestelmiä ja pk-yrityksille tarjottavaa käyttöpääomaa. Siirryttäessä kohti pidemmän aikavälin toimintapolitiikkoja laajan innovoinnin ja innovaatioiden soveltamisen merkitys kuitenkin kasvaa. Tarvitaan innovatiivisia konsepteja, jotta voidaan toteuttaa siirtyminen kestävämpään, digitaalisempaan ja selviytymiskykyisempään Eurooppaan, ja nämä ovat kaikki näkökohtia, joissa koheesiopolitiikalla voi olla oma roolinsa.

4. korostaa, että alueilla on merkittävää toimivaltaa talouspolitiikan ja yritysten tukemisen aloilla, myös innovoinnin ja soveltavan tutkimuksen tukemisessa. Alueet voivat myötävaikuttaa talouden muutokseen, sillä niillä on oma roolinsa tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja keskeisten teknologioiden edistämiseksi, verkostojen ja klustereiden hyödyntämisessä, liiketoimintamallin muuttamisen tukemisessa sekä jopa uusien teknologioiden kehittämisessä. ”Kysynnän käynnistävänä asiakkaana” (*launching customer*) kunnat ja alueet voivat myös nopeuttaa kestävästä siirtymästä vaihtamalla kokemuksia keskenään.

5. katsoo, että elinkeinoelämään ja työllisyyteen kohdistuviin covid-19-kriisin vaikutuksiin vastattaessa on mahdollisuuksien mukaan hyödynnettävä tavanomaisia rakenteita ja organisaatioita. Alueilla on keskeinen rooli välitettävässä tiedossa alueellisista ja alueiden sisäisistä eroista sekä siitä, miten nämä erot vaikuttavat tarpeisiin. Tämä tietämys voi olla ratkaisevan tärkeää, jotta sekä kansallisilla tukipaketeilla että EU:n aloitteilla tavoitetaan eri alueiden elinkeinoelämä.

6. toteaa jälleen, että paikallis- ja alueviranomaisilla on parhaat edellytykset arvioida investointitarpeita alueellisella tasolla ja että ne olisi otettava täysimääräisesti mukaan päätöksiin, jotka koskevat investointien (uudelleen)ohjelmointia REACT-EU-välineen puitteissa, elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa sekä eurooppalaisten pk-yritys- ja teollisuusstrategioiden täytäntöönpanoa.

7. kehottaa vahvistamaan alueiden keskeistä roolia tässä toiminnassa. Kriisin vaikutukset huomioon ottaen kyse voi olla muun muassa siitä, että vahvistetaan alueiden valmiuksia koordinoitua, panna alulle ja toteuttaa poikkeuksellisia toimia lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä kestäväpohjaisen uudelleenikäynnistämisen mahdollistamiseksi jäsenvaltioissa kunkin alueen tarpeiden ja olosuhteiden pohjalta. Alueet voivat analyysien, seurannan ja arvioinnin avulla tehdä pätevään tietoon perustuvia päätöksiä kehitystoimista, joilla voidaan edistää kestäväpohjaista uudelleenikäynnistämistä. Alueiden keskeisenä tehtävänä tulee olla tärkeän alueellisen tiedon kerääminen ja välittäminen valtakunnalliselle tasolle.

8. ennakoi, että älykkään erikoistumisen foorumin puitteissa tehtävällä alueellisiin kumppanuuksiin pohjautuvalla yhteistyöllä on tärkeä rooli talouden elpymisen kannalta. Alueidenvälinen yhteistyö tutkimuksen ja innovoinnin alalla on keskeinen tekijä elpymisen sekä sellaisen vihreän ja digitaalisen siirtymän kannalta, jossa yhtäkään paikkaa tai ihmistä ei unohdeta.

9. on huolissaan siitä, että valmiudet älykkääseen ja innovatiiviseen talouden muutokseen heikkenevät alueellisella tasolla covid-19-pandemian jälkeen paitsi covid-19-kriisistä johtuvien resurssinmenetysten takia myös kymmenen vuotta kestävien säästötoimenpiteiden seurauksena. Tämän kehityssuunnan kääntämiseksi paikallis- ja aluetasolle on siirrettävä lisää resursseja. Samanaikaisesti on parannettava alueellista tehokkuutta, mikä edellyttää, että alueet innovoivat kaikilla tasoilla ja ovat avoimia oppimiselle ja tietämyksen jakamiselle.

10. suhtautuu myönteisesti kunnille ja alueille (REACT-EU-välineestä) annettavaan EU:n taloudelliseen tukeen, jolla autetaan covid-19-kriisistä eniten vahinkoa kärsineitä aloja siirtymään kestäväpohjaisiin liiketoimintamalleihin sekä lyhyellä että keskipitkällä aikavälillä.

11. toteaa, että eräiden alojen supistuminen ja työskentelytapojen muuttuminen saattavat edellyttää kaupunkien aluesuunnitelmien tarkistamista ja mukauttamista, jotta otetaan huomioon kaupunkien keskustan toimistotilojen ja kauppojen vähentynyt tarve, sekä julkisen liikenteen uudelleenorganisointia (liikennemuoto, vuorotiheys ja rahoitus). Kaupungeissa tämä merkitsee kävelyn ja pyöräilyn enenevää painottamista. Komitea suhtautuu tältä osin myönteisesti siihen, että monissa kaupungeissa pyritään yhä kunnianhimoisemmin vähentämään merkittävästi autoliikennettä mukauttamalla liikennesääntöjä ja tiesuunnittelua jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden eduksi.

12. korostaa tarvetta antaa Euroopan sosiaalirahastolle enemmän painoarvoa keskeisenä sosiaalisen investoinnin välineenä. Kaikessa investointipolitiikassa tärkeimmällä sijalla ovat ihmiset, jotka ovat myös keskeinen talouden elpymisen osatekijä.

Koheesiopolitiikka keskeisenä välineenä alueiden talouden älykkään ja innovatiivisen muutoksen edistämässä

13. korostaa, että koheesiopolitiikka on kaikilla alueilla EU:n suurin investointien rahoitusmekanismi, jossa painotetaan yhä enemmän innovointia kasvun veturina. Sen täytäntöönpano edistää entistä tehokkaampaa julkisten varojen käyttöä hallinnollisia ja institutionaalisia valmiuksia parantamalla.

14. arvostaa sitä, että unionin toimielimet ovat reagoineet nopeasti hätätilanteeseen ja asettaneet saataville ennennäkemättömän määrän resursseja covid-19-pandemian torjumiseksi yhdistämällä perinteiseen monivuotiseen rahoituskehykseen (MRK) sisältyvät koheesiopolitiikasta rahoitettavat toimenpiteet pitkän aikavälin näkymien tarjoamiseksi sekä Next Generation EU -ohjelman puitteissa toteutettavat erityiset elvytystoimet kriisin lyhyen aikavälin vaikutuksiin vastaamiseksi.

15. suosittaa painokkaasti, että eräiden koheesiopolitiikan vahvistamiseksi ehdotettujen toimenpiteiden väliaikaisen luonteen, erityisesti temaattisen keskittämisen puuttumisen, ei tulisi heikentää koheesiopolitiikan tavoitteita tai sen sovituihin periaatteisiin perustuvaa yhteisen hallinnon järjestelmää. Kriisiaikoina tarvitaan joustavuutta, mutta liian suuri joustavuus voi uhata koheesiopolitiikan olemassaoloa pitkällä aikavälillä.

16. on tyytyväinen siihen, että koheesiopolitiikkaan tehtävät yleiset leikkaukset vältettiin, sillä se on EU:n tärkein rahoitusväline talouskriisistä toipumisessa. Komitea pitää kuitenkin mahdollisena hyväksyä sitä, että EU:n pitkän aikavälin talousarviota leikataan ennätyksellisen alhaiselle tasolle: maksusitoumusmäärärahojen kokonaismääräksi ehdotetaan 1 074,3 miljardia euroa.

17. korostaa, että rakennerahastoista tulee entistäkin tärkeämpiä tehtäessä tulevaisuudessa investointeja sosiaalisesti oikeudenmukaisen, vihreämmän, kilpailukykyisemmän, digitaalisemman ja osallistavamman unionin luomiseksi, kun otetaan huomioon muihin EU:n ohjelmiin, kuten Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan, InvestEU-ohjelmaan, Life-ohjelmaan ja Erasmus+-ohjelmaan, tehdyt leikkaukset.

18. on tyytyväinen havaitessaan, että REACT-EU-välineessä yhdistetään kaksi tavoitetta – yhtäältä kriisistä elpymisen ja toisaalta pohjan luominen vihreälle, digitaaliselle ja selviytymiskykyiselle taloudelle – uudeksi temaattiseksi tavoitteeksi. Näin REACT-EU-ohjelma tuo lisäarvoa toimiessaan siirtymäjärjestelynä ohjelmakausien välillä. Se voi myös vauhdittaa kipeästi kaivattuja julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään.

19. suosittaa siksi mahdollisimman vähäistä temaattista keskittämistä vihreää, digitaalista ja selviytymiskykyistä taloutta koskeviin REACT-EU-välineen tavoitteisiin, jotta varmistetaan, ettei kaikkia varoja käytetä yksinomaan kriisin vahinkojen korjaamiseen ja että käytettyjen varojen määrä vastaa edelleen EU:n yleistavoitetta saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Tämä auttaa myös nopeuttamaan siirtymistä hätätoimista uuden ohjelmakauden investointeihin. On tärkeää varmistaa, että investoinnit perustuvat tähän eurooppalaiseen strategiaan, jotta vältetään ”kaatamasta” rahaa talouteen ilman selkeää tarkoitusta.

20. korostaa Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastot) roolia sellaisten alueiden talouden muutoksessa, jotka haluavat vähentää päästöjä ja siirtyä digitaalitekologiaan, toisin sanoen niin kutsuttuun neljänteen teolliseen vallankumoukseen. Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) toimii älykäästä ja innovatiivista talouden muutosta edistävänä katalysaattorina siitä syystä, että sen temaattinen painopiste on ”älykkäämmän ja vihreämmän Euroopan” toimintapoliittisissa tavoitteissa ja siitä tuetaan tietyn tyyppisiä investointeja.

21. toteaa, että koheesiopolitiikalla on ratkaisevan tärkeä rooli kasvavan digitaalisen kuilun kaventamisessa. Sulkutoimien aikana nähty digitalisaation kiihtyvä hyödyntäminen todennäköisesti jatkuu ja edistää osaltaan entisestään sosiaalista innovointia. On kiinnitettävä entistä enemmän huomiota digitaalisten taitojen kehittämiseen, jonka tulisi olla erottamaton osa selviytymiskykystrategiaa, sekä koulutusjärjestelmien mukauttamiseen ja koulujen varustamiseen digitaalitekniikalla.

22. muistuttaa, että koheesiopolitiikan tärkeimpänä tavoitteena on vahvistaa taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta Euroopan unionin alueiden välillä ja kiinnittää erityistä huomiota niihin alueisiin, jotka tarvitsevat erityistä tukea vakavien ja rakenteellisten luontoon ja väestökehitykseen liittyvien haittojen vuoksi. Näillä alueilla on muita suurempia vaikeuksia tarjota asukkailleen terveystalouden ja digitaalisen infrastruktuurin kaltaisia, pandemian aikana välttämättömiksi osoittautuneita palveluja, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä Euroopan ilmasto-, digitalisaatio- ja kasvutavoitteiden saavuttamiseksi.

23. toteaa, että koheesiopolitiikalla on yhä tärkeämpi rooli jäsenvaltioissa meneillään olevan talousuudistusprosessin tukemisessa sen myötä, että se lujittaa yhteyttä eurooppalaiseen ohjausjaksoon. Komitea korostaa tässä suhteessa kiireellistä tarvetta uudistaa eurooppalaista ohjausjaksoa ja EU:n talouden ohjausjärjestelmää perusteellisesti avoimempaan, osallistavampaan ja demokraattisempaan suuntaan. Jos talouspolitiikan EU-ohjausjaksoa ei uudisteta, vaarana on koheesiopolitiikan entistä voimakkaampi keskittyminen, ylhäältä alaspäin suuntautuvan lähestymistavan soveltaminen elpymissuunnitelmien yhteydessä ja paluu sellaisiin toimintatapoihin, joissa ei oteta huomioon taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta jäsenvaltioiden välillä ja sisällä ja jotka haittaavat kiireellisesti tarvittavia julkisia investointeja EU:n kestäväan elpymiseen. Komission olisi sen vuoksi varmistettava, että jäsenvaltiot huolehtivat alueiden osallistumisesta koko ohjausjakson kansallisen prosessin ajan ja että maakohtaisten suositusten rahoittamiseen koheesiopolitiikan varoin liittyy selkeä paikkalähtöinen ulottuvuus.

24. kehottaa kaikkia eurooppalaisia johtajia aloittamaan vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelmat hyvissä ajoin, jotta vältetään rahoitusvaje kahden ohjelmakauden välillä.

Pk-yritysten ja teollisuuden ratkaiseva rooli Euroopan innovatiivisessa talouden elpymisessä

25. on yhtä mieltä puheenjohtajavaltion kanssa siitä, että kilpailukykyinen eurooppalainen teollisuussektori ja elinvoimaiset pienet ja keskisuuret yritykset ovat olennaisen tärkeitä digitaalisen ja ekologisen muutoksen hallitsemiseksi. Eurooppalaisten teollisuus- ja pk-yritysstrategioiden olisikin perustuttava paikkalähtöiseen lähestymistapaan ja edistettävä yhteistyötä innovatiivisten avainteknologioiden alalla Euroopan eri alueilla unionin kilpailuedun parantamiseksi.

26. kannattaaakin sopivia toimintaedellytyksiä koskevien suositusten laatimista ja tulevaisuuteen suuntautuvien innovaatioiden laajaa käyttöönottoa sekä rahoitukseen, byrokratian huomattavaan vähentämiseen, pk-yrityksiä suosivaan sääntelyyn ja innovatiivisiin rajatylittäviin lähestymistapoihin liittyviä toimenpiteitä yrittäjyyden, digitalisaation ja innovoinnin vahvistamiseksi.

27. huomauttaa, että pk-yritysten mahdollisuus saada rahoitusta ja maksuvalmiustukea EU:n avustusten ja järjestelmien sekä kansallisten toimenpiteiden kautta on välttämätöntä, jotta yritykset voivat kuroa umpeen kriisin aiheuttamia likviditeettivajeita. Häätätoimenpiteitä olisi täydennettävä välineillä, jotka mahdollistavat investointien ja innovoinnin rahoittamisen erityisesti digitaaliteknologioiden alalla.

28. katsoo, että neuvontapalveluja on laajennettava (erityisesti itsenäisten ammatinharjoittajien ja työttömien osalta) ja että reagointiaikaa pk-yritysten muuttuviin tarpeisiin on nopeutettava. Viranomaisten olisi sovellettava alhaalta ylöspäin suuntautuvaa tarveperusteista lähestymistapaa. Etusijalle olisi asetettava digitaaliteknologian alan taitojen ja digitaalisen lukutaidon parantamishjelmat.

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto

29. torjuu EAKR:n pakollisen käytön välineenä oikeudenmukaisen siirtymän rahaston yhteisrahoittamiseksi, sillä tämä voi vaarantaa koheesiopoliittikan tavoitteet, mukaan lukien menojen temaattisen keskittämisen innovaatioihin (toimintapoliittinen tavoite 1). Koska oikeudenmukaisen siirtymän rahasto on kohdennettu maantieteellisesti, tulisi yhteisrahoituksen EAKR:n kanssa olla vapaaehtoisia.

30. toteaa jälleen, että kaikista jäsenvaltioiden suorittamista alueellisen rahoituksen siirroista, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston yhteisrahoitus mukaan luettuna, olisi päätettävä asianomaisten paikallisten ja alueellisten kumppaneiden suostumuksella kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon periaatteiden mukaisesti.

Lyhyen aikavälin strategioilla on oltava vahvempi alueellinen ulottuvuus, ja niiden on oltava aidosti yksinkertaistettuja sekä mahdollistettava synergiavaikutukset pitkän aikavälin toimintapolitiikkojen kanssa

31. panee tyytyväisenä merkille komission nopean toiminnan keskeisten investointien toteuttamiseksi koronavirustaloustaloudellisten pakettien puitteissa. Näiden pakettien tarjoama hallinnollisen taakan kevennys ja joustavuus edistävät aluerahastovarojen käyttöä kaudella 2014–2020 siellä, missä se on tarpeen.

32. kehottaa komissiota varmistamaan, että viimeaikaiset toimenpiteet joustavuuden lisäämiseksi ja koheesiopoliittikan yksinkertaistamiseksi edelleen EU:n tasolla eivät johda keskittämiseen ja ylisääntelyyn eivätkä hallinnollisen taakan lisääntymiseen kansallisella tasolla. Tällainen kehitys olisi seurausta jäsenvaltioiden harjoittamasta riskien välttelystä ja niiden pyrkimyksestä säädellä riskejä.

33. kehottaa selkeyttämään erilaisten uusien mekanismien, kuten REACT-EU-välineen, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ja elpymis- ja palautumistukivälineen, välistä vuorovaikutusta, jotta vältetään mutkikkouden lisääntyminen ja jäsenvaltioiden asettamat tiukemmat kansalliset säännökset.

34. kehottaa komissiota varmistamaan, että vältetään vallan siirtyminen pois alueilta. Ehdotettua elpymis- ja palautumistukivälinettä olisi hallinnoitava alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan pohjalta lisäämällä REACT-EU-välineeseen ja elpymis- ja palautumistukivälineeseen alueellisia jakoperusteita sekä ottamalla paikallis- ja alueviranomaiset tiiviimmin mukaan välineiden hallintaan ja erityisesti kansallisten elvytysinvestointisuunnitelmien valmisteluun. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano keskitettyjen ohjelmien kautta saattaa heikentää legitimitettä ja tehokkuutta, koska ohjelmat hyväksytään ilman minkäänlaisia kumppanuusvaatimuksia, minkä vuoksi niissä ei ehkä oteta huomioon todellisia elpymistarpeita paikallisesta ja alueellisesta näkökulmasta.

Elpymisen ja sujuvan siirtymän nopeuttaminen

35. suhtautuu myönteisesti neuvoston komissiolle esittämään pyyntöön esittää ennen lokakuun Eurooppa-neuvostoa ehdotuksia siitä, miten jäsenvaltioissa voitaisiin nopeuttaa ja helpottaa menettelyjä, jotta elpymistuki otettaisiin ripeästi käyttöön. On tärkeää luoda suotuisat olosuhteet investointihankkeiden nopealle toteuttamiselle erityisesti infrastruktuurien alalla.

36. kannattaa säännöksiä, joilla mahdollistetaan nopea takaisinmaksu ja lisävarojen yksinkertaistettu saanti, sekä erityisesti tukikelpoisuuden päättämispäivää ja ehdotettua kahden vuoden määräaikaa 2021–2022, jonka kuluessa avustuksista on käytettävä 70 prosenttia. Komitea korostaa kuitenkin, että on tärkeää säilyttää mahdollisuus sallia jäsenvaltioiden käyttää lisävaroja myös vuosina 2023 ja 2024 Euroopan komission asettaman vuoden 2022 määräajan jälkeen.

37. kehottaa jäsenvaltioita noudattamaan komission ehdotusta hyödyntää olemassa olevia hallinnointirakenteita täytäntöönpanon nopeuttamiseksi ja paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisen takaamiseksi kumppanuusperiaatteen mukaisesti.

38. kehottaa neuvostoa päättämään REACT-EU-välineen määrärahojen lopullisesta jaosta mahdollisimman pian, jotta voidaan edistää kuntien ja alueiden kannalta ratkaisevan tärkeiden investointien nopeaa täytäntöönpanoa. Siinäkin tapauksessa, että päätös tehdään 19. lokakuuta, tämä olisi alueiden kannalta jo myöhään ohjelmien valmistelua ajatellen.

Koheesiopolitiikkaa koskevat yleiset suositukset ohjelmakaudella 2021–2027

39. suositaa, että paikallis- ja alueviranomaiset määrittelevät selkeästi keskipitkän ja pitkän aikavälin kehitysstrategiat, jotka perustuvat sekä ennustettuihin suuntauksiin ja haasteisiin että niiden alueiden erityispiirteisiin.

40. korostaa, että aluekehitysstrategiat ja älykkään erikoistumisen strategiat ovat tärkeitä työkaluja erilaisten alakohtaisten välineiden keskinäisen synergian ja täydentävyyden varmistamiseksi ja että niiden avulla voidaan myös huolehtia sidosryhmien asianmukaisesta osallistamisesta kunkin alueen taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen kehitykseen sovellettavan toimintamallin mukaisesti.

41. muistuttaa, kuinka tärkeää on, että kaikki hallintotasot (EU-, jäsenvaltio-, alue- ja paikallistaso) työskentelevät yhdessä ja että valtiotasoa alemmille tasoille annetaan riittävät mahdollisuudet ja taloudelliset voimavarat ottaa vastuu omasta kehityspotentialistaan.

42. kehottaa komissiota varmistamaan, että koheesiopolitiikan keskeisiä oikeudellisia puitteita ja periaatteita noudatetaan ja että "normaaliin" palattaessa otetaan huomioon sellaiset tekijät kuin temaattinen keskittäminen, ennakkoehdot, monitasoinen hallinto, kumppanuus, solidaarisuus, oikeusvaltioperiaate ja paikallälhtöinen ulottuvuus. Nämä periaatteet ovat osoittautuneet soveltuviksi, jotta haasteisiin voidaan vastata nopeasti ja joustavasti niin, ettei mikään kunta tai alue jää jälkehen.

43. kannattaa vakaasti Euroopan parlamentin vaatimusta luoda EU:n mekanismi demokratian, oikeusvaltion ja perusoikeuksien suojelemiseksi. Komitea kehottaa turvaamaan mekanismin avulla kaikki EU:n perusarvot, kuten ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen, vapauden ja tasa-arvon, kaikissa jäsenvaltioissa, jokaisella alueella ja jokaisessa kunnassa, sekä takaamaan, että mahdolliset seuraamukset kohdistetaan asiaankuuluvaan hallintotasoon.

44. suositaa, että älykkään erikoistumisen strategioita laajennetaan tutkimuksen ja innovoinnin ulkopuolelle keskittymällä kattavammin taloudellisiin, sosiaalisiin ja ympäristötavoitteisiin ja kiinnittämällä aiempaa enemmän huomiota tulevaan selviytymiskykyyn. Toimintapoliittinen tavoite 1 (älykkäämpi Eurooppa) tarjoaa perustan innovointi-investoinneille, jotka eivät rajoitu pelkkään talouden muutokseen ja palvelevat laajempia taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristötavoitteita (esim. vihreän kehityksen ohjelma).

45. pitää siksi valitettavana EAKR:n toimintapoliittisen tavoitteen 1 mukaiseen innovatiiviseen ja älykkääseen teolliseen muutokseen kohdistettavien vähimmäismenojen alentamista. Tässä valossa on huolestuttavaa, ettei toimintapoliittiseen tavoitteeseen 1 sisälly temaattista keskittämistä kehittyneimpien alueiden osalta, sillä innovointi näillä alueilla voi vauhdittaa Euroopan taloutta.

46. kannattaa sitä, että EAKR:n toimenpideohjelmissa 2021–2027 jatketaan innovaatioiden hyödyntämisen tukemista toimintapoliittisen tavoitteen 1 yhteydessä. On edelleen tarpeen investoida soveltavan tutkimuksen ja innovaatioiden markkinoille saattamisen välisiin vaiheisiin sekä pääomaraoituksen muodossa että avustuksin. Painopisteen tulisi olla uusien arvoketjujen luomisessa.

47. pitää valitettavana neuvoston päätöstä luopua sekä koheesiopolitiikan määrärahojen teknisestä väliarvioinnista vuonna 2024 että koheesiopolitiikan määrärahoihin mahdollisesti lisättävistä 10 miljardista eurosta ilman, että yksikään jäsenvaltio menettää osaa määrärahoistaan. Tämä on valitettavaa, sillä arvioinnissa on tarkoitus ottaa huomioon kriisin vaikutus; monilla alueilla asukaskohtainen bkt supistuu todennäköisesti jyrkästi, ja niillä voisi näin olla oikeus korkeampiin määrärahoihin väliarvioinnin perusteella.

48. kehottaa EU:ta pidättäytymään neuvoston ehdottamista lisätoimenpiteistä, joilla varmistetaan EU:n rahoituksen lopullisia edunsaajia koskevien tietojen kerääminen ja vertailtavuus valvontaa ja tarkastuksia varten. Lopullisia edunsaajia ei pitäisi rasittaa lisätarkastuksilla.

Alueellisen yhteistyön, alueellisten ekosysteemien, älykkään erikoistumisen ja innovatiivisten alueidenvälisten investointien lisäarvo talouden elpymisen edistämiseksi

49. muistuttaa, että Euroopan alueellisella yhteistyöllä on tärkeä merkitys, jotta voidaan auttaa voittamaan kriisin haitalliset vaikutukset ja nopeuttaa talouden elpymistä, ja kehottaa suuntaamaan rahoitusta rajatylittäviin yhteistyöhankkeisiin.

50. pitää siksi valitettavana, että Euroopan alueellisen yhteistyön tavoitteeseen osoitettua rahoitusta on supistettu verrattuna komission toukokuussa 2018 tekemään ehdotukseen, puhumattakaan vuosien 2014–2020 tasoista. Euroopan alueellista yhteistyötä varten ehdotettu talousarvio vaikuttaa näin ollen riittämättömältä, kun otetaan huomioon covid-19-kriisin aiheuttamat kasvavat ja moninaiset haasteet, jotka rajatylittävillä alueilla on edessään. Niin ikään on valitettavaa, että neuvoston yhteisymmärryksen mukaan alueidenvälisten innovatiivisten investointien (ns. osa-alue 5) määrärahat on tarkoitus puolittaa.

51. kehottaa komissiota edistämään edelleen alueellisia ekosysteemejä ja klustereita alueidenvälisten innovointi-investointien puitteissa. Yhdistämällä eri alueiden teknologiset, teolliset ja sosiaaliset infrastruktuurit niiden vahvuuksien ja valmiuksien pohjalta voidaan osaltaan luoda kriittistä massaa ja mittakaavaetuja, mikä mahdollistaa näin tutkimus- ja innovointijärjestelmien tehokkuuden lisäämisen.

52. kehottaa komissiota harkitsemaan mahdollisuutta yhdistää alueelliset älykkään erikoistumisen strategiat, joilla edistetään vihreää, digitaalista ja selviytymis- ja palautumiskykyistä unionia. Tämä on tehokkaiden (kansallisten) elvytysinvestointisuunnitelmien perusedellytys.

53. ehdottaa, että käynnistetään kaikkien hallintotasojen välinen jatkuva poliittinen vuoropuhelu eri covid-19-toimenpiteiden synergiavaikutuksista koheesiopolitiikan välineiden kanssa osana Saksan, Portugalin ja Slovenian puheenjohtajakolmikron ohjelmaa.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Pk-yritysstrategia”

(2020/C 440/11)

Esittelijä:	Eddy VAN HIJUM (NL, EPP), Overijsselin lääninvaltuuston johtokunnan jäsen
Viiteasiakirjat:	Annual report on European SMEs. Research & Development and Innovation by SMEs Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Pk-yritysstrategia kestävä ja digitaalista Eurooppaa varten (COM(2020) 103 final)

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. panee merkille pienten ja keskisuurten yritysten merkityksen EU:n taloudessa, sillä niiden osuus kaikista yrityksistä muilla aloilla kuin rahoitusala on 99,8 prosenttia. Lisäksi ne tarjoavat työpaikoista kaksi kolmasosaa ja tuottavat muiden kuin rahoitusalan yritysten tuottamasta kokonaislisäarvosta 56,4 prosenttia⁽¹⁾.
2. ymmärtää, että siirtyminen kestäväan ja digitaaliseen talouteen ei voi tapahtua ilman niiden yrittäjien ja yrittäjäperheiden sitoutumista, joiden omistuksessa ja hallinnassa ovat Euroopan 25 miljoonaa pk-yritystä, ja korostaa, että pk-yrityksiä on autettava tarttumaan uusiin mahdollisuuksiin, löytämään toimivia ratkaisuja muuttuvassa liiketoimintaympäristössä ja siten luomaan kestävä kasvua ja työpaikkoja sekä vahvistamaan Euroopan pitkän aikavälin kilpailukykyä näissä siirrymissä.
3. tukee EU:n pyrkimyksiä edistää pk-yritysten tasapuolisia toimintaedellytyksiä vähentämällä sääntelytaakkaa, parantamalla pääsyä sisämarkkinoille ja lisäämällä rahoituspalvelujen saatavuutta.
4. korostaa, että pk-yrityksen luonnollinen toimintaympäristö on kunta ja alue, jotka toimivat kuin ekosysteemi: pk-yritykset ovat mukana verkostoissa, joiden kautta ne ovat kytköksissä tuki-infrastruktuuriin, eli muun muassa työmarkkinoihin, koulutus- ja tutkimuslaitoksiin, ostajiin ja tavarantoimittajiin, rahoitus- ja yrityspalveluihin, kauppa- ja teollisuuskamareihin sekä paikallis- ja alueviranomaisiin.
5. suhtautuukin myönteisesti komission 10. maaliskuuta 2020 antamaan tiedonantoon ”Pk-yritysstrategia kestävä ja digitaalista Eurooppaa varten” ja kannattaa siinä esitettyjä tavoitteita, joita ovat pk-yritysten hallinnollisen ja sääntelytaakan vähentäminen, rahoituksen saatavuuden parantaminen sekä pk-yritysten kannustaminen siirtymään kestäväan kehitykseen ja digitalisaatioon.
6. toteaa, että pk-yritysstrategian esittämisen jälkeen maailma on muuttunut perinpohjaisesti. Covid-19-pandemian taloudellisten seurausten uskotaan vaikuttavan voimakkaasti kaikkiin alueisiin ja pk-yrityksiin Euroopassa. Kriisi olisi kuitenkin nähtävä myös historiallisena tilaisuutena suunnata talouden elpyminen Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, kestäväan kehityksen ja digitalisaation mukaisesti, ja näiden on oltava pk-yritysstrategian kiinteä osa. On laadittava paikallis- ja alueviranomaisten johdolla pk-yritysten pelastamissuunnitelma, jolla vastataan pk-yritysten moninaisiin tarpeisiin ja erilaisiin taloudellisiin ja institutionaalisiin tilanteisiin eri puolilla Eurooppaa. EU:n elvyttämistoimet ovat tehokkaimpia, jos ne sovitaan yhteen alueellisten ja paikallisten aloitteiden kanssa ja mukautetaan paikallisiin ekosysteemeihin. Koordinointi ja parhaiden käytäntöjen vaihto on siksi ratkaisevan tärkeää.

⁽¹⁾ Ks. Euroopan pk-yrityksiä käsittelevä vuosikertomus vuodelta 2019.

Kaikkien pk-yritysten tavoittaminen

7. katsookin, että vaikka pk-yritysstrategiaan on sisällytetty tärkeitä painopisteitä ja toimenpiteitä, siinä ei ole visiota siitä, miten pk-yritysten erilaisiin tarpeisiin voidaan vastata kaikilta osin. Tällaisessa visiossa vahvana painopisteenä olisi oltava tavoite pk-yritysten tasapuolisista toimintaedellytyksistä valmiiksi saatetuilla ja syvemmälle ulottuvilla sisämarkkinoilla, ja sen olisi kannustettava kaikkien hallintotasojen toimenpiteiden yhdistämiseen ja täydentävyyteen sekä vahvaan alueelliseen ulottuvuuteen, jolla varmistetaan paikallisten pk-yritysten tarpeista lähtevä paikallalahtöinen lähestymistapa.

8. yhtyy komission näkemykseen pk-yritysten monimuotoisuudesta, mutta katsoo, että tätä monimuotoisuutta ei ole kuitenkaan otettu riittävästi huomioon ehdotetuissa konkreettisissa toimenpiteissä. Komission strategiassa keskitytään etupäässä start-up- ja scale-up-yrityksiin sekä huipputeknologian pk-yrityksiin. Nämä ryhmät ovat toki ratkaisevan tärkeitä kasvun ja innovoinnin kannalta, mutta se ei tarkoita, että perinteiset ja perheyrietykset olisivat passiivisia seuraajia.

9. pitää valitettavana komission luonnehdintaa ”perinteisistä yrityksistä” viitattaessa pitkään toiminnassa olleisiin, asemansa vakiinnuttaneisiin pk-yrityksiin eli pk-yritysyhteisön ”aikuisiin”. Nämä vakiintuneet yritykset ovat tämänhetkessä kriisissä paikallistaloutta ja -yhteisöjä vakauttava voima ja kykenevät luomaan pitkäjänteistä kestävää kasvua.

10. muistuttaa vahvoista siteistä pk-yritysten ja niiden sijaintialueiden välillä. Tämä pätee erityisesti täysi-ikäisiin yrityksiin, jotka ovat vakiinnuttaneet asemansa paikallistasolla ja tavoittelevat pitkää ikää. Nämä yritykset ovat usein – mutta ei aina – perheyrietyksiä, ja ne ovat muita valmiimpia ottamaan yhteiskunnallista vastuuta, koska niiden sosiaalinen pääoma on sidoksissa niiden paikalliseen maineeseen. Niiden omistajat, johtajat ja työntekijät voivat toimia kestäväen siirtymän lähettiläinä ja osallistua rakenteelliseen yhteistyöhön alue- ja paikallisviranomaisten kanssa.

11. vaatii komissiota kehittämään toimintapolitiikkoja, joilla vastataan eurooppalaisten perheyrietysten tarpeisiin muun muassa sukupolvenvaihdosten ja sukupolvien yhteisen yrittäjyyden alalla. Vaikka perheyrietyksillä on tärkeä rooli Euroopan taloudessa, poliittiset päättäjät eivät suo niille paljonkaan huomiota. Tämä katvealue on edelleen olemassa huolimatta Euroopan komission puheenjohtajan Ursula von der Leyenin äskettäin esittämistä huomioista ja aiemmista aloitteista.

12. korostaa, että perheyrietykset ovat yleisin yritysmuoto: niitä on 70 prosenttia kaikista Euroopan yrityksistä⁽²⁾. Omistusrakenne määrittelee suurelta osin sen, miten ja kenen toimesta pk-yritystä johdetaan ja mikä on yrityksen liiketoiminta- ja investointistrategia. Nykyisestä pk-yrityspolitiikasta tämä omistajuusnäkökulma kuitenkin puuttuu lähes kokonaan.

13. kehottaa komissiota jatkamaan ja lisäämään tukea pk-yritysten kilpailukykyä koskevaan ohjelmaan (COSME) liittyville tilastotutkimuksille, jotta tutkijat ja tilastokeskukset pystyvät saamaan kokonaiskuvan Euroopan pk-yritysten erilaisista omistusrakenteista ja tarkastelemaan merkittäviä kansainvälisiä ja alueiden välisiä eroja. Komitea pitää tarpeellisenä varmistaa, että tietojen keruussa otetaan huomioon sukupuolinäkökohdat.

14. korostaa, että perheyrietyksistä suhteettoman suuri osa on keskittynyt alueille, jotka ovat bruttokansantuotteena mitattuna lähellä Euroopan keskiarvoa ja jotka ovat näin ollen nk. keskituloloukussa⁽³⁾. Seitsemännen koheesiokertomuksen mukaan kasvu on ollut hitaampaa näillä keskituloisilla alueilla verrattuna kärkialueisiin ja heikommassa lähtötilanteessa oleviin alueisiin.

15. korostaa, että pk-yrityspolitiikassa olisi annettava enemmän painoarvoa vakiintuneiden pk-yritysten osallistamiselle ja niiden tarpeisiin vastaamiselle eli muun muassa uuteen teknologiaan mukautumiselle, omistajanvaihdoksille, kansainvälistymiselle, rahoituksen saannille ja johdon ja raportoinnin ammattimaistamiselle. Alueellisissa ekosysteemeissä jo olemassa olevia, asemansa vakiinnuttaneita keskitettyjä palvelupisteitä olisi käytettävä yhteispisteenä paikallisesti saatavilla olevien pk-yrityspalvelujen tarjoamiseksi. Näihin kuuluu myös erilaisia EU:n, valtion ja aluetason tarjoamia ohjelmia, toimenpiteitä ja rahoitusvälineitä käsittelevä neuvonta.

⁽²⁾ COSME-ohjelmasta tuetuissa tilastollisissa tutkimuksissa on määritetty perheyrietysten osuus muissa kuin rahoitusalan yrityksissä Tanskassa (60 %), Suomessa (70 %), Alankomaissa (71 %) ja Puolassa (92 %).

⁽³⁾ Alankomaiden tilastojen mukaan alueet, jonne on keskittynyt suhteessa enemmän perheyrietyksiä, ovat BKT:n näkökulmasta lähellä Euroopan keskiarvoa (Eurostat, 2017; CBS, 2017).

16. kehottaa investoimaan myös alueiden välisten innovointi-investointien kautta vahvoihin alueellisiin ekosysteemeihin, joilla on tiiviit yhteydet Euroopan tasolla pk-yritysten ja aluehallinnon välisen kansainvälisen tiedonvaihdon kautta. Komitea suhtautuu myönteisesti älykkään erikoistumisen strategioihin ja aloitteisiin, kuten S3-foorumiin, Vanguard-aloitteeseen ja erilaisiin Euroopan yrittäjyysalueiden (EYA) yhteistyöhankkeisiin, jotka ovat osoittautuneet arvokkaiksi ja ansaitsevat jatkuvaa tukea ja myös erityisen rahoituskehyksen niiden edistämiseksi.

Valmiuksien vahvistaminen digitalisaation ja kestävän kehityksen alalla

17. panee merkille komission suunnitelmat vahvistaa Euroopan resurssitehokkuuden osaamiskeskusta ja nimetä erityisiä kestävyysneuvonantajia Yritys-Eurooppa-verkostoon.

18. on huolissaan siitä, että näillä eurooppalaisilla aloitteilla ei ole yhteyksiä pk-yritysten alueelliseen infrastruktuuriin. Myönteinen poikkeus on komission tuki tiiviin, jopa 240 digitaali-innovointikeskittymän verkoston luomiselle.

19. korostaa, että tv-talalla toimivat pk-yritykset voivat toimia digitalisaation edistäjinä alueellisissa puitteissa auttamalla digitalisaatiosta riippuvaisten pk-yritysten kasvavaa ryhmää. Yksi esimerkki tällaisesta aloitteesta on digitalHUB Aachen⁽⁴⁾. Komitea kehottaa tukemaan edelleen tekoälyyn erikoistuneiden pk-yritysten yhteenliittymien perustamista strategisissa arvoketjuissa.

20. kehottaa pk-yrityksiä toimimaan energiatehokkaammin, vähentämään energiankulutustaan, tehostamaan uusiutuvan energian tuottamista ja hyödyntämistä ja ottamaan käyttöön kiertotalouden mukaisia tuotantoprosesseja, jotta ne voivat vähentää kustannuksia ja rakentaa kilpailukykyisen ja kestäväpohjaisen talouden. Pk-yrityksille ja mikroyrityksille ei kuitenkaan saisi aiheutua kohtuuttomia kustannuksia siirtymisestä kestäväan kehitykseen, eikä niihin saisi kohdistua epäreilua kilpailua kolmansista maista, joissa ympäristövaatimukset ovat alhaisemmat. Komitea katsookin, että käyttöön olisi otettava hiilidioksidipäästöjen tullimekanismi, jolla ehkäistään epäreilu kilpailu kolmansien maiden taholta.

21. korostaa, että pk-yritysten inhimilliseen pääomaan keskittyvässä osiossa, kuten vihreitä ja digitaalisia taitoja koskeissa ohjelmissa, olisi työntekijöiden lisäksi otettava huomioon myös yrittäjät, omistajat ja johtajat, ja kehottaa ottamaan nämä kysymykset asianmukaisesti huomioon, kun komissio päivittää Euroopan osaamisohjelmaa. Yrittäjät, omistajat ja johtajat eivät päättää ainoastaan strategisista painopisteistä vaan vastaavat myös oppimisympäristön muokkaamisesta yrityksessään.

22. ehdottaa, että koulutus toteutetaan vertaisperiaatteella, jossa alueellinen triple helix -infrastruktuuri toimii välittäjänä. On ratkaisevan tärkeää, että yrittäjillä, omistajilla, johtajilla ja työntekijöillä pk-yrityksissä on mahdollisuus osallistua elinikäisen oppimisen ohjelmiin yliopistoissa, ammattikouluissa, muissa ammatillisen koulutuksen oppilaitoksissa ja kenttälaboratorioissa. Kattava pk-yritysten inhimillisen pääoman ohjelma, jossa otetaan huomioon myös sukupuolinäkökohdat, voi vahvistaa sekä erittäin innovatiivisia alueita että aivovuodosta kärsiviä alueita.

Sääntely- ja hallinnollisen taakan keventäminen ja helpompi pääsy markkinoille

23. kehottaa komissiota parantamaan ehdotetun lainsäädännön vaikutustenarviointiin sisältyvää pk-yritystestiä "pienet ensin" -periaatteen mukaisesti. Hyvään pk-yritystestiin sisältyviä asioita ovat eriytetty kustannus-hyötyanalyysi pk-yrityksille ja suurille yrityksille sekä eri kokoisille ja eri luokkiin kuuluville pk-yrityksille, laajat mahdollisuudet sidosryhmien kuulemiseen, vaikutusten määrällinen arviointi sekä sääntelyntarkastelulautakunnan tiukka valvonta.

24. panee tyytyväisenä merkille komission aloitteen kehittää EU:n start-up-yritysten kansakunnat -käytännestä (EU Start-up Nations Standard), jonka tavoitteena on tehdä Euroopasta start-up- ja scale-up-yrityksille maailman houkuttelevin manner. Samalla komitea korostaa tarvetta ottaa kaikki hallintotasot mukaan aloitteeseen.

(4) <https://aachen.digital/>

25. kehottaa komissiota omaksumaan pk-yrityksiä suosivamman lähestymistavan varmistamalla, että sääntelytoimenpiteet kannustavat innovoimaan ja etteivät ne estä pk-yritysten toimintaa, kuten rajatylittävässä toiminnassa usein on asian laita. Tällöin parannetaan selviytymiskykyä ja kilpailukykyä sen sijaan, että aiheutetaan kansainväliseen kauppaan liittyvää lisärasitusta ja vaatimusten noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia. Jotta pk-yrityksiä, jotka voivat kärsiä epäreilusta kilpailusta ympäristövaatimuksiltaan vähemmän tiukkojen kolmansien maiden vientitoiminnan seurauksena, voidaan kannustaa hyödyntämään oikeudenmukaisten vapaakauppasopimusten tarjoamia etuja, on vähennettävä esteitä innovatiivisilla ja kustannustehokkailla tavoilla, esimerkiksi verkkopohjaisilla vuorovaikutteisilla välineillä, kuten pk-yrityksille tarkoitettulla alkuperäsääntöjen laskentamenetelmällä tai mekanismeilla, joiden avulla voidaan tunnistaa tuotteiden päästöt (esimerkiksi hiilidioksidipäästöjen tullimekanismi tai ”passien” luominen).

26. on tyytyväinen siihen, että sääntelyn toimivuuden arviointia jatketaan Fit for Future -foorumilla. Alueiden komitean ja pk-yritysten roolia täytyy kuitenkin parantaa verrattuna edeltäneeseen REFIT-foorumiin. Monet pk-yrityksiä koskevat säännökset pannaan täytäntöön valtiotasoa alemmilla tasoilla, ja sääntelyn yksityiskohtaisuus, ylisääntely sekä suhteellisuus- ja toissijaisuusongelmat ovat paremmin havaittavissa pyramidin alimmilla tasoilla. Komitea korostaa tässä yhteydessä, että komissio aikoo myös keskittyä vähentämään rajatylittävää yhteistyötä vaikeuttavia hallinnollisia esteitä, jotta voidaan varmistaa, että – myös lyhytkestoinen – henkilöstövaihto raja-alueiden välillä on helppoa.

27. kehottaa komissiota kuulemaan aktiivisesti EU:n lainsäädännön vaikutustenarviointien ja sääntelyn tarkastelun yhteydessä pk-yrityksiä ja eturyhmiä, jotka edustavat monenlaisia liiketoimintamalleja, yhteisötalouden yritykset mukaan luettuina. Yhteiskunnallista yrittäjyyttä koskeva myönteinen sääntely-ympäristö parantaa yhteiskunnallisesti vaikuttavien start-up-yritysten selviytymisastetta, kannustaa sosiaaliseen innovointiin sekä edistää yritysten sosiaalista vastuuta ja tuo meidät siten lähemmäs eurooppalaisen vihreän kehityksen ohjelman ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista.

28. uskoo, että EU:n kyberturvallisuusasetuksen sertifiointikehykseen liittyvien pk-yrityksiin kohdistuvien esteiden vähentäminen, standardit ja tekniset eritelmit mukaan luettuina, on välttämätön edellytys, jotta pk-yritykset voivat osallistua digitaalisille sisämarkkinoille ja jotta voidaan luoda innovatiivinen, kestävä ja osallistava digitaalinen Eurooppa, joka panostaa tietojen jakamiseen ja luottamukseen digitaalipalveluja kohtaan.

29. kehottaa komissiota varmistamaan, että vuoden 2014 julkisia hankintoja käsittelevissä direktiiveissä ehdotetut pk-yrityksiä suosivat julkisia hankintoja koskevat toimenpiteet pannaan täytäntöön, mukaan lukien periaate hankintasopimuksen jakamisesta osiin tai perustelujen ilmoittamisesta (divide or explain), liikevaihtoa koskevien vaatimusten lieventäminen ja sähköisten ratkaisujen, kuten yhteisen eurooppalaisen hankinta-asiakirjan ja E-Certisin, käyttöönotto. Komitea kehottaa komissiota laatimaan etenemissuunnitelman yhden kerran periaatteen toteuttamiseksi julkisissa hankintamenettelyissä, mikä vähentää hallinnollista rasitetta ja lisää avoimuutta.

30. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaiset pyrkivät aktiivisesti parantamaan pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin ja samalla edistämään innovointia ja yhteiskunnallisiin haasteisiin vastaamista asiakkaina. Eurooppalaisen yrittäjyyden edistämispalkinnon vuonna 2019 voittanut Valladolidin kaupunki on kehittänyt pk-yrityksille suotuisista julkisista hankinnoista oppaan⁽⁵⁾, jota voidaan käyttää esimerkkinä.

31. toivoo panostamista pk-yrityksiä hyödyttävään rajat ylittävään yhteistyöhön eli muun muassa työmarkkinoiden yhdentämiseen, rajat ylittäviin yritysten välisiin suhteisiin sekä hallitusten, osaamiskeskusten ja pk-yritysten tukikeskusten väliseen yhteistyöhön rajojen molemmin puolin. Paikallis- ja alueviranomaisilla tulisi tähän liittyen olla erityinen rooli rajatylittävässä yhteistyössä, sillä ne kykenevät parhaiten arvioimaan, mitkä toimet soveltuvat paikallistalouden vahvistamiseen, ja osaavat nopeasti tunnistaa rajatylittävän yhteistyön esteet. Strategiassa olisi tarjottava paikallis- ja alueviranomaisille poliittista tukea, jotta ne voivat ryhtyä kyseisiin toimiin nopeasti ja vaivattomasti.

32. aikoo lisäksi panostaa pk-yrityksiä hyödyttävään alueidenväliseen yhteistyöhön sekä viranomaisten, osaamiskeskusten ja pk-yrityksiä saarialueilla ja syrjäisimmillä alueilla tukevien keskusten väliseen yhteistyöhön.

⁽⁵⁾ https://blogs.ec.europa.eu/promotingenterprise/files/2020/02/2020_PublicPROCUREMENTfosSME-GUIDANCEforCAuthorities.pdf

33. odottaa, että yritysten omistajanvaihdokset nousevat tulevina vuosina kiireelliseksi haasteeksi Euroopan väestön ikääntymisen vuoksi. Erityisesti Keski- ja Itä-Euroopassa suuri joukko yrittäjiä aloitti liiketoimintansa vuoden 1989 jälkeen ja on nyt valmis siirtämään yrityksensä seuraavalle sukupolvelle.

34. on tietoinen riskeistä, joita yritysten sukupolvenvaihdoksiin liittyy, ja onkin tyytyväinen siihen, että komissio ehdottaa toimenpiteitä yritysten omistajanvaihdosten helpottamiseksi eli aikoo luoda kehyksen yritysten luovutusten tukemiseksi ja edistämiseksi kaikkialla EU:ssa.

Rahoituksen saanti

35. kiinnittää huomiota siihen, että yli 60:ta prosenttia pk-yritysten saatavista ei makseta ajoissa, mikä on yksi pk-yritysten konkurssien pääsystä. Komitea vaatii siksi maksuviivästytdirektiivin asianmukaista täytäntöönpanoa ja pitää ehdotettua seuranta- ja täytäntöönpanovälinettä tervetulleena. Komitea korostaa, että suuryritysten ja hallinnon maksujen viivästyttämisestä aiheutuvan taakan ei pitäisi kohdistua pk-yrityksiin.

36. korostaa, että aluekehitysvirastot voivat tukea alueellista rahoitusjärjestelmää paitsi osallistamalla suuririskisiin hankkeisiin myös varmistamalla vakiintuneiden yritysten toiminnan jatkuvuuden ja myös niiden osuuden alueen inhimillisen pääoman edistämässä. Euroopan investointipankkiryhmän olisi tunnustettava näiden vakiintuneiden yritysten yhteiskunnallinen hyöty ja tuettava ensisijaisesti niiden toiminnan jatkumista erityisten oman pääoman ehtoisten rahoitusvälineiden kautta.

37. suhtautuu myönteisesti rahoituksen yhdistämiseen ja menettelyjen yksinkertaistamiseen InvestEU-ohjelmassa. Komitea vaatii kuitenkin, että pk-yritysten rahoituksen saantia ei pitäisi rajoittaa erityiseen pk-yrityksikkunaan, vaan sen olisi oltava keskeinen painopiste myös kolmessa muussa osiossa.

38. on huolissaan pk-yritysten velkaantumisen tasosta Euroopassa. Tämä koskee erityisesti pk-yrityksiä, jotka toimivat saarialueiden ja syrjäisimpien alueiden kaltaisilla eristyneillä ja pienillä markkinoilla. Toimia, joilla pyritään parantamaan pk-yritysten mahdollisuuksia saada oman pääoman ehtoista rahoitusta, olisi vahvistettava kaikilla hallinnon tasoilla, sillä tämä auttaisi alentamaan velkarahoituksen kestänytötä tasoa. Huoli on vielä suurempi, kun ajatellaan mikroyrityksiä, jotka eivät kykene saamaan rahoitusta rahoitusjärjestelmän kautta.

Hallinnointi

39. korostaa, että alueelliset pk-yritysstrategiat kuuluvat toissijaisuusperiaatteen mukaisesti paikallis- ja aluehallinnon vastuulle.

40. panee merkille, että pk-yritysedustajien verkostolle annetaan suuremmat valtuudet ohjata EU:n pk-yrityspolitiikkaa, ja kehottaa kansallisia edustajia lisäämään vuorovaikutusta alueviranomaisten ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Komitea ehdottaa, että järjestetään vuosittain EU:n pk-yritysedustajien ja AK:n jäsenten välinen keskustelu, jossa tarkastellaan pk-yritysstrategian täytäntöönpanon tilannetta alue- ja paikallistasolla.

41. korostaa, että yleiseurooppalainen, rajat ylittävä ja alueiden välinen yhteistyö, osaamisvaihto ja oppiminen ovat tärkeitä osatekijöitä koordinoitussa eurooppalaisessa lähestymistavassa, joka koskee EU:n politiikan täytäntöönpanoa, ja sitä olisi edistettävä, helpotettava ja tuettava EU:n ohjelmilla.

42. kehottaa komissiota parantamaan pk-yritysstrategian horisontaalista koordinoitua ja siten tehostamaan strategian vaikutusta Euroopan rakenne- ja investointirahastojen varojen jakamiseen kaudella 2021–2027.

43. pyytää komissiota varmistamaan, että useammat pk-yritykset voivat hyötyä EU:n rahoituksesta, sillä COSME-ohjelman kaltaisten pk-yrityksiä koskevien erityisohjelmien määrärahat (2,3 miljardia euroa vuosina 2014–2020) ovat vaatimattomat verrattuna Euroopan rakenne- ja investointirahastoihin (460 miljardia euroa). Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) kaltaisissa suoran ja yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin ohjelmissa alueet huolehtivat menestyksekkäästi siitä, että talousarvion ohjelmasuunnittelu vastaa pk-yritysten tarpeita. Komitea kehottaa komissiota kehittämään puiteohjelmiin, kuten Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan, erityisiä ohjelmalinjoja ja aloitteita pk-yrityksiä varten sekä helpottamaan pk-yritysten mahdollisuutta osallistua tällaisiin jo olemassa oleviin ohjelmiin.

44. korostaa ERI-rahastojen keskeistä merkitystä kestäväan kehitykseen siirtymisen rahoittamisessa ja muistuttaa alueiden komitean vaatineen, että rakennerahastojen kokonaisrahoituksesta osoitetaan 30 prosenttia – tähän mennessä kaavailun 25 prosentin sijaan – vihreän kehityksen ohjelman ensisijaisiin tavoitteisiin.

Pk-yritysten auttaminen selviämään covid-19-kriisistä

45. korostaa, että covid-19-pandemian johdosta käyttöön otettujen turvavälitoimenpiteiden seurauksena pk-yritysten digitalisoiminen tasapuolisin toimintaedellytyksin on entistäkin kiireellisempää ja ratkaisevan tärkeää niiden selviytymisen ja Euroopan yleisen strategisen kilpailukyyn kannalta.

46. korostaa Euroopan komission reagoitavalmiutta pandemian aikana: se laati tukiohjelmaa pk-yrityksille ja työpaikkojen säilyttämiseksi, esimerkkinä SURE-tukiväline. Maatalouselintarvike-, palvelu- ja matkailualan pk-yritykset, jotka kuuluvat pandemian aikana eniten kärsineisiin yrityksiin, tarvitsevat joustavia mekanismeja, jotka mahdollistavat niiden selviytymisen kriisin päätyttyä, sillä työllisyysaste on Euroopassa vahvasti sidoksissa niiden selviytymiseen.

47. panee merkille mahdollisuudet edistyä merkittävästi kestäväan kehitykseen siirtymisessä rakenneuudistusten ansiosta, kun otetaan huomioon kriisistä kärsivien yritysten koko ja toimialat. Tätä edistystä on tuettava sellaisilla pk-yrityksille suunnatuilla investointikannustimilla, joissa hyödynnetään vihreän teknologian ja kiertotalouden mukaisten liiketoimintamallien tarjoamia mahdollisuuksia.

48. kehottaa komissiota seuraamaan, heikentävätkö hätätukitoimien vaikutukset sen tavoitetta luoda tasapuoliset toimintaedellytykset pk-yrityksille. Lisäksi komitea kehottaa komissiota tarkastelemaan covid-19-kriisin vaikutusta jo kohonneeseen geopoliittisen epävakauteen. Kauppavirtojen ja toimitusketjujen keskeytyminen voi johtaa taloudellisen toiminnan palauttamiseen erityisesti sellaisen kriittisen infrastruktuurin kuin lääkinnällisten laitteiden alan kohdalla ja mahdollisesti tarjota tilaisuuksia ja haasteita pk-yrityksille ja alueille. Maksuvalmiusongelmista kärsivät pk-yritykset saattavat joutua hyväksymään strategisten ostajien tarjouksia, jolloin vaarana on ei-toivottu ulkomaisten omistajien jalansija talouteen.

49. odottaa komission noudattavan varovaisuutta, kun pk-yritysten ja Euroopan talouden edut ovat vaarassa näillä aloilla, kuten tehtiin esimerkiksi muutettaessa väliaikaisesti valtiontukisääntöjä. Paikallis- ja alueviranomaiset pysyvät valppaina ja jatkavat tietojen jakamista keskenään ja ylemmän tason viranomaisten kanssa, jotta voidaan oppia yhdessä reagoimaan oikeasuhtaisesti tähän ennennäkemättömään tilanteeseen.

50. korostaa, että komission on pidettävä mielessä pk-yritysten edut. Pk-yrityksillä ei tällä hetkellä ole vahvoja siteitä rahoitusjärjestelmään, koska ne ovat suurelta osin omarahoitteisia. Joillakin näistä yrityksistä on äkillisiä likviditeettiongelmaa, ja ne tarvitsevat kiireellisesti takaisinmaksettavaa ja/tai ei-takaisinmaksettavaa lainaa ensimmäistä kertaa olemassaolonsa aikana. Tämä koskee ensisijaisesti mikroyrityksiä, mutta voi vaikuttaa myös suurempiin perheyrityksiin.

51. kehottaa komissiota antamaan alueviranomaisille mahdollisuuden saada käyttöön EU:n rahoitusta elpymispaketista talouden uudelleenkäynnistämiseksi. Paikallis- ja alueviranomaisilla on parhaat mahdollisuudet arvioida pandemian jälkeiseen talouteen sopeutuvien pk-yritysten tarpeita.

52. korostaa, että poliittisten päättäjien ensisijaisena tavoitteena kaikilla tasoilla pitäisi olla yritysten taloudellisen vakauden ja selviytymiskyvyn parantaminen, ja varoittaa turvautumasta ehdotetuissa pk-yritysten tukitoimissa liikaa velkainstrumentteihin.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Paikallisdemokratiaan liittyvät haasteet Länsi-Balkanilla”

(2020/C 440/12)

Esittelijä:	Nikola DOBROSLAVIĆ (HR, EPP), Dubrovnik-Neretvan maakunnan johtaja
Viiteasiakirja:	EU:n neuvoston puheenjohtajavaltion Kroatian kirje (Kroatian ulko- ja eurooppaministeriltä Gordan Grlić Radmanilta Euroopan alueiden komitean puheenjohtajalle Karl-Heinz Lambertzille), A/00028

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Yleistä

1. antaa EU:n neuvoston puheenjohtajavaltiolle Kroatialle tunnustusta siitä, että se on pyytänyt käsillä olevaa lausuntoa. Euroopan alueiden komitea (AK) laatii näin ensimmäistä kertaa lausunnon, jossa tarkastellaan yksinomaan demokratiaan liittyviä haasteita Länsi-Balkanilla ja etenkin huomattavasti Länsi-Balkania laajemmalle levinnyttä ilmiötä eli kunnallisten hallintorakenteiden valtaamista omien etujen edistämiseksi (local state capture).
2. muistuttaa tarkastelleensa Euroopan komission laajentumispakettia vuosina 2018, 2019 ja 2020 antamissaan lausunnoissa ja kiinnittäneensä niissä erityistä huomiota paikallisdemokratian haasteisiin ja toimintatapaan Länsi-Balkanilla.
3. seuraa tarkkaan ehdokasmaiden edistymiskertomuksia ja on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio, Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat jatkuvasti sitoutuneet EU:n laajentumispolitiikkaan Länsi-Balkanilla. Komitea vahvistaa kantansa, että laajentuminen on sekä Länsi-Balkanin että Euroopan unionin poliittisten, taloudellisten ja turvallisuusintressien mukaista ja että kyseessä on geostrateginen investointi rauhaan, vakauteen, turvallisuuteen ja talouskasvuun kaikkialla Euroopassa. Komitea korostaa, että kaikkien ehdokasmaiden on täytettävä kaikki jäsenyyskriteerit.
4. pitää valitettavana, ettei Euroopan komissio yleisesti ottaen kiinnitä riittävästi huomiota paikallisdemokratiaan, oikeusvaltioperiaatteeseen ja vastuulliseen hallintotapaan paikallistasolla, olipa kyse komission omista suhteista Länsi-Balkanin kumppanivaltioihin tai erityisesti niiden yhdentymisestä EU:hun.
5. pitää tervetulleina edistysaskeleita, joita uudistustoimissa on saatu aikaan monissa Länsi-Balkanin maissa, mutta panee huolestuneena merkille, että eräissä maissa on edistytty vain vähän korruption torjunnassa, ihmisoikeuksien suojelussa, tiedotusvälineiden vapaudessa ja oikeuslaitokseen liittyvissä kysymyksissä. Kyseisillä aloilla on tietyissä tapauksissa havaittu taantumista, ja oikeusvaltioperiaate on ylipäättään heikentynyt.
6. huomauttaa, että paikallisdemokratialla on Länsi-Balkanilla monia haasteita, jotka usein ovat samankaltaisia tai jopa samanlaisia myös EU:n jäsenvaltioissa mutta jotka kuitenkin tulevat Länsi-Balkanilla huomattavasti selvemmin esiin. Näitä ongelmia kärjistävät lukuisat eri tekijät, joilla ei ole EU:ssa lainkaan tai juurikaan merkitystä, kuten aiempien aseellisten konfliktien perintö, ratkaisemattomat itsemääräämisoikeutta koskevat ja alueelliset kiistat, tiedotusvälineiden vapauden puuttuminen, kansanmurhan ja sotarikosten tunnustamatta jättäminen, suurvaltapyrkimykset, vihapuhe, ratkaisemattomat perustuslakikysymykset, alueen eri kansojen välinen epätasa-arvo ja perustuslainvastaiset vaalilainsäädännöt, vastuullisen hallintotavan puutteellinen noudattaminen ja luottamushenkilöiden ja hallitsevien puolueiden taipumus autoritaarisuuteen kaikilla hallintotasolla, suhteellisen heikko sosioekonominen kehitys, pääosin negatiivinen väestörakenteen kehitys sekä alikehittynyt kansalaisyhteiskunta ja heikko demokraattinen ja poliittinen kulttuuri.

7. korostaa olevansa vakuuttunut siitä, että paikallisdemokratian tila liittyy erottamattomasti demokratian tilaan valtiollisella tasolla ja että paikallistason kielteiset ilmiöt heijastavat usein valtiollisen tason ilmiöitä.

8. toteaa, että Euroopan alueiden komitea on osallistunut jatkuvasti Länsi-Balkanin prosessiin etenkin Länsi-Balkania käsittelevän työryhmänsä (joka tarkastelee Albaniaa, Bosnia ja Hertsegovinaa sekä Kosovoa (*)) sekä niiden kolmen neuvoo-antavan sekakomitean kautta, jotka tekevät tasapuolisen edustuksen pohjalta yhteistyötä tiettyjen Länsi-Balkanin maiden (Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Serbia) paikallis- ja alueyhteisöjen kanssa. Komitea huomauttaa, että nämä elimet ovat osoittautuneet hyödyllisiksi vaihdettaessa hyväksi todettuja käytänteitä ja pohdittaessa eri näkökohtia EU:n paikallis- ja alueviranomaisten edustajien ja niiden balkanilaisten kumppanien kesken. Molempien osapuolten kannalta kiinnostavista moninaisista aiheista käytävissä keskusteluissa erityisen merkittäviä aihepiirejä ovat liittymisneuvotteluja silmällä pitäen oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvät kysymykset ja vastuullinen hallintotapa. Komitea pahoittelee kuitenkin, että näissä Länsi-Balkanin maiden neuvoo-antavissa sekakomiteoissa poliittista moniarvoisuutta ei aina pystytä varmistamaan.

9. on tyytyväinen Euroopan neuvoston paikallis- ja aluehallintoasiain kongressin pyrkimyksiin edistää paikallisdemokratiaa Länsi-Balkanilla. Kongressin ja AK:n työ täydentävät toisiaan, minkä vuoksi AK haluaisi vahvistaa yhteistyötään kongressin kanssa tällä alalla.

10. muistuttaa, että Tonavan aluetta koskeva EU:n strategia, joka on yksi Euroopan unionin neljästä makroaluestrategiasta, käsittää myös kolme Länsi-Balkanin maata. Strategian ensisijaisena tavoitteena on ottaa kunnalliset ja alueelliset toimijat vahvemmin mukaan maiden ja alueiden väliseen yhteistyöhön. Siihen sisältyy myös toimijoiden tukeminen ja seuranta asianomaisten – demokraattisten – prosessien ja kansalaisyhteiskunnan puitteissa. Tämän vuoksi olisi vahvistettava yhteistyötä Tonavan aluetta koskevan EU:n strategian yhteydessä.

11. katsoo, että paikallisdemokratian haasteisiin lukeutuu erityisesti kunnallisten hallintorakenteiden valtaaminen, johon myös Euroopan komissio viittasi vuoden 2018 laajentumisstrategiassaan. Tällä tarkoitetaan kunnallishallintoa, jonka yksittäiset henkilöt tai ryhmät, joilla on riittävästi valtaa, ovat vallanneet kokonaan tai osittain omien etujensa edistämiseksi.

12. muistuttaa kunnallisten hallintorakenteiden valtaamiseen liittyvistä tärkeimmistä näkökohdista: manipuloidut ja osittain lainvastaiset julkiset hankinnat, viranhaltijoiden ja julkisten yritysten johtajien ja työntekijöiden nimittäminen, palkkaaminen ja uralla eteneminen muutoin kuin ansioiden pohjalta, oikeusviranomaisten painostaminen, paikallisviranomaisten kansalaisyhteiskunnan organisaatioille antaman tuen läpinäkymättömyys, paikallisyhteisöjen ja -viranomaisten toiminnan läpinäkymättömyys ja tähän liittyen usein paikallisten tiedotusvälineiden hallinta omistuksen tai mainosmäärärahojen keinoin, poliittisten puolueiden väärinkäyttö henkilökohtaiseen vaurastumiseen sekä paikallisyhteisöjen valtaaminen hyvä veli -verkostojen rakentamalla ja ylläpitämällä. Komitea korostaa, että nämä seikat aiheuttavat usein pettymystä kansalaisten parissa ja johtavat alhaiseen äänestysaktiivisuuteen paikallisvaaleissa ja sitä myötä demokratiavaajeen pahenemiseen paikallisdemokratiaa ajatellen.

13. varoittaa myös oikeusvaltion riittämättömästä tasosta ja hitaasta, tehottomasta, usein puolueellisesta ja toisinaan korruptoituneesta oikeuslaitoksesta, laajalle levinneestä ja syvälle juurtuneesta korruptiosta, jota monet kansalaiset pitävät etenkin kuntatason työpaikkoihin liittyen ja terveydenhuoltohenkilökunnan ja liikennepoliisin kanssa asioitaessa normaalina tai jopa väistämättömänä, edelleen voimissaan olevista etnisesti ja uskonnollisesti motivoituneista ja väkivaltaan valmiista ääriliikkeistä, paikallis- ja alueyhteisöjä koskevasta soveltumattomista lainsäädännöllisistä ja institutionaalista ratkaisuista sekä puutteellisesta toiminnan ja julkisen varainhoidon hajauttamisesta.

14. toteaa, että eräissä Länsi-Balkanin maissa poliittisen moniarvoisuuden puuttuminen tai vaaleilla valittujen, oppositiopuolueisiin kuuluvien luottamushenkilöiden painostaminen ja pelottelu paikallistasolla ovat paikallisdemokratian suurimpia haasteita näissä maissa.

(*) Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 (1999) ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

15. toteaa tässä yhteydessä, että "vallatuissa kunnissa" julkisilla hankinnoilla pyritään yleensä vahvistamaan paikallisen vallanpitäjän tai hyvä veli -verkostojen asemaa. Menettelytapa on yleensä seuraavanlainen: julkisten tarjouskilpailujen kiertäminen ja sopimusten tekeminen ilman tarjouskilpailua, tarjouskilpailujen julkaiseminen harvojen lukemissa julkaisuissa valittuna ajankohtana ja erittäin lyhyellä hakuajalla sekä tarjouskilpailun ehdot, jotka on laadittu tiettyä tarjoajaa silmällä pitäen. Etulyöntiaseman saanut tarjoaja ilmaisee hankintasopimuksen tekemisen jälkeen kiitollisuutensa paikalliselle vallanpitäjälle tai tämän edustajille maksamalla näille provision, joka on tietty prosenttiosuus hankinnan arvosta. Provisio on yleensä jo otettu huomioon hinnassa tarjousta jätettäessä, joten se ei alenna toimeksisaajan voittoa.

16. huomauttaa, että kunnallisten hallintorakenteiden valtaajat käyttävät henkilöstöpolitiikkaa tehokkaana välineenä erityisesti silloin, kun tarjolla on vain vähän hyviä työpaikkoja, ja kyseisillä alueilla asiantilaa on usein näin. Kunnallishallinnon uudet työntekijät ja paikallisten julkisten yritysten työntekijät rekrytoidaan monesti omasta suvusta tai poliittisen piirin tai liiketuttavien perheistä. Kyseeseen tulevat myös edustuksellisten elinten opposition edustajat sekä näiden puoliset ja lähisukulaiset. Tilanne saattaa johtaa jopa laittomiin hallinnon uudelleenjärjestelyihin, jotta uskollisia henkilöitä voidaan palkita "hyvästä työstä".

17. panee erittäin huolestuneena merkille, että säilyttääkseen valta-asemansa ja hallitakseen paikallisia resursseja paikalliset vallanpitäjät ja hyvä veli -verkostojen jäsenet luovat ja ylläpitävät usein tiiviitä suhteita valtiollisen ja paikallisen tason tuomareihin ja muihin oikeusviranomaisiin ja hankkivat oikeuslaitoksen vaikutusvaltaisille henkilöille tässä yhteydessä taloudellista hyötyä kunnan resurssien avulla. Vastineeksi oikeusviranomaiset vaikeuttavat paikalliseen valtaeliittiin liittyviä tutkimuksia ja oikeudenkäyntejä.

18. toteaa, että paikallisyhteisöjen tilanne kärjistyy henkilöresurssien menetyksen johdosta vielä entisestään. Monet asukkaat, erityisesti nuoret ja koulutetut, muuttavat muualle, mikä vaikeuttaa huomattavasti näiden kuntien kehitystä.

19. korostaa, että koska sukupuolten tasa-arvo on yksi EU:n peruseriaatteista, naisten oikeuksien vahvistamiseen ja heidän poliittisen osallistumisensa lisäämiseen tähtääviin toimiin on suhtauduttava vakavasti ja ne on toteutettava.

20. on täysin tietoinen siitä, että myös sääntöjenvastainen muuttoliike on niin sanotulla Balkanin reitillä sijaitseville paikallisyhteisöille huomattava taakka, sillä se vahvistaa niin kansalaisten kuin viranomaisten keskuudessa avuttomuuden tunnetta ja mielikuvaa instituutioiden epäonnistumisesta.

21. painottaa, että järjestäytyneet rikollisuus uhkaa turvallisuutta ja hyvinvointia paikallisyhteisöissä.

22. on tässä yhteydessä huolissaan myös siitä, että paikalliset vallanpitäjät hallitsevat tiedotusvälineitä ja valtiollisten instituutioiden paikallisyksiköitä.

23. toteaa, että vaikka kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ja tiedotusvälineet Länsi-Balkanilla suhtautuvat periaatteessa kriittisesti viranomaisiin kaikilla tasoilla, ne ovat usein riippuvaisia niistä sekä niiden myöntämistä avustuksista, verohelpotuksista ja toimitiloista. Taloudellisen tuen tai toimitilojen mielivaltainen käyttöön asettaminen tai epääminen on paikallistasolla tehokas kiristysväline, jonka avulla voidaan tukahduttaa kritiikkiä ja edistää klientelismia kansalaisyhteiskunnassa.

24. tähdentää, että Länsi-Balkanin vapauttaminen valtiollisten rakenteiden valtaamisesta kansallisella ja paikallisella tasolla hyödyttäisi huomattavasti alueen asukkaita, vahvistaisi taloutta ja yhteiskunnan demokratisoitumista sekä hillitsisi negatiivista väestörakenteen kehitystä ja erityisesti väestökatoa. Lisäksi se toisi Länsi-Balkanin maat lähemmäs Euroopan unionin jäsenyyttä.

25. on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio hyväksyi 6. helmikuuta 2020 uuden lähestymistavan Länsi-Balkanin maiden liittymisprosessiin, ja odottaa, että EU:n edustustojen ja Länsi-Balkanin maiden viranomaisedustajien välisiä suhteita tiivistetään edelleen oikeusvaltioperiaatteen, julkishallinnon uudistuksen, avoimuuden, ympäristönsuojelun, kilpailukyvyn ja alakohtaisten toimintapolitiikkojen aloilla.

26. on sitä mieltä, että näin saattaa avautua uusi mahdollisuus lähentää mahdollisia ehdokasmaita Euroopan unioniin ja että kyseisten maiden tulisi tässä yhteydessä puolestaan osoittaa suurempaa valmiutta korruption torjumiseen sekä oikeusvaltioperiaatteen ja julkisten varojen avoimen hallinnoinnin vahvistamiseen.

27. painottaa liittymisneuvotteluihin sovellettavan uuden lähestymistavan valossa erityisesti oikeusperiaatteen lujittamista, jotta voidaan puuttua tehokkaasti kunnallisten rakenteiden valtaamisen syihin ja seurauksiin.

28. toteaa, että paikallisten hallintorakenteiden valtaamisen jatkuminen siten, että poliittinen ja taloudellinen valta on vuosia tai vuosikymmeniä muutamien harvojen käsissä, vaikuttaa myös vaaleihin. Tilanne saa kansalaiset luopumaan poliittisesta osallistumisesta, ja siksi äänestysaktiivisuus on paikallisvaaleissa usein alhaisempi kuin valtiollisissa vaaleissa. Esimerkkeinä voidaan mainita vaalit, joita oppositiopuolueet ovat boikotoineet täysin, sekä Mostarin kuntavaalit, joita ei pidetty 11 vuoteen, mikä ei ole demokratiassa hyväksyttävää ja mistä on olemassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiassa "Baralija vs. Bosnia ja Hertsegovina" (30100/18) antama tuomio. Komitea kehottaa lisäksi EU:ta kiinnittämään tässä yhteydessä erityistä huomiota vaaliprosessien tarkkailuun.

29. pitää valitettavana, että osa kansalaisista, etenkin koulutetut ja taloudellisesti riippumattomassa asemassa olevat, tuntevat avuttomuutta ja poliittista välinpitämättömyyttä, kun taas toinen osa kansalaisista on klientelismien kautta sidoksissa vallanpitäjiin, jotka hankkivat heille työpaikkoja, lisäeläkkeitä, lasten päivähoitopaikkoja, uuden asfaltoidun tien kotiin jne. Tilanne on otollinen kunnallisten hallintorakenteiden valtaajille ja antaa heille mahdollisuuden pysyä vallassa sekä pahentaa paikallisdemokratian tilannetta edelleen.

Yleinen tausta

30. muistuttaa, että EU käynnisti vuonna 1999 vakautus- ja assosiaatioprosessin (SAP), joka muodostaa kehyksen EU:n ja alueen maiden välisille suhteille. Samaan aikaan laadittiin vakaussopimus, joka on laajempi aloite. Vakaussopimus korvattiin vuonna 2008 alueellisella yhteistyöneuvostolla. Eurooppa-neuvosto vahvisti vuonna 2003 huippukokouksessa Thessalonikissa, että kaikki vakautus- ja assosiaatioprosessin maat ovat mahdollisia EU:n jäsen ehdokkaita.

31. korostaa, että jäsenyysnäkömät vahvistettiin helmikuussa 2018 hyväksytyssä, Länsi-Balkanin maita käsittelevässä Euroopan komission strategiassa sekä EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksessa 17. toukokuuta 2018 annetussa Sofian julkilausumassa ja että aiheeseen paneudutaan seuraavassa EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksessa Zagrebissa Kroatiaassa 7. toukokuuta 2020.

32. toteaa, että EU:n edustustojen verkostolla on osana Euroopan ulkosuhdehallintoa keskeinen rooli tarkkailtaessa kunnallisten hallintorakenteiden valtaamiseen liittyvää kehitystä ja raportoitaessa siitä erityisesti korruption sekä vapaiden ja rehellisten paikallisten ja valtiollisten vaalien esteiden osalta.

33. tähdentää, että Euroopan alueiden komitealla on tärkeä rooli Länsi-Balkanin kumppanimaiden ja muiden maiden kanssa tehtävässä yhteistyössä ja se on osaltaan edistänyt paikallisdemokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja vastuullisen hallintotavan vahvistamispyrkimyksiä ennen kaikkea tukemalla kunnallishallinnon uudistuksia ja paikallista talouskehitystä.

Toimintasuosituksia

34. on vakuuttunut siitä, että kolme neuvoa-antavaa sekakomiteaa, jotka Euroopan alueiden komitea on perustanut Montenegron, Pohjois-Makedonian ja Serbian kanssa, sekä Länsi-Balkania käsittelevä työryhmä komiteassa ovat tärkeimmät välineet kyseisten toimien toteuttamiseksi, ja että niitä tulisi hyödyntää edelleen paikallisdemokratian myönteisen kehityksen tukemiseen Länsi- Balkanilla.
35. suositaa, että Euroopan komissio tiiviissä yhteistyössä Euroopan alueiden komitean ja Euroopan parlamentin kanssa edistää aktiivisesti pyrkimyksiä ratkaista kunnallisten hallintorakenteiden valtaamisen muodostama ongelma Länsi-Balkanilla.
36. ehdottaa, että EU:n toimielimet antavat lisätukea sidosryhmille, jotka ovat päättäväisesti sitoutuneet edistämään paikallisdemokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta, esimerkiksi riippumattomille voittoja tavoittelemattomille organisaatioille, jotka seuraavat ihmisoikeustilannetta, avoimuutta ja korruptiota julkishallinnossa (watchdog organisations). Myös kuntaliitot Länsi-Balkanin maissa ovat tärkeitä toimijoita korruption torjunnassa ja demokratian vahvistamisessa paikallistasolla, ja ne voivat olla strategisia yhteistyökumppaneita.
37. kehottaa tekemään yhteistyötä myös muiden paikallistasolla toimivien kansainvälisten organisaatioiden (kuten IOM, UNDP ja Unicef) kanssa oikeusvaltioperiaatteen vahvistamiseksi, ihmisoikeuksien suojelemiseksi ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi.
38. kehottaa painokkaasti kaikkia EU:n toimielimiä tehostamaan Länsi-Balkanin maiden kansalaisille kohdistettua viestintää ja heihin luotuja yhteyksiä, jotta voidaan kehittää kumppanuutta ja synergioita pyrittäessä yhteiseen tavoitteeseen, johon kuuluvat tarvittavien uudistusten tehokas toteuttaminen, oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen ja demokraattisen yhteiskunnan rakentaminen. Komitea katsoo, että kunnallisten palvelujen tuottaminen on ala, missä kansalaiset havaitsevat paikallisdemokratian ja EU:hun lähentymisen edut. Alalla ilmenee usein myös korruptiota ja kunnallisten hallintorakenteiden valtaamista omien etujen edistämiseksi. Läpinäkyvyyttä ja avoimuutta alalla on parannettava ja on lisättävä palvelujen tarjonnasta järjestettäviä kansalaisille suunnattuja julkisia kuulemisia, joissa kiinnitetään erityistä huomiota kansalaisten tarpeisiin ja vaatimuksiin.
39. kehottaa tähän liittyen Euroopan komissiota kiinnittämään liittymisneuvotteluissa ja EU:n suhteissa Länsi-Balkaniin entistä enemmän huomiota edellä mainittuun epäsuotuisaan kehitykseen valtiollisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Tässä yhteydessä on tutkittava perusteellisesti kunnallisten hallintorakenteiden valtaamistapauksia, valvottava lainsäädännöllisten ja institutionaalisten ratkaisujen toteuttamista poliittisten päättäjien harkintavallan rajoittamiseksi taloudellisten ja henkilöresurssien alalla sekä edistettävä tiedotusvälineiden vapautta taloudellisin kannustimin ja koulutuspoliittisin toimin.
40. katsoo, että EU:n olisi Länsi-Balkanin suhteisiin soveltamisissaan kriteereissä otettava huomioon sikäläisen valtiollisen ja paikallisen tason todellinen tilanne eikä valvottava vain kriteerien muodollista täyttämistä, joka koskee ennen muuta kansallisen lainsäädännön mukauttamista EU:n säännöstöön. Kyseessä on kunnianhimoisempi toimintamalli, joka saattaa kuitenkin johtaa huomattavasti parempiin tuloksiin.
41. on sitä mieltä, että EU:n edustustoilla Länsi-Balkanilla, Euroopan alueiden komitealla ja mahdollisesti myös Euroopan talous- ja sosiaalikomitealla tulisi olla merkittävämpi rooli selvittäessä paikallisdemokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja vastuullisen hallintotavan todellista tilaa Länsi-Balkanilla. Tätä varten voitaisiin hyödyntää sekä suoria yhteyksiä paikallis- ja alueviranomaisiin ja opposition, liike-elämän, tiedemaailman ja kansalaisyhteiskunnan edustajiin että järjestäytyntä ja tuettua kansalaiskeskustelua.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Euroopan digitaalisen tulevaisuuden strategia ja datastrategia”

(2020/C 440/13)

Esittelijä:	Mark WEINMEISTER (DE, EPP), Hessenin osavaltion Eurooppa-asioista vastaava valtiosihteeri
Viiteasiakirjat:	Euroopan digitaalisen tulevaisuuden rakentaminen (COM(2020) 67 final) Euroopan datastrategia (COM(2020) 66 final) 5G:n turvallinen käyttöönotto EU:ssa – EU:n välineistön täytäntöönpano (COM(2020) 50 final)

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Tiivistelmä

1. korostaa, että digitalisaation on tuotava konkreettisia ja tuntuja etuja ihmisille ja että siksi digitaaliteknologian kehittämisessä on otettava huomioon myös oikeudelliset, yhteiskuntapoliittiset, sosiaaliset, ympäristöpoliittiset, kulttuuriset ja erityisesti eettiset näkökohdat.
2. huomauttaa, että digitalisaatio on monialainen kysymys, joka kattaa kaikki talouden ja elämän alat ja muuttaa niitä kestäväällä tavalla. Tämä tarkoittaa, että ainoastaan monialainen digitalisaatio avaa täysin uusia mahdollisuuksia murroksellisille liiketoimintamalleille sekä innovatiivisille digitaalisille palveluille ja tuotteille. Komitea muistuttaa, että erityisesti startup-yrityksillä on tärkeä rooli Euroopan digitaalisessa innovoinnissa.
3. korostaa paikallis- ja alueviranomaisten tärkeää panosta EU:n digitaalistrategian käytännön toteutuksessa erityisesti ”älykkäissä kaupungeissa” ja ”älykkäillä alueilla” ja samalla paikallishallinnon merkitystä datan saatavuuden varmistamisessa.
4. kiinnittää erityistä huomiota tarpeeseen tukea kansalaisten ja yritysten, erityisesti pk-yritysten, sekä julkisen sektorin valmiuksien kehittämistä. On olemassa moninaisia mahdollisuuksia hyödyntää työelämän digitalisaatiota työn kuormituksen vähentämiseksi ja ihmisarvoisen työn edistämiseksi ja samalla talous- ja sosiaalijärjestelmien häiriönsietokyvyn parantamiseksi.
5. korostaa, että digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet yhteiskunnallisten, ilmasto- ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa sekä tietyissä kriisitilanteissa – kuten nykyisessä covid-19-kriisissä on käynyt ilmi – ovat erityisen tärkeitä koulutuksen, työelämän, talouden ja toimivan hallinnon kannalta.
6. korostaa, että eurooppalaisia arvoja ja eettisiä sääntöjä sekä sosiaalisia ja ympäristönormeja on noudatettava myös digitaalialalla. EU:n tuleekin aktiivisesti edistää näitä eurooppalaisia arvoja ja eettisiä sääntöjä maailmanlaajuisesti.

7. korostaa yksilöllisen ja yleiseurooppalaisen datasuvereniteetin merkitystä. Tämä on sitäkin tärkeämpää, kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimen 16. heinäkuuta 2020 antama tuomio (asia C-311/18), jolla kumottiin Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välinen Privacy Shield -järjestely. Komitea kehottaakin komissiota selventämään mahdollisimman pian kyseisen tuomion vaikutuksia, sillä yritykset tarvitsevat oikeudellisesti turvattuja datavirtoja myös Euroopan unionin rajojen ulkopuolella.

8. katsoo, että digitaalinen koheesio on tärkeä lisäolttavuus SEUT-sopimuksessa kirjatulle perinteiselle taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen koheesio-käsitteelle.

Digitalisaatio ja siihen liittyvät mahdollisuudet

9. yhtyy EU:n digitaalipakettiin sisältyvän kolmen tiedonannon perustana olevaan komission näkemykseen, jonka mukaan digitaalitekniikka johtaa perusteellisiin muutoksiin kansalaisten jokapäiväisessä elämässä ja vaikuttaa siten myös jäsenvaltioihin, alue- ja paikallisviranomaisiin ja yrityksiin.

10. näkee datan kasvavan merkityksen ja sen luomat mahdollisuudet ja korostaa tarvetta suojella kansalaisia ja yrityksiä kaikilta datan jakamisesta, prosessoinnista ja tallentamisesta johtuvilta uhilta. Komitea on samaa mieltä siitä, että ei ole olemassa helppokäyttöisiä teknisiä välineitä ja standardeja yksityisyydensuojaa koskevien oikeuksien toteuttamiseksi yksinkertaisella tavalla.

11. pitää myönteisinä toimenpiteitä, joilla autetaan Eurooppaa ottamaan johtoasema ja luomaan kestävä kasvua ja vaurautta siirryttäessä kohti tervettä maapalloa ja digitaalista maailmaa, samalla kun ylläpidetään yhteisiä eurooppalaisia arvoja ja niihin perustuvaa vankkaa oikeudellista kehystä tietosuojan, perusoikeuksien, turvallisuuden ja kyberturvallisuuden osalta.

12. toteaa, että tekoälyn tukemat palvelut ja muut innovatiiviset tietojenkäsittelyyn, digitalisaatioon ja prosessien automatisointiin liittyvät teknologiat voivat synnyttää valtavia mahdollisuuksia kuluttajille ja palveluntarjoajille mutta myös haasteita algoritmien syrjimättömyyden, läpinäkyvyyden ja perusteltavuuden vastuulliseen takaamiseen, vastuuseen ja yksityisyyden suojaan liittyen, ja korostaa siksi, että digitalisaatio sekä tekoälyn ja muiden uusien digitaalitekniikoiden käyttö on toteutettava vastuullisesti. Komitea katsoo myös, että nykyisiä merkittävässä markkina-asemassa olevien alustojen vastuuta koskevia poikkeuksia olisi tarkistettava eurooppalaisten arvojen pohjalta. Tämä koskee erityisesti sellaisia alustoja, joiden liiketoimintaa säätelee EU:n ulkopuolinen maa. Perusoikeuksien kannalta kriittisiin algoritmijärjestelmiin tulisi lisäksi soveltaa EU:n markkinoiden sijaintia koskevaa periaatetta.

13. kiinnittää koronakriisin yhteydessä huomiota digitalisaation tarjoamiin mahdollisuuksiin, kuten etätöhyön ja etäkoulutukseen, ja painottaa, että koronakriisin ja siihen liittyvien kontaktirajoitusten yhteydessä digitaalisovellukset ja -infrastruktuuri ovat auttaneet merkittävästi pitämään julkishallintoa yllä myös odottamattomina kriisiaikoina.

14. katsoo, että tämä tarjoaa hyvän lähtökohdan vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpanon edistämiseksi digitaalitekniikan avulla.

15. korostaa, että ennusteiden mukaan digitaalisovellusten hiilidioksidipäästöt saattavat jo vuoteen 2025 mennessä ylittää maailmanlaajuisen ajoneuvoliikenteen päästöt. Arvioiden mukaan pelkästään viestintä- ja tietoliikennealan osuus sähkönkulutuksesta on 5–9 prosenttia ja kaikista päästöistä maailmanlaajuisesti yli 2 prosenttia. Toisaalta digitaaliset ratkaisut voivat tukea ekologista siirtymää. Esimerkiksi ympäristöön liittyvä data mahdollistaa uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämistä, uudelleenmetsittämistä ja jätteiden syntymisen ehkäisemistä edistävien ratkaisujen kehittämisen. Jotta asiakkaat voivat tehdä kestäväpohjaisia kulutus päätöksiä, voitaisiin kiertotaloudessa harkita sitä mahdollisuutta, että verkkokauppiat sitoutuvat noudattamaan ympäristönsuojelukriteereitä hakualgoritmeissaan tai että otetaan käyttöön ”tuotepassi”, joka voisi sisältää tietoja tuotteen toimitusketjun materiaali- ja ilmastoalan jäljestä.

16. korostaa, että myös kriisin aiheuttamat taloudelliset haasteet huomioon ottaen digitalisaation edistämistä ja siihen liittyviä investointeja ei saa laiminlyödä vaan päinvastoin: merkittävät julkiset ja yksityiset investoinnit digitalisaatioon ovat tehokkain tapa saada EU:n talous uudelleen nousuun.

Visio digitaaliyhteiskunnasta

17. on huolissaan siitä, että esityksessä monivuotiseksi rahoituskehikseksi on esitetty leikkausta Digitaalinen Eurooppa -ohjelman rahoitukseen. Rahoituksen vähentämisellä saattaa olla vaikutuksia ohjelman toimintaan;

18. pitää myönteisenä komission pyrkimystä avata digitaalitekniikan avulla kansalaisille mahdollisuuksia kehittyä, tehdä vapaita ja turvallisia valintoja ja osallistua yhteiskuntaan, sekä luoda puitteet, joissa yritykset voivat kehittää innovointia, kilpailua ja yhteistyötä oikeudenmukaiselta pohjalta.

19. korostaa kvanttilaskennan tarjoamia mahdollisuuksia ja kiinnittää huomiota nykyisiin eurooppalaisiin aloitteisiin tällä alalla, kuten kvanttitekniikoiden lippulaivahankkeeseen. Komitea kehottaa lisäksi tukemaan jatkuvasti kvanttitutkimushankkeita EU:ssa, jotta voidaan saavuttaa maailmanlaajuinen johtoasema kvanttitekniikoiden tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämisessä.

20. toteaa, että datataloudella on yhä tärkeämpi taloudellinen rooli meneillään olevan digitalisaation yhteydessä ja että se on niin muodoin keskeinen väline tulevan lisäarvon luomisen kannalta.

21. kannattaa Euroopan datavetoisen talouden kohdennettua kehittämistä ja lisäämistä ja teknologisen riippumattomuuden saavuttamista, myös asiaankuuluvalla teollisuuspoliittisella osallistumisella eurooppalaisten johtavien yritysten tukemiseen.

22. korostaa henkilötietojen ja muiden kuin henkilötietojen erottamista toisistaan, niiden erilaisia käyttötarkoituksia sekä niihin liittyviä erilaisia oikeudellisia kehyksiä ja käytäntöjä.

23. korostaa avoimen lähdekoodin mahdollisuuksien merkitystä tarjonnan monipuolistamisessa ja hallintojen, yritysten ja kansalaisten teknologisen riippumattomuuden vahvistamisessa sekä niiden eurooppalaisten avoimen lähdekoodin yhteisöjen tukemista, joissa yritykset ja julkishallinto tekevät yhteistyötä.

Luotettavat infrastruktuurit ja digitaalinen perusta

24. korostaa matkaviestinnän viidennen sukupolven (5G) sosiaalista ja taloudellista merkitystä ja vaatii, että ryhdytään valvuttamistoimiin, jotka pohjautuvat teknologioiden avoimeen arviointiin, jotta varmistetaan, että kansalaiset ymmärtävät digitaalisen infrastruktuurin tarjoamat edut ja haitat, myös ympäristö- ja terveysvaikutuksia koskeviin tutkimuksiin liittyen, eivätkä joudu valeutisten uhreiksi.

25. korostaa, että tarvitaan kattavaa lähestymistapaa 5G-verkkojen turvallisuuden ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi, ja huomauttaa, että EU:n yhteiset toimet ovat hyödyllisiä ja että yhteinen eurooppalainen vähimmäisturvallisuusnormi tuo myönteisiä kokonaisvaikutuksia.

26. panee merkille välineistön täytäntöönpanemista koskevan toimintatavan, jossa otetaan huomioon tavoite varmistaa monipuolinen ja tulevaisuuteen suuntautuva 5G-toimitusketju ja välttää toimittajariippuvuus (*lock-in*).

27. kehottaa jäsenvaltioita soveltamaan turvallisia 5G-verkkoja koskevaa EU:n välineistöä, jotta varmistetaan Euroopan kyberturvallisuus ja suojellaan Euroopan geopoliittisia intressejä tiedustelun ja vakoilun uhalta, joka liittyy kolmansien maiden teknologialla toimivien 5G-verkkojen käyttöönottoon.

28. kannattaa kuituoptiikkaa välttämättömänä digitaalisena infrastruktuurina ja peruspalveluna, jonka pitäisi olla Euroopan unionissa kaikkien ihmisten käytettävissä erityisesti niillä maaseutualueilla, minne on vaikeaa saada muuta teknologiaa.

29. ei voi täysin tukea näkemystä, jonka mukaan Euroopan tietostrategia voi tukeutua kukoistavaan ekosysteemiin. Komitea katsookin, että nimenomaan startup-yritysten tukeminen vaikuttaa erityisen tärkeältä strategian täytäntöönpanon kannalta – eikä pelkästään nykytilanteen vuoksi.
30. suhtautuu myönteisesti ilmoitukseen investoida eurooppalaisia data-avaruuksia ja federoituja pilvi-infrastruktuureja koskevaan suuren vaikutuksen hankkeeseen.
31. muistuttaa tässä yhteydessä ”älykkäiden kaupunkien” ja startup-yritysten merkityksestä innovoinnin edistäjinä ja niiden tukemisen tärkeestä.
32. suhtautuu myönteisesti suunnitelmiin laatia jäsenvaltioiden kanssa yhteisymmärryspöytäkirjoja pilviresurssien federoinnista ja luoda EU:n pilvipalvelujen sääntökirja.
33. katsoo, että tietojen saatavuutta ja käyttöä koskevien toimien epäjohtomukaisuus saattaa johtaa sisämarkkinoiden hajaantumiseen, joten tätä on ehdottomasti vältettävä.
34. korostaa tietojen saatavuutta ja käyttöä koskevien monialaisten toimenpiteiden merkitystä, suhtautuu myönteisesti yksityiskohtaisen ennakkosääntelyn välttämiseen joustavan lähestymistavan varmistamiseksi ja kehottaa jäsenvaltioita huolehtimaan nykyisen sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin asianomaisten säännösten mukaisesti jatkossakin yleisen edun suojaamisesta, yleishyödyllisten palvelujen turvaamisesta, kilpailun vääristymisen välttämisestä ja julkishallinnon tehokkuudesta.
35. huomauttaa kuitenkin, että erityisesti paikallis- ja alueviranomaisiin kohdistettujen asiaa koskevien vaatimusten tulisi olla suhteellisia ja niiden laatimisessa on otettava huomioon täytäntöönpanotoimien aiheuttama taakka.

Ihmiset digitaalisessa maailmassa

36. toteaa, että digitalisaation tukemiseen, mikä tarkoittaa korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten, startup-yritysten, pk-yritysten mutta myös alueiden ja nimenomaan ”älykkäiden alueiden” tukemista, ja erityisesti yhteisten huipputasoin digitaalisten valmiuksien ja siten Euroopan teknologisen riippumattomuuden rakentamiseen tarvitaan merkittävää julkista rahoitusta.
37. painottaa, että unionin sääntelyssä on aina otettava huomioon tae kunnallisesta ja alueellisesta itsehallinnosta, joka on vahvistettu primaarioikeudessa SEU-sopimuksen 4 artiklan 2 kohdassa. Johdetun oikeuden mukainen paikallis- ja/tai alueyhteisöjen velvoite jakaa tietoja heikentäisi tätä taetta ja on sen vuoksi suljettava pois.
38. pitää välttämättömänä, että tällaiset resurssit on sisällytetty EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen, ja koronakriisin seurauksista selviämiseen liittyvistä mahdollisista haasteista huolimatta kehottaa asettamaan ne saataville, erityisesti Digitaalinen Eurooppa -ohjelman kautta;
39. kannattaa sitä, että moniarvoisuuden edistämisen nimissä radio- ja televisiolähetystyksiä digitalisoidaan nopeasti lisää.
40. korostaa, että digitaalisten tuotteiden ja palvelujen turvallisuus on keskeinen luottamusta rakentava, ja niin ollen niiden käyttöönoton onnistumista edesauttava tekijä, sekä muistuttaa tarpeesta ottaa Euroopan unionin kyberturvallisuusvirasto (ENISA) mukaan toimintaan ja tukee tehokkaampaa yhteistyötä jäsenvaltioiden ja tarvittaessa niiden alueiden kyberturvallisuustutkimuslaitosten välillä.
41. korostaa, että digitaaliset taidot ovat olennaisen tärkeitä sekä työmarkkinoilla vallitsevaan kysyntään vastaamiseksi – erityisesti massadatan ja analysoinnin osaamisaloilla, jotta tekoälyä hyödyntävien palvelujen potentiaali saadaan käyttöön – että eurooppalaisten talous-, sosiaali- ja koulutusjärjestelmien häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi ja sen varmistamiseksi, että ihmiset voivat digitalisaatiota onnistuneesti hyödyntäen osallistua asianmukaisesti yhteiskunnan toimintaan iästään ja asuinpaikastaan riippumatta.

42. korostaa koulutuksen merkitystä digitaalisessa maailmassa, ennen kaikkea digitaalista lukutaitoa eli medialukutaitoa myös oppilaitosten ulkopuolella, jotta kaikki voivat olla täysivaltaisesti mukana digitalisaatiossa.

43. suhtautuu avoimesti ajatuksiin kehittää ”henkilötietojen data-avaruuksia”, jotka antavat yksilöille enemmän mahdollisuuksia kontrolloida, kuka voi saada ja käyttää tietoja, sekä tutkia mahdollisuutta vahvistaa yleisen tietosuojasetuksen 20 artiklassa yksilöille annettua siirto-oikeutta.

44. kehottaa komissiota jatkamaan toimiaan riittävän yksityisyyden suojan varmistamiseksi ja erityisesti pyrkimään siihen, että suunniteltu sähköisen viestinnän tietosuojaa koskeva asetusta hyväksytään nopeasti, jotta vältetään epä johdonmukaisuuksia asiaankuuluvassa sääntelykehikössä ja lisätään oikeusvarmuutta.

45. kehottaa tässä yhteydessä myös Euroopan unionin neuvostoa huolehtimaan avoimuudesta ja siten oikeusvarmuudesta.

46. korostaa, että EU:n tulevaan pk-yritysstrategiaan on sisällytettävä toimenpiteitä, joilla kehitetään pk-yritysten ja startup-yritysten valmiuksia, jotta ne voivat hyödyntää täysimääräisesti datavetoisten liiketoimintamallien tarjoamia monia mahdollisuuksia.

47. kannattaa eurooppalaisten digitaali-innovointikeskittymien (*European Digital Innovation Hubs*) suunniteltua ja koordinoitua perustamista ja edistämistä. Komitea kannustaa tässä yhteydessä käymään varhaisessa vaiheessa tiivistä vuoropuhelua komission sekä jäsenvaltioiden ja erityisesti alueiden kesken ja korostaa, että avoin ja ymmärrettävä valintaprosessi sekä Euroopan alueiden yhtäläiset mahdollisuudet ovat olennaisen tärkeitä seikkoja.

Eurooppalainen digitaalinen arvoyhteisö

48. toteaa, että data on digitaalisten tuotteiden, palvelujen ja liiketoimintamallien ja siten myös Euroopan talouskehityksen perusta ja että se voi parantaa yksilöiden, yritysten, organisaatioiden, hallintotoimien ja poliittisten päättäjien päätöksenteon perusteita.

49. varoittaa, että pelkästään tietoihin perustuvat päätökset, erityisesti automatisoidun käsittelyn yhteydessä, eivät voi aina olla asianmukaisia ja oikeasuhteisia, ja siksi niitä on aina punnittava kokonaiskontekstissa.

50. korostaa, että digitaalisen yhteiskunnan olisi oltava osallistava, oikeudenmukainen ja kaikkien ulottuvilla ja että ihminen on asetettava sen keskipisteeseen.

51. kehottaa toteuttamaan tehokkaita toimenpiteitä kansalaisvapauksien ja demokratian puolustamiseksi yhä digitalisoiduimmalla aikakaudella, mukaan lukien jatkuvan digitaalisen valvonnan riskin vähentäminen ja digitaalisen disinformaation, disinformaatiokampanjoiden, vihapuheen ja syrjinnän, erityisesti rasmin, torjunta riippumatta siitä, ovatko nämä kielteiset ilmiöt peräisin EU:sta vai sen ulkopuolelta.

52. toteaa, että digitaalitekniikka ja datavetoiset ratkaisut ovat tärkeitä keinoja vastata yhteiskunnallisiin, kehityspoliittisiin sekä ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaan liittyviin haasteisiin ja että ne ovat siksi merkityksellisiä myös vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden, kuten YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamisen kannalta.

53. suhtautuu myönteisesti kiertoelektroniikkaa koskevaan aloitteeseen ja aloitteisiin, joilla pyritään saamaan aikaan ilmastoneutraalit, erittäin energiatehokkaat ja kestävyysajattelun mukaiset datakeskukset viimeistään vuonna 2030.

54. huomauttaa, että nämä haasteet ovat sidoksissa toisiinsa ja tarjoavat mahdollisuuksia Euroopan johtoaseman saavuttamiselle.

Data talouden digitaalisena käyttövoimana ja päätöksenteon perustana

55. on samaa mieltä siitä, että eurooppalainen tietostrategia on ja että sen olisi jatkossakin oltava ihmiskeskeinen. Digitaalisessa politiikassa tulee näin ollen tarkkailla strategian vaikutuksia ja punnita kehityksen hyötyjä ja haittoja sekä tarvittaessa puuttua siihen ohjaavasti.

56. yhtyy näkemykseen, että tietojen käyttö on erittäin tärkeää yleisen edun kannalta, jotta voidaan reagoida hätätilanteisiin (epidemiat, luonnonkatastrofit), ymmärtää paremmin ympäristön pilaantumista ja ilmastonmuutosta ja puuttua niihin kohdenetusti sekä parantaa rikollisuuden torjuntaa ja terrorismilta suojautumista.

57. kannattaa yhteisten eurooppalaisten data-avaruuksien kehittämistä strategisilla sektoreilla ja yleishyödyllisillä toimialoilla ja korostaa, että joustavan toiminnan mahdollistamiseksi uusia data-avaruuksia tulisi pystyä kehittämään myöhemminkin.

58. kannattaa eurooppalaisiin sääntöihin ja arvoihin perustuvaa yhtenäistä eurooppalaista data-avaruutta, jotta voidaan vähentää liiallista riippuvuutta muualla luoduista digitaalisista ratkaisuisista.

59. kehottaa komissiota vahvistamaan edelleen Euroopan teknologista riippumattomuutta keskeisissä mahdollistavissa teknologioissa ja infrastruktuureissa.

60. korostaa, että on tärkeää käyttää tietoja näyttöön perustuvan päätöksenteon mahdollistamiseksi ja julkisten palvelujen parantamiseksi tietosuojan, turvallisuuden ja eettisten normien puitteissa.

61. on samaa mieltä siitä, että tiedon yhteentoimivuus (esimerkiksi standardien avulla) ja tietojen laatu ovat ratkaisevan tärkeitä, ja pitää siksi myönteisenä asianmukaisten organisatoristen lähestymistapojen ja rakenteiden kehittämistä.

62. painottaa verkkopohjaisen alustatalouden seurantakeskuksen asiantuntijaryhmän tilanneselvitystä⁽¹⁾ taloudellisista indikaattoreista ja alustatalouden arvioinnista. Selvityksen mukaan alustatalouden yritysten taloudellisen roolin ja käyttäytymisen monia näkökohtia koskevan tiedon puute on haaste poliittisille päättäjille ja tutkijoille. Asiantuntijat vaativat oikeutetusti myös alustatalouden seuranta erityisesti seuraavien seikkojen osalta: alustojen taloudellinen merkitys, alustojen valta käyttäjiinsä nähden ja avoimuutta koskevat säännökset.

63. muistuttaa, että standardeja laadittaessa on pidettävä mielessä yhteensopivuus paikallis- ja alueviranomaisten olemassa olevien tietotekniikkaympäristöjen kanssa.

64. on samaa mieltä siitä, että eurooppalaisia pilvipalveluoperaattoreita on vähän ja että riippuvuus ulkoisista palveluntarjoajista on erittäin suuri.

65. yhtyy komission kantaan, jonka mukaan pilvipalvelujen käyttö on vähäistä erityisesti Euroopan julkisella sektorilla ja että muun muassa mahdollisuuksia tietoteknisten kustannusten vähentämiseen jää sen vuoksi hyödyntämättä.

66. korostaa, että on tärkeää investoida tulevaisuuden teknologioihin, mm. tekoälyyn, hajautetun tilikirjan teknologiaan (lokkoketjuihin) ja kvanttitietokoneisiin. Tämä edellyttää ennen kaikkea ponnistuksia tutkimus- ja kehittämistoiminnassa.

67. huomauttaa tässä yhteydessä, että eri pilvipalvelujen yhteentoimivuudessa ja viranomaisten teknisten menettelyjen kehittämisessä pilvipalveluja varten esiintyy puutteita.

68. pitää tervetulleena aikomusta varmistaa, että tiettyjen verkkoalustojen systeeminen rooli ja niiden hankkima markkinavoima eivät vaaranna markkinoiden oikeudenmukaisuutta ja avoimuutta.

⁽¹⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-expert-group-publishes-progress-reports-online-platform-economy>

69. katsoo, että verkkoalustojen työntekijöiden työoloja on säänneltävä, jotta tällaisen työn tekijöille varmistetaan asianmukaisella tavalla sosiaaliturva ja riittävä toimeentulo. Komitea onkin tyytyväinen komission aikomukseen julkaista aloite verkkoalustojen työntekijöiden työolojen ja -ehtojen parantamiseksi, mutta kehottaa aikaistamaan sen vuodesta 2021 vuoteen 2020. Erityisesti koronapandemian aikana on tullut ilmi, että useat verkkoalustat hyötyvät taloudellisesti rajoitustoimenpiteistä, mutta alustatyöntekijät ovat edelleen epävarmoissa työsuhteissa.

70. panee tyytyväisenä merkille Euroopan tason työmarkkinaosapuolten digitaalisen siirtymän edistämiseksi tekemän sopimuksen ⁽²⁾, jonka myötä digitalisaatiokehitykseen ja sen mukanaan tuomiin työhön ja työntekijöihin sekä yleisesti yritysten toimintatapaan kohdistuviin vaikutuksiin voidaan vaikuttaa yhdessä.

71. vahvistaa, että sitä, mikä on kiellettyä internetin ulkopuolella, ei voida myöskään sallia internetissä, ja toteaa tässä yhteydessä, että verkkoalustojen ylläpitäjien roolia ja velvollisuuksia olisi selkeytettävä.

72. pitää valitettavana, että digitaalisessa maailmassa, jossa ei ole rajoja, muutamit yritykset, joilla on suurin markkinaosuus, tuottavat suurimman osan lisäarvosta datavetoisessa taloudessa, että vanhentuneiden yhtiöverosääntöjen vuoksi näitä voittoja ei usein veroteta siellä, missä ne syntyvät, ja että tämä vääristää kilpailua.

73. kehottaa digitaalisen alustatalouden nykyiset verkostovaikutukset huomioon ottaen tarkastelemaan, olisiko unionin kilpailulainsäädäntöä kehitettävä edelleen ja miten se olisi tehtävä.

74. huomauttaa, että digitalisaatio luo yhtäläisiä haasteita kaikilla Euroopan alueilla, mikä edellyttää hyvin yhdenmukaisia strategioita haasteiden ratkaisemiseksi, ja kehottaa siksi ottamaan tämän huomioon monialaisia strategioita laadittaessa.

75. kehottaa yksinkertaistamaan EU:n rahoituksen saantiin liittyviä menettelyjä, jotta tavoitettaisiin mahdollisimman monta yritystä, korkeakoulua ja tutkimuslaitosta ja kannustettaisiin niitä osallistumaan aktiivisesti digitalisaation muokkaamiseen.

76. huomauttaa, että tämä koskee yhtä lailla ”älykkäitä kaupunkeja ja alueita”.

77. on samaa mieltä siitä, että ei ole olemassa helppokäyttöisiä teknisiä välineitä ja standardeja yksityisyydensuojaa koskevien oikeuksien toteuttamiseksi yksinkertaisella tavalla.

78. korostaa, että on torjuttava toimittajariippuvuutta (lock-in) esimerkiksi esineiden internetin laitteiden osalta ja vahvistettava kuluttajien asemaa. Tässä yhteydessä on tärkeää antaa käyttäjille välineet ja keinot tehdä omat päätöksensä siitä, mitä heidän tiedoilleen tapahtuu.

Globaali Eurooppa

79. pitää myönteisenä, että komissio on sitoutunut edistämään Euroopan kansalaisten etuja ja eurooppalaisten yritysten yhtäläisiä mahdollisuuksia kansainvälisillä markkinoilla sekä eurooppalaisia arvoja kansainvälisessä liiketoiminnassa ja tietovirroissa.

80. on tyytyväinen siihen, että datan säilytys ja käsittely siirretään muista maista ja muilta alueilta Eurooppaan ja on tietoinen Euroopan alueiden erilaisista vahvuuksista, joita olisi käytettävä tässä perusteluina.

81. on tyytyväinen Euroopan komission ja jäsenvaltioiden aloitteisiin, joilla pyritään selkeyttämään ja yhdenmukaistamaan digitaalisen liiketoiminnan verotusratkaisuja kaikkien toimijoiden osalta, mukaan lukien toimijat, joiden liiketoimintaa määritellään EU:n ulkopuolella.

⁽²⁾ <https://bit.ly/2YptFYV>

Komission esittämien tiedonantojen arviointi

82. korostaa, että toimissa on keskityttävä Euroopan unionin vahvuuksiin. Esimerkkinä voidaan mainita tuotantoala, joka tarjoaa digitaaliteknologialle monenlaisia soveltamismahdollisuuksia, kuten teollisuus 4.0, tekoäly, robotiikka, materiaalia lisäävä valmistus, optiikka ja sensorit sekä esineiden internet.

83. kehottaa arvioimaan yksityiskohtaisesti oikeudenmukaista ja kilpailukykyistä taloutta koskevien keskeisten ehdotettujen toimenpiteiden vaikutuksia Euroopan datastrategiaan, EU:n kilpailusääntöjen soveltuvuuden meneillään olevaan arviointiin ja uudelleentarkasteluun, sääntelytoimenpiteisiin ja teollisuusstrategiaan. Tämä koskee erityisesti sellaisen kehityksen luomista, jolla varmistetaan asianmukainen, kilpailukykyinen ja turvallinen digitaalinen rahoitus ja yhtiöverotus 21. vuosisadalla.

84. toistaa, että alueiden digitalisaatio edellyttää koordinoitua ja yhteisesti sovittua strategista lähestymistapaa, joka ulottuu pidemmälle kuin pelkkä digitaalisen infrastruktuurin ja yhteyksien tarjoaminen.

85. kehottaa laatimaan kattavan, koulutusta koskevan puiteohjelman, jolla puututaan data-asiantuntijoiden ja dataosaamisen puutteisiin EU:ssa.

86. kehottaa laatimaan startup-yritysten ja muiden yritysten tukiohjelmaa – eikä pelkästään nykytilanteen vuoksi – sillä muutoin tietostrategiaa ei voida panna täytäntöön.

87. kehottaa laatimaan aloitteen teknologisen riippumattomuuden vahvistamiseksi (esimerkiksi omien prosessorien ja verkkokomponenttien kehittäminen), jotta tarvittavan infrastruktuurin rakentaminen on turvattu ja sitä voidaan käyttää turvallisesti, ja pyytää varmistamaan asianmukaisen rahoituksen eurooppalaisille tutkimus- ja kehittämishankkeille.

88. toteaa, että kuvattujen haasteiden ja ehdotettujen toimien perusteella on tarpeen lisätä edelleen digitaalisen ympäristön selviytymis- ja palautumiskykyä ja riippumattomuutta, jotta uusimpien viestintästandardien tarjoamia mahdollisuuksia voidaan hyödyntää kestäväällä tavalla. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä huomiota kriittisen infrastruktuurin suojeleluun, jotta valtion toimintakyky sekä asukkaiden palvelut pystytään ylläpitämään kriisitilanteessa myös pitemmällä aikavälillä.

89. ehdottaa, että harkitaan lisätoimenpiteitä, jotka voivat johtaa energiatehokkuuden nopeaan parantamiseen, kasvihuonekaasujen vähentämiseen, digitalisaation parhaaseen mahdolliseen hyödyntämiseen ympäristö- ja ilmastosuojelussa sekä innovoinnin ja gigabittiyhteiskunnan ilmastoystävälliseen edistämiseen.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Valkoinen kirja tekoälystä – Eurooppalainen lähestymistapa huippuosaamiseen ja luottamukseen”

(2020/C 440/14)

Esittelijä:	Guido RINK (NL, PES), Emmenin kunnanhallituksen jäsen
Viiteasiakirja:	Valkoinen kirja tekoälystä – Eurooppalainen lähestymistapa huippuosaamiseen ja luottamukseen COM(2020) 65 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Yleistä

1. toteaa, että Euroopan komissio (jäljempänä ”komissio”) julkaisi 19. helmikuuta 2020 digitaalistrategiansa vuosiksi 2020–2025. Komissio esittää tekoälyä käsittelevässä valkoisessa kirjassa visionsa tärkeimmistä politiikkatoimista ja investoinneista tekoälyn alalla. Komission mukaan Euroopasta voi tulla maailmanlaajuinen suunnannäyttävä tekoälyn alalla.
2. toteaa, että tekoälyä käsittelevä valkoinen kirja liittyy tiedonantoihin ”Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa” ⁽¹⁾ ja ”Euroopan datastrategia” ⁽²⁾.
3. panee merkille, että komission tavoitteena on määrittää tekoälyn kehittämiseen ja käyttöön toimintatapa, joka on ihmiskeskeinen, eettinen, osallistava ja turvallinen ja joka kunnioittaa arvoja, joihin EU haluaa tulla yhdistetyksi.
4. huomauttaa, että valkoinen kirja tekoälystä jakautuu kahteen pääosaan: tekoälyn kehittämisen ja käyttöönoton edistäminen sekä eettisiä näkökohtia ja luotettavuutta koskeva sääntely.
5. on tyytyväinen asiakirjaan ”Valkoinen kirja tekoälystä – Eurooppalainen lähestymistapa huippuosaamiseen ja luottamukseen”. AK tunnustaa tekoälyä koskevan keskustelun merkityksen valmisteltaessa komission toimintapolitiittisia linjauksia tällä alalla. AK huomauttaa, että se olisi halunnut nähdä valkoisessa kirjassa korostettavan myös alue- ja paikallisviranomaisien roolia keskeisenä kumppanina, tuottajana, käyttäjänä sekä innovoinnin edistäjänä tekoälyn kehittämisessä.
6. muistuttaa tässä yhteydessä 6.–7. helmikuuta 2019 järjestetyssä täysistunnossa aiheesta ”Tekoäly” annetusta AK:n lausunnosta ⁽³⁾.
7. toteaa, että tekoäly on jo osa elämäämme, ja sillä on yhä tärkeämpi rooli yhteiskuntiemme muuttamisessa. Se tarjoaa suuria mahdollisuuksia eurooppalaiselle yhteiskunnalle, yrityksille ja kansalaisille. Tekoälyyn liittyvä innovointi ei hyödytä ainoastaan taloutta vaan edistää myös yhteiskunnallisten ja ympäristöön liittyvien haasteiden ratkaisemista.
8. katsoo, että tekoälyn soveltaminen on tärkeää paitsi valtiollisella tasolla myös ennen kaikkea paikallis- ja aluetasolla. Paikallis- ja alueviranomaisilla on oma roolinsa muun muassa tekoälyekosysteemien vaalimisessa hallintoalueillaan sekä tekoälyinvestointien edistäjinä ja tekijöinä.
9. tähdentää, että tekoäly on monimutkainen politiikanala, joka ei ole irrallaan muista. Se on kosketuksissa useisiin muihin komission harjoittamiin toimintapolitiikkoihin.

⁽¹⁾ COM(2020) 67 final.

⁽²⁾ COM(2020) 66 final.

⁽³⁾ SEDEC VI/046 (EUVL C 168, 16.5.2019, s. 11).

10. katsoo, että tekoälyä koskeva valkoinen kirja ja siitä juontuvat politiikkatoimet on syytä yhdistää tiedonantoon "Euroopan digitaalisen tulevaisuuden muokkaaminen" ja Euroopan datastrategiaa koskevaan tiedonantoon, jotka julkaistiin samanaikaisesti valkoisen kirjan kanssa. Valkoinen kirja olisi lisäksi aiheellista yhdistää useisiin muihin komission politiikanaloihin, kuten tiedonantoon "Uusi osaamisohjelma Euroopalle" ⁽⁴⁾ ja suositukseen unionin yhteisestä välineistöstä teknologian ja datan käyttöä varten covid-19-kriisin torjumiseksi ja siitä ulospääsemiseksi erityisesti mobiilisovellusten ja anonymisoidun liikkuvuusdatan käytön osalta ⁽⁵⁾.
11. korostaa, että AK:n suosituksia olisi tarkasteltava yhdessä näiden, EU:n poliittiseen päätöksentekoon liittyvien asiakirjojen kanssa siinä määrin kuin se on tarkoituksenmukaista.
12. on tyytyväinen komission toimintamalliin, joka on olennaisessa asemassa ihmiskeskeisen tekoälyn kehittämisessä, ja tavoitteeseen ottaa johtava rooli eettisiä normeja asetettaessa. Siihen liittyen komissio huomauttaa perustellusti, että tekoälyn hyödyt riippuvat suuren yleisön luottamuksesta tekoälyä kohtaan.
13. korostaa kuitenkin, että keskustelussa tulevista politiikkatoimista, joilla kyettäisiin lisäämään luottamusta tekoölyyn, olisi käsiteltävä myös kysymyksiä, jotka koskevat datan omistajuutta, algoritmeja, alustoja, yleisesti omaksuttujen arvojen varmistamista alustoilla ja sitä, kuka viime kädessä korjaa suurimman voiton tekoölysovelluksista ja kuka maksaa niistä hinnan (ja onko se yhteiskunnallisesti hyväksyttävää).
14. toteaa, että kun otetaan huomioon, että tekoäly vaikuttaa moniin muihin politiikanaloihin, on olemassa vaara, että näiden politiikanalojen välinen johdonmukaisuus hämärtyy ja että kyseiset politiikanalat alkavat kehittyä tyhjiössä.
15. ehdottaa, että komissio harkitsee etenemissuunnitelman ja lähestymistavan määrittämistä eri politiikanalojen välisen johdonmukaisuuden edistämiseksi.

Mahdollisuuksiin tarttuminen

16. painottaa, että unionin toimintapolitiikoilla olisi investoitava kansalaisten, julkishallinnon tahojen, osaamiskeskusten ja yritysten monialaisiin paikallisiin ja alueellisiin verkostoihin (näiden organisointiin ja edistämiseen) ja panostettava voimakkaasti niiden vahvistamiseen. AK katsoo, että komission ehdottamalla innovaatiokeskuksilla on tässä olennainen rooli.
17. toteaa, että tekoäly voi auttaa ratkaisemaan yhteiskunnallisia haasteita muun muassa seuraavilla aloilla: terveydenhoito (maailmanlaajuisen covid-19-kriisin torjunta on tärkein viimeaikainen esimerkki), turvallisuus, ilmasto, liikkuvuus ja liikenne, sosiaalinen tuki, huipputeknologiateollisuus, vähittäiskauppa, maatalous, matkailu ja julkiset palvelut.
18. kiinnittää huomiota siihen, että tekoälyllä on potentiaalia luoda uusia työpaikkoja ja uutta yrittäjyyttä. Komissio toteaa aiheellisesti, että tärkeä ennakoedellytys on se, että kansalaiset pystyvät luottamaan teknologiaan. Perusarvoihin nojaavan EU:n strategisen kehityksen pitäisi lisätä luottamusta ja kannustaa yrityksiä kehittämään tekoälyratkaisuja.
19. tähdentää tasapuolisten toimintaedellytysten merkitystä Euroopan markkinoilla. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) ja startup-yritysten mahdollisuuksiin hyödyntää tekoälyä. Ne ovat merkittävä paikallisen ja alueellisen talouden veturi. Euroopan digitaalinen innovointikeskittymillä ja tulevilla sääntelykehityksillä ja toimintapolitiikoilla on ratkaiseva rooli tekoälyn yhtäläisten käyttömahdollisuuksien edistämässä ja erityisesti tuettaessa mikro- ja pk-yritysten mahdollisuuksia käyttää tekoälyä.
20. ymmärtää, että komissio on sitoutunut hyödyntämään Euroopan vahvaa asemaa (nykyisillä) teollisilla ja ammatillisilla markkinoilla ⁽⁶⁾. Komitea korostaa, että tätä strategiaa ei tulisi toteuttaa paikallisten ja alueellisten ekosysteemien tuottavuuden, innovointikyvyn ja niiden DNA:n kustannuksella.

⁽⁴⁾ COM(2016) 381 final.

⁽⁵⁾ Suositus EU 2020/518.

⁽⁶⁾ Tekoälyä käsittelevän valkoisen kirjan luku 2.

21. painottaa, että paikallis- ja alueviranomaiset pyrkivät vastaamaan monenlaisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin näissä ekosysteemeissä. Niillä voi olla tärkeä rooli pyrittäessä nopeuttamaan innovoinnin vaikutusta näihin yhteiskunnallisiin haasteisiin.
22. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on parhaat edellytykset edistää suotuisan ympäristön luomista tekoölyyn tehtävien investointien lisäämiselle tulevina vuosina ja voimistaa luottamusta tekoölyyn kautta arvoketjujen eri osien. Tämä johtuu siitä, että ne ovat lähimpänä käytännön elämää ja pystyvät myötävaikuttamaan paikallisten monialaisten verkostojen kehkeytymiseen.
23. katsoo, että tarvitaan merkittävää EU:n tukea yksityisten ja julkisten investointien vauhdittamiseksi ja että Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta, Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta ja Euroopan rakenne- ja investointirahastoista olisi varattava käyttöön varoja paikallisten ekosysteemien tarpeisiin vastaamiseksi.
24. esittää näkemyksensä, että avustukset olisi suunnattava erillisille tekoölysovelluksille, jotka soveltuvat toiminnan laajentamiseen. Tekoölyn tarjoamien mahdollisuuksien maksimoimiseksi olisi edistettävä pienimuotoisia hankkeita ja rajoitettava näiden hankkeiden taloudellista rasiitetta, jotta paikallis- ja alueviranomaisten olisi houkuttelevampaa osallistua EU:n rahoittamiin hankkeisiin.
25. kannattaa valittua toimintatapaa eli tekoölyn kehittämistä digitaali-innovointikeskittymissä. Tässä yhteydessä digitaali-innovointikeskittymiä koskevissa avustuksissa olisi keskityttävä pääasiallisesti paikallisten ja alueellisten ekosysteemien edistämiseen.
26. on tyytyväinen siihen, että komissio on sitoutunut kehittämään tekoölyyn perustuvia tuotteita julkisella sektorilla (7).
27. katsoo kuitenkin, että panosta tekoölyn kehittämiseen julkisella sektorilla ei pitäisi rajoittaa jo entuudestaan koeteltuun tekoölyteknologiaan ennalta määritellyillä aloilla. Paikallis- ja alueviranomaisilla voi nimittäin olla tärkeä rooli (uuden) tekoölyteknologian nopeuttamisessa "kysynnän käynnistävänä asiakkaana" (*launching customer*).
28. ehdottaa, että komissio kehottaa kaikkia viranomaisia myös paikallis- ja aluetasolla tekemään julkisella sektorilla käyttöön otettavista tekoölyjärjestelmistä tarkat perusoikeusvaikutusten arvioinnit. Viranomaisten olisi etenkin kriisiaikoina vältettävä käyttämästä tekoölyyn perustuvaa valvontateknologiaa ennen kuin vaikutustenarvioinnin tulokset ovat tiedossa ja tarvittavat ratkaisut on toteutettu.
29. kehottaa kehittämään julkisia hankintoja koskevan kehyksen ja oikeudellisen välineistön, kuten vakimuotoiset hankintaehdot, jotka tarjoavat paikallis- ja alueviranomaisille toimintavapautta käyttää mahdollisuuksia hyödyksi parhaalla mahdollisella tavalla.
30. korostaa, että datan arvo on uudelleenkäytössä, muun muassa tekoölyn sovelluksissa. Monialainen, turvallinen datan jakaminen edistää tekoölyyn liittyvää innovointia. AK kehottaa komissiota käyttämään yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679 ja arvioimaan uuden, tekoölylle omistetun sääntelykehysten asianmukaisuutta, kun pyritään tietojen helppoon jakamiseen ja uudelleenkäyttöön yritysten ja viranomaisten välillä (B2G), erityisesti kun on kyse yleisestä edusta, kuten covid-19-pandemian tapauksessa. Tässä yhteydessä on myös tullut esiin, että viranomaisille on tärkeää voida käyttää yritysten tietoja. Tätä potentiaalia olisi hyödynnettävä, sillä näin voidaan keventää yritysten hallinnollista taakkaa, ja monissa tapauksissa, esimerkiksi alustatalouden yhteydessä, viranomaiset pystyvät vain tällä tavoin täyttämään lakisääteiset velvoitteensa.
31. katsoo, että Euroopan tasolla on tarpeen investoida yhteiseen turvalliseen perusinfrastruktuuriin, data-arkkitehtuuriin ja turvallisuutta, datajoukkoja ja tilastoja koskeviin laatustandardeihin. Tämä alentaa tekoölysovellusten käyttökynnystä ja lisää luottamusta digitaalipalveluja kohtaan ja edistää näin tekoölyn kehittämistä ja hyödyntämistä.

(7) Luku 4 F.

32. uskoo vakaasti, että julkisin varoin kehitetyt tekoälysovellukset olisi myös mahdollisimman pitkälti palautettava hyödyttämään yhteiskuntaan. Tällaisia tekoälysovelluksia olisi periaatteessa kehitettävä esimerkiksi avoimen lähdekoodin olosuhteissa, tunnistaen kuitenkin samalla kehittämiseen liittyvä rahoitustarve.

Lainsäädäntö ja politiikka: oppiminen toimintamallina

33. panee kiinnostuneena merkille tekoälyn määrittelyssä saavutetun edistyksen, joka näkyy komission perustaman riippumattoman korkean tason asiantuntijaryhmän päivitetystä määritelmästä⁽⁸⁾. Komitea katsoo, että kyseinen määritelmä kuvastaa paremmin tekoälyn teknisiä ominaisuuksia. Tekoälyn määrittelyn olisi kuitenkin oltava jatkuva prosessi. Siinä olisi otettava huomioon tekoälyn toimintaympäristö, ja sen olisi pysyttävä tämän alan yhteiskunnallisen kehityksen tahdissa hämärtämättä komission ajaman huippuosaamisen ekosysteemin ja luottamuksen ekosysteemin välistä yhteyttä.

34. toteaa, että tekoälyjärjestelmä muodostuu yhdistelmästä teknisiä elementtejä, jotka nivovat datan, algoritmit ja laskentatehon sosiaaliin käytäntöihin, yhteiskuntaan, identiteettiin ja kulttuuriin. Tällaisen dynaamisen sosioekonomisen kokonaisuuden määritelmää olisi sen vuoksi ajantasaistettava säännöllisesti, jotta voidaan ottaa tarkasti huomioon tekoälyn jatkuvasti kasvava yhteiskunnallinen vaikutus samalla kun yksilöidään tekoälyyn liittyvät nopeasti muuttuvat haasteet ja mahdollisuudet.

35. panee merkille, että perusoikeuksien ja kuluttajien oikeuksien turvaaminen sekä mainittujen teknisten elementtien avoimen käytön ja vastuuta ja tuoteturvallisuutta koskevien sääntöjen varmistaminen ovat komission mukaan luottamuksen ekosysteemin avaintekijöitä. Nämä keskeiset tekijät muodostavat perustan tekoälyä koskevalle tulevalle EU:n sääntelykehykselle.

36. huomauttaa, että koneoppiminen tekoälyteollisuudessa perustuu ihmisten tekemään ohjelmointiin, mikä saattaa johtaa suuriin vääristymiin. Komitea kehottaaakin EU:ta ottamaan käyttöön mekanismeja, joilla varmistetaan sukupuolten, rotujen ja maailmankatsomusten tasa-arvoinen kohtelu ja osallisuus tekoälyteknologian kehittämisessä ja sovelluksissa.

37. kiinnittää huomiota siihen, että rikosoikeus tarjoaa tärkeän keinon asettaa normit, joilla torjutaan tekoälysovellusten avulla tapahtuvia kansalaisten perusoikeuksien vakavia loukkauksia ja kansalaisten laitonta ja salaista valvontaa.

38. on samaa mieltä komission kanssa siitä, että tekoälysovelluksia säännellään jo laajalla ja laadukkaalla EU:n lainsäädännön ja eettisten periaatteiden muodostamalla kehyksellä. Tärkeitä esimerkkejä ovat tuoteturvallisuutta ja -vastuuta, kuluttajien oikeuksia, perusoikeuksia, syrjinnän vastaista toimintaa ja oikeutta henkilötietojen suojaan koskeva lainsäädäntö.

39. korostaa tarvetta tunnustaa, että nykyistä lainsäädäntökehystä ei ole erityisesti räätälöity tekoälysovelluksiin, mikä tarkoittaa, että tällä hetkellä on olemassa oikeudellinen "aukko". Olisi tutkittava huolellisesti, millä aloilla tarvitaan lisäsääntelyä, jotta pystytään vahvistamaan kansalaisten luottamusta tekoälyyn. Tekoälyyn sovellettavassa mahdollisessa tulevassa sääntelykehyksessä on keskeisen tärkeää varmistaa, että tekoäly on puolueetonta eikä syrji sukupuolen, etnisen alkuperän, iän, vammaisuuden tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella.

40. korostaa myös tarvetta varmistaa, ettei mitään EU:n virallisista kielistä syrjitä tai niiden asemaa vaaranneta tekoälyä käytettäessä, vaan että data ja kieliasetukset ovat saatavilla kaikilla EU:n kielillä.

41. painottaa lisäksi sukupuolitietoisien koodauksen tärkeyttä ja vaatii kaikkien sukupuolten tasa-arvoista osallistumista tekoälyyn liittyvän teknologian suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin sekä keskusteluun sen etiikasta ja normeista. Tyttöjä ja naisia on kannustettava STEAM-aloille (luonnontieteet, teknologia, insinöörیتieteet, taideala ja matematiikka), sillä se on olennainen edellytys heidän täysipainoiselle osallisuudelleen nimenomaan tekoälyyn liittyvissä prosesseissa ja digitaalitaloudessa yleensä.

⁽⁸⁾ https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=56341

42. tähdentää, että tällä sääntelykehyksellä olisi varmistettava riittävällä tavalla edellä mainitut keskeiset tekijät ja mahdollistettava samalla liikkumavara ja joustavuus innovoinnille. Meidän olisi oltava tässä yhteydessä tietoisia tekoälyjärjestelmien tulkinnan ja toiminnan aiheuttamista haasteista sekä tällaisten järjestelmien tuottamista tuloksista ja sosiaalisista vaikutuksista.

43. toteaa, että tekoäly on teknologia, joka ei ole itsenäinen vaan liittyy muihin teknologioihin ja tieteeseen, kuten käyttäytymistieteeseen, kvanttilaskentaan, esineiden internetiin, 5G- ja 6G-verkkojen käyttöönottoon, liiketoimintamalleihin ja digitaalisiin alustoihin.

44. pitää välttämättömänä ottaa huomioon, että tekoäly on kehittyvä teknologia, jota ei ole vielä viety huippuunsa ja integroitu yhteiskuntaan kaikilta osin.

45. huomauttaa, että poliitikot, poliittiset päättäjät ja yhteiskunta kohtaavatkin perustavaa laatua olevan haasteen: Miten varmistaa, että toivottujen ja ei-toivottujen tulosten ja vaikutusten suhde painottuu oikeaan suuntaan? Entä miten huolehtia siitä, että käytettävissä on jatkuvasti riittävästi liikkumavaraa tekoälyn tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi ja kansalaisten tekoälyä kohtaan tunteman luottamuksen vahvistamiseksi? Monissa julkisissa ja hallinnollisissa instituutioissa (oikeuslaitos, lainvalvontaviranomaiset, armeija jne.) käytettävien tekoälysovellusten ja erityisesti ennustavien algoritmien kehittyessä on kiireellisesti vahvistettava sääntelykehys, jossa säädetään tiukoista välttämättömyys- ja suhteellisuus-kriteereistä sekä riittävästä takeista ja oikeussuojakeinoista ja jossa määritellään selkeästi tehtävät ja vastuuvollisuus sekä asianmukainen julkinen valvonta.

46. korostaa, että alue- ja paikallisviranomaisilla tulisi olla tärkeä rooli tekoälyä koskevan lainsäädännön ja politiikan muotoilussa. Ne ovat lähempänä kansalaisia, ja niillä on sen ansiosta käytettävissään hyödyllisempää tietoa kuin valtiollisilla viranomaisilla. Alue- ja paikallisviranomaisten olisi sen vuoksi osallistuttava tiiviimmin valkoisesta kirjasta alkunsa saavan toimintapolitiikan ja lainsäädännön kehittämiseen.

47. tukee komission näkemystä, jonka mukaan tekoälyn nopean kehityksen vuoksi sääntelykehysten olisi mahdollistettava tulevien kehityskulkujen ottaminen huomioon. AK:n mukaan tämä edellyttää mukautuvaa lainsäädäntöä ja mukautuvaa lainsäädäntäprosessia. Se edellyttää myös sitä, että komissio suhtautuu kriittisesti oman järjestelmänsä toimivuuteen ja tämän järjestelmän puitteissa tapahtuvaan sosiaaliseen innovointiin.

48. tähdentää tässä yhteydessä, että alue- ja paikallisviranomaisilla tulisi olla riittävästi liikkumavaraa kokeilla (mukaan lukien toimintapolitiittisten prototyyppien laatiminen) ja oppia, miten näihin perushaasteisiin liittyvää politiikkaa pystytään muokkaamaan mahdollisimman tehokkaasti ja vaikuttavasti.

49. kehottaa komissiota laatimaan menettelyllisen toimintakehyksen, jonka tarkoituksena on hyödyntää olemassa olevia sääntöjä kaikilta osin mutta myös kehittää edelleen tulevaa tekoälypolitiikkaa ja EU:n sääntelykehystä ajan mittaan. Tämän poliittisen kehyksen avulla olisi myös koordinoitava toimia Euroopan, jäsenvaltioiden ja alueiden tasolla ja varmistettava yhteistyö yksityisen ja julkisen sektorin välillä. EU:n tekoälyviraston perustaminen auttaisi tehostamaan tekoälyyn liittyvien kysymysten valvontaa ja koordinoitua kaikilla hallintotasolla EU-tasolta aina paikallistasolle.

50. kannattaa komission ajatustapaa, jonka mukaan lisäsääntely koskisi suuririskisiä tekoälysovelluksia.

51. katsoo kuitenkin, että tärkeimmät kriteerit sen määrittämiseksi, onko tekoäly ”suuririskistä”, ovat seuraavat: missä määrin ihmiset pystyvät vaikuttamaan päätöksentekoon ja miten nämä päätökset vaikuttavat ihmisten oikeuksiin ja todelliseen käyttäytymiseen.

52. kehottaa keskittymään tulevassa lainsäädännössä ja politiikassa erityisesti algoritmien läpinäkyvyyteen ja selitettävyyteen sekä tekoälyn käyttöönottajien vastuuvollisuuteen⁽⁹⁾, oikeudenmukaisuuteen ja vastuullisuuteen erityisesti, jos puututaan tai vaikutetaan kansalaisten oikeuksiin tai reaaliseen käyttäytymiseen.

⁽⁹⁾ Maranke Wieringa, *What to account for when accounting for algorithms*, Utrecht University, 20. tammikuuta 2020.

53. toteaa, että kansalaisilla on oikeus tietää kansankielellä, minkä tietojen ja algoritmien perusteella heidän oikeuksiinsa tai reaaliiseen toimintaansa kajotaan, jotta he voivat puolustaa itseään oikeudenmukaisesti ja tarvittaessa saada tehokasta oikeussuojaa. Tämän lisäksi päätöksentekojärjestelmään pitäisi olla yhdistettävissä mahdollisuus saattaa asia ihmisen käsiteltäväksi. Viranomaisten roolia olisi tarvittaessa korostettava.

54. katsoo, että tekoälyteknologian käyttö on erittäin tärkeä kysymys myös työolojen ja -ehtojen sekä työntekijöiden hyvinvoinnin alalla. Komitea kannattaakin Euroopan tason työmarkkinaosapuolten kehotusta kerätä mahdollisimman vähän tietoja ja lisätä avoimuutta sekä laatia selkeät säännöt henkilötietojen käsittelystä, jotta on mahdollista rajoittaa yksityisyyttä loukkaavan valvonnan ja henkilötietojen väärinkäytön riskiä⁽¹⁰⁾ ja varmistaa siten ihmisarvon kunnioittaminen. Komitea on tässä yhteydessä samaa mieltä siitä, että on tärkeää antaa työntekijöiden edustajille mahdollisuus käsitellä tietoihin, suostumukseen, yksityisyyden suojaan ja seurantaan liittyviä asioita, yhdistää tietojen keruu konkreettiseen ja läpinäkyvään tarkoitukseen ja varmistaa avoimuus, kun tekoälyjärjestelmiä käytetään henkilöstöön liittyvissä menettelyissä.

55. pitää komission kaavailemia koulutusdataa koskevia vaatimuksia hyväksyttävänä. Rekisterin pitäminen on keino valvoa sääntöjen noudattamista. AK katsoo kuitenkin, että asiaan liittyvien hallinnollisten rasitteiden on oltava mahdollisimman vähäisiä.

56. tukee komission näkemystä, jonka mukaan "[...]uotettavan, eettisen ja ihmiskeskeisen tekoälyn tavoite voidaan saavuttaa vain varmistamalla, että ihmiset osallistuvat asianmukaisesti suuririskisiin tekoälysovelluksiin".

57. katsoo, että tulevan lainsäädännön ja seurannan olisi katettava tekoälysovelluksen koko elinkaari.

58. tukee komission näkemystä, jonka mukaan inhimillinen valvonta auttaa varmistamaan ihmisen itsemääräämisoikeuden säilymisen. Komitea kuitenkin kehottaa Euroopan komissiota arvioimaan eettisiä riskejä ja erityisesti niitä, jotka liittyvät puolueellisuuteen tekoälyä käytettäessä, ja ehdottamaan selkeitä ratkaisuja.

59. kehottaa ottamaan tekoälyä koskevassa sääntelyssä huomioon näiden teknologioiden käytön lyhyen ja pitkän aikavälin ympäristövaikutukset niiden koko elinkaaren aikana ja koko toimitusketjussa.

60. on pannut merkille Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan mietintöluonnoksen⁽¹¹⁾. AK on erityisesti pannut merkille ajatuksen, että kunkin jäsenvaltion olisi nimettävä kansallinen valvontaviranomainen, joka vastaa lainsäädännön noudattamisen varmistamisesta, arvioinnista ja valvonnasta sekä keskustelujen ja näkemysten vaihdon edistämisestä tiiviissä yhteistyössä asianomaisten sidosryhmien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

61. yhtyy komission näkemukseen, jonka mukaan objektiivinen vaatimustenmukaisuuden ennakoarviointi on tarpeen, jotta voidaan todentaa ja varmistaa suuririskisiin sovelluksiin kohdistettavien pakollisten vaatimusten noudattaminen.

62. on samaa mieltä komission kanssa siitä, että tekoälyä hyödyntävien biometrinen etätunnistusjärjestelmien käytön vaikutukset perusoikeuksiin voivat vaihdella huomattavasti käyttötarkoituksen, käyttöyhteyden ja käytön laajuuden mukaan.

63. ehdottaa, että tällaisten suurivaikutuksisten tekoälysovellusten ohjaamiseksi kehitetään sitovat ja yksiselitteiset laatusuhteet. Näissä puitteissa olisi keskityttävä normeihin ja menetelmiin, joilla estetään laitton syrjintä ja yksilöiden ja väestöryhmien leimaaminen. AK kannattaa komission valitsemaa toimintatapaa eli laajan keskustelun käymistä kyseisestä aiheesta.

64. katsoo, että etiikalla on lainsäädännön ohella tärkeä rooli tekoälyn suunnittelussa (sisäänrakennettu eettisyys, *ethics-by design*). Meidän on tiedostettava, että etiikka ei liity tiettyyn tekniseen välineeseen (esim. tekoälyyn), vaan etiikka on sosiaalinen ja sääntelyllinen konteksti, jossa teknistä välinettä sovelletaan.

⁽¹⁰⁾ Euroopan tason työmarkkinaosapuolten laatima digitalisaatiota koskeva itsenäinen puitesopimus (https://www.etuc.org/system/files/document/file2020-06/Final%2022%2006%2020_Agreement%20on%20Digitalisation%202020.pdf) [englanniksi].

⁽¹¹⁾ Esittelijä Ibán García del Blacon 21. huhtikuuta 2020 esittämä mietintöluonnos suosituksista komissiolle tekoälyä, robotiikkaa ja niihin liittyvää teknologiaa koskevien eettisten näkökohtien kehyksestä (2020/2012 (INL)).

65. katsoo, että luottamuksen ekosysteemiä koskeva tuleva politiikka hyötyy laaja-alaisemmasta toimintamallista kuin pelkästä suuririskistä tekoälyä koskevan lainsäädännön antamisesta. Tuleva politiikka edellyttää jatkuvaa ja järjestelmällistä sosioteknistä lähestymistapaa, jossa teknologiaa tarkastellaan kaikista näkökulmista ja eri etäisyyksiltä. Tämä edellyttää poliitikanteossa ja sääntelyssä monialaista lähestymistapaa, jossa poliittiset päättäjät, eri alojen oppineet, työmarkkina-osapuolet, yritykset sekä paikallis- ja alueviranomaiset tekevät jatkuvasti yhteistyötä ja seuraavat kehitystä ja jakavat saamia tuloksia yhtä avoimesti.

Tietämyksen kehittäminen

66. huomauttaa, että jotta voidaan edistää siirtymistä yhteiskuntaan, jossa tekoäly on tärkeässä asemassa, on tarpeen, että tulevat ehdotukset päivitetystä osaamisohjelmasta ja digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelmasta ulotetaan tekoälyn suhteen kattamaan koko perus-, keski- ja korkea-asteen yleissivistävän, ammatillisen ja tieteellisen koulutuksen opintoväylän ja elinikäisen oppimisen. Digitaalisen koulutuksen opetussuunnitelmilla olisi edistettävä aktiivista kansalaisuutta, tehostettava kriittistä ajattelua ja voimaannutettava ihmisiä jo varhaisessa vaiheessa hallitsemaan lisääntyvää vuorovaikutusta tekoälyn kanssa.

67. kehottaa keskittymään yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen toimenpiteissä myös tavallisten kansalaisten ja ammattilaisten digitaalisten taitojen parantamiseen sekä koulutusjärjestelmässä että ammatillisessa jatkokoulutuksessa. Digitaalisen vallankumouksen myötä digitaalisesti merkityksellisissä ammateissa työskentelevien määrän odotetaan kasvavan tuntuvasti. Niin muodoin elinikäinen tekoälyalan tekninen oppiminen on välttämätöntä paitsi teknisen alan ammateissa, jotka edellyttävät STE(A)M-aineiden opintoja, myös kaikille työntekijöille (julkishallinnon työntekijät mukaan luettuina), jotka tarvitsevat tekoälyalan osaamista monilla muilla toimialoilla. Ammatillisessa koulutuksessa olisikin keskityttävä työmarkkinoiden nykyisten tekoälytarpeiden lisäksi myös kaikkien työntekijöiden teknologiseen lukutaitoon, joka auttaa heitä mukautumaan pitkällä aikavälillä ammatillisen koulutuksen tarpeisiin tekoälyn alalla.

68. tähdentää, että poliitikkojen ja päättäjien kouluttaminen paitsi tekoälyn hyödyntämisen myös eettisten säännösten ja normien alalla on ratkaisevan tärkeää ja hyödyttää demokraattista päätöksentekoa. AK suosittelee koulutusta, johon sisältyy suhteellisen korkeatasoinen taitojen päivitys ja jolla on kaksi tavoitetta: 1) kyky kommunikoida markkinoiden kanssa tasavertaisena keskustelukumppanina ja 2) kyky hallita tekoälyn vaikutusta yhteiskuntaan ja demokraattiseen prosessiin.

69. painottaa, että jotta voidaan varmistaa, että tekoäly noudattaa perusarvojamme ja -oikeuksiamme ja että vältetään ohjelmoinnin sukupuolittuneisuus, on ratkaisevan tärkeää monipuolistaa teknologia-alaa ja kannustaa opiskelijoita, erityisesti tyttöjä, opiskelemaan STE(A)M-aloja.

Monitasoinen hallinto ja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus

70. yhtyy näkemykseen, että tekoälyn alalla tarvitaan yhteinen eurooppalainen lähestymistapa, jotta voidaan saavuttaa riittävä mittakaava ja kyetään välttämään sisämarkkinoiden pilkkoutuminen.

71. korostaa kuitenkin, että hallintoa koskevan eurooppalaisen lähestymistavan on perustuttava avoimeen, osallistavaan ja hallinnoltaan hajautettuun yhteiskuntaan, jossa kaikilla on mahdollisuus olla osallinen, luova ja yrittäjähenkinen.

72. katsoo, että tärkein kysymys tässä yhteydessä on se, miten politiikan toimijat, suuri yleisö ja pk-yritykset voivat osallistua tehokkaasti tekoälysovellusten, etiikan ja sääntelyn kehittämiseen ja miten ekosysteemeistä odotettavissa olevan tuoton ymmärtäminen voi vaikuttaa toimintapolitiikkojen ja säännösten (uudelleen)tarkentamiseen.

73. korostaa ihmisten ja paikallistalouksien muodostamien verkostojen tärkeää roolia, kun poliittiset piirit, kansalaiset ja yritykset kutsutaan mukaan tekoälysovellusten, -etiikan ja -sääntelyn kehittämiseen. Paikallisyhteisöjen ja -verkostojen vahvuus on näet avoimessa, yhteenliitettyssä ja ratkaisuhakuisessa paikallisessa ja alueellisessa yhteistyössä, joka edistää innovointia ja uusien talouksien kehittämistä.

74. katsoo, että tulevassa eurooppalaisessa poliittisessa kehyksessä olisi koordinoitava toimia Euroopan, jäsenvaltioiden ja alueiden tasolla, edistettävä tietämyksen jakamista ja varmistettava yksityisen ja julkisen sektorin välinen yhteistyö. Tämä edellyttää monitasoista hallintoa, joka yhdistää paikallis-, alue-, valtio- ja EU-tason verkostot.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Alueellinen innovaatioiden tulostaulu ja sen vaikutukset alueiden paikallälähtöisiin toimintapolitiikkoihin”

(2020/C 440/15)

Esittelijä: Mikel IRUJO AMEZAGA (ES, EA), ulkosuhdetoiminnasta vastaava pääjohtaja Navarran aluehallituksessa

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Luotettavien indikaattorien merkitys innovointipolitiikassa

1. katsoo, että alueiden on mukautettava erityiset toimintapolitiikkansa paikallälähtöisesti, sillä ei ole olemassa yleispätevää alueellisen innovointipolitiikan kehystä. Kullakin alueella on erilaiset institutionaaliset valmiudet erilaisissa poliittisissa, taloudellisissa ja sosiaalisissa yhteyksissä, mikä mahdollistaa näiden politiikkojen suunnittelun ja täytäntöönpanon tai rajoittaa sitä.
2. toteaa, että EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 181 artiklan mukaan komissio voi edistää sellaisten aloitteiden yhteensovittamista, ”joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää parhaiden käytäntöjen vaihtoa sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seurantaa ja arviointia varten”.
3. toteaa, että alueellisessa innovaatioiden tulostaulussa (Regional Innovation Scoreboard, RIS – jäljempänä ”tulostaulu”) eritellään suoritusryhmät yksityiskohtaisemmin ja esitetään taustatietoja, joiden avulla pystytään analysoimaan ja vertailemaan alueiden välisiä talouden ja elinkeinoelämän rakenteen sekä sosiodemografisen rakenteen eroja.
4. toteaa, että tulostaulu auttaa arvioimaan, millä aloilla alueet suoriutuvat hyvin ja mille aloille niiden on keskitettävä toimensa innovaatio- ja tutkimusvoimien parantamiseksi. Tietojen pitäisi auttaa alueita arvioimaan alueellisiin tutkimus- ja innovointijärjestelmiin liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.
5. korostaa, että vuoden 2019 tulostaulusta käy ilmi alueellisten tulosten vahva lähentyminen, sillä alueiden väliset erot vähenevät vähitellen, ja muistuttaa tulostaulun merkityksestä strategioiden kehittämisessä, sillä erityistoimenpiteiden paikallälähtöinen kehittäminen perustuu muiden päätösten ohella tietoa- ja tietoyhteiskuntaan.
6. tähdentää, että seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä 2021–2027 ja eritoten Euroopan komission ehdottamassa EAKR-puiteasetuksessa asetetaan yhdeksi komission poliittiseksi tavoitteeksi edistää innovatiivisia ja älykkäitä taloudellisia muutoksia kehittämällä valmiuksia älykkästä erikoistumisesta, teollisuuden muutosprosessia ja yrittäjyyttä varten ⁽¹⁾.
7. toteaa, että EU:n strateginen lähestymistapa on siirtynyt kohti paikallälähtöisesti toteutettavien erityisten toimintapolitiikkojen ja älykkään erikoistumisen strategioiden (S3) kehittämistä alueellisen innovoinnin tukemiseksi.
8. muistuttaa, että älykkään erikoistumisen strategiat (S3) ovat antaneet pontta todellisten alueellisten innovointiekosysteemien kehittämiseksi. Alueelliset innovointiekosysteemit synnyttävät merkittäviä vaikutuksia alueellisen talouden ja kilpailukykyyn kannalta sekä erinomaisia innovaatioita lähellä kansalaisia heidän paikallisten tarpeidensa pohjalta ⁽²⁾.

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018PC0372&from=FI> (2 artikla).

⁽²⁾ Euroopan alueiden komitean lausunto – Innovoimien tehostaminen Euroopan alueilla: sopeutumiskykyistä, osallistavaa ja kestävää kasvua koskevat strategiat (EUVL C 361, 5.10.2018, s. 15).

9. muistuttaa, että aluepolitiikassa veloitetaan arvioimaan yhteisen strategiakehyksen rahastoista myönnetyn tuen vaikuttavuutta, tehokkuutta ja vaikutuksia, jotta voidaan parantaa ohjelmien täytäntöönpanon ja suunnittelun laatua ja määrittää niiden vaikutukset älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua koskevan unionin strategian tavoitteisiin nähden.

10. palauttaa mieleen eurooppalaisen tutkimusalueen ja innovoinnin komitean (ERAC) työryhmän todenneen, että alusta alkaen on oltava käytössä seurantamekanismeja edistymisen arvioimiseksi sekä puutteiden, vaikutusten ja onnistumisten yksilöimiseksi, jotta voidaan ohjata eurooppalaista tutkimusaluetta (ERA) ja jotta se voi mukautua muuttuviin vaatimuksiin ja tarpeisiin. Tarvitaan siis asianmukaisia seurantamekanismeja ja mitattavissa olevia keskeisiä suorituskykyindikaattoreita⁽³⁾. Komitea ehdottaa, että seurantamekanismi ulotetaan myös paikallis- ja aluetasolle, jotta voidaan kerätä realistista tietoa tiettyjen alueiden innovaatiotasosta sekä kyseisen alan mahdollisuuksista ja haasteista.

11. muistuttaa, että sekä riippumattoman korkean tason innovaattoriryhmän suosituksissa (FAST-raportti vuodelta 2018⁽⁴⁾) että selvityksessä LAB – FAB – APP – *Investing in the European future we want*⁽⁵⁾ huomautetaan, että EU:n vuoden 2020 jälkeisen tutkimus- ja innovointiohjelman suunnitteluvaiheessa tarvitaan kattava ja keskitetty ohjelman seuranta- ja arviointijärjestelmä ja että on kannustettava tiiviiseen yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon valtakunnallisten ja alueellisten innovointivirastojen kanssa.

12. muistuttaa, että raportin *Mission-oriented research & innovation in the European Union*⁽⁶⁾ mukaan tavoite- ja välitavoitekohtaista mittaamista ja vaikutusten määrittämistä varten on otettava käyttöön asianmukaisia dynaamisia indikaattoreita ja seurantakehyksiä edistymisen mittaamiseksi ja että staattinen kustannus-hyöty-analyysi ja nettonykyarvon laskelmat todennäköisesti pysäyttäisivät minkä tahansa rohkean aloitteen heti alkuunsa.

13. toteaa, että asiantuntijoiden valmistelutyö on tarpeen, jotta voidaan laatia nykyistä laajemmasta älykkään erikoistumisen käsitteestä uusi poliittinen aloite, jossa tavoitteena on EU:n tason sopimus ohjaavista periaatteista, esimerkiksi sellaisen älykkään erikoistumisen peruskirjan 2.0 muodossa, joka täydentää nykyisiä paikallisen ja alueellisen talouskehityksen suunnittelussa ja täytäntöönpanossa käytettäviä välineitä.

14. muistuttaa aiheesta ”Euroopan horisontti – yhdeksäs tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma”⁽⁷⁾ annetusta Euroopan alueiden komitean lausunnosta, jossa komitea ”vaatii painokkaasti osallistamaan paikallis- ja alueviranomaiset täysipainoisesti ja kaikilta osin strategiseen suunnitteluun, joka ohjaa Euroopan horisontti -ohjelman täytäntöönpanoa, ja ottamaan tässä yhteydessä huomioon älykkään erikoistumisen strategiat”.

Alueellisen innovaatioiden tulostaulun metodologiset näkökohdat

15. toteaa, että vuonna 2018 julkaistussa selvityksessä *Science, research and innovation performance of the EU* korostetaan, että on tärkeää yhdistää useita erityyppisiä innovointiymonteisiä resursseja innovaatioiden luomisen ja käyttöönoton edistämiseksi alkaen tutkimuksesta ja kehittämisestä aina tieto- ja viestintätekniikkainvestointeihin, valmiuksien kehittämiseen tai johtamis- ja organisatoristen valmiuksien muuttamiseen. Tällöin olisi myös otettava paremmin huomioon muut kuin t&k- ja teknologiapohjaiset innovointipuitteet, -investoinnit, -toimet ja -vaikutukset. ”Siilolähestymistapa”, jossa esimerkiksi keskitytään erikseen ainoastaan tutkimuksen ja kehityksen tai tieto- ja viestintätekniikan suorituskykyyn, ei tarjoa hyvää lähtökohtaa, jotta voitaisiin ymmärtää innovointiprosessin monimutkaisuutta⁽⁸⁾.

16. ehdottaa, että tehdään perusteellinen analyysi sen punnitsemiseksi, ovatko tulostaulun nykyiset indikaattorit tarkoituksenmukaisia innovoinnin mittaamiseen vai onko tarvittaessa sisällytettävä mukaan uusia indikaattoreita ja luovuttava toisten käytöstä. On tarpeen ottaa käyttöön uusia, älykkääseen erikoistumiseen mukautettuja indikaattoreita, joiden avulla voidaan analysoida älykkään erikoistumisen strategioiden (RIS3) edistymistä, ja ne voivat olla myös erittäin hyödyllinen keino edistää alueiden välistä yhteistyötä. Indikaattorien valinnan on oltava mahdollisuuksien mukaan teoreettisesti hyvin perusteltua.

⁽³⁾ Ks. ERACin lausunto *Opinion on the future of the ERA*, Bryssel, 23. tammikuuta 2020, ERAC 1201/20.

⁽⁴⁾ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0deba00f-15f0-11e8-9253-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-91324356>

⁽⁵⁾ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ffbe0115-6cfc-11e7-b2f2-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

⁽⁶⁾ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5b2811d1-16be-11e8-9253-01aa75ed71a1/language-en>

⁽⁷⁾ EUVL C 461, 21.12.2018, s. 79.

⁽⁸⁾ *Science, research and innovation performance of the EU – 2018*, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/16907d0f-1d05-11e8-ac73-01aa75ed71a1/language-en>

17. katsoo, että on otettava käyttöön tehokkaita indikaattoreita, jotta voidaan mitata ja arvioida sukupuolen vaikutusta alueelliseen innovointiin, noudattaen alueiden komitean omaa kehotusta käyttää kaikissa unionin toimintapolitiikoissa sukupuolittain eriteltyjä indikaattoreita. Tätä tarkoitusta varten ehdotetuista indikaattoreista on tultava sekä kansallisella että unionin tasolla koordinoitusti osa tavanomaista yleistä tilastointia niin, että voidaan toteuttaa alueellisia arvoja vertaillen asianmukaisia politiikkoja lähentymisen edistämiseksi unionissa.

18. painottaa digitalisaation keskeistä merkitystä innovoinnissa ja etenkin nopeutettaessa covid-19-kriisin jälkeistä talouden elpymistä kohti kestävästä kasvusta. Sillä on oltava tärkeä rooli kehitettäessä edelleen alueellisen innovaatioiden tulostaulun indikaattoreita.

19. toteaa, että jos joillakin alueilla ei ole saatavilla tietoja, olisi mahdollisuuksien mukaan otettava käyttöön väline tietojen keräämiseksi joko kyselyjen tai hallinnollisten rekisterien kautta tai pyydettyä tietoa suoraan alueellisilta tilastolaitoksilta tai hallintovirastoilta, jos tällaisia on olemassa. Tämä voi tarjota mahdollisuuden ottaa käyttöön uusia indikaattoreita, jotka liittyvät älykkääseen erikoistumiseen ja unionin painopisteisiin (vihreän kehityksen ohjelma, digitalisaatio, teollisuuden muutos jne.), jotka edellyttävät erityistä määritelmää ja rekisteriä.

20. suosittaa, että vältetään valitsemasta voimakkaasti korreloivia indikaattoreita, jotka implisiittisesti mittaavat samoja seikkoja. On myös erittäin suositeltavaa, että sekä jäsenvaltiot että alueet huolehtivat indikaattoreiden mahdollisimman suuresta lähentymisestä.

21. suosittaa, että mahdollisuuksien mukaan mitataan indikaattorien ja lopullisen indeksin vaihtelua. Esimerkiksi variaatiokerroin, joka laskettaisiin kaikista indikaattoreista, olisi asianmukainen menetelmä indikaattorien tarkkuuden arvioimiseksi eri alueilla. Lopullisen indeksin luottamusvälin mittaaminen mahdollistaisi myös sen arvioimisen, ovatko tapahtuneet muutokset todellisia vai eivät.

22. suosittaa, että analysoidaan, onko eri indikaattoreiden painokerroimen oltava lopullista indeksiä laadittaessa sama vai ei. Painokerroimen valitsemiseksi on useita erilaisia menettelyjä (joko tilastollisia tai ei-tilastollisia), joita voitaisiin harkita. Koska painokerrointen valinnalla on erittäin suuri vaikutus indeksiin ja lopulliseen luokitukseen, on tärkeää, että se perustellaan asianmukaisesti ja että se on erittäin läpinäkyvä. Olisi aiheellista toteuttaa herkkyys- ja epävarmuusanalyysi painokerroimia koskevien eri ehdotusten arvioimiseksi.

23. suosittaa, että alueellisten tietojen puuttumisen syyt analysoidaan systemaattisten virheiden välttämiseksi. Jos tietojen puuttuminen ei ole täysin sattumanvaraista, arvioihin syntyy systemaattisia virheitä. Komitea suosittaa, että otetaan käyttöön tiedonkeruumenettelyjä, joilla tällaiset tilanteet estetään ja joiden avulla näin ollen tasapainotetaan mahdollisuuksien mukaan analysoitavilla alueilla saatavilla olevien tietojen osuus.

24. suosittaa, että kun otetaan huomioon alueiden tilanteiden heterogeenisuus eri jäsenvaltioissa, vuoden 2021 tulostaulua varten laaditaan perusteellinen analyysi yhteisön innovaatiotutkimuksen (Community Innovation Survey, CIS) alueellistamistekniikasta. Sen mukaan oletuksena on, että valtakunnallisen tason teollisuusvaltaisuus säilyy myös alueellisella tasolla. Komitea suosittaa erityisesti välttämään korjauskertoimen käyttämistä lopullisen yhdistetyn alueellisen innovaatioiden tulostaulun indikaattorin laskemisessa, koska korjauskertoimen käyttö tuottaa saman maan alueista homogeenisen tuloksen ja on siksi haitaksi innovatiivisemmille alueille, jotka sijaitsevat maissa, missä innovointitoiminta on vaatimattomampaa.

25. suosittaa, että käytetyistä lähteistä tehdään helpommin saatavilla olevia ja avoimempia. Kaikkien indikaattoreiden (ja siten myös lopullisen indeksin) laskemiseen käytettävien tiedostojen sekä indikaattoreiden laskemisessa sovellettavien sääntöjen tai käytettävän välineen tulisi olla saatavilla, jotta tutkijat voivat toistaa saadut tulokset ja puolestaan osaltaan parantaa tulostaulua omilla panoksillaan. Avoimuuden lisäämiseksi olisi tärkeää tietää, mistä tutkimuksista yhteisön alueellisen innovaatiotutkimuksen (Regional Community Innovation Survey) tiedot ovat peräisin tai ovatko ne peräisin tutkimuksista, jotka on suunniteltu erityisesti tulostaulun laatimista varten. Lisäksi "alueellisia tilastoja" käytettäessä olisi ilmoitettava lähteet.

26. suosittaa, että tulostaulun vakiintuneiden tietolähteiden lisäksi kokeillaan myös uusia, muita kuin perinteisiä tietolähteitä alueellisten innovaatioiden mittaamiseen ja testataan niiden käyttöä. OECD on esimerkiksi jo käyttänyt tutkimuksiin tietoaineistoja, jotka on tuotettu tekoälyyn perustuvien käytänteiden avulla yritysten verkkosivustoilta.

27. suositaa, että tulostaulussa julkaistaan kaikki tiedot käsittelemättöminä niitä muuttamatta, toisin sanoen ilman standardointia EU = 100-tasolle, ilman yksikkömuutosta ja ilman vinoutumien poistamista, yhdessä yhdistettyjen indeksien kanssa.

Vaikutus alueellisten innovointipolitiikkojen kehittämiseen

28. ehdottaa, että pyritään yhdessä Yhteisen tutkimuskeskuksen, tutkimuksen ja innovoinnin pääosaston sekä koulutuksen pääosaston kanssa lisäämään alueellisen innovaatioiden tulostaulun käyttöä alueellisiin innovaatiopolitiikkoihin liittyvän vertailuanalyysin ja vertailuoppimisen yhteydessä ja painotetaan tässä erityisesti innovoinnin inhimillisiä ja luovia näkökohtia sekä sen sosiaalista ulottuvuutta.

29. toteaa, että tulostaulu on olennainen väline alueellisten innovointipolitiikkojen suorituskyvyn kehityksen vertailemiseen, vaikka tulostaulusta ei käy ilmi, mistä syistä muutoksia tapahtuu.

30. korostaa Yhteisen tutkimuskeskuksen roolia hyödynnettäessä innovointileirejä ja muita edistyneitä menetelmiä alueellisen innovaatioiden tulostaulun ja älykkään erikoistumisen strategioiden integroidussa käytössä. Näin pyritään lisäämään eurooppalaisia kumppanuuksia paikallisen ja alueellisen vaikutuksen vahvistamiseksi, kun toteutetaan vihreän kehityksen ohjelman toimia ja YK:n vahvistamia kestävä kehityksen tavoitteita.

31. kiinnittää erityistä huomiota tulostaulun poliittiseen vaikutukseen sekä sen vaikutukseen alueelliseen päätöksentekoon ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin optimoida alueellisia innovointiekosysteemejä ja älykästä erikoistumista.

32. suosittelee, että alueellisen innovaatioiden tulostaulun ja EU:n käyttämien muiden välineiden välille luodaan selkeitä ja ymmärrettäviä synergiavaikutuksia. Tällaisia muita välineitä ovat esimerkiksi innovointitutka (Innovation Radar), alueellisen innovoinnin seurantaväline (Regional Innovation Monitor Plus), Euroopan alueellinen kilpailukykyindeksi (European Regional Competitiveness Index), tutkimus- ja innovaatiotoiminnan seurantakeskus – Horisontti 2020 -puiteohjelmaan kuuluva toimintapolitiikan tukijärjestely, Innobarometri, Euroopan teollisuuden t&k-investointien tulostaulu (EU Industrial R&D Investment Scoreboard), digitalisaatiokehityksen tulostaulu (Digital Transformation Scoreboard), yritysten innovoinnin seurantakeskus (Business Innovation Observatory), digitaalitalous- ja digitaaliyhteiskuntaindeksi (DESI) ja Euroopan julkisen sektorin innovaatioiden tulostaulu. Täydentävyyttä olisi mahdollista löytää yhteisön innovaatiotutkimuksen (Community Innovation Survey, CIS) ja innovaatiotuotosta mittaavan indikaattorin kanssa.

33. suosittelee, että yhteisvaikutuksia tulostaulun sekä Yhteisen tutkimuskeskuksen toteuttamien vaikutustenarviointien välillä vahvistetaan.

34. on tietoinen siitä, että tulostaulu ei koske älykkään erikoistumisen strategioiden täytäntöönpanoa, vaan sen on tarkoitus tarjota yleisarvio ajan mittaan tapahtuvasta edistymisestä sekä indikaattori alueellisten innovointijärjestelmien vahvuuksista ja heikkouksista. Komitea katsoo kuitenkin, että Euroopan komission tulisi Euroopan alueiden komitean tuella täydentää tulostaulua suosituksilla EU:n välineistä, joilla voitaisiin osaltaan auttaa parantamaan indikaattoreita. Tulostaulu voi tarjota tukea määritettäessä toimintapolitiittisia painopisteitä tai kohdennettaessa näille alueille osoitettuja rakennerahastovaroja tutkimukseen ja innovointiin niiden laajemman maantieteellisen ja alakohtaisen kattavuuden vuoksi, mikäli alueet itse näin päättävät.

35. suositaa, että luodaan yhteyksiä yhtäältä tulostaulun indikaattorien ja toisaalta niihin liittyvien EU:n toimintapolitiikkojen ja strategioiden sekä niiden täytäntöönpanossa saavutettujen tulosten välille, jotta tulostaulusta tulee väline, jolla tuetaan innovointiekosysteemien parantamista, eikä yksinomaan seurantaan tarkoitettu väline, synergiassa muiden aloitteiden, kuten Horisontti 2020 -puiteohjelmaan kuuluvan toimintapolitiikan tukijärjestelyn, kanssa. Olisi suositeltavaa, että eri rakennerahastoissa, erityisesti Euroopan aluekehitysrahastossa, käytetyt indikaattorit muistuttaisivat tai täydentäisivät tulostaulun indikaattoreita. Indikaattorien nykyinen hajanaisuus vaikeuttaa toisinaan innovointia tukevien julkisten toimien vaikutusten arviointia.

36. suositaa, että vuoden 2021 tulostaulu sovitetaan paremmin yhteen vuoden 2020 jälkeisen ohjelmakauden uusien painopisteiden kanssa. Komitea suositaa erityisesti, että laaditaan yhteistyössä Euroopan alueiden komitean kanssa kehys yhtäältä tulostaulun ja toisaalta yhteisen tutkimuksen alueen painopisteiden⁽⁹⁾ ja Euroopan komission painopisteiden – esimerkiksi Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja digitalisaatio, komission tutkimus- ja avoimen tieteen strategia, Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tuleva strateginen suunnitelma – välisiä synergiavaikutuksia varten ja että laaditaan aluepoliittisia tavoitteita ja yhdistetään ne älykkään erikoistumisen strategioihin.

37. pitää tärkeänä tehostaa toimia rakennerahastojen rahoituksen ja Euroopan alueiden innovointipotentiaalin välisen yhteyden tutkimiseksi, jotta voidaan kuroa umpeen innovaatiokuilu.

38. esittää joukon yksityiskohtaisempia suosituksia:

- Komitea katsoo, että on otettava huomioon tehokkuus- ja vaikuttavuusnäkökohta. Esimerkiksi alue, joka investoi suuria määriä resursseja innovointijärjestelmänsä parantamiseen, voidaan määritellä tehottomaksi (resurssien käytön kannalta). Komitea toteaa, että alueet, jotka osoittavat vähemmän resursseja innovointiin, saattavat saavuttavat erittäin korkean tehokkuuden tason.
- Komitea toteaa, että tulostaulun mukaan tiheästi asutut alueet ovat todennäköisemmin innovatiivisempia, mutta tulostaulusta ei käy ilmi, mitä toimenpiteitä tai välineitä EU:n on tarjottava harvempaan asuttujen alueiden innovatiivisuuden lisäämiseksi.
- Komitea huomauttaa, että tulostaulu ei mittaa myöskään muita alueiden kannalta mahdollisesti merkittäviä tekijöitä, kuten aivovuotoa tai vastuullista innovointia.
- Komitea suosittelee, että vuoden 2021 tulostauluun sisällytetään luku brexitiin vaikutuksesta EU:n innovaatioindikaattoreihin.
- Komitea ehdottaa covid-19-pandemian valossa, että alueellisen selviytymiskyvyn vahvistamiskysymystä tarkastellaan vuoden 2021 alueellisen innovaatioiden tulostaulun osoittaman innovoinnin kautta. Olisi myös hyödyllistä arvioida alueellisten älykkään erikoistumisen strategioiden haavoittuvuutta kriisiaikoina.
- Komitea suositaa, että tulostaulussa otetaan huomioon Euroopan alueiden heterogeisuus ja tietoihin liittyvä liikkumavara ja että pyritään siihen, että alueelliset (ja valtakunnalliset) tilastolaitokset ottavat käyttöön yhdenmukaiset kriteerit (ja indikaattorit) unionin tasolla.

39. suositaa, että älykkään erikoistumisen strategioiden seuranta- ja arviointijärjestelmiä käytetään alueellisten innovointipolitiikkojen yhteydessä toteutettujen toimien hyödyllisyyden ja vaikutusten objektiiviseen analysointiin ja lyhyen aikavälin päätöksenteon ohjaamiseen.

40. muistuttaa, että Euroopan komissio soveltaa jo ”innovaatioperiaatetta” valmistellessaan merkittäviä lainsäädäntöaloitteita ja suositaa, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön vastaavanlaisia järjestelmiä, joilla on helpotettava testausta, oppimista ja sopeutumista. Lisäksi julkisissa politiikoissa on kyettävä hyödyntämään nykyistä paremmin kaikkia olemassa olevia tietoja ja analyysitekniikoita⁽¹⁰⁾.

41. suositaa, että Euroopan alueiden komitea osallistetaan nykyistä tiiviimmin vuoden 2021 tulostaulun valmistelutyöhön sekä sen tunnetuksi tekemiseen paikallis- ja alueviranomaisten keskuudessa muun muassa käynnissä olevien, osaamisvaihdon foorumin (Knowledge Exchange Platform, KEP) ja ”Tiede kohtaa alueet” -hankkeen kaltaisten aloitteiden avulla.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁹⁾ https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC114345/jrc114345_adjusted_research_excellence_2018.pdf

⁽¹⁰⁾ Uudistettu tutkimuksen ja innovoinnin ohjelma: Euroopan mahdollisuus muokata tulevaisuutta, COM(2018) 306 final

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025”

(2020/C 440/16)

Esittelijä:	Concepción ANDREU RODRÍGUEZ (ES, PES), La Riojan aluehallituksen puheenjohtaja
Viiteasiakirja:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025 COM(2020) 152 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. painottaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 8 artiklassa ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa tarkoitettu oikeus tasavertaiseen kohteluun ja yhtäläisiin mahdollisuuksiin sukupuolten välillä on turvattava ja sitä on edistettävä kaikilla aloilla.
2. suhtautuu myönteisesti tiedonantoon ”Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025” ja sen sisältämään visioon, poliittisiin tavoitteisiin ja toimiin ja pitää sitä hyödyllisenä perustana konkreettisten edistysaskelien ottamiselle tasa-arvon alalla Euroopan unionissa.
3. pitää onnistuneena tiedonannon julkaisemisen ajankohtaa 25 vuotta sen jälkeen, kun hyväksyttiin Pekingin julistus ja toimintaohjelma, joka oli ensimmäinen yleismaailmallinen toimintaohjelma sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja jonka suositukset ovat edelleen ajankohtaisia, ja on tyytyväinen siihen, että tiedonannon avulla edistetään kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista, sillä sukupuolten tasa-arvo liittyy olennaisesti kaikkiin osallistavan ja kestävän kehityksen ulottuvuuksiin.
4. pitää tärkeänä yhteistä hallinnointia, johon osallistuvat keskeisinä tahoina Euroopan unioni ja jäsenvaltiot, mutta korostaa, että myös paikallis- ja alueviranomaisten sekä kolmannen sektorin osallistaminen ja esille tuominen on tärkeää, sillä kyse on kansalaisyhteiskunnan suoraan kohdistuvia toimintapolitiikkoja hallinnoivista keskeisistä tahoista. Strategiassa korostetaan lisäksi Euroopan unionin julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteisen työn tärkeyttä tässä hallintokehityksessä.
5. vaatii, että paikallis- ja alueviranomaisten asema ratkaisevan tärkeinä yhteistyökumppaneina strategian suunnittelussa, toteuttamisessa ja seuraamisessa tunnustetaan niille kuuluvien vastuualojen ja niiden näiden alojen kehittämiseksi tekemän työn ansiosta. Strategian toteutukseen on turvattava tarvittavat resurssit.
6. korostaa, että kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla, naisasiajärjestöillä ja nuoremmilla sukupolvilla on merkittävä rooli tasa-arvopolitiikan hallinnoinnissa ja että näiden kanssa on siksi tärkeää tehdä yhteistyötä.
7. kehottaa komissiota tätä varten ja sukupuolinäkökulman sisällyttämiseksi toimintapolitiikkoihin, ohjelmiin ja hankkeisiin perustamaan toimielinten välisen työryhmän, joka varmistaa monitasoisen hallinnon toteutumisen, jotta todellisen tasa-arvon saavuttamisen edellyttämä työ voidaan ottaa tosiasiallisesti huomioon.
8. kannattaa tasa-arvoministereiden virallisten kokousten järjestämistä EU:n neuvostossa sekä sitä, että EPSCO-neuvoston nimeen lisätään ”tasa-arvo”, niin kuin puheenjohtajakolmikoon Saksan, Portugalin ja Slovenian allekirjoittamaan sukupuolten tasa-arvoa käsittelevään julistukseen sisältyvässä seitsemännessä ehdotuksessa mainitaan.

9. korostaa, että on tärkeää soveltaa intersektionaalista näkökulmaa, jotta strategian täytäntöönpanoon voidaan osallistaa haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset, jotka voivat kohdata monenlaista syrjintää vammaisuuden, iän, etnisen alkuperän, seksuaalisen suuntautumisen, uskonnon, vakaumuksen tai sukupuoli-identiteetin perusteella, ja erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät, kuten muun muassa maahanmuuttajanaiset ja hlbt-ihmiset. Komitea pyytää siksi Euroopan komissiota kehittämään tehokkaammin tällaista intersektionaalista lähestymistapaa ja laatimaan ohjeita siitä, miten sitä sovelletaan julkisen politiikan suunnittelussa, hallinnoinnissa ja arvioinnissa.

10. korostaa tarvetta yhdistää intersektionaalisia toimia ja alakohtaisia positiivisia toimia, sillä vain näin voidaan edistää sukupuolinäkökulman sisällyttämistä yhdenmukaisesti ja tehokkaasti julkisen politiikan hallinnointiin. Komitea korostaa tässä yhteydessä, että on ratkaisevan tärkeää saada käyttöön pätevää ja tasa-arvoasioihin erikoistunutta henkilöstöä ja edistää jatkuvaa erityistä tasa-arvokoulutusta kaikilla niillä aloilla, joilla tehdään päätöksiä tai hallinnoidaan julkista politiikkaa.

11. on yhtä mieltä siitä, että niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla tarvitaan osallistavia ja monimuotoisia strategioita, jotta voidaan ottaa paremmin huomioon naisten kohtaamat monimutkaiset haasteet ja elämäntilanteet kaikessa moninaisuudessaan. Lisäksi on huolehdittava siitä, että naiset pääsevät nykyistä useammin johtaviin aseisiin ja voivat osallistua kaikkiin päätöksentekoprosesseihin.

12. muistuttaa, että strategia laadittiin ja julkaistiin ennen covid-19-pandemian aiheuttamaa kansanterveyskriisiä, josta selviäminen ohjaa nyt unionin toimintapolitiikkojen tulevaisuutta. Komitea kehottaa tästä syystä säilyttämään tasa-arvon painopisteenä ja sisällyttämään sukupuolinäkökulman sekä päätöksentekoon ja pandemian vastatoimiin että taloudellisiin ja sosiaalisiin elpymisaloitteisiin. Komitea korostaa sosiaali- ja terveysalan arvostuksen nousua kriisin seurauksena yhteiskunnan strategisena ja rakenteellisesti merkittävänä alana sekä tarvetta tuoda esiin tällä alalla vallitseva merkittävä sukupuolten ja ikäjakauman epätasapaino. Lisäksi komitea korostaa, että covid-19-kriisi on vain syventänyt sukupuolten välillä jo aiemmin vallinnutta epätasa-arvoa, ja vaatii tasa-arvoisia ja osallistavia elpymistoimia.

Irti väkivallasta ja stereotyyppioista

13. on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio tunnustaa sukupuolistuneen väkivallan kitkemisen olevan yksi yhteiskuntiemme suurimmista haasteista, ja kehottaa kaikkia EU:n jäsenvaltioita ratifioimaan Istanbulin yleissopimuksen perustavan tärkeänä sitoumuksena naisiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi, ehkäisemiseksi ja siitä syytteesen asettamiseksi.

14. yhtyy komission jäsenvaltioille osoittamaan kehotukseen ratifoida Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimus nro 190 väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä.

15. kehottaa Euroopan komissiota sisällyttämään kaikenlaisen naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklassa tarkoitettuihin "eurorikoksiin" ja syventämään sukupuolistuneen väkivallan ongelmaan puuttumista vuonna 2020 esitettävässä uhrien oikeuksia koskevassa strategiassa ottaen huomioon suojattomassa asemassa olevat naiset. Komitea ehdottaa, että tätä varten hyväksytään unionin sisäistä poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä koskevia pöytäkirjoja.

16. kehottaa komissiota hyväksymään naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseen ja torjumiseen tähtäviä lainsäädäntötoimia, jotka ovat EU:n ja kansainvälisen oikeuden kanssa johdonmukaisia ja täydentävät niitä ja joissa puututaan kaikenlaiseen väkivaltaan, myös verkkoväkivaltaan, josta uhkaa tulla yhä tavanomaisempaa nuorten keskuudessa, ja kunniaväkivaltaan.

17. tukee Euroopan komission näkemystä tarpeesta esittää haitallisten käytäntöjen, esimerkiksi sukuelinten silpomisen ja pakkoavioliittojen, ehkäisemisestä suositus, jossa korostetaan tehokkaiden ennakoivien toimenpiteiden ja koulutuksen tarvetta kaikissa ikäryhmissä ja yhteiskunnan osa-alueilla ja joka kattaa julkisten palvelujen parantamisen, alan ammattilaisten valmiuksien kehittämisen ja uhrien oikeussuojan.

18. pyytää, että alue- ja paikallisviranomaiset otetaan järjestelmällisesti mukaan strategian yhteydessä perustettavaan sukupuolistuneen väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseen keskittyvään EU:n verkostoon, jonka puitteissa vaihdetaan hyviä toimintatapoja ja rahoitetaan koulutusta, valmiuksien kehittämistä ja tukipalveluja. Tässä yhteydessä ratkaiseva merkitys on väkivallan ennaltaehkäisemiseen tähtäävällä toiminnalla, jossa keskitytään miehiin, poikiin ja maskuliinisuu-teen.

19. toteaa, että covid-19-kriisistä johtuvat liikkumisrajoitukset ovat lisänneet tietoon tulleita sukupuolistuneen väkivallan tapauksia. Komitea korostaakin kiireellistä tarvetta tehostaa toimenpiteitä, joilla käsitellään sukupuolistuneen väkivallan tapauksia ja puututaan niihin tehokkaasti ja joissa annetaan paikallis- ja alueviranomaisille tarvittavat resurssit, sillä ne ovat pandemian torjunnan eturintamassa.

20. on tyytyväinen siihen, että sukupuolistereotyyppien tunnustetaan olevan yksi eriarvoisuuden perimmäinen syy. Komitea korostaa, että on annettava enemmän tietoa toimenpiteistä ja hyvistä käytännöistä, joiden avulla näitä stereotyyppioita voidaan kitkeä muun muassa virallisen ja epävirallisen koulutuksen, työn, viestinnän ja mainonnan kaltaisilta aloilta. Komitea korostaa lisäksi tarvetta tarkastella perusteellisemmin syrjinnän eri perusteiden erilaisia vaikutuksia näiden sukupuolistereotyyppien yhteydessä. Komitea korostaa erityisesti koulutusjärjestelmän ja siten myös opettajien tasa-arvokasvatuksen roolia ratkaisevana muutosta edistävänä tekijänä, joka voi muokata patriarkaalisen mallin taustalla olevia arvoja kohti yhteiskuntaa, joka on aidosti tasa-arvoinen.

21. korostaa kaikkien ja kaikenikäisten ihmisten, erityisesti nuorten, keskeistä asemaa vastuullisen ja aktiivisen muutoksen edistäjinä sukupuolten tasa-arvon alalla työ-, perhe- ja yksityiselämässä. Paikallis- ja alueviranomaisilla on tässä suhteessa keskeinen rooli valistuksen ja koulutuksen edistämässä.

22. kehottaa ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset mukaan sukupuolistereotyyppien torjumiseksi toteutettavan EU:n laajuisen tiedotuskampanjan suunnitteluun ja toteutukseen ja korostaa tarvetta keskittyä erityisesti nuoriin, jotka ovat yksi keskeisistä muutosvoimista.

23. korostaa tarvetta tehdä sukupuolinäkökohdat huomioon ottavaa tutkimusta seksuaali- ja lisääntymiserveiden ja -oikeuksien alalla mutta pitää myös tärkeänä vaihtaa hyviä käytäntöjä, huolehtia perhesuunnittelupalvelujen ja seksuaali- ja lisääntymiserveyspalvelujen yleisestä saatavuudesta ja kehittää asiaa koskevaa tiedotusta ja koulutusta ilman moraalista tuomitsemista ja soveltaen myönteistä ja osallistavaa lähestymistapaa.

Menestyminen tasa-arvoisessa taloudessa

24. korostaa tarvetta torjua naisten ja miesten vertikaalista ja horisontaalista eriytymistä ottaen huomioon, että epävarmimmat ja huonommin palkatut työt ovat erittäin naisvaltaisia. Erityisesti olisi kiinnitettävä huomiota ilmeisiin palkka- ja eläke-eroihin. Lisäksi on varmistettava myönteinen työelämäkehitys myös sukupuolivähemmistöjen osalta.

25. odottaa kiinnostuneena komission seuraavaa ehdotusta palkka-avoimuudesta. Sen tulisi edistää sukupuolten välisen palkkakuilun ja sen seurauksena aiheutuvan eläkekuilun havaitsemista ja lopulta poistamista. Vaikka palkanmuodostus kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, samapalkkaisuuden periaatetta olisi sovellettava kaikilta osin toteuttamalla toimenpiteitä, joissa käsitellään palkkasalaisuutta koskevia lausekkeita, vuotuisia palkkakatsauksia sekä työntekijöiden oikeutta pyytää työnantajiltaan sukupuolikohtaisia palkkatietoja.

26. yhtyy komission jäsenvaltioille esittämään vaatimukseen saattaa työ- ja yksityiselämän tasapainottamista koskeva direktiivi mahdollisimman pian osaksi kansallista lainsäädäntöä, jotta miehet ja naiset voivat menestyä tasapuolisesti niin yksityiselämässään kuin ammatillisestikin ja jotta voidaan taata tasa-arvoinen ja tasapuolinen yhteisvastuullisuus.

27. on samaa mieltä strategiassa ilmaistusta tarpeesta edistää niin palkallisen kuin palkattomankin hoivatyön tasapuolista jakautumista naisten taloudellisen riippumattomuuden takaamiseksi. Komitea kehottaa Euroopan unionia tarkastelemaan uudelleen ja kehittämään Barcelonan tavoitteita ja tekemään niistä sitovia sekä asettamaan täydentäviä, Barcelonan tavoitteita laajempia tavoitteita (Barcelona+), joissa otetaan huomioon ikääntyvien yhteiskuntien hoitotarpeet ja se, että hoitoala on erittäin naisvaltainen mutta alan palkkaus ei vastaa sen yhteiskunnallista arvoa.

28. kehottaa Euroopan komissiota harkitsemaan nuorisotakuun kaltaista Euroopan hoitotyösopimusta, jotta hoitotarpeisiin voidaan vastata soveltaen oikeuksiin perustuvaa lähestymistapaa, jossa hoito on keskeisellä sijalla taloudellisessa toiminnassa ja jossa lisätään terveyteen ja hoitotyöhön suunnattavia investointeja hyvinvointitaloutta koskevan strategian mukaisesti. Komitea kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita sisällyttämään ILO:n yleissopimukseen nro 189 kotitaloustyöntekijöiden vaatimukset työoloista ja -ehdoista.

29. pitää tärkeänä, että strategiassa viitataan erikseen alueelliseen ulottuvuuteen ja erityisesti maaseutualueisiin ja harvaan asuttuihin alueisiin niiden erityisluonteen vuoksi. Komitea korostaa naisten keskeistä roolia maaseutuyhteisöissä ja ratkaisevaa asemaa niiden alueellisessa, taloudellisessa ja sosiaalisessa yhteenkuuluvuudessa. Komitea pitää välttämättömänä vahvistaa naisten osallistumista ja johtajuutta paikallisissa toimintaryhmissä ja maaseudun kehittämisverkostoissa. Lisäksi komitea toteaa, että lasten ja omaisten hoiva- ja hoitopalvelujen tarjontaa on laajennettava nimenomaan maaseutualueilla.

30. on tyytyväinen siihen, että strategiassa korostetaan tarvetta kuroa umpeen sukupuolten välisiä eroja digitaalisen siirtymän ja innovoinnin yhteydessä tukemalla naisten osallistumista STEAM-aineiden (luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet, taideala ja matematiikka) ja tieto- ja viestintätekniikan koulutukseen ja työurille. Komitea kehottaa myös puuttumaan internetissä ja työelämässä ilmeneviin uudenlaisiin seksismin muotoihin, joita havaitaan eräissä vinoutuneissa tekoälyjärjestelmissä. Komitea painottaakin sukupuolittietoisien koodauksen tärkeyttä ja vaatii, että kaikki sukupuolet osallistuvat tasa-arvoisesti tekoälyyn liittyvän teknologian suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin sekä keskusteluun sen etiikasta ja normeista. Komitea on samaa mieltä siitä, että on tärkeää lisätä naisten määrää digitaali- ja innovaatioaloilla, sillä nämä ovat yhteiskunnan keskeisiä muutosaloja. Komitea korostaa tässä yhteydessä tarvetta varmistaa tasa-arvo uuden teknologian ja sosiaalisen median asianmukaista ja turvallista käyttöä koskevassa koulutuksessa ja elinikäisessä oppimisessa.

31. pyytää, että työ- ja yksityiselämän tasapainottamista koskevan direktiivin soveltamisen yhteydessä tarkastellaan sukupuolinäkökulmasta niitä vaikeuksia, joita monet perheet kaikkialla EU:ssa ovat kohdanneet etätöiden ja hoitovelvollisuuksien yhteensovittamisessa covid-19-kriisin aikana. On olennaisen tärkeää pohtia huolellisesti mahdollista verkko- tai etätöiden sääntelyä, jotta siitä ei tule mekanismia, joka sulkee naiset takaisin perhe- ja yksityiselämän piiriin. Komitea pitää erityisen tärkeänä ottaa huomioon sellaiset perheitilanteet, joissa yhteensovittaminen on erityisen vaikeaa, kuten yksinhuoltajaperheet, joissa useimmiten huoltajana on nainen.

32. kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että naiset ovat kaikkialla Euroopan unionissa olleet eturintamassa tekemässä työtä covid-19-pandemian aikana (sairaanhoitohenkilöstö, lasten ja vanhusten hoiva- ja hoitohenkilöstö, kotitaloustyöntekijät, kaupan alan työntekijät jne.), mikä on asettanut heidät suurempaan tartuntavaaraan. Lisäksi osa näistä ammateista kuuluu EU:n vähiten arvostettuihin ja huonoimmin palkattuihin. Komitea vaatiiikin, että työttömyyden ja taloudellisen epävarmuuden torjuntatoimenpiteissä otetaan huomioon naisten ja miesten epätasapainoinen edustus näissä pandemian aikana olennaisen tärkeiksi osoittautuneissa työtehtävissä ja erityisesti hoitotyössä. Ei saa myöskään unohtaa, että monissa hoitoalan ja kotityön ammateissa on paljon maahanmuuttajanaisia, joihin kohdistuu kaksinkertainen paine. Onkin tarpeellista sisällyttää elpymissuunnitelmiin tasa-arvoulottuvuus ja tukea naisryttäjiä ja naisten yrityshankkeita sekä johtavassa asemassa olevia naisia painottaen etätöiden edellyttämää valtavaa ponnistusta.

33. kehottaa Euroopan komissiota analysoimaan, miten covid-19-kriisi vaikuttaa sukupuolten väliseen tasa-arvoon lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, ja ryhtymään asiaan liittyviin toimenpiteisiin. Naisten ja miesten kokemukset pandemiasta ovat erilaisia. Tarvitaan kipeästi sukupuolittain eriteltyjä tietoja, jotta voidaan täysin ymmärtää, miten virus vaikuttaa naisiin ja miehiin. Tässä yhteydessä on otettava huomioon paitsi vaikutukset, jotka kohdistuvat tautiin sairastuneisiin tai terveyskriisin eturintamassa oleviin, myös vaikutukset talouteen, koulutukseen, hoito- ja hoivatyön jakautumiseen sekä perheväkivallan laajuuteen.

Tasa-arvo päätöksenteossa

34. korostaa naisten vähäisempää edustusta päätöksentekoasemissa ja sitä, että kunnan- ja kaupunginjohtajista vain 15 prosenttia on naisia, aluejohtajista 21 prosenttia, alueparlamenttien jäsenistä 35 prosenttia ja alueiden komitean jäsenistä 23 prosenttia⁽¹⁾. Komitea pitää valitettavana, että näitä lukuja ei mainita strategiassa, sillä ne paljastavat alue- ja paikallistasolla vallitsevan kuilun.

35. pyytää Euroopan komissiota kehottamaan jäsenvaltioita järjestämään ja tukemaan aloitteita, joilla edistetään naisten aseman vahvistumista paikallis- ja aluevaalien yhteydessä, jotta päästään eroon naisten näissä prosesseissa kohtaamasta syrjinnästä ja muista esteistä, joihin kuuluvat stereotyyppit ja sosiaaliset normit, kuten naisjohtajien väheksyminen suhteessa miesjohtajiin. Keskeistä on myös tukea naisten asettumista ehdolle kunnallis- ja aluevaaleissa.

36. muistuttaa tarpeesta puuttua erityisin toimin vaaleilla valittuihin naispolitiikkoihin ja naispuolisiin julkisuuden henkilöihin kohdistuvan väkivallan ongelmaan, joka käsittää myös verkkohäirinnän sosiaalisessa mediassa, sillä tämä vaikuttaa naisten mahdollisuuksiin osallistua tasa-arvoisesti politiikkaan ja julkiseen elämään.

37. katsoo, että EU:n toimielinten ja myös alueiden komitean olisi otettava käyttöön käytäntösäännöt, joiden avulla edistetään naisten ja miesten tasa-arvoista jakaumaa niiden kokoonpanossa ja johtotehtävissä. Lopullisena tavoitteena on sukupuolten yhtä suuri osuus AK:n jäsenistössä.

38. toivoo, että komitea ottaa käytäntösääntöjen hyväksymisen ja täytäntöönpanon lähivuosien ensisijaiseksi tavoitteeksi, ja vaatii, että laaditaan sukupuolten tasa-arvon periaatteen soveltamisesta jokavuotinen katsaus antamalla vuosikertomuksia, joissa tarkastellaan toteutettuja toimenpiteitä (huolehtien tasapuolisesta osuudesta eri asiakirjoissa ja kertomuksissa). Tulokset olisi julkaistava täysistunnossa, joka pidetään lähimpänä kansainvälistä naistenpäivää.

39. kehottaa ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset mukaan sukupuolten tasa-arvoa koskevaan keskinäisen oppimisen ohjelmaan, jotta voidaan edistää hyvien käytäntöjen vaihtoa, ja kehottaa edistämään erityistä sukupuolikasvatusta kaikilla tasoilla sekä luomaan tasa-arvovaltuutetun ammattitehtävän.

40. toteaa, että monimuotoisuussitoumuksia koskeva EU:n foorumi keskittyy vahvasti yksityiselle sektorille ja että se voitaisiin avata myös paikallis- ja alueviranomaisille, jotta foorumille saataisiin esimerkkejä unionin eri tasoilla ja alueilla käyttöön otetuista hyvistä käytännöistä. Komitea ehdottaa, että eurooppalainen peruskirja naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta paikallishallinnossa sisällytetään yhdeksi monimuotoisuussitoumuksista.

Sukupuolinäkökulma politiikassa ja budjetoinnissa

41. on samaa mieltä siitä, että kaikkiin EU:n keskeisiin nykypäivän haasteisiin liittyy sukupuolinäkökulma. Komitea katsoo kuitenkin, että sukupuolinäkökulmaa ei oteta huomioon selkeästi eikä riittävästi EU:n politiikassa eikä budjetoinnissa.

42. kehottaa luomaan selemmän yhteyden tasa-arvostrategian ja unionin tärkeimpien poliittisten painopisteiden ja strategioiden, erityisesti ilmastonutraaliin talouteen siirtymisen, digitalisaation ja väestökehityksen haasteen välille. Komitea muistuttaa, että näihin EU:n strategiaan painopisteisiin sisältyy merkittävää sukupuolten epätasa-arvoa, jonka kitkeminen on ratkaisevan tärkeää, jotta yhteiskunnat voivat onnistua hiilestä irtautumisessa, digitalisaatiossa ja alueellisen ulottuvuuden huomioon ottamisessa.

43. kannattaa sukupuolitetöiden budjetoinnin menetelmien soveltamista seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 yhteydessä. Unionin tason rahoitusjärjestelyjä olisi tarkistettava strategian päämäärien ja tavoitteiden saavuttamiseksi, ja kaikkiin rahoitusohjelmiin olisi sisällytettävä sukupuolten tasa-arvoa koskeva konkreettinen tavoite sekä ehdollisuusmekanismi, jolla varmistetaan tasa-arvo asettamalla rahoituksen saantiin sovellettavia tasa-arvotavoitteita ja strategioita. Komitea korostaa tässä yhteydessä mahdollisuutta seurata sukupuolten tasa-arvoon liittyviä haasteita eurooppalaisen ohjausjakson ja oikeusvaltiokertomuksen puitteissa maakohtaisten suositusten avulla ja sisällyttämällä erityistoimenpiteitä kansallisiin uudistusohjelmiin ja kansallisiin jälleenrakennus- ja valmiusohjelmiin.

⁽¹⁾ Tiedot 5. päivästä kesäkuuta 2020.

44. katsoo, että strategian täytäntöönpanon seurantakehystä on täydennettävä tehokkailla indikaattoreilla, joilla voidaan mitata ja arvioida tasa-arvovaikutuksia, sen lisäksi että asetetaan aikatauluja ja vastuuvollisuustoimenpiteitä. Komitea muistuttaa, että on tärkeää laatia vuosikertomuksia, joissa tarkastellaan tasa-arvon alalla tapahtunutta edistystä jäsenvaltioissa sekä paikallis- ja alueviranomaisten käyttöön ottamia hyviä käytäntöjä. Komitea korostaa tarvetta ottaa käyttöön kaikissa unionin toimintapolitiikoissa sukupuolittain eriteltyjä indikaattoreita ja sukupuolikohtaisia indikaattoreita sekä sisällyttää niihin kansainvälinen ulottuvuus, jotta voidaan tarkastella sellaisia seikkoja kuin ikä, seksuaalinen identiteetti, vammaisuuden laji, maahanmuuttaja-asema tai kaupunki–maaseutu-ulottuvuus.

45. pyytää päästä mukaan Euroopan komission hiljattain perustamaan tasa-arvotyöryhmään, joka huolehtii siitä, että sukupuolinäkökulma sisällytetään tehokkaasti kaikkiin toimintapolitiikkoihin ja ohjelmiin.

46. pyytää, että alueiden komitealle annettaisiin virallinen rooli Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) valmiuksien kehittämisen tukemisessa, jotta voidaan parantaa ja standardoida sukupuolittain eriteltyjen ja sukupuolikohtaisista indikaattoreista saatavien tietojen keräämistä ja analysointia, erityisesti kun on kyse naisten ja miesten edustuksesta paikallis- ja aluetason päätöksenteossa.

47. pyytää, että jäsenvaltiot ja niiden alue- ja paikallisviranomaiset vahvistavat kansallisten ja alueellisten tilastointijärjestelmien sukupuolinäkökulmaa, jotta voidaan saada luotettavia ja säännöllisiä tietoja paitsi EIGEn myös Eurostatin tarpeiden mukaisesti.

48. muistuttaa, että covid-19-kriisillä on selkeä sukupuoliulottuvuus, minkä vuoksi on ratkaisevan tärkeää, että elpymisrahastoon sisällytetään sukupuolinäkökulma tekemällä kaikista rahastoista sukupuolivaikutusten arviointi ja soveltamalla niihin sukupuolittaisen budjetoinnin periaatteita.

Sukupuolten tasa-arvo ja toimet naisten vaikutusvallan lisäämiseksi maailmanlaajuisesti

49. muistuttaa, että köyhyyden poistaminen edellyttää sukupuolten tasa-arvon saavuttamista. Taloudellinen epätasa-arvo ja sukupuolten epätasa-arvo ovat kytköksissä toisiinsa, eikä ketään saa jättää jälkeen. Sukupuolten tasa-arvoa ei pidetä kestäväen kehityksen tavoitteissa pelkästään yhtenä tavoitteena, vaan läpi koko toimintaohjelman ulottuvana osatekijänä.

50. korostaa, että EU:n ulkosuhdetoiminnassa on noudatettava oikeudellisia sitoumuksia edistää sukupuolten tasa-arvoa ja naisten voimaannuttamista kansainvälisissä kumppanuuksissa sekä kauppa-, naapuruus- ja laajentumispolitiikassa, erityisesti liittymisneuvotteluissa, assosiaatioprosessissa ja turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikassa. Tämä on kirjattu EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 208 artiklaan, jossa vahvistetaan kehitysyhteistyöpolitiikan johdonmukaisuuden periaate, jonka mukaan kestäväen kehityksen tavoitteet on otettava huomioon, sekä EU:n toimintaohjelmaan, joka koskee sukupuolten tasa-arvon edistämistä ja naisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä kehitysyhteistyössä.

51. kehottaa Euroopan komissiota arvioimaan, miten EU:n kauppapolitiikkaa voisi hyödyntää naisten oikeuksien ajamiseen ja naisten taloudellisen osallistumisen edistämiseen EU:n rajojen ulkopuolella.

52. kehottaa EU:n toimielimiä tehostamaan yhteistyötä EU:n ulkopuolisten maiden kanssa, jotta näitä kannustettaisiin hyväksymään naisten sukuelinten silpomisen kieltävää kansallista lainsäädäntöä⁽²⁾.

53. korostaa hajautetun yhteistyön mahdollisuuksia demokraattisen ja tasa-arvoisen kehityksen edistämässä maailmanlaajuisesti sekä tarvetta kuroa umpeen sukupuolten tasa-arvon rahoitusvaje virallisen kehitysavun yhteydessä.

(2) Euroopan parlamentin päätöslauselma 12. helmikuuta 2020 EU:n strategiasta naisten sukuelinten silpomisen lopettamiseksi kaikkialla maailmassa (2019/2988(RSP)).

54. korostaa, että covid-19 on lisännyt ennestään olemassa olevaa epätasa-arvoa, joka kohdistuu suoraan kehitysmaiden tyttöihin ja naisiin. Välittömänä ja suorana vaikutuksena on ollut työpaikkojen menettäminen, minkä seurauksia ovat pienemmät mahdollisuudet vaikuttaa julkiseen ja poliittiseen elämään, suurempi vastuu perheen hoitamisesta ja joutuminen sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreiksi. Strategia on välttämätön väline näiden prosessien pysäyttämiseksi.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Eurooppalainen ilmastopimus”

(2020/C 440/17)

Esittelijä:	Rafał Kazimierz TRZASKOWSKI (PL, EPP), Varsovan kaupunginjohtaja
Viiteasiakirja:	Euroopan komission varapuheenjohtajan Maroš Šefčovič in 11. maaliskuuta 2020 päivätty kirje

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttaminen covid-19-kriisin jälkeen

1. suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen laatia eurooppalainen ilmastopimus, jonka tarkoituksena on saada kansalaiset ja heidän yhteisönsä mukaan määrittämään ilmasto- ja ympäristötoimia ruohonjuuritasolla toteutetuin konkreettisin toimenpitein, kannustaa käymään avointa vuoropuhelua kaikkien toimijoiden kanssa, luoda synergioita, parantaa valmiuksia ja käynnistää ilmastotoimia. Komitea katsoo, että sopimusta tulisi kehittää innovatiivisena hallintovälineenä, joka mahdollistaa kahdensuuntaisen viestinnän, yhteistyön ja tiedonvaihdon eri tasojen, alojen ja alueiden välillä EU:n ilmastopolitiikan tehokkuuden ja legitimitetin parantamiseksi.
2. muistuttaa, että ”sopimuksella” viitataan tavallisesti tasavertaisten osapuolten väliseen sitoumukseen, jonka tavoitteena on yhteinen tai molemminpuolinen hyöty ja yhteisten päämäärien saavuttaminen. Sen vuoksi komitea toistaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat valmiita työskentelemään kumppaneina ilmastopimuksen puitteissa EU:n toimielinten, jäsenvaltioiden ja kaikkien asianosaisten sidosryhmien kanssa pyrittäessä yhdessä saavuttamaan ilmasto- neutraalius ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Ilmastopimuksen yhteisessä lähestymistavassa ei kuitenkaan pitäisi sivuuttaa ilmastonmuutoksen EU:n eri alueille nykyisin aiheuttamia erilaisia haasteita, minkä vuoksi yhteisissä tavoitteissa olisi otettava huomioon erityiset maantieteelliset tarpeet, myös näiden tarpeiden ja erityispiirteiden systemaattisen arvioinnin pohjalta.
3. korostaa, että covid-19-pandemia ja sen aiheuttama talouskriisi luultavasti pakottavat täydentämään ilmastopimuksen alkuperäistä visiota. Komitea painottaa kuitenkin, että Euroopan komission ja jäsenvaltioiden on varmistettava, ettei nykyinen kriisi hidasta Euroopan unionin välttämätöntä siirtymistä kohti ilmastoneutraaliutta vaan että sitä pikemminkin hyödynnettäisiin mahdollisuutena nopeuttaa siirtymää. Tähän kuuluu myös se, että tavoitteeksi asetetaan hiilidioksidipäästöjen vähentäminen ainakin 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä.
4. toistaa sitoumuksensa pitää Yhdistyneiden kansakuntien vahvistamia 17:ää kestävän kehityksen tavoitetta olennaisena osana vihreän kehityksen ohjelmaa ja on näin ollen YK:n kanssa samoilla linjoilla siinä, että sosiaalinen ulottuvuus on ilmasto- ja luonnonsuojelupolitiikan rinnalla keskeinen osa kestävyyttä. Sosiaalisen osallisuuden mahdollisuus on taattava koko Euroopan väestölle. Sosiaaliturvan lisäksi tähän sisältyvät erityisesti sukupuolten tasa-arvo, laadukkaan koulutuksen saatavuus ja terveen elämän varmistaminen kaikenikäisille. Samalla on korostettava, että sitoutuminen 17:ään kestävän kehityksen tavoitteeseen käsittää yhteistyön EU:n ulkopuolisten kumppanien kanssa näiden samojen arvojen pohjalta.
5. painottaa, että ilmastopimuksen tulisi ennen kaikkea mahdollistaa paikallis- ja alueviranomaisten ja unionin toimielinten välinen yhteistyö. Sopimuksen tulisi olla innovatiivinen hallinnointiväline ideoiden kehittämiseksi, kentältä saadun tiedon kanavoimiseksi EU:n päätöksentekoon, EU:n toimintapolitiikkojen täytäntöönpanon parantamiseksi ja ilmastonmuutoksen torjuntatoimien koordinoimiseksi samalla kun torjutaan covid-19-pandemiasta johtuvaa talouskriisiä. Taloutta elvyttävillä toimenpiteillä olisi edistettävä sekä yhteiskuntien selviytymiskykyä että vähähiiliseen talouteen siirtymistä tavoitteena saavuttaa ilmastoneutraalius viimeistään vuoteen 2050 mennessä. Kaikkien kehitettävien toimintapolitiikkojen vaikutuksia ilmastoon ja ympäristöön olisi analysoitava.

6. tähdentää, että ilmastopimuksen tulisi edistää paikallisten toimijoiden (kuten pk-yritysten, koulujen, paikallisviranomaisten ja yliopistojen) paikallistasolla jo tekemiä sitoumuksia ja synnyttää uusia sitoumuksia, jotka tekevät Euroopasta ensimmäisen ilmastoneutraalin maanosan vuoteen 2050 mennessä.

7. korostaa siksi, että ilmastopimuksen tulisi toimia myös puitealoitteena, jolla on oma brändi ja jolla edistetään sellaisia olemassa olevia ja tulevia paikallisia ilmastopimuksia⁽¹⁾ tai paikallisjohtoisia kumppanuuksia, jotka pyrkivät kohti selkeitä ilmastotavoitteita yhdessä kansalaisyhteiskunnan, yritysten ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Sen tulisi helpottaa kansalaisten tuen saamista ilmastopolitiikalle, edistää parhaiden käytänteiden vaihtoa ja onnistuneimpien eurooppalaisten aloitteiden toistamista ja laajentamista sekä myötävaikuttaa paikallisten ilmastopimusten laatimiseen ympäri Eurooppaa.

8. suhtautuu myönteisesti komission esittämään sitoumukseen kiinnittää erityistä huomiota syrjäisimpiin alueisiin Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa, kun otetaan huomioon niiden alttius ilmastonmuutokselle ja luonnonkatastrofeille ja niiden poikkeukselliset vahvuudet, kuten biologinen monimuotoisuus ja uusiutuvat energialähteet, ja odottaa, että tätä varten otetaan käyttöön erityisiä toimenpiteitä.

9. vahvistaa sitoumuksensa tukea komissiota ja paikallis- ja alueviranomaisia vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpanon onnistumiseksi ja etenkin muodostettaessa ilmastopimuksesta vahva väline, jolla autetaan paikallis- ja alueviranomaisia tässä kunnianhimoisessa hankkeessa ja annetaan näille aloitteellinen rooli. Komitea korostaa, että vihreän kehityksen ohjelman ja talouden elvyttämisen innovatiivinen monialainen toimintamalli edellyttää sellaista täysin uutta lähestymistapaa paikallis- ja alueviranomaisten valmiuksien parantamiseen nähden, joka kattaa kaikki alat ja edistää integroidumpaa hallintoa. Ilmastopimuksen tulisi tarjota tilaisuus luoda vihreän kehityksen ohjelman mukaista kulttuuria kaikissa paikallis- ja alueyhteisöissä ja lisätä kansalaisten tietoisuutta ja osallistumista kaikilla asiaankuuluvilla politiikanaloilla.

10. tähdentää, että covid-19-pandemiasta johtuva nykyinen terveysuhka tuo jälleen kerran kaikkialla Euroopassa esiin paikallis- ja alueviranomaisten keskeisen aseman päätöksenteossa ja julkisten palvelujen tarjoajina, kun ne erityisesti maailmanlaajuisen hätätilan aikana varmistavat etulinjassa vastauksen paikallisiin tarpeisiin ja haasteisiin. Komitea toteaa, että paikallisyhteisöjen ja niiden asukkaiden tulisi saada takaisin roolinsa, jonka kasvava globalisaatio ja liian usein rajallisten resurssien liikkakäyttöön perustuva teollistuminen ovat latistaneet, tulemalla keskeisiksi kumppaneiksi ilmastotoimien suunnittelussa ja ympäristönsä suojelemisessa ja ennallistamisessa.

11. ehdottaa, että ilmastonmuutoksen torjunnassa hyödynnetään esimerkkejä parhaista paikallis- ja aluetason käytänteistä, kuten Under2Coalition-verkostoa eli maailmanlaajuisia, valtiotasoa alempana toimivaa ryhmää, johon kuuluu yli 220 osavaltiota, aluetta ja kuntaa, jotta voidaan hyödyntää jo saatuja kokemuksia pitkän aikavälin ilmastostrategioiden kehittämiseksi ja nähdä kokemusten vaihto onnistuneista menetelmistä, innovatiivisista ratkaisuista ja asianomaisista aloitteista saaduista arvokkaista tiedoista kiinteänä osana ilmastopimusta.

12. suhtautuu myönteisesti komission tiedonantoihin ”EU:n talousarvio Euroopan elpymissuunnitelman moottorina” ja ”Euroopan h-hetki: korjaamalla ja kehittämällä parempaa seuraavalle sukupolvelle” ja vahvistaa tukensa eurooppalaiselle ilmastoneutraalipolitiikalle, jota pidetään välttämättömänä ja edistyksellisenä toimintapolitiikkana Euroopan kestäväpohjaisen tulevaisuuden varmistamiseksi. Nykyisestä pandemiasta johtuvassa toimintaympäristössä ilmastoneutraalipolitiikasta ja alueiden ja kuntien selviytymiskyvystä on tultava ilmastoneutraalin elpymisstrategian perusta, jonka avulla varmistetaan, että kaikilla Euroopan talouksien elvyttämiseen investoiduilla varoilla edistetään voimakkaasti myös ilmastoneutraaliuteen siirtymistä, biologisen monimuotoisuuden suojelua ja alueiden ja kuntien selviytymiskyvyn parantamista suunnitelluissa kehyksissä.

⁽¹⁾ Ks. esimerkiksi Tukholman, Rotterdamin, Amsterdamin ja Nantesin paikalliset ilmastopimukset.

13. vahvistaa, että ilmastonmuutoksen torjuntaan tähtäävät hyvin suunnitellut toimintapolitiikat voivat avata taloudellisia mahdollisuuksia. Komission mukaan ilmastoneutraaliuden saavuttamisella voitaisiin kasvattaa EU:n bkt:tä kahdella prosentilla vuoteen 2050 mennessä, saada aikaan vuosittain noin 200 miljardin euron säästöt vältettyjen terveystaloudellisten ansiosta sekä luoda miljoona työpaikkaa vihreään talouteen. Nämä mahdollisuudet ovat luultavasti entistäkin merkityksellisempiä nykyisen pandemian ja tulevien pandemioiden riskin ja ympäristön pilaantumisen, biodiversiteetin katoamisen ja ilmastonmuutoksen vaikutusten välisten esiin tulevien yhteyksien valossa. Komitea pitääkin myönteisenä, että yksi ilmastopimuksen ensisijaisista toimista on puiden istuttaminen, luonnon elvyttäminen ja kaupunkialueiden viherryttäminen, ja kehottaa kiinnittämään huomiota myös vihreään infrastruktuuriin sekä toteuttamaan veden säästämiseen ja kierrättämiseen tähtäviä toimia.

14. korostaa, että pandemiasta johtuvissa nykyisissä poikkeuksellisissa olosuhteissa yhtäkään kansalaista ei saa jättää jälkeen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää perinteisiin tuotannonaloihin, jotka ovat kärsineet eniten covid-19-pandemian torjumiseksi toteutettujen toimenpiteiden seurauksena. Komitea pitää tässä yhteydessä myönteisenä tulevaa rakennusten kunnostamiseen kannustavaa aloitetta, jolla pyritään parantamaan julkisten ja yksityisten rakennusten energiatehokkuutta ja samalla luomaan työpaikkoja ja vauhdittamaan rakennusala.

15. korostaa, että EU:n varojen (EU:n talousarviovarojen sekä unionin muiden rahoituslaitosten, kuten EIP:n, rahoituksen) tulisi olla suoraan paikallis- ja alueviranomaisten ulottuvilla sekä covid-19-pandemian aiheuttamasta talouskriisistä toipumista että ilmastokriisin torjumista varten. Erityisesti vihreän kehityksen ohjelman hankkeita varten tulisi perustaa lisävälineitä, jotka antavat mahdollisuuden hyödyntää suoraan EU:n rahastoja, kuten Horisontti 2020 -puiteohjelmaan sisältyvä Euroopan kaupungeille tarkoitettu rahoitusväline (European City Facility), EAKR:ään (8 artikla) kuuluvat kaupunkialueiden innovatiiviset toimenpiteet tai aluekehitysrahastoa ja koheesiorahastoa koskevaan asetukseen (10 artikla) sisältyvä, vuoden 2020 jälkeinen tuleva eurooppalainen kaupunkialoite.

16. katsoo tässä yhteydessä, että ilmastopimuksen tulisi toissijaisuusperiaatteen mukaisesti edistää paikallis- ja alueviranomaisten mahdollisuutta hyödyntää suoraan EU:n rahastoja uuteen monivuotiseen rahoituskehikseen kuuluvien, kestävyysperiaatteiden mukaisten toimien osalta. Komitea kehottaa erityisesti varmistamaan mahdollisuuden hyödyntää Verkkojen Eurooppa -kehikseen osoitettuja varoja suoraan. Tässä yhteydessä komitea kehottaa myös osoittamaan 10 prosenttia uuden EAKR:n varoista kestäväan kaupunkikehitykseen. Komitea ehdottaa, että kehitetään ilmastoneutraaliuspolitiikkaa, jolla on omat määrärahasa tulevassa monivuotisessa rahoituskehiksessä samalla tavoin kuin maatalous- tai aluepolitiikoilla, ja että varat ovat suoraan vihreän elpymistavan valitsevien kaupunkien ja alueiden ulottuvilla.

17. yhtyy Horisontti Eurooppa -ohjelmaan kuuluvan painopisteen ”Ilmastoneutraalit ja älykkäät kaupungit” missiolautakunnan päätelmiin, joiden mukaan on edelleen tuettava ja edistettävä sadan Euroopan kaupungin systeemistä muutosta kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2030 mennessä hyödyntäen Horisontti Eurooppa -puiteohjelman, Euroopan rakenne- ja investointirahastojen, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston, Euroopan yhteistä etua koskevien tärkeiden hankkeiden ja InvestEU-ohjelman sekä muiden EU:n välineiden varoja.

18. toteaa, että AK:n ja EIP:n pitäisi olla ilmastopimuksen osapuolten läheisiä kumppaneita ja tukea komissiota, jotta sopimuksesta tulisi tarkoituksenmukainen ja jotta kaikki paikallis- ja alueyhteisöt voisivat olla siinä mukana riippumatta niiden koosta, maantieteellisestä sijainnista tai sosioekonomisesta taustasta.

19. kehottaa komissiota harkitsemaan uudelleen painopistealoja ilmastopimuksen ja ilmastoneutraalin elpymisstrategian soveltamiseksi yhteen. Ilmastopimuksessa olisi keskityttävä laajempialaisiin toimiin ottaen huomioon hankkeet, jotka ovat jo valmiita toteutettaviksi, sekä eri paikallisyhteisöjen erityistarpeet.

20. toteaa, että kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimuksen allekirjoittajien kestäväpohjaisia energia- ja ilmastotoimia koskeviin toimintasuunnitelmiin sisältyy vaikuttava joukko toimia, jotka voitaisiin rahoittaa ja panna täytäntöön välittömästi, ja että monilla muilla paikallis- ja alueviranomaisten ilmasto- ja ympäristöön liittyvän yhteistyön muodoilla ja yksittäisillä paikallis- ja alueviranomaistahoilla on samankaltaisia suunnitelmia, joita voitaisiin harkita käytettävän samaan tarkoitukseen. Komitea on valmis tukemaan edelleen tämän aloitteen kehittämistä yhteistyössä Euroopan komission ja kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimuksen sihteeristön kanssa aloitteen poliittisen tuen vahvistamiseksi ja kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimuksen nivomiseksi tiiviimmin kansallisiin energia- ja ilmasto-kehityksiin.

21. tähdentää, että paikallis- ja alueviranomaiset tukevat kunnianhimoista siirtymää puhtaaseen, kohtuuhintaiseen ja turvalliseen energiaan, ja ehdottaa paikallis- ja alueviranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa käytävän, vihreän kehityksen ohjelmaa käsittelevän pysyvän ja monitasoisen vuoropuhelun edistämistä ilmastopimuksen yhteydessä ja sen välineillä.

22. toteaa, että puhtaan energian saatavuuteen liittyy kaksi keskeistä haastetta: sen on oltava hinnaltaan kilpailukykyistä ja helppokäyttöistä. Tekniikan kehitys kaventaa hintakuilua muihin energialähteisiin nähden, mutta paikallis- ja alueviranomaiset ovat keskeisessä asemassa edistettäessä tarvittavan infrastruktuurin asianmukaista saatavuutta. Tämän vuoksi on helpotettava ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen liittyviin toimiin sitoutuneiden paikallis- ja alueviranomaisten mahdollisuuksia saada rahoitusta. Ilmastopimus voi auttaa ymmärtämään paikallis- ja alueviranomaisten keskeisiä tarpeita erilaisissa olosuhteissa ja kehittämään niiden kokemusten pohjalta asianmukaisia EU-tason tukivälineitä. AK on tässä yhteydessä valmis tekemään Euroopan komission ja paikallis- ja alueviranomaisten kanssa yhteistyötä konkreettisissa toimissa ja aloitteissa puhtaan energian saatavuuden parantamiseksi kaikkialla EU:ssa.

23. ehdottaa, että ilmastopimuksen yhtenä keskeisenä painopisteenä tulisi olla rakennusten kunnostamiseen kannustava aloite, joka voi olla yksi kestäväpohjaisen elpymisen avaintekijöistä, kuten komission tiedonannossa "Euroopan h-hetki: korjaamalla ja kehittämällä parempaa seuraavalle sukupolvelle" todetaan. Tällä alalla on erityisen tärkeää luoda julkisen ja yksityisen sektorin yhteisiä aloitteita, ja paikallis- ja alueviranomaiset ovat avainasemassa tiedotettaessa kansalaisille heidän talojensa kunnostamiseen liittyvistä hyödyistä ja olemassa olevista tukivälineistä. Kyseiset viranomaiset voivat näyttää esimerkkiä verkottamalla paikallisia yrityksiä ja tukemalla niitä tarvittavalla asiantuntemuksella eri tasoilla sekä kehittämällä välineitä kansallisen ja EU:n rahoitustuen saamiseksi. Lisäksi paikallis- ja alueviranomaisten tulisi näyttää esimerkkiä julkisten rakennusten kunnostamisessa ja edistää erityisesti sosiaalisten vuokra-asuntojen ja muiden julkisomisteisten asuntojen energiakunnostusta.

24. kiinnittää huomiota siihen, että koska paikallis- ja aluetasot sijoittuvat kestävän kiertotalouden kehällä alkuun (biotalouden alueet) ja loppuun (jätehuolto, kierrätys), ne olisi otettava mukaan asianomaisten toimintapolitiikkujen kehittämiseen ja täytäntöönpanoon. Komitea painottaa, että tästä syystä ja koska nämä kysymykset ovat erityisen tärkeitä kansalaisille ja yrityksille, ilmastopimusta on mahdollista käyttää tukea tarvitsevien konkreettisten alojen esiin tuomiseen.

25. kehottaa lisäksi perustamaan Euroopan komission ja alueiden komitean välisen rakennusten kunnostamiseen kannustavaa aloitetta koskevan pysyvän vuoropuhelumekanismin.

26. ehdottaa, että ilmastoneutraaliuden tavoitteen saavuttamiseksi ja myös talouskriisin torjumiseksi EU:n toimielimet tukisivat paikallis- ja alueviranomaisia julkisen liikenteen kestäväpohjaisessa mukauttamisessa sähköistämiseen ja muiden kestäväpohjaisten polttoaineiden käyttöön vuoteen 2030 mennessä.

27. ehdottaa paikallis- ja alueviranomaisten toimivaltuudet huomioon ottaen, että EU:n ilmastopimustoitien painopistealoja olisivat kestävän liikkuvuuden ohella rakennusten energiatehokkuus, uusiutuva energia, kiertotalous (mukaan lukien vesi ja jätteet), vastuullisen ja kestävyysajattelun mukaisen kuluttamisen edistäminen, luonnon ja biodiversiteetin elvyttäminen ja vihreän ja sinisen infrastruktuurin kehittäminen erityisesti kaupunkialueilla sekä kestäväpohjaisen, vieraanvaraisen ja osallistavan matkailun edistäminen. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämispotentiaalin lisäksi nämä alat tarjoavat mahdollisuuksia uusien ja laadukkaiden työpaikkojen luomiseen, t&k&i-toiminnan kehittämiseen sekä kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin parantamiseen ja tähän liittyen myös terveydenhuoltokustannusten alenemiseen EU:ssa. Olisi lisäksi toivottavaa, että mainituilla aloilla otettaisiin huomioon vedenpidätyksen parantamiseen, veden kulutuksen vähentämiseen ja biologisen monimuotoisuuden suojelualueiden luomiseen liittyviä kysymyksiä.

28. panee merkille, että ympäristöä säästävien kriteerien huomioon ottaminen julkisissa hankinnoissa ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen käytettävissä olevan rahoituksen myöntämisen ehtona ovat tärkeitä kannustimia, joilla edistetään tarvittavaa siirtymistä vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamiseen edellyttämään talusmalliin. Tässä mielessä ilmastopimuksessa tulisi määrittää erityistoimia asianomaisten kriteerien ja mittausten kehittämiseksi ja paikallis- ja alueviranomaisten (myös pienempien, joiden kohdalla hankintalainsäädännön monimutkaisuus on usein vakava investointieste) tukemiseksi niiden käytössä. Samalla EU:ta ja kansallisia hallintotahoja olisi kehoitettava yksinkertaistamaan sääntöjä, antamaan tarvittaessa teknistä tukea sekä kehittämään asiaankuuluvia kriteerejä ja ekosunnitteluvaatimuksia. Komitea kehottaa EU:ta, jäsenvaltioita ja paikallis- ja alueviranomaisia laatimaan ja ottamaan käyttöön omia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistoumuksiaan hallintoyksiköitään varten. Ilmastopimus voisi toimia tätä tukevana kehyksenä.

29. painottaa, että yhä useammista tutkimuksista ilmenee terveyden ja ympäristönsuojelun, myös ilmansaasteiden vähentämisen, välinen yhteys ⁽²⁾, ja kehottaa komissiota sisällyttämään terveysulottuvuuden vihreän kehityksen ohjelmaan alkaen Maailman terveysjärjestön (WHO) strategiaa ⁽³⁾ vastaavan eurooppalaisen terveys-, ympäristö- ja ilmastomuutosstrategian laatimisesta. Ilmastopimuksen tulisi kansalaisille ja kansalaisyhteiskunnalle suunnattavien tiedotustoimiensa myötä olla tärkeä väline lisättäessä tietoisuutta näistä yhteyksistä ja vauhditettaessa näiden ulottuvuuksien sisällyttämistä asianomaiseen päätöksentekoon kaikilla tasoilla.

30. ehdottaa ilmastoneutraaliin Eurooppaan tähtäävään EU:n vetystrategiaan (COM(2020) 301 final) liittyen, että ilmastopimuksessa tuettaisiin myös uusiutuvista energialähteistä tuotettua vihreää vetyä käyttävän vetytalouden kehittämistä alueilla ja kunnissa (ks. CdR 2020/549).

31. kehottaa painokkaasti kaikkia EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita jatkamaan työtä kunnianhimoisten uusien kansallisesti määriteltyjen panosten aikaansaamiseksi. Komitean mukaan on myös tärkeää, että EU:n paikallis- ja alueviranomaiset osallistetaan tähän prosessiin perustamalla paikallisesti määriteltyjen panosten järjestelmä täydentämään kansallisesti määriteltyjä panoksia ja että luodaan vahvempi yhteys paikallisen, alueellisen, valtakunnallisen ja EU-tason tavoitteiden välille, maailmanlaajuisen kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimuksen puitteissa tehdystä työstä aloittaen. Ilmastopimus voisi olla tässä yhteydessä tehokas väline.

32. painottaa digitaaliteknologioiden keskeistä roolia selviytymiskyysisemmän yhteiskunnan rakentamisessa sekä niiden mahdollista yleistä myönteistä vaikutusta päästöjen vähentämiseen ja talouden elpymiseen. Komitea onkin sitä mieltä, että ilmastoneutraaliuteen tähtäävän siirtymän ja kestäväpohjaisen digitaalisen siirtymän integroimista tulisi lujittaa ja että ilmastopimuksen ansiosta voitaisiin keskustella näiden kahden siirtymän välisistä mahdollisista synergieista ja tutkia niitä lähemmin myös terveysuhan torjuntaan liittyvien paikallis- ja alueviranomaisten tuoreiden kokemusten pohjalta.

Tietoisuuden lisääminen ja valmiuksien parantaminen

33. vahvistaa ilmastomuutokseen sopeutumisen keskeisen merkityksen, kun pyritään luomaan selviytymiskyisiä alueita ja alentamaan haitallisten ilmastovaikutusten aiheuttamia vuosittaisia menetyksiä. Komitea korostaa tässä yhteydessä, että tarvitaan tehokkaita toimia, joilla parannetaan paikallis- ja alueviranomaisten valmiuksia sopeutumistoimien täytäntöönpanossa, alkaen kestäväpohjaisista rahoitusstrategioista ja tehostetuista valmiuksien parantamistoimista. On myös erittäin tärkeää kyetä seuraamaan ilmastomuutokseen liittyvien investointien edistymistä kunnissa ja alueilla. Tällä hetkellä asiasta ei ole riittävästi tietoa. Komitea kehottaa komissiota ottamaan nämä näkökohdat huomioon, kun se laatii uutta EU:n sopeutumisstrategiaa, sekä kytkemään sen ilmastopimukseen.

34. painottaa paikallis- ja alueviranomaisten keskeistä roolia elintarviketuotannon ja maankäytön suunnittelun yhteydessä. Parempiin ravitsemustottumuksiin voidaan kannustaa koulutuksen, ateriapalvelujen ja julkisten hankintojen kautta. Kestäväpohjaisemmassa elintarviketuotannossa olisi otettava huomioon myös luodut työpaikat, tavaroiden kuljetus ja pakkaukset. Maatalousalan sisällyttämisessä päästökauppajärjestelmään olisi otettava paremmin lukuun alan antama panos hiilinieluna.

35. tähdentää, että kestävä kehityksen käsitteessä olisi otettava huomioon maankäytön ja maa-alueiden hoitamisen merkitys. Eristyksissä olevilla, harvaan asutuilla ja syrjäisillä alueilla näistä tehtävistä huolehtivat yleensä maataloustuottajat ja kalastajat. Paikallis- ja alueviranomaisten tulisi helpottaa uusien asukkaiden asettautumista maaseutuyhteisöihin keinona välttää kaupunkiin kohdistuvaa väestöpainetta, rationalisoida julkisia palveluja ja niiden kustannuksia, edistää kestäväpohjaista maankäyttöä ja alentaa liikenteestä johtuvia päästöjä. Tämä edellyttää tukea ja kohdennettua rahoitusta, jotta voidaan luoda tarvittava infrastruktuuri etätyötä sekä liikkuvuutta, digitalisaatiota (paikallisten kuluttajien tavoittaminen ja tuotteiden markkinoille saattaminen) ja sosiaali- ja terveyspalveluja varten.

⁽²⁾ <https://www.eea.europa.eu/themes/human>

⁽³⁾ <https://www.who.int/phe/publications/global-strategy/en/>

36. katsoo, että ilmastonmuutokseen liittyvien katastrofiriskien vähentämistoimilla tulee olemaan yhä merkittävämpi rooli. Paikallis- ja alueviranomaisia olisi tuettava, jotta ne ymmärtävät paremmin näitä toimia ja kytkevät ne alueidensa yleisen selviytymiskyvyn ja hätätilanteista selviytymistä tukevien valmiuksiensa vahvistamiseen.

37. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on vaikeuksia saada rahoitusta, mikä alentaa EU:n varojen käyttöastetta. Ilmastopimuksen avulla tämä puute voitaisiin korjata kokoamalla yhteen kaikki nykyiset paikallis- ja alueviranomaisten käytettävissä olevat EU:n tukimahdollisuudet ja antamalla näille viranomaistoille tarvittavat tiedot. Kaikkien tietojen tulisi olla käyttäjätasoisesti saatavilla kaikilla EU:n virallisilla kielillä.

38. korostaa, että koulutukselle olisi annettava keskeinen asema luotaessa uutta ympäristön- ja ilmastonsuojelun kulttuuria, joka edellyttää merkittäviä yhteiskunnallisia muutoksia. Ilmastopimuksella voitaisiin tässä yhteydessä edistää yhteistyössä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa valtiollisiin, kunnallisiin ja yksityisiin kasvatus- ja koulutuspalvelujen tarjoajiin ja tiedonvälittäjiin, erityisesti oppilaitoksiin ja Europe Direct -tiedotuspisteisiin, kohdennettuja aloitteita näiden voimaannuttamiseksi uutta kulttuuria luotaessa. Nämä aloitteet olisi yhdistettävä voimakkaisiin digitalisaation edistämistöimiin, sillä digitalisaatio on näinä aikoina osoittautunut ratkaisevan tärkeäksi koulutusvälineeksi.

39. tunnustaa eurooppalaisten korkea-asteen oppilaitosten ja tutkimuskeskusten huippuosaamisen ja kehottaa komissiota ottamaan ne mukaan ilmastopimukseen olennaisina tietämyksen lähteinä ja potentiaalisina vahvoina liittolaisina luotaessa tehokas valmiuksien kehittämislusta ja edistämään niiden ja paikallis- ja alueviranomaisten välistä koordinaatiota, jotta ne voivat kehittää yhteistyössä kokeiluhankkeita, jotka helpottavat päätöksentekoa ja onnistuneiden kokemusten vaihtoa

Toimien käynnistäminen ja monenvälisen yhteistyön tehostaminen

40. on sitä mieltä, että kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimusta ja muita ilmastoon ja energiaan liittyvän paikallis- ja alueviranomaisten yhteistyön muotoja olisi hienosäädettävä ja vahvistettava, jotta niistä voisi tulla ilmastopimuksen keskeisiä välineitä paikallistoimien käynnistämiseksi. Tätä varten kansalaisten, asianomaisten valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden, yritysten, tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen tiiviimpää osallistumista olisi tuettava quadruple helix -mallin pohjalta.

41. toteaa, että on strategisesti tärkeää liittää kansalliset ja alueelliset harjoittelu- ja opiskelujaksoja yhdistelevät koulutusjärjestelmät Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden toteuttamiseen tiiviissä yhteistyössä perusopetuksen, korkeakoulutuksen ja tutkimusalan toimijoiden kanssa parhaana keinona saattaa työntekijöiden osaaminen ajan tasalle ja auttaa heitä sijoittumaan yrityksiin, jotka pyrkivät torjumaan ilmastonmuutosta.

42. painottaa monien kunnille ja alueille suunnattujen, vihreän kehityksen ohjelman piiriin kuuluvien EU:n aloitteiden merkitystä. Komitean mielestä paikallis- ja alueviranomaiset eivät kuitenkaan hyödynnä niitä riittävästi, koska kaikista olemassa olevista mahdollisuuksista, niiden ominaispiirteistä ja päätavoitteista ei ole selkeää yleiskuvaa. Ilmastopimuksen puitteissa olisi laadittava tällainen yleiskatsaus, jotta tuettaisiin paikallis- ja alueviranomaisia näille parhaiten soveltuvien aloitteiden valinnassa ja edistettäisiin asteittaista siirtymistä kohti ilmastoneutraaliutta myös paikallis- ja alueviranomaisten ulottuvilla mahdollisimman helposti olevien viestintä- ja tiedotuspalvelujen avulla, jotta toimenpiteet voidaan panna nopeasti täytäntöön paikallis- ja aluetasolla. Kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimus ja muunlainen ilmasto- ja energia-alan yhteistyö, johon paikallis- ja alueviranomaiset osallistuvat, voisivat olla keskeisellä sijalla tässä järjestelmässä.

43. muistuttaa AK:n aiemmin esittämistä kannanotoista, erityisesti ”digitaalisen yhteenkuuluvuuden” käsitteen huomioon ottamisesta kaikkien EU:n kansalaisten paremman integroinnin edistämiseksi yhdistettynä erityisohjelmiin, joilla pyritään parantamaan digitaitoja ja valvomaan ja mukauttamaan toimintapolitiikkoja. Älykkäitä kaupunkeja koskevat hankkeet lienevät hyvä perusta valmiuksien kehittämishankkeiden laatimiseksi suuremmissa mitassa ja riittävän joustavasti, jotta pystytään mukautumaan erilaisiin tilanteisiin.

44. panee merkille vertaisoppimisen keskeisen merkityksen vihreän kehityksen ohjelman tehokkaan ja käytännönläheisen täytäntöönpanon kannalta. Kumppanuudet ja parhaiden käytänteiden rekisterit, esimerkiksi kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimuksen kaltaisten aloitteiden yhteydessä, voivat olla tehokkaita välineitä, joilla autetaan paikallis- ja alueviranomaisia käynnistämään ilmastoneutraaliustoimiaan ilman, että niiden täytyy aloittaa tyhjästä.

45. panee merkille, että paikallistasolla on runsaasti kokemusta poliittisten ratkaisujen yhteisestä laatisemisesta, kansalaiskokousten mahdollistamisesta sekä kansalaiskeskustelujen ja osallistavan budjetoinnin edistämisestä. Nämä kokemukset muodostavat vakaan perustan, josta voidaan hakea innoitusta siihen, kuinka ihmisiä voidaan suoraan osallistaa kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden määrittelemiseen ja saavuttamiseen. Ilmastopimuksen tulisi rakentua paikallistiedon hyödyntämisen varaan asettamalla paikallis- ja alueviranomaiset välittäjätahoiksi monilukuisiin erilaisiin paikallisiin sidosryhmiin sekä kansalaisiin nähden.

46. huomauttaa, että useimmat energiasiirtymiin ja ilmastonsuojeluun liittyvät paikalliset hankkeet ovat kooltaan pieniä, eivätkä ne vastaa suurten rahoituslaitosten edellyttämää optimaalista kokoa. Ilmastopimuksen yhteydessä voitaisiin laatia paikallis- ja alueviranomaisia varten väline, jonka avulla nämä pystyvät löytämään kumppaneita vertaisryhmistä ja yhdistämään hankkeita varmistaakseen kaikkien rahoitusmahdollisuuksien hyödyntämisen.

47. panee merkille julkisten ja yksityisten kumppanuuksien huomattavan potentiaalin rahoitettaessa ilmastoneutraaliuteen siirtymistä ja korostaa, että tämä toimintamalli on edelleen haastava monille paikallis- ja alueviranomaisille. Tässä yhteydessä olisikin tarjottava vahvempaa ohjausta ja tukea, jotta kaikki paikallis- ja alueyhteisöt voivat saada tästä mahdollisuudesta parhaan hyödyn.

48. painottaa, että ilmastokriisin torjunta edellyttää valtavia muutoksia kansalaisten ja kuluttajien tottumuksissa. Kaikkien kansalaisten rooli aktiivisina sidosryhminä on tässä yhteydessä tunnustettava kaikilta osin, ja heille on annettava vaikutusmahdollisuuksia osallistavien toimintamallien, kuten elävän laboratorion, kautta tai hyödyntämällä ihmisten asuinympäristöön sijoittuviin pienimuotoisiin hankkeisiin myönnettäviä mikroluottoja tukeutuen paikallisyhteisöihin ja valtiovallasta riippumattomiin organisaatioihin. Kuluttajien muuttamista tuottajakuluttajiksi tulisi kannustaa, ja tähän tulisi kohdentaa riittävää taloudellista tukea kaikilla tasoilla. Lisäksi kansalaisten osallistumista tulisi tukea käyttämällä innovatiivista teknologiaa, kuten älymittareita tai erityisiä älypuhelinsovelluksia. Paikallis- ja alueviranomaisilla on tässä keskeinen rooli.

AK:n rooli

49. sitoutuu vihreän kehityksen ohjelmaa paikallistasolla (*Green Deal Going Local*) käsittelevän työryhmänsä kautta paikallis- ja alueviranomaisten toteuttamien toimien edistämiseen, vaihdantaan ja koordinointiin pantaessa täytäntöön vihreän kehityksen ohjelmaa sekä sen varmistamiseen, että vihreän kehityksen ohjelmaan ja ympäristömyönteiseen elvytykseen kuuluvat toimet koordinoidaan Euroopan komission ja muiden kumppanien kanssa.

50. kehottaa paikallis- ja alueviranomaisten valtakunnallisia järjestöjä omaksumaan aktiivisen roolin ja toimimaan AK:n ja komission kumppaneina vihreän kehityksen ohjelmaan liittyvissä toimissa. Tätä varten voitaisiin perustaa asianmukaiselle tasolle ilmastopimukseen liittyviä tietopisteitä, jotka välittävät tietoa vihreän kehityksen ohjelmasta ja siihen liittyvistä aloitteista ja varmistavat, että tieto saavuttaa kaikki asiasta kiinnostuneet paikallis- ja alueyhteisöt.

51. aikoo käynnistää CoR4Climate Pact -hankkeen tämän tärkeän aloitteen tukemiseksi edelleen. Hankkeeseen kuuluisi vihreän kehityksen ohjelman "lähettiläiden" valitseminen. Näiden on tarkoitus toimia yhteyspisteinä vihreän kehityksen ohjelmaan liittyvässä tiedotuksessa ja parhaiden käytänteiden levittämisessä ja edistää vihreän kehityksen ohjelman roolia sosiaalisen ja taloudellisen elpymisen nopeuttajana covid-19-kriisin jälkeen. Hankkeen tarkoituksena on myös vauhdittaa vihreän kehityksen ohjelmaa koskevaa viestintää sekä julkisesti AK:n internetsivujen kautta että sisäisesti AK:n jäsenille: viestinnän tulisi kattaa paikallis- ja alueviranomaisten kannalta merkityksellisimmät tiedot – myös rahoitusmahdollisuuksista –, jotta ne voivat käynnistää omat paikalliset vihreän kehityksen ohjelmansa. CoR4Climate Pact -hanke tarjoaa myös tilaisuuden arvioida AK:n jäsenten vihreän kehityksen ohjelmaa koskevia sitoumuksia ja edistää vertaisoppimismahdollisuuksia.

52. kehottaa perustamaan vihreän elpymisen foorumin, jossa Euroopan komissio, paikallis- ja alueviranomaiset ja muut sidosryhmät voisivat tehdä yhteistyötä ilmastotoimien alalla. Foorumi voitaisiin integroida ilmastopimuksen verkkosivuihin, joita komission ja AK:n on määrä hallinnoida yhdessä.

53. kannattaa vihreän valan mukaisen ”vahinkoa ei aiheuteta” -periaatteen täytäntöönpanoa ja huomioon ottamista komission paremman sääntelyn agendassa ja suuntaviivoissa. Poliitiikan johdonmukaisuus ja parempi sääntely ovat olennaisia sellaisen tehokkaan ja oikea-aikaisen lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi, joka tuo lisäarvoa kansalaisille. Siksi on tärkeää, että kansalaiset, sidosryhmät ja kaikki hallintotasot voivat edistää oikeaan tarkoitukseen laadittavan asianmukaisen lainsäädännön kehittelyä. Paremman sääntelyn välineistöä ja suuntaviivoja on käytettävä ilmastoneutraaliuden tavoitteen saavuttamiseksi.

54. korostaa, että ilmastopimus tarjoaa erinomaisen tilaisuuden toissijaisuusperiaatteen aktiiviseen toteuttamiseen, sillä ilmastopimuksen varsinaiset tavoitteet vastaavat suurelta osin toissijaisuusperiaatteen aktiiviseen toteuttamiseen liittyvän toimintatavan päätavoitetta eli sellaisen osallistavan ja rakentavan työskentelytavan kehittämistä, jossa hyödynnetään täysin unionin monitasoista demokratiaa ja monitasoista hallintokehystä.

55. tähdentää, että EU:n on toimittava maailmanlaajuisena johtajana torjuttaessa ilmastonmuutosta ja edistettävä kunnianhimoisia standardeja ja tavoitteita naapurimaissa ja muissa huomattavia päästöjä tuottavissa maissa. Komitea tuo tässä yhteydessä esiin AK:n aloitteet, kuten EU:n ja itäisten kumppanimaiden paikallis- ja alueviranomaisten konferenssin (CORLEAP), Euro-Välimeri-alueen alue- ja paikallisedustajien kokouksen (ARLEM) ja hajautetun yhteistyön, mukaan lukien libyalaisien kaupunginjohtajien kanssa tehtävää yhteistyötä koskevan Nikosian aloitteen, joiden avulla voitaisiin käyttää ilmastopimuksen yhteydessä kehitettäviä välineitä ja menetelmiä naapurimaiden paikallis- ja alueviranomaisten kestäväpohjaisempaan ja vihreämpään talouteen tähtäävien parhaiden käytänteiden vaihdannan, omaksumisen ja toteuttamisen tukemiseksi.

56. toteaa – ottaen huomioon ERI-rahastojen ratkaisevan tärkeän roolin vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpanossa –, että ilmastopimuksen yhteydessä olisi käynnistettävä vuoropuhelu hallintoviranomaisten kanssa sen varmistamiseksi, että nämä ovat täysin tietoisia asianomaisista olemassa olevista mahdollisuuksista. Komitea on valmis tekemään yhteistyötä komission kanssa, jotta voidaan parantaa hallintoviranomaisten tietoisuutta ja valmiuksia asianomaisen rahoituksen suunnittelussa ja käytössä edettäessä vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän kautta kohti ilmastoneutraaliutta.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma”

(2020/C 440/18)

Esittelijä:	Tjisse STELPSTRA (NL, ECR), Drenthen lääninvaltuuston johtokunnan jäsen
Viiteasiakirja:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma – Puhtaamman ja kilpailukykyisemmän Euroopan puolesta COM(2020) 98 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

A. Yleistä*Vastuamme*

1. ilmaisee huolensa maapallon resurssien tämänhetkisestä hyödyntämistahdista ja korostaa, että ihmisen käyttäytyminen on syy tähän katastrofiin, josta kaikki ovat vastuussa, ja yhtyy uudessa kiertotalouden toimintasuunnitelmassa esitettyyn toteamukseen, että siirtyminen *hiilineutraaliin* kiertotalouteen edellyttää kaikkien sidosryhmien yhteistyötä kaikilla hallinnon ja yhteiskunnan tasoilla.
2. korostaa, että meidän on kiireesti nopeutettava siirtymistä regeneratiiviseen kasvumalliin, pidettävä luonnonvarojen kulutus planeettamme kestokyvyn rajoissa ja pienennettävä jalanjälkeämme.
3. panee tyytyväisenä merkille Euroopan komission esittelemän uuden kiertotalouden toimintasuunnitelman, joka on Euroopan vihreän kehityksen ohjelmakonseptin strateginen ilmentymä ja rakentavaa jatkoa vuoden 2015 toimintasuunnitelmalle.
4. pitää valitettavana, että uudessa kiertotalouden toimintasuunnitelmassa on ainoastaan erittäin lyhyt viittaus paikallis- ja alueviranomaisten rooliin, kun otetaan huomioon, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat tärkeässä asemassa kiertotalouteen siirtymisessä, sillä nämä ovat keskeinen sidosryhmä kipeästi kaivattujen innovaatioiden käynnistämisessä ja laajentamisessa. Alueet huolehtivat siitä, että ihmiset, yhteisöt ja seudut mukauttavat päivittäistä toimintaansa kiertotalouden periaatteita noudattaviksi. Komitea korostaa kiertoperiaatteen mahdollisuuksien merkitystä työpaikkojen luomiselle ja tarvetta tukea investointeja uuteen infrastruktuuriin uusiomateriaalin virtojen tosiasiallista keräämistä, kierrätystä ja käyttöä varten.
5. on ilahtunut sidosryhmien lukuisista sisällökkään tarkkanäköisistä kannanotoista ja kehottaa Euroopan komissiota hyödyntämään olemassa olevia foorumeita, kuten kaupunkiagendan kumppanuuksia, Euroopan kiertotalouden sidosryhmäfoorumia ja paikallis- ja aluehallinnon verkostoja vertaisoppimisen ja valmiuksien kehittämisen tehostamiseksi.
6. suhtautuu myönteisesti kiertotalouskaupunkeja ja -alueita koskevaan aloitteeseen, joka auttaa sidosryhmiä kehittämään ja panemaan täytäntöön paikallisen ja alueellisen kiertotalouden ratkaisuja. Samalla AK kuitenkin korostaa, että kiertotaloustoiminta ei voi olla irrallinen muusta maapallon suojeluun tähtäävästä toiminnasta. Kiertotalous toimintatapana tulee integroida ilmasto-, ympäristö- ja kestävän kehityksen kaupunkiverkostojen toimintaan.
7. korostaa, että meneillään oleva keskustelu kiertotalouden periaatteista voi olla mahdollisuus käsitellä merkittävällä tavalla toistuvaa kysymystä muidenkin kuin perinteisten BKT-indikaattorien ⁽¹⁾ käytöstä niin, että otetaan huomioon uusia elementtejä, jotka eivät perustu vain taloudelliseen suorituskykyyn. Tällaisia ovat muun muassa solidaarisuuteen perustuvien järjestelmien luominen osallistavaa yhteiskuntaa varten, eläminen maapallon resurssien rajoissa ja resurssien oikeudenmukainen jakautuminen.

⁽¹⁾ The European System of National and Regional Accounts (ESA 2010): <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5925693/KS-02-13-269-EN.PDF/44cd9d01-bc64-40e5-bd40-d17df0c69334>

Covid-19-kriisin luoma tilanne

8. huomauttaa, että uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma käynnistettiin covid-19-pandemian aikana. Pandemia on osoittanut, että olemme riippuvaisia primaariresurssista, ja komitea pitää tätä kriisiä monin tavoin herättävänä signaalina.

9. kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita vähentämään riippuvuutta kolmansista osapuolista ja primaariresurssista ja vahvistamaan toimitusvarmuutta järjestämällä – erityisesti niukkojen ja kriittisten tärkeiden – resurssien hallintaa tiukemmalla otteella ja suosittelee EU:n resurssipolitiikkafoorumien kehittämistä.

10. suhtautuu myönteisesti siihen, että Euroopan komissio keskittyy uusioraaka-ainemarkkinoiden kehittämiseen erityisesti kierrätykseen suunnattavien investointien avulla.

11. toteaa panneensa erittäin tyytyväisenä merkille sulkutoimien ympäristöön liittyvät myönteiset sivuvaikutukset (eli puhtaamman ilman, vähentyneen vesien saastumisen ja haitallisten päästöjen supistumisen). Kansalaisten, julkisten toimijoiden, yritysten ja muiden talouden toimijoiden kriisin alusta alkaen osoittamaa selviytymiskykyä, luovuutta ja innovatiivisuutta pitäisi käyttää tuotantoprosessien perusteellisen ekologisen muutoksen tukemiseen ja välttää kriisin jälkeen aikaisempaan tilanteeseen palaamista ja ympäristön tilan heikkenemistä uudelleen.

12. kehottaa Euroopan komissiota, jäsenvaltioita ja paikallis- ja alueviranomaisia ohjaamaan EU:n elpymissuunnitelmaan perustuvia investointeja siten, että taataan pitkän aikavälin taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöön liittyvä edistyminen samalla kun vähennetään luonnonvarojen käyttöä, vältetään ja poistetaan vaarallisia aineita ja parannetaan materiaalien ja järjestelmien kiertoa. Next Generation EU -elpymisväline tulee olla apuna tämän tavoitteen saavuttamisessa tarjoamalla tarvittavaa rahoitusta, ja sitä olisi tuettava omilla varoilla, joilla ei aseteta yhtäkään EU:n jäsenvaltiota epäedulliseen asemaan muihin maihin nähden.

Ilmastotavoitteet, vihreän kehityksen ohjelma ja kestävän kehityksen tavoitteet

13. kehottaa Euroopan komissiota, jäsenvaltioita ja paikallis- ja alueviranomaisia varmistamaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman oikea-aikaisen täytäntöönpanon ja huolehtimaan siitä, että se toimii vankkana perustana EU:n talouden uudelleenkäynnistämiseksi tavalla, joka on yhteensopiva EU:n energia-, ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamisen kanssa.

14. painottaa kiertotalouden periaatteiden keskeistä roolia kestävän kehityksen tavoitteiden, erityisesti ”vastuullista tuotantoa ja kuluttamista” koskevan kestävän kehityksen tavoitteen 12 saavuttamisessa, ja katsoo, että kiertotalouden periaatteiden soveltaminen auttaa muuntamaan yleisluonteiset tavoitteet toiminnaksi ja konkreettiseksi muutokseksi yhteiskunnassa.

15. korostaa, että siirtyminen kiertotalouteen tukee voimakkaasti EU:n toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, ja kehottaa Euroopan komissiota luomaan uusia yhteyksiä kaikkien vihreän kehityksen ohjelman suunnitelmien välille, jotta kyetään tarjoamaan kipeästi kaivattu kokonaiskuva ja ristikkäisvaikutusten synergiaetuja tutkimuksen ja indikaattoreiden avulla myös päätöksentekoprosessissa, esimerkiksi eurooppalaista ilmastolakia ajatellen. Komitea korostaa, että on yhtä lailla tärkeää yhdistää kiertotaloutta käsittelevät politiikat muita ympäristökysymyksiä, kuten luonnon monimuotoisuuden suojelua tai ilman ja veden laatua, käsitteleviin politiikkoihin. Kiertotalouden periaatteiden soveltamisesta on tultava yhteinen lähtökohta kaikilla aloilla maatalous- ja elintarvikealasta rakennusalaan ja huippuluokan teknisiin ratkaisuihin jne.

16. viittaa kiertotalouden ja ilmastonsuojelun välisiin riippuvuussuhteisiin. Kiertotalouden yhdenmukainen toimintamalli, muun muassa suunnitteluperiaatteineen ja takaisinottojärjestelmineen, voi edistää merkittävästi kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä.

Tavoitteet ja seuranta

17. korostaa, että maapallon kestävyysrajoiden kunnioittamiseksi on välttämätöntä erottaa toisistaan kasvu ja resurssien käyttö, ja pitää valitettavana, että uusi kiertotalouden toimintasuunnitelmaan ei sisälly resurssien käytön kokonaisvähennystavoitetta. Aiemmat EU:n tason toimenpiteet ovat osoittautuneet riittämättömiksi pyrittäessä vähentämään luonnonvarojen ja raaka-aineiden kokonaiskulutusta Euroopassa. On aiheellista laatia muita, BKT:lle vaihtoehtona olevia indikaattoreita, joiden pohjalta kehitystä voidaan arvioida laskennallisesti ja jotka vastaavat paremmin kiertotalouden periaatteita.

18. katsoo, että hiilidioksidipäästöjen vähentämisen tuotteiden elinkaaren aikana olisi kuuluttava tavoitteisiin, koska se antaa tarkemman käsityksen investointien luonteesta ja arvioiduista tuloksista. Komitea kannattaa sen vuoksi toimenpiteiden priorisointia.

19. huomauttaa, että konkreettiset toimenpiteet johtavat konkreettisiin tuloksiin, ja kehottaa Euroopan komissiota liittämään jokaiseen avaintoimintoon arvion tuloksista ja kunnianhimoisen aikataulun.

20. korostaa, että tavoitteet on asetettava kunnianhimoisiksi ja edistyksellisiksi, jotta kannustetaan innovoimaan. Sen vuoksi tarvitaan järjestelmä, jossa viiden vuoden välein asetetaan seuraavan viisivuotisjakson tavoitteeksi omaksua kulloisenkin hetken paras käytettävissä oleva ratkaisu tai paras käytäntö.

21. painottaa tarvetta kehittää ja ottaa käyttöön paikallis- ja aluetason indikaattoreita, joilla arvioidaan edistymistä ja haasteita ja autetaan paikallis- ja alueviranomaisia panemaan täytäntöön kiertotalousstrategioita.

Talousjärjestelmä

22. katsoo, että on oikeudenmukaista sisällyttää pilaantumisesta, jätteistä ja päästöistä aiheutuvat kustannukset muiden kuin kiertotalouteen perustuvien tuotteiden hinnoitteluun, mikä tekee kestävyysperiaatteita noudattavasta tuotannosta vertailukelpoista ja kilpailukykyistä muiden kuin kiertotalouteen perustuvien tuotantomenetelmien kanssa.

23. korostaa, että oikeudelliset ja taloudelliset ohjaukset, joilla pyritään helpottamaan kiertotaloutta edistävää toimintaa ja estämään sitä haittaava toiminta, ovat hyödyllisiä välineitä, ja kehottaa painokkaasti komissiota edistämään hyviä käytäntöjä, joiden avulla jäsenvaltiot voivat siirtyä kohti kiertotaloutta ja löytää yhteisiä ratkaisuja, jotka vaikuttavat yli valtionrajojen. Komitea toteaa, että kiertotaloutta edistävään toimintaan kohdistuvien verojen alentaminen ja sitä haittaavan toiminnan verotuksen korottaminen on hyödyllinen väline, ja pitää myönteisenä sen tunnustamista, että arvonlisävero (alv) on tehokas keino tähän tarkoitukseen. Jatkotoimissa on otettava huomioon veropolitiikan tehtäväjako koskevat linjaukset.

24. pitää tätä taustaa vasten valitettavana, että vallitseva yksimielinen päätöksenteko periaatteena verotuksen alalla rajoittaa jäsenvaltioiden suurempaa joustovaraa arvonlisävero- ja muiden verokantojen käytössä, jotta voitaisiin tukea tuotanto- ja kulutusmallien todellista muutosta (ja mennä pelkkää korjaavaa toimintaa pidemmälle).

B. Paikallis- ja alueviranomaiset

Toimivaltuudet

25. korostaa, että monet paikallis- ja alueviranomaisten toimivaltuudet liittyvät resurssien hallintaan ja kiertotalouteen. Näin ollen paikallis- ja alueviranomaisilla on monia mahdollisuuksia edistää siirtymistä kiertotalouteen. Samaan aikaan tämä siirtyminen edellyttää paljon osaamista ja investointeja. Next Generation EU -elpymisvälineen ja muiden rahastojen tuleekin olla apuna tämän tavoitteen saavuttamisessa tarjoamalla tarvittavaa rahoitusta.

26. huomauttaa, että yhden tärkeimmän resurssin eli veden käyttö kotitalouksissa ja teollisuudessa aiheuttaa suuria jätevesimääriä ja veden uudelleenkäyttöä tulisikin lisätä siellä, missä se on tarkoituksenmukaista. Jätevesi sisältää myös monia arvokkaita ravinteita, jotka pystytään ottamaan talteen. Komitea toteaa, että tutkimuksen, innovoinnin ja rahoituksen lisäksi tarvitaan selkeitä tavoitteita ravinteiden talteenottoa varten.

27. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisten tietämys ja näiden edut on otettava huomioon jätteitä koskevia tavoitteita asetettaessa ja erityisesti silloin, jos jätteen keräyksestä ja lajittelusta tulee erikoistuneempaa.

28. kehottaa Euroopan komissiota kehittämään innovatiivisen strategian jätteiden erilaisten keräyskäytäntöjen kehittämiseksi. Alueiden ja kuntien tulisi tehdä yhteistyötä tässä asiassa sen sijaan, että ne asettaisivat etusijalle jätteiden erilliskeräysjärjestelmien ylhäältä alaspäin suuntautuvan yhdenmukaistamisen.

29. katsoo, että julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet ovat olennaisen tärkeitä, jos kiertotaloutta laajennetaan niin, että siihen otetaan mukaan talouden valtavirran toimijat, ja että paikallis- ja alueyhteisöt ovat oikea väylä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksille. Komitea kehottaa Euroopan komissiota edistämään tällaista yhteistyötä ohjelmissaan.

30. korostaa, että paikallinen ja alueellinen ohjaus ja hyvien käytäntöjen edistäminen auttavat nopeuttamaan siirtymistä kiertotalouteen esimerkiksi aluesuunnittelun ja rakentamisen alalla.

31. kehottaa Euroopan komissiota käynnistämään ohjelman täsmällisten tietojen keräämiseksi materiaalivirroista paikallisella, alueellisella, valtakunnallisella ja EU:n tasolla. Näin asiaankuuluvat tahot saavat lisätietoa tilanteesta ja toiminnasta muualla. Ohjelma olisi suunniteltava avoimeksi digitaaliseksi järjestelmäksi, jonka avulla pystytään analysoimaan tilannetta alueellisella, valtiollisella ja EU:n tasolla. Lisäksi ohjelmassa olisi tarjottava resurssit tällaisten toimien toteuttamiseksi kaikilla tasoilla.

32. korostaa, että tiedot alueellisista innovointitoimista, olemassa olevista valmiuksista (infrastruktuuri, asiantuntemus) ja kiertotalouden potentiaalista ovat ratkaisevan tärkeitä, ja pitää valitettavana, että nämä tiedot ovat usein hajallaan ja epätäydellisiä, mikä rajoittaa niiden hyödyllisyyttä alueiden kannalta. Komitea kannustaa sen vuoksi Euroopan komissiota keräämään aitoa näyttöä ja ottamaan huomioon paikallisen ja alueellisen näkökulman EU:n teollisuusstrategiassa.

Julkiset hankinnat

33. korostaa, että julkiset hankinnat ovat tehokas väline, jonka avulla paikallis- ja alueviranomaiset voivat asettaa vaatimuksia ja ohjata markkinoita kestävyysperiaatteiden mukaisempien tuotteiden ja palvelujen suuntaan, mutta katsoo, että sääntöjen monimutkaisuus saa alue- ja paikallisviranomaiset usein välttämään riskejä. Tähän voidaan ohjata tekemällä hankintoja Total Cost of Ownership -mallin pohjalta (joka käsittää kaikki elinkaarikustannukset, mukaan luettuina yhteiskunnalliset ja ympäristökustannukset), jolloin voidaan mahdollisesti aikaansaada kulloisellekin alueelle myönteisiä vaikutuksia.

34. kehottaa ottamaan käyttöön ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat kriteerit ja tavoitteet EU:n julkisia hankintoja koskeviin direktiiveihin⁽²⁾ sisältyvien, ympäristöä koskevien vähimmäiskriteerien tarkistuksen pohjalta. Komitea suosittaa, että kehitetään joukko myönteisiä innovointitavoitteita, ja kehottaa Euroopan komissiota laajentamaan niitä siten, että tuloksena on aidosti kiertoajatteluun perustuvia julkisia hankintoja. Oikeusvarmuuden luomiseksi ja hankkijoina toimivien kuntien ja alueiden rasitteiden vähentämiseksi luotettavat ja avoimet EU:n sertifikaatit ja merkinnät ovat merkittävässä asemassa erityisesti ekologisen kestävyuden kannalta. Julkisissa hankinnoissa tuottajien olisi kyettävä esittämään toimet, joita nämä ovat toteuttaneet uusioraaka-aineiden käyttämiseksi ensisijaisina tuotteiden valmistuksessa, ja jos näin ei ole tapahtunut, syyt siihen, miksi tehtävässä ei ole onnistuttu. On annettava asianmukaiset ohjeet, joiden avulla pystytään todentamaan kierrätettyjen ja/tai hyödynnettyjen materiaalien ja/tai sivutuotteiden osuus tuotteissa, joihin sovelletaan ekologisia vähimmäisvaatimuksia. Tätä varten toimeksisaajat tarvitsevat avoimia arviointijärjestelmiä, ja niiden on kehitettävä tietämystään.

C. Luonnonvarat ja jätteet

Jäte ja periaate, jonka mukaan jätettä ei ole

35. toteaa, että Euroopassa on saatavilla monia ”jätteeksi” kutsuttuja keskeisiä resursseja, ja korostaa, että matkalla todelliseen kiertotalouteen on siirryttävä kohti jäteteettömyyden ajattelutapaa. Komitea korostaa, että on tärkeää rekisteröidä raaka-aineet, jotta ne pysyvät saatavilla uudelleenkäyttöä varten, ja antaa niille tunniste.

36. pitää tärkeänä periaatteena sitä, että kiertotaloudessa kaikki materiaalit suunnitellaan niin, että niistä tulee joko ravinteita biosfääriin tai uusia ainesosia uudelle käyttöjaksolle.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivit 2014/23/EU (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 1), 2014/24/EU (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 65) ja 2014/25/EU (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 243).

37. korostaa Euroopan komission ehdotusta EU:n jätelainsäädännön ja tukirahastojen nykyaikaistamisesta. Keskeinen tekijä, jonka osalta tätä nykyaikaistamista on nopeutettava, on uuden, nopeamman ja helpomman oikeudellisen kehyksen luominen jäteväiheen päättymistä ja sivutuotteita koskeville kriteereille.

38. kehottaa Euroopan komissiota ehdottamaan tavoitetta, joka koskee absoluuttista jätteen syntymistä henkeä kohti, ja tavoitteiden asettamista jätteen syntymisen ehkäisemiseksi yrityksissä ja eri toimialoilla. Komitea korostaa lisäksi valmisteilla olevaksi ilmoitetun pakkauksia koskevan toimintapoliittisen kehyksen sekä samoin valmisteilla olevaksi ilmoitetun kompostoitavia muoveja koskevan toimintapoliittisen kehyksen merkitystä (ja vaikutusta).

39. painottaa, että siirtymävaiheessa "jätteestä materiaaleiksi" rajatylittävät sopimukset voivat olla ratkaisevan tärkeitä, jotta vältetään lyhytkestoiset ratkaisut, joilla on kielteisiä ympäristövaikutuksia.

40. katsoo, että tapauksissa, joissa alueiden tai kaupunkien on kurottava umpeen muiden etumatka ja luovuttava jätteen kaatopaikalle sijoittamisesta, niiden olisi lähtökohtaisesti hyödynnettävä jätteiden käsittelemiseksi siirtymävaiheessa toistensa infrastruktuuria unionin tasolla (esimerkiksi käytettävä olemassa olevia jätteenpolttolaitoksia uusien rakentamisen sijasta), ja korostaa, että tätä siirtymää varten tarvitaan rahoitusta ja koordinoitua. Metallien ja suolojen talteenotossa on edistettävä tehokasta energiahyötykäyttöä sellaisen jätteen osalta, jota ei voida kierrättää saastumisen, materiaaliväsymyksen ja kompleksisten materiaalien erottelun vaikeuden vuoksi.

41. painottaa, että jätehuolto on erityisen ongelmallista syrjäisimmillä alueilla, koska olemassa oleva jätteenkäsittelyinfrastruktuuri on rajallinen eikä jätteiden keräämisessä, käsittelyssä ja kierrätyksessä saavuteta mittakaavaetuja. Kiertotalouteen siirtymisen nopeuttamisella (Euroopassa) pitäisi siksi olla suoraan mitattavissa oleva vaikutus. Kyseisten alueiden jätehuollon ja jätteenkäsittelyn nykytilaa voidaan hyödyntää tällaisen nopeuttamisen käytännön testinä. Lisäksi sen avulla voidaan edistää nykyisten välineiden arviointia ja uusien välineiden käyttöönottoa.

42. korostaa, että kierrätettyjen materiaalien käyttöä koskeva velvoite on olennaisen tärkeä, jotta voidaan vahvistaa periaate, jonka mukaan jätettä ei ole, ja estää koskemattomien resurssien käyttö. Komitea kehottaa Euroopan komissiota asettamaan kriteerit, joiden mukaan merkittävä osa uusista tuotteista olisi valmistettava kierrätysmateriaalista, ja suosittelee, että tästä tehdään osa keskeisiä tuotteiden arvoketjuja koskevaa toimintatapaa.

Kustannusten ehkäiseminen, turvalliset materiaalit ja laajennettu tuottajan vastuu

43. pitää valitettavana, että paikallis- ja alueviranomaiset joutuvat usein käsittelemään sellaisten tuotteiden kielteisiä vaikutuksia, jotka on käytetty loppunut ilman, että mikään valmistaja olisi vastuussa niiden ottamisesta takaisin, koska nämä tuotteet (tai niiden osat) saastuttavat useissa tapauksissa maaperää tai ilmaa ja paikallis- ja alueviranomaiset joutuvat vastaamaan niiden poistamisesta aiheutuvista kustannuksista.

44. korostaa, että näiden kustannusten ehkäiseminen tai niihin puuttuminen suoraan tuottajatasolla on ensiarvoisen tärkeää, ja suhtautuukin myönteisesti uuden kiertotalouden toimintaohjelman kestävään tuotepoliittiseen kehykseen.

45. korostaa, että tuottajilla on tärkeä rooli siirryttäessä kohti kiertotaloutta. Näiden on kehitettävä tuotteita, joiden vaikutus planeettaamme on mahdollisimman vähäinen, ja vältettävä mahdollisuuksien mukaan fossiilisten ensiomateriaalien käyttöä raaka-aineina niiden tuotantoprosesseissa. Myös julkisella vallalla on oma vastuunsa kannustavista toimista, reunaehtojen asettamisesta ja sääntelystä.

46. korostaa, että maaperän pilaantuminen on kasvava huolenaihe EU:ssa ja on siten tyytyväinen komission ehdotukseen edistää aloitteita maaperän sulkemisen vähentämiseksi, hylättyjen tai saastuneiden ympäristövaurioalueiden kunnostamiseksi ja kaivetun maa-aineksen turvallisen, kestävä ja kiertotalouteen perustuvan käytön lisäämiseksi. Komitea kehottaa komissiota sisällyttämään aloitteeseen kaivetun maa-aineksen paikallisen analysoinnin ja jäljittämisen.

47. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission aloitteeseen siirtyä lähtökohtaisesti turvallisiin (safe-by-design) kemikaaleihin, koska myrkyllisten materiaalien käytön ehkäiseminen tai valvonta on helpoin tapa estää tällaisten kemikaalien pääsy irralleen ja välttää paikallis- ja alueviranomaisille saastuneen maaperän puhdistamisesta tai siirtämisen sääntelystä aiheutuvat huomattavat kustannukset (esimerkiksi per- ja polyfluorattujen alkyyliaineiden eli PFAS-aineiden tapauksessa). Komitea toteaa, että myrkyllisten materiaalien valvonta ei riitä. Tarvitaan pikemminkin aineosia koskevaa täyttä avoimuutta, jotta materiaalit voidaan kierrättää tai uusiojalostaa asianmukaisella tavalla.

48. kehottaa edistämään laajennetun tuottajavastuun merkitystä ja toteutusta ottaen kuitenkin huomioon kiertotalouden eri osa-alueet. Esimerkiksi jätevastuiden hajautuminen haittaa jätehuollon kokonaisuuden kehittämistä. Tavoitteena on varmistaa liiketoimintamallit, joissa tuottajat pitävät huolta myös vaikutuksista noudattaen lähtökohtaisen turvallisuuden ja kiertotalouden mukaisen suunnittelun periaatetta (safe-and-circular-by-design).

49. ehdottaa, että kaikki tuottajat eivät perustaisi omaa ”palautuslogistiikkaansa”, koska se voisi jättää valtavan logistisen jalanjäljen. Siksi on määriteltävä älykkäitä materiaaleja ja komponentteja koskevat eritelmat sekä oivaltavat käänteisen logistiikan strategiat.

50. pyytää, että uudessa kiertotalouden toimintasuunnitelmassa otetaan huomioon merten roskaantumiseen liittyvä erityinen ongelma. Koska tällaiset jätteet ovat luonteeltaan rajatylittäviä, olisi tarpeen edistää kaikkien merialueiden valtioiden välistä yhteistoimintaa, jotta voidaan varmistaa yhteisten luonnonvarojen kestävä kehittäminen ja kannustaa alueelliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön yhteisten ratkaisujen löytämiseksi.

D. Kiertotalous toimivaksi

Tiedostaminen ja toiminta

51. tähdentää, että kiertotalous edellyttää uutta kuluttamisen mallia ja että tietoisuuden lisääminen on olennaisen tärkeä asia. Paikallis- ja alueviranomaiset ovat lähellä kansalaisia, joten kyseisillä tahoilla on tärkeä rooli siirryttäessä kohti uudenlaista normaalia. Komitea kehottaakin Euroopan komissiota tukemaan paikallis- ja aluetason hankkeita, jotka johtavat konkreettisiin tuloksiin.

Osaaminen ja koulutus

52. korostaa, että tietoisuuden lisäämiseksi koulutus on tärkeää sekä ”päiväkodista yliopistoon” että luonnollisesti myös työpaikalla. Sen vuoksi komitea katsoo, että koheesio politiikan varoilla olisi tuettava kiertoperiaatteen mukaisen elämäntavan sisällyttämistä kaikentyyppisen koulutuksen, myös digitaalisen koulutuksen, opetussuunnitelmiin.

53. korostaa, että kuluttajat tarvitsevat valistuneiden ostopäätösten tekemiseksi avointa tietoa tuotteiden kierrätysmateriaaliosuudesta.

54. korostaa sitä, mitä uudessa kiertotalouden toimintaohjelmassa sanotaan taitojen ja työpaikkojen luomisen tukemisesta, mutta toteaa, että on olemassa riski, että lyhyellä aikavälillä kiertotalouden työpaikat ovat suhteellisen vähäistä ammattitaitoa vaativia ja että keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä ne automatisoidaan ja uhrataan robotisaatiolle. Toisaalta on mahdollisuuksia korkeaa ammattitaitoa vaativiin työpaikkoihin, ja siksi osaamisohjelman ajantasaistamisessa olisi otettava asianmukaisesti huomioon molemmat mainitut näkökohdat.

55. suosittaa, että alueet, jotka siirtyvät nopeasti suhteellisen vähäistä ammattitaitoa vaativiin työpaikkoihin (osittain alhaisten työvoimakustannusten vuoksi), hyötyisivät ensimmäisinä koulutukseen ja valmiuksien kehittämiseen myönnettävästä tuesta, jotta nopeutettaisiin siirtymistä korkeaa ammattitaitoa vaativiin työpaikkoihin. Näin edistetään teknistä ja sosiaalista innovointia ja tuetaan paikallis- ja alueyhteisöjä matkalla kohti monipuolista ja selviytymiskykyistä taloutta. Lisäksi osaamisohjelman päivityksessä pitäisi korostaa alueellisia eroja – erityisesti vähemmän kehittyneitä alueita – koulutus- ja osaamisstrategioiden ja työvoiman täydennys- ja uudelleen koulutusohjelmien kehittämisen osalta.

56. toteaa, että kiertotalous edellyttää kokonaisvaltaista, monialaista ja pitkäjänteistä ajattelua ja toimintaa, ja kannustaa siksi paikallis- ja alueviranomaisia järjestämään hallintorakenteensa ja mukauttamaan organisaatiorakenteitaan siten, että ne tukevat kiertotaloutta, ja esimerkiksi luomaan uusia toimenkuvia, kuten kaupungin älytoimenjohtajat (managers of smart cities) ja kiertotalousjohtajat (managers of the circular economy).

57. kehottaa Euroopan komissiota käynnistämään suoraa rahoitusta myöntäviä ohjelmia, joilla tuetaan alue- ja paikallisviranomaisten ja pk-yritysten pyrkimyksiä toteuttaa siirtymä kiertotalouteen koulutuksen, työvoiman täydennys- ja uudelleen koulutuksen sekä investointien ja selviytymiskyvyn kehittämisen avulla.

58. toteaa, että tarvitaan lisää kestävyysajattelun mukaisia ja kierrätettäviä materiaaleja koskevaa tutkimusta ja sääntelyä. Erityisesti siinä tapauksessa, kun kierrätys ei tarkoita kierrätystä vähäarvoisempiin tuotteisiin, materiaalin erottelun ja uudelleen käytön vaatimuksista tulee kunnianhimoisempia, jotta materiaaleja voidaan käyttää mahdollisimman monta kertaa uudelleen. Siksi ”kehdosta kehtoon” -lähestymistapa antaa vihjeen siitä, miten tätä kierrättämisen periaatetta voidaan toteuttaa ennen kierrätystä vähäarvoisempiin tuotteisiin, ja se riippuu perusteellisesta tuotesuunnittelusta.

Kiertoyhteiskunta

59. vaatii, että kiertotalouden tavoitteet valtavirtaistetaan pakollisena aihealueena vuoden 2020 jälkeisessä koheesio- ja politiikassa ja sitä vastaavassa rahastossa, koska tämä on välttämätöntä, jotta pystytään antamaan tarvittava sysäys kiertotalouteen siirtymisen edistämiseksi paikallis- ja aluetasolta alkaen.

60. yhtyy painokkaasti uudessa kiertotalouden toimintaohjelmassa esitettyyn päätelmään, jonka mukaan siirtyminen kiertotalouteen on systeemistä, syvälle ulottuvaa ja muutosvoimaista. Euroopan uudelleenteollistumisen pitää perustua kiertotalouteen, ja sitä on edistettävä soveltamalla sen periaatteita ja käyttämällä sen välineitä.

61. korostaa, että siirtymän on oltava oikeudenmukainen, koska siinä ei ole kyse pelkästään taloudesta vaan pääasiassa yhteiskunnasta, jota lähellä paikallis- ja aluetason edustajat ovat. Komitea toteaa, että alueet ja kunnat ovat asianmukaisin taso kiertoyhteiskunnan rakentamisessa.

62. toteaa lopuksi, että sen lisäksi, että komissio luo foorumin ja sääntelykehiksen unionissa harjoitettavaa kiertotaloutta varten, sen on myös asetettava tiukat vaatimukset viennille ja tuonnille, jotta kiertotalouden periaatteilla on vaikutusta myös unionin rajojen ulkopuolella.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Kohti luonnonvarojen kestäväää käyttöä Välimeren saarilla”

(2020/C 440/19)

Esittelijä: Francina ARMENGOL I SOCÍAS (ES, PES), Baleaarien aluehallituksen puheenjohtaja**POLIITTISET SUOSITUKSET**

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Johdanto: Välimeren saaret ja niiden erityishaasteet

1. muistuttaa, että Eurooppaan kuuluvilla Välimeren saarilla asuu 95 prosenttia Euroopan unionin saarelaisista ja että niillä on alueen muiden saarten kanssa yhteisiä haasteita, ongelmia ja rajoituksia, jotka jarruttavat niiden taloudellista kehitystä.
2. toteaa, että Euroopan unionin (EU) perussopimukseen ei sisälly saariasemaan liittyviä erityistoimenpiteitä syrjäisimpien alueiden yhteydessä sovellettavien toimenpiteiden lisäksi, vaikka saarten erityistilanne johtuu lähes täysin niiden saaristoluonteesta.
3. myöntää, että Välimeren saarialueiden taloudelliset, hallinnolliset, kulttuuriset ja sosiaaliset tilanteet ovat erilaisia. Niillä on kuitenkin yhteisiä haasteita ja ongelmia, joiden ratkaiseminen edellyttää Välimeren kaltaisella hyvin hajanaisella alueella yhteisiä erityispiteitä.
4. toteaa, että saarialueiden erityinen haavoittuvuus, joka johtuu resurssien niukkuudesta, on korostunut covid-19:n aiheuttamassa tämänhetkisessä terveyskriisissä.
5. suhtautuu myönteisesti siihen, että Euroopan komissio alkaa toteuttaa vihreän kehityksen ohjelmaa ja ottaa käyttöön oikeudenmukaisen siirtymän puitteet, jotka mahdollistavat Välimeren saarten sosioekonomisen kehittämisen kestäväen kehityksen tavoitteiden mukaisesti.
6. panee merkille Välimeren saarten ekosysteemien poikkeuksellisen rikkauden ja suuren haavoittuvuuden nykyisen sosioekonomisen kehityksen ja ilmastonmuutoksen johdosta. Niukkojen luonnonvarojen kestävä hoito onkin näiden alueiden suurin haaste.
7. katsoo, että Euroopan komission tulisi Välimeren saarialueiden ympäristön ja ilmaston suuren haavoittuvuuden vuoksi ottaa Välimeren saarten erityiset maantieteelliset ja sosioekonomiset olosuhteet huomioon määrittäessään kehityspolun ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi.
8. korostaa, että Välimeren saarialueet ovat erityisistä vaikeuksistaan huolimatta erinomaisia koekenttiä EU:n toteuttamille erilaisille ekologisen siirtymän prosesseille, edellyttäen että otetaan käyttöön kohdennettuja lainsäädäntötoimenpiteitä ja tarkoituksenmukainen rahoituskehys.
9. kehottaa EU:n jäsenvaltioita ja Välimeren unionia laatimaan yhteistyössä ministeritason julkilausuman, jossa käsitellään Välimeren saarten tilannetta ja jossa tunnustetaan Välimeren saarten olevan erityinen alue EU:n sisällä konkreettisine tarpeineen ja ainutlaatuisine kulttuureineen, perinteineen ja ympäristöineen, joita on hoidettava ja suojeltava erityisellä tavalla ja yhteisesti.
10. kehottaa jäsenvaltioita, Euroopan komissiota ja Välimeren unionia kiinnittämään huomiota Välimeren saariin Euroopan ja Afrikan välisenä rajana Euroopan naapuruuspolitiikkaa kehitettäessä ja toteutettaessa.

11. korostaa, että vahva alueellinen yhteenkuuluvuus Eurooppaan kuuluvien Välimeren saarten välillä auttaa myös vahvistamaan unionin asemaa tällä raja-alueella ja tarjoaa samalla vankan perustan yhteistyön lujittamiselle Välimeren alueella sijaitsevien EU:n yhteistyökumppaneiden alueiden kanssa.

12. korostaa, että vaikka Välimeren saarten yleisissä olosuhteissa on ilmeisiä sosiaalisia, taloudellisia ja maantieteellisiä yhtäläisyyksiä EU:n syrjäisimpien alueiden kanssa, niihin ei sovelleta erityiskohtelua, jonka avulla voitaisiin lieventää niiden taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen kohdistuvia pysyviä maantieteellisiä haittoja, jotka on tunnustettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 174 artiklassa.

13. katsoo, että SEUT-sopimuksen 174 artiklaa olisi sovellettava päätöksentekoprosessin ensimmäisistä vaiheista alkaen erityisten korvaavien toimenpiteiden ottamiseksi käyttöön Välimeren saarten asemasta johtuvien haasteiden ja rajoitusten voittamiseksi.

Luonnonvarojen niukkuus Välimeren saarilla

14. toteaa, että kaikille Välimeren saarille on yhteistä eräiden ympäristöresurssien yhä heikompi tilanne: pieni maa-ala, jota käytetään yhä moninaisempiin tarkoituksiin, rajalliset vesivarat, energiantuotannon suuri riippuvuus fossiilisista polttoaineista sekä ekosysteemien suuri haavoittuvuus ja heikentyminen.

15. korostaa, että saarten tärkein niukka resurssi on maa-ala. Tilanne on vakavin alueilla, joiden pinta-ala on pieni ja missä fyysinen laajentuminen aiheuttaa yhä nopeampaa ja näkyvämpää ylikuormittumista.

16. muistuttaa, että Välimeren saarista useimmat ovat energiansa puolesta riippuvaisia mantereesta ja muualta tulevista fossiilisten polttoaineiden toimituksista, ja suhtautuu myönteisesti EU:n toteuttamiin toimiin hiilestä irtautumiseksi.

17. muistuttaa, että Välimeren saarialueiden vesivarat ovat usein rajalliset ja että monissa tapauksissa ne kärsivät liikakäytöstä, joka johtaa niiden ehtymiseen, pilaantumiseen ja suolaantumiseen.

18. katsoo, että vaikka monet Välimeren saaret ovat ryhtyneet harjoittamaan suolanpoistoa vesihuollon turvaamiseksi, vesipolitiikassa olisi keskityttävä ensisijaisesti kysyntään (esimerkiksi säästäminen, uudelleenkäyttö sekä vesivarojen käytön ja jakamisen tehostaminen) ja toimenpiteisiin vesivarojen säilyttämiseksi, suojelemiseksi ja hallinnoimiseksi kokonaisvaltaisella tavalla.

19. huomauttaa, että Välimeren saarille aiheutuu niiden infrastruktuurin erityispiirteiden ja Euroopan energiamarkkinoille pääsyä koskevien tosiasiallisten mahdollisuuksien vuoksi merkittäviä energiantuotannon lisäkustannuksia ja elinkeinoalojen muuntamiseen ja rakenteelliseen uudistamiseen liittyviä kustannuksia.

20. muistuttaa, että Välimeren alue on maailmanlaajuisella tasolla biologiselta monimuotoisuudeltaan poikkeuksellisen rikas ja että kotoperäisiä lajeja on erityisen paljon Välimeren saarialueilla.

21. toteaa, että Välimeren saarilla on lukuisia unionin tasolla merkittäviä luontotyyppejä (joista eräät ovat ensisijaisia), joita uhkaavat ihmisen toiminnasta aiheutuva suuri paine, elinympäristöjen heikentyminen sekä haitallisten, ekosysteemien tasapainoa horjuttavien vieraslajien tulo.

22. katsoo, että EU:n olisi kehitettävä erityisiä ympäristönsuojelutoimenpiteitä Välimeren saaria varten, koska ne tarvitsevat maa- ja merialueiden ainutlaatuisen biologisen monimuotoisuutensa vuoksi mukautettuja kestävä kehityksen toimintapolitiikkoja ja ympäristönsuojelutoimia.

Sosioekonomisen toiminta ja sen vaikutukset luonnonvaroihin

23. korostaa, että Välimeren saarten taloudellinen rakenne on pitkälle erikoistunut joko alkutuotantoon (maatalous ja kalastus) tai palvelusektoriin (matkailu), mikä heikentää suuresti niiden tuotantorakennetta kilpailuun erittäin vahvasti perustuvassa eurooppalaisessa ja maailmanlaajuisessa sosioekonomisessa ympäristössä.

24. painottaa, että maatalous- ja elintarvikeala on Välimeren saarilla strategisen tärkeä luonnonvarojen kestävämmän kehityksen kannalta, koska tällä sektorilla on suuri alueellinen merkitys sen maa-alasta käyttämän prosentuaalisen osuuden vuoksi ja koska se tuottaa ravintoa väestölle.

25. kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita parantamaan Välimeren saarten maatalous- ja elintarvikejärjestelmän häiriönsietokykyä, jotta elintarvikeomavaraisuus saataisiin turvattua riittävälle tasolle sellaisista tilanteista kuin luonnonkatastrofeista, poliittis-yhteiskunnallisista konflikteista tai covid-19:n kaltaisista terveyskriiseistä selviämiseksi, kun toimitukset ulkopuolelta ovat mahdottomia.

26. muistuttaa eräiden kalakantojen liikakalastuksesta Välimerellä ja kehottaa laatimaan Välimeren alueelle soveltuvia kalastuksenhoitosuunnitelmia paikallisten kalastuslaivastojen ja meriviljelyjärjestelmien vahvistamiseksi ja uudistamiseksi yhdistämällä perinteisiin hallintajärjestelmiin innovatiivisia hallintajärjestelmiä.

27. toteaa, että pienimuotoinen kalastus on erittäin tärkeää Välimeren rannikkoyhteisöjen taloudelliselle ekosysteemille, ja kehottaa Välimeren saaria harkitsemaan kalastuksen yhteishallinnointimalleja, joihin osallistetaan kaikki asiaankuuluvat sosioekonomiset toimialat. Tässä yhteydessä on erittäin tärkeää edistää kalastusmatkailua ja ekomatkailua merellä, ja nämä alat edellyttävät erityisosaamista.

28. katsoo, että perustettaessa saarille uusia suojeltuja merialueita on samalla laadittava suojelualueiden hallintoviranomaisten, kalastusalan edustajien ja matkailualan edustajien kesken innovatiivisia taloudellisia strategioita kalavarojen kestäväpohjaista hyödyntämistä varten.

29. korostaa, että useimmilla Välimeren saarilla ei harjoiteta teollisuutta, koska sen tuottavuus olisi alhainen raaka-aineiden puuttumisen, korkeiden tuotantokustannusten ja kuljetuksiin liittyvien logististen ongelmien vuoksi.

30. painottaa, että erittäin tunnusomainen palvelujen kysyntä ja matkailutarjonnan erikoistuminen tekevät näistä talousalueista yleensä mantereen talouksia haavoittuvampia ja osoittavat, että niiden talouskehitys on hyvin riippuvainen kansainvälisistä taloussuhdanteista. Tästä käy esimerkiksi maailmanlaajuisen covid-19-pandemian aiheuttama terveyskriisi ja sen erityisen suuret seuraukset Välimeren saarten talouksille, joista valtaosa on riippuvaisia palvelualasta.

31. kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan huomioon, että Välimeren saarilla on paljon kausiasukkaita, mikä moninkertaistaa väestön infrastruktuuritarpeet ja kiristää kaikenlaisten julkisten palvelujen kysyntää.

32. katsoo, että kiertotaloutta koskevaan EU:n toimintasuunnitelmaan olisi sisällytettävä erityistoimenpiteitä, joissa otetaan huomioon matkailijavirtoihin liittyvä kausiasukkaiden suuri määrä ja monien Välimeren saarten talouksien palveluvaltaisuus.

33. pyytää Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan kestäväään matkailuun Välimeren saarilla liittyvien hyvien käytäntöjen vaihtoa, kuten tällä hetkellä tehdään Interreg MED -ohjelmaan ⁽¹⁾ kuuluvien hankkeiden yhteydessä.

34. korostaa Välimeren saarialueiden alhaista koulutustasoa suhteessa Euroopan unionin keskiarvoon, erityisesti kun on kyse keskiasteen jälkeisestä koulutuksesta ja ammatillisesta koulutuksesta. Tämä lisää koulunkäynnin keskeyttämistä ja varhaista työmarkkinoille siirtymistä erittäin palveluvaltaisissa talouksissa.

⁽¹⁾ Tällaisia hankkeita ovat esimerkiksi Blueislands, Mitomed+, Wintermed ja Smartmed.

35. painottaa, että saaret ovat yleensä erittäin riippuvaisia lento- ja meriliikenteestä, ja kehottaa Euroopan komissiota ottamaan asianmukaisesti huomioon nämä erityispiirteet ⁽²⁾.
36. huomauttaa, että tavaraliikenne on kahdesta neljään kertaa kalliimpaa kuin mantereella ⁽³⁾, mikä on kriittinen, saarten tuotannon kilpailukykyyn suoraan vaikuttava tekijä.
37. ehdottaa, että Välimeren saarten alueella sovellettavia valtioneukisääntöjä tarkistetaan saarten erityisluonteen tunnustamiseksi ja näiden sääntöjen mukauttamiseksi saarten haittatekijöihin.
38. korostaa tarvetta kehittää kestävä kehityksen yhdistelmäindikaattoreita, joihin sisällytetään kattavasti ympäristö-ekonomisiin ja sosioekonomisiin indikaattoreihin yhteydessä olevia taloudellisia muuttujia ja joissa keskitytään biofyysisiin rajoituksiin.
39. korostaa, että vaikka tiettyjen nestemäisten polttoaineiden rikkipitoisuuden vähentämisestä 11. toukokuuta 2016 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2016/802 ⁽⁴⁾ on tärkeitä ympäristönsuojellisia tavoitteita, sen soveltaminen on lisännyt merkittävästi meriliikennepalvelujen kustannuksia ja aiheuttanut siten lisäkustannuksia saarialueiden asukkaille ja yrityksille. Komitea kehottaaakin komissiota hyväksymään valtioneukia koskevia väliaikaisia poikkeuksia saarialueiden alue- ja paikallisviranomaisia varten, jotta nämä voisivat toimia meriliikenteen alalla.

Uusi hallintomalli Välimeren saarilla

40. korostaa, että on tärkeää luoda monitasoinen hallinto, jonka puitteissa Välimeren alueen paikalliset, alueelliset, valtiolliset ja ylikansalliset hallintotasot voivat edistää luonnonvarojen tehokasta ja joustavaa hallinnointia saarialueilla.
41. pyytää Euroopan komissiota hyväksymään Eurooppaan kuuluvien Välimeren saarten taloudellista, sosiaalista ja ympäristöön liittyvää kestävä kehitystä koskevan monivuotisen strategisen suunnitelman sekä johdonmukaisen lähestymistavan Euroopan naapuruuspolitiikan ja Euro-Välimeri-kumppanuuden yhteydessä.
42. kannustaa tiivistämään Välimeren saarten välisiä suhteita hyvien käytäntöjen ja toimintapolitiikkojen vaihdon edistämiseksi eri alueiden välillä ja jotta voitaisiin laajentaa yhteistyörakenteita, jollainen on esimerkiksi Sardinian, Korsikan, Gozon ja Baleaarien muodostama "Med Insulae".
43. korostaa, että saariyhteisöjen taloudellisen ja sosiaalisen mallin kannalta on tärkeää soveltaa rannikkoalueiden yhdenmuetä hallinnointia, jolla voidaan vahvistaa ja edistää innovatiivista "rannikon ja meren" vuorovaikutusta sekä liiketoimintamalleja, jotka mahdollistavat saarialueiden ja meriympäristön kestäväpohjaisen hyödyntämisen.
44. kehottaa Euroopan komissiota ja Välimeren valtioita kehittämään ja tehostamaan merialuestrategioita ⁽⁵⁾ yhteistyön ja yhdentymisen kehittämiseksi koko alueella sekä sellaisen rannikkoalueiden yhdenmuetyn hallinnoinnin kehittämiseksi, jonka avulla voidaan saada syvällisempi kokonaiskäsitys Välimeren alueesta.
45. kannustaa alueita ja valtioita määrittämään ja kehittämään kansainvälisiä toimintamalleja erityisen herkkien merialueiden suojelemiseksi ja hoitamiseksi samaan tapaan kuin on tehty Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä.

Asianmukainen rahoitus luonnonvarojen kestävä käytön varmistamiseksi

46. toteaa, että eristyisyys, pieni koko ja haavoittuvuus ovat kolme Välimeren saarille luonteenomaista piirrettä, jotka haittaavat niiden sopusointuista kehitystä unionissa ja heikentävät taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Tämä rajoittaa suoraan ja pysyvästi niiden kasvun ja kehityksen edellytyksiä.

⁽²⁾ Tämä viesti sisältyy lausuntoon "Euroopan rannikko- ja merimatkailestrategia", esittelijä: Vasco Ilídio Alves Cordeiro (PT, PES) (<https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2014-02645-00-00-ac-tra-fi.doc/content>).

⁽³⁾ PLANISTAT EUROPE-BRADLEY DUNBAR ASS., *Final Report*. 2000. CE. 16. O. AT. 118. *Analysis of the island regions and outermost regions of the European Union*, Euroopan unioni, maaliskuu 2003.

⁽⁴⁾ EUVL L 132, 21.5.2016, s. 58.

⁽⁵⁾ Tällaisia voivat olla aloite sinisen talouden kestävä kehittämisestä varten läntisen Välimeren alueella sekä Adrian- ja Joonianmeren aluetta koskeva Euroopan unionin strategia (Eusair).

47. kehottaa ottamaan Välimeren saarten todellisen tilanteen paremmin huomioon EU:n nykyisissä rahoitusvälineissä.
48. kehottaa jäsenvaltioita ja Euroopan komissiota virtaviivaistamaan ja koordinoimaan monivuotisia suunnitelmiaan, jotta voidaan löytää ratkaisuja myös rajatylittävän yhteistyön parantamiseksi Välimeren alueiden välillä.
49. kehottaa Euroopan komissiota voimistamaan investointeja tutkimukseen, kehitykseen ja innovointiin lisäämällä EU:n julkisia varoja ja houkuttelemalla yksityisiä investointeja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien avulla Välimeren saarialueiden elinkeinotoiminnan ja taloudellisen kehityksen monipuolistamiseksi.
50. kehottaa Euroopan komissiota myöntämään Välimeren saarialueille poikkeuksen 150 kilometrin raja-arvosta kaikissa rajat ylittävän yhteistyön ohjelmissa.
51. pitää välttämättömänä, että tulevan koheesipolitiikan varojen jakojärjestelmään sisällytetään geotaloudellisia kriteerejä, kuten syrjäinen sijainti ja saaristoluonne, joista aiheutuu pysyviä fyysisiä esteitä ja jotka haittaavat Välimeren saarten kestävästä kehityksestä.
52. vaatii enemmän joustoa temaattista keskittämistä koskeviin vaatimuksiin, niin että kansallisen kehityksen tason lisäksi huomioon otetaan myös ja ennen kaikkea Välimeren saarialueiden tosiasiallinen taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen tilanne.
53. kehottaa säilyttämään EAKR:n ja ESR:n nykyiset yhteisrahoitusosuudet ja mahdollisuudet mukauttaa niitä vakavista ja pysyvistä luonnonhaitoista kärsiviin alueisiin, jotta näissä välineissä voidaan ottaa paremmin huomioon Välimeren saarten todellinen tilanne.
54. vaatii, että Välimeren saarten esteettömään infrastruktuuriin sekä lentokenttä-, satama- ja maaliikenneinfrastruktuuriin liittyvät investoinnit katsotaan tukikelpoisiksi.
55. kehottaa perustamaan tulevaan Interreg MED -ohjelmaan (2021–2027) Välimeren saarten alaohjelman, sillä tämä olisi tehokkaampi tapa hyödyntää Välimeren saarialueille suunnattuja EU:n varoja.

Päätelmät

56. korostaa, että yksi Euroopan unionin periaatteista on taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus, jonka yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota saarialueisiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 174 artiklan mukaisesti.
57. on tyytyväinen siihen, että syrjäisimpiä alueita koskevan EU:n erityisen strategian kehittämisen tuloksena näiden alueiden käytettävissä on erityisiä tukiohjelmiä, joiden avulla ne ovat pystyneet edistämään kestävästä kehityksestä.
58. toteaa, että SEUT-sopimuksen 174 artikla on pantava tosiasiallisesti ja tehokkaasti täytäntöön Välimeren saarten osalta, samalla tavalla kuin SEUT-sopimuksen 349 artikla on pantu täytäntöön syrjäisimpien alueiden osalta.
59. kehottaa Euroopan komissiota laatimaan Välimeren saaria koskevan strategian, jossa otetaan huomioon Välimeren saarialueiden erityispiirteet ja haavoittuvuudet, ja vahvistamaan näiden alueiden, jäsenvaltioiden ja EU:n välistä kumppanuutta, johon sisältyy konkreettisia, koordinoituja toimia.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”EU:n kestävästä kaupunkikehitystä käsittelevän Leipzigin peruskirjan uusiminen”

(2020/C 440/20)

Esittelijä: Juan ESPADAS CEJAS (ES, PES)

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Amsterdamin julkilausumasta kohti uudistettua Leipzigin peruskirjaa

1. painottaa kaupunkiasioissa tehtävän eurooppalaisen yhteistyön erilaista luonnetta: uudistettu Leipzigin peruskirja liittyy suoraan kansalliseen kaupunkipolitiikkaan ja edellyttää tiivistä poliittista koordinointia kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, kun taas EU:n kaupunkiagendalla, joka on osoittautunut innovatiiviseksi monitasoisen hallinnon välineeksi ja joka on hyödyllinen kaupunkien osallistamiseksi EU:n toimintapolitiikkoihin, on ylikansallinen ulottuvuus.
2. suhtautuu myönteisesti ajatukseen Leipzigin peruskirjan uudistamisesta Saksan puheenjohtajakaudella vuoden 2020 jälkipuoliskolla ja kannattaa Saksan hallituksen käyttöön ottamaa osallistavaa työskentelymenetelmää, johon pyritään saamaan mukaan mahdollisimman monia toimijoita.
3. muistuttaa, että kaupunkiasioista vastaavien ministerien 14. kesäkuuta 2019 hyväksymässä Bukarestin julistuksessa tunnustettiin tarve kehittää toimiva suhde uuden Leipzigin peruskirjan, EU:n kaupunkiagendan ja vuoden 2020 jälkeisen alueellisen toimintasuunnitelman välille.
4. kehottaakin Euroopan komissiota lisäämään poliittista sitoutumistaan EU:n kaupunkiagendaan ja ottamaan sen huomioon tämänhetkisissä kärkihankkeissaan, kuten vihreän kehityksen ohjelmassa ja digitaaliohjelmissa. Vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpanomekanismi edellyttää sellaisten konkreettisten toimien lisäämistä yhteistyössä paikallistasoilla, joissa yhdistetään ylhäältä alaspäin suuntautuvia lähestymistapoja ja perustavan tärkeää alhaalta ylöspäin suuntautuvaa toimintaa, jotta tavoitteet voidaan saavuttaa vuosi vuodelta aina vuoteen 2050.
5. pyytää Euroopan komissiota luomaan paljon tiiviimmän yhteyden tulevan paremman sääntelyn ohjelmansa ja EU:n kaupunkiagendan välille, jotta kaupunkikumppanuuksien esittämät suositukset otetaan huomioon. Alueellisten ja kaupunkien kohdistuvien vaikutusten arvioinnit olisi siksi sisällytettävä suoraan lainsäädännön antamista edeltäviin kuulemismekanismeihin sekä EU:n toimintapolitiikkojen arviointiin ja hallinnolliseen yksinkertaistamiseen (REFIT).
6. muistuttaa, että eurooppalaista ohjausjaksoa on mukautettava niin, että kaupunkien haasteisiin kiinnitetään enemmän huomiota. Maakohtaiset suositukset ja koheesiopolitiikka ovat vihreän kehityksen ohjelman tärkeimpiä täytäntöönpanovälineitä, ja kaupunkialueiden erityiskysymykset, kuten kohtuuhintainen asuminen, kasvava eriarvoisuus ja pitkän aikavälin investoinnit, on sen vuoksi otettava huomioon talouspolitiikan koordinoinnissa kaikkialla Euroopan unionissa. Lisäksi älykästä erikoistumista, yhdenmukaista kaupunkikehitystä ja oikeudenmukaista siirtymää koskevat strategiat olisi harmonisoitava alueellisella tai paikallisella tasolla yhdenmukaisten alueellisten investointien strategioiden kaltaisten alueellisten välineiden avulla.
7. kehottaa Euroopan komissiota kehittämään ”toissijaisuusperiaatteen aktiivisuuden” käsitettä täydentävänä osana pyrkimyksiä vahvistaa vuoropuhelua kaupunkien sekä suurkaupunkialueiden ja alueiden kanssa ja luoda näin yhteyksiä EU:n kaupunkiagendan ja paremman sääntelyn ohjelman välille. Tässä yhteydessä olisi vahvistettava synergiaa Euroopan alueiden komitean alueellisten keskusten verkoston (RegHubs) kanssa.
8. tukee Euroopan parlamentin äskettäistä päätöstä julistaa ilmastohätätila ja toteaa, että hiilineutraaliuden saavuttaminen edellyttää yhteisiä ponnisteluja ja erityistoimia paikallistasolla, missä kaupungeilla on keskeinen rooli. Euroopan väestöstä 75 prosenttia asuu kaupungeissa, ja noin 70 prosenttia Euroopan hiilidioksidipäästöistä syntyy kaupungeissa. Kaupungit ovat osa ongelmaa, mutta uudistetussa Leipzigin peruskirjassa olisi tunnustettava myös kaupunkien mahdollisuudet toimia muutoksen moottoreina ja olla suoraan mukana toteuttamassa ratkaisuja 2000-luvun maailmanlaajuisiin haasteisiin.

9. katsoo, että uudistetun Leipzigin peruskirjan olisi tarjottava poliittinen mahdollisuus siihen, että kaupungit voivat olla esikuvia erilaisten kaupunkipolitiikkojen käytännön toteuttamisessa kaikissa jäsenvaltioissa. Näin ne auttaisivat osaltaan parantamaan EU-hankkeen uskottavuutta niitä lähimpänä olevien kansalaisten silmissä. Uudistetun peruskirjan olisi myös johdettava jatkotoimiin Amsterdamin julkilausumalla (2016) käynnistetyn EU:n kaupunkiagendan osalta, ja molemmat on nivottava osaksi Agenda 2030 -toimintaohjelman täytäntöönpanoa paikallishallinnossa, jotta voidaan saavuttaa kestävä kehityksen tavoitteet. Euroopan unionin paikallis- ja alueviranomaisilla on nimittäin edessään monenlaisia uusia maailmanlaajuisia haasteita, jotka voidaan ratkaista vain soveltamalla yhdenmukaista ja monitasoista lähestymistapaa, johon Euroopan unionin tuki tuo välttämätöntä lisäarvoa. Leipzigin peruskirjan periaatteet on tätä varten sisällytettävä Saksan EU-puheenjohtajuuskaudella (vuoden 2020 jälkipuoliskolla) annettaviin neuvoston päätelmiin, jotka yleisten asioiden neuvosto ja Eurooppa-neuvosto hyväksyvät. Lisäksi jäsenvaltioiden, kaupunkien ja Euroopan alueiden komitean on annettava Leipzigin peruskirjalle vahvistuksensa.

Euroopan kaupunkien muutosvoima, jonka avulla voidaan vauhdittaa edistymistä kohti vuoden 2050 tavoitteita

10. pitää tarpeellisena, että varmistetaan asianmukainen tasapaino Euroopan kaupungeille ehdotettujen seuraavien kolmen ulottuvuuden välillä: lisätään tuottavuutta ja luodaan vaurautta ja työpaikkoja kaupunkeihin ja niitä ympäröiville alueille, jaetaan tämä vauraus tasaisemmin kansalaisten kesken sekä parannetaan elinympäristön laatua ja hyödynnetään kaupunkielämän tarjoamat edut.

11. katsoo, että on tärkeää nostaa esiin eri kaupunkikumppanuuksien toteuttamat hankkeet ja luoda yhdyssilloja EU:n nykyisen kaupunkiagendan ja tulevan uudistetun Leipzigin peruskirjan välille. Esimerkkeinä mainittakoon sellaiset jo toteutetut kumppanuushankkeet kuin kotouttamiseen liittyvä Urban Academy -hanke ja alueiden komitean aloite ”Kunnat ja alueet integraation puolesta”, jossa tarjotaan foorumi Euroopan unionin kaupunginjohtajille ja aluejohtajille hyvien käytänteiden esittelemistä varten.

12. muistuttaa, että alueet ja kunnat ovat eturintamassa ottamassa vastaan ja kotouttamassa muuttajia ja pakolaisia Eurooppaan. AK katsookin, että Euroopan komission ehdottaman uuden eurooppalaisen kaupunkialoitteen on tarjottava riittävästi rahoitusta, jotta voidaan tukea muuttajien ja pakolaisten osallisuutta koskevaa kumppanuutta sekä AK:n ”Kunnat ja alueet integraation puolesta” -aloitetta ja vaikuttaa myönteisesti kansalaisten elämään kaupungeissa.

13. katsoo, että Pariisin sopimuksissa ja kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirjassa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että yhdeksi uudistetun Leipzigin peruskirjan päätavoitteista otetaan panostaminen innovatiiviseen liikkuvuuteen, jossa yhdistyvät sähkökäyttöisten yksityisajoneuvojen käyttö kaupungeissa ja kestäväpohjaiseen julkiseen liikenteeseen, kuten pyöräilyyn ja kävelyyn, perustuvan vaihtoehtoisen multimodaalisen ja vähäpäästöisen liikkuvuuden edistäminen, sekä kestävä maankäyttöpolitiikka, jolla edistetään kaupunkien kasvun hillitsemistä, ja Euroopan asuntokannan kestävyden ja energiatehokkuuden parantaminen.

14. pitää edelleen äärimmäisen tärkeänä, että Euroopan komissio tukee kaupunkiagendan avulla ja jäsenvaltiot tukevat Leipzigin peruskirjan avulla taloudellisin kannustimin kestävä kaupunkiliikenteen suunnitelmien laatimista, kuten AK ehdotti jo vuonna 2010 lausunnossaan kaupunkiliikenteen toimintasuunnitelmasta.

15. katsoo lisäksi, että tärkeä huomioon otettava aihe on asuntokannan sekä yritysten ja teollisuuden käytössä olevien toimistojen ja rakennusten energiatehokkuuden parantaminen.

16. toistaa kehoituksensa Euroopan tason toimintasuunnitelman laatimisesta kohtuuhintaisen asumisen edistämiseksi.

17. katsoo, että kaupunkialueita koskevat YK:n kestävä kehityksen tavoitteet asettavat strategiset puitteet kansalaisten elämänlaadun parantamiselle ja että kaupunkien ja alueiden on otettava ne huomioon toimintapolitiikkoja kehittäessään. Kaupungit kansalaisia lähimpänä olevana hallintotasona panevat täytäntöön toimintapolitiikkoja, jotka muuttavat kaupunkien sosiaalista todellisuutta, ja niillä on ratkaiseva rooli edistymisessä kohti kestävä kehityksen tavoitteita, erityisesti kaupunkeihin keskittyvää tavoitetta 11 ja tavoitetta 17, jossa kannustetaan yhteistyöhön hallinnon, yksityissektorin ja kansalaisyhteiskunnan välillä.

18. katsoo, että jätehuolto ja veden kiertokulun kokonaisvaltainen hallinta, päästöjen ja teollisuusjätteen hallinnointi, kulutuksen vähentäminen ja energiankäytön tehostaminen, puhtaan ja hiilettömän energian tuotanto, äärisääilmäiden vaikutusten hallinta, viheralueverkoston kehittäminen ja biologisen monimuotoisuuden edistäminen ovat keskeisiä tekijöitä kaupunkialueiden kestävämmän kehityksen varmistamisessa. Paikallishallinnon on annettava vauhtia kiertotalouteen siirtymiselle, jotta voidaan muuttaa nykyistä tuotantomallia ja luoda uusia ”vihreitä” työpaikkoja, jotka edistävät ajattelutavan muutosta ja sitä kautta tulevaisuuden kaupunkien luomista. Tämä ajattelutavan muutos ei ole mahdollinen ilman paikallis- ja aluetason koulutusohjelmia työpaikkojen mukauttamiseksi ekologiseen siirtymään.

19. katsoo, että biologisen monimuotoisuuden edistäminen ja luonnon palauttaminen kaupunkialueille vihreän infrastruktuurin ja luontoon perustuvien ratkaisujen avulla ja siten luontoyhteyden vahvistaminen ja maisemallisen laadun parantaminen sekä kaupungeissa että kaupunkien ja niiden lähiympäristön välillä on keskeisen tärkeää, jotta voidaan selvittää tietyistä maailmanlaajuisen muutoksen aiheuttamista häiriöistä ja seurauksista.

20. pitää tärkeänä edistää osallistavia kaupunkeja, joissa pidetään silmällä ja torjutaan sellaisia ongelmia kuin sosiaalinen epätasa-arvo, digitaalinen kuilu, Euroopan väestön tämänhetkinen ikääntyminen ja väestörakenteen muuttuminen, kuten väestökato eräillä alueilla. Tähän osallistavaan ulottuvuuteen on sisällytettävä myös toimia, joilla pyritään parantamaan kohtuuhintaisten asuntojen saatavuutta, turvaamaan yleinen esteettömyys, torjumaan energiaköyhyyttä, varmistamaan muuttajien tosiasiallinen integroituminen vastaanottavaan väestöön ja sovittamaan paremmin yhteen ihmisten, erityisesti nuorten, liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä ja ammatillisten kehitysmahdollisuuksien luominen maissa, joissa tulot henkeä kohti ovat pienemmät. Lisäksi olisi perustarpeiden täyttämiseksi taattava koko väestölle pääsy terveydensuojelun ja terveydenhuollon piiriin ja huolehdittava ruokaturvasta, vesihuolto ja sanitaatio mukaan luettuina, ottaen huomioon kunkin yksilön tai ryhmän edellytykset kantaa tästä aiheutuvat kustannukset.

Uudistetun Leipzigin peruskirjan periaatteet

21. on samaa mieltä seuraavista uudistetun Leipzigin peruskirjan toimintaperiaatteista: yhdenmety lähestymistapa, paikallälähtöinen lähestymistapa, monitasoinen hallinto sekä osallistuminen ja yhdessä luominen. Ne kaikki liittyvät periaatteisiin, jotka ohjaavat EU:n koheesipolitiikkaa.

22. pitää välttämättömänä, että kaikki Euroopan unionin kaupungit ja kunnat tuntevat tulevan Leipzigin peruskirjan ja että sen periaatteet määrittävät yleisen kehityksen kansallisille, alueellisille ja paikallisille kaupunkipolitiikoille ja -strategioille sekä vastaaville eurooppalaisille aloitteille ja erityisesti sellaisille rahoitusta saaville uusille hankkeille, joita voidaan luoda vihreän kehityksen ohjelman yhteydessä.

23. ottaen huomioon joustavuuden, joka tarvitaan EU:n kaupunkiagendan tavoitteiden mukauttamiseksi kunkin alueen tarpeisiin, tukee ehdotusta toimia lähiyhteisön mittakaavassa, sillä tämä voisi olla soveltuva lähestymistapa maailmanlaajuisen haasteiden ratkaisemiseen paikalliselta tasolta käsin. Kunkin hallintotason on kuitenkin kannettava vastuunsa ja hoidettava tehtävänsä kaupunkialueiden haasteisiin vastaamiseksi (ilmanlaatu, asuminen, digitalisaatio, rahoitusvälineet) noudattaen kaikilta osin toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita.

24. on samaa mieltä siitä, että uudistettuun Leipzigin peruskirjaan sisällytetään toiminnalliset kaupunkialueet ja suurkaupunkialueet alueina, jotka edistävät yhdenmetyä alueellista toimintatapaa ja tasapainoista aluekehitystä johdonmukaisesti EU:n strategioiden kanssa. Komitea kehottaa myös tunnustamaan niiden toiminnallisten kaupunkialueiden ja suurkaupunkialueiden aseman, joilla on oma institutionaalinen kehys ja jotka ovat vauhdittaneet suurkaupunkitason toimintadynamiikkaa koheesipolitiikan keinoin, kuten AK toteaa vuonna 2019 antamassaan lausunnossa ”Suurkaupunkialueiden haasteet ja niiden asema tulevassa koheesipolitiikassa vuoden 2020 jälkeen”.

25. kannattaa myös osallisuuden ja yhdessä luomisen periaatetta ja toivoo, että uudistetussa Leipzigin peruskirjassa otetaan huomioon erilaiset kaupunkiasutuksen mallit kunnioittaen kullekin jäsenvaltiolle ominaisia kulttuurisia ja hallinnollisia olosuhteita ja toimivaltuuksia. Lisäksi on perustavan tärkeää, että uudistetussa Leipzigin peruskirjassa taataan kansalaisten mahdollisuus osallistua heihin vaikuttavan kaupunkipolitiikan suunnitteluun ja arviointiin. Tämä koskee myös kaupunki- tai suurkaupunkialueiden lähialueilla asuvia kansalaisia.

Kaupunkien voimaannuttaminen maailmanlaajuisiin haasteisiin vastaamista varten

26. muistuttaa, että maailmaa on vuonna 2020 ravistellut covid-19-pandemia. Kaupunkien ja alueiden tehtävänä on ollut pysäyttää terveyskriisi, josta on nyt tullut sosiaalinen ja taloudellinen kriisi. Tästä syystä kaupungeilla ja alueilla on oltava keskeinen asema elpymisrahaston hallinnoinnissa, ja ne tarvitsevat Euroopalta enemmän rahoitustukea voidakseen jatkossakin osoittaa, että ne löytävät ratkaisuja pandemian aiheuttamiin ongelmiin.

27. vaatii, että uudistetussa Leipzigin peruskirjassa esitetään kunnianhimoinen ja käytännönläheinen etenemissuunnitelma, jonka mukaisesti kaupungit voivat panna sen täytäntöön, ja että siinä hyödynnetään paikallisia kaupunkien kehittämissuunnitelmia kestävän kehityksen tavoitteiden puitteissa ja erityisesti EAKR:n 6 prosentin varausta, joka on osoitettu yhdenmukaisesti kaupunkikehitykseen (kaupunkialueiden kestävän kehittämisen yhdenmukaiset strategiat). Lisäksi Euroopan rakenne- ja investointirahastoista olisi rahoitettava kaupunkien ja aluehallintojen toteuttamaa kestävän kehityksen tavoitteiden "lokalisointia" erityisesti kestävän liikkuvuuden ja julkisen liikenteen aloilla, rakennusten kunnostamisessa energiaköyhyyden torjumiseksi, yleisen esteettömyyden takaamisessa, sosiaalisen huono-osaisuuden torjumisessa ja sosiaalisen osallisuuden parantamisessa heikommassa asemassa olevissa kaupunkialueiden osissa. Paikallisviranomaisilla on oltava mahdollisuus hallinnoida valtioille ja alueille osoitettuja varoja nopeammin ja suuremmin. Tämän tavoitteen saavuttamisen edellytyksenä on, että vahvistetaan koulutustoimintaa yhdessä korkeakoulumaailman ja yrityssektorin kanssa.

28. pyytää Euroopan komissiota kehittämään monilukuisissa kansallisissa, alueellisissa ja paikallisissa kaupunkien kehittämissuunnitelmissa tehtyjen investointien ja saavutettujen tulosten seuraamiseksi uuden yhteisen viitekehyksen, jossa käytetään yhteistä terminologiaa ja yhteisiä indikaattoreita ja menetelmiä, jotka mahdollistavat hallintotahojen välisen koordinoinnin, vastavuoroisen oppimisen ja alueiden välisen vertailuarvioinnin sekä kaupunkien osallistumisen niiden kehittämiseen tarkoitettujen talousarvioiden laatimiseen.

29. pyytää Euroopan komissiota ottamaan huomioon, että laajat sosiaaliset ja ekologiset muutospolitiikat, joita tuetaan vihreän kehityksen ohjelmalla, ovat ensisijaisia ja ne olisi pantava täytäntöön konkreettisten toimien avulla kaupungeissa ja alueilla. Niihin liittyviä investointeja ei pitäisi laskea jäsenvaltioiden julkisen talouden alijäämään eikä niihin pitäisi soveltaa rajoituksia, jotka koskevat jäsenvaltioiden paikallishallinnolle tällä hetkellä voimassa olevissa julkisen talouden vakautta ja alijäämän hallintaa koskevissa ohjelmissa asettamia menokatkoja.

30. suhtautuu myönteisesti siihen, että uudistetussa peruskirjassa tunnustetaan kaupunkisuunnittelun keskeinen rooli kestävässä kaupunkikehityksessä ja että siinä keskitytään erityisesti maankäytön vähentämiseen, uusiin tuotantomuotoihin liittyvien toimintojen, tuotannon monipuolistamisen sekä uusien asumismuotojen yhdistelmään, kohtuuhintaiseen asumiseen ja julkisen maankäyttöpolitiikan soveltamiseen.

31. katsoo, että digitaalisen siirtymän olisi parannettava "digitaalista yhteenkuuluvuutta" Euroopassa niin kansalaisten kannalta kuin alueellisesti. Teknologiaavetoinen lähestymistapa olisi vaihdettava kansalaiskeskeisempään lähestymistapaan, kuten vaaditaan julkilausumassa "Join, Boost, Sustain – Yhdessä tehostamaan kestävää digitalisaatiota EU:n kaupungeissa ja yhteisöissä". On omaksuttava kokonaisvaltaisempi käsitys digitaalisesta kaupungista, jossa digitaalinen innovointi on keino eikä päämäärä ja sitä vauhdittavat julkisen sektorin yrittäjyysvalmiudet ja yksityiset yritykset, jotka tarjoavat olemassa olevaan ja uuteen teknologiaan mukautettuja ratkaisuja. Vaikka digitalisaatio tarjoaa kaupungeille ja niiden asukkaille hyviä mahdollisuuksia, kaupungeja on myös autettava, jotta ne kykenevät paremmin ennakoimaan digitalisointiprosessien kielteisiä sivuvaikutuksia ja vastaamaan niihin.

32. ehdottaa, että uudistettuun Leipzigin peruskirjaan sisällytetään tarve kehittää – aluetasolla koheesiopolitiikan yhteydessä laadittavien älykkään erikoistumisen strategioiden puitteissa – älykkään erikoistumisen prosesseja paikallistasolla sekä yhdenmukaisesti taloudellisia ja alueellisia muutosohjelmia, joiden avulla voidaan kehittää älykkäitä kaupungeja ja kyliä (Smart Cities and Smart Villages).

33. katsoo, että kaupungeilla – myös pienillä ja keskikokoisilla kaupungeilla – on keskeinen rooli Euroopan suurten yhteiskunnallisten ja ympäristöön liittyvien haasteiden (terveys, ravitsemus, energia, liikenne, ilmastonmuutos, biologinen monimuotoisuus, osallisuus ja turvallisuus) ratkaisemisessa. Paikallistason julkishallinnon roolia talouskehityksen alalla on kuitenkin syytä nykyaikaistaa siten, että lähestymistapana on yrittäjyyden edistäminen ja sen roolin korostaminen globaalin järjestelmän asettamaan uuteen haasteeseen vastaamisessa.

34. onkin tyytyväinen siihen, että uusi rakenneuudistusten tukiohjelma kuuluu aluepolitiikasta vastaavan komission jäsenen vastuulle, sillä tämän ansiosta ohjelmaa ja sille vuosiksi 2021–2027 ehdotettua talousarviota voitaneen käyttää pääasiallisena välineenä, jolla parannetaan kaupunkien institutionaalisia valmiuksia ja rakenneuudistuksia kaikilla niillä osa-alueilla, jotka eivät ole oikeutettuja rakennerahastojen tukeen.

35. toteaa, että yksi Euroopan unionin kaupunkiagendan pääasiallisista lisäarvoista on tuki EU-, valtio-, alue- ja paikallistason instituutioiden väliselle kaupunkiasioita käsittelevälle osaamisvaihdolle. Kaupunkiagendaa pidetäänkin hyvien käytänteiden vaihtomekanismina.

36. katsoo lisäksi, että uuteen Leipzigin peruskirjaan on sisällytettävä EU:ssa jo olemassa olevat kestävän kaupunkikehityksen mekanismit ja menetelmät, joilta kuitenkin usein puuttuu keskinäinen yhteys. Näitä ovat muun muassa EU:n Älykkäät kaupungit ja yhteisöt -aloite, kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirja ja kestävien kaupunkien viitekehys.

Parempi EU:n kaupunkiagenda uuden Leipzigin peruskirjan tukena

37. palauttaa mieliin Amsterdamin julkilausumassa määritetyt EU:n kaupunkiagendan kolme pilaria (sääntelyn parantaminen, rahoituksen kehittäminen ja tietämyksen levittäminen). Tärkeimpänä tavoitteena on nyt kehittää näiden pilarien täytäntöönpanoprosessia. Lisäksi on tarpeen kehittää eri osapuolten roolia.

38. korostaa tarvetta vahvistaa kaupunki- ja maaseutualueiden välisiä yhteyksiä ja ottaa huomioon kaikki kaupunkialueet ympäristöineen, myös usein maaseutuun kuuluvine toiminnallisine alueineen, jotta päästään aiempaa kokonaisvaltaisempaan ja yhdennetympään toimintatapaan ja voidaan tarjota kehitysmahdollisuuksia kaikille kaupunki- tai suurkaupunkialueella eläville.

39. katsoo, että uudistetussa Leipzigin peruskirjassa olisi tunnustettava kaikkien 14 temaattiseen kaupunkikumppanuuteen osallistuvien kaupunkien ja paikkakuntien tekemä työ. Lisäksi olisi suhtauduttava myönteisesti joidenkin kumppanuusryhmien, kuten muuttoliikettä ja pakolaisia käsittelevän kumppanuusryhmän ja kaupunkiliikennettä käsittelevän kumppanuusryhmän, haluun jatkaa työskentelyä kolmen vuoden määräajan jälkeenkin, sillä se on selkeä merkki EU:n kaupunkiagendan onnistumisesta. On kuitenkin varmistettava, että tähän on tarvittavat resurssit ja että tulevat toimet ovat tehokkaita ja johdonmukaisia.

40. ehdottaa seuraavia käytännön suosituksia näihin haasteisiin vastaamiseksi ja kaupunkiagendan täytäntöönpanon parantamiseksi:

- Tulevien kumppanuusryhmien kokoonpano on laadittava täysin avoimesti huolehtien kaupunkien osallisuudesta ja ottaen huomioon kaupungin koko uudistetun Leipzigin peruskirjan mukaisesti. Lisäksi toimet tulisi ryhmitellä kolmen pilarin eli sääntelyn parantamisen, rahoituksen kehittämisen ja tietämyksen levittämisen ympärille.
- Horisontaalisten aiheiden luettelo on edelleen ajankohtainen. Sitä voitaisiin kehittää toteuttamalla pilottihankkeita, joihin osallistuisi kutakin kumppanuusryhmää edustava jäsen, niin että huolehditaan tasapainosta EU:n toimielinten ja kansallisen, alueellisen ja paikallisen hallinnon välillä. Tässä yhteydessä on olennaisen tärkeää, että komission pääosastot ja jäsenvaltioiden vastuuministeriöt osallistuvat nykyistä tiiviimmin temaattisiin kumppanuuksiin etenkin uutta kumppanuutta käynnistettäessä, sillä tämä vahvistaisi komission ja jäsenvaltioiden sitoutumista, joka on erittäin tarpeellista.
- Tulevien kumppanuusryhmien toteuttamien eri toimien välistä synergiaa on tarpeen vahvistaa, jotta vältetään siiloajattelulta ja voidaan koordinoida toimien täytäntöönpanoa.
- Yksi keino poliittisen tuen vahvistamiseksi paikallistasolla voisi olla perustaa kaupunkiagendaan osallistuvien paikallishallintotahojen huippukokous. Kyseiset hallintotahot voisivat toimia lähettiläinä ja saisivat mahdollisuuden osallistua poliittisiin keskusteluihin Euroopan komission ja jäsenvaltioiden kanssa.
- Euroopan komission olisi sitouduttava sääntelyn parantamista koskevan pilarin yhteydessä ottamaan huomioon kaupunkikumppanuuksien esittämät suositukset. Kumppanuusryhmät voisivat järjestää sitä varten seminaareja, joissa alan ammattilaiset pohtivat ja käsittelevät EU:n direktiiveihin, asetuksiin ja toimintapolitiikkoihin tehtäviä yksittäisiä muutoksia. Kumppanuusryhmien tulokset olisi esiteltävä säännöllisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle, joiden olisi keskusteltava niistä, jotta ne voidaan ottaa paremmin huomioon Euroopan unionin lainsäädännössä.

- Monivuotisessa rahoituskehyksessä 2021–2027 ja Euroopan komission tulevan EAKR-asetuksen yhteydessä ehdottamassa eurooppalaisessa kaupunkialoitteessa olisi varmistettava vakaa rahoitus, jolla katetaan kaupunkien osallistumisesta EU:n kaupunkiagendaan aiheutuvat toimintakustannukset.
- Eurostatin tulisi osallistua aktiivisemmin sellaisten kumppanuusryhmien työskentelyyn, jotka voivat edistää keskustelua aluetasolla, toiminnallisten kaupunkialueiden tasolla ja paikallistasolla saatavilla olevista laadullisista tiedoista sekä laadullisten tietojen tuottamisesta.
- Kaupunkiagenda ja kumppanuusryhmät on myös otettava paremmin mukaan yhteisen tutkimuskeskuksen (YTK) ja sen Sevillassa sijaitsevan aluepolitiikkojen osaamiskeskuksen työhön, kuten kaupunkien tulevaisuutta käsittelevään raporttiin ja Urban Data Platform Plus -portaaliin.
- Kun otetaan huomioon vuoden 2020 jälkeinen ohjelmakausi ja rakennerahastoja laajempi yhteys, Euroopan komissio voisi myös harkita mahdollisuutta kehittää rahoitusohjelma, joka käsittäisi pilottitoimia kaupunkikumppanuuksien yhteydessä esille nostettujen ehdotusten kehittämiseksi.
- Euroopan komission olisi käynnistettävä tiedotuskampanja EU:n kaupunkiagendan tulosten levittämiseksi ja mm. tuotava kumppanuuksien hyötyjä paremmin esille Futurium-verkkosivustolla. Sen olisi myös investoitava tietämyksen tuottamiseen levittämällä EU:n kaupunkiagendan yhteydessä luotuja parhaita käytäntöjä, oppaita, välineitä ja etenemissuunnitelmia.

Uudistetun Leipzigin peruskirjan täytäntöönpanon seuranta

41. kehottaa tulevaa EU:n puheenjohtajavaltiota Saksaa tunnustamaan virallisesti alueiden komitean roolin uudistetussa Leipzigin peruskirjassa samaan tapaan kuin Amsterdamin julkilausumassa, jossa ”EU:n virallisena alueita ja kuntia edustavana neuvoo-antavana elimenä toimivaa alueiden komiteaa (AK) kehoitetaan antamaan panoksensa kaupunkiagendan jatkokehitykseen”.

42. ehdottaa, että jäsenvaltiot – tai kaupunkipolitiikasta vastuussa olevat hallintotasot, kun tätä toimivaltaa ei käytetä kansallisella tasolla – laativat yhteistyössä Euroopan komission kanssa joka kolmas vuosi kertomuksia siitä, miten Leipzigin peruskirja on sisällytetty niiden kansalliseen tai alueelliseen kaupunkipolitiikkaan, tuoden esille, miten unionin toimintapolitiikoilla ja rahoituksella, erityisesti koheesiopolitiikalla, on tuettu Leipzigin peruskirjan periaatteita ja tavoitteita.

43. pitää tärkeänä, että Euroopan komissiolla on jatkossakin tärkeä rooli EU:n kaupunkiagendan ja Leipzigin peruskirjan koordinoinnissa ja soveltamisessa. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa ehdotuksesta nimetä toimielinten välisistä suhteista ja tulevaisuuden ennakoinnista vastaava varapuheenjohtaja kaupunkiagendan koordinaattoriksi, mikä myös varmistaisi tiiviin yhteyden paremman sääntelyn agendaan. Tällainen koordinointi auttaisi lisäksi torjumaan kaupunkien ja toimintapolitiikkojen kaupunkiulottuvuuden hajanaista tarkastelua, joka johtuu siitä, että kukin pääosasto katsoo asioita oman erikoistumisalansa näkökulmasta.

44. katsoo, että Leipzigin peruskirjan tulisi mahdollisuuksien mukaan olla sitova EU:lle, jäsenvaltioille ja alue- ja paikallisviranomaisille, ja pyytää siksi, että yleisten asioiden neuvosto antaa asiasta sitovat päätelmät sen jälkeen, kun kaupunkikehityksestä vastaavien ministerien epävirallinen neuvosto on hyväksynyt uudistetun Leipzigin peruskirjan 30. marraskuuta 2020. Samassa yhteydessä olisi kehoitettava tulevia neuvoston puheenjohtajia jatkamaan keskustelua kaupunkiagendasta omissa työohjelmissaan.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Euroopan uusi teollisuusstrategia”

(2020/C 440/21)

Esittelijä:	Jeannette BALJEU (NL, Renew Europe), Etelä-Hollandin lääninvaltuuston johtokunnan jäsen
Viiteasiakirja:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan uusi teollisuusstrategia COM(2020) 102 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. korostaa, että teollisuus on elintärkeä tekijä Euroopan alueiden ja kuntien sekä niiden kymmenien miljoonien työpaikkojen kannalta, jotka se tarjoaa. Sen toimintaympäristö on jo alan ominaisuutensa vuoksi maailmanlaajuinen, ja kauppa on tällaisessa toimintaympäristössä merkittävä kasvun vauhdittaja ja tuo mukanaan sekä hyötyjä että haasteita.
2. on tyytyväinen Euroopan komission tiedonantoon Euroopan uudesta teollisuusstrategiasta⁽¹⁾ sekä teollisuuden ekosysteemien painottamiseen sen yhteydessä. Komitea korostaa, että tällaiset ekosysteemit ovat usein alueellisia ja kytköksissä muihin alueellisiin ekosysteemeihin toimitusketjujen tai tietämyksenvaihtoverkoston kautta ja että Euroopan uuden teollisuusstrategian pitäisi siksi pohjautua monitasoiseen hallintoon, jossa kullekin tasolle osoitetaan selkeät vastuut ja täytäntöönpanoresurssit. Komitea painottaa, että kaikkien sidosryhmien tuki on välttämätöntä, jotta voidaan saavuttaa vihreään ja digitaaliseen talouteen siirtymisen tavoitteet.
3. pitää teollisuuden vahvaa ja vaikuttavaa panosta välttämättömänä sen varmistamiseksi, että vihreän kehityksen ohjelma voi kehittyä aidosti täyten vahvuutensa Euroopan kasvustrategiana.
4. tähdentää, että EU:n uudessa teollisuusstrategiassa tulee siksi vahvistaa paikallaisuutta, jotta alueet ja kunnat voivat ottaa kansalaisia ja ekosysteemejä lähimpänä olevina hallintotahoina teollisuuden sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän omaksi asiakseen, ottaen myös huomioon, että työntekijät tarvitsevat siirtymästä johtuvan mahdollisen syrjäytymisvaaran takia jatko- ja täydennyskoulutusta.
5. pitää myönteisenä teollisuuspolitiikan uudelleentarkastelua, jonka Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen ilmoitti 16. syyskuuta pitämässään puheessa unionin tilasta käynnistyvän vuoden 2021 alkupuoliskolla. Tuotanto- ja toimitusketjuille koitunut ennennäkemätön häiriö huomioon ottaen tällaisen uudelleentarkastelun olisi perustuttava saatuihin kokemuksiin, ja komitea vaatii, että uudelleentarkastelussa on oltava vahvempi alueellinen elementti, jotta Euroopan teollisuudesta voidaan tehdä aidosti kestävä ja tulevaisuuden tarpeita vastaava.
6. korostaa, että alue- ja paikallisviranomaisilla on merkittävää toimivaltaa teollisuuden kehitykseen vaikuttavilla politiikanaloilla ja että ne voivat ottaa käyttöön monenlaisia välineitä sellaisen kokonaisvaltaisen ja kunnianhimoisen EU:n teollisuusstrategian täytäntöönpanon mahdollistamiseksi, jonka avulla pyritään takaamaan talouden sopeutumiskyky rakennemuutoksen leimaamana aikana. Komitea pyytää komissiota kutsumaan paikallis- ja aluetason mukaan EU:n uuden teollisuusstrategian tulevaan suunnitteluun.
7. kiinnittää erityistä huomiota siihen, että alueet ovat kykeneviä ja halukkaita näyttämään esimerkkiä vihreän ja digitaalisen siirtymän uusien toteuttamistapojen ja -välineiden testaamisessa ja voivat osaltaan vahvistaa alueellisia klustereita, jotka ovat oleellinen osa vahvoja eurooppalaisia innovointiekosysteemejä, joissa toimijoiden alueidenvälinen yhteistyö auttaa rakentamaan eurooppalaisia arvoketjuja. EU:n asettamat reunaehdot luovat sisämarkkinoille tasapuoliset toimintaedellytykset.

⁽¹⁾ COM(2020) 102 final.

8. on vakuuttunut siitä, että lääkinnällisten laitteiden ja tarvikkeiden sekä lääkkeiden toimitus- ja tuotantoketjuja tulee paitsi vakauttaa myös koordinoita täysin toimintakykyisen ekosysteemin aikaansaamiseksi.
9. korostaa, että Euroopassa vallitsee ennenkokematon pandemia, jonka vakavat seuraukset voivat laukaista maailmanlaajuisen taluskriisin. Komitea katsoo, että elvytystoimissa tulee ottaa huomioon ympäristönsuojeluun ja digitaalisuuteen liittyvät sekä sosiaaliset näkökohdat.
10. on tyytyväinen Euroopan parlamentin päätöslauselmaan EU:n yhteensovitetuista toimista covid-19-pandemian ja sen seurausten torjumiseksi ^(?) ja kannattaa komission pyrkimyksiä laatia EU:lle uusi teollisuusstrategia, jonka tavoitteena on parantaa teollisuuden kilpailu- ja sopeutumiskykyä maailmanlaajuisissa häiriötilanteissa. Komitea kehottaa komissiota nostamaan sisämarkkinoiden vahvistamisen etusijalle.
11. ehdottaa kaksivaiheista teollisuusstrategiaa, jonka ensimmäisessä vaiheessa keskitytään teollisuuden selviytymiseen ja toisessa jälleenrakentamis- ja uudistamisvaiheessa edistetään vihreää, vähähiilistä ja digitaalisempaa taloutta. Komitea korostaa, että näissä vaiheissa tulee huomioida nk. alueellinen sopeutumiskyky eli pyrkiä ”parantamaan alueiden kykyä kestää sisäisiä tai ulkoisia talouden häiriöitä, palautua niistä ja päästä niistä yli” ^(?).
12. tukee tavoitetta, jonka mukaan Euroopan tulee siirtyä ripeästi ja johdonmukaisesti kohti ilmastoneutraaliutta ja digitaalista johtajuutta, ja painottaa, että vihreän kehityksen ohjelman tulee olla EU:n uuden teollisuusstrategian ytimessä, jotta näihin tavoitteisiin päästäisiin. Komitea tähdentää alueellisen ja paikallisen ulottuvuuden merkitystä ja katsoo, että uusien markkinoiden luomisen ilmastoneutraaleille ja kiertotalouden tuotteille sekä tällaisten markkinoiden kehittämisen olisi pysyttävä Euroopan teollisuusstrategian keskeisenä päämääränä.
13. korostaa, että ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseen liittyvä päämäärä on saavutettava paikallisella ja alueellisella tasolla ja että siirtymä vaikuttaa energiantensiivisiin alueisiin eniten.
14. korostaa, että energiantensiivinen ja ulkomaankaupasta riippuvainen perusteollisuus, joka luo lisäarvoa ja työllisyyttä alueilla, tarvitsee kilpailupoliittisista syistä tasapuolisia toimintaedellytyksiä kaikille koti- ja ulkomaisille markkinatoimijoille. Kauppapolitiikan lisäksi tämä koskee myös EU:n ilmastonsuojelu- ja energiapoliittisia säännöksiä. EU:n monilla suunnitelmilla ja lainsäädäntötoimilla on ennen kaikkea varmistettava perusteollisuuden riittävä suoja hiilivuodon varalta. Komitea pitää vaikutukseltaan tehokasta hiilidioksidipäästöjen hintaa tarpeellisenä uusiutuvista lähteistä tuotettavan energian kilpailukyyn turvaamiseksi.
15. on tyytyväinen komission ehdotukseen oikeudenmukaisen siirtymän mekanismista ⁽⁴⁾, jonka puitteissa on määrä saada käyttöön jopa 100 miljardia euroa oikeudenmukaisen siirtymän varmistamiseksi hiili-intensiivisillä alueilla niiden jatkaessa teollisuutensa ja taloutensa muuttamista.
16. suhtautuu myönteisesti uuteen kiertotalouden toimintasuunnitelmaan ⁽⁵⁾, joka sisältää joukon toimenpiteitä EU:n teollisuuden auttamiseksi hyödyntämään mahdollisuudet, joita kiertoperiaatetta paremmin noudattava ja biopohjaisempi toimintamalli tarjoaa. Tällaista mallia soveltamalla teollisuudesta saadaan puhtaampaa ja kilpailukykyisempää, koska ympäristövaikutukset vähenevät, kilpailu niukoista resursseista lieventyy ja tuotantokustannukset alenevat. Toimintasuunnitelma voi vähentää edelleen riippuvuutta energian ja raaka-aineiden tuonnista. Komitea korostaa, että siirtyminen biopohjaiseen kiertotalouteen on tärkeää myös työllisyyden kannalta ja että kestävyysperiaatteiden mukainen rakennettu ympäristö on merkittävä osa tätä siirtymää.
17. painottaa, että EU:n uuden teollisuusstrategian pitäisi olla osallistava, ja kehottaa ottamaan huomioon myös innovaatioseuraajien ryhmän, jolla on vaikeuksia pysyä muutosten tasalla, ja huolehtimaan siitä, että se pääsee mukaan ⁽⁶⁾.

^(?) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0054_FI.pdf

^(?) ECR2 – Economic Crisis: Resilience of Regions: www.espon.eu/programme/projects/espon-2013/applied-research/ecr2-economic-crisis-resilience-regions

⁽⁴⁾ COM(2020) 22 final.

⁽⁵⁾ COM(2020) 98 final.

⁽⁶⁾ A geographically fair EU industrial strategy: https://wms.flexious.be/editor/plugins/imagemanager/content/2140/PDF/2019/Geographically_fair_EU.pdf.

18. korostaa tarvetta luoda aidot palvelujen sisämarkkinat, jotka helpottaisivat teollisuuden palvelullistamista. Komitea korostaa alueviranomaisten roolia tämän siirtymän ja murroksellisten teknologioiden tuloksena syntyvän teollisuuden lokalisoinnin edistäjänä ja painottaa, että kiertoa hyödyntävän valmistusteollisuuden toimitusketjut tulevat olemaan alueellisesti keskittyneempiä.

19. on siksi samaa mieltä siitä, että yritysten olisi mukautettava liiketoimintamallejaan ja kehitettävä uusia työnteon muotoja, jotka soveltuvat digitaaliselle ja kestäväen kehityksen aikakaudelle. Komitea tähdentää, että nopeaa kasvua tapahtuu niin startup-yrityksissä kuin vakiintuneissakin yrityksissä, ja kehottaa komissiota tarjoamaan apua innovaatioiden käyttöönoton edistämiseen ja luomaan kehyksen yritysclusterien keskinäistä oppimista varten, joka voi tapahtua yritysconsulttien, välittäjien tai aluekehitysvirastojen avustuksella tai ilman sitä.

20. korostaa, että on tärkeää investoida tutkimus- ja kehittämistyöhön sekä innovointiin ja pitää huoli siitä, että nämä investoinnit johtavat markkinakelpoisiin tuotteisiin ja palveluihin sekä tuottavuutta parantaviin teollisiin prosesseihin ja että niissä otetaan huomioon EU:n vuoteen 2050 asettama ilmasto- ja ympäristötavoite.

21. tiedostaa etenkin sellaisten uusien tuotteiden, prosessien ja palvelujen standardoinnin ja sertifiointin merkityksen, jotka nopeuttavat siirtymistä ympäristöä vähemmän kuormittavaan, digitaaliseen ja sopeutumiskykyiseen talouteen, ja kehottaa komissiota varmistamaan, että pk-yritykset pääsevät mukaan standardointiprosessiin ja osallistuvat siihen.

22. suhtautuu myönteisesti pyrkimykseen luoda strategian yrittäjähengen mukaisesti puhtaiden teknologioiden johtavat markkinat ja yhtyy siihen näkemykseen, että "[s]uurin kilpailuetu on niillä, jotka toimivat ensin ja nopeimmin". Komitea korostaa, että alueelliset ekosysteemit tarjoavat parhaan innovointiympäristön, koska luottamus mahdollisuuksien hyödyntämisen pohjalta toimiviin yrittäjiin on vahvaa.

23. on samaa mieltä siitä, että Euroopan on yhdistettävä vahvuutensa ja tehtävä yhdessä sitä, mitä kukaan ei voi tehdä yksin. AK painottaa, että tähän pääsemiseksi alueiden on olennaisen tärkeää tehdä keskinäistä yhteistyötä, joka tähtää siihen, että muodostettaisiin ja edistettäisiin ympäristöä vähemmän kuormittavaan, digitaaliseen ja sopeutumiskykyiseen talouteen liittyvien alueellisten monialaisten ekosysteemien "älykkääseen täydentävyyteen" pohjautuvia alueidenvälisiä arvoketjuja, kuten alueellisten älykkään erikoistumisen strategioiden yhteydessä tehdään. Komitea tähdentää, että alueelliset älykkään erikoistumisen strategiat ovat paras käytettävissä oleva väline yhteistyön tekemiseksi alueellisissa ekosysteemeissä sekä täydentävää osaamista tarjoavien muiden alueellisten ekosysteemien kanssa. Ne mahdollistavat tällä tavoin Euroopan laajuisten arvoketjujen ja innovointireittien muodostumisen.

24. korostaa älykkään erikoistumisen strategioissa suositellun kaltaisen selkeän seuranta- ja arviointijärjestelmän tarvetta ja painottaa, että järjestelmä olisi toteutettava kaikilla kolmella tasolla siten, että EU, jäsenvaltiot ja alueet suorittavat arvioinnin kahden vuoden välein. AK ehdottaa, että komissio nivooi järjestelmän talouspolitiikan EU-ohjausjaksoon sekä jäsenvaltiotasoa ajatellen kansallisiin uudistusohjelmiin ja että alueet ottaisivat tämän arvioinnin huomioon oppimisyvälineenä, joka tukee seurannan diagnostisen ulottuvuuden tehostamista ja edistymisen seuranta- ja helpottaa ongelmien ratkaisemista. Komitea katsoo, että alueelliseen innovaatioiden tulostaluuun voitaisiin liittää suosituksia EU:n välineistä parannusten aikaansaamiseksi indikaattoreissa.

25. kannattaa komission pyrkimyksiä laatia kunnianhimoinen EU-tason klusteripolitiikka. AK korostaa eri alueiden alueellisten klusterien ja verkostojen yhteen saattamisen merkitystä ja kehottaa komissiota tukemaan tällaisia alueidenvälisiä verkostoja, sillä ne täydentävät Yritys-Eurooppa-verkostossa ja Euroopan klusteriyhteistyöfoorumissa yksittäisten yritysten tasolla tapahtuvaa kumppanuuksien luomista. Komitea ehdottaa, että EU:n klusteripolitiikasta tehtäisiin kiinteä osa EU:n teollisuusstrategiaa.

26. painottaa, että koheesiopolitiikan olisi oltava tärkeä väline teollisuuden paikkalähtöiseksi kehittämiseksi, jotta voidaan ottaa huomioon hiilineutraaliin talouteen siirtymisen erilaiset vaikutukset eri alueilla, ja katsoo, että koheesiopolitiikan seuraavaa vaihetta suunniteltaessa pitäisi kehittää tätä päämäärää palvelevia tavoitteita ja tukivälineitä.

27. toteaa, että alueet tarvitsevat teollisuuden siirtymään strategista ohjausta pystyäkseen tunnistamaan tehokkaasti ja tosiasiallisesti tämänhetkiset puutteet valmiudessaan toteuttaa kyseinen siirtymä. Komitea kehottaakin komissiota edistämään sellaisten välineiden kehittämistä, jotka voivat tarjota alueille selkeän etenemissuunnitelman ja räätälöidyn lähestymistavan teollisuuden johtoaseman turvaamiseen nähden. Tällaisten välineiden tulee täydentää EU:n uutta teollisuusstrategiaa ja auttaa alueita kohdentamaan asiaan liittyviä koheesiopoliittisia investointeja vuoden 2020 jälkeisellä ohjelmakaudella.

28. korostaa roolia, joka julkishallinnolla voi olla innovaatioosuuntautuneissa ympäristössä säästävässä julkisissa hankinnoissa esimerkiksi kestävän ja älykkään liikkuvuuden tai rakennusteollisuuden alalla, sekä tarvetta minimoida aluehallintotahoille koituvat riskit.

29. pitää valitettavana, että kestävien infrastruktuurien rakentamista sekä osallistavan ja kestäväpohjaisen teollistumisen ja innovoinnin edistämistä koskevan kestävän kehityksen tavoitteen nro 9 täytäntöönpano on tuottanut vain kohtalaista edistystä. Erityisen merkille pantavaa on, että EU:n T&K-bruttomenot suhteessa BKT:hen ovat vakiintuneet vain vähän yli 2,0 prosenttiin. (7) AK korostaa, että innovaatioiden käyttöönotto ja yleistymisen on Euroopassa hidasta, ja toteaa, että monissa teollisuuden innovaatioissa on kyse digitaalitekniologiaa ja palvelukonsepteja yhdistelevistä uusista liiketoimintamalleista. Komitea painottaa, että alueet voivat vauhdittaa merkittäväällä tavalla innovaatioiden käyttöönottoa ja yleistymistä esimerkiksi eurooppalaisen digitaali-innovointikeskittymien verkoston, pilottitehtaiden ja kenttälaboratorioiden välityksellä, ja korostaa Interregiä koskevassa asetuksessa alueidenvälisiä innovointi-investointeja varten ehdotetun uuden välineen tarvetta.

30. pyytää komissiota tukemaan Euroopan – varsinkin energiaintensiivisten alueiden – teollisuutta siirtymisessä kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä, asettamaan eri aloille kunnianhimoiset mutta realistiset keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteet, jotka ovat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja Pariisin sopimuksen mukaisia, sekä laatimaan etenemissuunnitelmat niiden saavuttamiseksi yhteistyössä alueellisten ja paikallisten sidosryhmien kanssa. Komitea korostaa sen merkitystä, että siirtymä on oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin mukaisesti oikeudenmukainen yrityksille ja kansalaisille.

31. kehottaa Euroopan innovaationeuvostoa helpottamaan kaikkien nopeasti kasvavien yritysten, ei vain startup-yritysten, laajentumista ja tähdentää, että erittäin nopeasti kasvavat pk-yritykset eivät ole uusia vaan vakiintuneita yrityksiä, jotka ovat löytäneet uuden tavan kasvaa digitalisaation keinoin ja/tai parantamalla tuotteidensa, prosessiensa tai palveluidensa kestäväpohjaisuutta.

32. on samaa mieltä siitä, että Euroopan unionin tulee pyrkiä hyödyntämään mittakaava-, nopeus- ja kattavuusetuja parhaalla mahdollisella tavalla, mutta haluaa korostaa, että alueet eivät ole pelkkiä paikkalähtöisen innovoinnin areenoita vaan ne tarjoavat myös alustan alueelliselle yhteistyölle, joka auttaa hyödyntämään Euroopan moninaista osaamista siten, että saadaan aikaan alueidenvälisiä arvoketjuja, jotka pärjäävät kilpailussa EU:n ulkopuolisten suurempien yritysten kanssa. Komitea kehottaa komissiota luomaan entistä paremmat mahdollisuudet alueidenvälisten arvoketjujen yhteistyöhön tarjoamalla rahoitusta alueidenvälisiin teollisen demonstroinnin hankkeisiin.

33. korostaa, että korkea-asteen koulutus ja ammatillinen koulutus tulee sopeuttaa paremmin digitaali-aikaan. AK tähdentää roolia, joka digitaali-innovointikeskittymillä voi olla paitsi innovoinnin nopeuttamisessa ja innovaatioiden levittämisessä myös tulevaisuuden teollisuuden tarvitseman työvoiman kouluttamisessa, ja painottaa, että pk-yritysten on voitava hyödyntää näitä keskittymiä. Komitea kannustaa komissiota tukemaan nykyistä enemmän sellaista valmiuksien kehittämistä ja kokemusten vaihtoa, jota tehdään parhaillaan esimerkiksi ammatillisen koulutuksen huippuyksikköjen haun yhteydessä.

34. on samaa mieltä osaamissopimuksen tarpeesta ja pyytää komissiota ottamaan alueet huomioon tärkeinä tällaiseen sopimukseen liittyvinä kumppaneina. Komitea korostaa, että aluetasolla on parhaat valmiudet koordinoitua täydennys- ja uudelleenkoulutusta sekä varmistaa työntekijöiden siirtyminen taantuvilta aloilta nouseville aloille, ja pitää covid-19-epidemian vaikutusten takia tärkeänä, että työntekijöillä sekä myös johtajilla ja yrittäjillä on yhtäläiset mahdollisuudet uudelleenkoulutukseen.

35. panee merkille Euroopan yhteistä etua koskevien tärkeiden hankkeiden (IPCEI) sekä allianssien tarjoamat mahdollisuudet ja kehottaa komissiota parantamaan niiden osallistavuutta sallimalla alueiden ja pk-yritysten osallistuminen. Komitea korostaa tässä yhteydessä julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön ja teollisten allianssien mahdollisuuksia esimerkiksi akkuteknologian, muoviteollisuuden ja mikroelektroniikan alalla teknologian kehittämisen ja rahoituksen turvaamiseksi.

(7) Eurostatin kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanokertomus 22. kesäkuuta 2020.

36. tiedostaa ulkomaisiin sijoituksiin sekä liialliseen riippuvuuteen ”maailmanlaajuisista” toimitus- ja arvoketuista liittyvät geopoliittiset riskit ja kehottaa komissiota lisäämään strategiaan toimenpiteitä, jotka auttavat yli nykyisestä covid-19-kriisistä ja joiden avulla valmistaudutaan tulevaisuudessa mahdollisesti puhkeaviin uusiin pandemiioihin, jotta varmistetaan eurooppalaisen yhteiskunnan ja talouden selviytymiskyky. Toimenpiteet voivat liittyä esimerkiksi lääkinnällisten tarvikkeiden vaihtoehtoisten eurooppalaisten toimitusketjujen pohjustamiseen uusien pandemioiden tai vakavien epidemioiden varalta käyttäen lähtökohtana matalia kustannuksia ja nk. niukkoja innovaatioita.

37. kehottaa laatimaan tekoälyä, robotiikkaa ja niihin liittyvää teknologiaa koskevan eurooppalaisen oikeudellisen kehyksen⁽⁸⁾, jossa käsitellään niiden kehitystyössä, käyttöönotossa ja käytössä huomioitavia eettisiä periaatteita ja perusoikeuksia sekä turvallisuus- ja vastuukysymyksiä. Euroopan teollisuuden innovointi ja kilpailukyky edellyttävät laaja-alaista kehystä, joka on Euroopan unionin arvojen ja periaatteiden mukainen. Sen avulla voidaan tarjota konkreettista ohjausta ja oikeusvarmuutta sekä kansalaisille että yrityksille – myös Euroopan ulkopuolella sijaitseville yrityksille. Selkeiden turvallisuus- ja vastuusäännösten puute aiheuttaa tällä hetkellä oikeudellista epävarmuutta kuluttajille, yrityksille, jotka tuottavat ja markkinoivat tekoälyä hyödyntäviä tuotteita, sekä kansalaisille, jotka käyttävät tekoälysovelluksia.

38. korostaa kiertotalouden toimintasuunnitelman merkitystä, sillä se antaa sysäyksen maantieteellisesti lyhyemmille toimitusketjuille. Komitea painottaa, että kiertotalous vaikuttaa lähes kaikkiin klusterityyppeihin ja teollisuudenaloihin. Vaikka perinteisten talous- ja liiketoimintamallien muuttamiseksi ponnistellaan jatkuvasti, monet pk-yritykset eivät ole valmiita ottamaan muutosloikkaa; lukuisat niistä haluavat ryhtyä toimiin mutta eivät tiedä, miten toimia. AK korostaa, että pienet yritykset ovat heikommassa asemassa kiertomalliin siirtymisen suhteen, koska niillä on vähäiset valmiudet eikä kovin paljon resursseja, aikaa tai tietämystä käytettäväksi asian hallinnollisen puolen hoitamiseen sekä sääntöjen ja standardien noudattamisen varmistamiseen. Komitea pyytää komissiota otollisempia toimintalinjauksia kiertotalouteen siirtymisen vauhdittamiseksi ja kehottaa sitä mukauttamaan lainsäädäntöä niin, että siirtymä tehdään mahdolliseksi, eikä niin, että se hankaloituu. Kiertotalous hyötyisi tähän liittyen jätteiden sisämarkkinoiden luomisesta.

39. kehottaa neuvottelemaan uudelleen energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen kestävien energiainvestointien edistämiseksi ja Pariisin sopimuksen huomioon ottamiseksi. Uudelleenneuvottelun yhteydessä olisi myös vahvistettava allekirjoittajavaltioiden ja niiden viranomaisten oikeus sääntelyyn.

40. kannattaa sellaisen WTO:n sääntöjen kanssa yhteensopivan hiilidioksidipäästöjen tullimekanismin käyttöönottoa, jolla tehostetaan ilmastotoimia maailmanlaajuisesti ja suojellaan teollisuutta epäreilulta kilpailulta. Komitea kehottaa varmistamaan yksinkertaisuuden ja avoimuuden EU:n uusia omia varoja koskevissa ehdotuksissa ja säilyttämään samalla kansallisen toimivallan.

41. katsoo, että teknologisen johtoaseman säilyttämiseksi ja digitaalisen ja teknologisen suvereniteetin saavuttamiseksi EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi pidätettävä itsellään oikeus estää EU:n ulkopuolisten valtioiden tai valtion tukemien toimijoiden vihamieliset yritykset saada määräysvaltaansa strategisen tärkeitä eurooppalaisia yrityksiä. Komitea kehottaa komissiota uudistamaan kilpailupolitiikkaa siten, että voidaan säilyttää keskeisen tärkeitä EU:n sisämarkkinat ja vahvistaa samalla EU:hun sijoittautuneiden yritysten asemaa maailmanmarkkinoilla.

42. yhtyy siihen näkemykseen, että innovointiin tehtäviä investointeja on lisättävä, ja pyytää komissiota edistämään sellaista toimintakulttuuria, jossa epäonnistuminen on sallittua. AK tähdentää, että innovoinnissa epäonnistuminen voi olla erittäin arvokasta, koska sitä kautta on mahdollista oppia, miten voidaan onnistua. Näin on kuitenkin vain, jos yritykset saavat uuden mahdollisuuden, jonka yhteydessä ne voivat soveltaa toteuttamiskelvottomista toimintamalleista saamiaan kokemuksia. Komitea kehottaa siksi komissiota helpottamaan saatujen oppien jakamista alueellisten klustereiden ja verkostojen välillä.

43. kehottaa komissiota tarjoamaan alueille tukea yritysten auttamiseksi löytämään sopivia eurooppalaisia kumppaneita, jos ne haluavat vähentää riippuvuuttaan maailmanlaajuisista toimitus- ja erityisesti arvoketuista, sillä alueet voivat auttaa yhteistyökumppaneiden löytämisessä ja edistää kumppanuuksien solmimista.

⁽⁸⁾ Ks. Guido Rinkin (PES, NL) laatima AK:n lausunto tekoälyä koskevasta valkoisesta kirjasta: <https://cor.europa.eu/FI/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2014-2020>.

44. pyytää komissiota laskemaan strategisen digitaalisen infrastruktuurin osaksi myös sovellukset, joiden kautta strategisilla aloilla hyödynnetään keskeisiä digitaaliteknologioita, kuten kvanttilaskentaa. Komitea korostaa, että nämä sovellukset ovat olennaisen tärkeitä Euroopan digitalisaation kannalta pyrittäessä varmistamaan mahdollisimman suuri taloudellinen ja sosiaalinen vaikutus. Ilman sovelluksia digitaaliteknologiat ovat ratkaistavaa ongelmaa etsiviä ratkaisuja, ja yritykset taas haluavat löytää keinoja hyödyntää liiketoimintamahdollisuuksia.

45. korostaa, että alliansseissa on tärkeää olla mukana aluehallintotahoja ja alueellisia klustereita tai verkostoja. Komitea edellyttää, että teollisuusfoorumiin osallistuu aluehallintotahoja tai ainakin AK:n edustaja, erityisesti kun analysoidaan teollisuuden ekosysteemeihin liittyviä teollisuuden riskejä ja tarpeita. Tällaiset ekosysteemit koostuvat AK:n näkemyksen mukaan "alueellisista" yrittäjyys- ja innovointiekosysteemeistä.

46. toistaa kehotuksensa vahvistaa alueidenvälisiin innovointi-investointeihin liittyvää EU:n tukea alueellisille ekosysteemeille ja klustereille hyödyntäen älykkään erikoistumisen lähestymistapaa sekä laajentaen nykyisiä aloitteita, kuten teollisuuden nykyaikaistamista koskevaa älykkään erikoistumisen foorumia ja teollisuuden muutosprosessissa olevia alueita koskevaa pilottihanketta. Tässä yhteydessä tulee ottaa huomioon yhteensopivuus vihreän kehityksen ohjelman kanssa. Komitea pitää myös tärkeänä kehittää välineitä, joiden avulla voidaan toteuttaa yhteistyöhön pohjautuvia alueidenvälisiä teollisuusinvestointihankkeita tiiviissä yhteistyössä alueiden ja älykkään erikoistumisen kumppanuuksien kanssa.

47. korostaa, että vihreä ja digitaalinen siirtymä onnistuu vain, jos kaikki sidosryhmät osallistuvat tasavertaisesti EU:n teollisuusstrategian tarkistamiseen. Komitea katsoo, että selkeä viestintä ja avoin vuoropuhelu kaikkien sidosryhmien kanssa on ratkaisevan tärkeää, koska sekä teollisuuteen että yhteiskuntaan kohdistuvien muutosten laajuus vaatii kiireellisiä toimia, yhteistä visiota ja integroituja ratkaisuja kaikkien sidosryhmien keskuudessa ja kaikilla politiikan tasoilla, sillä vain monitasoisella hallintotavalla voidaan varmistaa, että sidosryhmät pääsevät osallisiksi tämän mittakaavan talouspoliittiseen päätöksentekoon.

48. kehottaa komissiota käynnistämään toimenpiteitä, joilla edistetään yritysten tuotannon suuntaamista uudelleen covid-19-pandemian ja sen vuoksi muuttuvien yhteiskunnan tarpeiden takia.

49. kehottaa komissiota ottamaan alueet ja kunnat mukaan Euroopan uuden teollisuusstrategian suunnitteluprosessiin ja korostaa jälleen, että alueet ja kunnat ovat kykeneviä ja halukkaita näyttämään esimerkkiä ja vaikuttamaan molempien Euroopan teollisuuden edessä olevien siirtymien paikkalähtöisyyteen.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Valmistavat säädökset)

ALUEIDEN KOMITEA

INTERACTIO – HYBRIDIKOKOUS – AK:N 140. TÄYSISTUNTO, 12.10.2020–14.10.2020

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”EU4Health-ohjelma”

(2020/C 440/22)

Viiteasiakirja: Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus EU:n terveysalan toiminta-ohjelman perustamisesta kaudeksi 2021–2027 ja asetuksen (EU) No 282/2014 kumoamisesta (”EU4Health-ohjelma”)

I. MUUTOSEHDOTUKSET

Muutosehdotus 1

Johdanto-osan 6 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Vaikka jäsenvaltiot ovat vastuussa terveyspolitiikastaan, niiden odotetaan suojelevan kansanterveyttä eurooppalaisen solidaarisuuden hengessä. Tämänhetkisestä covid-19-kriisistä saadut kokemukset ovat osoittaneet, että unionin tasolla tarvitaan lisää päättäväisiä toimia, joilla tuetaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja koordinoitua, jotta voidaan paremmin ehkäistä ihmisten vakavien sairauksien leviämistä rajojen yli ja valvoa sitä, torjua muita rajatylittäviä vakavia terveysuhkia ja turvata ihmisten terveys ja hyvinvointi unionissa.</p>	<p>Vaikka jäsenvaltiot ovat vastuussa terveyspolitiikastaan, niiden odotetaan suojelevan kansanterveyttä eurooppalaisen solidaarisuuden hengessä, kuten muistutetaan myös SEUT-sopimuksen 222 artiklassa, jonka mukaan unionin ja sen jäsenvaltioiden on toimittava yhdessä yhteisvastuun hengessä. Tämänhetkisestä covid-19-kriisistä saadut kokemukset ovat osoittaneet, että unionin tasolla tarvitaan lisää päättäväisiä toimia, joilla tuetaan jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueyhteisöjen sekä tarvittaessa julkisten laitosten välistä yhteistyötä ja koordinoitua, jotta voidaan paremmin ehkäistä ihmisten vakavien sairauksien leviämistä rajojen yli ja valvoa sitä, tukea sairauksien ehkäisemiseksi ja niiden hoitamiseksi tarvittavien tuotteiden kehittämistä ja asettaa ne saataville, torjua muita rajatylittäviä vakavia terveysuhkia ja turvata ihmisten terveys ja hyvinvointi unionissa.</p>

Perustelu

On tärkeää muistuttaa jäsenvaltioiden välisestä yhteisvastuun hengestä terveyden alalla.

Muutosehdotus 2

Johdanto-osan 10 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Rajatylyttävien terveysuhkien vakavuuden vuoksi ohjelmasta olisi tuettava koordinoituja kansanterveystoimenpiteitä unionin tasolla tällaisten uhkien eri näkökohtiin puuttumiseksi. Jotta voidaan vahvistaa unionin valmiuksia valmistautua terveyskriisiin, reagoida siihen ja hallita sitä, ohjelmasta olisi tuettava toimia, jotka toteutetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä N:o 1082/2013/EU10 perustettujen mekanismien ja rakenteiden sekä muiden unionin tasolla perustettujen asiaankuuluvien mekanismien ja rakenteiden puitteissa. Tähän voisi sisältyä keskeisten lääkintätarvikkeiden strateginen varastointi tai kriisitoimintavalmiuksien kehittäminen, rokotuksiin ja immunisaatioon liittyvät ennaltaehkäisevät toimenpiteet sekä tehostetut seurantaohjelmat. Ohjelmalla olisi edistettävä kriisien ehkäisyyn, seurantaan ja hallintaan sekä kriisivalmiuksiin ja -toimintaan liittyvää unionin tason sekä kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason toimijoiden unionin laajuista ja monialaista kapasiteettia, mukaan lukien valmiussuunnitelmien laadinta ja valmiusharjoitukset, yhteinen terveys -lähestymistavan mukaisesti. Sen pitäisi helpottaa sellaisen integroidun monialaisen riskiviestinnän kehyksen perustamista, joka toimisi terveyskriisin kaikissa vaiheissa – ennaltaehkäisyssä, varautumisessa ja reagoinnissa.</p>	<p>Rajatylyttävien terveysuhkien vakavuuden vuoksi ohjelmasta olisi tuettava koordinoituja kansanterveystoimenpiteitä unionin tasolla tällaisten uhkien eri näkökohtiin puuttumiseksi. Jotta voidaan vahvistaa unionin valmiuksia valmistautua terveyskriisiin, reagoida siihen ja hallita sitä, ohjelmasta olisi tuettava toimia, jotka toteutetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä N:o 1082/2013/EU10 perustettujen mekanismien ja rakenteiden sekä muiden unionin tasolla perustettujen asiaankuuluvien mekanismien ja rakenteiden puitteissa. Tähän voisi sisältyä keskeisten lääkintätarvikkeiden strateginen varastointi, pandemioiden ja muiden kansanterveyteen kohdistuvien uhkien torjuntaan tarkoitettujen lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden tuotantoon tehtävien investointien edistäminen Euroopan omavaraisuuden varmistamiseksi tai kriisitoimintavalmiuksien kehittäminen tai määrärahojen osoittaminen jäsenvaltioiden laatimaan tilastointikäytäntöön, joka mahdollistaa pandemioiden vaikutuksia koskevan datan vertailun NUTS 2 -tasolla, rokotuksiin ja immunisaatioon liittyvät ennaltaehkäisevät toimenpiteet sekä tehostetut seurantaohjelmat. Ohjelmalla olisi edistettävä kriisien ehkäisyyn, seurantaan ja hallintaan sekä kriisivalmiuksiin ja -toimintaan liittyvää unionin tason sekä kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason toimijoiden unionin laajuista ja monialaista kapasiteettia, mukaan lukien valmiussuunnitelmien laadinta ja valmiusharjoitukset, yhteinen terveys -lähestymistavan mukaisesti. Sen pitäisi helpottaa sellaisen integroidun monialaisen riskiviestinnän kehyksen perustamista, joka toimisi terveyskriisin kaikissa vaiheissa – ennaltaehkäisyssä, varautumisessa ja reagoinnissa.</p>

Perustelu

Pandemioiden torjuntaan tarkoitettujen lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden tuotantoon on tehtävä suuria investointeja.

Lisäksi on kehitettävä tilastotietojen jakamista jäsenvaltioiden kesken.

Muutosehdotus 3

Johdanto-osan 12 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten, myös mielen-terveysongelmista ja kroonisista sairauksista kärsivien, suojelemiseksi ohjelmalla olisi myös edistettävä toimia, joilla puututaan oheisvaikutuksiin, joita terveyskriisillä on tällaisiin haavoittuviin ryhmiin kuuluviin henkilöihin.	Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten, myös mielen-terveysongelmista ja kroonisista sairauksista (myös liikali-havuudesta) kärsivien, suojelemiseksi ohjelmalla olisi myös edistettävä toimia, joilla puututaan oheisvaikutuksiin, joita terveyskriisillä on tällaisiin haavoittuviin ryhmiin kuuluviin henkilöihin. Keskeisten terveyspalvelujen korkean tason varmistamiseksi ohjelmalla olisi edistettävä telelääketie-teen käyttöä erityisesti kriisi- ja pandemia-aikoina.

Perustelu

Telelääketiedettä on kehitettävä, jotta se olisi tehokas väline kriisien ja pandemioiden aikana.

Muutosehdotus 4

Johdanto-osan 15 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Covid-19-kriisistä saadut kokemukset ovat osoittaneet, että terveydenhuoltojärjestelmien rakennemuutoksen ja järjestelmää koskevien uudistusten tukeminen kaikkialla unionissa on yleisesti tarpeen niiden tehokkuuden, saatavuuden ja muutosjoustavuuden parantamiseksi. Tällaisten muutosten ja uudistusten vuoksi ohjelmalla olisi edistettävä synergiassa Digitaalinen Eurooppa -ohjelman kanssa toimia, jotka edistävät terveydenhuollon palveluiden digitalisaatiota ja kasvattavat niiden yhteentoimivuutta, parantavat terveydenhuoltojärjestelmien kapasiteettia ehkäistä tauteja ja edistää terveyttä. Näin voidaan tarjota uusia hoitomalleja ja integroitua palveluita niin lähi- ja perusterveydenhuollossa kuin erikoisterveydenhuollon palveluissakin ihmisten tarpeiden perusteella ja varmistaa tehokas kansanterveysalan työvoima, jolla on käytössään oikeat taidot, mukaan lukien digitaaliset taidot. Eurooppalaisen terveysdata-avaruuden kehittäminen tarjoaisi terveydenhuoltojärjestelmille, tutkijoille ja viranomaisille keinoja parantaa terveydenhuollon saatavuutta ja laatua. Koska ehkäisevän terveydenhoidon ja sairaanhoidon saaminen on perusoikeus, joka vahvistetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 35 artiklassa, ja ottaen huomioon 2 päivänä kesäkuuta 2006 annetuissa neuvoston päätelmissä ⁽¹²⁾ vahvistetut Euroopan unionin terveysjärjestelmien yhteiset arvot ja periaatteet, ohjelmasta olisi tuettava toimia, jotka varmistavat terveydenhuollon universaalisuuden ja yleisen saatavuuden eli sen, että se terveydenhuoltoa ei evätä keneltäkään, sekä toimia, joilla varmistetaan potilaiden oikeuksien, mukaan lukien heidän tietojensa yksityisyys, asianmukainen kunnioittaminen.</p> <p>⁽¹²⁾ Neuvoston päätelmät ”EU:n terveysjärjestelmien yhteiset arvot ja periaatteet”, (EUVL C 146, 22.6.2006, s. 1).</p>	<p>Covid-19-kriisistä saadut kokemukset ovat osoittaneet, että terveydenhuoltojärjestelmien rakennemuutoksen ja järjestelmää koskevien uudistusten tukeminen kaikkialla unionissa on yleisesti tarpeen niiden tehokkuuden, saatavuuden ja muutosjoustavuuden parantamiseksi. Uudistetun EU-ohjauksen puitteissa toteutettavilla uudistuksilla on vahvistettava vakaisiin julkisiin palveluihin ja merkittävään julkisiin investointeihin pohjautuvien Euroopan terveydenhuoltojärjestelmien erityispiirteitä. Terveyspalvelut ovat yleishyödyllisiä palveluja, joilla pyritään vahvistamaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria ja joihin ei voida soveltaa yksityisen sektorin ajattelutapoja. Tällaisten muutosten ja uudistusten vuoksi ohjelmalla olisi, ottaen huomioon terveydenhuoltojärjestelmän organisointi kussakin jäsenvaltiossa, järjestettävä jäsenvaltioissa toteutettavien stressitestien koordinointi ja rahoitus, jotta voidaan havaita heikkoudet ja todentaa valmiudet reagoida pandemioihin. Ohjelmalla olisi myös edistettävä synergiassa Digitaalinen Eurooppa -ohjelman kanssa toimia, jotka edistävät terveydenhuollon palveluiden digitalisaatiota ja kasvattavat niiden yhteentoimivuutta, parantavat terveydenhuoltojärjestelmien kapasiteettia ehkäistä tauteja ja edistää terveyttä. Näin voidaan tarjota uusia hoitomalleja ja integroitua palveluita niin lähi- ja perusterveydenhuollossa kuin erikoisterveydenhuollon palveluissakin ihmisten tarpeiden perusteella ja varmistaa tehokas kansanterveysalan työvoima, jolla on käytössään oikeat taidot, mukaan lukien digitaaliset taidot. Eurooppalaisen terveysdata-avaruuden kehittäminen tarjoaisi terveydenhuoltojärjestelmille, tutkijoille ja viranomaisille keinoja parantaa terveydenhuollon saatavuutta ja laatua. Koska ehkäisevän terveydenhoidon ja sairaanhoidon saaminen on perusoikeus, joka vahvistetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 35 artiklassa, ja ottaen huomioon 2 päivänä kesäkuuta 2006 annetuissa neuvoston päätelmissä ⁽¹²⁾ vahvistetut Euroopan unionin terveysjärjestelmien yhteiset arvot ja periaatteet, ohjelmasta olisi tuettava toimia, jotka varmistavat terveydenhuollon universaalisuuden ja yleisen saatavuuden eli sen, että se terveydenhuoltoa ei evätä keneltäkään, sekä toimia, joilla varmistetaan potilaiden oikeuksien, mukaan lukien heidän tietojensa yksityisyys, asianmukainen kunnioittaminen.</p> <p>⁽¹²⁾ Neuvoston päätelmät ”EU:n terveysjärjestelmien yhteiset arvot ja periaatteet”, (EUVL C 146, 22.6.2006, s. 1).</p>

Perustelu

Ilmenee muutosehdotuksesta.

Muutosehdotus 5

Johdanto-osan 18 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Sen vuoksi ohjelmalla olisi tuettava sairauksien ehkäisemistä yksilön koko elinkaaren ajan ja terveyden edistämistä puuttamalla terveysriskeihin, kuten tupakan ja siihen liittyvien tuotteiden käyttöön ja niiden päästöille altistumiseen, alkoholin haitalliseen käyttöön ja laittomien huumausaineiden käyttöön. Ohjelmalla olisi myös edistettävä huumausaineisiin liittyvien terveyshaittojen, epäterveellisten ravitsemustottumusten, liikunnan puutteen ja ympäristön saasteille altistumisen vähentämistä ja tuettava terveellisiä elämäntapoja tukevia ympäristöjä, jotta täydennetään jäsenvaltioiden toimia näillä aloilla. Sen vuoksi ohjelmalla olisi edistettävä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, Pelloilta pöytään -strategian ja biodiversiteetti-strategian tavoitteita.</p>	<p>Sen vuoksi ohjelmalla olisi tuettava sairauksien ehkäisemistä yksilön koko elinkaaren ajan ja terveyden edistämistä puuttamalla terveysriskeihin, kuten tupakan ja siihen liittyvien tuotteiden käyttöön ja niiden päästöille altistumiseen, alkoholin haitalliseen käyttöön ja laittomien huumausaineiden käyttöön. Ohjelmalla olisi myös edistettävä huumausaineisiin liittyvien terveyshaittojen, epäterveellisten ravitsemustottumusten, liikunnan puutteen ja ympäristön saasteille altistumisen vähentämistä ja tuettava terveellisiä elämäntapoja tukevia ympäristöjä, jotta täydennetään jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueyhteisöjen toimia näillä aloilla. Sen vuoksi ohjelmalla olisi edistettävä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, Pelloilta pöytään -strategian ja biodiversiteetti-strategian tavoitteita.</p>

Perustelu

Muistutus paikallis- ja alueyhteisöjen roolista.

Muutosehdotus 6

Johdanto-osan 20 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Näitä ovat esimerkiksi seuraavat: Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta rahoitettavat toimet, Horisontti Eurooppa, unionin pelastuspalvelumekanismiin alainen rescEU-reservi, hätätilanteen tukiväline, Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+, mukaan lukien EU:n miljoonien työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden parempi suojelu) ja siihen kuuluva työllisyyden ja sosiaalisen innovoinnin toimintalohko, InvestEU-rahasto, sisämarkkinaohjelma, Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), elpymis- ja palautumistukiväline ja siihen kuuluva uudistusten toteuttamisen tukiväline, Erasmus, Euroopan solidaarisuusjoukot, hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäinen tukiväline (SURE) sekä EU:n ulkoisen toiminnan välineet kuten naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön väline ja liittymistä valmisteleva tukiväline III. Tarvittaessa vahvistetaan yhteiset säännöt, joilla voidaan varmistaa rahastojen yhdenmukaisuus ja täydentävyys ja se, että näiden politiikkojen erityispiirteitä kunnioitetaan, sekä mukautua näiden politiikkojen, ohjelmien ja rahastojen strategiaan vaatimuksiin, kuten EAKR:n ja ESR+:n mahdollistaviin edellytyksiin. Ohjelma toimii synergiassa muiden EU:n politiikkojen, ohjelmien ja rahastojen kanssa ja täydentää niitä.</p>	<p>Näitä ovat esimerkiksi seuraavat: Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta rahoitettavat toimet, Horisontti Eurooppa, unionin pelastuspalvelumekanismiin alainen rescEU-reservi, hätätilanteen tukiväline, Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+, mukaan lukien EU:n miljoonien työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden parempi suojelu) ja siihen kuuluva työllisyyden ja sosiaalisen innovoinnin toimintalohko, InvestEU-rahasto, sisämarkkinaohjelma, Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), elpymis- ja palautumistukiväline ja siihen kuuluva uudistusten toteuttamisen tukiväline, Erasmus, Euroopan solidaarisuusjoukot, hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäinen tukiväline (SURE) sekä EU:n ulkoisen toiminnan välineet kuten naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön väline ja liittymistä valmisteleva tukiväline III. Tarvittaessa –, ja kun se on aiheellista, yhteistyössä Euroopan rakenne- ja investointirahastojen hallintoviranomaisten kanssa – vahvistetaan yhteiset säännöt, joilla voidaan varmistaa rahastojen yhdenmukaisuus ja täydentävyys ja se, että näiden politiikkojen erityispiirteitä kunnioitetaan, sekä mukautua näiden politiikkojen, ohjelmien ja rahastojen strategiaan vaatimuksiin, kuten EAKR:n ja ESR+:n mahdollistaviin edellytyksiin.</p>

Perustelu

Muistutetaan yhteyksistä Euroopan rakenne- ja investointirahastojen hallintoviranomaisiin.

Muutosehdotus 7

Johdanto-osan 25 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Unionin terveyslainsäädännöllä on välitön vaikutus kansanterveyteen, kansalaisten elämään, terveydenhuoltojärjestelmien tehokkuuteen ja muutosjoustavuuteen sekä sisämarkkinoiden moitteettomaan toimintaan. Lääkinnällisiä tuotteita ja teknologioita (lääkkeet, lääkinnälliset laitteet ja ihmisestä peräisin olevat aineet) koskeva sääntelykehys sekä tupakkalainsäädäntöä, potilaiden oikeuksia rajatylittävässä terveydenhuollossa ja vakavia rajat ylittävät terveysuhkia koskevat sääntelykehykset ovat olennaisia terveyden suojelemiseksi unionissa. Ohjelmalla olisi sen vuoksi tuettava unionin terveyslainsäädännön kehittämistä, täytäntöönpanoa ja noudattamisen valvontaa ja tuotettava laadukasta, vertailukelpoista ja luotettavaa tietoa päätöksenteon ja seurannan tueksi.</p>	<p>Unionin terveyslainsäädännöllä on välitön vaikutus kansanterveyteen, kansalaisten elämään, terveydenhuoltojärjestelmien tehokkuuteen ja muutosjoustavuuteen sekä sisämarkkinoiden moitteettomaan toimintaan. Lääkinnällisiä tuotteita ja teknologioita (lääkkeet, lääkinnälliset laitteet ja ihmisestä peräisin olevat aineet) koskeva sääntelykehys sekä tupakkalainsäädäntöä, potilaiden oikeuksia rajatylittävässä terveydenhuollossa ja vakavia rajat ylittävät terveysuhkia koskevat sääntelykehykset ovat olennaisia terveyden suojelemiseksi unionissa. Ohjelmalla olisi sen vuoksi tuettava unionin terveyslainsäädännön kehittämistä, täytäntöönpanoa ja noudattamisen valvontaa ja tuotettava laadukasta, vertailukelpoista ja luotettavaa tietoa alueellisella NUTS 2 -tasolla päätöksenteon ja seurannan tueksi.</p>

Perustelu

Tarkennetaan asiaa mainitsemalla NUTS 2 -taso.

Muutosehdotus 8

Johdanto-osan 26 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Rajatylyttävä yhteistyö terveydenhuollon tarjoamisessa jäsenvaltioiden välillä liikkuville potilaille, terveysteknologian arviointia koskeva yhteistyö ja eurooppalaiset osaamisverkostot ovat esimerkkejä aloista, joilla jäsenvaltioiden integroitu työ on osoittanut tuottavan merkittävää lisäarvoa ja tarjoavan suuria mahdollisuuksia parantaa terveydenhuoltojärjestelmien tehokkuutta ja siten myös terveyttä yleensä. Ohjelmasta olisi sen vuoksi tuettava toimintaa, jolla mahdollistetaan tällainen integroitu ja koordinoitu työ, joka myös edistää sellaisten vaikutuksiltaan merkittävien käytäntöjen täytäntöönpanoa, joilla pyritään jakamaan käytettävissä olevat resurssit mahdollisimman tehokkaasti asianomaiselle väestölle ja alueille niiden vaikutuksen maksimoimiseksi.</p>	<p>Rajatylyttävä yhteistyö terveydenhuollon tarjoamisessa jäsenvaltioiden <i>tai eurooppalaisten alueellisten yhteistyön yhtymien (EAYY)</i> välillä liikkuville potilaille, terveysteknologian arviointia koskeva yhteistyö ja eurooppalaiset osaamisverkostot ovat esimerkkejä aloista, joilla jäsenvaltioiden <i>ja paikallis- ja alueyhteisöjen</i> integroitu työ on osoittanut tuottavan merkittävää lisäarvoa ja tarjoavan suuria mahdollisuuksia parantaa terveydenhuoltojärjestelmien tehokkuutta ja siten myös terveyttä yleensä. Ohjelmasta olisi sen vuoksi tuettava toimintaa, jolla mahdollistetaan tällainen integroitu ja koordinoitu työ, joka myös edistää sellaisten vaikutuksiltaan merkittävien käytäntöjen täytäntöönpanoa, joilla pyritään jakamaan käytettävissä olevat resurssit mahdollisimman tehokkaasti asianomaiselle väestölle ja alueille niiden vaikutuksen maksimoimiseksi. <i>Esimerkiksi, kuten Euroopan alueiden komitea suositteli rajatylyttävää terveydenhuoltoa koskevassa lausunnossaan, ohjelman puitteissa olisi perustettava raja-alueiden välille "terveyskäytäviä", joiden avulla potilaat ja terveydenhuollon ammattilaiset voivat edelleen liikkua rajojen yli sulkutoimien aikana, jotta voidaan taata hoidon saatavuus ja tarjoaminen.</i></p>

Perustelu

EAYY:t voitaisiin mainita tässä yhteydessä, koska ne parantavat palvelujen, myös terveydenhuollon, saatavuutta raja-alueilla ja ovat esimerkki paikallis- ja alueyhteisöjen luomasta rajatylyttävästä yhteistyöstä.

Muutosehdotus 9

Johdanto-osan 30 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p>Kaikkien näiden tavoitteiden toteuttamisen varmistamiseksi unionin tasolla Euroopan komission olisi vahvistettava EU:n terveysalan virastojen, kuten Euroopan tautienhäikäisy- ja -valvontakeskuksen, Euroopan lääkeviraston, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen, Euroopan kemikaaliviraston ja Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston määrärahoja ja toimivaltuuksia. Lisäksi näiden virastojen toimintaa olisi koordinoitava aiempaa paremmin, jotta ne voisivat edistää tehokkaammin EU4Health-ohjelman tavoitteiden saavuttamista, ja niiden roolia ohjelman hallinnoinnissa olisi vahvistettava.</p>

Perustelu

Euroopan unionilla on jo käytössään monia välineitä. Niitä on vahvistettava ja koordinoitava entistä paremmin, jotta voidaan parantaa EU:n valmiuksia reagoida terveyskriiseihin ja kohentaa eurooppalaisten terveyttä.

Muutosehdotus 10

Johdanto-osan 31 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Ohjelman tavoitteiden ja toimien erityisluonteen vuoksi jäsenvaltioiden toimivaltaisilla viranomaisilla on joissakin tapauksissa parhaat edellytykset toteuttaa niihin liittyviä toimia. Kyseiset jäsenvaltioiden nimeämät viranomaiset olisi siksi katsottava varainhoitoasetuksen 195 artiklassa tarkoitetuiksi edunsaajiksi, ja tällaisille viranomaisille annettavat avustukset olisi myönnettävä niille julkaisematta etukäteen ehdotuspyyntöjä.</p>	<p>Ohjelman tavoitteiden ja toimien erityisluonteen vuoksi jäsenvaltioiden toimivaltaisilla viranomaisilla ja kansanterveyden alalla toimivaltaisilla paikallis- ja alueyhteisöillä on joissakin tapauksissa parhaat edellytykset toteuttaa niihin liittyviä toimia. Kyseiset jäsenvaltioiden nimeämät viranomaiset olisi siksi katsottava varainhoitoasetuksen 195 artiklassa tarkoitetuiksi edunsaajiksi, ja tällaisille viranomaisille annettavat avustukset olisi myönnettävä niille julkaisematta etukäteen ehdotuspyyntöjä.</p>

Perustelu

Muistutetaan kansanterveyden alalla toimivaltaisten paikallis- ja alueyhteisöjen roolista.

Muutosehdotus 11

Johdanto-osan 40 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Koska on tärkeää torjua ilmastonmuutosta Pariisin sopimuksen täytäntöönpanoa koskevien unionin sitoumusten ja Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti, ohjelmasta edistetään ilmastotoimien valtavirtaistamista kaikessa unionin politiikassa ja pyrkimistä yleiseen tavoitteeseen, jonka mukaan 25 prosentilla EU:n talousarviomenoista olisi tuettava ilmastotavoitteita. Ohjelman valmistelun ja toteuttamisen aikana yksilöidään asiaankuuluvia toimia, ja niitä arvioidaan uudelleen väliarvioinnin yhteydessä.</p>	<p>Koska on tärkeää torjua ilmastonmuutosta Pariisin sopimuksen täytäntöönpanoa koskevien unionin sitoumusten ja Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti, ohjelmasta edistetään ilmastotoimien valtavirtaistamista kaikessa unionin politiikassa ja pyrkimistä yleiseen tavoitteeseen, jonka mukaan 30 prosentilla EU:n talousarviomenoista olisi tuettava ilmastotavoitteita. Ohjelman valmistelun ja toteuttamisen aikana yksilöidään asiaankuuluvia toimia, ja niitä arvioidaan uudelleen väliarvioinnin yhteydessä.</p>

Perustelu

Prosenttiosuuden muuttaminen ilmastotavoitteisiin kohdistettavien varojen lisäämiseksi.

Muutosehdotus 12

Johdanto-osan 42 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Ohjelma olisi toteutettava siten, että otetaan huomioon jäsenvaltioiden velvollisuudet, jotka liittyvät niiden terveyspolitiikan määrittelyyn sekä terveyspalvelujen ja sairaanhoidon järjestämiseen ja tarjoamiseen.	Ohjelma olisi toteutettava siten, että otetaan huomioon jäsenvaltioiden – ja tarvittaessa sellaisten alueiden tai muiden hallintotasojen, jotka ovat osallisia terveyspolitiikan määrittelyssä – velvollisuudet, jotka liittyvät niiden terveyspolitiikan määrittelyyn sekä terveyspalvelujen ja sairaanhoidon järjestämiseen ja tarjoamiseen.

Perustelu

Tavoitteena on ottaa huomioon eri toimijat, jotka ovat osallisia terveyspolitiikan määrittelyssä.

Muutosehdotus 13

3 artiklan 3 kohta.

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Terveydenhuoltojärjestelmien ja terveydenhuollon työvoiman vahvistaminen muun muassa digitalisaation avulla ja lisäämällä jäsenvaltioiden välistä integroitua ja koordinoitua työtä, toteuttamalla jatkuvasti parhaita käytäntöjä ja jakamalla tietoja kansanterveyden yleisen tason nostamiseksi.	Terveydenhuoltojärjestelmien ja terveydenhuollon työvoiman vahvistaminen muun muassa digitalisaation avulla ja lisäämällä jäsenvaltioiden ja kansanterveyden alalla toimivaltuustien paikallis- ja alueyhteisöjen välistä integroitua ja koordinoitua työtä, koordinoimalla terveys- ja hoiva-alan toimijoita väestönkeskittymien kanssa korreloivilla seuduilla , toteuttamalla jatkuvasti parhaita käytäntöjä ja jakamalla tietoja kansanterveyden yleisen tason nostamiseksi.

Perustelu

Muistutetaan paikallisten terveysalan toimijoiden merkityksestä.

Muutosehdotus 14

4 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Edellä 3 artiklassa tarkoitettuihin yleisiin tavoitteisiin pyritään seuraavien erityistavoitteiden avulla soveltuvin osin yhteinen terveys -lähestymistavan mukaisesti: 1) unionin valmiuksien vahvistaminen, jotta se voi ehkäistä rajatylittäviä vakavia terveysuhkia, valmistautua niihin ja reagoida niihin, sekä terveyskriisien hallinnan vahvistaminen muun muassa koordinoimalla, tarjoamalla ja ottamalla käyttöön kiireellisen terveydenhuollon valmiuksia, keräämällä tietoja ja seuraamalla tilannetta;	Edellä 3 artiklassa tarkoitettuihin yleisiin tavoitteisiin pyritään seuraavien erityistavoitteiden avulla soveltuvin osin yhteinen terveys -lähestymistavan mukaisesti: 1) unionin valmiuksien vahvistaminen, jotta se voi ehkäistä rajatylittäviä vakavia terveysuhkia, valmistautua niihin ja reagoida niihin, sekä terveyskriisien hallinnan vahvistaminen muun muassa koordinoimalla, tarjoamalla ja ottamalla käyttöön kiireellisen terveydenhuollon valmiuksia, keräämällä tietoja, perustamalla terveyskäytäviä ja seuraamalla tilannetta;

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
2) sen varmistaminen, että unionissa on kriisin kannalta merkityksellisten tuotteiden reservejä tai varastoja sekä kriisitilanteessa käyttöön otettavan lääkintä-, terveydenhuolto- ja tukihenkilöstön reservi;	2) sen varmistaminen, että unionissa on kriisin kannalta merkityksellisten tuotteiden reservejä tai varastoja sekä kriisitilanteessa käyttöön otettavan lääkintä-, terveydenhuolto- ja tukihenkilöstön reservi;
3) niiden toimien tukeminen, joilla varmistetaan kriisin kannalta merkityksellisten tuotteiden ja muiden välttämättömien terveystarvikkeiden asianmukainen saatavuus, saavutettavuus ja kohtuuhintaisuus;	3) niiden toimien tukeminen, joilla varmistetaan kriisin kannalta merkityksellisten tuotteiden ja muiden välttämättömien terveystarvikkeiden asianmukainen saatavuus, saavutettavuus ja kohtuuhintaisuus;
4) terveydenhuoltojärjestelmien tehokkuuden, saatavuuden, kestävyys ja muutosjoustavuuden vahvistaminen muun muassa tukemalla digitalisaatiota, digitaalisten välineiden ja palvelujen käyttöönottoa, järjestelmää koskevia uudistuksia, uusien hoitomallien toteuttamista ja yleistä terveydenhuoltoa sekä terveyden eriarvoisuuden torjuminen;	4) terveydenhuoltojärjestelmien tehokkuuden, saatavuuden, kestävyys ja muutosjoustavuuden vahvistaminen muun muassa järjestämällä pandemioiden sietokykyä mittaavien testien koordinoitua ja rahoittamista ottaen huomioon terveydenhuoltojärjestelmän organisointi kussakin jäsenvaltiossa ja tukemalla digitalisaatiota, digitaalisten välineiden ja palvelujen käyttöönottoa, järjestelmää koskevia uudistuksia, uusien hoitomallien toteuttamista ja yleistä terveydenhuoltoa sekä terveyden eriarvoisuuden torjuminen;
5) sellaisten toimien tukeminen, joilla pyritään vahvistamaan terveydenhuoltojärjestelmän valmiuksia edistää sairauksien ennaltaehkäisyä ja terveyttä, potilaiden oikeuksia ja rajatylittävää terveydenhuoltoa, sekä lääketieteen ja terveydenhuollon ammattilaisten huippuosaamisen edistäminen;	5) sellaisten toimien tukeminen, joilla pyritään vahvistamaan terveydenhuoltojärjestelmän valmiuksia edistää sairauksien ennaltaehkäisyä ja terveyttä, potilaiden oikeuksia ja rajatylittävää terveydenhuoltoa, sekä lääketieteen ja terveydenhuollon ammattilaisten huippuosaamisen edistäminen;
6) ei-tarttuvien tautien, erityisesti syövän, seuranta, ennaltaehkäisyä, diagnosointia ja hoitoa koskevien toimien tukeminen;	6) ei-tarttuvien tautien, erityisesti syövän, seuranta, ennaltaehkäisyä, diagnosointia ja hoitoa koskevien toimien tukeminen;
7) lääkkeiden, erityisesti mikrobilääkkeiden, maltillisen ja tehokkaan käytön sekä lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden ympäristöystävällisemmän tuotannon ja hävittämisen edistäminen ja tukeminen;	7) lääkkeiden, erityisesti mikrobilääkkeiden, maltillisen ja tehokkaan käytön sekä lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden ympäristöystävällisemmän tuotannon ja hävittämisen edistäminen ja tukeminen;
8) unionin terveyslainsäädännön kehittämisen, täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnan tukeminen, korkealaatuisen, vertailukelpoisen ja luotettavan tiedon tuottaminen päätöksenteon ja seurannan tueksi sekä asiaan liittyvien politiikkojen terveysvaikutusten arviointien käytön edistäminen;	8) unionin terveyslainsäädännön kehittämisen, täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnan tukeminen, korkealaatuisen, vertailukelpoisen ja luotettavan tiedon tuottaminen päätöksenteon ja seurannan tueksi sekä asiaan liittyvien politiikkojen terveysvaikutusten arviointien käytön edistäminen;
9) jäsenvaltioiden ja erityisesti niiden terveydenhuoltojärjestelmien välisen integroidun työn tukeminen, mukaan lukien vaikutuksiltaan merkittävien ennaltaehkäisykäytäntöjen toteuttaminen , ja verkottumisen lisääminen eurooppalaisten osaamisverkostojen ja muiden monikansallisten verkostojen kautta;	9) jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueyhteisöjen ja erityisesti niiden terveydenhuoltojärjestelmien välisen integroidun työn tukeminen, mukaan lukien eurooppalaisen terveydenhuoltomekanismin toteuttaminen kaiken tyyppisiin terveyskriiseihin vastaamiseksi , ja verkottumisen lisääminen eurooppalaisten osaamisverkostojen ja muiden monikansallisten verkostojen kautta;
10) unionin tukeminen kansainvälisiin ja maailmanlaajuisiin terveysaloitteisiin osallistumisessa.	10) unionin tukeminen kansainvälisiin ja maailmanlaajuisiin terveysaloitteisiin osallistumisessa.

Perustelu

Ilmenee muutosehdotuksesta.

Muutosehdotus 15

5 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
1. Ohjelman toteuttamiseen varatut rahoituspuitteet vuosiksi 2021-2027 ovat 1 946 614 000 euroa käyppinä hintoina.	1. Ohjelman toteuttamiseen varatut rahoituspuitteet vuosiksi 2021-27 ovat 10 398 000 000 euroa käyppinä hintoina (9 370 000 000 euroa kiinteinä hintoina).

Perustelu

Itsestään selvä.

Muutosehdotus 16

16 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Komissio kuulee jäsenvaltioiden terveysviranomaisia terveyden edistämisen, sairauksien ehkäisyn ja ei-tarttuvien tautien hallinnan ohjausryhmässä ohjelmaa varten laadituista työsuunnitelmista, sen painopisteistä, strategisista suuntaviivoista ja sen toteuttamisesta.	Komissio kuulee valtakunnallisella tasolla, tai jaetun toimivallan tapauksessa alue- ja paikallistasolla , jäsenvaltioiden terveysviranomaisia terveyden edistämisen, sairauksien ehkäisyn ja ei-tarttuvien tautien hallinnan ohjausryhmässä ohjelmaa varten laadituista työsuunnitelmista, sen painopisteistä, strategisista suuntaviivoista ja sen toteuttamisesta. Tässä otetaan mukaan paikallis- ja alueyhteisöt, joilla on toimivaltaa terveyspolitiikan alalla.

Perustelu

Muistutetaan paikallis- ja alueyhteisöjen roolista ja terveysalan jaetusta toimivallasta.

Muutosehdotus 17

Liitteessä I olevan g kohdan i alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
tietämyksen siirtoa koskevien toimien ja unionin tason yhteistyön tukeminen, jotta voidaan auttaa kansallisia uudistusprosesseja parantamaan tehokkuutta, saatavuutta, kestävyyttä ja muutosjoustavuutta, erityisesti jotta voidaan vastata talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä yksilöityihin haasteisiin ja vahvistaa perusterveydenhuoltoa, tukea hoidon integrointia ja pyrkiä yleiseen terveydenhuoltoon ja terveydenhuollon yhdenvertaiseen saatavuuteen;	tietämyksen siirtoa koskevien toimien ja unionin tason yhteistyön tukeminen kansanterveyden alalla toimivaltaisia paikallis- ja alueyhteisöjä kuullen , jotta voidaan auttaa kansallisia uudistusprosesseja parantamaan tehokkuutta, saatavuutta, kestävyyttä ja muutosjoustavuutta, erityisesti jotta voidaan vastata talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä yksilöityihin haasteisiin ja vahvistaa perusterveydenhuoltoa, tukea hoidon integrointia, koordinointia ja porrastusta sekä pyrkiä yleiseen terveydenhuoltoon ja terveydenhuollon yhdenvertaiseen saatavuuteen;

Perustelu

On tärkeää vahvistaa paikallis- ja alueyhteisöjen osallistumista kansallisiin uudistusprosesseihin ja EU-ohjausjakson toimiin.

Muutosehdotus 18

Liitteessä I olevan g kohdan v alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
jäsenvaltioiden valmius- ja reagointijärjestelyjen (kuten kriisinhallinnan, mikrobilääkeresistenssin ja rokotusten) tarkastaminen;	jäsenvaltioiden ja tarvittaessa paikallis- ja alueyhteisöjen valmius- ja reagointijärjestelyjen (kuten kriisinhallinnan, mikrobilääkeresistenssin ja rokotusten) tarkastaminen;

Perustelu

Muistutus paikallis- ja alueyhteisöjen roolista.

Muutosehdotus 19

Liitteessä I olevan g kohdan vi alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
kansallisten järjestelmien suorituskyvyn ylöspäin suuntautuvan lähentymisen tukeminen kehittämällä indikaattoreita, analysoimalla ja välittämällä tietoa ja järjestämällä kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien stressitestejä;	kansallisten järjestelmien suorituskyvyn ylöspäin suuntautuvan lähentymisen tukeminen kehittämällä indikaattoreita, analysoimalla ja välittämällä tietoa ja järjestämällä kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien stressitestejä kansanterveyden alalla toimivaltaiset paikallis- ja alueyhteisöt mukaan kutsuen;

Perustelu

Muistutetaan paikallis- ja alueyhteisöjen roolista ja terveystalouden jaettavasta toimivallasta.

Muutosehdotus 20

Liitteessä I olevan g kohdan ix alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
sellaisten ohjelmien perustamisen ja toteuttamisen tukeminen, jotka tukevat jäsenvaltioita ja niiden toimia terveyden edistämisen ja tautien ehkäisyn parantamiseksi (tarttuvien ja ei-tarttuvien tautien osalta);	sellaisten ohjelmien perustamisen ja toteuttamisen tukeminen, jotka tukevat jäsenvaltioita ja paikallis- ja alueyhteisöjä ja niiden toimia terveyden edistämisen ja tautien ehkäisyn parantamiseksi (tarttuvien ja ei-tarttuvien tautien osalta), jolloin voidaan edistää niiden suorittamien, kansanterveydellisiin erityispiirteisiin mukautettujen toimien määrittelyä ja toteuttamista;

Perustelu

Paikallis- ja alueyhteisöt ovat monissa jäsenvaltioissa vastuussa näistä toimista, ja niiden tulisi hyötyä näiden ohjelmien tuesta.

Muutosehdotus 21

Liitteessä I olevan g kohdan x alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
sellaisten jäsenvaltioiden toimien tukeminen, joilla luodaan terveellisiä ja turvallisia kaupunki-, työ- ja kouluympäristöjä, mahdollistetaan terveellisiä elämänvalintoja ja edistetään terveellisiä ruokavalioita ottaen huomioon haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien tarpeet;	sellaisten jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueyhteisöjen toimien tukeminen, joilla luodaan terveellisiä ja turvallisia kaupunki-, työ- ja kouluympäristöjä, mahdollistetaan terveellisiä elämänvalintoja ja edistetään terveellisiä ruokavalioita ottaen huomioon haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien tarpeet;

Perustelu

Paikallis- ja alueyhteisöt ovat monissa jäsenvaltioissa vastuussa näistä toimista.

Muutosehdotus 22

Liitteessä I olevan g kohdan xii alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
jäsenvaltioiden tukeminen niiden terveydenhuoltojärjestelmien hallinnollisten valmiuksien vahvistamisessa vertailuanalysien, yhteistyön ja parhaiden käytäntöjen vaihdon avulla;	jäsenvaltioiden ja tarvittaessa paikallis- ja alueyhteisöjen tukeminen niiden terveydenhuoltojärjestelmien hallinnollisten valmiuksien vahvistamisessa vertailuanalysien, yhteistyön ja parhaiden käytäntöjen vaihdon avulla;

Perustelu

Muistutus paikallis- ja alueyhteisöjen roolista.

Muutosehdotus 23

Liitteessä I olevan k kohdan iii alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
viestintä sairauksien ehkäisyyn ja terveellisten elintapojen edistämiseksi yhteistyössä kaikkien asianomaisten toimijoiden kanssa kansainvälisellä, unionin ja kansallisella tasolla.	viestintä sairauksien ehkäisyyn ja terveellisten elintapojen edistämiseksi yhteistyössä kaikkien asianomaisten toimijoiden kanssa paikalliselle, alueelliselle, valtiolliselle, kansainväliselle ja unionin tasolle mukautettuna.

Perustelu

Muistutus eri hallintotasojen osallistumisesta.

Muutosehdotus 24

Liitteessä I oleva I kohta (uusi)

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p>l) Yhteiset terveyshaasteet:</p> <p>i) tuki toimille, joilla puututaan yhteisiin terveyshaasteisiin, kuten terveyseroihin, hoidon saantiin, muuttoliikkeisiin, väestön ikääntymiseen, potilasturvallisuuteen ja korkealaatuiseen terveydenhuoltoon paikallisella, alueellisella, valtiollisella ja unionin tasolla;</p> <p>ii) tuki investointitoimenpiteille, joilla tähdätään pandemioiden torjuntaan tarvittavien materiaalien ja tuotteiden valmistamiseen Euroopassa;</p> <p>iii) tuki investointitoimenpiteille, joilla edistetään sairaaloiden mukauttamista ja nykyaikaistamista eri alueilla ja paikkakunnilla toteutettavaa johdonmukaista ja porrastettua hoitoa ajatellen.</p>

Perustelu

Nämä toimet olisi sisällytettävä ohjelmassa vahvistettuun toimien luetteloon.

Muutosehdotus 25

Liitteessä II olevan A kohdan I alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
EU:n ja jäsenvaltioiden valmiuden ja reagoinnin suunnittelun laatu ja kattavuus rajatylittävien vakavien terveysuhkien osalta	EU:n ja jäsenvaltioiden ja tarvittaessa paikallis- ja alueyhteisöjen valmiuden ja reagoinnin suunnittelun laatu ja kattavuus rajatylittävien vakavien terveysuhkien osalta

Perustelu

Muistutus paikallis- ja alueyhteisöjen roolista.

Muutosehdotus 26

Liitteessä II olevan A kohdan III alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Kestävän kehityksen tavoitetta 3.4 suoraan edistävien toimien ja parhaiden käytäntöjen määrä kutakin jäsenvaltiota kohden	Kestävän kehityksen tavoitetta 3.4 suoraan edistävien toimien ja parhaiden käytäntöjen määrä kutakin jäsenvaltiota kohden, mukaan lukien tarvittaessa paikallis- ja aluetason parhaat käytännöt

Perustelu

Ilmenee muutosehdotuksesta.

Muutosehdotus 27

Liitteessä II olevan A kohdan IV alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Parhaiden käytäntöjen toteuttaminen jäsenvaltioiden kesken	Parhaiden käytäntöjen toteuttaminen jäsenvaltioiden ja kansanterveyden alalla toimivaltaisten paikallis- ja alueyhteisöjen kesken.

Perustelu

Muistutetaan paikallis- ja alueyhteisöjen roolista ja terveysalan jaetusta toimivallasta.

Muutosehdotus 28

Liitteessä II olevan B kohdan I alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Niiden jäsenvaltioiden lukumäärä, joiden valmiuden ja reagoinnin suunnittelu on parantunut	Niiden jäsenvaltioiden ja tarvittaessa paikallis- ja alueyhteisöjen lukumäärä, joiden valmiuden ja reagoinnin suunnittelu on parantunut

Perustelu

Muistutus paikallis- ja alueyhteisöjen roolista.

II. POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. korostaa sitoumustaan asettaa terveys etusijalle Euroopan tasolla ja tukea paikallis- ja alueyhteisöjä torjuttaessa syöpää ja epidemioita rajatylittävän terveydenhuoltoalan yhteistyön sekä terveydenhuoltojärjestelmien nykyaikaistamisen avulla.
2. toteaa, että Euroopan komission ehdotukset noudattavat toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita.
3. on pahoillaan covid-19-pandemian vakavista seurauksista, joihin ei osattu varautua, mutta katsoo, että niistä voidaan päästä yli tekemällä tiivistä yhteistyötä ja lujittamalla mekanismeja.
4. korostaa, että kunnat, kaupungit, paikallis- ja alueviranomaiset ja julkiset laitokset ovat covid-19-pandemian eturintamassa ja toteuttavat terveystoimenpiteitä (lääkinnällisten laitteiden hankinta, hoitohenkilöstön palkkaaminen jne.) ja kiireellisiä toimenpiteitä pandemian eri näkökohtiin puuttumiseksi, olivatpa ne sosiaalisia, taloudellisia tai logistisia.
5. kehottaa unionin toimielimiä ryhtymään toimivaltuuksiensa puitteissa voimakkaisiin toimiin hyväksymällä aloitteita, joilla pyritään vastaamaan kohdennetusti covid-19-kriisiin ja vaihtamaan kokemuksia, jotta tulevia terveystieteitä pystytään ennakoimaan. Komitea muistuttaa, että näiden toimenpiteiden valmistelu ja täytäntöönpano on toteutettava yhteistyössä kansanterveyden alalla toimivaltaisten valtiollisten viranomaisten sekä paikallis- ja alueyhteisöjen kanssa.
6. panee merkille vuonna 2017 toteutetun Eurobarometri-tutkimuksen tulokset, joiden mukaan yli 70 prosenttia eurooppalaisista toivoo EU:lta enemmän terveysalan toimia.

7. korostaa, että tällä merkittävällä terveysalan rahoitusohjelmalla vuosiksi 2021–2027 on tuettava toimia, joilla pyritään ratkaisemaan terveyspolitiikan yhteisiä pitkän aikavälin haasteita unionissa ja jäsenvaltioissa: niitä ovat esimerkiksi vastaavien kriisien ennakointi, epätasa-arvo terveysasioissa, hoitoon pääsy, muuttoliike, väestön ikääntyminen, potilasturvallisuus ja korkealaatuinen terveydenhuolto paikallis-, alue-, valtio- ja EU-tasolla.

8. korostaa, että EU4Health-ohjelmassa ei pidä keskittyä yksinomaan kriisinhallintaan, vaan sen tulee osaltaan covid-19-pandemian jälkeisen elpymisen yhteydessä auttaa parantamaan unionin väestön terveyttä merkittävästi vahvistamalla terveydenhuoltojärjestelmien häiriönsietokykyä, edistämällä terveysalan innovointia ja ottamalla ennaltaehkäisy ja terveyden edistäminen kestävä kehityksen välineiksi.

Unionin kansalaisten terveys – perusoikeus

9. ottaa huomioon Euroopan unionin 10. maaliskuuta 2020 alkaneen covid-19-pandemian myötä kokeman kriisin, jonka inhimillinen ulottuvuus on erittäin merkittävä, kuten myös sen kielteiset vaikutukset kansalaisten terveyteen.

10. vaatii, että terveys sisällytetään osatekijäksi Euroopan sosiaaliseen malliin ja etenkin Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin.

11. huomauttaa, että terveydenhuolto on yksi perusoikeuksista ja että se on yleishyödyllinen palvelu eikä sitä voida kohdella kaupallisena palveluna.

12. muistuttaa, että vältettävissä olevasta sosiaalisesta eriarvoisuudesta johtuvien terveyserojen torjuminen on tärkeä tavoite ja tehokas keino edistää terveysturvallisuutta ja terveydenhuoltojärjestelmiä.

EU:n terveysalan toimintaohjelman ("EU4Health-ohjelma") tavoitteet ja rooli

13. korostaa, että EU4Health-ohjelman tavoitteena on parantaa terveysturvallisuutta ja ennaltaehkäisyä, tehostaa terveydenhuoltoresurssien koordinoitua ja auttaa unionia valmistautumaan tuleviin terveyskriiseihin, ja katsoo, että 20. heinäkuuta 2020 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston varaamat 1,7 miljardin euron määrärahat eivät riitä tämän tavoitteen saavuttamiseen.

14. pitää tärkeänä periaatetta, jonka mukaan terveys on otettava huomioon kaikessa politiikassa, minkä mukaisesti tämä ohjelma on koordinoitava ja niveltävä yhteen unionin muiden ohjelmien kanssa. Näitä ovat erityisesti Euroopan aluekehitysrahasto, koheesiorahasto sairaanhoitoinfrastruktuurin osalta, Horisontti Eurooppa -puiteohjelma terveysalan tutkimuksen ja innovoinnin osalta ja ESR+ sellaisille ryhmille annettavan koulutuksen ja tuen osalta, joilla on vaikeuksia päästä terveydenhuoltopalvelujen piiriin. Komitea pyytää myös, että näiden varojen käytössä pyritäisiin suosimaan synergiaa.

15. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission ehdotukseen perustaa erityinen terveysohjelma myös tulevalle budjettikaudella 2021–2027, mutta pitää valitettavana, että Eurooppa-neuvosto leikkasi 7,7 miljardin euron lisärahoitusta, jota komissio ehdotti myönnettäväksi EU:n terveysalan toimintaohjelmaan osana Euroopan elpymissuunnitelmaa "Kriisistä saatujen kokemusten hyödyntäminen ja Euroopan strategiaan haasteisiin vastaaminen", sillä se on ristiriidassa tämän ohjelman tavoitteiden kanssa.

16. katsoo, että EU4Health-ohjelma voisi tarjota unionille enemmän ja tehokkaampia välineitä jäsenvaltioiden kanssa toteutettavaan nopeaan, määrätietoiseen ja koordinoituun toimintaan, johon myös kansanterveyden alalla toimivaltaiset alue- ja paikallisyhteisöt osallistuisivat, jotta voidaan valmistautua kriiseihin ja hallita niitä mutta myös parantaa unionin terveydenhuoltojärjestelmien toimintaa ja suorituskykyä yleisesti.

17. pitää välttämättömänä, että unioni kehittää keinoja asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tukemalla investointiohjelmia tutkimuksen, lääkinnällisten tuotteiden ja väestölle tarkoitettujen suojavarusteiden tuotannon alalla.

18. korostaa, että ohjelman tarkoituksena on myös muodostaa lääke- ja lääkintätarvikevarastoja, luoda terveysalan henkilöstö- ja asiantuntijareservejä ja antaa teknistä apua.

19. toteaa, että covid-19-pandemiasta saatujen kokemusten perusteella EU:n on osoitettava huomattavia resursseja siihen, että parannetaan unionin kykyä ehkäistä terveysuhkia ja -kriisejä, valmistautua ja vastata niihin ja kehittää jäsenvaltioiden yhteistyötä tällä alalla. Samalla on tärkeää, ettei unionin toimia terveyden edistämiseksi ja sairauksien ennaltaehkäisemiseksi aseteta toisarvoiseen asemaan.

20. katsoo, että – kuten nykyisin ja ottaen huomioon jäsenvaltioiden oikeus päättää itse siitä, miten terveydenhuolto suunnitellaan, järjestetään ja rahoitetaan – rahoitusta on suunnattava erilaisiin terveydenhuoltoon liittyvän rajatylittävän yhteistyöhön muotoihin, kuten eurooppalaisiin osaamisverkostoihin, jotka tarjoavat pitkälle erikoistunutta hoitoa ja harvinaisten sairauksien hoitoa, terveydenhuollon menetelmien arviointiin ja digitaalisten työskentelykäytäntöjen kehittämiseen terveysalalla. On myös tärkeää panostaa merkittävästi antibioottiresistenssin torjumiseen. Kyseessä on terveysuhka, joka edellyttää sekä eurooppalaista että maailmanlaajuisia yhteistyötä.

21. muistuttaa, että yksi EU:n terveysalan toimintaohjelman tavoitteista on vähentää ennenaikaista kuolleisuutta kolmanneksella vuoteen 2030 mennessä ja että tavoite saavutetaan torjumalla ei-tarttuvia tauteja siten, että parannetaan erityisesti syövän, sydän- ja verisuonitautien, diabeteksen ja mielenterveysongelmien diagnosointia, ennaltaehkäisyä ja hoitoa.

Yhteistyökehoitus

22. korostaa, että EU4Health-ohjelma tulee toteuttaa niin, että sen ansiosta pystytään lujittamaan alueellisia järjestelmiä rahoittamalla erilaisia aloitteita. Tällaisia ovat esimerkiksi kullekin maalle räätälöity tuki ja neuvonta terveydenhuolto- palvelujen parantamiseksi, kaikkialle unionin alueelle lähetettävien terveydenhuoltoalan ammattilaisten kouluttaminen, jäsenvaltioiden valmiustilan ja reagointimekanismien arviointi, kliiniset testit lääkkeiden ja rokotteiden kehittämisen vauhdittamiseksi, yhteistyö rajatylittävien kumppanien kanssa sekä tutkimusten, tietojenkeruun ja vertailuanalyysojen toteuttaminen.

23. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission jo toteuttamiin toimiin, joiden myötä EU voi antaa enemmän välttämättömän tarpeellista tukea jäsenvaltioiden taakan keventämiseksi niiden ponnistellessa meneillään olevan covid-19-kriisin ratkaisemiseksi.

24. katsoo, että uuden terveysalan toimintaohjelman toimien suunnittelussa ja analysoinnissa on otettava huomioon sukupuolinäkökulma.

25. on sitä mieltä, että uuden EU4Health-ohjelman puitteissa toteutettavat toimet on suunniteltava siten, että niillä edistetään ympäristön kannalta ja sosiaalisesti kestävästä yhteiskunnan kehittämistä.

26. kehottaa EU:n alueita ja muita EU:n toimijoita tekemään yhteistyötä, jotta varmistetaan EU:n terveysalan toimintaohjelman eri osien ja Euroopan komission tiedonannossa ”EU:n lyhyen aikavälin terveydenhuoltovalmiudesta koronavirusepidemioiden varalta” lueteltujen toimien parempi täytäntöönpano.

27. korostaa, että EU:n toimielinten valmiuksia terveyttä edistävien toimien ja kriisinhallinnan alalla on kiireellisesti vahvistettava erityisesti ottamalla suoraan mukaan paikalliset ja alueelliset terveydenhuollon rakenteet.

28. katsoo, että kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien tehokkuutta ja häiriönsietokykyä on kasvatettava edistämällä tautien ehkäisyohjelmiin tehtäviä investointeja, tukemalla parhaiden käytänteiden vaihtoa, edistämällä kansainvälistä yhteistyötä sekä lisäämällä terveydenhuollon saatavuutta.

29. ottaa huomioon, että ohjelman tavoitteena on paikata pandemian paljastamia puutteita ja että jäsenvaltiot ovat siksi ensisijaisesti vastuussa terveyspolitiikasta ja että Euroopan unioni voi täydentää ja tukea kansallisia toimenpiteitä ja antaa lainsäädäntöä tietyillä aloilla.

30. korostaa tarvetta tehdä unionissa yhteistyötä rokotteiden kehittämisen, valmistamisen ja jakelun alalla Horisontti Eurooppa -ohjelman puitteissa.

31. korostaa tarvetta vahvistaa paikallis- ja alueyhteisöjen osallistumista terveydenhuoltojärjestelmien hallinnointiin, kuten painopisteiden määrittelyyn ja ohjelman täytäntöönpanoon, koska niillä on keskeinen rooli terveydenhuollossa, ennaltaehkäisyssä ja tukitoimissa. Komitea katsoo, että väestön terveydentilan parantamiseen tähtäävän mekanismin tehokkuus ennaltaehkäisystä aina terveydenhoidon porrastamiseen asti edellyttää mukautusta kunkin alueen kansanterveydellisiin tietoihin nähden.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Unionin pelastuspalvelumekanismien tehostaminen”

(2020/C 440/23)

Esittelijä:	Alberto CIRIO (IT, EPP) Piemonten aluehallituksen puheenjohtaja
Viiteasiakirja:	Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi unionin pelastuspalvelumekanismista annetun päätöksen N:o 1313/2013/EU muuttamisesta COM(2020) 220 final

I MUUTOSEHDOTUKSET

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös unionin pelastuspalvelumekanismista annetun päätöksen N:o 1313/2013/EU muuttamisesta,

COM(2020) 220 final

Muutosehdotus 1

Johdanto-osan 2 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
(2) Samalla, kun tunnustetaan jäsenvaltioiden ensisijainen vastuu luonnon ja ihmisen aiheuttamien katastrofien ennaltaehkäisystä ja niihin varautumisesta ja reagoimisesta, unionin mekanismilla edistetään jäsenvaltioiden välistä solidaarisuutta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti.	(2) Samalla, kun tunnustetaan jäsenvaltioiden ja niiden alueviranomaisten ensisijainen vastuu luonnon ja ihmisen aiheuttamien katastrofien ennaltaehkäisystä ja niihin varautumisesta ja reagoimisesta, unionin mekanismilla ja eritoten pelastuspalvelumekanismi rescEU:ella edistetään jäsenvaltioiden välistä solidaarisuutta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti täydentämällä jäsenvaltioiden ja alueiden nykyisiä valmiuksia sekä varmistamalla entistä tehokkaampi varautuminen ja reagointi siellä, missä valtio-, alue- ja paikallistason valmiudet eivät ole riittävät.

Perustelu

On tärkeää tunnustaa, että valmiuksissa on eroja paitsi jäsenvaltioiden myös alueiden välillä. EU:n täydentävät toimet olisiksi suunniteltava sellaisen eriytetyn toimintamallin pohjalta, jossa otetaan huomioon aluetason erilaiset tarpeet.

Muutosehdotus 2

Johdanto-osan 6 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>(6) Jotta voidaan parantaa ennaltaehkäisyyn ja varautumiseen liittyvää suunnittelua, unionin olisi edelleen edistettävä investointeja katastrofien ehkäisyyn eri aloilla sekä kokonaisvaltaisia riskinhallintaan liittyviä toimintatapoja, joilla tuetaan ennaltaehkäisyä ja varautumista, ottaen huomioon useita riskejä kattava lähestymistapa ja ekosysteemilähtöinen lähestymistapa sekä ilmastonmuutoksen todennäköiset vaikutukset, tiiviissä yhteistyössä asiaankuuluvien tiedeyhteisöjen ja keskeisten talouden toimijoiden kanssa. Tätä varten monialaiset ja kaikki riskit kattavat lähestymistavat olisi asetettava etusijalle. Niiden olisi perustuttava unionin laajuisiin kriisinsietokykyä koskeviin tavoitteisiin, ja ne olisi otettava huomioon valmiuksien ja varautumisen perusmääritelmässä. Komission tarkoituksena on tehdä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa määriteltäessä unionin laajuisia kriisinsietokykyä koskevia tavoitteita.</p>	<p>(6) Jotta voidaan parantaa ennaltaehkäisyyn ja varautumiseen liittyvää suunnittelua, unionin olisi edelleen edistettävä investointeja katastrofien ehkäisyyn eri aloilla sekä kokonaisvaltaisia riskinhallintaan liittyviä toimintatapoja, joilla tuetaan ennaltaehkäisyä ja varautumista, ottaen huomioon useita riskejä kattava lähestymistapa ja ekosysteemilähtöinen lähestymistapa sekä ilmastonmuutoksen todennäköiset vaikutukset, tiiviissä yhteistyössä asiaankuuluvien tiedeyhteisöjen ja keskeisten talouden toimijoiden kanssa. Tätä varten monialaiset ja kaikki riskit kattavat lähestymistavat olisi asetettava etusijalle. Niiden olisi perustuttava EU:n jäsenvaltioiden ja alueiden erilaisiin tarpeisiin, jotta voidaan vahvistaa niiden valmiuksia ja parantaa EU:n yleistä kriisinsietokykyä ja varautumista. Komission tarkoituksena on tehdä yhteistyötä jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueyhteisöjen kanssa määriteltäessä unionin laajuisia kriisinsietokykyä koskevia tavoitteita.</p>

Perustelu

EU:n toimet on eriytettävä, ja niissä on otettava huomioon EU:n jäsenvaltioiden ja alueiden erilaiset valmiudet.

Muutosehdotus 3

Johdanto-osan 8 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>(8) Koska kyseessä on operaatiokeskus, joka on toiminnassa vuorokauden ympäri seitsemänä päivänä viikossa ja jolla on valmiudet seurata ja tukea erityyppisissä hätätilanteissa toteutettavia operaatioita unionissa ja sen ulkopuolella reaaliaikaisesti, hätäavun koordinoitikeskusta (ERCC) olisi vahvistettava edelleen. Tähän olisi sisällyttävä hätäavun koordinoitikeskuksen tehostettu koordinointi jäsenvaltioiden kansallisten kriisijärjestelmien ja pelastuspalveluviranomaisten sekä muiden asiaankuuluvien unionin elinten kanssa. Hätäavun koordinoitikeskuksen työtä tukee tieteellinen asiantuntemus, mukaan lukien Euroopan komission yhteisen tutkimuskeskuksen tarjoama asiantuntemus.</p>	<p>(8) Koska kyseessä on operaatiokeskus, joka on toiminnassa vuorokauden ympäri seitsemänä päivänä viikossa ja jolla on valmiudet seurata ja tukea erityyppisissä hätätilanteissa toteutettavia operaatioita unionissa ja sen ulkopuolella reaaliaikaisesti, hätäavun koordinoitikeskusta (ERCC) olisi vahvistettava edelleen. Tähän olisi sisällyttävä hätäavun koordinoitikeskuksen tehostettu koordinointi jäsenvaltioiden kansallisten ja aluekohtaisten kriisijärjestelmien ja pelastuspalveluviranomaisten sekä muiden asiaankuuluvien unionin elinten kanssa. Hätäavun koordinoitikeskuksen työtä tukee tieteellinen asiantuntemus, mukaan lukien Euroopan komission yhteisen tutkimuskeskuksen tarjoama asiantuntemus.</p>

Perustelu

Jäsenvaltioiden sisäiset yhteydet ja tiettyjen hätätilanteiden luonne saattavat edellyttää, erityisesti tietämyksen ja koulutuksen osalta, yhteydenpitoa myös aluekohtaisiin kriisitoimintajärjestelmiin.

Muutosehdotus 4

Johdanto-osan 9 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p>(9 a) <i>Unionin pelastuspalvelumekanismia ja rescEU:ta olisi kehitettävä siten, että unioni voi terveystilanteiden ohella reagoida tehokkaasti monenlaisiin hätätilanteisiin. Esimerkiksi ilmastonmuutos aiheuttaa yhä enemmän luonnonkatastrofeja, kuten tulipaloja tai tulvia. Sen vuoksi on olennaisen tärkeää, että unionin pelastuspalvelumekanismissa on myös riittävät valmiudet reagoida luonnonkatastrofeihin.</i></p>

Perustelu

Itsestään selvä.

Muutosehdotus 5

Johdanto-osan 11 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>(11) rescEU:n valmiuksia, joita jäsenvaltiot ovat hankkineet, vuokranneet tai liisanneet tai jotka ne ovat muulla tavalla hankkineet sopimuksella, voitaisiin käyttää kansallisiin tarkoituksiin, mutta ainoastaan silloin, kun niitä ei käytetä tai tarvita unionin mekanismin avustusoperaatioihin.</p>	<p>(11) rescEU:n valmiuksia, joita komissio tai jäsenvaltiot ovat hankkineet, vuokranneet tai liisanneet tai jotka ne ovat muulla tavalla hankkineet sopimuksella, voitaisiin käyttää kansallisiin tarkoituksiin, mutta ainoastaan silloin, kun niitä ei käytetä tai tarvita unionin mekanismin avustusoperaatioihin.</p>

Perustelu

RescEU:n resurssien saatavuus kansalliseen käyttöön ei saisi riippua siitä, ovatko ne komission vai jäsenvaltioiden ostamia, vuokraamia, liisaamia tai muutoin hankkimia.

Muutosehdotus 6

1 artiklan 2 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>(2) Muutetaan 6 artikla seuraavasti:</p>	<p>(2) Muutetaan 6 artikla seuraavasti:</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>c) lisätään 5 kohta seuraavasti:</p> <p>”5. Komissio määrittää unionin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevat tavoitteet ennaltaehkäisy- ja varautumistoimien tukemiseksi. Katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevilla tavoitteilla on varmistettava yhteinen lähtökohta yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi ja sisämarkkinoiden toiminnan varmistamiseksi vaikutuksiltaan huomattavan katastrofin ketjureaktiovaikutusten varalta. Tavoitteiden on perustuttava tulevaisuuteen suuntautuviin skenaarioihin, joissa otetaan huomioon muun muassa ilmastonmuutoksen vaikutukset katastrofiriskiiin, tiedot aiemmista tapahtumista ja monialainen vaikutusanalyysi kiinnittäen erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin.</p> <p>Sirretään komissiolle valta antaa tarvittaessa delegoituja säädöksiä 30 artiklan mukaisesti unionin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevien tavoitteiden määrittämiseksi.”</p>	<p>c) lisätään 5 kohta seuraavasti:</p> <p>”5. Komissio määrittää unionin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevat tavoitteet ennaltaehkäisy- ja varautumistoimien tukemiseksi jäsenvaltioita ja paikallis- ja alueyhteisöjä kuullen. Katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevilla tavoitteilla on varmistettava yhteinen lähtökohta yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi ja sisämarkkinoiden toiminnan varmistamiseksi vaikutuksiltaan huomattavan katastrofin ketjureaktiovaikutusten varalta. Tavoitteiden on perustuttava tulevaisuuteen suuntautuviin skenaarioihin, joissa otetaan huomioon muun muassa ilmastonmuutoksen vaikutukset katastrofiriskiiin, tiedot aiemmista tapahtumista ja monialainen vaikutusanalyysi kiinnittäen erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin.</p> <p>Komissio ehdottaa Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöstä katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevien unionin tavoitteiden hyväksymisestä.”</p>

Perustelu

On olennaisen tärkeää varmistaa, että yleisiä ja unionin tason tavoitteita kehitetään ja määritellään yhteistyössä valtiotason ja sitä alempien tasojen edustajien kanssa.

Asiaan liittyville hyväksymisasiakirjoille olisi saatava tavoitteita koskevan yhteisymmärryksen ilmentämiseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston hyväksyntä.

Muutosehdotus 7

1 artiklan 3 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>(3) Korvataan artikla 7 seuraavasti:</p> <p>”7 artikla</p> <p>Hätäavun koordinoitikeskus</p> <p>1. Perustetaan hätäavun koordinoitikeskus (ERCC). Hätäavun koordinoitikeskus huolehtii ympärivuorokautisesta toimintavalmiudestaan seitsemänä päivänä viikossa, ja se palvelee jäsenvaltioita ja komissiota unionin mekanismin tavoitteiden saavuttamisessa.</p>	<p>(3) Korvataan 7 artikla seuraavasti:</p> <p>”7 artikla</p> <p>Hätäavun koordinoitikeskus</p> <p>1. Perustetaan hätäavun koordinoitikeskus (ERCC). Hätäavun koordinoitikeskus huolehtii ympärivuorokautisesta toimintavalmiudestaan seitsemänä päivänä viikossa, ja se palvelee jäsenvaltioita ja komissiota unionin mekanismin tavoitteiden saavuttamisessa.</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Hätäavun koordinoitikeskuksen tehtävänä on erityisesti koordinoida, seurata ja tukea reaaliaikaisesti hätätilanteissa toteutettavaa avustustoimintaa unionin tasolla. Hätäavun koordinoitikeskus tekee tiivistä yhteistyötä kansallisten kriisijärjestelmien, pelastuspalveluviranomaisten sekä asiaankuuluvien unionin elinten kanssa.</p> <p>2. Hätäavun koordinoitikeskus voi hyödyntää operatiivisia ja analyttisiä sekä seuranta-, tiedonhallinta- ja viestintävalmiuksia monenlaisiin hätätilanteisiin vastaamiseksi unionissa ja sen ulkopuolella.”</p>	<p>Hätäavun koordinoitikeskuksen tehtävänä on erityisesti seurata ja tukea reaaliaikaisesti hätätilanteissa toteutettavaa avustustoimintaa unionin tasolla. Hätäavun koordinoitikeskus antaa tukeaan valtiollisille ja tarvittaessa aluekohtaisille kriisijärjestelmille, pelastuspalveluviranomaisille sekä asiaankuuluville unionin elimille.</p> <p>2. Hätäavun koordinoitikeskus voi hyödyntää logistisia ja analyttisiä sekä seuranta-, tiedonhallinta- ja viestintävalmiuksia palvellakseen kansallisia kriisinhallintajärjestelmiä unionissa ja sen ulkopuolella.”</p>

Perustelu

Hätäavun koordinoitikeskuksen olisi helpotettava ja tuettava valtiollisten – ja tarvittaessa – aluekohtaisten kriisinhallintajärjestelmien toimintaa välttämällä päällekkäisyyksiä, jotka saattaisivat aiheuttaa sekaannusta hätätoimenpiteiden vastuukysymyksistä.

Muutosehdotus 8

1 artiklan 6 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>(6) Korvataan 10 artikla seuraavasti:</p> <p>”10 artikla</p> <p>Katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskeva suunnittelu</p> <p>1. Komissio ja jäsenvaltiot työskentelevät yhdessä parantaakseen monialaista suunnittelua, joka koskee selviytymistä luonnon ja ihmisen aiheuttamista katastrofeista, joilla todennäköisesti on ylikansallisia vaikutuksia, ilmastonmuutoksen kielteiset vaikutukset mukaan lukien. Katastrofien ennaltaehkäisyä ja katastrofiapua koskevaan suunnitteluun on sisällyttävä sellaisten katastrofivalmiutta koskevien skenaarioiden laatiminen unionin tasolla, jotka perustuvat 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti riskinarviointeihin sekä 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaiseen yleiskatsaukseen riskeistä, 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaiseen katastrofeihin liittyvään riskinhallintasuunnitteluun, 6 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaiseen katastrofeista johtuvia vahinkoja koskevien tietojen keruuseen sekä voimavarojen kartoitukseen ja avustusvalmiuksien käyttöönottoa koskevien suunnitelmien laatimiseen, ottaen huomioon 6 artiklan 5 kohdassa tarkoitettut unionin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevat tavoitteet.</p> <p>2. [– –]”;</p>	<p>(6) Korvataan 10 artikla seuraavasti:</p> <p>”10 artikla</p> <p>Katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskeva suunnittelu</p> <p>1. Komissio ja jäsenvaltiot työskentelevät paikallisia alueyhteisöjä kuullen yhdessä parantaakseen monialaista suunnittelua, joka koskee selviytymistä luonnon ja ihmisen aiheuttamista katastrofeista, joilla todennäköisesti on ylikansallisia vaikutuksia, ilmastonmuutoksen kielteiset vaikutukset mukaan lukien. Katastrofien ennaltaehkäisyä ja katastrofiapua koskevaan suunnitteluun on sisällyttävä sellaisten katastrofivalmiutta koskevien skenaarioiden laatiminen unionin tasolla, jotka perustuvat 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti riskinarviointeihin sekä 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaiseen yleiskatsaukseen riskeistä, 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaiseen katastrofeihin liittyvään riskinhallintasuunnitteluun, 6 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaiseen katastrofeista johtuvia vahinkoja koskevien tietojen keruuseen sekä voimavarojen kartoitukseen ja avustusvalmiuksien käyttöönottoa koskevien suunnitelmien laatimiseen, ottaen huomioon 6 artiklan 5 kohdassa tarkoitettut unionin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevat tavoitteet.</p> <p>2. [– –]”;</p>

Perustelu

On olennaisen tärkeää varmistaa, että katastrofivalmiuden ja -palautuvuuden suunnitteluun ja skenaarioiden kehittämiseen osallistetaan myös alue- ja paikallistasot, joita asia välittömimmin koskee.

Muutosehdotus 9

1 artiklan 8 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>(8) Muutetaan 12 artikla seuraavasti:</p> <p>a) Korvataan 2 ja 3 kohta seuraavasti:</p> <p>”2. [– –]</p> <p>3. Komissio tai jäsenvaltiot hankkivat, vuokraavat tai liisaavat rescEU:n valmiuksia ja/tai muulla tavalla hankkivat niitä sopimuksella. Komissio voi ostaa, vuokrata tai liisata rescEU:n valmiuksia ja/tai muulla tavoin hankkia niitä sopimuksella, jotta voidaan varastoida ja jakaa tarvikkeita tai tarjota palveluja jäsenvaltioille, soveltaen hankintamenettelyjä unionin varainhoitoa koskevien sääntöjen mukaisesti. Kun jäsenvaltiot hankkivat, vuokraavat tai liisaavat rescEU:n valmiuksia tai muulla tavoin hankkivat niitä sopimuksella, komissio voi myöntää jäsenvaltioille suoria avustuksia ilman ehdotuspyyntöjä.</p> <p>Komissio ja kaikki jäsenvaltiot voivat halutessaan osallistua varainhoitoasetuksen 165 artiklan mukaisesti toteutettavaan yhteishankintamenettelyyn hankkiakseen rescEU:n valmiuksia.</p> <p>rescEU:n valmiudet ovat niiden jäsenvaltioiden hallussa, jotka hankkivat, vuokraavat tai liisaavat tai muulla tavalla hankkivat sopimuksella kyseisiä valmiuksia. Unionin selviytymiskykyä voidaan parantaa siten, että rescEU:n valmiudet, jotka komissio hankkii, vuokraa tai liisaa tai muulla tavalla hankkii sopimuksella, sijoitetaan strategisesti etukäteen unionin sisällä. Yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa rescEU:n valmiuksia, joita komissio hankkii, vuokraa tai liisaa tai muulla tavalla hankkii sopimuksella, voitaisiin sijoittaa myös kolmansiin maihin asiaankuuluvien kansainvälisten järjestöjen hallinnoimien luotettavien verkostojen kautta.”</p>	<p>(8) Muutetaan 12 artikla seuraavasti:</p> <p>a) Korvataan 2 ja 3 kohta seuraavasti:</p> <p>”2. [– –]</p> <p>3. Komissio tai jäsenvaltiot hankkivat, vuokraavat tai liisaavat rescEU:n valmiuksia ja/tai muulla tavalla hankkivat niitä sopimuksella. Komissio voi ostaa, vuokrata tai liisata rescEU:n valmiuksia ja/tai muulla tavoin hankkia niitä sopimuksella, jotta voidaan varastoida ja jakaa tarvikkeita tai tarjota palveluja jäsenvaltioille, soveltaen hankintamenettelyjä unionin varainhoitoa koskevien sääntöjen mukaisesti. Jos komissio hankkii rescEU:n valmiuksia, ne säilyvät komission omistuksessa silloinkin, kun ne jaetaan jäsenvaltioille, lukuun ottamatta tapauksia, joissa niitä ei voi käyttää uudelleen. Kun jäsenvaltiot hankkivat, vuokraavat tai liisaavat rescEU:n valmiuksia tai muulla tavoin hankkivat niitä sopimuksella, komissio voi myöntää jäsenvaltioille suoria avustuksia ilman ehdotuspyyntöjä.</p> <p>Komissio ja kaikki jäsenvaltiot voivat halutessaan osallistua varainhoitoasetuksen 165 artiklan mukaisesti toteutettavaan yhteishankintamenettelyyn hankkiakseen rescEU:n valmiuksia.</p> <p>rescEU:n valmiudet ovat niiden jäsenvaltioiden hallussa, jotka hankkivat, vuokraavat tai liisaavat tai muulla tavalla hankkivat sopimuksella kyseisiä valmiuksia. Unionin selviytymiskykyä voidaan parantaa siten, että rescEU:n valmiudet, jotka komissio hankkii, vuokraa tai liisaa tai muulla tavalla hankkii sopimuksella, sijoitetaan strategisesti etukäteen unionin sisällä. Yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa rescEU:n valmiuksia, joita komissio hankkii, vuokraa tai liisaa tai muulla tavalla hankkii sopimuksella, voitaisiin sijoittaa myös kolmansiin maihin asiaankuuluvien kansainvälisten järjestöjen hallinnoimien luotettavien verkostojen kautta.”</p>

Perustelu

Näin varmistetaan, että resurssit jaetaan Euroopan komission arvion mukaan niitä eniten tarvitseville alueille Euroopassa.

Muutosehdotus 10

1 artiklan 14 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Korvataan 20 a artikla seuraavasti:</p> <p><i>”20 a artikla</i></p> <p style="text-align: center;">Näkyvyys ja huomionsoitukset</p> <p>1. Unionin rahoituksen saajien sekä apua saaneiden on ilmaistava rahoituksen alkuperä ja varmistettava unionin rahoituksen näkyvyys (erityisesti kun ne tekevät tunnetuksi toimia ja niiden tuloksia) tarjoamalla johdonmukaista, olennaista ja oikeasuhteista kohdennettua tietoa eri kohde-ryhmille, tiedotusvälineet ja suuri yleisö mukaan lukien.</p> <p>Tämän päätöksen nojalla annetun avun tai rahoituksen on tuotettava asianmukaista näkyvyyttä. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että unionin mekanismista rahoitettuja operaatioita koskevassa julkisessa viestinnässä</p> <ul style="list-style-type: none"> — on asianmukaiset viittaukset unionin mekanismiin, — toteutetaan unionin mekanismista rahoitettujen tai yhteisrahoitettujen valmiuksien visuaalinen brändäys, — toteutetaan toimia unionin tunnuksella, — tiedotetaan ennakoivasti unionin tuesta kansallisille tiedotusvälineille ja sidosryhmille sekä jäsenvaltioiden omilla viestintäkanavilla, — tuetaan operaatioita koskevia komission viestintätoimia. <p>2. Komissio toteuttaa viestintä- ja tiedotustoimia, jotka koskevat tätä päätöstä ja sen toimia ja tuloksia. Tätä päätöstä varten osoitetuilla taloudellisilla resursseilla tuetaan myös unionin poliittisia painopisteitä koskevia komission tiedotustoimia sikäli kuin painopisteet liittyvät 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tavoitteisiin.</p> <p>3. Komissio myöntää mitaleja tunnustuksen ja arvostuksen osoituksena unionin mekanismiin liittyvästä pitkäaikaisesta sitoutumisesta ja poikkeuksellisesta toiminnasta.”</p>	<p>Korvataan 20 a artikla seuraavasti:</p> <p><i>”20 a artikla</i></p> <p style="text-align: center;">Näkyvyys ja huomionsoitukset</p> <p>1. Unionin rahoituksen saajien sekä apua saaneiden on ilmaistava rahoituksen alkuperä ja varmistettava unionin rahoituksen näkyvyys (erityisesti kun ne tekevät tunnetuksi toimia ja niiden tuloksia) tarjoamalla johdonmukaista, olennaista ja oikeasuhteista kohdennettua tietoa eri kohde-ryhmille, tiedotusvälineet ja suuri yleisö mukaan lukien.</p> <p>Tämän päätöksen nojalla annetun avun tai rahoituksen on tuotettava asianmukaista näkyvyyttä. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että unionin mekanismista rahoitettuja operaatioita koskevassa julkisessa viestinnässä</p> <ul style="list-style-type: none"> — on asianmukaiset viittaukset unionin mekanismiin, — toteutetaan unionin mekanismista rahoitettujen tai yhteisrahoitettujen valmiuksien visuaalinen brändäys, — toteutetaan toimia unionin tunnuksella, — tiedotetaan ennakoivasti unionin tuesta kansallisille tiedotusvälineille ja sidosryhmille sekä jäsenvaltioiden omilla viestintäkanavilla, — tuetaan operaatioita koskevia komission viestintätoimia. <p>2. Komissio toteuttaa viestintä- ja tiedotustoimia, jotka koskevat tätä päätöstä ja sen toimia ja tuloksia. Tätä päätöstä varten osoitetuilla taloudellisilla resursseilla tuetaan myös unionin poliittisia painopisteitä koskevia komission tiedotustoimia sikäli kuin painopisteet liittyvät 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tavoitteisiin.</p> <p>3. Komissio myöntää mitaleja tunnustuksen ja arvostuksen osoituksena unionin mekanismiin liittyvästä pitkäaikaisesta sitoutumisesta ja poikkeuksellisesta toiminnasta.</p> <p>4. Kun rescEU:n valmiuksia käytetään 12 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuihin kansallisiin tarkoituksiin, jäsenvaltioiden, alueiden ja kuntien on ilmaistava näiden valmiuksien alkuperä ja varmistettava kyseisten valmiuksien hankkimiseen käytetyn unionin rahoituksen näkyvyys.”</p>

Perustelu

On tärkeää varmistaa EU:n toimien näkyvyys kriisiaikoina. Covid-19-kriisi on osoittanut, että kriisiaikoina valeutiset voivat levitä laajalti.

Muutosehdotus 11

1 artiklan 15 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>muutetaan 21 artikla seuraavasti:</p> <p>a) Korvataan 1 kohdan g alakohta seuraavasti:</p> <p>”g) selviytymiskykyä koskevaan suunnittelun kehittämisen unionin mekanismin puitteissa 10 artiklan mukaisesti.”</p> <p>b) Korvataan 3 kohta seuraavasti:</p> <p>”3. Edellä 1 kohdan j alakohdassa tarkoitettuun toimeen myönnettävä rahoitustuki kattaa kaikki kustannukset, jotka ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että rescEU:n valmiudet ovat käytettävissä ja otettavissa käyttöön unionin mekanismin puitteissa tämän kohdan toisen alakohdan mukaisesti. Tukikelpoisten kustannusten luokat, jotka ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että rescEU:n valmiudet ovat käytettävissä ja otettavissa käyttöön, vahvistetaan liitteessä I a.</p> <p>Siirretään komissiolle valta antaa 30 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan tukikelpoisten kustannusten luokkia koskevaa liitettä I a.</p> <p>Tässä kohdassa tarkoitettu rahoitustuki voidaan panna täytäntöön monivuotisilla työohjelmilla. Jos toimet kestävät yli vuoden, talousarviositoumukset voidaan jakaa vuotuisiin maksueriin.”</p> <p>c) Poistetaan 4 kohta.</p>	<p>muutetaan 21 artikla seuraavasti:</p> <p>a) Korvataan 1 kohdan g alakohta seuraavasti:</p> <p>”g) selviytymiskykyä koskevaan suunnittelun kehittämisen unionin mekanismin puitteissa 10 artiklan mukaisesti.”</p> <p>b) Korvataan 3 kohta seuraavasti:</p> <p>”3. Edellä 1 kohdan j alakohdassa tarkoitettuun toimeen myönnettävä rahoitustuki kattaa kaikki kustannukset, jotka ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että rescEU:n valmiudet ovat käytettävissä ja otettavissa käyttöön unionin mekanismin puitteissa tämän kohdan toisen alakohdan mukaisesti. Tukikelpoisten kustannusten luokat, jotka ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että rescEU:n valmiudet ovat käytettävissä ja otettavissa käyttöön, vahvistetaan liitteessä I a.</p> <p>Siirretään komissiolle valta antaa 30 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan tukikelpoisten kustannusten luokkia koskevaa liitettä I a.</p> <p>Tässä kohdassa tarkoitettu rahoitustuki voidaan panna täytäntöön monivuotisilla työohjelmilla. Jos toimet kestävät yli vuoden, talousarviositoumukset voidaan jakaa vuotuisiin maksueriin.”</p>

Perustelu

Myös tämäntyyppisten riskien käsittelystä aiheutuvat kustannukset olisi edelleen katettava unionin rahoitustuella.

II POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. uudistaa kehoituksensa vahvistaa merkittävästi EU:n hätätilanne- ja katastrofivalmiuksia valtakunnallisten ja paikallisen aluetason valmiustoimintarakenteiden myötävaikutuksella ja SEUT-sopimuksen 196 artiklassa vahvistettua toissijaisuusperiaatetta noudattaen.

2. kehottaa ottamaan paikallis- ja alueyhteisöt mukaan EU:n päätöksentekoprosessiin kaikilta osin, sillä ne ovat ensimmäisinä katastrofitilanteiden vaikutuspiirissä ja ensimmäinen hallintotaso, joka reagoi hätätilanteissa.

3. suhtautuu myönteisesti ehdotukseen laatia katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevat unionin tavoitteet ennaltaehkäisy- ja varautumistoimien tueksi. Komitea korostaa kuitenkin, että tämä on tehtävä yhteistyössä jäsenvaltioiden lisäksi myös paikallis- ja alueyhteisöjen kanssa.

4. tukee EU:n välittömän ja pitkän aikavälin toimintakyvyn vahvistamista hätätilanteissa, kunhan operatiivinen johto pysyy paikallisten toimivaltaisten tahojen käsissä. Komitea korostaa kuitenkin, että tarvitaan lisää joustavuutta myös rescEU:n voimavarojen käyttöön ottamiseksi, jotta on mahdollista reagoida tehokkaasti terveyskriisien lisäksi myös muihin laajamittaisiin hätätilanteisiin.

5. panee tyytyväisenä merkille, että rescEU:n määrärahoja on lisätty 1,9 miljardilla eurolla uuden Next Generation EU -elpymisvälineen puitteissa, mikä tarkoittaa, että seuraavan monivuotisen rahoituskehysten (2021–2027) kokonaismäärärahat sitä varten ovat 3 miljardia euroa. EU:n talousarviosta onkin päästävä nopeasti sopimukseen ja se on hyväksyttävä ripeästi, jotta EU:lla olisi enemmän resursseja valmistautua tuleviin laajamittaisiin hätätilanteisiin ja reagoida niihin.

6. korostaa, että vaikka Next Generation EU on myönteinen väliaikainen ja kertaluonteinen lisäys, tarvitaan pitkän aikavälin sitoutumista ja voimistamista EU:n pelastuspalvelumekanismiin ja sen välineiden, kuten rescEU:n ja eurooppalaisten lääkintäpujokkojen, vahvistamiseksi edelleen.

7. on yhtä mieltä siitä, että komission olisi voitava myöntää rescEU:n varoja suoraan jäsenvaltioiden tukemiseksi vakavissa hätätilanteissa, koska tämä olisi omiaan keventämään jäsenvaltioiden taloudellista ja hallinnollista taakkaa ja antaisi EU:lle mahdollisuuden toimia nopeammin, jotta pystytään varmistamaan strategisten resurssien riittävä saatavuus, kun jäsenvaltioilta vaaditaan enemmän kuin mihin niiden valmiudet yltyvät.

8. on yhtä mieltä siitä, että strategisten resurssien saatavuuden lisäksi hätätilanteessa tarvitaan riittävää logistiikkaa ja kuljetuskapasiteettia, monikäyttöiset ilma-alukset mukaan luettuina, jotta kyetään reagoimaan nopeasti ja antamaan kiireellistä apua.

Keskeiset viestit

9. viittaa Euroopan alueiden komitean vuosien 2020–2025 painopisteistä antamassa päätöslauselmassa ilmaisemaan sitoumukseen edistää ”koordinoituja EU:n toimia ja tukea valtakunnallisille ja paikallis- ja aluetason hätäapurakenteille, jotta voidaan reagoida tehokkaasti terveysuhkiin ja kriisitilanteisiin toissijaisuusperiaatteen mukaisesti”.

10. palauttaa mieleen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 196 artiklan, jonka mukaan ”unioni kannustaa jäsenvaltioita keskinäiseen yhteistyöhön niiden järjestelmien tehostamiseksi, joilla on tarkoitus ehkäistä ennalta luonnon tai ihmisen aiheuttamia suuronnettomuuksia ja suojautua niiltä”.

11. pitää valitettavana, että covid-19-pandemiolla on ollut laajamittaisia seurauksia, joihin ei pystytty varautumaan ennakoita, mutta katsoo, että se voidaan ratkaista vahvojen yhteistyö- ja vakauttamismekanismien avulla.

12. toteaa, että jokainen kriisi on EU:n ja sen jäsenvaltioiden solidaarisuuden koetinkivi, kuten nykyinen covid-19-pandemia on tuoreeltaan osoittanut, ja on paikallis- ja alueyhteisöjen edustajana vahvasti sitä mieltä, että tarvitaan koordinoituja Euroopan tason toimia aidon solidaarisuuden hengessä.

13. pitää tässä yhteydessä myönteisenä, että unionin toimielimet ovat toimivaltansa puitteissa käynnistäneet voimakkaita toimenpiteitä ja aloitteita, joilla pyritään vastaamaan covid-19-kriisiin määrätietoisesti. Komitea katsoo, että on kiireellisesti luotava perusta Euroopan unionin selviytymis- ja palautumiskyvyn parantamiselle kaikilla tasoilla.

14. korostaa, että kuten nykyinen kriisi osoittaa, on äärimmäisen tärkeää tehostaa koordinoitua jäsenvaltioiden välillä, kaikkien hallintotasojen välillä ja rajojen yli.

15. toteaa, että myös EU:n pelastuspalvelumekanismia on tarkasteltava covid-19-pandemian yhteydessä uudestaan. Nyt ehdotetuilla erityisillä muutoksilla ja tarkastelun tulosten avulla on pyrittävä parantamaan ja tehostamaan unionin mekanisme ja antamaan sekä EU:lle että jäsenvaltioille paremmat valmiudet valmistautua ja reagoida nopeasti ja tuloksettaasti merkittäviin tuleviin kriiseihin. Tässä yhteydessä on kunnioitettava SEUT-sopimuksen mukaista toimivallan jakoa EU:n, jäsenvaltioiden, ja erityisesti paikallishallintotason, kesken.

16. vahvistaa, että on kehitettävä yhteinen hälytysjärjestelmä raja-alueilla, jotta varmistetaan yhdenmukaiset menettelyt ennaltaehkäisevää tiedotusta varten ja sovelletaan hätätilanteissa yhdessä sovittuja toimintatapoja. Lisäksi on luotava naapurimaiden yhteinen tietokanta, jotta voidaan yksilöidä vapaaehtoistyöntekijöiden käyttämät tarvikkeet, välineet ja laitteet, heidän erikoisalansa sekä välineiden sijainti ja se, miten kalustologistiikka hoidetaan ⁽¹⁾.

17. on tietoinen siitä, että unionin pelastuspalvelumekanismiin tärkeimmät osapuolet ovat jäsenvaltiot, mutta katsoo, että mekanismi kokonaisuudessaan hyötyisi siitä, että alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin ja olosuhteisiin kiinnitettäisiin enemmän huomiota.

18. kehottaa keskittymään EU:n toimissa enemmän teknisen koulutusavun tarjoamiseen, jotta voidaan vahvistaa yhteisöjen itseapukapasiteettia ja siten parantaa niiden valmiuksia kiireellisen avun tarjoamiseen ja katastrofin hillitsemiseen ⁽²⁾.

19. vahvistaa, että on lisättävä verkko-opiskelun mahdollistavia alustoja, kuten EU:n pelastuspalvelumekanismiin liittyvää koulutusohjelmaa, ja parannettava pelastuspalvelua käsittelevien avointen verkkokurssien saatavuutta ⁽³⁾.

Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen analyysi

Pelastuspalvelu kuuluu EU:n ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan, ja unioni ryhtyy toimiin tukeakseen, koordinoidakseen tai täydentääkseen jäsenvaltioiden toimia (SEUT-sopimuksen 196 artikla). Toissijaisuusperiaate pätee puheena olevaan alaan selvästi.

Ehdotuksen tarkoituksena on tehdä eräitä kohdennettuja muutoksia päätökseen, jonka nojalla Euroopan unioni tukee, koordinoi ja täydentää jäsenvaltioiden toimia pelastuspalvelun alalla. Pyrkimyksenä on luonnon ja ihmisen aiheuttamien katastrofien ennaltaehkäisy ja niihin varautuminen sekä avustustoimet unionissa ja sen ulkopuolella.

Kuten covid-19-epidemian puhkeaminen on osoittanut, vakavissa hätätilanteissa, joiden laajuus ja ulottuvuus koskee koko Euroopan unionia, tarvitaan yhteistä, koordinoitua ja nopeaa toimintaa, jotta vältetään hajanainen, unionin toiminnan tuloksellisuutta heikentävä menettely. Riittävät resurssit on saatava nopeasti käyttöön kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, mikä edellyttää koordinoitua toimintaa unionin tasolla yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁾ CDR 2018/6135.

⁽²⁾ CDR 2018/617.

⁽³⁾ CDR 2018/6135.

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Covid-19-pandemiaan liittyvä Euroopan elpymis-suunnitelma: elpymis- ja palautumistukiväline ja teknisen tuen väline”

(2020/C 440/24)

Yleisesittelijä:	Christophe ROUILLON (FR, PES), Coulaïnesin kunnanjohtaja
Viiteasiakirjat:	Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta, COM(2020) 408 final Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus teknisen tuen välineen perustamisesta, COM(2020) 409 final

I MUUTOSEHDOTUKSET

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta

Muutosehdotus 1

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 3 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Unionin tasolla kansallisten uudistusten painopisteet määritellään ja niiden toteutusta seurataan talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson, jäljempänä ”EU-ohjausjakso”, sekä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden puitteissa. Jäsenvaltiot laativat omat monivuotiset kansalliset investointistrategiansa tukemaan näitä uudistuksia. Kyseiset strategiat olisi esitettävä vuotuisten kansallisten uudistusohjelmien yhteydessä keinona sellaisten ensisijaisten investointihankkeiden suunnittelemiseksi ja koordinoimiseksi, joille myönnetään kansallista ja/tai unionin rahoitusta.</p>	<p>Unionin tasolla kansallisten ja alueellisten uudistusten painopisteet määritellään ja niiden toteutusta seurataan talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson, jäljempänä ”EU-ohjausjakso”, puitteissa selkeiden kansallisten ja alueellisten indikaattorien avulla. Sen tulee kattaa kestävä kehityksen tavoitteet sekä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteet. Jäsenvaltiot laativat yhteistyössä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa kunkin toimivaltaa kunnioittaen ja ottaen huomioon niiden edustamien alueyhteisöjen erityispiirteet omat monivuotiset kansalliset investointistrategiansa tukemaan näitä uudistuksia. Kyseiset strategiat, jotka on laadittu yhteistyössä alueyhteisöjen kanssa soveltaen käytännössä, joissa vahvistetaan hyvän hallinnon suuntaviivat elpymissuunnitelmien ja hankkeiden ohjelmasuunnittelua varten, olisi esitettävä vuotuisten kansallisten uudistusohjelmien yhteydessä keinona sellaisten ensisijaisten investointihankkeiden suunnittelemiseksi ja koordinoimiseksi, joille myönnetään kansallista ja/tai unionin rahoitusta. Näissä strategioissa olisi myös käytettävä unionin rahoitusta johdonmukaisesti ja maksimoitava muun muassa Euroopan rakenne- ja investointirahastoista, elpymisrahastosta ja InvestEU-ohjelmasta annettavalla taloudellisella tuella aikaan saatava lisäarvo.</p>

Perustelu

Kohdan sisältö olisi saatettava yhdenmukaiseksi InvestEU-ohjelmaa koskevan asetusehdotuksen ja siitä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen tekstin kanssa. Sitä varten olisi erityisesti tunnustettava paikallis- ja alueviranomaisten rooli EU-ohjausjaksossa ja vaadittava johdonmukaisuutta unionin rahastojen ja välineiden käytössä. Lisäksi on syytä muistuttaa, että ohjausjaksoon on sisällytettävä kestävän kehityksen tavoitteet.

Muutosehdotus 2

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 4 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Covid-19-pandemian puhkeaminen vuoden 2020 alussa muutti tulevien vuosien talousnäkymiä unionissa ja koko maailmassa ja edellytti unionilta kiireellisiä ja koordinoituja toimia kaikille jäsenvaltioille aiheutuneista valtavista taloudellisista ja sosiaalisista seurauksista selviämiseksi. [– –] Sen vuoksi uudistukset ja investoinnit, joilla korjataan talouksien rakenteellisia heikkouksia ja lujitetaan niiden palautumiskykyä, ovat olennaisen tärkeitä, jotta taloudet saadaan takaisin kestäväälle elpymisuralle ja vältetään maiden välisten erojen kasvaminen unionissa.</p>	<p>Covid-19-pandemian puhkeaminen vuoden 2020 alussa muutti tulevien vuosien taloudellisia ja sosiaalisia näkymiä unionissa ja koko maailmassa ja edellytti unionilta kiireellisiä ja koordinoituja toimia kaikille jäsenvaltioille aiheutuneista valtavista taloudellisista ja sosiaalisista seurauksista, joiden vaikutukset eri alueisiin ovat hyvin erilaisia, selviämiseksi. [– –] Euroopan unionin tuki sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamiseksi jäsenvaltioissa, joilla pyritään saavuttamaan Euroopan unionin tavoitteet, korjataan talouksien rakenteellisia heikkouksia, lujitetaan niiden palautumiskykyä ja autetaan luomaan kestävän kehityksen tavoitteiden ja vihreän kehityksen ohjelman mukainen talousmalli, on sen vuoksi olennaisen tärkeää, jotta taloudet saadaan takaisin kestäväälle ja solidaariselle elpymisuralle, vahvistetaan taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta ja vältetään maiden välisten erojen kasvaminen unionissa.</p>

Perustelu

Asetusehdotuksen oikeusperustana on EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 173 artiklan 3 kohta, joten yhteenkuuluvuus on mainittava selkeästi sen tavoitteissa.

Muutosehdotus 3

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 5 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Unionin toimintapoliittisiin painopisteisiin kuuluu sellaisten uudistusten toteuttaminen, joilla myötävaikutetaan kansantalouksien hyvän palautumiskyvyn saavuttamiseen, lujitetaan sopeutumiskykyä ja vapautetaan kasvupotentiaalia. Sen vuoksi ne ovat ratkaisevan tärkeitä elpymisen ohjaamiseksi kestäväälle uralle ja ylöspäin suuntautuvan taloudellisen ja sosiaalisen lähentymisprosessin tukemiseksi. Tämä on pandemiakriisin jälkeen entistäkin tarpeellisempaa nopean elpymisen pohjustamiseksi.</p>	

Perustelu

Kappaleessa toistetaan turhaan edeltävän kappaleen sisältö.

Muutosehdotus 4

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 6 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Aiemmat kokemukset ovat osoittaneet, että kriisien aikana investoinnit vähenevät usein jyrkästi. Tässä nimenomaisessa tilanteessa on kuitenkin olennaisen tärkeää tukea investointeja, jotta voidaan vauhdittaa elpymistä ja vahvistaa pitkän aikavälin kasvupotentiaalia. Investoiminen vihreään ja digitaaliseen teknologiaan, valmiuksiin ja prosesseihin, joilla pyritään tukemaan siirtymistä puhtaaseen energiaan, ja energiatehokkuuden parantamiseen asuntosektorilla ja muilla talouden avainaloilla, on tärkeää kestävän kasvun saavuttamiseksi ja työpaikkojen syntymisen edistämiseksi. Se auttaa myös parantamaan unionin palautumiskykyä ja vähentämään sen riippuvuutta muista maista monipuolistamalla keskeisiä toimitusketjuja.</p>	<p>Aiemmat kokemukset ovat osoittaneet, että kriisien aikana investoinnit, myös suurin osa paikallis- ja alueviranomaisten tekemistä julkisista investoinneista, vähenevät usein jyrkästi, mikä pahentaa talouskehitykselle sekä taloudelliselle, sosiaaliselle ja alueelliselle yhteenkuuluvuudelle aiheutuvia haittoja entisestään. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden sekä kestävän ja solidaarisen kasvun saavuttamiseksi, väestölle suunnatun peruspalveluinfraktuurin vahvistamiseksi ja työpaikkojen syntymisen edistämiseksi on kuitenkin olennaisen tärkeää käynnistää uusia investointeja sellaisiin hankkeisiin, joilla edistetään kestävää kehitystä, elämänlaadun ja koulutuksen parantamista, osaamistaloutta, digitaalista siirtymää ja siirtymistä puhtaaseen energiaan muun muassa parantamalla energiatehokkuutta asuntosektorilla. Nämä investoinnit auttavat myös parantamaan unionin palautumiskykyä ja vähentämään sen riippuvuutta muista maista monipuolistamalla keskeisiä toimitusketjuja.</p>

Perustelu

Paikallis- ja alueviranomaisten vastuulla on yli puolet julkisista investoinneista EU:ssa, ja investointien supistuminen kriisi aikana vaikuttaa niihin erityisen paljon. Lisäksi on tärkeää muistuttaa riittämättömien investointien haitallisista seurauksista.

Muutosehdotus 5

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 7 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Tällä hetkellä yhdestäkään välineestä ei myönnetä suoraa rahoitustukea, joka olisi kytketty tulosten saavuttamiseen ja jäsenvaltioiden uudistusten ja julkisten investointien toteuttamiseen vastauksena EU-ohjausjaksossa yksilöityihin haasteisiin ja jolla pyrittäisiin vaikuttamaan pysyvästi jäsenvaltioiden talouden tuottavuuteen ja palautumiskykyyn.</p>	

Perustelu

Tämä väite voidaan kyseenalaistaa, erityisesti kun otetaan huomioon Euroopan rakenne- ja investointirahastojen rooli EU-ohjausjaksos yhteydessä havaittujen ongelmien ratkaisemisessa.

Muutosehdotus 6

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 8 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Tätä taustaa vasten on tarpeen lujittaa tuen myöntämistä jäsenvaltioille koskevaa nykyistä kehystä ja antaa jäsenvaltioille suoraan rahoitustukea innovatiivisen välineen välityksellä. Tätä varten tällä asetuksella olisi perustettava elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä ”tukiväline”, jotta voidaan antaa tehokasta ja merkittävää rahoitustukea vauhdittamaan uudistusten ja niihin liittyvien julkisten investointien toteutusta jäsenvaltioissa. Tukivälineen olisi oltava kattava, ja sen yhteydessä olisi hyödynnettävä komission ja jäsenvaltioiden kokemuksia muiden välineiden ja ohjelmien käytöstä.</p>	<p>Tätä taustaa vasten on tarpeen lujittaa tuen myöntämistä jäsenvaltioille koskevaa nykyistä kehystä ja antaa jäsenvaltioille ja paikallis- ja alueyhteisöille suoraan rahoitustukea innovatiivisen välineen välityksellä. Tätä varten tällä asetuksella olisi perustettava elpymis- ja palautumistukirahasto, jäljempänä ”tukirahasto”, jotta voidaan antaa tehokasta ja riittävää rahoitustukea vauhdittamaan uudistusten ja niihin liittyvien julkisten investointien toteutusta jäsenvaltioissa ja paikallis- ja alueyhteisöissä, erityisesti Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa esitetyn uuden kestävän kasvun strategian tavoitteiden saavuttamiseksi, sekä varmistaa paikallisen tai alueellisen seurannan perustamista rahoittamalla, että jäsenvaltioilla ja paikallis- ja alueviranomaisilla on tarvittavat valmiudet koordinoitua toimintaan.</p>

Perustelu

”Väline” on liian teknokraattinen ilmaus eikä ole riittävästi kytköksissä aluetason todellisuuteen. Lisäksi paikallis- ja alueviranomaisten vastuulla on yli puolet julkisista investoinneista EU:ssa. Ne ovat myös keskeisessä asemassa yhteenkuuluvuuden edistämässä ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa sekä vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä. Niiden on voitava saada kaikki hyöty mekanismista. ”Välineen” mahdollinen ”kattava” luonne vaatii täsmenämistä.

Muutosehdotus 7

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 11 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Kun otetaan huomioon Euroopan vihreän kehityksen ohjelma Euroopan kestävän kasvun strategiana ja unionin antamien, Pariisin sopimuksen täytäntöönpanoa ja Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista koskevien sitoumusten muuntaminen käytännön toimiksi, tällä asetuksella perustettavalla tukivälineellä edistetään ilmastotoimien valtavirtaistamista ja ympäristökestävyyttä sekä yleistavoitetta, jonka mukaan 25 prosenttia EU:n talousarviomenoista osoitetaan ilmastotavoitteiden tukemiseen.</p>	<p>Kun otetaan huomioon Euroopan vihreän kehityksen ohjelma Euroopan kestävän kasvun strategiana ja unionin antamien, Pariisin sopimuksen täytäntöönpanoa ja Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista koskevien sitoumusten muuntaminen käytännön toimiksi, tällä asetuksella perustettavalla tukirahastolla edistetään ilmastotoimien valtavirtaistamista ja ympäristökestävyyttä sekä yleistavoitetta, jonka mukaan vähintään 30 prosenttia EU:n talousarviomenoista osoitetaan ilmastotavoitteiden tukemiseen. Koska eräiden EU:n toimintapolitiikkojen potentiaalista vaikutusta tämän tavoitteen saavuttamiseen on yliarvioitu⁽¹⁾, rahaston avulla olisi paikattava tämä vaje osoittamalla vähintään 40 prosenttia sen varoista ilmastotoimiin.</p> <p>⁽¹⁾ Euroopan tilintarkastustuomioistuimen katsaus aiheesta (2. heinäkuuta 2020): https://www.eca.europa.eu/Lists/ECA-Documents/RW20_01/RW_Tracking_climate_spending_FI.pdf</p>

Perustelu

Toistetaan AK:n kanta, joka on esitetty lokakuussa 2019 annetussa päätöslauselmassa monivuotisesta rahoituskehyksestä 2021–2027 sekä lokakuussa 2018 annetussa lausunnossa monivuotisesta rahoituskehyksestä (esittelijä Nikola Dobroslavić, EPP, HR).

Muutosehdotus 8

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 13 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p><i>Jotta voidaan toteuttaa toimenpiteitä, joilla tukiväline kytketään talouden tehokkaaseen ohjaukseen ja hallintaan yhdenmukaisten täytäntöönpanoedellytysten varmistamiseksi, neuvostolle olisi annettava valta keskeyttää komission ehdotuksesta ja täytäntöönpanosäädöksillä elpymis- ja palautumissuunnitelmaehdotuksia koskevien päätösten hyväksymisen määräaika ja keskeyttää tästä tukivälineestä suoritettavat maksut, jos Euroopan parlamentin ja neuvoston [yhteisiä säännöksiä koskevassa] asetuksessa (EU) XXX/XX vahvistettuun talouden ohjausprosessiin liittyvissä tapauksissa on tapahtunut merkittävä vaatimusten noudattamatta jättäminen. Neuvostolle olisi myös annettava valta kumota kyseiset, samoja asiaankuuluvia tapauksia koskevat keskeytykset toimeenpanosäädöksillä komission ehdotuksesta.</i></p>	

Muutosehdotus 9

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 14 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Tukivälineen yleisenä tavoitteena olisi oltava taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistäminen. Tätä varten sen olisi osaltaan edistettävä jäsenvaltioiden palautumis- ja sopeutumiskyvyn parantamista, lievennettävä kriisin sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia sekä tuettava vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta, joilla pyritään saavuttamaan ilmastonutraali Eurooppa vuoteen 2050 mennessä. Näin voidaan myötävaikuttaa unionin talouksien kasvupotentiaalin palautumiseen kriisin jälkeen, mikä edistää työpaikkojen syntyä ja kestävä kasvua.</p>	<p>Tukirahaston yleisenä tavoitteena olisi oltava taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistäminen. Tätä varten sen olisi osaltaan edistettävä jäsenvaltioiden ja kaikkien Euroopan unionin alueiden palautumiskyvyn parantamista, lievennettävä kriisin sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia, jotka jakautuvat epätasaisesti eri jäsenvaltioiden välillä mutta myös niiden sisällä, sekä tuettava vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta, joilla pyritään saavuttamaan kestävän kehityksen tavoitteet vuoteen 2030 mennessä ja ilmastonutraali Eurooppa vuoteen 2050 mennessä. Näin voidaan myötävaikuttaa unionin talouksien kasvupotentiaalin palautumiseen kriisin jälkeen, mikä edistää työpaikkojen syntyä ja kestävä kasvua.</p>

Muutosehdotus 10

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 16 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Sen varmistamiseksi, että elpymis- ja palautumissuunnitelma edistää tukivälineen tavoitteita, siihen olisi kuuluttava toimenpiteitä uudistusten toteuttamiseksi ja julkisia investointihankkeita johdonmukaisen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisesti. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien olisi oltava linjassa EU-ohjausjakson yhteydessä yksilöityjen asiaankuuluvien maakohtaisten haasteiden ja painopisteiden, kansallisten uudistusohjelmien, kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien, oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien sekä unionin rahastojen yhteydessä hyväksytyjen kumppanuussopimusten ja toimenpideohjelmien kanssa. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja digitaalistrategian painopisteisiin kuuluvien toimien vauhdittamiseksi suunnitelmassa olisi esitettävä myös toimenpiteitä, jotka ovat merkityksellisiä vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen kannalta. Toimenpiteiden olisi mahdollistettava kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa ja niiden päivityksissä asetettujen tavoitteiden, päämäärien ja panosten nopea saavuttaminen. Kaikessa tuen kohteena olevassa toiminnassa olisi noudatettava kaikilta osin unionin ilmasto- ja ympäristöpainopisteitä.</p>	<p>Sen varmistamiseksi, että elpymis- ja palautumissuunnitelma edistää tukivälineen tavoitteita, siihen olisi kuuluttava toimenpiteitä uudistusten toteuttamiseksi ja julkisia investointihankkeita johdonmukaisen, merkityksellisen, vaikuttavan ja tehokkaan elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisesti. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien olisi oltava linjassa EU-ohjausjakson yhteydessä yksilöityjen asiaankuuluvien maakohtaisten haasteiden ja painopisteiden, kansallisten uudistusohjelmien, kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien, oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien sekä unionin rahastojen yhteydessä hyväksytyjen kumppanuussopimusten ja toimenpideohjelmien kanssa. Lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelmien olisi oltava linjassa eurooppalaisen lisäarvon periaatteen kanssa. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, digitaalistrategian, teollisuus- ja pk-yritysstrategioiden, Euroopan osaamisohjelman, lapsitakuun ja nuorisotakuun painopisteisiin kuuluvien toimien vauhdittamiseksi suunnitelmassa olisi esitettävä myös toimenpiteitä, jotka ovat merkityksellisiä vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen kannalta. Kaikessa tuen kohteena olevassa toiminnassa olisi noudatettava kaikilta osin unionin ilmasto- ja ympäristöpainopisteitä. Elpymis- ja palautumissuunnitelmista olisi kohdennettava vähintään 40 prosenttia ilmasto- ja biodiversiteettitoimien valtavirtaistamista ja ympäristökestävyyttä koskevien tavoitteiden edistämiseen.</p>

Muutosehdotus 11

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 18 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Jotta jäsenvaltiot saavat tietoa elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmisteluun ja täytäntöönpanoon, neuvoston olisi voitava keskustella EU-ohjausjakson yhteydessä elpymisen, palautumiskyvyn ja sopeutumiskyvyn tilasta unionissa. Asiannmukaisen näytön varmistamiseksi tämän keskustelun olisi perustuttava EU-ohjausjakson yhteydessä saatavilla oleviin komission strategiaan ja analyttisiin tietoihin sekä suunnitelmien täytäntöönpanoa aiempina vuosina koskeviin tietoihin, jos niitä on saatavilla.</p>	<p>Jotta jäsenvaltiot saavat tietoa elpymissuunnitelmien valmisteluun ja täytäntöönpanoon, neuvoston ja Euroopan parlamentin olisi voitava päätää tasavertaisesti EU-ohjausjakson yhteydessä elpymisen ja palautumiskyvyn tilasta unionissa. Päätöksen olisi perustuttava komission EU-ohjausjakson yhteydessä esittämiin strategiaan ja analyttisiin tietoihin sekä suunnitelmien täytäntöönpanoa aiempina vuosina koskeviin tietoihin ja erityisesti määrällisiin ja laadullisiin indikaattoreihin, jotka koskevat kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista. Päätöksen valmisteluun olisi otettava mukaan myös Euroopan alueiden komitea, joka osallistuisi elpymissuunnitelmien eurooppalaisen kehityksen määrittelyyn sekä EU-ohjausjakson noudattamista seuraavien tahojen työhön ja jolle voitaisiin antaa tehtäväksi arvioida elpymissuunnitelmien alueellista täytäntöönpanoa kahdesti vuodessa.</p>

Muutosehdotus 12

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 21 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Jotta varmistetaan kansallinen omavastuullisuus ja keskityminen asiaankuuluviin uudistuksiin ja investointeihin, tukea haluavien jäsenvaltioiden olisi toimitettava komissiolle asianmukaisella tavalla perusteltu elpymis- ja palautumissuunnitelma. Elpymis- ja palautumissuunnitelma olisi esitettävä yksityiskohtaiset toimenpiteet sen täytäntöönpanemiseksi, mukaan lukien tavoitteet ja välitavoitteet, sekä elpymis- ja palautumissuunnitelman odotettu vaikutus kasvupotentiaaliin, työpaikkojen syntymiseen sekä taloudelliseen ja sosiaaliseen palautumiskykyyn. Sen olisi sisällettävä myös toimenpiteitä, joilla on merkitystä vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen kannalta. Lisäksi siihen olisi sisällyttävä selvitys ehdotetun elpymis- ja palautumissuunnitelman yhdenmukaisuudesta EU-ohjauksen yhteydessä yksilöityjen asiaankuuluvien maakohtaisten haasteiden ja painopisteiden kanssa. Komission ja jäsenvaltioiden olisi pyrittävä tekemään tiivistä yhteistyötä koko prosessin ajan.</p>	<p>Jotta varmistetaan kansallinen omavastuullisuus ja keskityminen asiaankuuluviin uudistuksiin ja investointeihin, tukea haluavien jäsenvaltioiden olisi toimitettava komissiolle asianmukaisella tavalla perusteltu elpymissuunnitelma. Elpymissuunnitelma olisi toissijaisuus- ja kumppanuusperiaatteiden mukaisesti laadittava tiiviissä ja järjestelmällisessä yhteistyössä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa niiltä osin kuin tuen kohteena olevat uudistukset ja investoinnit kuuluvat niiden toimivaltaan kansallisen oikeuden nojalla. Elpymissuunnitelma olisi esitettävä yksityiskohtaiset toimenpiteet sen täytäntöönpanemiseksi, mukaan lukien tavoitteet ja välitavoitteet, sekä elpymissuunnitelman odotettu vaikutus taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen, kasvupotentiaaliin, työpaikkojen syntymiseen sekä taloudelliseen ja sosiaaliseen palautumiskykyyn. Sen olisi sisällettävä myös toimenpiteitä, joilla on merkitystä vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen kannalta. Lisäksi siihen olisi sisällyttävä selvitys ehdotetun elpymissuunnitelman yhdenmukaisuudesta EU-ohjauksen yhteydessä yksilöityjen asiaankuuluvien maakohtaisten haasteiden ja painopisteiden kanssa. Olisi pyrittävä tekemään tiivistä yhteistyötä komission, jäsenvaltioiden, Euroopan alueiden komitean ja paikallis- ja alueviranomaisten välillä koko prosessin ajan.</p>

Perustelu

Paikallis- ja alueviranomaisilla on merkittävää poliittista toimivaltaa ja taloudellista vastuuta rahaston tavoitteiden (yhteenkuuluvuus, kestävä kehitys jne.) saavuttamisen kannalta. Onkin ehdottoman tärkeää, että elpymissuunnitelmat laaditaan tehden tiivistä ja järjestelmällistä yhteistyötä niiden kanssa. Näin turvataan paitsi välineen legitimitetti ja oikeudenmukaisuus myös sen tehokkuus. Välineen oikeusperusta edellyttää lisäksi, että suunnitelmissa otetaan huomioon rahoitettavien toimenpiteiden vaikutus yhteenkuuluvuuteen.

Muutosehdotus 13

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 33 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Täytäntöönpanon valvomiseksi tehokkaasti jäsenvaltioiden olisi raportoitava elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa tapahtuvasta edistymisestä neljännesvuosittain EU-ohjauksen yhteydessä. Tällaiset asianomaisten jäsenvaltioiden laatimat kertomukset olisi otettava asianmukaisesti huomioon kansallisissa uudistusohjelmissä, joita olisi käytettävä välineenä raportoitaessa edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelmien päätökseen saattamisessa.</p>	<p>Täytäntöönpanon valvomiseksi tehokkaasti jäsenvaltioiden olisi raportoitava elpymissuunnitelman täytäntöönpanossa tapahtuvasta edistymisestä puolivuosittain. Tällaiset asianomaisten jäsenvaltioiden laatimat kertomukset olisi otettava huomioon kansallisissa uudistusohjelmissä, joita olisi käytettävä välineenä raportoitaessa edistymisestä elpymissuunnitelmien päätökseen saattamisessa.</p>

Perustelu

Neljännesvuosittainen raportointi saattaa olla liian raskas byrokraattinen taakka.

Muutosehdotus 14

COM(2020) 408 final – Johdanto-osan 37 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Komission on aiheellista antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain kertomus tällä asetuksella perustetun tukivälineen täytäntöönpanosta. Kertomuksen olisi sisällettävä tietoja siitä, miten jäsenvaltiot ovat edistyneet hyväksytyjen elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanossa. Lisäksi siihen olisi sisällyttävä tiedot tukivälineeseen Euroopan unionin elpymisvälineestä osoitettujen tuottojen määrästä edellisenä vuonna budjettikohdittain eriteltynä sekä tiedot Euroopan unionin elpymisvälineestä saatujen määrien osuudesta tukivälineen tavoitteiden saavuttamisessa.	Komission on aiheellista antaa Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan alueiden komitealle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle vuosittain kertomus tällä asetuksella perustetun tukivälineen täytäntöönpanosta. Kertomuksen olisi sisällettävä tietoja siitä, miten jäsenvaltiot ovat edistyneet elpymissuunnitelmien täytäntöönpanossa, sekä arvio suunnitelmien alueellisesta täytäntöönpanosta . Lisäksi siihen olisi sisällyttävä tiedot tukivälineeseen Euroopan unionin elpymisvälineestä osoitettujen tuottojen määrästä edellisenä vuonna budjettikohdittain eriteltynä sekä tiedot Euroopan unionin elpymisvälineestä saatujen määrien osuudesta tukirahaston tavoitteiden saavuttamisessa.

Muutosehdotus 15

COM(2020) 408 final – 1 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Tällä asetuksella perustetaan elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä myös "tukiväline". [– –]	Tällä asetuksella perustetaan elpymis rahasto , jäljempänä myös "tukirahasto". [– –]

Perustelu

Johdanto-osan 8 kappaleeseen esitetyn muutosehdotuksen mukaisesti "väline" vaikuttaa liian teknokraattiselta ilmaukselta ja voi johtaa harhaan sen suhteen, että rahasto perustuu avustuksiin ja lainoihin.

Muutosehdotus 16

COM(2020) 408 final – 2 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<i>Määritelmät</i>	<i>Määritelmät</i>
Tässä asetuksessa tarkoitetaan:	Tässä asetuksessa tarkoitetaan:
<ol style="list-style-type: none"> "unionin rahastoilla" Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) YYY/XX [yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen seuraaja] tarkoitettuja rahastoja; "rahoitusosuudella" rahoitustukea, jota ei tarvitse maksaa takaisin ja joka on käytettävissä tai joka on osoitettu jäsenvaltiolle tukivälineestä; ja 	<ol style="list-style-type: none"> "unionin rahastoilla" Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) YYY/XX [yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen seuraaja] tarkoitettuja rahastoja; "rahoitusosuudella" rahoitustukea, jota ei tarvitse maksaa takaisin ja joka on käytettävissä tai joka on osoitettu jäsenvaltiolle tukivälineestä;

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>3. "talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalaisella ohjausjaksolla", jäljempänä "EU-ohjausjakso", 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97. 2 -a artiklassa säädettyä menettelyä.</p>	<p>3. "talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalaisella ohjausjaksolla", jäljempänä "EU-ohjausjakso", 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97. 2 -a artiklassa säädettyä menettelyä;</p> <p>4. <i>rahaston tukeen oikeutetuilla "uudistuksilla" uudistuksia, joilla</i></p> <p><i>i) toteutetaan EU:n perussopimusten tavoitteita,</i></p> <p><i>ii) edistetään lähentymistä ja alueellisten erojen kaventamista, myös rakenteellisten alueellisten rajoitteiden lievittämistä, asetuksen oikeusperustana olevan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 175 artiklan mukaisesti,</i></p> <p><i>iii) voidaan saada aikaan julkisia investointeja ja edistää kestävä ja solidaarista pitkän aikavälin kasvua kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti;</i></p> <p>5. <i>"ei merkittävää haittaa" -periaatteen noudattamisella sitä, että pidättäytyään tukemasta tai harjoittamasta taloudellista toimintaa, joka aiheuttaa merkittävää haittaa asetuksen (EU) 2020/852 (luokitusjärjestelmäasetus) 17 artiklassa tarkoitetuille ympäristötavoitteille;</i></p> <p>6. <i>"vähimmäistason suojatoimilla" asetuksen (EU) 2020/852 (luokitusjärjestelmäasetus) 18 artiklassa tarkoitettuja menettelyjä.</i></p>

Perustelu

Toistetaan määritelmä, jota AK ehdotti 5. joulukuuta 2018 annetun lausuntonsa "Uudistusten tukiohjelma ja Euroopan investointien vakautusjärjestely" (ECON-VI/037) yhteydessä.

Muutosehdotus 17

COM(2020) 408 final – 4 artiklan 2 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Tämän yleisen tavoitteen saavuttamiseksi elpymis- ja palautumistukiväliseen erityistavoitteena on antaa jäsenvaltioille taloudellista tukea niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmissa esitettyjen uudistusten ja investointien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Tähän erityistavoitteeseen pyritään tiiviissä yhteistyössä asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa.</p>	<p>Tämän yleisen tavoitteen saavuttamiseksi elpymisrahaston erityistavoitteena on antaa jäsenvaltioille ja paikallis- ja alueviranomaisille taloudellista tukea niiden elpymissuunnitelmissa esitettyjen uudistusten ja investointien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Tähän erityistavoitteeseen pyritään tiiviissä yhteistyössä asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa.</p>

Muutosehdotus 18

COM(2020) 408 final – 5 artiklan 1 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] 2 artiklassa tarkoitetut toimenpiteet toteutetaan tästä tukivälineestä seuraavilla varoilla:</p> <p>a) asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettu 334 950 000 000 euron määrä käyppinä hintoina, joka on käytettävissä tukeen, jota ei makseta takaisin, jollei asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] 4 artiklan 4 ja 8 kohdasta muuta johdu. Näitä määriä pidetään ulkoisina käyttötarkoitukseensa sidottuina tuloina varainhoitoasetuksen 21 artiklan 5 kohdan mukaisesti;</p> <p>b) asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu 267 955 000 000 euron määrä käyppinä hintoina, joka on käytettävissä jäsenvaltioiden lainatukeen 12 ja 13 artiklan mukaisesti, jollei asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] 4 artiklan 5 kohdasta muuta johdu.</p>	<p>Asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] 2 artiklassa tarkoitetut toimenpiteet toteutetaan tästä tukirahastosta seuraavilla varoilla:</p> <p>a) asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettu 360 000 000 000 euron määrä vuoden 2018 hintoina, joka on käytettävissä tukeen, jota ei makseta takaisin, jollei asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] 4 artiklan 4 ja 8 kohdasta muuta johdu. Näitä määriä pidetään ulkoisina käyttötarkoitukseensa sidottuina tuloina varainhoitoasetuksen 21 artiklan 5 kohdan mukaisesti;</p> <p>b) asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu 312 500 000 000 euron määrä vuoden 2018 hintoina, joka on käytettävissä jäsenvaltioiden lainatukeen 12 ja 13 artiklan mukaisesti, jollei asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] 4 artiklan 5 kohdasta muuta johdu.</p>

Perustelu

Saatetaan kohta ajan tasalle 17.–21. heinäkuuta 2020 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien valossa.

Muutosehdotus 19

COM(2020) 408 final – 6 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Yhteistyössä hallinnoitavista ohjelmista peräisin olevat varat</p> <p>Jäsenvaltioille yhteistyöhön perustuvan hallinnon puitteissa myönnettyjä varoja voidaan niiden pyynnöstä siirtää tukivälineen käyttöön. Komissio käyttää kyseisiä varoja suoraan varainhoitoasetuksen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti. Kyseisiä varoja on käytettävä asianomaisen jäsenvaltion hyväksi.</p>	

Perustelu

Tämä mahdollisuus siirtää elpymis- ja palautumisrahastoon varoja rakenne- ja investointirahastoista sisältää riskin rakenne- ja investointirahastojen uudelleenkeskittämisestä ja kumppanuusperiaatteen mukaisen hallinnon kyseenalaistamisesta.

Muutosehdotus 20

COM(2020) 408 final – 9 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p data-bbox="815 389 1414 477">Toimenpiteet, joilla tukiväline kytketään unionin talousarvion suojaamiseen silloin, kun oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen kohdistuu yleisiä puutteita</p> <p data-bbox="815 573 1414 907">1. Jos oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen jäsenvaltiossa kohdistuva yleinen puute vaikuttaa moitteettoman varainhoidon periaatteen toteutumiseen tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen, kuten unionin talousarvion suojaamisesta tilanteissa, joissa oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen jäsenvaltioissa kohdistuu yleisiä puutteita, annetun asetuksen [...] 3 artiklassa määritellään, komissio antaa täytäntöönpanosäädöksellä päätöksen tämän asetuksen 17 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen päätösten hyväksymisen määräajan keskeyttämisestä tai elpymis- ja palautumistukivälineestä suoritettavien maksujen keskeyttämisestä.</p> <p data-bbox="815 1003 1414 1113">Edellä 1 kohdassa tarkoitettua maksujen keskeyttämistä koskevaa päätöstä sovelletaan maksatushakemuksiin, jotka on toimitettu sen päivän jälkeen, jona päätös keskeytyksestä tehtiin.</p> <p data-bbox="815 1209 1414 1408">Jäljempänä 17 artiklassa tarkoitettua määräajan keskeyttämistä sovelletaan sitä päivää seuraavasta päivästä, jona 1 kohdassa tarkoitettu päätös tehtiin. Jos maksut keskeytetään, sovelletaan unionin talousarvion suojaamisesta tilanteissa, joissa oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen jäsenvaltioissa kohdistuu yleisiä puutteita, annetun asetuksen [...] 4 artiklan 3 kohtaa.</p> <p data-bbox="815 1505 1414 1704">2. Jos komissio antaa unionin talousarvion suojaamisesta tilanteissa, joissa oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen jäsenvaltioissa kohdistuu yleisiä puutteita, annetun asetuksen [...] 6 artiklan mukaisen myönteisen arvion, komissio antaa täytäntöönpanosäädöksellä päätöksen 1 kohdassa tarkoitettun määräajan tai maksujen keskeytyksen kumoamisesta.</p> <p data-bbox="815 1800 1414 1861">Asianomaisia menettelyjä tai maksuja on jatkettava keskeyttämisen kumoamista seuraavana päivänä.</p> <p data-bbox="815 1957 1414 2085">3. Jos kyseessä oleva jäsenvaltio ei hyödynnä myönnettyä rahoitusta riittävästi tai oikeusvaltioperiaatteen noudattamisessa ilmenee puutteita, alue- ja paikallistason toimet, joilla edistetään näiden ongelmien ratkaisemista, saavat edelleen tukea tukivälineestä.</p>

Muutosehdotus 21

COM(2020) 408 final – 10 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Enimmäisrahoitusosuus	Enimmäisrahoitusosuus
<p>Kunkin jäsenvaltion enimmäisrahoitusosuus 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun määrän jakomenettelyä varten lasketaan käyttäen liitteessä I vahvistettua menetelmää kunkin jäsenvaltion väestömäärän ja suhteellisen työttömyysasteen perusteella sekä käänteisessä suhteessa kunkin jäsenvaltion asukaskohtaiseen bruttokansantuotteeseen (BKT).</p>	<p>Kunkin jäsenvaltion enimmäisrahoitusosuus 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun määrän jakomenettelyä varten lasketaan 31 päivään joulukuuta 2022 saakka käyttäen liitteessä I vahvistettua menetelmää kunkin jäsenvaltion väestömäärän sekä terveyskriisin kunkin jäsenvaltion asukaskohtaiseen bruttokansantuotteeseen (BKT) ja työttömyysasteeseen aiheuttaman negatiivisen vaikutuksen perusteella.</p>

Muutosehdotus 22

COM(2020) 408 final – 11 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Rahoitusosuuksien jakaminen	Rahoitusosuuksien jakaminen
<p>1. Komissio asettaa saataville 31 päivään joulukuuta 2022 saakka 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun 334 950 000 000 euron rahoituksen. Kukin jäsenvaltio voi esittää 10 artiklassa tarkoitetun enimmäisrahoitusosuutensa puitteissa pyyntöjä elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa täytäntöönpanemiseksi.</p> <p>2. Jos taloudellisia resursseja on käytettävissä, komissio voi järjestää ehdotuspyyntöjä 31 päivän joulukuuta 2022 ja 31 päivän joulukuuta 2024 välisenä aikana EU-ohjauksen aikataulun mukaisesti. Tätä varten se julkaisee ohjeellisen aikataulun kyseisellä kaudella järjestettävistä ehdotuspyynnöistä ja ilmoittaa kussakin ehdotuspyynnössä jaettavissa olevan määrän. Kukin jäsenvaltio voi ehdottaa saavansa elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanoa varten enintään sille osoitettua osuutta vastaavan määrän liitteessä I tarkoitetusta käytettävissä olevasta määrästä.</p>	<p>1. Komissio asettaa saataville 31 päivään joulukuuta 2022 saakka 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun 252 000 000 000 euron rahoituksen. Kukin jäsenvaltio voi esittää 10 artiklassa tarkoitetun enimmäisrahoitusosuutensa puitteissa pyyntöjä elpymissuunnitelmiansa täytäntöönpanemiseksi.</p> <p>2. Komissio esittää 15 päivään kesäkuuta 2022 mennessä ehdotuksen 31 päivän joulukuuta 2022 ja 31 päivän joulukuuta 2024 välisenä aikana sovellettavasta tarkistuksesta, joka koskee liitteessä I esitettyä menetelmää ja jonka mukaisesti sovitaan vielä käytettävissä olevien 108 000 000 000 euron jakamisesta ja otetaan huomioon pandemian alueelliset, taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset ajanjaksolle 2020–2021 vahvistettujen tilastotietojen pohjalta.</p>

Perustelu

Mahdollisesti vielä käytettävissä olevien resurssien sitomisen ei pitäisi perustua ”ehdotuspyyntöön” vaan tosiasiallisiin tilastotietoihin vuosilta 2020–2021.

Muutosehdotus 23

COM(2020) 408 final – 14 artiklan 1 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Jäsenvaltioiden on 4 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden mukaisesti laadittava kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat. Näissä suunnitelmissa on esitettävä asianomaisen jäsenvaltion uudistus- ja investointiohjelma seuraaviksi neljäksi vuodeksi. Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin, jotka voivat saada rahoitusta tästä tukivälineestä, on sisällyttävä toimenpiteitä uudistusten ja julkisten investointihankkeiden toteuttamiseksi johdonmukaisen paketin puitteissa.</p>	<p>Jäsenvaltioiden on 4 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden mukaisesti laadittava kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat. Näissä suunnitelmissa on esitettävä asianomaisen jäsenvaltion uudistus- ja investointiohjelma seuraaviksi neljäksi vuodeksi. Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin, jotka voivat saada rahoitusta tästä tukivälineestä, on sisällyttävä toimenpiteitä uudistusten ja julkisten investointihankkeiden toteuttamiseksi johdonmukaisen paketin puitteissa. Jäsenvaltiot voivat elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmistelussa käyttää [teknisen tuen välineen perustamisesta annetun] asetuksen XX/YYYY mukaista teknisen tuen välinettä. Covid-19-pandemian aiheuttamiin taloudellisiin ja sosiaalisiin seurauksiin liittyvät 1 päivästä helmikuuta 2020 alkaen toteutetut toimenpiteet ovat tukikelpoisia. Kun otetaan huomioon Euroopan vihreän kehityksen ohjelma Euroopan kestävän kasvun strategiana ja unionin antamien, Pariisin sopimuksen täytäntöönpanoa ja Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista koskevien sitoumusten muuntaminen käytännön toimiksi, vähintään 40 prosenttia kunkin elpymis- ja palautumissuunnitelman määrästä on osoitettava ilmasto- ja biodiversiteetti-toimien valtavirtaistamisen ja ympäristökestävyyttä koskevien tavoitteiden edistämiseen. Komissio hyväksyy delegoidulla säädöksellä asianmukaiset menetelmät, joilla jäsenvaltioita autetaan täyttämään tämä vaatimus.</p> <p>Kun otetaan huomioon, että Next Generation EU -elpymisvälineen painopiste on tulevaisuudessa, ja tunnustetaan digitaalisen osaamisohjelman, lapsitakuun ja nuorisotakuun merkitys sen kannalta, ettei nykypäivän nuorista tule ”sulkutoimien sukupolvea”, kussakin elpymis- ja palautumissuunnitelmassa on pyrittävä torjumaan nuorten työmarkkinanäkymien ja heidän yleisen hyvinvointinsa pitkäaikaisen heikentymisen riskiä tarjoamalla nuorille tarkoitettuja kattavia työllisyys-, koulutus- ja osaamisratkaisuja ja -toimia.</p>

Muutosehdotus 24

COM(2020) 408 final – 15 artiklan 2 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Asianomaisen jäsenvaltion esittämän elpymis- ja palautumissuunnitelman on oltava kyseisen jäsenvaltion kansallisen uudistusohjelman liitteenä, ja se on toimitettava virallisesti viimeistään 30 päivänä huhtikuuta. Jäsenvaltio voi toimittaa suunnitelmaluonnoksen edellisen vuoden lokakuun 15 päivästä alkaen yhdessä seuraavan vuoden talousarvioesityksen kanssa.</p>	<p>Asianomaisen jäsenvaltion esittämä elpymissuunnitelma on toimitettava virallisesti viimeistään 30 päivänä huhtikuuta.</p>

Perustelu

EU-ohjausjakson määrääjat soveltuvat huonosti siihen, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat liitettäisiin ohjelmiin, ja vieläkin huonommin siihen, että niistä annettaisiin ennakoilmoitus yli kuusi kuukautta aikaisemmin. Toimivaltaisilla viranomaisilla on oltava enemmän joustomahdollisuuksia ja liikkumavaraa suunnitelmiansa esittämisessä.

Muutosehdotus 25

COM(2020) 408 final – 15 artiklan 3 kohdan c alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Elpymis- ja palautumissuunnitelma on perusteltava asianmukaisesti. Siinä on esitettävä erityisesti seuraavat seikat:</p> <p>[– –]</p> <p>c) selvitys siitä, mikä merkitys suunnitelman toimenpiteillä odotetaan olevan vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen tai niistä johtuvien haasteiden kannalta;</p>	<p>Elpymissuunnitelma on perusteltava asianmukaisesti. Siinä on esitettävä erityisesti seuraavat seikat:</p> <p>[– –]</p> <p>c) selvitys siitä, miten suunnitelman toimenpiteet auttavat saavuttamaan kestävän kehityksen tavoitteet ja mikä merkitys niillä odotetaan olevan vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen tai niistä johtuvien haasteiden kannalta;</p>

Muutosehdotus 26

COM(2020) 408 final – 15 artiklan 3 kohdan d alakohta (uusi)

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p>d) yksityiskohtainen selvitys siitä, kuinka toimenpiteillä on tarkoitus varmistaa, että vähintään 40 prosenttia elpymis- ja palautumissuunnitelmaa varten pyydetystä määrästä käytetään edistämään ilmasto- ja biodiversiteettitoimien valtavirtaistamista ja ympäristökestävyyttä koskevia tavoitteita komission 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti esittämän menetelmän mukaisesti;</p>

Muutosehdotus 27

COM(2020) 408 final – 15 artiklan 4 kohta (uusi)

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p>Elpymissuunnitelmaehdotuksia laadittaessa jäsenvaltiot ottavat käyttöön mekanismin järjestelmällisen yhteistyön tekemiseksi paikallis- ja alueviranomaisten kanssa niiltä osin kuin tuen kohteena olevat uudistukset ja investoinnit kuuluvat paikallis- ja alueviranomaisten toimivaltaan kansallisen oikeuskehyksen nojalla, jotta nämä voisivat osallistua täysipainoisesti laadintatyöhön ja jotta kunnioitettaisiin toissijaisuusperiaatetta. Jäsenvaltiot raportoi- vat tästä elpymissuunnitelmassa.</p>

Perustelu

Ks. johdanto-osan 21 kappaleeseen esitetty muutosehdotus.

Muutosehdotus 28

COM(2020) 408 final – 16 artiklan 3 kohdan b alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Komissio arvioi elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä ja johdonmukaisuutta sekä sen vaikutusta vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen ja ottaa tätä varten huomioon seuraavat kriteerit:</p> <p>[– –]</p> <p>b) sisältääkö suunnitelma toimenpiteitä, jotka edistävät tuloksellisesti vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta tai niistä aiheutuviin haasteisiin vastaamista;</p>	<p>Komissio arvioi elpymissuunnitelman merkityksellisyyttä ja johdonmukaisuutta sekä sen vaikutusta vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen ja ottaa tätä varten huomioon seuraavat kriteerit:</p> <p>[– –]</p> <p>b) sisältääkö suunnitelma toimenpiteitä, jotka edistävät tuloksellisesti vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta ja kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamista tai niistä aiheutuviin haasteisiin vastaamista;</p>

Muutosehdotus 29

COM(2020) 408 final – 20 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>20 artikla</p> <p>Jäsenvaltion raportointi eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä</p> <p>Asianomaisen jäsenvaltion on EU-ohjausjakson yhteydessä raportoitava neljännesvuosittain elpymis- ja palautumissuunnitelmien, 17 artiklan 6 kohdassa tarkoitettu operatiivinen järjestely mukaan lukien, täytäntöönpanossa saavutetusta edistyksestä. Tätä varten jäsenvaltioiden neljännesvuosisraportit on otettava asianmukaisesti huomioon kansallisissa uudistusohjelmissa, joita käytetään välineenä raportoitaessa edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelmien päätökseen saattamisessa.</p>	<p>20 artikla</p> <p>Jäsenvaltion raportointi eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä</p> <p>Asianomaisen jäsenvaltion on raportoitava puolivuosittain elpymissuunnitelmien, 17 artiklan 6 kohdassa tarkoitettu operatiivinen järjestely mukaan lukien, täytäntöönpanossa saavutetusta edistyksestä. Tätä varten jäsenvaltioiden raportit on otettava asianmukaisesti huomioon kansallisissa uudistusohjelmissa, joita käytetään välineenä raportoitaessa edistymisestä elpymissuunnitelmien päätökseen saattamisessa.</p>

Perustelu

Ks. johdanto-osan 33 kappaleeseen esitetty muutosehdotus.

Muutosehdotus 30

COM(2020) 408 final – 22 artikla (uusi)

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p style="text-align: center;">Elpymisen ja palautumisen tulostaulu</p> <p>1. Komissio laatii elpymisen ja palautumisen tulostaulun (jäljempänä ”tulostaulu”), josta käy ilmi kukin jäsenvaltion elpymis- ja palautumissuunnitelmassa sovitujen uudistusten ja investointien täytäntöönpanon tilanne.</p> <p>2. Tulostaulu sisältää keskeisiä indikaattoreita, kuten sosiaalisia ja taloudellisia sekä ympäristöön liittyviä indikaattoreita, joilla arvioidaan elpymis- ja palautumissuunnitelmissa tapahtunutta edistymistä tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvilla ensisijaisilla politiikan aloilla, sekä yhteenvedon ilmasto- ja muiden ympäristötavoitteiden saavuttamiseen käytettävien vähimmäiskuluosuuksien seurantaprosessista.</p> <p>3. Tulostaulu osoittaa elpymis- ja palautumissuunnitelmien asiaankuuluvien välitavoitteiden saavuttamisasteen, ja siitä käy ilmi niiden täytäntöönpanossa havaitut puutteet sekä komission suositukset puutteiden korjaamiseksi.</p> <p>4. Tulostaulussa esitetään myös yhteenvedo tärkeimmistä jäsenvaltioille osoitetuista suosituksista, jotka koskevat niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmia.</p> <p>5. Tulostaulu toimii perustana jäsenvaltioiden väliselle jatkuvalla parhaiden käytäntöjen vaihdolle, jota toteutetaan säännöllisen jäsennellyn vuoropuhelun muodossa.</p> <p>6. Tulostaulua päivitetään jatkuvasti, ja se on yleisesti nähtävillä komission verkkosivustolla. Siitä näkyy maksupyynnöiden ja maksujen sekä rahoitusosuuksien keskeyttämisten ja peruutusten tilanne.</p> <p>7. Komissio esittelee tulostaulun Euroopan parlamentin asiasta vastaavien valiokuntien järjestämässä kuulemistilaisuudessa.</p>

Perustelu

Toimenpiteiden tehokkuuden olisi oltava mitattavissa ja läpinäkyvää.

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi teknisen tuen välineen perustamisesta

Muutosehdotus 31

COM(2020) 409 final – Johdanto-osan 4 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso muodostaa unionin tasolla kehyksen, jonka puitteissa määritellään kansallisten uudistusten painopisteet ja seurataan niiden toteuttamista. Jäsenvaltiot laativat omat monivuotiset kansalliset investointistrategiansa tukemaan näitä uudistusten painopisteitä. Kyseiset strategiat esitetään vuotuisten kansallisten uudistusohjelmien yhteydessä keinona sellaisten ensisijaisten hankkeiden suunnittelemiseksi ja koordinoimiseksi, joille myönnetään kansallista ja/tai unionin rahoitusta. Lisäksi niillä olisi varmistettava unionin rahoituksen johdonmukainen käyttö ja maksimoitava sen taloudellisen tuen lisäarvo, jota saadaan erityisesti unionin rakenne- ja koheesiorahastojen puitteissa tukemista ohjelmista ja muista ohjelmista.</p>	<p>Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso (jäljempänä ”EU-ohjausjakso”), joka kattaa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteet ja johon on sisällytetty kestävän kehityksen tavoitteet, muodostaa unionin tasolla kehyksen, jonka puitteissa määritellään kansallisten uudistusten painopisteet ja seurataan niiden toteuttamista. Jäsenvaltiot laativat yhteistyössä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa kunkin toimivaltaa kunnioittaen omat monivuotiset kansalliset investointistrategiansa tukemaan näitä uudistusten painopisteitä. Kyseiset strategiat esitetään vuotuisten kansallisten uudistusohjelmien yhteydessä keinona sellaisten ensisijaisten hankkeiden suunnittelemiseksi ja koordinoimiseksi, joille myönnetään kansallista ja/tai unionin rahoitusta. Lisäksi niillä olisi varmistettava unionin rahoituksen johdonmukainen käyttö ja maksimoitava sen taloudellisen tuen lisäarvo, jota saadaan erityisesti unionin rakenne- ja koheesiorahastojen puitteissa tukemista ohjelmista, elpymisrahastosta, InvestEU-ohjelmasta ja muista ohjelmista.</p>

Perustelu

Kohta olisi yhdenmukaistettava InvestEU-ohjelmaa koskevan asetusehdotuksen ja toimielinten välisen sopimuksen sekä ”elpymis- ja palautumistukivälinettä” koskevan ehdotuksen kanssa, ja siinä olisi tunnustettava paikallis- ja alueviranomaisten rooli EU-ohjausjaksossa. Lisäksi on syytä muistuttaa, että ohjausjaksoon on sisällytettävä kestävän kehityksen tavoitteet.

Muutosehdotus 32

COM(2020) 409 final – Johdanto-osan 8 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Teknisen tuen välineen yleisenä tavoitteena olisi oltava unionin taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistäminen siten, että tuetaan jäsenvaltioiden pyrkimyksiä toteuttaa uudistuksia, jotka ovat tarpeen taloudellisen ja sosiaalisen elpymisen, palautumis- ja kestävyksen ja lähentymisen saavuttamiseksi. Välineestä olisi sen vuoksi tuettava toimia, joilla parannetaan jäsenvaltioiden hallinnollista valmiutta panna unionin oikeus täytäntöön siltä osin kuin on kyse instituutioiden, hallinnon, julkishallinnon ja talous- ja sosiaalisektorin kohtamista haasteista.</p>	<p>Teknisen tuen välineen yleisenä tavoitteena olisi oltava unionin taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistäminen siten, että tuetaan jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueviranomaisten pyrkimyksiä toteuttaa uudistuksia, jotka ovat tarpeen taloudellisen ja sosiaalisen elpymisen, palautumis- ja kestävyksen ja lähentymisen saavuttamiseksi. Välineestä olisi sen vuoksi tuettava toimia, joilla parannetaan jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueviranomaisten hallinnollista valmiutta panna unionin oikeus täytäntöön siltä osin kuin on kyse instituutioiden, hallinnon, julkishallinnon ja talous- ja sosiaalisektorin kohtamista haasteista.</p>

Perustelu

On varmistettava johdonmukaisuus asetusehdotuksen 2 ja 4 artiklan kanssa: niissä säädetään, että välineen tarkoituksena on tukea kaikkia jäsenvaltioiden viranomaisia, mukaan lukien alue- ja paikallistason viranomaisia, joiden vastuulla on suuri osa unionin oikeuden täytäntöönpanosta sekä yli puolet julkisista investoinneista ja kolmasosa kaikista julkisen sektorin menoista.

Muutosehdotus 33

COM(2020) 409 final – Johdanto-osan 10 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Jotta jäsenvaltioita voitaisiin auttaa tarvittavien uudistusten toteuttamisessa kaikilla talouden ja yhteiskunnan avainaloilla, komission olisi jatkossakin annettava jäsenvaltion pyynnöstä teknistä tukea monilla eri politiikanaloilla, jotka liittyvät muun muassa julkiseen varain- ja omaisuudenhoitoon, institutionaalisiin ja hallinnollisiin uudistuksiin, liiketoimintaympäristöön, rahoitussektoriin, tuote-, palvelu- ja työmarkkinoihin, koulutukseen, kestäväan kehitykseen, kansanterveyteen ja sosiaalipalveluihin. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä toimiin, joilla edistetään vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta.</p>	<p>Komission olisi jatkossakin annettava kansallisen viranomaisen pyynnöstä teknistä tukea aloilla, jotka ovat keskeisiä Euroopan unionin perussopimusten tavoitteiden toteutumisen kannalta ja jotka liittyvät muun muassa julkiseen varain- ja omaisuudenhoitoon, institutionaalisiin ja hallinnollisiin uudistuksiin, liiketoimintaympäristöön, rahoitussektoriin, paikallisten tuotteiden markkinoihin, palvelu- ja työmarkkinoihin, koulutukseen, kestäväan kehitykseen, kansanterveyteen, sosiaalipalveluihin ja sukupuolten tasa-arvoon. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä toimiin, joilla edistetään vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta, painottaen erityisesti naisiin vaikuttavan digitaalisen kuilun kaventamista.</p>

Perustelu

Johdonmukaisuus 2 ja 4 artiklaan tehtyjen lainsäädäntömuutosehdotusten kanssa. Ks. johdanto-osan 8 kappaleeseen esitetty muutosehdotus.

Muutosehdotus 34

COM(2020) 409 final – 2 artiklan 1 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Tässä asetuksessa tarkoitetaan</p> <p>1) ”teknisellä tuella” toimenpiteitä, joilla autetaan jäsenvaltioita toteuttamaan institutionaalisia, hallinnollisia sekä kasvua ylläpitäviä ja palautumis- ja kestävyysparantavia uudistuksia;</p>	<p>Tässä asetuksessa tarkoitetaan</p> <p>1) ”teknisellä tuella” toimenpiteitä, joilla autetaan valtio-, alue- ja paikallistason viranomaisia toteuttamaan institutionaalisia, hallinnollisia sekä kestävää kasvua ja yhteiskuvuutta ylläpitäviä ja palautumis- ja kestävyysparantavia uudistuksia. Jotta uudistukset ovat oikeutettuja teknisen tuen välineen apuun, niiden on täytettävä seuraavat perusteet:</p> <p>i) uudistusten on oltava tarpeen Euroopan unionin perussopimusten tavoitteiden toteutumisen kannalta;</p> <p>ii) uudistuksilla on edistettävä lähentymistä ja alueellisten erojen kaventamista asetuksen oikeusperustana olevan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 175 artiklan mukaisesti;</p> <p>iii) uudistusten on mobilisoitava investointeja ja siten saatava aikaan kestävä ja solidaarista pitkän aikavälin kasvua kestäväan kehityksen tavoitteiden mukaisesti.</p>

Perustelu

Johdonmukaisuus 2 artiklan 2 kohdan ja 4 artiklan kanssa välineen kohteena olevien tahojen osalta ja 3, 4 ja 5 artiklan kanssa uudistusten tavoitteiden osalta.

Muutosehdotus 35

COM(2020) 409 final – 3 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Asetuksen yleisenä tavoitteena on edistää unionin taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta tuke- malla jäsenvaltioiden pyrkimyksiä toteuttaa uudistuksia, jotka ovat tarpeen taloudellisen ja sosiaalisen elpymisen, palautumis- ja kestävyyn ja ylöspäin tapahtuvan taloudellisen ja sosiaalisen lähentymisen saavuttamiseksi, sekä tukea jäsenvaltioiden pyrkimyksiä parantaa hallinnollista valmiuttaan panna unionin oikeus täytäntöön siltä osin kuin on kyse instituutioiden, hallinnon, julkishallinnon ja talous- ja sosiaalisektorin kohtaamista haasteista.</p>	<p>Asetuksen yleisenä tavoitteena on edistää unionin taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta tuke- malla jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueviranomaisten pyrkimyksiä toteuttaa uudistuksia, jotka ovat tarpeen taloudellisen ja sosiaalisen elpymisen, palautumis- ja kestävyyn ja ylöspäin tapahtuvan taloudellisen ja sosiaalisen lähentymisen saavuttamiseksi, sekä tukea jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueviranomaisten pyrkimyksiä parantaa hallinnollista valmiuttaan panna unionin oikeus täytäntöön siltä osin kuin on kyse instituutioiden, hallinnon, julkishallinnon ja talous- ja sosiaalisektorin kohtaamista haasteista.</p>

Muutosehdotus 36

COM(2020) 409 final – 5 artiklan e alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>politiikat, joilla toteutetaan digitaalinen muutos ja vihreä siirtymä, sähköisen hallinnon ratkaisuja, sähköinen hankintamenettely, liitettävyys, datan saatavuus ja hallinta, verkko-oppiminen, tekoälyyn perustuvien ratkaisujen käyttö, kestävän kehityksen ympäristöpilari ja ympäristönsuojelu sekä ilmastotoimia ja liikkuvuutta, edistetään kiertotaloutta, energia- ja resurssitehokkuutta ja uusiutuvia energialähteitä, monipuolistetaan energialähteitä ja varmistetaan energiaturvallisuus sekä edistetään maatalousalaa, maaperän ja luonnon monimuotoisuuden suojelua, kalataloutta ja maaseutualueiden kestävä kehitystä; ja</p>	<p>politiikat, joilla toteutetaan digitaalinen muutos ja vihreä siirtymä, sähköisen hallinnon ratkaisuja, sähköinen hankintamenettely, liitettävyys, datan saatavuus ja hallinta, verkko-oppiminen, tekoälyyn perustuvien ratkaisujen käyttö, kestävän kehityksen ympäristöpilari ja ympäristönsuojelu sekä ilmastotoimia ja liikkuvuutta, edistetään kiertotaloutta, veden kierron kokonaisvaltaista hallintaa, energia- ja resurssitehokkuutta ja uusiutuvia energialähteitä, monipuolistetaan energialähteitä ja varmistetaan energiaturvallisuus sekä edistetään maatalousalaa, maaperän ja luonnon monimuotoisuuden suojelua, kalataloutta ja maaseutualueiden kestävä kehitystä; ja</p>

Perustelu

Vesialalla on perustavaa laatua oleva strateginen merkitys kansalaisten hyvinvoinnin ja unionin talouden kannalta, sillä kyse on olennaisen tärkeästä resurssista sekä kestäviä ja laadukkaita työpaikkoja luovasta taloudenalasta. Uusiutuvien energialähteiden käyttö on yksi perustavoitteista ilmastomuutoksen torjunnassa.

Muutosehdotus 37

COM(2020) 409 final – 8 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>1. Tämän välineen kautta myönnettävää teknistä tukea haluavan jäsenvaltion on esitettävä komissiolle teknistä tukea koskeva pyyntö, jossa esitetään 5 artiklan mukaiset soveltamisalaan kuuluvat politiikanalat ja painopisteet, joille se hakee tukea. Nämä pyynnöt on toimitettava viimeistään kalenterivuoden 31 päivänä lokakuuta. Komissio voi antaa ohjeistusta pääkohdista, jotka tukipyynnössä on esitettävä.</p> <p>2. Jäsenvaltiot voivat esittää teknistä tukea koskevan pyynnön seuraavia tarkoituksia varten:</p> <p>a) jäsenvaltioiden omasta aloitteestaan käynnistämien uudistusten toteuttaminen erityisesti elpymisen tukemiseksi [asetuksen (EU) YYY/XX mukaisesti], kestävän talouskasvun ja työpaikkojen luomisen edistämiseksi ja palautumis- ja kestäkyvyn parantamiseksi;</p> <p>[– –]</p>	<p>1. Tämän välineen kautta myönnettävää teknistä tukea haluavan valtio-, alue- tai paikallistason viranomaisen on esitettävä komissiolle teknistä tukea koskeva pyyntö, jossa esitetään 5 artiklan mukaiset soveltamisalaan kuuluvat politiikanalat ja painopisteet, joille se hakee tukea. Nämä pyynnöt on toimitettava viimeistään kalenterivuoden 31 päivänä lokakuuta. Komissio voi antaa ohjeistusta pääkohdista, jotka tukipyynnössä on esitettävä.</p> <p>2. Valtio-, alue- tai paikallistason viranomaiset voivat esittää teknistä tukea koskevan pyynnön seuraavia tarkoituksia varten:</p> <p>a) valtio-, alue- tai paikallistason viranomaisten omasta aloitteestaan käynnistämien uudistusten toteuttaminen erityisesti elpymisen tukemiseksi [asetuksen (EU) YYY/XX mukaisesti], kestävän talouskasvun ja työpaikkojen luomisen edistämiseksi ja palautumis- ja kestäkyvyn parantamiseksi;</p> <p>[– –]</p>

II POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Nk. elpymis- ja palautumistukiväline

1. on tyytyväinen siihen, että uuden välineen määrärahat eli 360 miljardia euroa avustuksina ja 312,5 miljardia euroa lainoina, joiden osalta sitoumukset on tehtävä vuoden 2024 loppuun mennessä, tuovat makrotaloudellisen vastauksen vuonna 2020 koettuun Euroopan unionin historian suurimpaan taantumaan, jossa BKT on romahtanut 8,3 prosenttia (!). AK kannattaa myös ehdotuksen mukaista avustusten ja lainojen tasapainoa. On perusteltua hyväksyä ja saattaa Euroopan elpymissuunnitelma ja EU:n vuoden 2020 jälkeinen talousarvio nopeasti valmiiksi heti syksyllä 2020, sillä vaarana on sosioekonomisten erojen kasvaminen edelleen.

2. korostaa, että ehdotuksen oikeusperusta (EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 175 artikla) liittyy yhteenkuuluvuustavoitteeseen, ja onkin huolissaan alueellisen ulottuvuuden suppeudesta komission ehdotuksessa, vaikka koronaviruskriisin sosiaaliset ja taloudelliset seuraukset kohdistuvat epätasaisesti eri jäsenvaltioihin ja niiden sisällä eri alueisiin. Tämä johtuu ensinnäkin siitä, että terveydelliset ja inhimilliset vaikutukset ovat olleet hyvin aluekohtaisia ja hoito- ja terveydenhuoltoresurssit jakautuvat epätasaisesti. Toisaalta myös koronaviruksen torjuntatoimien kesto ja tiukkuus ovat vaihdelleet alueellisen terveystilanteen mukaisesti. Lisäksi tietyt elinkeinoalat ovat kärsineet suhteettoman paljon, ja paikallis- ja aluetason sosioekonomiset vaikutukset riippuvatkin siitä, mitkä ovat kunkin alueen tärkeimmät elinkeinoalat, työllisyysrakenteen ja maailmanlaajuisista arvoketuista riippuvuuden taso. Ilman erityisiä lieventäviä toimenpiteitä koronaviruskriisi siis todennäköisesti luo tai kasvattaa alueellisia eroja jäsenvaltioissa ja niiden välillä. Investointipainopisteiden kärjessä on oltava yhteenkuuluvuus ja solidaarisuus.

(¹) Komission kesällä (heinäkuussa 2020) esittämät talousennusteet: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip132_en.pdf

3. varoittaa, että EU-ohjausjakso "välineeksi" kutsutun rahaston hallinnointimekanismina on hyvin keskitetty ja ylhäältä alaspäin suuntautuva rakenne, joka ei ole tarkoituksenmukainen, kun tavoitteena on vahvistaa taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Komitea toistaakin ehdotuksensa käytännösäännöistä, joita noudattaen paikallis- ja alueviranomaiset otetaan mukaan eurooppalaiseen ohjausjaksoon^(?). Käytännösääntöjä kaivataan kiireellisemmin kuin koskaan, jotta ohjausjaksosta tulisi läpinäkyvämpi, osallistavampi ja demokraattisempi mutta myös tehokkaampi alue- ja paikallisyhteisöjen osallistumisen ansiosta.

4. toteaa, että Next Generation EU -välineen puitteissa toteutettavat erityiset elvytystoimet tarjoavat kaikille ja erityisesti covid-19-pandemian aiheuttaman talouskriisin eniten koettelemille alueille mahdollisuuden edistää talousmalliensa nykyaikaistamista ja tehdä niistä entistä tuottavampia ja häiriönsietokykyisempiä. Komitea pitää kuitenkin valitettavana, että ehdotettu jakoperuste, joka koskee sitoumusten ensimmäistä 70 prosentin erää elpymisrahastosta tehtävien siirtojen muodossa, perustuu sosioekonomisiin indikaattoreihin, jotka viittaavat ennen terveystilanteeseen, eikä siinä oteta huomioon pandemian vaikutusta näihin indikaattoreihin, sillä kriisin taloudelliset vaikutukset ovat alusta lähtien olleet alueellisesti epäsymmetrisiä.

5. huomauttaa, että talouden laskusuhdanne osuu aikaan, jolloin monilla keskeisillä teollisuudenaloilla on jo suuria haasteita digitaalisen ja vihreän siirtymän vuoksi. Jotta siirtymä voidaan toteuttaa, EU ei saa jäädä jälkeen maailmanlaajuisessa innovointikilpailussa. Tämä edellyttää huomattavia investointeja tutkimukseen ja kehittämiseen, osaamisen hankkimiseen ja uudelleen koulutukseen. Elpymis- ja palautumistukivälinettä olisi käytettävä myös näiden investointien mahdollistamiseen.

6. vaatii, että paikallis- ja alueviranomaiset osallistuvat elpymissuunnitelmien laatimiseen jäsenvaltioiden kanssa tehtävän järjestelmällisen yhteistyön avulla niiltä osin kuin tuen kohteena olevat uudistukset ja investoinnit kuuluvat paikallis- ja aluetason toimivaltaan ja kunnioittaen hallintotasojen väliseen toimivallanjakoon sovellettavaa kansallista oikeuskehystä. Komitea kehottaa komissiota esittämään AK:ta kuultuaan tätä asiaa koskevat suuntaviivat heti syksyllä 2020. Komitea puolestaan sitoutuu tekemään kahdesti vuodessa arvion elpymis- ja palautumissuunnitelmien alueellisesta täytäntöönpanosta.

7. katsoo, että EU-ohjausjakson määräajat soveltuvat huonosti siihen, että elpymissuunnitelmat liitettäisiin kansallisiin uudistusohjelmiin, ja vielä huonommin siihen, että niistä annettaisiin ennakoilmoitus yli kuusi kuukautta aikaisemmin. Toimivaltaisilla viranomaisilla on oltava enemmän joustomahdollisuuksia ja liikkumavaraa suunnitelmiansa esittämisessä.

8. panee merkille, että komissio julkaisi 17. syyskuuta 2020 samanaikaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevat ohjeet⁽³⁾ ja vuotuisen kestävä kasvun strategian. Komitea toteaa tähän liittyen seuraavaa:

- Komissio vaikuttaa nyt ehdottavan kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien ja kansallisten uudistusohjelmien yhdistämistä ja luopuvan erityisten maakohtaisten suositusten esittämisestä.
- Komissio kehottaa kyllä jäsenvaltioita kuvailemaan elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa institutionaalista luonnetta sekä kansallisten tai alueellisten parlamenttien, muiden alueellisten tai paikallisten hallintotahojen ja kansallisten neuvonantajien elinten, kuten kansallisten finanssipoliittisten neuvostojen tai kansallisten tuottavuuskomiteoiden, roolia päätöksentekoprosessissa, jonka tavoitteena on hyväksyä tai esittää hyväksyttäväksi elpymis- ja palautumissuunnitelmia, mutta minkäänlaisia vaatimuksia ei esitetä alue- tai paikallisyhteisöjen osallistumisesta niiden valmisteluun.
- Alueellinen ulottuvuus ei vaikuta olevan ohjelmasuunnittelun näkökulmasta tärkeä näissä asiakirjoissa.
- Komissio esittää seitsemän lippulaivahanketta⁽⁴⁾, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmien on määrä nivoutua. Lippulaivahankkeiden voidaan katsoa asettavan lisärajoituksia elpymis- ja palautumissuunnitelmien strategiselle ohjelmasuunnittelulle. Yksikään seitsemästä lippulaivahankkeesta ei myöskään liity sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen, vaikka se on heikoissa kantimissa covid-19-pandemian vuoksi.

^(?) AK:n lausunto aiheesta *EU-ohjausjakson hallinnoinnin parantaminen: paikallis- ja alueviranomaisten osallistumista koskevat käytännösäännöt*, esittelijä Rob Jonkman (NL, ECR), hyväksytty 11.5.2017. Viite: COR-2016-05386 (EUVL C 306, 15.9.2017, s. 24).

⁽³⁾ Saatavilla tässä vaiheessa vain englanniksi.

⁽⁴⁾ Puhdas teknologia ja uusiutuvat energialähteet; rakennuskannan energiatehokkuus; innovatiivinen liikkuvuus; yhteenliittäminen (5G, optinen kuitu); julkishallinnon nykyaikaistaminen; eurooppalaisen pilvikapasiteetin luominen teollisia tietoja varten ja tehokkaiden mikroprosessorien kehittäminen; koulutusjärjestelmien digitalisointi ja digitaalisten taitojen kehittäminen.

Komitea ehdottaa, että yhdessä Euroopan komission kanssa järjestetään ”elpymis- ja palautumisfoorumi”, jotta voidaan vahvistaa yhteisöjen osallistumista elpymissuunnitelmaan ja arvioida sen vaikutusta yhteenkuuluvuuteen sekä vihreään ja digitaaliseen siirtymään.

9. muistuttaa, että paikallis- ja alueviranomaisten vastuulla on yli puolet julkisista investoinneista EU:ssa – ja niistä suuri osa sellaisilla keskeisillä aloilla kuin terveys, koulutus, sosiaalipalvelut, asuminen, liikenne ja matkailu. Olisikin järjestöitä, että ne eivät voisi hyötyä tästä julkisten investointien tuesta, joka on erityisen tarpeellista kriisiaikana, onhan edeltävä vuosikymmen osoittanut, että julkisten investointien leikkaamisella, jota liian usein käytetään keinona sopeutua budjettirajoituksiin, on haitallisia myötäsykliä seurauksia.

10. nostaa esiin, että ehdotetulla välineellä on oltava myönteisiä ilmastovaikutuksia, mutta katsoo, että elpymissuunnitelmissa olisi varattava vähintään 40 prosenttia menoista ilmastotoimiin, jotta Euroopan unioni pystyisi täyttämään ilmastositoumuksensa. AK katsoo myös, että komission ehdotukseen pitäisi sisällyttää kaikki kestävä kehityksen tavoitteet strategisen suunnittelun kehykseksi.

11. vastustaa mahdollisuutta siirtää elpymis- ja palautumistukivälineeseen varoja rakenne- ja investointirahastoista (6 artikla), sillä se sisältää riskin rakenne- ja investointirahastojen uudelleenkeskittämistä ja kumppanuusperiaatteen mukaisen hallinnoinnin kyseenalaistamisesta.

12. pitää makrotaloudellisten ehtojen soveltamista hyödyllisenä toimenpiteenä, jolla voidaan edistää EU:n varojen kohdennettua käyttöä jäsenvaltioissa.

13. toistaa pyyntönsä, että elpymisrahaston tai teknisen tuen välineen tukeen oikeutetut uudistukset määritellään selkeästi toissijaisuusperiaatetta noudattaen siten, että niiden on täytettävä seuraavat vaatimukset:

- i. Niiden tulee olla merkityksellisiä EU:n perussopimusten tavoitteiden toteutumisen kannalta.
- ii. Niiden tulee olla merkityksellisiä alueellisen lähentymisen ja alueellisten erojen vähentämisen kannalta oikeusperustan eli Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 175 artiklan hengen mukaisesti.
- iii. Niiden tulee saada aikaan julkisia investointeja ja edistää kestävää pitkän aikavälin kasvua kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

14. korostaa, että ennen kuin elpymiseen ja palautumiseen tarkoitettu ”rahasto” voidaan ottaa käyttöön, hankkeita toteuttavat alue- ja paikallisyhteisöt tarvitsevat valtiontukia koskevan vakaan säädöskehityksen EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla. Niillä on ennen kaikkea oltava tieto eurooppalaisen valtiontukien ohjausjärjestelmän mahdollisesta tilannekohtaisesta muuttamisesta tukien määrässä tapahtuneen kasvun huomioon ottamiseksi ja takeiden saamiseksi tukien ilmoittamiseen liittyvistä vastuista ja määräajoista.

15. korostaa, että nimitys ”väline” kuulostaa liian teknokraattiselta, vaikeasti ymmärrettävältä tavalliselle kansalaiselle ja monitulkintaiselta monissa Euroopan unionin virallisissa kielissä ja hankaloittaa siten hajautettua viestintää elpymis- ja palautumistoimista, joita Euroopan unioni toteuttaa. Komitea ehdottaakin, että ilmaus ”väline” korvataan ”rahastolla”.

Teknisen tuen väline

16. on tyytyväinen siihen, että komissio on esittänyt asetusehdotuksen teknisen tuen välineestä, joka todennäköisesti auttaa vahvistamaan viranomaisten hallinnollisia valmiuksia ja siten tehostamaan uudistusten täytäntöönpanoa ja julkista hallinnointia.

17. kannattaa vahvasti sitä, että väline ei ole tarkoitettu ainoastaan kansallisille viranomaisille vaan myös paikallis- ja alueviranomaisille, kuten ehdotuksen 2 artiklassa todetaan.

18. katsoo kuitenkin, että asetusehdotusta olisi selkeytettävä ja sen johdonmukaisuutta parannettava. Tämä koskee erityisesti 8 artiklaa teknistä tukea koskevista pyynnöistä, joiden on oltava peräisin 2 artiklassa tarkoitettulta kansalliselta viranomaiselta eikä yksinomaan jäsenvaltiolta.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Euroopan rautateiden teemavuosi 2021”

(2020/C 440/25)

Esittelijä:	Jarosław STAWIARSKI (PL, ECR), Lublinin voivodikunnan aluejohtaja
Viiteasiakirja:	Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös Euroopan rautateiden teemavuodesta (2021) COM(2020) 78 final

I MUUTOSEHDOTUKSET

Muutosehdotus 1

Johdanto-osan 6 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Luomalla yhteyksiä unionin keskeisten liikennereittien ja sen syrjäisten alueiden välille rautatiesektori edistää sosiaalista, taloudellista ja alueellista yhteenkuuluvuutta.	Luomalla yhteyksiä unionin keskeisten liikennereittien ja sen syrjäisten alueiden välille rautatiesektori edistää sosiaalista, taloudellista ja alueellista yhteenkuuluvuutta sekä paikallisena ja alueellisena julkisena palveluna että suuren kapasiteetin kaukoliikennepalveluna matkustajaja tavaraliikenteessä.

Perustelu

Yhteenkuuluvuuden edistämisen yhteydessä on mainittava rautatieliikenteen eri mallit, jotta voidaan korostaa poikkeuksetta niiden kaikkien merkitystä ja tarvetta asetetun tavoitteen kannalta.

Muutosehdotus 2

3 artiklan 1 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
a) aloitteet ja tapahtumat, joilla edistetään keskustelua, lisätään tietoisuutta sekä edistetään kansalaisten, yritysten ja viranomaisten sitoutumista keinoihin (eri kanavia ja välineitä käyttäen, muun muassa jäsenvaltioissa järjestettävien tapahtumien), joilla matkustajia ja rahtiliikennettä saataisiin siirtymään enemmän rautateille ja torjumaan näin ilmastonmuutosta;	a) aloitteet ja tapahtumat, joilla edistetään keskustelua, lisätään tietoisuutta sekä edistetään kansalaisten, yritysten ja viranomaisten sitoutumista keinoihin (eri kanavia ja välineitä käyttäen, muun muassa jäsenvaltioissa järjestettävien tapahtumien), joilla matkustajia ja rahtiliikennettä saataisiin siirtymään enemmän rautateille ja torjumaan näin ilmastonmuutosta, sekä uudet kauppa-poliittiset toimet, joilla edistetään rautatieliikenteen käyttöä tarjousten, alennusten ja mainonnan avulla kiinnittäen erityistä huomiota erityisryhmiin;

Perustelu

Uusien käyttäjien houkuttelemiseksi rautateille on ratkaisevan tärkeää edistää tämän liikennemuodon käyttöä uuden hinnoittelupolitiikan, tarjousten ja alennusten avulla erityisesti julkisen palvelun velvoitteen reiteillä.

Muutosehdotus 3

4 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Jäsenvaltiot vastaavat teemavuoteen osallistumisen järjestämisestä kansallisella tasolla. Tätä varten jäsenvaltiot nimeävät kansallisia koordinaattoreita. Kansalliset koordinaattorit varmistavat asiaan liittyvien toimien koordinoinnin kansallisella tasolla.	Jäsenvaltiot vastaavat teemavuoteen osallistumisen järjestämisestä kansallisella tasolla. Tätä varten jäsenvaltiot nimeävät kansallisia koordinaattoreita. Kansalliset koordinaattorit varmistavat asiaan liittyvien toimien koordinoinnin kansallisella tasolla ottaen huomioon myös EU:n jäsenvaltioiden alueviranomaisten mahdolliset toimet rautatieliikenteen edistämiseksi.

Perustelu

Jotta Euroopan rautateiden teemavuosi saadaan toteutettua tehokkaasti jäsenvaltioissa, on tärkeää ottaa hankkeeseen mukaan alueviranomaiset ja edistää rautatieliikennettä paitsi keskustasolla myös ennen kaikkea alueellisesti.

Muutosehdotus 4

5 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
1. Komissio kutsuu säännöllisesti koolle kansallisten koordinaattoreiden kokouksia teemavuoteen liittyvän toiminnan yhteensovittamiseksi. Kyseiset kokoukset tarjoavat lisäksi mahdollisuuksia vaihtaa tietoja eurooppalaisen teemavuoden täytäntöönpanosta kansallisella ja unionin tasolla. Euroopan parlamentin edustajat voivat osallistua tapaamisiin tarkkailijoina.	1. Komissio kutsuu säännöllisesti koolle kansallisten koordinaattoreiden kokouksia teemavuoteen liittyvän toiminnan yhteensovittamiseksi. Kyseiset kokoukset tarjoavat lisäksi mahdollisuuksia vaihtaa tietoja eurooppalaisen teemavuoden täytäntöönpanosta kansallisella ja unionin tasolla. Euroopan parlamentin ja Euroopan alueiden komitean edustajat voivat osallistua tapaamisiin tarkkailijoina.
2. Teemavuoden koordinointiin unionin tasolla sovelletaan monialaista lähestymistapaa yhteisvaikutusten luomiseksi rautatieliikenteen alalla tai siihen liittyvällä alalla hankkeita rahoittavien unionin eri ohjelmien ja aloitteiden välillä.	2. Teemavuoden koordinointiin unionin tasolla sovelletaan monialaista lähestymistapaa yhteisvaikutusten luomiseksi rautatieliikenteen alalla tai siihen liittyvällä alalla hankkeita rahoittavien unionin eri ohjelmien ja aloitteiden välillä.
3. Komissio kutsuu säännöllisesti koolle rautatiealan sidosryhmien ja järjestöjen tai elinten edustajien kokouksia, mukaan luettuina olemassa olevien ylikansallisten verkostojen ja asiaankuuluvien valtiosta riippumattomien järjestöjen sekä nuorisjärjestöjen ja -yhteisöjen edustajat, jotta ne auttaisivat sitä teemavuoden täytäntöönpanossa unionin tasolla.	3. Komissio kutsuu säännöllisesti koolle rautatiealan sidosryhmien ja järjestöjen tai elinten edustajien kokouksia, mukaan luettuina olemassa olevien ylikansallisten verkostojen ja asiaankuuluvien valtiosta riippumattomien järjestöjen sekä nuorisjärjestöjen ja -yhteisöjen edustajat, jotta ne auttaisivat sitä teemavuoden täytäntöönpanossa unionin tasolla.

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Komissio voi talousarvion salliessa järjestää ehdotuspyyntöjä ja hankkeita, jotka voivat saada tukea huomattavasta työstä teemavuoden tavoitteiden hyväksi.	Komissio voi talousarvion salliessa järjestää ehdotuspyyntöjä ja hankkeita, jotka voivat saada tukea huomattavasta työstä teemavuoden tavoitteiden hyväksi. Unionin tukea saavien hankkeiden valinnassa olisi noudatettava maantieteellistä tasapainoa.

Perustelu

AK:n osallistuminen koordinaattoreiden kokouksiin on tarpeellista, sillä alue- ja paikallisviranomaisilla on tärkeä rooli alueellisen ja paikallisen rautatieliikenteen kehittämisessä. Hankkeisiin Euroopan rautateiden teemavuoden yhteydessä myönnettävä rahoitustuki olisi jaettava tasapuolisesti, minkä vuoksi ehdotetaan maantieteellistä perustetta.

II POLIITTISET SUOSITUKSET

A. RAUTATEIDEN ROOLI JA PANOS EUROOPAN ALUEIDEN SOSIOEKONOMISESSA KEHITYKSESSÄ, KESTÄVÄSSÄ LIIKKUVUUDESSA SEKÄ EUROOPAN VIHREÄN KEHITYKSEN OHJELMAN STRATEGIASSA JA EU:N LIIKENNEPOLIITIKASSA MÄÄRITELTYJEN ILMASTOTAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESSA

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. suhtautuu myönteisesti ehdotukseen Euroopan rautateiden teemavuodesta (2021), jolla edistetään koko Euroopassa hankkeiden, keskustelujen, tapahtumien, näyttelyiden ja aloitteiden avulla kansalaisten, yritysten ja viranomaistahojen parissa rautateitä houkuttelevana ja ympäristön kannalta kestäväänä tapana liikkua Euroopassa.
2. panee merkille, että Euroopan rautatieliikenteen teemavuotta koskevan päätöksen tavoitteet on sovitettu yhteen Euroopan komission tiedonantona julkaiseman Euroopan vihreän kehityksen ohjelman kanssa. Siinä rautatieliikennettä edistetään erityisesti mitä tulee kestäväan ja älykkäaseen liikkuvuuteen ja EU:n ilmastoneutraaliuden saavuttamiseen vuoteen 2050 mennessä.
3. toteaa, että rautatiet ovat yksi kestävyysperiaatteiden mukaisimmista, energiatehokkaimmista ja turvallisimmista liikennemuodoista ja että siksi niillä on tärkeä rooli tulevassa eurooppalaisessa liikkuvuusjärjestelmässä.
4. toteaa, että rautatieliikenne on kuusi kertaa energiatehokkaampaa kuin maantieliikenne, minkä lisäksi rautatieliikenteen hiilidioksidipäästöt ovat yhdeksän kertaa pienemmät kuin maanteiden tavaraliikenteen ja ilmailun henkilöliikenteen.
5. toteaa, että liikkuvuuden ilmastoneutraaliuden edelläkävijänä EU:ssa rautatieala on laatinut oman kestäväan liikkuvuuden strategiansa saavuttaakseen tavoitteen täydestä toimintakyvystä nollopäästöin vuoteen 2050 mennessä.
6. muistuttaa, että kaikkien liikennemuotojen pitää osallistua aiheuttamiensa ulkoisten kustannusten kattamiseen saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti. Komitea pyytääkin Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltiota Saksaa vauhdittamaan keskusteluja nk. eurovinjetistä, jotta lähikuukausina voidaan hyväksyä yleisnäkemyksiä asiasta ja aloittaa viimein Euroopan parlamentin kanssa kolmikantaneuvottelut tavoitteena edistää liikennemuotosiirtymää maanteiltä rautateille.
7. korostaa, että rautatieala antaa myös merkittävän panoksen Euroopan talouteen ja Euroopan sisämarkkinoiden toteuttamiseen.

8. huomauttaa lisäksi, että liikennettä ei saada siirtymään rautateille pelkästään rautatiealalla toteutettavien kannustavien toimenpitein (vetovoima), vaan komission vihreän kehityksen ohjelman yhteydessä asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan myös fossiilisiin polttoaineisiin liittyviä patistavia toimenpiteitä (työntövoima).
9. toteaa, että palvelujen parantamiseen tähtävien rautatiealan pyrkimysten ansiosta matkustajien tyytyväisyys näihin palveluihin kasvaa säännöllisesti ⁽¹⁾.
10. toteaa, että kaupungistumisen lisääntyminen on yksi maailman suurimmista haasteista. Sen vuoksi on tarpeen luoda uusia liikkuvuuden toimintamalleja. Sähköisten ja automatisoitujen ajoneuvojen täysimittainen käyttöönotto vie vielä useita vuosia, ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat ongelmat edellyttävät näin ollen jo nyt tukea rautatiealalle.
11. korostaa, että investoinnit rautateiden tavaraliikennekäyttöön ja uudelleenlastaustermiinaaleihin parantavat osaltaan EU:n alueellista yhteenkuuluvuutta, kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan kehitystä, talouskasvua ja työllisyyttä.
12. kannustaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1315/2013 ⁽²⁾ (TEN-T) suunniteltua tarkistamista silmällä pitäen EU:n toimielimiä tukemaan edelleen tämän verkon kehittämistä ja investoimaan uusiin käytäviin kaikkialla unionin alueella, missä se on tarpeen, ja varsinkin alueilla, missä rautatieinfrastruktuuri on vähemmän kehittyntä. Esimerkkejä eurooppalaisista lisäarvoa tuottavista käytävistä ovat Meripihkakäytävä ja Rail Baltica.
13. panee merkille, että Verkkojen Eurooppa -välineestä rautatiealaa vuosina 2014–2016 tehdyt investoinnit ovat kasvattaneet BKT:tä 264 miljardin euron arvosta. Välineen odotetaan tuottavan EU:n ydinverkkokäytäviin tehdyistä investoinneista kertyviä lisähyötyjä, joiden kaavailaan olevan arvoltaan 1,8 prosenttia BKT:sta vuoteen 2030 mennessä ja myötävaikuttavan liikennemuutosiirtymään, mikä mahdollistaa ulkoisten kustannusten alentamisen.
14. panee merkille suurnopeusjuna liikenteen menestyksen Euroopassa ja sen mahdollisuudet korvata lentoyhteydet aina 800–1 000 kilometrin etäisyyksiin saakka. Komitea kannustaa kehittämään edelleen suurten nopeuksien rautatieinfrastruktuuria erityisesti Keski- ja Itä-Euroopassa sekä Pohjoismaissa, koska se parantaa Euroopan liikenneverkon yhteenliitettävyyttä ja edistää kilpailukykyä, saavutettavuutta ja EU:n ilmastotavoitteiden täyttämistä.
15. toteaa covid-19-kriisin vahvistaneen, että Euroopan rautatiejärjestelmälle on ominaista korkeatasoinen häiriönsietokyky ja vakaus, mikä on mahdollistanut alueellisesta yhteenkuuluvuudesta kiinni pitämisen alueiden välillä muun muassa potilas- ja välttämättömyystavarakuuljetusten avulla.
16. toteaa erot infrastruktuurin kehityksessä ja laadussa Euroopan maiden välillä ja on tyytyväinen siihen, että uuden Verkkojen Eurooppa -välineen määrärahoista merkittävä osa on tarkoitus käyttää johdonmukaiseen EU:n laajuiseen strategiaan, jolla vähennetään rautatiejärjestelmien toiminnan eroja EU:n jäsenvaltioiden välillä.
17. katsoo, että EU:n poliittisten päättäjien olisi hyödynnettävä talouden elpymisen aikaa pandemian jälkeen, jotta voidaan keskittyä enemmän ympäristöystävällisiin liikennemuotoihin, kuten raideliikenteeseen. EU:n tulevissa liikenne-strategioissa ja investointisuunnitelmissa on otettava huomioon tämä uusi suunta.

B. EUROOPAN RAUTATEIDEN HAASTEET JA ALUEIDEN KOMITEAN SUOSITUKSET RAUTATEIDEN EDISTÄMISESTÄ JA KEHITTÄMISESTÄ

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

18. toteaa, että vuonna 2011 julkaistulla liikennepolitiikan valkoisella kirjalla pyritään saamaan aikaan merkittävä liikennemuutosiirtymä rautateiden hyväksi. Komitea pitää valitettavana, että näitä tavoitteita ei ole saavutettu ja että koko liikennealan kasvihuonekaasupäästöjen voi havaita lisääntyneen tasaisesti.

⁽¹⁾ Flash-eurobarometri 463, tammi-helmikuu 2018, eurooppalaisten tyytyväisyydestä rautatiepalveluihin.

⁽²⁾ EUVL L 348, 20.12.2013, s. 1.

19. kehottaa EU:n toimielimiä ja valtiollisia viranomaisia ryhtymään kiireellisiin toimiin eri liikennemuotojen välisten kilpailuedellytysten yhdenmukaistamiseksi etenkin ottamalla huomioon ympäristöön kohdistuvat haitalliset ulkoisvaikutukset ja yhdenmukaistamalla verotusta sekä edistämään rautatiealaa johdonmukaisesti. Euroopan alueiden komitea muistuttaa tässä yhteydessä tuestaan eurooppalaiselle kansalaisaloitteelle "Fairosene", jossa vaaditaan kerosiin verottamista.

EU:n ilmastotavoitteiden saavuttaminen

20. uudistaa kehotuksensa ⁽³⁾ poistaa nykyiset, neuvoston direktiivissä 2006/112/EY ⁽⁴⁾ säädetyt alv-vapautukset, sillä kaikki jäsenvaltiot soveltavat vapautuksia kyseisen direktiivin nojalla rajatylittävään ilmailuun mutta eivät rajatylittävään rautatieliikenteeseen.

21. kehottaa EU:n toimielimiä ja kansallisia hallituksia vahvistamaan strategista yhteistyötä ilmastonmuutoksen torjumiseksi tukemalla kiireellisesti muun muassa seuraavia toimia:

- liikenteen ulkoisten kustannusten täysimääräistä sisällyttämistä hintoihin koskevan periaatteen käyttöönotto ja yhtäläisten turvallisuusvaatimusten soveltaminen kaikkiin liikennemuotoihin
- rautateiden lukeminen mukaan (jäsenvaltioiden ministereiden Grazin julistuksessa ilmaiseman veloitteen mukaisesti) kestävän liikkuvuuden perustaan EU:ssa sekä matkustaja- että tavaraliikenteen osalta
- lisätuki rautatieverkon sähköistämiseen ja nykyaikaistamiseen
- tuki liikennemuotosiirtymälle rautateiden hyväksi, mukaan lukien erityisesti rautateiden paikallinen ja alueellinen matkustajaliikenne aina 1 000 kilometriin asti, sekä rautateiden tavaraliikenteen tuki- ja rahoitusohjelmien täytäntöönpano, mikä mahdollistaa sen, että se voi lisätä osuuttaan liikenteestä EU:ssa nykyisestä 17 prosentista vähintään 30 prosenttiin vuonna 2030
- Shift2Rail-yhteisyrityksen tekemän työn arviointi ja rautatiealan tutkimuksen, kehittämisen ja innovoinnin voimakkaampi avustaminen muun muassa Horisontti Eurooppa -ohjelman jatkotoimien kautta.

EU:n liikennepolitiikan tavoitteiden saavuttaminen

22. toteaa, että EU:n TEN-T-politiikka on olennaisen tärkeä väline unionin (ja kolmansien maiden) multimodaaliliikennehankkeiden koordinoinnissa ja että se edistää rajatylittävän ja alueellisen infrastruktuurin kehittämistä.

23. kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että rautateiden ydinverkon ja kattavan TEN-T-verkon väliset investoinnit eivät ole toisiaan täydentäviä ja että on tärkeää varmistaa riittävä rahoitus myös kattavalle verkolle.

24. korostaa, että liikennepolitiikassa ei pitäisi keskittyä ainoastaan hankkeisiin, joilla laajennetaan verkkoja uusien raidelinjoin, vaan myös nykyisen rautatieinfrastruktuurin nykyaikaistamiseen ja sen suorituskyvyn parantamiseen. Tässä yhteydessä olisi asetettava etusijalle raideliikenteen etuoikeusasema, sillä tällaiset toimenpiteet edistävät ilmastotehokkuutta ja auttavat välttämään maantiliikenteen ruuhkautumista.

25. kehottaa antamaan täyden tuen tarvittaville julkisille investoinneille rautatieinfrastruktuuriin sekä hyödyntämään rautateiden mahdollisuuksia ja roolia Euroopan talouden toipumisessa covid-19-kriisistä.

26. toteaa, että kaupunkien rautateiden solmukohtia ei ole integroitu riittävästi Euroopan laajuiseen liikenneverkkoon. Rautateillä on myös puutteita "viimeisen kilometrin" infrastruktuurissa. Komitea suosittelee, että laatimalla kestävyysperiaatteiden mukaisia liikennesuunnitelmia ja -strategioita rautatiet asetetaan keskeiselle sijalle järjestelmässä, jossa yhdistyvät erilaiset alue- ja kaupunkiliikenteen muodot.

⁽³⁾ 2015/2347(INI).

⁽⁴⁾ EUVL L 347, 11.12.2006, s. 1.

27. kannustaa vahvistamaan rautatieasemien roolia sellaisina tehokkaina multimodaalisina rajapintoina kaupunki- ja lähiliikenteessä, jotka yhdistävät ja yhdentävät rautatiejärjestelmät muihin liikennemuotoihin ja kaupunkien yhteisjärjestelmiin (esimerkiksi pyöräilyyn).

28. kiinnittää huomiota siihen, että matkustajille, myös liikuntarajoitteisille matkustajille, on taattava riittävä suojelun taso. Tuleviin lainsäädännöllisiin ratkaisuihin on liityttävä oikeuksia ja velvollisuuksia, joiden avulla alan on mahdollista täyttää sitoumuksensa.

29. kehottaa lisäksi EU:n toimielimiä omaksumaan rautatieinfrastruktuurin parantamisen tai kehittämisen yhteydessä nykyistä avarakatseisemman tarkastelutavan toissijaisten rautatieverkkojen ja tarvittavan rahdinkäsittelyinfrastruktuurin (esimerkiksi terminaalien) tukemiseen ja kehittämiseen sekä mukauttamaan tai laajentamaan tukivälineitä tarvittavalla tavalla.

Investointi- ja rahoitustarpeet sekä rautatiealan kilpailukyvyyn vahvistaminen

30. kiinnittää huomiota raideliikenteen suuriin investointitarpeisiin erityisesti alueittain tarkasteltuna. Säilyttääkseen kilpailukykyä rautatiealan on päästävä hyödyntämään EU:n rahoitusta infrastruktuurihankkeissa, liikkuvaan kalustoon kohdistuvissa investoinneissa, innovoinnissa, digitalisaatiossa ja terrorismin uhkaan liittyvässä toiminnassa erityisesti maissa, missä rautatiepalvelut ovat vähemmän kehittyneitä.

31. kehottaa varmistamaan, että EU:n talusarviossa vuosiksi 2021–2027 ja jäsenvaltioiden talusarvioissa on riittävästi varoja rautateiden investointitarpeiden kattamiseksi. Komitea toteaa, että Keski- ja Itä-Euroopan mailla on ongelmia, jotka johtuvat liikkuvan kaluston vanhentumisesta tai sen puutteesta. Investoinnit ovat olennaisen tärkeitä rautateiden kilpailukyvyyn parantamiseksi.

32. kehottaa rautatiealan taloudellisten haasteiden ja kunnianhimoisten kehitystavoitteiden vuoksi joustavoittamaan koheesioasetuksia, jotta voidaan lisätä rautatiealan investointien rahoitusta EAKR:n ja koheesiorahaston puitteissa. Komitea vaatii myös lisäämään Verkkojen Eurooppa -välineen määrärahoja, jotta voidaan tukea Euroopan liikennejärjestelmän ekologista siirtymää.

33. suosittelee, että harkitaan kestävästä liikennettä koskevaa EU:n pitkän aikavälin rahoitusmekanismia, jossa resursseja saadaan vähemmän ympäristöstävällisistä liikennemuodoista saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti.

34. korostaa, että avustukset on säilytettävä rautatiealan investointeihin kohdistettavan EU:n rahoituksen pääasiallisena mallina. Useimmat infrastruktuurihankkeet eivät tuota riittävästi tuloja – yleensä 10–20 prosenttia kokonaisinvestointikustannuksista katetaan niillä. Toisaalta nämä hankkeet tuottavat huomattavia sosioekonomisia hyötyjä.

35. korostaa, että on tärkeää investoida kaupunkisolmukohtien ja alueellisen rautatieliikenteen kapasiteetin lisäämiseen, sillä ne ovat liikkuvuuden perusta tietyillä alueilla. Rautatiet lisäävät EU:n alueellista yhteenkuuluvuutta ja estävät siten syrjäytymistä liikenneyhteyksien osalta.

36. korostaa sellaisten hankkeiden merkitystä, joilla edistetään rajatonta liikkuvuutta, joka on kaikkien käyttäjien, myös ikääntyneiden, liikuntarajoitteisten tai vammaisten henkilöiden, ulottuvilla.

37. huomauttaa, että on investoitava rautatieliikenteen digitalisointiin ja automatisointiin, jotta siitä saadaan entistä tehokkaampaa ja kilpailukykyisempää.

38. toteaa, että on järjestettävä yhteisrahoitusta käytettävissä olevien innovatiivisten ratkaisujen toteuttamiseen, jotta pystytään parantamaan yhteyksiä maihin, missä on erilaiset raideleveysjärjestelmät, esimerkkinä vaihdettavan raideleveyden automaattinen järjestelmä SUW 2000. Tämä auttaa parantamaan yhteyksiä kolmansiin maihin.

C. ALUEIDEN KOMITEAN SUOSITUKSET TEHOKKAISTA RAUTATIELIIKENTEEN EDISTÄMISTAVOISTA EUROOPAN RAUTATEIDEN TEEMAVUODEN 2021 YHTEYDESSÄ

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

39. kannustaa EU:n toimielimiä sekä valtiollisia ja alueellisia viranomaisia toimimaan Euroopan rautateiden teemavuoden tavoitteiden mukaisesti, jotta rautatieliikennettä voidaan edistää ympäristöystävällisenä, innovatiivisena ja turvallisena liikennemuotona. Ne pystyvät yhteistyössä rautateiden ja rautatiealan organisaatioiden kanssa järjestämään ja tekemään tunnetuksi seuraavia seikkoja:

- aloitteet ja tapahtumat, joilla edistetään politiikan sekä elinkeino- ja yhteiskuntaelämän parissa käytävää keskustelua, jossa korostuu rautateiden merkitys EU:n liikenne- ja talousjärjestelmässä (mainittakoon mm. TRAKO 2021 -rautatiemessut Gdańskissa)
- tiedotus- ja valistuskampanjat rautatieliikenteen roolista ja lisäarvosta sekä suuren yleisön kannustaminen osallistumaan kestävä liikenteen tavoitteen saavuttamiseen
- kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihto alue- ja paikallisviranomaisten, rautatieyritysten ja unionin toimielinten edustajien välillä rautatiealan edistämiseksi.

40. on sitoutunut lisäämään rautateiden osallisuutta ja roolia julkisessa liikenteessä ja tekemään sen imagosta taloudellisesti ja sosiaalisesti kiintoisamman. Rautateiden ilmastoneutraaliuden saavuttamisen auttamisen lisäksi on syytä parantaa ja korostaa alan työpaikkojen houkuttelevuutta laajenevan sukupolvien välisen kuulun ja rautatieliikenteen ammattirakenteen muutosten vuoksi. Tämän vuoksi AK erityisesti

- kannustaa valtiollisia ja alueellisia viranomaisia edistämään rautatiealan ammatillista koulutusta ja perustamaan korkea-asteen oppilaitoksiin rautateitä koskevia opintolinjoja, jotka vastaavat markkinoiden kysyntää, erityisesti tekniikan, automaation, merkinannon ja muiden erikoistumisuuksien saralla.
- kannustaa rautatieyrityksiä tarjoamaan lisäkoulutusta, jotta voidaan lisätä rautatiealalla työskentelyn houkuttelevuutta.
- suosittelee, että rautatieyritykset ja koulut järjestävät alueellisten ja valtiollisten viranomaisten tuella oppilaille tarkoitettuja rautatieaiheisia tietokilpailuja.
- kannustaa komissiota ylläpitämään ja laajentamaan #DiscoverEU-ohjelmaa. AK ehdottaa myös yhteistä aloitetta, jossa tämä ohjelma yhdistetään rautatiealaan. Tavoitteena on yhdistää nuorten matkat Interrail-ohjelman puitteissa ja kunnissa ja alueilla järjestettävät ohjelmalliset tapahtumat, joissa keskitytään paikallisiin rautatieasemiin kulttuurin välineenä tai teknispainotteisiin vierailuihin, joiden avulla on tarkoitus hankkia lisätietoa rautateistä.
- pitää myönteisenä rautatiealan osallistumista vuoden 2021 Europalia-tapahtumaan, kansainväliseen taidefestivaaliin, jossa keskitytään rautateiden vaikutukseen taiteisiin ja rautateiden rooliin muutoksen edistäjänä.

41. toteaa, että rautatiealaa on tuettava EU:n ja kansallisella tasolla, myös rautatiesektorin kohtaamien haasteiden yhteydessä. Näin ollen komitea

- kannustaa rautateitä lisäämään osuuttaan kestävästä matkailusta luomalla uusia raideyhteyksiä ja palauttamalla lakkautettuja ennalleen.
- kehottaa rautatieyrityksiä ja unionin jäsenvaltioita laajentamaan yöjunien ja autovaunuilla varustettujen matkustajajunien tarjontaa.
- kehottaa Euroopan komissiota perustamaan yhtenäisen eurooppalaisen suurnopeusjunien raideverkon vaihtoehdoksi ilmailulle ja yksityisliikenteelle tai täydentämään niitä. Tämä ei kuitenkaan saa vaarantaa alueellisen rautatieinfrastruktuurin ja rautateiden tavaraliikenneinfrastruktuurin laajentamista.

- kannustaa rautateitä jatkuvasti parantamaan palvelujen digitalisointia ja saatavuutta kehittämällä sovelluksia ja lipunmyyntialustoja ja pyrkimään yhteiseen eurooppalaiseen rautatielippujen myyntijärjestelmään.
 - tukee rautateitä ja jäsenvaltioita niiden pyrkimyksissä edistää kansainvälisen liikenteen yhteentoimivuutta.
 - kannustaa jäsenvaltioita edistämään ja rahoittamaan maanteiden tavaraliikenteen siirtämistä rautateille koskevia ohjelmia luomalla uusia hankkeita, kuten ”rekat kiskoille” -hanke Puolassa (puol. tiry na tory⁽⁵⁾), ja vaihtamaan hyviä käytäntöjä keskenään liikennemuotosiirtymän edistämiseksi.
 - kannustaa alueellisia ja valtiollisia viranomaisia laatimaan pitkän aikavälin liikennesuunnitelmia, joissa rautatiet ovat johtavassa asemassa aina, kun se on perusteltua, ja korostaa, että rautateitä on edistettävä keskeisenä tekijänä käsiteltäessä syrjäseutujen tai puutteellisemmin kehittyneiden alueiden liikenteellistä syrjäytymistä. Kun kyse on syrjäisimpien alueiden kaltaisista alueista, missä ei ole rautatieliikennettä, on suositeltavaa löytää vaihtoehtoisia ja näiden alueiden olosuhteisiin soveltuvia liikkuvuusratkaisuja.
 - kannustaa alueviranomaisia tukemaan hallintoalueillaan olemassa olevia rautatieaiheisia muistomerkkejä, museoita ja historiallisia toimipaikkoja alueidensa kulttuuriperintönä.
 - suosittelee, että paikallisviranomaiset edistävät ja panevat täytäntöön yhteistyössä rautatieyritysten kanssa johdonmukaisia ovelta ovelle -liikennetarkoituksia, mukaan lukien yhteistyötalouden hankkeita, myös polkupyörien yhteiskäyttöä.
 - suosittelee, että huomion keräämiseksi alueille ja rautateille toteutetaan laajamittaisia yhteisiä edistämiskampanjoita käyttäen erilaisia viestintä- ja tiedotuskanavia sekä rautatieasemien ja liikkuvan kaluston näkyvyyttä kulttuurisena mediana, jotta pystytään levittämään tietoa koulutuksesta ja luomaan suhteita matkustajiin ja lisäämään yleistä tietoisuutta siitä, että rautatiet ovat keskeinen liikenneväline ilmastonmuutoksen torjunnassa.
 - kannustaa valtiollisia ja alueellisia viranomaisia tukemaan investointeja intermodaaliterminaalien kehittämiseen raidereiteillä ja kolmansien maiden rajoilla sekä nykyaikaistamaan ja ylläpitämään rautatieasemia ja pysäkkejä, mukaan lukien kulkureitit, merkinnät ja pysäköintipaikkojen rakentaminen rautatiepysäkeille matkustajille, jotka tulevat autolla.
42. korostaa tarvetta edistää multimodaalisia aloitteita, jotka liittyvät rautateiden yhdistämiseen muihin jaettuihin liikennemuotoihin (autojen yhteiskäyttö, polkupyörien yhteiskäyttö).
43. katsoo, että on aiheellista tukea alueellisen ja valtakunnallisen tason investointeja historiallisten asemien nykyaikaistamiseksi, koska niitä kunnostamalla on määrä myös vähentää kielteisiä ympäristövaikutuksia, sekä investointeja uusiin innovatiivisiin asemiin, joissa otetaan huomioon erityisesti uusiutuvien energialähteiden käyttöön liittyvät ekologiset vaatimukset.
44. suosittelee, että komission luonnoksessa päätökseksi (COM(2020) 78) mainitut 8 miljoonan euron määrärahat korotetaan 12 miljoonaan euroon.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁵⁾ <https://tirynatory.pl/>

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”REACT-EU-paketti”

(2020/C 440/26)

Yleisesittelijä:	Mieczysław STRUK (PL, EPP), Pommerin voivodikunnan aluejohtaja
Viiteasiakirjat:	COM(2020) 451 final COM(2020) 450 final COM(2020) 452 final COM(2020) 447 final

I. MUUTOSEHDOTUKSET

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus asetuksen (EU) N:o 1303/2013 muuttamisesta Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen mukaisten poikkeuksellisten lisämäärärahojen ja toteutusjärjestelyjen osalta avustuksen antamiseksi covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamisen tukemiseen sekä pohjan luomiseen talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle (REACT-EU-väline)

COM(2020) 451 final

Muutosehdotus 1

COM(2020) 451 final – osa 1

Säädöksen otsikko

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus asetuksen (EU) N:o 1303/2013 muuttamisesta Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen mukaisten poikkeuksellisten lisämäärärahojen ja toteutusjärjestelyjen osalta avustuksen antamiseksi covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamisen tukemiseen sekä pohjan luomiseen talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle (REACT-EU-väline)	asetuksen (EU) N:o 1303/2013 muuttamisesta Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen ja Euroopan alueellisen yhteistyö -tavoitteen mukaisten poikkeuksellisten lisämäärärahojen ja toteutusjärjestelyjen osalta avustuksen antamiseksi covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamisen tukemiseen sekä pohjan luomiseen talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle (REACT-EU-väline)

Perustelu

Covid-19-pandemia ja useiden jäsenvaltioiden rajojen yksipuolinen sulkeminen ovat aiheuttaneet valtavaa vahinkoa raja-alueille, ja tähän on puututtava asianmukaisesti.

Muutosehdotus 2

COM(2020) 451 final – osa 1

Johdanto-osan 1 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Covid-19-pandemian seurauksista aiheutunut kriisi on vaikuttanut jäsenvaltioihin ennennäkemättömällä tavalla. Kriisi haittaa jäsenvaltioiden talouskasvua, mikä puolestaan pahentaa vakavaa likviditeetin puutetta, joka johtuu jäsenvaltioiden terveysjärjestelmiin ja muihin taloudenaloihin tarvittavien julkisten investointien äkillisestä ja merkittävästä kasvusta. Näin on muodostunut poikkeuksellinen tilanne, jonka ratkaisemiseksi on toteutettava erityisiä toimenpiteitä.</p>	<p>Covid-19-pandemian seurauksista aiheutunut kriisi on vaikuttanut jäsenvaltioihin ennennäkemättömällä tavalla. Kriisi on lisännyt köyhyysriskiä ja sosiaalisten erojen syvenemistä EU:ssa, ja se haittaa jäsenvaltioiden talouskasvua, mikä puolestaan pahentaa vakavaa likviditeetin puutetta, joka johtuu jäsenvaltioiden terveysjärjestelmiin ja muihin taloudenaloihin tarvittavien julkisten investointien äkillisestä ja merkittävästä kasvusta. Näin on muodostunut poikkeuksellinen tilanne, jonka ratkaisemiseksi on toteutettava erityisiä toimenpiteitä.</p>

Muutosehdotus 3

COM(2020) 451 final – osa 1

Johdanto-osan 4 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Euroopan investointi- ja rakennerahastojen yhteydessä olisi toteutettava asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] mukaisesti ja siinä osoitettujen määrärahojen rajoissa elpymis- ja palautumistoimenpiteitä, joilla voidaan lievittää covid-19-kriisin ennennäkemättömiä vaikutuksia. Tällaisia lisämäärärahoja käytettäessä olisi varmistettava, että varmistetaan asetuksessa [Euroopan unionin elpymisväline] säädettyjen määräaikojen noudattaminen. Lisäksi olisi asetettava saataville lisämäärärahoja taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta varten tarkistamalla vuosien 2014–2020 monivuotista rahoituskehystä.</p>	<p>Euroopan investointi- ja rakennerahastojen yhteydessä olisi toteutettava asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] mukaisesti ja siinä osoitettujen määrärahojen rajoissa elpymis- ja palautumistoimenpiteitä, joilla voidaan lievittää covid-19-kriisin ennennäkemättömiä vaikutuksia. Lisäksi olisi asetettava saataville lisämäärärahoja taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta varten tarkistamalla vuosien 2014–2020 monivuotista rahoituskehystä.</p>

Perustelu

Olisi lisättävä joustovaraa.

Muutosehdotus 4

COM(2020) 451 final – osa 1

Johdanto-osan 5 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Kaikkiaan 58 272 800 000 euron (käypinä hintoina) suuruisen poikkeuksellinen lisäsumma olisi asetettava saataville talousarviositoumuksiin rakennerahastoista Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen puitteissa vuosina 2020, 2021 ja 2022, jotta pahiten kärsineitä jäsenvaltioita ja alueita voitaisiin tukea covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamisen tukemisessa tai pohjan luomisessa talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle siten, että määrärahat saataisiin nopeasti reaalityönsä käyttööseen nykyisten toimenpideohjelmien kautta. Vuoden 2020 määrärahat ovat peräisin vuosien 2014–2020 monivuotisessa rahoituskehityksessä taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen käytettävissä olevien määrärahojen kasvusta, kun taas vuosien 2021 ja 2022 määrärahat ovat peräisin Euroopan unionin elpymisvälineestä. Komission aloitteesta osa lisämäärärahoista olisi kohdennettava tekniseen tukeen. Komission olisi vahvistettava jäljellä olevan lisämäärärahaerän jakauma kunkin jäsenvaltion osalta käyttäen jakomenetelmää, joka perustuu viimeisimpiin käytettävissä oleviin objektiivisiin tilastotietoihin jäsenvaltioiden suhteellisesta vauraudesta ja siitä, miten tämänhetkinen kriisi on vaikuttanut niiden talouteen ja yhteiskuntaan. Jakomenetelmään olisi tehtävä varaus syrjäisimmille alueille kohdennettavasta erityisestä lisämäärästä, koska niiden taloudet ja yhteiskunnat ovat erityisen haavoittuvia. Kriisin vaikutusten muuttuvan luonteen huomioon ottamiseksi jakaumaa olisi tarkistettava vuonna 2021 samaan jakomenetelmään pohjautuen ja käyttäen 19 päivänä lokakuuta 2021 mennessä saatavilla olevia tuoreimpia tilastotietoja lisämäärärahojen vuoden 2022 erän jakamiseksi.</p>	<p>Kaikkiaan 58 272 800 000 euron (käypinä hintoina) suuruisen poikkeuksellinen lisäsumma olisi asetettava saataville talousarviositoumuksiin rakennerahastoista Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen ja Euroopan alueellisen yhteistyö -tavoitteen puitteissa vuosina 2020, 2021 ja 2022 sekä hallintoviranomaisen esittämästä ja jäsenvaltion perustelemasta pyynnöstä myös vuosina 2023 ja 2024, jotta pahiten kärsineitä jäsenvaltioita ja alueita voitaisiin tukea covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamisen tukemisessa tai pohjan luomisessa talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle siten, että määrärahat saataisiin nopeasti reaalityönsä käyttööseen nykyisten toimenpideohjelmien kautta. Vuoden 2020 määrärahat ovat peräisin vuosien 2014–2020 monivuotisessa rahoituskehityksessä taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen käytettävissä olevien määrärahojen kasvusta, kun taas vuosien 2021 ja 2022 sekä mahdolliset vuosien 2023 ja 2024 määrärahat ovat peräisin Euroopan unionin elpymisvälineestä. Komission aloitteesta osa lisämäärärahoista olisi kohdennettava tekniseen tukeen. Komission olisi vahvistettava jäljellä olevan lisämäärärahaerän jakauma kunkin jäsenvaltion osalta käyttäen jakomenetelmää, joka perustuu viimeisimpiin käytettävissä oleviin objektiivisiin tilastotietoihin jäsenvaltioiden suhteellisesta vauraudesta ja siitä, miten tämänhetkinen kriisi on vaikuttanut niiden talouteen ja yhteiskuntaan. Jakomenetelmään olisi tehtävä varaus syrjäisimmille alueille kohdennettavasta erityisestä lisämäärästä, koska niiden taloudet ja yhteiskunnat ovat erityisen haavoittuvia. Kriisin vaikutusten muuttuvan luonteen huomioon ottamiseksi jakaumaa olisi tarkistettava vuonna 2021 samaan jakomenetelmään pohjautuen ja käyttäen 19 päivänä lokakuuta 2021 mennessä saatavilla olevia tuoreimpia tilastotietoja lisämäärärahojen vuoden 2022 erän sekä tarvittaessa vuosien 2023 ja 2024 erien jakamiseksi.</p>

Perustelu

Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustoa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi.

Muutosehdotus 5

COM(2020) 451 final – osa 1

Johdanto-osan 7 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Jotta jäsenvaltioille sallittaisiin mahdollisimman paljon joustovaraa siinä, kuinka ne räätälöivät covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamistoimia tai luovat pohjaa talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle, komission olisi vahvistettava kohdennettavat määrärahat jäsenvaltiotasolla. Lisäksi olisi säädettävä mahdollisuudesta käyttää mahdollisia lisämäärärahoja vähävaraisimmille suunnatun avun tukemiseen. On myös tarpeen vahvistaa enimmäismäärät sille, kuinka paljon määrärahoja voidaan osoittaa tekniseen tukeen jäsenvaltioiden aloitteesta, mutta samalla suoda jäsenvaltioille mahdollisimman paljon joustovaraa siinä, kuinka määrärahat jaetaan EAKR:sta tai ESR:sta tuettavien toimenpideohjelmien sisällä. On syytä selvittää, että ESR:n vähimmäisosuutta ei ole tarpeen noudattaa lisämäärärahojen osalta. Kun otetaan huomioon, että lisämäärärahat oletetaan käytettävän nopeasti, lisämäärärahoihin liittyvät sitoumukset olisi vapautettava vasta toimenpideohjelmien sulkemisen yhteydessä.</p>	<p>Jotta jäsenvaltioille sallittaisiin mahdollisimman paljon joustovaraa siinä, kuinka ne räätälöivät covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamistoimia tai luovat pohjaa talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle, komission olisi vahvistettava kohdennettavat määrärahat jäsenvaltiotasolla. Alue- ja paikallisviranomaiset olisi kuitenkin otettava tiiviisti mukaan hankkeiden valmisteluun ja täytäntöönpanoon noudattaen tiukasti monitasoisen hallinnon lähestymistapaa. Lisäksi olisi säädettävä mahdollisuudesta käyttää mahdollisia lisämäärärahoja vähävaraisimmille suunnatun avun tukemiseen. On myös tarpeen vahvistaa enimmäismäärät sille, kuinka paljon määrärahoja voidaan osoittaa tekniseen tukeen jäsenvaltioiden aloitteesta, mutta samalla suoda jäsenvaltioille mahdollisimman paljon joustovaraa siinä, kuinka määrärahat jaetaan EAKR:sta tai ESR:sta tuettavien toimenpideohjelmien sisällä. Kun otetaan huomioon, että lisämäärärahat oletetaan käytettävän nopeasti, lisämäärärahoihin liittyvät sitoumukset olisi vapautettava vasta toimenpideohjelmien sulkemisen yhteydessä.</p>

Perustelu

ESR:ta ei tulisi heikentää.

Muutosehdotus 6

COM(2020) 451 final – osa 1

Johdanto-osan 14 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Jotta jäsenvaltiot voisivat ottaa nopeasti käyttöön covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamiseen ja pohjan luomiseen talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle tarkoitettua lisämäärärahoja nykyisen ohjelmakauden aikana, on perusteltua poikkeuksellisesti vapauttaa jäsenvaltiot lisämäärärahojen osalta velvollisuudesta noudattaa ennakkoehtoja ja vaatimuksia, jotka koskevat suoritusvarausta ja tuloskehityksen soveltamista, temaattista keskittämistä myös EAKR:ssa määritellyn kaupunkialueiden kestäväan kehitykseen varattavan osuuden osalta sekä viestintästrategian laatimista. Jäsenvaltioiden on kuitenkin tarpeen tehdä 31 päivään joulukuuta 2024 mennessä vähintään yksi arviointi, jossa arvioidaan lisämäärärahojen vaikuttavuutta, tehokkuutta ja vaikutuksia sekä sitä, miten niillä edistettiin uuden tarkoitukseen varatun temaattisen tavoitteen päämäärien saavuttamista. Vertailukelpoisten unionin tason tietojen saatavuuden helpottamiseksi jäsenvaltioita kehoitetaan hyödyntämään komission tarjoamia ohjelmakohtaisia indikaattoreita. Lisäksi tiedottamiseen, viestintään ja näkyvyyteen liittyviä tehtäviä hoitaessaan jäsenvaltioiden ja hallintoviranomaisten olisi pyrittävä lisäämään unionin käyttöön ottamien poikkeuksellisten toimenpiteiden ja määrärahojen näkyvyyttä etenkin varmistamalla, että nykyiset ja mahdolliset tuensaajat, osallistujat, rahoitusvälineiden loppukäyttäjät ja suuri yleisö saavat tiedon lisämäärärahoista ja niiden määrästä sekä niihin perustuvasta lisätuesta.</p>	<p>Jotta jäsenvaltiot voisivat ottaa nopeasti käyttöön covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamiseen ja pohjan luomiseen talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle tarkoitettua lisämäärärahoja nykyisen ohjelmakauden aikana, on perusteltua poikkeuksellisesti vapauttaa jäsenvaltiot lisämäärärahojen osalta velvollisuudesta noudattaa ennakkoehtoja ja vaatimuksia, jotka koskevat suoritusvarausta ja tuloskehityksen soveltamista, temaattista keskittämistä myös EAKR:ssa määritellyn kaupunkialueiden kestäväan kehitykseen varattavan osuuden osalta sekä viestintästrategian laatimista. Jäsenvaltioiden on kuitenkin tarpeen tehdä 31 päivään joulukuuta 2024 mennessä tai 31 päivään joulukuuta 2026 mennessä, mikäli lisämäärärahoja asetetaan saataville talousarviositoumuksiin vuosina 2023 ja 2024, vähintään yksi arviointi, jossa arvioidaan lisämäärärahojen vaikuttavuutta, tehokkuutta ja vaikutuksia sekä sitä, miten niillä edistettiin uuden tarkoitukseen varatun temaattisen tavoitteen päämäärien saavuttamista. Vertailukelpoisten unionin tason tietojen saatavuuden helpottamiseksi jäsenvaltioita kehoitetaan hyödyntämään komission tarjoamia ohjelmakohtaisia indikaattoreita. Lisäksi tiedottamiseen, viestintään ja näkyvyyteen liittyviä tehtäviä hoitaessaan jäsenvaltioiden ja hallintoviranomaisten olisi pyrittävä lisäämään unionin käyttöön ottamien poikkeuksellisten toimenpiteiden ja määrärahojen näkyvyyttä etenkin varmistamalla, että nykyiset ja mahdolliset tuensaajat, osallistujat, rahoitusvälineiden loppukäyttäjät ja suuri yleisö saavat tiedon lisämäärärahoista ja niiden määrästä sekä niihin perustuvasta lisätuesta.</p>

Perustelu

Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustaa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi.

Muutosehdotus 7

COM(2020) 451 final – osa 1

Johdanto-osan 21 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamista Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä koskevan sopimuksen 135 artiklan 2 kohdassa määrätään, että neuvoston päätökseen (EU, Euratom) N:o 1311/2013 tai neuvoston päätökseen 2014/335/EU, Euratom tehtäviä muutoksia, jotka hyväksytään sopimuksen voimaantulopäivänä tai sen jälkeen, ei sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan siltä osin kuin muutokset vaikuttavat Yhdistyneen kuningaskunnan taloudellisiin velvoitteisiin. Tämän asetuksen mukainen tuki vuonna 2020 rahoitetaan korottamalla monivuotisen rahoituskehyksen enimmäismäärää ja vuosina 2021 ja 2022 korottamalla unionin omien varojen enimmäismäärää, mikä vaikuttaisi Yhdistyneen kuningaskunnan taloudellisiin velvoitteisiin. Sen vuoksi tätä asetusta ei pitäisi soveltaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.</p>	<p>Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamista Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä koskevan sopimuksen ⁽¹⁾ 135 artiklan 2 kohdassa määrätään, että neuvoston päätökseen (EU, Euratom) N:o 1311/2013 ⁽²⁾ tai neuvoston päätökseen 2014/335/EU, Euratom ⁽³⁾ tehtäviä muutoksia, jotka hyväksytään sopimuksen voimaantulopäivänä tai sen jälkeen, ei sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan siltä osin kuin muutokset vaikuttavat Yhdistyneen kuningaskunnan taloudellisiin velvoitteisiin. Tämän asetuksen mukainen tuki vuonna 2020 rahoitetaan korottamalla monivuotisen rahoituskehyksen enimmäismäärää ja vuosina 2021 ja 2022 sekä tarvittaessa vuosina 2023 ja 2024 korottamalla unionin omien varojen enimmäismäärää, mikä vaikuttaisi Yhdistyneen kuningaskunnan taloudellisiin velvoitteisiin. Sen vuoksi tätä asetusta ei pitäisi soveltaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.</p> <p>⁽¹⁾ EUVL L 29, 31.1.2020, s. 7. ⁽²⁾ Neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 1311/2013, annettu 2 päivänä joulukuuta 2013, vuosia 2014–2020 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 884). ⁽³⁾ Neuvoston päätös 2014/335/EU, Euratom, annettu 26 päivänä toukokuuta 2014, Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä (EUVL L 168, 7.6.2014, s. 105).</p>

Perustelu

Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustoa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi.

Muutosehdotus 8

COM(2020) 451 final – osa 1

Muutetaan 1 artiklan 1 kohtaa.

Asetus (EU) N:o 1303/2013

91 artiklan 1 a kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Lisätään 91 artiklaan uusi 1 a kohta seuraavasti:</p> <p>”1 a. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen kokonaismäärärahojen lisäksi saataville asetetaan taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta varten vuoden 2020 talousarviositoumuksiin 5 000 000 000 euron (käypinä hintoina) lisämäärärahat, jotka osoitetaan EAKR:lle ja ESR:lle.”</p>	<p>Lisätään 91 artiklaan uusi 1 a kohta seuraavasti:</p> <p>”1 a. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen kokonaismäärärahojen lisäksi saataville asetetaan taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta varten vuoden 2020 talousarviositoumuksiin 5 000 000 000 euron (vuoden 2018 kiinteinä hintoina) lisämäärärahat, jotka osoitetaan EAKR:lle ja ESR:lle.”</p>

Perustelu

Vuoden 2018 kiinteiden hintojen käyttäminen on linjassa 17.–21. heinäkuuta 2020 pidetyn Eurooppa-neuvoston ylimääräisen kokouksen päätelmien kanssa ⁽¹⁾.

Muutosehdotus 9

COM(2020) 451 final – osa 1

Muutetaan 1 artiklan 2 kohtaa.

Asetus (EU) N:o 1303/2013

92 a artiklan ensimmäinen ja toinen kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] 2 artiklassa tarkoitetut toimenpiteet toteutetaan rakennerahastoissa 53 272 800 000 euron (käypinä hintoina) määrällä mainitun asetuksen 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan i alakohdassa tarkoitetusta määrästä, jollei sen 4 artiklan 3, 4 ja 8 kohdasta muuta johdu.	Asetuksen [Euroopan unionin elpymisväline] 2 artiklassa tarkoitetut toimenpiteet toteutetaan rakennerahastoissa 53 272 800 000 euron (käypinä hintoina) määrällä mainitun asetuksen 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan i alakohdassa tarkoitetusta määrästä, jollei sen 4 artiklan 3, 4 ja 8 kohdasta muuta johdu.
Näitä vuosien 2021 ja 2022 lisämäärärahoja pidetään ulkoisina käyttötarkoitukseensa sidottuina tuloina varainhoitoasetuksen 21 artiklan 5 kohdan mukaisesti.	Näitä vuosien 2021 ja 2022 lisämäärärahoja pidetään ulkoisina käyttötarkoitukseensa sidottuina tuloina varainhoitoasetuksen 21 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Päätös REACT-EU-välineen joustavuustoimenpiteiden jatkamisesta vuosiin 2023 ja 2024 voidaan tehdä delegoidulla säädöksellä.

Perustelu

Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustoa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi.

Muutosehdotus 10

COM(2020) 451 final – osa 1

Asetus (EU) N:o 1303/2013

Muutetaan otsikkoa.

92 b artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen mukaiset poikkeukselliset lisämäärärahat ja toteutusjärjestelyt avustuksen antamiseksi covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamisen tukemiseen sekä pohjan luomiseen talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle (REACT-EU-väline)	Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen ja Eurooppalainen alueellinen yhteistyö -tavoitteen mukaiset poikkeukselliset lisämäärärahat ja toteutusjärjestelyt avustuksen antamiseksi covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamisen tukemiseen sekä pohjan luomiseen talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle (REACT-EU-väline)

⁽¹⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10-2020-INIT/fi/pdf>

Perustelu

Covid-19-pandemia ja useiden jäsenvaltioiden rajojen yksipuolinen sulkeminen ovat aiheuttaneet valtavaa vahinkoa raja-alueille, ja tähän on puututtava asianmukaisesti.

Muutosehdotus 11

COM(2020) 451 final – osa 1

Asetus (EU) N:o 1303/2013

92 b artiklan 1 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Edellä 91 artiklan 1 a kohdassa ja 92 a artiklassa mainitut lisämäärärahat, jäljempänä ”lisämäärärahat”, asetetaan saataville Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen puitteissa, jotta niillä voidaan tukea covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamista sekä pohjan luomista talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle (REACT-EU-väline). Lisämäärärahat käytetään teknisen avun toteuttamiseen tämän artiklan 6 kohdan mukaisesti sekä toimiin, joilla toteutetaan tämän artiklan 10 kohdassa tarkoitettua temaattista tavoitetta.	Edellä 91 artiklan 1 a kohdassa ja 92 a artiklassa mainitut lisämäärärahat, jäljempänä ”lisämäärärahat”, asetetaan saataville Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin- ja Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteiden puitteissa, jotta niillä voidaan tukea covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamista sekä pohjan luomista talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle (REACT-EU-väline). Lisämäärärahat käytetään teknisen avun toteuttamiseen tämän artiklan 6 kohdan mukaisesti sekä toimiin, joilla toteutetaan tämän artiklan 10 kohdassa tarkoitettua temaattista tavoitetta.

Perustelu

Covid-19-pandemialla ja varhaisilla sulkutoimilla oli tuhoisa vaikutus rajatylittävälle yhteistyölle. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen piiriin kuuluvien hankkeiden, rajatylittävä yhteistyö mukaan luettuna, tulisi voida saada rahoitusta.

Muutosehdotus 12

COM(2020) 451 final – osa 1

Muutetaan 1 artiklan 2 kohtaa.

Asetus (EU) N:o 1303/2013

92 b artiklan 2 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Lisämäärärahat asetetaan saataville vuosien 2020–2022 talousarviositoumuksia varten 91 artiklassa vahvistettujen kokonaismäärärahojen lisäksi seuraavasti: — 2020: 5 000 000 000 euroa; — 2021: 42 434 400 000 euroa; — 2022: 10 820 400 000 euroa.	Lisämäärärahat asetetaan saataville vuosien 2020–2022 talousarviositoumuksia varten 91 artiklassa vahvistettujen kokonaismäärärahojen lisäksi seuraavasti: — 2020: 5 000 000 000 euroa; — 2021: 34 615 620 000 euroa; — 2022: 18 639 180 000 euroa.

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Vuoden 2020 lisämäärärahat asetetaan saataville 91 artiklan 1 a kohdassa tarkoitetuista lisämäärärahoista.</p> <p>Vuosien 2021 ja 2022 lisämäärärahat asetetaan saataville 92 a artiklassa tarkoitetuista lisämäärärahoista. Edellä 92 a artiklassa tarkoitetuilla lisämäärärahoilla tuetaan myös hallintomenoja enintään 18 000 000 euroon asti (<i>käypinä</i> hintoina).</p>	<p>Vuoden 2020 lisämäärärahat asetetaan saataville 91 artiklan 1 a kohdassa tarkoitetuista lisämäärärahoista.</p> <p>Vuosien 2021 ja 2022 lisämäärärahat asetetaan saataville 92 a artiklassa tarkoitetuista lisämäärärahoista. Tähän asetukseen delegoidulla säädöksellä tehdyn tarkistuksen myötä ja hallintoviranomaisen esittämästä, jäsenvaltion perustelemasta pyynnöstä lisämäärärahoja voidaan myös asettaa saataville talousarviositoumuksiin vuosina 2023 ja 2024. Edellä 92 a artiklassa tarkoitetuilla lisämäärärahoilla tuetaan myös hallintomenoja enintään 18 000 000 euroon asti (vuoden 2018 kiinteinä hintoina).</p>

Perustelu

Käytettävissä olevia varoja koskevat sitoumukset olisi jaettava tasapainoisemmin vuosille 2021 (65 prosenttia) ja 2022 (35 prosenttia), jotta helpotetaan hallintoviranomaisten ja tuensaajien hallinnollista taakkaa vuosien 2014–2020 toimenpideohjelmiä päätettäessä ja vuosien 2021–2027 toimenpideohjelmiä käynnistettäessä. Hallintomenojen tukemiseen tarkoitettut lisämäärärahat olisi ilmaistava kiinteinä hintoina. Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustoa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi.

Muutosehdotus 13

COM(2020) 451 final – osa 1

Muutetaan 1 artiklan 2 kohtaa.

Asetus (EU) N:o 1303/2013

92 b artiklan 4 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Komissio antaa täytäntöönpanosäädöksillä päätöksen, jossa vahvistetaan, miten lisämäärärahat jaetaan rakennerahastoista myönnettävinä määrärahoina vuosina 2020 ja 2021 kunkin jäsenvaltion osalta liitteessä VII a esitettyjä perusteita ja menetelmää noudattaen. Tätä päätöstä tarkistetaan vuonna 2021, jotta voidaan vahvistaa lisämäärärahojen jakauma vuonna 2022 19 päivään lokakuuta 2021 mennessä käytettävissä olevien tietojen perusteella.</p>	<p>Komissio antaa täytäntöönpanosäädöksillä päätöksen, jossa vahvistetaan, miten lisämäärärahat jaetaan rakennerahastoista myönnettävinä määrärahoina vuosina 2020 ja 2021 kunkin jäsenvaltion osalta liitteessä VII a esitettyjä perusteita ja menetelmää noudattaen. Tätä päätöstä tarkistetaan vuonna 2021, jotta voidaan vahvistaa lisämäärärahojen jakauma vuonna 2022 19 päivään lokakuuta 2021 mennessä käytettävissä olevien tietojen perusteella. Tarvittaessa päätöstä tarkistetaan myös vuonna 2022 vuosien 2023 ja 2024 talousarviosituumusten osalta. Tarkistuksilla varmistetaan, että toimenpideohjelmiin ei kohdistu kielteisiä vaikutuksia.</p>

Perustelu

Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustoa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi.

Muutosehdotus 14

COM(2020) 451 final – osa 1

Muutetaan 1 artiklan 2 kohtaa.

Asetus (EU) N:o 1303/2013

92 b artiklan 5 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Poiketen siitä, mitä 76 artiklan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, lisämäärärahoja koskevat talousarviositoumukset kunkin toimenpideohjelman osalta toteutetaan rahastokohtaisesti vuosina 2020, 2021 ja 2022.</p>	<p>Poiketen siitä, mitä 76 artiklan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, lisämäärärahoja koskevat talousarviositoumukset kunkin toimenpideohjelman osalta toteutetaan rahastokohtaisesti vuosina 2020, 2021 ja 2022.</p>
<p>Edellä 76 artiklan toisessa alakohdassa tarkoitettu oikeudellinen sitoumus vuosien 2021 ja 2022 osalta tulee voimaan [Euroopan unionin elpymisvälinettä koskevan asetuksen] 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna päivänä.</p>	<p>Edellä 76 artiklan toisessa alakohdassa tarkoitettu oikeudellinen sitoumus vuosien 2021 ja 2022 osalta tulee voimaan [Euroopan unionin elpymisvälinettä koskevan asetuksen] 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna päivänä.</p>
<p>Lisämäärärahoihin ei sovelleta 76 artiklan kolmatta ja neljättä alakohtaa.</p>	<p>Lisämäärärahoihin ei sovelleta 76 artiklan kolmatta ja neljättä alakohtaa.</p>
<p>Poiketen siitä, mitä varainhoitoasetuksen 14 artiklan 3 kohdassa säädetään, 92 a artiklassa tarkoitettuihin lisämäärärahoihin perustuviin talousarviositoumuksiin sovelletaan II osan IX osaston IV luvussa ja 136 artiklassa vahvistettuja vapauttamista koskevia sääntöjä. Poiketen siitä, mitä varainhoitoasetuksen 12 artiklan 4 kohdan c alakohdassa säädetään, näitä lisämäärärahoja ei saa käyttää ohjelmaa tai toimea jatkavaan ohjelmaan tai toimeen.</p>	<p>Poiketen siitä, mitä varainhoitoasetuksen 14 artiklan 3 kohdassa säädetään, 92 a artiklassa tarkoitettuihin lisämäärärahoihin perustuviin talousarviositoumuksiin sovelletaan II osan IX osaston IV luvussa ja 136 artiklassa vahvistettuja vapauttamista koskevia sääntöjä. Poiketen siitä, mitä varainhoitoasetuksen 12 artiklan 4 kohdan c alakohdassa säädetään, näitä lisämäärärahoja ei saa käyttää ohjelmaa tai toimea jatkavaan ohjelmaan tai toimeen.</p>
<p>Poiketen siitä, mitä 86 artiklan 2 kohdassa ja 136 artiklan 1 kohdassa säädetään, lisämäärärahoja koskevat sitoumukset on vapautettava ohjelmien sulkemisessa noudatettavien sääntöjen mukaisesti.</p>	<p>Poiketen siitä, mitä 86 artiklan 2 kohdassa ja 136 artiklan 1 kohdassa säädetään, lisämäärärahoja koskevat sitoumukset on vapautettava ohjelmien sulkemisessa noudatettavien sääntöjen mukaisesti.</p>
<p>Kunkin jäsenvaltion on kohdennettava EAKR:ssa ja ESR:ssa ohjelmatyötä varten käytettävissä olevat lisämäärärahat toimenpideohjelmiin.</p>	<p>Kunkin jäsenvaltion on kohdennettava EAKR:ssa ja ESR:ssa ohjelmatyötä varten käytettävissä olevat lisämäärärahat toimenpideohjelmiin.</p>
<p>Poiketen siitä, mitä 92 artiklan 7 kohdassa säädetään, voidaan myös ehdottaa, että osa lisämäärärahoista käytetään vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston (FEAD) tuen kasvattamiseen ennen kuin määrärahoja osoitetaan EAKR:lle ja ESR:lle tai samanaikaisesti tämän kanssa.</p>	<p>Poiketen siitä, mitä 92 artiklan 7 kohdassa säädetään, voidaan myös ehdottaa, että osa lisämäärärahoista käytetään vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston (FEAD) ja nuorisotyöllisyysaloitteen tuen kasvattamiseen ennen kuin määrärahoja osoitetaan EAKR:lle ja ESR:lle tai samanaikaisesti tämän kanssa.</p>
<p>Lisämäärärahojen alkuperäisen kohdentamisen jälkeen niitä voidaan 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti esitetyn toimenpideohjelman muuttamista koskevan jäsenvaltion pyynnön perusteella siirtää EAKR:n ja ESR:n välillä riippumatta 92 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa mainituista prosenttiosuuksista.</p>	<p>Lisämäärärahojen alkuperäisen kohdentamisen jälkeen niitä voidaan 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti esitetyn toimenpideohjelman muuttamista koskevan jäsenvaltion pyynnön perusteella siirtää EAKR:n ja ESR:n välillä riippumatta 92 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa mainituista prosenttiosuuksista.</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Lisämäärärahoihin ei sovelleta 30 artiklan 5 kohtaa. Näitä lisämäärärahoja ei oteta huomioon kyseisessä kohdassa vahvistettujen enimmäismäärien laskentaperusteissa.</p>	<p>Lisämäärärahoihin ei sovelleta 30 artiklan 5 kohtaa. Näitä lisämäärärahoja ei oteta huomioon kyseisessä kohdassa vahvistettujen enimmäismäärien laskentaperusteissa.</p>
<p>Varainhoitoasetuksen 30 artiklan 1 kohdan f alakohtaa sovellettaessa näihin määrärahasiirtoihin ei sovelleta ehtoa, jonka mukaan määrärahojen on oltava tarkoitettu saman tavoitteen toteuttamiseen. Siirrot voivat koskea vain kuluva vuotta tai rahoitussuunnitelmaan sisältyviä tulevia vuosia.</p>	<p>Varainhoitoasetuksen 30 artiklan 1 kohdan f alakohtaa sovellettaessa näihin määrärahasiirtoihin ei sovelleta ehtoa, jonka mukaan määrärahojen on oltava tarkoitettu saman tavoitteen toteuttamiseen. Siirrot voivat koskea vain kuluva vuotta tai rahoitussuunnitelmaan sisältyviä tulevia vuosia.</p>
<p>Edellä 92 artiklan 4 kohdassa säädettyjä vaatimuksia ei sovelleta alkuperäiseen kohdentamiseen eikä myöhempimpiin siirtoihin.</p>	<p>Edellä 92 artiklan 4 kohdassa säädettyjä vaatimuksia ei sovelleta alkuperäiseen kohdentamiseen eikä myöhempimpiin siirtoihin.</p>
<p>Tämä ei vaikuta määriin, jotka on 92 artiklan 5 kohdan mukaisesti kohdennettu Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteessa nuorisotyöllisyysaloitteeseen.</p>	<p>Tämä ei vaikuta määriin, jotka on 92 artiklan 5 kohdan mukaisesti kohdennettu Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteessa nuorisotyöllisyysaloitteeseen.</p>
<p>Lisämäärärahat käytetään sen rahaston sääntöjen mukaisesti, johon ne on kohdennettu tai siirretty.</p>	<p>Lisämäärärahat käytetään sen rahaston sääntöjen mukaisesti, johon ne on kohdennettu tai siirretty.</p>

Muutosehdotus 15

COM(2020) 451 final – osa 1

Muutetaan 1 artiklan 2 kohtaa.

Asetus (EU) N:o 1303/2013

92 b artiklan 5 kohdan kuudes alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Kunkin jäsenvaltion on kohdennettava EAKR:ssa ja ESR:ssa ohjelmatyötä varten käytettävissä olevat lisämäärärahat toimenpideohjelmiin.</p>	<p>Kunkin jäsenvaltion on kohdennettava EAKR:ssa ja ESR:ssa ohjelmatyötä varten käytettävissä olevat lisämäärärahat toimenpideohjelmiin 5 artiklassa tarkoitettujen kumppanuuden ja monitasohallinnon periaatteiden mukaisesti.</p>

Perustelu

Alue- ja paikallisviranomaisten sekä muiden asiaankuuluvien sidosryhmien on osallistuttava aktiivisesti lisämäärärahojen kohdentamista koskevaan päätöksentekoon.

Muutosehdotus 16

COM(2020) 451 final – osa 1

Muutetaan 1 artiklan 2 kohtaa.

Asetus (EU) N:o 1303/2013

92 b artiklan 7 kohdan toinen ja kolmas alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Sovellettaessa 134 artiklan 2 kohtaa vuosien 2021, 2022 ja 2023 vuotuisiin ennakkomaksuihin lisämäärärahojen on sisällyttävä rahastoista toimenpideohjelmalle koko ohjelmakautena maksettavaan tuen määrään.	Sovellettaessa 134 artiklan 2 kohtaa vuosien 2021, 2022, 2023 ja 2024 vuotuisiin ennakkomaksuihin lisämäärärahojen on sisällyttävä rahastoista toimenpideohjelmalle koko ohjelmakautena maksettavaan tuen määrään.
Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu ylimääräisenä ensimmäisenä ennakkomaksuna maksettu määrä on poistettava kokonaisuudessaan komission tileistä viimeistään silloin, kun ohjelma päätetään.	Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu ylimääräisenä ensimmäisenä ennakkomaksuna maksettu määrä on poistettava kokonaisuudessaan komission tileistä viimeistään silloin, kun ohjelma päätetään.

Perustelu

Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustoa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi. Siksi ehdotetaan, että pitäydytään komission ehdotuksessa, joka on sopuoinnussa Euroopan parlamentissa hyväksytyyn aluekehitysvaliokunnan mietinnön kanssa.

Muutosehdotus 17

COM(2020) 451 final – osa 1

Muutetaan 1 artiklan 2 kohtaa.

Asetus (EU) N:o 1303/2013

92 b artiklan 8 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Lisämäärärahat, joita ei osoiteta tekniseen tukeen, on käytettävä 10 kohdassa säädetyn uuden temaattisen tavoitteen mukaisesti tukemaan covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamista sekä pohjan luomista talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle.	Lisämäärärahat, joita ei osoiteta tekniseen tukeen, on käytettävä 10 kohdassa säädetyn uuden temaattisen tavoitteen mukaisesti tukemaan covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamista sekä pohjan luomista talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle.
Jäsenvaltiot voivat osoittaa lisämäärärahat joko yhteen tai useampaan nykyisen toimenpideohjelman tai nykyisten toimenpideohjelmien erilliseen toimintalinjaan tai 11 kohdassa tarkoitettuun uuteen toimenpideohjelmaan. Poiketen siitä, mitä 26 artiklan 1 kohdassa säädetään, ohjelma kattaa 31 päivään joulukuuta 2022 saakka kestävän jakson, jollei edellä olevasta 4 kohdasta muuta johdu.	Jäsenvaltiot voivat osoittaa lisämäärärahat joko yhteen tai useampaan nykyisen toimenpideohjelman tai nykyisten toimenpideohjelmien erilliseen toimintalinjaan tai 11 kohdassa tarkoitettuun uuteen toimenpideohjelmaan. Poiketen siitä, mitä 26 artiklan 1 kohdassa säädetään, ohjelma kattaa 31 päivään joulukuuta 2022 tai, jos sovelletaan 2 kohdassa tarkoitettua poikkeusta, 31 päivään joulukuuta 2024 saakka kestävän jakson, jollei tämän artiklan 4 kohdasta muuta johdu.

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>EAKR:n osalta lisämäärärahat on käytettävä ensisijaisesti tukemaan investointeja terveystalouteen liittyviin tuotteisiin ja palveluihin, antamaan käyttöpääoman tai investointituen muodossa olevaa tukea pk-yrityksille, investointeihin, joilla edistetään siirtymistä digitaaliseen ja vihreään talouteen, kansalaisille peruspalveluja tuottavaan infrastruktuuriin kohdistuviin investointeihin sekä taloudellisiin toimenpiteisiin alueilla, jotka ovat riippuvaisimpia kriisin eniten vaurioittamista toimialoista.</p> <p>ESR:n osalta lisämäärärahat on käytettävä ensisijaisesti tukemaan työpaikkojen säilyttämistä, myös työajan lyhentämisenjärjestelyiden sekä itsenäisille ammatinharjoittajille annettavan tuen kautta silloinkin, kun tukea ei yhdistetä aktiivisiin työmarkkinatoimenpiteisiin, ellei näistä säädetä kansallisessa lainsäädännössä. Lisämäärärahoilla on myös tuettava työpaikkojen luomista etenkin haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille, nuorisotyöllisyystoimenpiteitä, koulutusta, osaamisen kehittämistä, etenkin samanaikaisesti tapahtuvien vihreään talouteen siirtymisen ja digitaalisen siirtymän tukemiseksi, sekä parantamaan yleishyödyllisten sosiaalipalvelujen saatavuutta myös lasten osalta.</p>	<p>EAKR:n osalta lisämäärärahat on käytettävä ensisijaisesti tukemaan investointeja terveystalouteen liittyviin tuotteisiin ja palveluihin, antamaan käyttöpääoman tai investointituen muodossa olevaa tukea pk-yrityksille, investointeihin, joilla edistetään siirtymistä digitaaliseen ja vihreään talouteen, kansalaisille peruspalveluja tuottavaan infrastruktuuriin kohdistuviin investointeihin sekä taloudellisiin toimenpiteisiin alueilla, jotka ovat riippuvaisimpia kriisin eniten vaurioittamista toimialoista.</p> <p>ESR:n osalta lisämäärärahat on käytettävä ensisijaisesti tukemaan työpaikkojen säilyttämistä, myös työajan lyhentämisenjärjestelyiden sekä itsenäisille ammatinharjoittajille annettavan tuen kautta silloinkin, kun tukea ei yhdistetä aktiivisiin työmarkkinatoimenpiteisiin, ellei näistä säädetä kansallisessa lainsäädännössä. Lisämäärärahoilla on myös tuettava työpaikkojen luomista etenkin haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille, nuorisotyöllisyystoimenpiteitä, koulutusta, osaamisen kehittämistä, etenkin samanaikaisesti tapahtuvien vihreään talouteen siirtymisen ja digitaalisen siirtymän tukemiseksi, sekä parantamaan yleishyödyllisten sosiaalipalvelujen saatavuutta myös lasten osalta.</p>

Perustelu

Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustoa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi.

Muutosehdotus 18

COM(2020) 451 final – osa 1

Muutetaan 1 artiklan 2 kohtaa.

Asetus (EU) N:o 1303/2013

92 b artiklan 9 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Lukuun ottamatta 6 kohdassa tarkoitettua teknistä tukea ja 5 kohdan seitsemännessä alakohdassa tarkoitettuja FEAD-rahaston tuen kasvattamiseen käytettäviä lisämäärärahoja, lisämäärärahoilla on tuettava toimia uudessa temaattisessa tavoitteessa "Covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamisen tukeminen sekä pohjan luominen talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle", jolla täydennetään 9 artiklassa säädettyjä temaattisia tavoitteita.</p>	<p>Lukuun ottamatta 6 kohdassa tarkoitettua teknistä tukea ja 5 kohdan seitsemännessä alakohdassa tarkoitettuja FEAD-rahaston tai nuorisotyöllisyysaloitteen tuen kasvattamiseen käytettäviä lisämäärärahoja, lisämäärärahoilla on tuettava toimia uudessa temaattisessa tavoitteessa "Covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamisen tukeminen sekä pohjan luominen talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle", jolla täydennetään 9 artiklassa säädettyjä temaattisia tavoitteita.</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua temaattista tavoitetta voidaan käyttää yksinomaan lisämäärärahoja koskevassa ohjelmatyössä. Poiketen siitä, mitä 96 artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohdassa säädetään, sitä ei voida yhdistää muihin investointiprioriteetteihin.</p> <p>Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu temaattinen tavoite muodostaa myös ainoan investointiprioriteetin EAKR:n ja ESR:n lisämäärärahoja koskevassa ohjelmatyössä ja määrärahojen käytössä.</p> <p>Jos nykyiseen toimenpideohjelmaan perustetaan yksi tai useampi erillinen toimintalinja, joka vastaa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua temaattista tavoitetta, 96 artiklan 2 kohdan b alakohdan v ja vii alakohdassa lueteltuja osatekijöitä ei vaadita tarkistetun toimenpideohjelman toimintalinjan kuvaukseen.</p> <p>Tarkistetussa rahoitussuunnitelmassa, josta säädetään 96 artiklan 2 kohdan d alakohdassa, vahvistetaan osoitettavat lisämäärärahat vuosien 2020 ja 2021 sekä tarvittaessa vuoden 2022 osalta määrittämättä suoritusvarauksen määriä ja ilman alueluokittain tehtävää erittelyä.</p> <p>Poiketen siitä, mitä 30 artiklan 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltion jättämät ohjelman muuttamispyynnöt on perusteltava asianmukaisesti, ja niissä on erityisesti esitettävä ohjelmaan tehtävien muutosten odotetut vaikutukset covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamiseen tai pohjan luomiseen talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle. Pyyntöjen mukana on oltava tarkistettu ohjelma.</p>	<p>Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua temaattista tavoitetta voidaan käyttää yksinomaan lisämäärärahoja koskevassa ohjelmatyössä. Poiketen siitä, mitä 96 artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohdassa säädetään, sitä ei voida yhdistää muihin investointiprioriteetteihin.</p> <p>Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu temaattinen tavoite muodostaa myös ainoan investointiprioriteetin EAKR:n ja ESR:n lisämäärärahoja koskevassa ohjelmatyössä ja määrärahojen käytössä.</p> <p>Jos nykyiseen toimenpideohjelmaan perustetaan yksi tai useampi erillinen toimintalinja, joka vastaa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua temaattista tavoitetta, 96 artiklan 2 kohdan b alakohdan v ja vii alakohdassa lueteltuja osatekijöitä ei vaadita tarkistetun toimenpideohjelman toimintalinjan kuvaukseen.</p> <p>Tarkistetussa rahoitussuunnitelmassa, josta säädetään 96 artiklan 2 kohdan d alakohdassa, vahvistetaan osoitettavat lisämäärärahat vuosien 2020 ja 2021 sekä tarvittaessa vuoden 2022 osalta määrittämättä suoritusvarauksen määriä ja ilman alueluokittain tehtävää erittelyä.</p> <p>Poiketen siitä, mitä 30 artiklan 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltion jättämät ohjelman muuttamispyynnöt on perusteltava asianmukaisesti, ja niissä on erityisesti esitettävä ohjelmaan tehtävien muutosten odotetut vaikutukset covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamiseen tai pohjan luomiseen talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle. Pyyntöjen mukana on oltava tarkistettu ohjelma.</p>

Muutosehdotus 19

COM(2020) 451 final – osa 1

Muutetaan 1 artiklan 2 kohtaa.

Asetus (EU) N:o 1303/2013

92 b artiklan 10 kohta, uusi alakohta neljännen alakohdan jälkeen

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p>Poiketen siitä, mitä 29 artiklan 3 ja 4 kohdassa sekä 30 artiklan 2 kohdassa säädetään, komissio hyväksyy mahdolliset muutokset voimassa olevaan toimenpideohjelmaan tai uuteen tarkoitukseen varattuun toimenpideohjelmaan viimeistään kymmenen työpäivän kuluttua siitä, kun jäsenvaltio on ne esittänyt.</p>

Perustelu

Tarkistetut tai uudet toimenpideohjelmat olisi hyväksyttävä mahdollisimman pian REACT-EU-välineen tavoitteiden puitteissa.

Muutosehdotus 20

COM(2020) 451 final – osa 1

Muutetaan 1 artiklan 2 kohtaa.

Asetus (EU) N:o 1303/2013

92 b artiklan 11 kohdan toinen alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Poiketen siitä, mitä 56 artiklan 3 kohdassa ja 114 artiklan 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltioiden on varmistettava, että 31 päivään joulukuuta 2024 mennessä tehdään vähintään yksi lisämäärärahojen käyttöä koskeva arviointi, jossa arvioidaan lisämäärärahojen vaikuttavuutta, tehokkuutta, vaikutuksia ja sitä, miten niillä tuettiin tämän artiklan 10 kohdassa tarkoitettua temaattista tavoitetta.	Poiketen siitä, mitä 56 artiklan 3 kohdassa ja 114 artiklan 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltioiden on varmistettava, että 31 päivään joulukuuta 2024 mennessä <i>tai sovellettaessa tämän artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitettua poikkeusta 31 päivään joulukuuta 2026 mennessä</i> tehdään vähintään yksi lisämäärärahojen käyttöä koskeva arviointi, jossa arvioidaan lisämäärärahojen vaikuttavuutta, tehokkuutta, vaikutuksia ja sitä, miten niillä tuettiin tämän artiklan 10 kohdassa tarkoitettua temaattista tavoitetta.

Perustelu

Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustoa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi. Siksi ehdotetaan, että vapauttamista koskevan säännön ja vuoteen 2024 ulottuvan määräajan osalta pitäydytään komission ehdotuksessa, joka on sopuosinnussa Euroopan parlamentissa hyväksytyin aluekehitysvaliokunnan mietinnön kanssa.

Muutosehdotus 21

COM(2020) 451 final – osa 2

Asetus (EU) N:o 1303/2013

Liite, 2 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Edellä 1 kohdassa kuvattujen sääntöjen tuloksena saatavat jako-osuudet jäsenvaltiota kohti saavat olla koko kauden 2020– 2022 osalta enintään seuraavat:	Edellä 1 kohdassa kuvattujen sääntöjen tuloksena saatavat jako-osuudet jäsenvaltiota kohti saavat olla koko kauden 2020– 2024 osalta enintään seuraavat:
a) niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden keskimääräinen ostovoimakorjattu BKTL asukasta kohden kaudella 2015–2017 on yli 109 prosenttia EU-27:n keskiarvosta: 0,07 prosenttia niiden reaalisesta BKT:sta vuonna 2019;	a) niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden keskimääräinen ostovoimakorjattu BKTL asukasta kohden kaudella 2015–2017 on yli 109 prosenttia EU-27:n keskiarvosta: 0,07 prosenttia niiden reaalisesta BKT:sta vuonna 2019;

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>b) niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden keskimääräinen ostovoimakorjattu BKTL asukasta kohden kaudella 2015–2017 on enintään 90 prosenttia EU-27:n keskiarvosta: 2,60 prosenttia niiden reaalisesta BKT:sta vuonna 2019;</p> <p>c) niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden keskimääräinen ostovoimakorjattu BKTL asukasta kohden kaudella 2015–2017 on yli 90 prosenttia mutta enintään 109 prosenttia EU-27:n keskiarvosta: prosenttiosuus saadaan lineaarisella interpoloinnilla, ja se on 0,07–2,60 prosenttia niiden reaalisesta BKT:sta vuonna 2019, mikä johtaa enimmäisprosenttiosuuden suhteelliseen vähennykseen sitä mukaa kun vauraus lisääntyy.</p> <p>Määrät, jotka ylittävät a–c alakohdassa vahvistetun jäsenvaltiokohtaisen tason, jaetaan uudelleen suhteellisin osuuksina kaikille niille muille jäsenvaltioille, joiden keskimääräinen ostovoimakorjattu BKTL asukasta kohden on alle 100 prosenttia EU-27:n keskiarvosta. Ostovoimakorjattu BKTL asukasta kohden kaudella 2015–2017 on sama kuin luku, jota käytetään vuosien 2021–2027 monivuotista rahoituskehystä koskevissa neuvotteluissa koheesiopolitiikan osalta.</p>	<p>b) niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden keskimääräinen ostovoimakorjattu BKTL asukasta kohden kaudella 2015–2017 on enintään 90 prosenttia EU-27:n keskiarvosta: 2,60 prosenttia niiden reaalisesta BKT:sta vuonna 2019;</p> <p>c) niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden keskimääräinen ostovoimakorjattu BKTL asukasta kohden kaudella 2015–2017 on yli 90 prosenttia mutta enintään 109 prosenttia EU-27:n keskiarvosta: prosenttiosuus saadaan lineaarisella interpoloinnilla, ja se on 0,07–2,60 prosenttia niiden reaalisesta BKT:sta vuonna 2019, mikä johtaa enimmäisprosenttiosuuden suhteelliseen vähennykseen sitä mukaa kun vauraus lisääntyy.</p> <p>Määrät, jotka ylittävät a–c alakohdassa vahvistetun jäsenvaltiokohtaisen tason, jaetaan uudelleen suhteellisin osuuksina kaikille niille muille jäsenvaltioille, joiden keskimääräinen ostovoimakorjattu BKTL asukasta kohden on alle 100 prosenttia EU-27:n keskiarvosta. Ostovoimakorjattu BKTL asukasta kohden kaudella 2015–2017 on sama kuin luku, jota käytetään vuosien 2021–2027 monivuotista rahoituskehystä koskevissa neuvotteluissa koheesiopolitiikan osalta.</p>

Perustelu

Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustoa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi.

Muutosehdotus 22

COM(2020) 451 final – osa 2

Asetus (EU) N:o 1303/2013

Liite, 3 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Poikkeuksellisten lisämäärärahojen jakautumista vuosina 2020 ja 2021 koskevissa laskelmissa:</p> <p>a) BKT:n osalta viiteajanjakso on vuoden 2020 alkupuolisko;</p> <p>b) työttömien sekä työttömien nuorten määrän osalta viitejakso on kesä-elokuun 2020 keskiarvo.</p> <p>c) Edellä olevan 2 kohdan soveltamisesta johtuva enimmäisosuus kerrotaan osuudella, jonka vuosien 2020 ja 2021 lisämäärärahat muodostavat kaikista vuosien 2020, 2021 ja 2022 lisämäärärahoista.</p>	<p>Poikkeuksellisten lisämäärärahojen jakautumista vuosina 2020 ja 2021 koskevissa laskelmissa:</p> <p>a) BKT:n osalta viiteajanjakso on vuoden 2020 alkupuolisko;</p> <p>b) työttömien sekä työttömien nuorten määrän osalta viitejakso on kesä-elokuun 2020 keskiarvo.</p> <p>c) Edellä olevan 2 kohdan soveltamisesta johtuva enimmäisosuus kerrotaan osuudella, jonka vuosien 2020 ja 2021 lisämäärärahat muodostavat kaikista vuosien 2020, 2021 ja 2022 sekä tarvittaessa vuosien 2023 ja 2024 lisämäärärahoista.</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Ennen vuoden 2020 lisämäärärahoja koskevan 1 ja 2 kohdassa kuvatun menetelmän soveltamista kohdennetaan syrjäisimmille NUTS 2 -alueille määrä, joka vastaa 30 euron vuosittaista asukasta kohden laskettua tuki-intensiteettiä. Määräraha jaetaan alueittain ja jäsenvaltioittain suhteessa näiden alueiden kokonaisväestömäärään. Vuoden 2020 jäljellä oleva määrä jaetaan jäsenvaltioiden kesken 1 ja 2 kohdassa kuvatun menetelmän mukaisesti.	Ennen vuoden 2020 lisämäärärahoja koskevan 1 ja 2 kohdassa kuvatun menetelmän soveltamista kohdennetaan syrjäisimmille NUTS 2 -alueille määrä, joka vastaa 30 euron vuosittaista asukasta kohden laskettua tuki-intensiteettiä. Määräraha jaetaan alueittain ja jäsenvaltioittain suhteessa näiden alueiden kokonaisväestömäärään. Vuoden 2020 jäljellä oleva määrä jaetaan jäsenvaltioiden kesken 1 ja 2 kohdassa kuvatun menetelmän mukaisesti.

Perustelu

Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustoa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi.

Muutosehdotus 23

COM(2020) 451 final – osa 2

Asetus (EU) N:o 1303/2013

Liite, 4 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Poikkeuksellisten lisämäärärahojen jakautumista vuonna 2022 koskevissa laskelmissa:	Poikkeuksellisten lisämäärärahojen jakautumista vuonna 2022 sekä tarvittaessa vuosina 2023 ja 2024 koskevissa laskelmissa:
a) BKT:n osalta viiteajanjakso on vuoden 2021 alkupuolisko;	a) BKT:n osalta viiteajanjakso on vuoden 2021 alkupuolisko;
b) työttömien sekä työttömien nuorten määrän osalta viitejakso on kesä-elokuun 2021 keskiarvo.	b) työttömien sekä työttömien nuorten määrän osalta viitejakso on kesä-elokuun 2021 keskiarvo.
c) Edellä olevan 2 kohdan soveltamisesta johtuva enimmäisosuus kerrotaan osuudella, jonka vuoden 2022 lisämäärärahat muodostavat kaikista vuosien 2020, 2021 ja 2022 lisämäärärahoista.	c) Edellä olevan 2 kohdan soveltamisesta johtuva enimmäisosuus kerrotaan osuudella, jonka vuoden 2022 lisämäärärahat muodostavat kaikista vuosien 2020, 2021, 2022, 2023 ja 2024 lisämäärärahoista.

Perustelu

Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustoa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi.

Muutettu ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä

COM(2020) 450 final

Muutosehdotus 24

COM(2020) 450 final

Kohta 1

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>lisätään johdanto-osaan 15 a kappale seuraavasti:</p> <p>”(15 a) Jotta jäsenvaltiot voivat joustavasti kohdentaa rahoitusvaroja ja mukauttaa niiden kohdentamista erityistarpeidensa mukaisesti, on aiheellista antaa jäsenvaltioille mahdollisuus pyytää siirtoja tietyissä rajoissa rahastoista mihin tahansa muuhun välineeseen, jota hallinnoidaan suoraan tai välillisesti, tai rahastojen välillä ohjelmakauden alussa tai täytäntöönpanovaiheessa.”;</p>	<p>lisätään johdanto-osaan 15 a kappale seuraavasti:</p> <p>”(15 a) Jotta jäsenvaltiot voivat joustavasti kohdentaa rahoitusvaroja ja mukauttaa niiden kohdentamista vakavan kriisin välittömiin vaikutuksiin vastaamiseksi erityistarpeidensa mukaisesti, on aiheellista – kumppanuutta ja monitasoista hallintoa koskevien käytännesääntöjen mukaisesti – antaa jäsenvaltioille mahdollisuus pyytää tilapäisiä siirtoja tietyissä temaattisissa rajoissa rahastoista mihin tahansa muuhun välineeseen, jota hallinnoidaan suoraan tai välillisesti, tai rahastojen välillä ohjelmakauden alussa tai täytäntöönpanovaiheessa.”;</p>

Perustelu

Varojen uudelleenkohdentaminen rahastoista ja/tai niiden välillä olisi toteutettava vastauksena vakavaan kriisiin, ja siinä olisi noudatettava kaikilta osin kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon periaatteita.

Muutosehdotus 25

COM(2020) 450 final

Kohta 6

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>muutetaan 21 artikla seuraavasti:</p> <p>a) korvataan 1 kohta seuraavasti:</p> <p>”1. Jäsenvaltiot voivat kumppanuussopimuksessa tai ohjelman muuttamista koskevassa pyynnössä pyytää, että kunkin rahaston alkuperäisistä kansallisista määrärahoista yhteensä enintään viisi prosenttia siirretään johonkin muuhun välineeseen, jota hallinnoidaan suoraan tai välillisesti.</p>	<p>muutetaan 21 artikla seuraavasti:</p> <p>a) korvataan 1 kohta seuraavasti:</p> <p>”1. Jäsenvaltiot – yhteisymmärryksessä asianomaisten hallintoviranomaisten kanssa sekä kumppanuutta ja monitasoista hallintoa koskevien käytännesääntöjen mukaisesti – voivat neuvoston tunnustamaan vakavaan kriisiin vastaamiseksi pyytää kumppanuussopimuksessa tai ohjelman muuttamista koskevassa pyynnössä, että kunkin rahaston alkuperäisistä kansallisista määrärahoista yhteensä enintään viisi prosenttia siirretään johonkin muuhun välineeseen, jota hallinnoidaan suoraan tai välillisesti, ainoastaan koheesio-politiikan tavoitteiden mukaisia toimia varten.</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Jäsenvaltiot voivat kumppanuussopimuksessa tai ohjelman muuttamista koskevassa pyynnössä pyytää myös, että kunkin rahaston alkuperäisistä kansallisista määrärahoista yhteensä enintään viisi prosenttia siirretään toiseen rahastoon tai toisiin rahastoihin. Jäsenvaltiot voivat pyytää lisäsiirtoa, joka on yhteensä enintään viisi prosenttia rahaston alkuperäisistä kansallisista määrärahoista, EAKR:n, ESR+:n tai koheesiorahaston välillä Investoinnit työpaikkoihin ja kasvuun -tavoitteeseen osoitettujen jäsenvaltiokohtaisten kokonaismäärärahojen puitteissa.”;</p>	<p>Jäsenvaltiot – yhteisymmärryksessä asianomaisten hallintoviranomaisten kanssa sekä kumppanuutta ja monitasoista hallintoa koskevien käytännesääntöjen mukaisesti – voivat kumppanuussopimuksessa tai ohjelman muuttamista koskevassa pyynnössä pyytää neuvoston tunnustamaan vakavaan kriisiin vastamiseksi myös, että kunkin rahaston alkuperäisistä kansallisista määrärahoista yhteensä enintään seitsemän prosenttia siirretään toiseen rahastoon tai toisiin rahastoihin. Jäsenvaltiot voivat pyytää lisäsiirtoa, joka on yhteensä enintään seitsemän prosenttia rahaston alkuperäisistä kansallisista määrärahoista, EAKR:n, ESR+:n tai koheesiorahaston välillä Investoinnit työpaikkoihin ja kasvuun -tavoitteeseen osoitettujen jäsenvaltiokohtaisten kokonaismäärärahojen puitteissa.”;</p>

Perustelu

Mahdollisten vakavien kriisien, mukaan lukien covid-19-pandemian, kielteisistä seurauksista huolimatta jäsenvaltioita ei pitäisi liiallisesti kannustaa siirtämään varoja koheesio politiikasta. Toisaalta koheesio politiikan tulisi olla joustavampaa, jotta sen avulla voidaan varautua nykyisen pandemian kaltaisiin mahdollisiin negatiivisiin häiriöihin.

Muutosehdotus 26

COM(2020) 450 final

Kohta 8, uusi 15 a artikla, uusi (viimeinen) alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p>Edellä mainittuja toimenpiteitä sovelletaan 24 kuukauden tai tarvittaessa 48 kuukauden kuluessa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetusta neuvoston päätöksestä. Näiden toimenpiteiden mahdollinen jatkaminen edellyttää uutta neuvoston päätöstä, jossa tunnustetaan vakava kriisi.</p>

Perustelu

Kaikki poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi toteutettavat poikkeustoimenpiteet on rajattava selkeästi määriteltyyn aikajaksoon. Neuvoston olisi jatkettava näitä toimenpiteitä vain, jos vakava kriisi jatkuu. Hallintoviranomaiset tarvitsevat enemmän aikaa ja joustoa näin mittavan uuden ohjelman täytäntöönpanemiseksi.

Muutettu ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta

COM(2020) 452 final

Muutosehdotus 27

COM(2020) 452 final

Kohta 2

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Lisätään johdanto-osaan 10 b kappale seuraavasti:</p> <p>”(10 b) Jotta voidaan vahvistaa julkisten terveydenhoitojärjestelmien valmiuksia ehkäistä terveyttä uhkaavia hätätilanteita, reagoida niihin nopeasti ja palautua niistä, EAKR:stä olisi edistettävä myös terveydenhoitoalan häiriönsietokykyä. Lisäksi koska ennennäkemätön covid-19-pandemia on tuonut esiin sen, miten tärkeää on kriittisten tarvikkeiden välitön saatavuus, jotta hätätilanteeseen voidaan vastata tehokkaasti, EAKR:n tuen soveltamisalaa olisi laajennettava niin, että se kattaa niiden tarvikkeiden oston, jotka ovat tarpeen selviytymiskyvyn vahvistamiseksi katastrofitilanteissa sekä terveydenhoitojärjestelmien häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi. Kun ostetaan tarvikkeita terveydenhoitojärjestelmien häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi, tarvikkeiden olisi oltava kansallisen terveysstrategian vaatimusten mukaisia eikä ylitettävä niitä ja niiden osalta olisi varmistettava täydentävyys [terveysohjelman] sekä unionin pelastuspalvelumekanismiin (UCPM) alaisen recEU-reservin kanssa.”;</p>	<p>Lisätään johdanto-osaan 10 b kappale seuraavasti:</p> <p>”(10 b) Jotta voidaan vahvistaa julkisten terveydenhoitojärjestelmien valmiuksia ehkäistä terveyttä uhkaavia hätätilanteita, reagoida niihin nopeasti ja palautua niistä, EAKR:stä olisi edistettävä myös terveydenhoitoalan häiriönsietokykyä. Lisäksi koska ennennäkemätön covid-19-pandemia on tuonut esiin sen, miten tärkeää on kriittisten tarvikkeiden välitön saatavuus, jotta hätätilanteeseen voidaan vastata tehokkaasti, EAKR:n tuen soveltamisalaa olisi laajennettava niin, että se kattaa niiden tarvikkeiden oston, jotka ovat tarpeen selviytymiskyvyn vahvistamiseksi katastrofitilanteissa sekä terveydenhoitojärjestelmien häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi. Kun ostetaan tarvikkeita terveydenhoitojärjestelmien häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi, tarvikkeiden olisi oltava kansallisten ja tapauksen mukaan alueellisten terveysstrategioiden vaatimusten mukaisia eikä ylitettävä niitä ja niiden osalta olisi varmistettava täydentävyys [terveysohjelman] sekä unionin pelastuspalvelumekanismiin (UCPM) alaisen recEU-reservin kanssa.”;</p>

Perustelu

Itsestään selvä.

II. POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Yleistä

1. suhtautuu myönteisesti REACT-EU-välinettä koskeviin erillisiin ehdotuksiin, joilla pyritään puuttumaan nykyisen pandemian ja muiden tulevien vakavien kriisien välittömiin kielteisiin sosioekonomisiin vaikutuksiin muun muassa lisämäärärahoihin, joilla edistetään kriisin vahinkojen korjaamista ja helpotetaan vihreää, digitaalista ja palautumiskykyä tukevaa elpymistä.
2. korostaa koheesiopolitiikan merkitystä ja sitä, että koheesiopolitiikan avulla voidaan tukea kuntia ja alueita kriisi-aikoina muun muassa olemassa olevia toimenpideohjelmia hyödyntämällä. Komitea tähdentää tässä yhteydessä, että haasteet, joihin REACT-EU-välineellä vastataan, toisin sanoen covid-19:n kielteisten vaikutusten lieventäminen ja pitkän aikavälin elpymiseen valmistautuminen, edellyttävät räätälöityjä ja alueellisesti mukautettuja strategioita, sillä näistä haasteista johtuvat alueelliset vaikutukset ja mahdollisuudet eivät jakaudu tasaisesti EU:ssa.
3. painottaa, että on löydettävä tasapaino uusien käytettävissä olevien varojen nopean maksatuksen, vaikuttavien ja tehokkaiden investointien sekä sääntöjenvastaisuuksien, systeemisten virheiden ja petosten välttämistä koskevan tarpeen välillä.

4. toteaa jälleen olevansa huolissaan eräiden koheesiopolitiikan alan lisämäärärahojen tilapäisestä luonteesta, sillä ne eivät kompensoi komission vuoden 2018 ehdotuksissa alun perin tekemiä leikkauksia. Komitea painottaa tässä yhteydessä, ettei koheesiopolitiikassa pitäisi unohtaa sen pitkän aikavälin tavoitteita ja kehitystarpeita lyhyen aikavälin painopisteitä täytäntöön pantaessa.

5. suhtautuu myönteisesti toimenpiteisiin, joilla vähennetään ohjelmien täytäntöönpanosta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

6. panee merkille, että REACT-EU-väline on vapautettu temaattisen keskittämisen vaatimuksesta, mutta suosittaa vähimmäistason temaattista keskittämistä, jotta voidaan varmistaa, että kriisin vahinkojen korjaamiseen tarkoitettujen varojen käyttö on EU:n vuoteen 2050 tähtäävän ilmastoneutraaliustavoitteen mukaista. Komitea kehottaa jäsenvaltioita hyödyntämään lisämäärärahoja innovatiivisella tavalla saadakseen taloutensa lähemmäs vihreää, digitaalista ja kestävää kehityspolkuja, millä varmistetaan pitkän aikavälin elpyminen.

7. korostaa, että toimenpideohjelmiä uudelleen muotoiltaessa tai uusia toimenpideohjelmiä luotaessa REACT-EU-välineen määrärahojen kattamiseksi tai varoja uudelleen kohdennettaessa ja vuoden 2020 jälkeisen koheesiopolitiikan ohjelmia muutettaessa olisi sovellettava kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon periaatteita sen varmistamiseksi, että varat käytetään aloilla, joilla tarve on suurin.

8. korostaa, että yleinen toipuminen kriisistä edellyttää erittäin monien eri aloilla toteutettavien hankkeiden kiireellistä valmistelua ja tehokasta täytäntöönpanoa. Tätä saattaa kuitenkin vaikeuttaa paikallis- ja aluetason talousarviovarojen niukkuus, joten tärkeimpien talouden elvyttämishankkeiden nopeaa käynnistämistä on syytä tukea käytettävissä olevin kansallisin ja EU-tason teknisen tuen välinein.

9. painottaa, että covid-19-pandemia ja rajojen yksipuolinen sulkeminen useissa jäsenvaltioissa ovat aiheuttaneet valtavaa vahinkoa raja-alueille ja että siihen on puututtava asianmukaisesti muun muassa rahoittamalla rajatylittäviä hankkeita. Komitea korostaa samalla, että mahdollisten tulevien eristystoimenpiteiden yhteydessä olisi vältettävä rajojen sulkemista, joka haittaisi kohtuuttomasti raja-alueilla asuvien ihmisten elämää.

REACT-EU-asetus

10. suhtautuu myönteisesti siihen, että lisäresursseja varten on otettu käyttöön uusi temaattinen tavoite "Covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamisen tukeminen sekä pohjan luominen talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle", jonka pitäisi helpottaa ohjelmasuunnittelua ja REACT-EU-välineen puitteissa toteutettujen toimien jälkiarviointia.

11. suhtautuu myönteisesti mahdollisuuteen hakea enintään 100 prosentin yhteisrahoitusosuutta, mikäli REACT-EU-välineestä on saatavilla lisämäärärahoja, ja peräänkuuluttaa samalla myös asianmukaista investointivirtaa ja entistä suurempaa valppautta mahdollisten sääntöjenvastaisuuksien varalta.

12. suhtautuu myönteisesti REACT-EU-välineen lisärahoituksella tuettujen toimien ennakkomaksujen tason korottamiseen, jonka pitäisi mahdollistaa tehtyjen sitoumusten nopea suorittaminen.

13. pyytää, että lisämäärärahoja jaetaan vuoteen 2024 saakka, jotta hallintoviranomaisille annetaan riittävästi aikaa ja joustoa panna täytäntöön näin mittava uusi ohjelma ja jotta edistetään varojen käytön tehokkuutta ja vaikuttavuutta ja kevennetään hallinnollista taakkaa.

14. korostaa, että mahdollisuutta siirtää varoja alueluokkien välillä olisi hyödynnettävä vain silloin, kun muita rahoitusmahdollisuuksia ei ole, ja vain siinä määrin kuin se on tarpeen covid-19-pandemian välittömänä vastatoimena ottaen samalla huomioon taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden yleistavoite.

Ehdotus yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen muuttamisesta vuosiksi 2021–2027

15. panee merkille suuremman joustavuuden siirrettäessä rahoitusvaroja koheesiopolitiikan ohjelmista suoran tai välillisen hallinnoinnin piiriin kuuluviin välineisiin vakavaan kriisiin vastaamiseksi.

16. toistaa, että tällaisten lisätoimenpiteiden tulisi olla ajallisesti ja laajuudeltaan rajattuja, kun otetaan huomioon, että siirrot eivät saisi haitata etenkin olennaisten investointien toteuttamista tai loppuunsaattamista alueilla, joihin siirrot vaikuttavat.

17. korostaa samalla, että vuoden 2020 jälkeisen koheesiopolitiikan tulisi olla joustavampaa, jotta sen avulla voidaan varautua nykyisen pandemian kaltaisiin mahdollisiin negatiivisiin häiriöihin.
18. suhtautuu myönteisesti alempiin kynnsarvoihin, jotta toimia voidaan jaksottaa tulevalle ohjelmakaudelle.
19. suosittaa, että selvennetään säännöksiä, jotka koskevat sellaisten toimien valintaa, jotka on saatettu fyysisesti päätökseen tai toteutettu kokonaisuudessaan ja joilla vastataan suoraan kriisitilanteiden kielteisiin vaikutuksiin.

EAKR:sta ja koheesiorahastosta annetun asetuksen muuttaminen vuosiksi 2021–2027

20. pitää tervetulleena tuen soveltamisalan laajentamista, joka parantaa jäsenvaltioiden kykyä selviytyä mahdollisista tulevista kriiseistä. Komitea korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää parantaa kriisin eniten koettelemien yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta tinkimättä kuitenkaan valtiontukisääntöjen soveltamisesta.
21. suhtautuu myönteisesti tuen laajentamiseen tarjoamalla pk-yrityksille käyttöpääomaa, jonka avulla ne voivat reagoida nopeasti mahdollisiin vakaviin kriiseihin.
22. panee merkille poikkeamisen kestävästä kaupunkikehitystä koskevista temaattisen keskittämisen ja vähimmäisrahoituksen vaatimuksista poikkeuksellisiin olosuhteisiin vastaamiseksi. Komitea kehottaa samalla asettamaan kunnianhimoisempia tavoitteita ja kehittämään vuoden 2020 jälkeisellä kaudella alueellisia välineitä paikallis- ja aluetasolla.

Euroopan sosiaalirahastosta annetun asetuksen muuttaminen vuosiksi 2021–2027

23. suhtautuu myönteisesti ehdotuksiin torjua lapsiköyhyyttä ja lisätä nuorten työllisyyttä koskevaa temaattista keskittämistä, sillä nämä ryhmät ovat osoittautuneet erityisen haavoittuviksi covid-19-pandemian kielteisille vaikutuksille ja ansaitsevat siksi paljon enemmän huomiota.
24. suhtautuu myönteisesti mahdollisuuteen soveltaa väliaikaisia toimenpiteitä ESR+:n käyttämiseksi.
25. varoittaa, että EU:n terveysalan toimintaohjelmaan tehtävät mahdolliset leikkaukset saattavat heikentää merkittävästi EU:n valmiutta vastata tuleviin pandemioihin, ja painottaa kyseisen ohjelman ja ESR+-ohjelman keskinäistä synergiaa.

Lisäksi

26. tähdentää, että toipuminen nykyisen kriisin kaltaisista epäsymmetrisistä häiriöistä voidaan varmistaa parhaiten alueilla ja kunnissa, jotka ovat olleet covid-19-pandemian eturintamassa.
27. painottaa siksi, että covid-19-kriisin johdosta perusteltavissa olevien toimenpiteiden ei pitäisi missään tapauksessa johtaa pyrkimykseen keskittää koheesiopolitiikan täytäntöönpanoa vuoden 2020 jälkeisellä kaudella.
28. korostaa näin ollen, että EU:n hajautettu rahoitus alueille ja kunnille on paitsi tehokas keino torjua kielteisiä lyhyen aikavälin terveyshäiriöitä myös luoda perusta keskipitkän ja pitkän aikavälin kestäväälle elpymiselle.
29. kehottaa tässä yhteydessä koordinoimaan kaikilta osin koheesiopolitiikan välineitä ja muita EU:n järjestelyjä, oikeudenmukaisen siirtymän rahasto ja elpymis- ja palautumistukiväline mukaan luettuina, jotta voidaan maksimoida niiden myönteiset keskipitkän ja pitkän aikavälin vaikutukset ja muokata niiden tehokasta täytäntöönpanojärjestelmää.
30. toteaa, että tässä tarkastellut neljä lainsäädäntöehdotusta ovat toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisia.
31. kannattaa vakaasti EU:n mekanismeja demokratian, oikeusvaltion ja perusoikeuksien suojelemiseksi ja kehottaa turvaamaan sen avulla kaikki EU:n perusarvot, kuten ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen, vapauden ja tasa-arvon, kaikissa jäsenvaltioissa, jokaisella alueella ja jokaisessa kunnassa.

Bryssel 14. lokakuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

ISSN 1977-1053 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-2490 (painettu julkaisu)

**Euroopan unionin
julkaisutoimisto**
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

FI